ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΡΑΦΙΑΝ

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑ
ΕΣΠΕΡΑΝΤΟ

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΑΥΤΟΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 1987

Ευχαριστώ θερμά τις αγαπητές φίλες μου
Βασιλική Πατσού και Ευδοκία Πατμίου
για την πολύτιμη βοήθειά τους.

© 1987, Σπύρος Σαραφιάν

Χαιρετίζουμε την έκδοση της Μεθόδου Διδασκαλίας - Αυτοδιδασκαλίας της Διεθνούς Γλώσσας Εσπεράντο που συμπίπτει με την συμπλήρωση των πρώτων εκατό χρόνων ζωής της Γλώσσας αυτής.

Ελπίζουμε ότι το βιβλίο αυτό θα βοηθήσει στην διάδοση της Διεθνούς Γλώσσας Εσπεράντο στη Χώρα μας.

Η Εσπεράντο ως όργανο συνενόησης μεταξύ αλλοεθνών προάγει την παγκόσμια επικοινωνία, συναδέλφωση και ειρήνη.-

ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ

Υπουργός Πολιτισμού

Αφιερωμένο στη μνήμη
του αλησμόνητου δασκάλου μου
Ανακρέοντα Σταματιάδη

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η έκδοση του βιβλίου αυτού συμπίπτει με τη συμπλήρωση των πρώτων εκατό χρόνων ζωής της Διεθνούς Γλώσσας Εσπεράντο.

Πράγματι, ακριβώς πριν από εκατό χρόνια, το 1887, ο Πολωνός γιατρός Λάζαρος Λουδοβίκος Ζάμενχωφ, επινοητής της Γλώσσας αυτής, την παρουσίασε για πρώτη φορά, χρησιμοποιώντας το ψευδώνυμο «Esperanto» (= αυτός που ελπίζει), όνομα που έμελε τελικά να δοθεί στην ίδια τη Γλώσσα.

Μέσα σ' αυτά τα τόσο κρίσιμα για την ανθρωπότητα εκατό χρόνια, που σημαδεύτηκαν από δύο παγκόσμιους πολέμους και τόσες γεωγραφικές, πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές ανακατατάξεις, η Εσπεράντο όχι μόνο επέζησε, αλλά εξελίχθηκε και σε εκπληκτικό βαθμό διαδόθηκε από την πολιτισμένη Ευρώπη σε όλα σχεδόν τα μέρη του κόσμου μας.

Σκοπός της Διεθνούς Γλώσσας Εσπεράντο δεν είναι να υποκαταστήσει ή να αντικαταστήσει τις εθνικές Γλώσσες, αλλά να αποτελέσει τη δεύτερη Γλώσσα κάθε λαού, τη Γλώσσα που κάθε άνθρωπος θα χρησιμοποιεί στην επικοινωνία του με αλλοεθνείς του.

Η ιδέα είναι τόσο παλιά όσο και ο άνθρωπος, και η ανάγκη της επικοινωνίας, η ανάγκη να υπάρξει το μέσον αυτής της επικοινωνίας είναι ιστορικά αποδεδειγμένη.

Αν αναλογισθεί κανείς ότι σήμερα, στην περίοδο της αλματώδους τεχνολογικής ανάπτυξης, που μεταξύ άλλων εκμηδένισε τις αποστάσεις στον κόσμο μας, γλωσσικοί φραγμοί εμποδίζουν ακόμα την άμεση επικοινωνία των ανθρώπων,

Αν σκεφθεί κανείς ότι στον κόσμο μας χρησιμοποιούνται, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΟΥΝΕΣΚΟ, 2.500-3.000 Γλώσσες, ενώ στις επίσημες διεθνείς σχέσεις χρησιμοποιούνται 6-8 μόνο Γλώσσες,

Αν συνειδητοποιήσει κανείς ότι η επιλογή ή η επιβολή των λίγων «διεθνών» εθνικών Γλωσσών τοποθετεί σε δεύτερη μοίρα τις υπόλοιπες εθνικές Γλώσσες, και καλλιεργεί μια επικίνδυνη Γλωσσική διάκριση σε βάρος των «μικρών» χωρών,

Αν αντιληφθεί κανείς πόσο επηρεάζεται και νοθεύεται η Γλώσσα και σε επέκταση η πολιτιστική ταυτότητα αυτών των «μικρών» χωρών, από την επιβολή των «διεθνών» Γλωσσών των «μεγάλων»,

Αν, τέλος, αναλογισθεί κανείς πόσο δύσκολη και χρονοβόρα υπόθεση είναι η εκμάθηση και μιας μόνο ξένης Γλώσσας, και πόσο λίγοι είναι πραγματικά οι άνθρωποι, που τελικά καταφέρνουν να μάθουν μια ξένη Γλώσσα ικανοποιητικά,

Θα καταλήξει στο συμπέρασμα,

Ότι η γλωσσική επικοινωνία είναι πρωταρχική ανθρώπινη ανάγκη,

Ότι η επικοινωνία αυτή πρέπει να είναι άμεση και ισότιμη για όλους,

Ότι γι' αυτή την επικοινωνία χρειάζεται μια μόνο, πραγματικά διεθνής Γλώσσα,

Ότι η Γλώσσα αυτή πρέπει να είναι ουδέτερη, να ανήκει το ίδιο σε όλους,

Ότι η Γλώσσα αυτή πρέπει να είναι απλή και εύκολη στην εκμάθησή της.

Αν οι σκέψεις αυτές είναι σωστές, η μόνη Γλώσσα, που πραγματικά ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας τέτοιας επικοινωνίας, είναι η Εσπεράντο.

Πρόκειται για Γλώσσα τεχνιτή και γι' αυτό απαλλαγμένη από τους ιδιωματισμούς και τις όποιες ιδιαιτερότητες της ορθογραφίας και προφοράς των εθνικών Γλωσσών. Η απλή και λογική δομή της, οι συγκεκριμένοι, σαφείς και χωρίς εξαιρέσεις Γραμματικοί κανόνες της, η απλή και κανονική λειτουργία σύνθεσης των λέξεων, κάνουν την Εσπεράντο εκπληκτικά εύκολη, σε σύγκριση με οποιαδήποτε εθνική Γλώσσα.

Αντλεί το λεξιλόγιό της, στο μεγαλύτερο μέρος του, από το λατινικό ροζολόγιο, και χρησιμοποιεί, επιλεκτικά, στοιχεία άλλων Γλωσσών, όπως πολλά Ελληνικά και αρκετά Σλαυικά.

Πρόκειται για μια Γλώσσα ιδιαίτερα εύηχη, λογική, εκπληκτικά απλή και εύκολη, που όμως είναι πλήρης, το ίδιο πλούσια με κάθε εθνική Γλώσσα.

Μια πλουσιότατη, από δεκάδες χιλιάδες τίτλους, βιβλιογραφία, που περιλαμβάνει μεταφράσεις επιστημονικών, φιλοσοφικών, λογοτεχνικών, τεχνικών, θρησκευτικών, κ.ά. έργων και κειμένων, και μια ανθούσα πρωτότυπη λογοτεχνία, μαρτυρούν τον πλούτο της Εσπεράντο.

Στον τομέα της τουριστικής προβολής η Εσπεράντο χρησιμοποιείται ευρύτατα, ισότιμα με τις άλλες Γλώσσες, από τους Εθνικούς Τουριστικούς Οργανισμούς πολλών χωρών.

Σε πολλά Πανεπιστήμια της Ευρώπης, Αμερικής και Ασίας, η Εσπεράντο διδάσκεται ως προαιρετικό μάθημα, ενώ σε μερικές χώρες η δι-

δασκαλία της Γλώσσας, ως υποχρεωτικού, κατ' επιλογή, μαθήματος ξένης Γλώσσας, έχει επίσημα εισαχθεί στη Μέση και Ανώτατη Εκπαίδευση.

Εθνικοί Ραδιοσταθμοί, πόλεων όλου του κόσμου, περιλαμβάνουν στα προγράμματά τους, από πολλά χρόνια, τακτικές, συχνά καθημερινές, εκπομπές στην Εσπεράντο.

Χωρίς επίσημα στατιστικά στοιχεία, υπολογίζεται ότι σήμερα, σε όλο τον κόσμο, ασχολούνται σε κάποιο μέτρο με την Εσπεράντο 15-18 εκατομμύρια άνθρωποι.

Επίσημοι Εθνικοί Εσπεραντικοί Οργανισμοί και Σύλλογοι, από 44 χώρες, αποτελούν σήμερα τα μέλη της Παγκόσμιας Εσπεραντικής Οργάνωσης (Universala Esperanto-Asocio), που ιδρύθηκε το 1908, εδρεύει στο Ρότερνταμ και από το 1954 έχει επίσημα αναγνωρισθεί από την ΟΥΝΕΣΚΟ και αποτελεί συμβουλευτικό μέλος της.

Και τα λίγα μόνο στοιχεία, που εδώ αναφέρονται, δείχνουν ότι η Εσπεράντο είναι πράγματι μια υπόθεση πολύ σημαντική.

Είναι βέβαιο ότι οι πρακτικές ανάγκες της σύγχρονης εποχής μας θα επιβάλουν τελικά επίσημα την Εσπεράντο, ως μόνη διεθνή Γλώσσα, στις διεθνείς σχέσεις.

Η αναγκαστική χρήση πολλών Γλωσσών, δημιουργεί τεράστια, κυρίως οικονομικά, προβλήματα στους διεθνείς και διακριτικούς Οργανισμούς. Στρατιές διερμηνέων και μεταφραστών, πολύπλοκα μεταφραστικά μέσα και όργανα, και τόσα άλλα, απορροφούν, χωρίς μάλιστα την προσδοκόμενη επιτυχία, τεράστια ποσά από τους προϋπολογισμούς του Ο.Η.Ε., της Ε.Ο.Κ. και άλλων Οργανισμών.

Η δίκαιη απαίτηση όλων των χωρών να χρησιμοποιείται η Γλώσσα τους ισότιμα με τις άλλες, στους Οργανισμούς που συμμετέχουν, πολλαπλασιάζει καθημερινά τα πρακτικά προβλήματα που δημιουργεί η πολυγλωσσία.

Όμως, εκείνο που κατά τη γνώμη μας μετράει περισσότερο, είναι η επιτακτική ανάγκη των απλών ανθρώπων να επικοινωνούν μεταξύ τους.

Αν πράγματι ελπίζουμε ότι θα εδραιωθεί κάποτε στον κόσμο μας η παγκόσμια ειρήνη και συνεργασία, θα πρέπει να δώσουμε στους ανθρώπους τη δυνατότητα να επικοινωνούν άμεσα σε κάθε επίπεδο.

Είναι βέβαιο, ότι όσοι μπορούν να σκεφθούν πόσο δύσκολη είναι η προσέγγιση των λαών χωρίς την άμεση γλωσσική επικοινωνία των απλών ανθρώπων,

Όσοι μπορούν να αναλογισθούν ότι στον κόσμο μας μιλιούνται σήμερα χιλιάδες Γλώσσες, που καθεμιά τους, ως όργανο έκφρασης ενός μοναδικού πολιτισμού, δικαιούνται το σεβασμό και την προστασία όλων,

Όσοι μπορούν πραγματικά να καταλάβουν τι σημαίνει Γλωσσική

διάκριση και πόσο αυτή νοθεύει τον πολιτισμό και την παράδοση των «μικρών» χωρών,

Όσοι επιτέλους μπορούν ακόμα να ονειρεύονται ένα κόσμο, όπου οι άνθρωποι θα μπορούν ισότιμα να ανταλλάσουν τις σκέψεις τους, την παιδεία, την επιστήμη, την κουλτούρα τους, ένα κόσμο, όπου οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από φυλή, χρώμα, θρησκεία, πολιτικές πεποιθήσεις, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες ζωής, και όποιες άλλες διαφορές, θα μπορούν χωρίς γλωσσικούς φραγμούς να κατανοούν ο ένας τον άλλο,

Αυτοί θα σκύψουν με ενδιαφέρον πάνω από τη Διεθνή Γλώσσα Εσπεράντο.

Στη χώρα μας η Εσπεράντο είναι γνωστή από πολλά χρόνια. Ο Ελληνικός Εσπεραντικός Σύνδεσμος, μέλος της Παγκόσμιας Εσπεραντικής Οργάνωσης, λειτουργεί στην Αθήνα από το 1926.

Όμως, στην Ελλάδα η Εσπεραντική Κίνηση είναι ακόμα πολύ μικρή, σε σύγκριση με άλλες χώρες. Η έλλειψη πληροφόρησης, και κατάλληλων διδακτικών μέσων, δικαιολογούν σε κάποιο βαθμό αυτή την οπισθοδρόμηση.

Το βιβλίο αυτό ελπίζουμε ότι θα καλύψει ένα μεγάλο κενό, αφού οι Ελληνικές μέθοδοι διδασκαλίας της Εσπεράντο, που μέχρι σήμερα χρησιμοποιούνται, είναι ή πολύ παλιές ή ελλειπείς, ή ξένες.

Στόχος του βιβλίου αυτού είναι να εξυπηρετήσει όχι μόνο τη διδασκαλία αλλά και την αυτοδιδασκαλία της Εσπεράντο. Η όσο το δυνατόν λεπτομερέστερη ανάλυση κάθε θέματος, το πλήθος των παραδειγμάτων και ασκήσεων, όπως και οι λύσεις των ασκήσεων και το λεξιλόγιο, που περιλαμβάνονται σε ανεξάρτητο κεφάλαιο, εξυπηρετούν το σκοπό αυτό.

Οι λέξεις που περιλαμβάνονται στο βιβλίο, αρκούν για να εξυπηρετήσουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες της καθημερινής, απλής συνομιλίας. Δεν είναι βέβαια δυνατόν να περιληφθεί σε μια μόνο μέθοδο όλο το λεξιλόγιο μιας Γλώσσας. Όμως, χάρη στην απλή και λογική δομή της Εσπεράντο, ο σπουδαστής αυτού του βιβλίου θα είναι σε θέση να χρησιμοποιεί σωστά κάθε καινούργια λέξη, που στο μέλλον θα συναντά σε λεξικά ή άλλα βιβλία της Εσπεράντο.

Ευχή μας είναι, το βιβλίο αυτό να κινήσει το ενδιαφέρον του Ελληνικού κοινού, και να βοηθήσει στη διάδοση της Εσπεράντο στη χώρα μας, έτσι ώστε να δοθεί σύντομα η δυνατότητα, να εκδοθούν και άλλα, ίσως καταλληλότερα, βοηθήματα.

Είναι αναμφισβήτητο ότι οι σκοποί που η Διεθνής Γλώσσα Εσπεράντο υπηρετεί, ταιριάζουν απόλυτα στην Ελληνική ψυχοσύνθεση και νοοτροπία.

ΣΠΥΡΟΣ ΣΑΡΑΦΙΑΝ

ΜΑΘΗΜΑ 1ο

ΑΛΦΑΒΗΤΟ (ALFABETO)

• Στην Εσπεράντο κάθε γράμμα έχει μία και μόνη προφορά, που τη διατηρεί πάντα αμετάβλητη, ανεξάρτητα από τη θέση του στη λέξη.

• Η Εσπεράντο είναι Γλώσσα φωνητική. Σε κάθε φθόγγο αντιστοιχεί ένα, πάντα το ίδιο, γράμμα. Έτσι κάθε λέξη διαβάζεται όπως γράφεται.
Οι δύο αυτές αρχές αποτελούν βασικό στοιχείο της διεθνικότητας και της ευκολίας της Εσπεράντο.

• Το αλφάβητο της Εσπεράντο περιλαμβάνει 28 γράμματα. Τα γράμματα αυτά χωρίζονται σε:
5 φωνήεντα (vokaloj): **a, e, i, o, u**
1 ημιφωνήεν (duonvokalo): **ŭ**
22 σύμφωνα (konsonantoj): **b, c, ĉ, d, f, g, ĝ, h, ĥ, j, ĵ, k, l, m, n, p, r, s, ŝ, t, v, z**

Το αλφάβητο αναλυτικά:

A, a όπως το ελληνικό **α**
ami (άμι) = αγαπώ, patro (πάτρο) = πατέρας.

B, b όπως προφέρεται στα Ελληνικά ο φθόγγος «μπ» στην αρχή μιας λέξης
babili (μπαμπίλι) = φλυαρώ.

C, c όπως προφέρεται στα Ελληνικά ο φθόγγος «τσ» (τσιμπώ, τσίπουρο, τσόχα)
civilizacio (τσιβιλιζατσίο) = πολιτισμός.

Ĉ, ĉ δασύ, ιδιαίτερα παχύ «τσ» όπως ο αγγλικός φθόγγος «ch» (chair)
ĉambro (τσάμπρο) = δωμάτιο.

D, d όπως προφέρεται στα Ελληνικά ο φθόγγος «ντ» στην αρχή μιας λέξης (ντύνω, ντόμινο, νταμάρι)

disko (ντίσκο) = δίσκος.

E, e όπως το ελληνικό ε
papero (παπέρο) = χαρτί.

F, f όπως το ελληνικό **φ**
fanfaroni (φανφαρόνι) = καυχιέμαι.

G, g όπως προφέρεται στα Ελληνικά ο φθόγγος «γκ» στην αρχή μιας λέξης (γκάζι, γκαβός, γκρεμός)
geologo (γκεολόγκο) = γεωλόγος.

Ĝ, ĝ όπως προφέρεται στα Ελληνικά ο φθόγγος «τζ» (τζάμι, τζάκι, τζιτζίκι) αλλά πολύ παχύς όπως στα Αγγλικά οι λέξεις «gentleman», «George»
ĝentila (τζεντίλα) = ευγενικός-η-ο

H, h σαν μόλις προφερόμενο, μόλις διακρινόμενο ελληνικό **χ**, όπως προφέρεται το αγγλικό **h** στις λέξεις «home», «how»
horo (χόρο) = ώρα.

Ĥ, ĥ όπως το ελληνικό **χ**
ĥolero (χολέρο) = χολέρα.

I, i όπως τό ελληνικό **ι**
ironio (ιρονίο) = ειρωνία.

J, j όπως προφέρεται στα Ελληνικά η συλλαβή «γι»
jaro (γιάρο) = έτος, juna (γιούνα) = νέος-α-ο, jes (γιες) = ναι.

Ĵ, ĵ όπως προφέρεται το ελληνικό ζ αλλά πολύ παχύ, όπως το γαλλικό γράμμα j (jour, Jean)
ĵurnalo (ζουρνάλο) = εφημερίδα.

K, k όπως το ελληνικό **κ**
krokodilo (κροκοντίλο) = κροκόδειλος.

L, l όπως το ελληνικό **λ**
lilio (λιλίο) = κρίνος

M, m όπως το ελληνικό **μ**
mamuto (μαμούτο) = μαμούθ.

N, n όπως το ελληνικό **ν**
nano (νάνο) = νάνος.

O, o όπως το ελληνικό **ο**
oazo (οάζο) = όαση.

P, p όπως το ελληνικό **π**
panoplio (πανοπλίο) = πανοπλία.

R, r όπως το ελληνικό **ρ**
rara (ράρα) = σπάνιος-α-ο.

S, s όπως το ελληνικό **σ**
sarkasmo (σαρκάσμο) = σαρκασμός.

Ŝ, ŝ όπως προφέρεται το ελληνικό **σ** αλλά πολύ παχύ, όπως ο γαλλικός φθόγγος **ch** (chemin, chemise)

ŝoforo (σοφόρο) = οδηγός αυτοκινήτου.

T, t όπως το ελληνικό τ
teatro (τεάτρο) = θέατρο.

U, u όπως προφέρεται στα Ελληνικά η δίφθογγος «ου»
unua (ουνούα) = πρώτος-η-ο.

Ŭ, ŭ όπως προφέρεται στα Ελληνικά η δίφθογος «ου»
Eŭropo (ευρόπο) = Ευρώπη

V, v όπως το ελληνικό **β**
vivi (βίβι) = ζώ

Z, z όπως το ελληνικό ζ
zono (ζόνο) = ζώνη.

● Τα ονόματα των γράμμάτων της Εσπεράντο είναι:
a, bo, co ĉo, do, e, fo, go, ĝo, ho, ĥo, i, jo, ĵo, ko, lo, mo, no, o, po, ro, so, ŝo, to, u, ŭo, vo, zo

● Κεφαλαίο γράμμα χρησιμοποιείται μόνο στην αρχή μιας φράσης ή ενός κύριου ονόματος (προσωπικού, οικογενειακού, χώρας, πόλης, ποταμού κ.λπ.)

● Κάθε φωνήεν μόνο του ή με το σύμφωνο(α) που το συνοδεύει, σχηματίζει μία συλλαβή

stelo (στέλο) = αστέρι	**ste-lo**
tablo (τάμπλο) = τραπέζι	**tab-lo**
balai (μπαλάϊ) = σκουπίζω	**ba-la-i**
piedo (πιέντο) = πόδι	**pi-e-do**

● Το ημιφωνήεν **ŭ** δεν αποτελεί ούτε σχηματίζει μόνο του συλλαβή, όπως τα φωνήεντα. Σε σχέση πάντα με ένα από τα φωνήεντα **a, e, o,** που πάντα ακολουθεῖ, σχηματίζει τις συλλαβές (διφθόγγους) **aŭ** = άου, **eŭ** = έου, **oŭ** = όου
Έτσι:

— laŭdi (λάουντι) = επαινώ (**laŭ-di**)
— aŭtonoma (αουτονόμα) = αυτόνομος-η-ο (**aŭ-to-no-ma**)
— eŭtanazio (εουταναζίο) = ευθανασία (**eŭ-ta-na-zi-o**)
— pseŭdonimo (ψεουντονίμο) = ψευδώνυμο (**pseŭ-do-ni-mo**)
— poŭpo (πόουπο) = πρύμνη (**poŭ-po**)

● Το σύμφωνο **j** παίζει κι αυτό ρόλο ημιφωνήεντος, μόνο όταν βρίσκεται πίσω από ένα φωνήεν. Τότε και αυτό σχηματίζει μια συλλαβή με το φωνήεν που προηγείται και ακούγεται σαν **ι**

— ajlo (άιλο) = σκόρδο **(aj-lo)**
— sojlo (σόιλο) = κατώφλι **(soj-lo)**
— homoj (χόμοϊ) = άνθρωποι **(ho-moj)**
— hejmo (χέιμο) = κατοικία **(hej-mo)**
— bonaj (μπόναϊ) = καλοί-ες-α **(bo-naj)**

Όταν όμως το **j** βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, τότε λειτουργεί ως σύμφωνο και ακούγεται «γι»

— boji (μπόγι) = γαυγίζω **(bo-ji)**
— fojo (φόγιο) = φορά **(fo-jo)**
— kajero (καγιέρο) = τετράδιο **(ka-je-ro)**

ΤΟΝΙΣΜΟΣ (AKCENTO)

● Όλες οι λέξεις στην Εσπεράντο τονίζονται στην παραλήγουσα.

— koro = κόρο (καρδιά)
— paroli = παρόλι (μιλώ)
— telefono = τελεφόνο (τηλέφωνο)
— ceremonio = τσερεμονίο (τελετή)
— paralelogramo = παραλελογκράμο (παραλληλόγραμμο)

● Στα πρώτα μαθήματα, ο σπουδαστής της Εσπεράντο θα πρέπει να θυμάται τις παρατηρήσεις του πιο πάνω κεφαλαίου, ώστε να διακρίνει τις συλλαβές (διφθόγγους) που σχηματίζουν τα ημιφωνήεντα ŭ και j

— baldaŭ = μπάλ-νταου (σε λίγο)
— hieraŭ = χι-έ-ραου (χθες)
— ankoraŭ = αν-κό-ραου (ακόμα)
— koroj = κό-ροϊ (καρδιές)
— paroloj = πα-ρό-λοϊ (λόγια)

● Δύο όμοια σύμφωνα δεν συναντάμε στην Εσπεράντο, παρά μόνο σε σύνθετες λέξεις, όπου το τελευταίο γράμμα της πρώτης λέξης είναι συμπτωματικά όμοιο με το πρώτο γράμμα της δεύτερης λέξης.

— malligi (λύνω, αποσυνδέω) **mal-ligi**
— kolorriĉa (πολύχρωμος-η-ο) **kolor-riĉa**
— dommastro (νοικοκύρης) **dom-mastro**

Προφέροντας τις σύνθετες αυτές λέξεις, στις οποίες υπάρχουν διπλά σύμφωνα, προσέχουμε να κάνουμε αισθητή την ύπαρξη των δύο αυτών συμφώνων, με μικρή παύση της φωνής μεταξύ τους.
μαλ-λίγκι, κολορ-ρίτσα, ντομ-μάστρο

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

α) Διαβάστε μεγαλόφωνα, ένας ένας ή όλοι μαζί, τις πιό κάτω λέξεις:

abomeni, abunda, acida, advokato, akuŝi, akuzi, amaranto, aplaŭdi, bacilo, bazaro, bilardo, bukedo, buŝo, ceramiko, cerbo, cigaro, citrono, ĉagreni, ĉapelo, ĉarma, ĉelo, danci, danĝero, decembro, decidi, dediĉi, digesti, ebria, eklipso, ekzota, ezofago, fadeno, felaho, feliĉa, folkloro, gaja, ganto, genro, glacio, gracia, ĝangalo, ĝardeno, ĝeni, ĝibo, haki, hazardo, hejti, hieroglifo, horizonto, hundo, ĥaoso, ĥoro, imagi, impreso, indulgi, insigno, januaro, jubileo, juĝi, justa, ĵaluza, ĵeti, kadavro, kaĝo, kajuto, kaleŝo, kancero, karbo, kliento, kondiĉo, krizo, labirinto, lango, laŭro, lingvo, lukso, majo, manĝi, mantelo, maŝino, meblo, melankolio, mencii, naĝi, naiva, necesa, oceano, ombro, ondo, oranĝo, paco, pacienco, paĝo, pajlo, parentezo, pasi, paŝi, potenco, racia, rakedo, raketo, raŭka, reĝo, rigardi, saĝa, sango, sekso, senco, senso, simpatio, skizi, sovaĝa, ŝafo, ŝanĝi, ŝelo, ŝnuro, ŝtupo, ŝuo, tabuo, tago, tajpi, tapiŝo, teksi, templo, tiroido, tombo, universo, uragano, urso, utopio, vampiro, varma, venĝi, ventro, verŝi, vespero, vesperto, vilaĝo, voĉo, zenito, zodiako.

β) Διαβάστε μεγαλόφωνα, ένας ένας ή όλοι μαζί, τις πιό κάτω λέξεις:

aĉeti, agnoski, aĝo, akcidento, akompani, almozo, aŭtomobilo, balanci, biciklo, bifsteko, boksi, centro, cindro, cimbalo, cirkonstanco, ĉapitro, ĉasi, ĉifono, daŭri, deflacio, denunci, disciplo, eksperimento, ekzemplo, eŭnuko, fajfi, flegmono, franĝo, gargari, gastro, gravaĵo, ĝermo, ĝui, halvao, hermafrodito, hipokriti, ĥameleono, ignori, impertinenta, indiĝeno, institucio, istmo, jungi, juvelo, ĵaŭdo, kajako, kanzono, kaŝi, kolbaso, konjako, laŭta, leŭtenanto, lanĉo, majesta, makzelo, marĉo, marŝi, miksi,

mordi, moŝto, najlo, nigra, nuanco, observi, okcidento, oksigeno, palpebro, paŭzo, plaĉi, plaĝo, projekto, rango, reciproka, riĉa, ruino, salajro, scienco, semajno, signalo, sinjoro, sufiĉa, svingi, ŝajni, ŝarĝi, ŝerci, ŝlosi, ŝpruci, tajdo, taŭgi, teksto, tondri, tordi, trankvila, ungo, urĝi, vango, vejno, vico, vizaĝo, vojo, zigzago, zorgi.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Γράψτε με ελληνικά γράμματα τις πιο κάτω λέξεις. Στους φωνητικά παρόμοιους φθόγγους (c, ĉ/h, ĥ/s, ŝ/z, ĵ) υπογραμμίστε τον παχύ φθόγγο, όπου τον συναντάτε:

alĥemio, antaŭ, aŭtuno, balalajko, ĉielo, dolikocefalo, deĵori, distanco, edzo, eksplodi, eŭdajmonismo, eĥidno, feliĉa, fiŝo, genuo, ĝoja, ĥimero, inaŭguri, jugo, ĵuri, laringo, mariĥuano, parenco, ringo, sekcio, ŝaŭmo, ŝtono, testudo, velki, zebro.

β) Γράψτε με γράμματα της Εσπεράντο τις πιο κάτω λέξεις:

αλμέναου, απρόμπι, αντγιεκτίβο, μπεντάουρι, τσικλόνο, ντεκορατσίο, εστσέπτι, φάουνο, φοτσένο, γκόρτζο, γκάινι, τζούστα, γιασμένο, καγιέρο, κοντσέρνι, λίγκνο, μαγιονέζο, οπερατσίο, πέτσο, ρεβολουτσίο, σιέτζι, στατσίο, τροτουάρο, βίγκλα, ζούμι.

ΜΑΘΗΜΑ 2ο

ΑΡΘΡΟ (ARTIKOLO)

● Στην Εσπεράντο υπάρχει μόνο ένα **οριστικό** άρθρο το **la**, ίδιο για όλα τα γένη, τις πτώσεις και τους αριθμούς.

la amiko = ο φίλος
la amikino = η φίλη
la tablo = το τραπέζι
la amikoj = οι φίλοι
la amikinoj = οι φίλες
la tabloj = τα τραπέζια

● Το άρθρο **δεν** χρησιμοποιείται πριν από:

α) Τα κύρια ονόματα, δηλαδή ονόματα προσωπικά, οικογενειακά, ηπείρων, χωρών, πόλεων, ποταμών, βουνών, λιμνών κ.λπ., εορτών, μηνών και ημερών.

Έτσι:

— li estis kun Georgopulos (= αυτός ήταν με τον Γεωργόπουλο)
— mi ŝatas Grekujon (= αγαπώ την Ελλάδα)
— Pasko estas unu el la plej grandaj festoj (= το Πάσχα είναι μια από τις πιο μεγάλες γιορτές)
— Januaro estas la unua monato de la jaro (= ο Ιανουάριος είναι ο πρώτος μήνας του χρόνου)
— Dimanĉo estas ĉiam bela (= η Κυριακή είναι πάντα ωραία)

β) Τις προσωνυμίες **sinjoro** (= κύριος), **sinjorino** (= κυρία), **fraŭlino** (= δεσποινίς), **doktoro** (= διδάκτορας, δόκτωρας), **profesoro** (= καθηγητής).

Έτσι:

— sinjoro Georgopulos venis (= ο κύριος Γεωργόπουλος ήρθε)
— mi renkontis fraŭlinon Maria (= συνάντησα τη δεσποινίδα Μαρία)

— profesoro Gianopulos ricevis la parolon (= ο καθηγητής Γιαννόπουλος έλαβε το λόγο).

Σημείωση

● Αυτά όλα δεν ισχύουν και το άρθρο χρησιμοποιείται κανονικά, όταν πριν από τέτοια ονόματα ή προσωνυμίες υπάρχει ένα επίθετο ή άλλη λέξη που τα χαρακτηρίζει.
Έτσι:
— **la** filo Georgopulos (= ο γιος Γεωργόπουλος)
— **la** suda Ameriko (= η νότια Αμερική)
— **la** norda Egeo (= το βόρειο Αιγαίο)
— **la** blua Danubo (= ο γαλάζιος Δούναβης)
— **la** feliĉa Kristnasko (= τα ευτυχισμένα Χριστούγεννα)
— **la** bela fraŭlino (= η ωραία δεσποινίς)
— **la** juna profesoro (= ο νέος καθηγητής)

γ) Τις κτητικές αντωνυμίες (κτητικά επίθετα).
Έτσι:
— mia patro (= ο πατέρας μου)
— nia domo (= το σπίτι μας)
— via amiko (= ο φίλος σου)
— tiu junulo estas mia frato (= εκείνος ο νεαρός είναι ο αδελφός μου)
— li perdis sian kajeron (= έχασε το τετράδιό του)

● Αόριστο άρθρο δεν υπάρχει στην Εσπεράντο. Η απουσία του οριστικού άρθρου «la» αρκεί για να δείξει την αοριστία.
Έτσι:
— viro kaj virino promenis en la ĝardeno (= [κάποιος] άνδρας και [κάποια] γυναίκα περπατούσαν στον κήπο)
— hieraŭ, infano petis de mi helpon (= χθες [κάποιο] παιδί μου ζήτησε βοήθεια)

ΓΕΝΗ (GENROJ)

● Στην Εσπεράντο δεν υπάρχουν Γραμματικά γένη. Υπάρχουν μόνο φυσικά γένη. Δηλαδή:

α) Κάθε λέξη που δηλώνει ανθρώπινη ύπαρξη αρσενική είναι αρσενικού (**vira**) γένους (knabo = αγόρι, viro = άνδρας, patro = πατέρας κ.λπ.)

β) Κάθε λέξη, που δηλώνει ανθρώπινη ύπαρξη θηλυκή είναι θηλυκού (**ina**) γένους (amazono = αμαζόνα, nimfo = νύμφη, sinjorino = κυρία, patrino = μητέρα κ.λπ.)

γ) Και κάθε άλλη λέξη, που δηλώνει ό,τι άλλο, δηλαδή πράγμα, ζώο, φυτό, αόριστη έννοια, ιδιότητα, χώρο κ.λπ. είναι ουδέτερου (**neŭtra**) γένους (infano = παιδί, feliĉo = ευτυχία, homaro = ανθρωπότητα, muro = = τοίχος, monato = μήνας, persono = άτομο, tablo = τραπέζι, kamparo = εξοχή κ.λπ.).

Σημείωση

- Μόνο οι λέξεις homo (= άνθρωπος) και Dio (= Θεός) αν και περιέχουν την ιδέα και των δύο γενών, σύμφωνα με την πρακτική των εθνικών γλωσσών, χρησιμοποιούνται και στην Εσπεράντο σαν ονόματα αρσενικού γένους.

- Οι λέξεις του Εσπεραντικού λεξιλογίου, που δηλώνουν τα ονόματα των ζώων, δείχνουν το είδος του ζώου και όχι το φύλο του.

Έτσι με κάθε μια από τις λέξεις:

kato = γατί
hundo = σκυλί
leono = λιοντάρι
ĉevalo = άλογο
porko = γουρούνι
tigro = τίγρις
bovo = βόδι
elefanto = ελέφαντας κ.λπ.

δηλώνεται το είδος του ζώου, δηλαδή και το αρσενικό και το θηλυκό (kato = γάτος και γάτα, hundo = σκύλος και σκύλα, leono = λέων και λέαινα κ.λπ.).

Αν χρειαστεί να καθορίσει κανείς το φύλο ενός ζώου, χρησιμοποιεί σύνθετη λέξη.

Έτσι το αρσενικό σχηματίζεται με τη σύνθεση του ονόματος του ζώου και της ρίζας της λέξης viro (= άνδρας).

Έτσι:

virkato = γάτος
virhundo = σκύλος
virleono = λέων

virĉevalo = άλογο (αρσενικό)
virporko = γουρούνι (αρσενικό)
virbovo = βόδι κ.λπ.

Το θηλυκό σχηματίζεται με τη βοήθεια του θηλυκού επιθήματος **in** που εξετάζεται πιο κάτω σ' αυτό το μάθημα.

Έτσι:

kati**no** = γάτα
hundi**no** = σκύλα
leoni**no** = λέαινα
ĉevali**no** = φοράδα
porki**no** = γουρούνα
bovi**no** = αγελάδα κ.λπ.

Σημείωση

● Εξαίρεση στον κανόνα αυτό κάνει μόνο η λέξη koko (= κόκορας), που δείχνει όχι το είδος αλλά το φύλο (αρσενικό) του ζώου. Το θηλυκό και στην περίπτωση αυτή σχηματίζεται με το επίθημα «in» (kokino = κότα).

ΠΡΟΣΘΗΜΑΤΑ (AFIKSOJ)

● Ένα από τα πιο βασικά στοιχεία της ευκολίας και της απλότητας της Εσπεράντο είναι τα προσθήματα.

Προσθήματα είναι μια σειρά από γλωσσικά στοιχεία, που καθένα τους ενέχει μια ορισμένη έννοια.

Τα προσθήματα αυτά τοποθετούνται πριν ή μετά από τη ρίζα μιας λέξης και δίνουν σ' αυτή την έννοια που περικλείουν.

- Τα προσθήματα που τοποθετούνται πριν από μια ρίζα ονομάζονται «προθήματα» (prefiksoj) και αυτά που τοποθετούνται μετά από μια ρίζα (μεταξύ ρίζας και κατάληξης) ονομάζονται «επιθήματα» (sufiksoj).

Όπως θα γίνει πιο κάτω φανερό, τα προσθήματα δίνουν τη δυνατότητα, να σχηματίζει κανείς, από κάθε ρίζα, περισσότερες από μία λέξεις, δηλαδή να κάνει οικονομία στην απομνημόνευση λέξεων.

ΕΠΙΘΗΜΑ in (SUFIKSO in)

● Το επίθημα **in** έχει και προσδίνει την έννοια του θηλυκού γένους.
Έτσι, μαθαίνοντας κανείς ένα ουσιαστικό, που δηλώνει το αρσενικό γένος, κατασκευάζει ταυτόχρονα, με τη βοήθεια του **in** και την αντίστοιχη λέξη που δηλώνει το θηλυκό γένος.
Έτσι:

viro = άνδρας → vir**in**o = γυναίκα
patro = πατέρας → patr**in**o = μητέρα
filo = γιος → fil**in**o = κόρη
knabo = αγόρι → knab**in**o = κορίτσι
sinjoro = κύριος → sinjor**in**o = κυρία
avo = παπούς → av**in**o = γιαγιά
instruisto = δάσκαλος → instruist**in**o = δασκάλα

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ (SUBSTANTIVO)

● Στην Εσπεράντο όλα τα ουσιαστικά, αρσενικού, θηλυκού και ουδέτερου γένους, έχουν την ίδια κατάληξη **o**.

amik**o** = φίλος
amikin**o** = φίλη
tabl**o** = τραπέζι
fort**o** = δύναμη
esper**o** = ελπίδα
urb**o** = πόλη
hom**o** = άνθρωπος
partin**o** = μητέρα

● Ο πληθυντικός αριθμός σχηματίζεται με την προσθήκη του σύμφωνου **j** μετά την κατάληξη **o**.

amik**oj** = φίλοι
amikin**oj** = φίλες
tabl**oj** = τραπέζια
fort**oj** = δυνάμεις

esper**oj** = ελπίδες
urb**oj** = πόλεις
hom**oj** = άνθρωποι
partin**oj** = μητέρες

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Διαβάστε μεγαλόφωνα, ένας ένας ή όλοι μαζί το πιο κάτω κείμενο:

«Sed Esperanto estas internacia ankaŭ el alia vidpunkto. La naciaj lingvoj, eĉ kiam ili estas, pro specialaj kaŭzoj, disvastiĝintaj ekster la nacia teritorio, eĉ kiam ili estas uzataj en pli aŭ malpli alta grado por internacia komunikado, restas naciaj kaj laŭ siaj historiaj tradicioj, kaj laŭ sia interna karaktero, kaj ĉefe, laŭ sia socia portanto. La naciaj lingvoj apartenas al la koncernaj nacioj. Ĉiu nacio estas spirita proprietulo de sia nacia lingvo. La alinacianoj povas ellerni tiun lingvon pli aŭ malpli bone, sed ili ne sentas ĝin kiel sian. Tial ili povas nur pli aŭ malpli sukcese imiti la lernitan lingvon, tre malofte ĝin majstri, sed neniam ĝin mastri.

Male, la Internacia Lingvo estas propraĵo de internacia kolektivo, kaj ĉiu membro de tiu kolektivo sentas ĝin kiel sian. Esperanto tial estas la sola vere internacia lingvo, ankaŭ el la vidpunkto de sia socia portanto. Ankaŭ tio kontribuas al la facileco de la lingvo: oni pli facile ekmajstras lingvon, kiun oni mem mastras.

Fine, Esperanto estas internacia ankaŭ el la vidpunkto de la celo: servi kiel neŭtrala, supernacia instrumento de komunikado en mondaj kadroj.

Neniu nacia lingvo posedas tiujn tri esencajn elementojn de internacieco.

Tial neniu nacia lingvo, eĉ ne la plej disvastiĝinta, povas esti nomata "internacia". Aliflanke, projekto de komuna lingvo povas esti nomata nek "lingvo" antaŭ ol ĝi estas socie kaj internacie enradikiĝinta kiel efektiva instrumento de komunikado».

(Ivo Lapenna «RETORIKO»)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Γράψτε με ελληνικά γράμματα τις πιο κάτω λέξεις. Στους φωνητικά παρόμοιους φθόγγους (c, ĉ/h, ĥ/s, ŝ/z, ĵ) υπογραμμίστε τον παχύ φθόγγο όπου τον συναντάτε.

agrabla, adiaŭ, avantaĝo, benzolo, ĉarlatano, disĉiplo, diferenci, duŝo, ekskluziva, ekzekuti, eŭkalipto, falĉi, faŝismo, funkcio, hibisko, halti, ĵeleo, kvazaŭ, leksikono, nukso, organismo, paŝti, poŝo, seĝo, ŝati, ŝildo, tegmento, tranĉi, urbo, viŝi.

β) Γράψτε με γράμματα της Εσπεράντο τις πιο κάτω λέξεις. Οι υπογραμμισμένοι φθόγγοι είναι παχείς

αναρκίο, γιάμ, τσιφέρο, εντελβέισο, τσεβάλο, αλιάντσο, γκαζέτο, σπάρι, εκζέρτσι, φάιρο, σλόσι, εκβατόρο, γκλίτι, άνκαου, τσιέλο, ριφούτζι, ριφούζι, ζέτι, φιζιονομίο, ρέγκνο, νέρβο, άμμπαου, γιούπο, φλαμένγκο, κούσι, κουλτούρι, ινκογκνίτο, σπάτσο, φάιφι, γιες, ουτίλα, βαπόρο, ντεντίτσι, ζάουντο, μαντζάζο, τάιλι.

γ) Για κάθε μια από τις πιο κάτω λέξεις σημειώστε το γένος της, γράφοντας «vira» για το αρσενικό, «ina» για το θηλυκό και «neŭtra» για το ουδέτερο.

seĝo (=καρέκλα), pastro (=παπάς), pacienco (=υπομονή), fantomo (=φάντασμα), avino (=γιαγιά), soldato (=στρατιώτης), ĉielo (=ουρανός), fantazio (=φαντασία), libro (=βιβλίο), heroo (=ήρωας), amo (=αγάπη), onklo (=θείος), katastrofo (=καταστροφή), azeno (=γαϊδούρι), muzo (=μούσα), muziko (=μουσική), bebo (=μωρό), piloto (=πιλότος), nevino (=ανηψιά).

ΜΑΘΗΜΑ 3ο

ΕΠΙΘΕΤΟ (ADJEKTIVO)

● Το επίθετο στην Εσπεράντο έχει την κατάληξη **α**, ίδια και για τα τρία γένη.

la **bona** patro = ο καλός πατέρας
la **juna** virino = η νέα γυναίκα
la **granda** domo = το μεγάλο σπίτι
la **bela** floro = το όμορφο λουλούδι
la **alta** arbo = το ψηλό δέντρο

● Ο πληθυντικός αριθμός σχηματίζεται, όπως και στο ουσιαστικό με την προσθήκη του σύμφωνου **j** μετά την κατάληξη **a**

la **bonaj** patroj = οι καλοί πατέρες
la **junaj** virinoj = οι νέες γυναίκες
la **grandaj** domoj = τα μεγάλα σπίτια
la **belaj** floroj = τα όμορφα λουλούδια
la **altaj** arboj = τα ψηλά δέντρα

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ (PERSONAJ PRONOMOJ)

● Οι προσωπικές αντωνυμίες στην Εσπεράντο είναι:

mi = εγώ

vi = εσύ
li = αυτός
ŝi = αυτή
ĝi = αυτό
ni = εμείς
vi = εσείς
ili = αυτοί, αυτές, αυτά

● Όπως είναι γνωστό οι προσωπικές αντωνυμίες αντικαθιστούν το υποκείμενο (όνομα) του ρήματος και βοηθούν στο να αποφεύγεται η επανάληψη του ονόματος αυτού.

— Kostas parolis, **li** diris ke... (= ο Κώστας μιλούσε, [αυτός] έλεγε ότι...)
— la knabino ridis, **ŝi** estis feliĉa (= το κορίτσι γελούσε, [αυτό] ήταν ευτυχισμένο).

● Στην Εσπεράντο η προσωπική αντωνυμία του δεύτερου προσώπου του ενικού και του πληθυντικού αριθμού είναι η ίδια (**vi**). Δηλαδή στην Εσπεράντο μιλάμε πάντα στον πληθυντικό κι όταν ακόμα απευθυνόμαστε σε παιδί, φίλο, συγγενή κ.ά.

Εν τούτοις υπάρχει ακόμα η προσωπική αντωνυμία **ci** (= εσύ), που όμως χρησιμοποιείται πολύ σπάνια, και μόνο όταν θέλει κανείς να εκφράσει εντελώς ιδιαίτερη οικειότητα και αγάπη, όπως για παράδειγμα, όταν η μητέρα απευθύνεται χαϊδευτικά στο μωρό της.

ΡΗΜΑ-ΟΡΙΣΤΙΚΗ (VERBO-INDIKATIVO)

● Το ρήμα στην Οριστική έχει τρεις χρόνους. Τον Ενεστώτα (prezenco), τον Παρωχημένο (preterito), χρόνο που αντιστοιχεί στους παρελθοντικούς χρόνους της ελληνικής, δηλαδή Παρατατικό, Αόριστο και Υπερσυντέλικο, και τον Μέλλοντα (futuro).

● Ο Ενεστώτας έχει κατάληξη **as** για όλα τα πρόσωπα του ενικού και πληθυντικού αριθμού.

Έτσι:

mi amas = αγαπώ
vi amas = αγαπάς
li amas = (αυτός) αγαπά
ŝi amas = (αυτή) αγαπά
ĝi amas = (αυτό) αγαπά
ni amas = αγαπάμε
vi amas = αγαπάτε
ili amas = (αυτοί, αυτές, αυτά) αγαπούν

● Ο Παρωχημένος έχει κατάληξη **is** για όλα τα πρόσωπα του ενικού και πληθυντικού αριθμού.

mi am**is** = αγαπούσα, αγάπησα, είχα αγαπήσει
vi am**is** = αγαπούσες, αγάπησες, είχες αγαπήσει
li am**is** = (αυτός) αγαπούσε, αγάπησε, είχε αγαπήσει
ŝi am**is** = (αυτή) αγαπούσε, αγάπησε, είχε αγαπήσει
ĝi am**is** = (αυτό) αγαπούσε, αγάπησε, είχε αγαπήσει
ni am**is** = αγαπούσαμε, αγαπήσαμε, είχαμε αγαπήσει
vi am**is** = αγαπούσατε, αγαπήσατε, είχατε αγαπήσει
ili am**is** = (αυτοί, αυτές, αυτά) αγαπούσαν, αγάπησαν, είχαν αγαπήσει

● Ο Μέλλων έχει κατάληξη **os** για όλα τα πρόσωπα του ενικού και πληθυντικού αριθμού.

mi am**os** = θα αγαπώ, θα αγαπήσω
vi am**os** = θα αγαπάς, θα αγαπήσεις
li am**os** = (αυτός) θα αγαπά, θα αγαπήσει
ŝi am**os** = (αυτή) θα αγαπά, θα αγαπήσει
ĝi am**os** = (αυτό) θα αγαπά, θα αγαπήσει
ni am**os** = θα αγαπάμε, θα αγαπήσουμε
vi am**os** = θα αγαπάτε, θα αγαπήσετε
ili am**os** = (αυτοί, αυτές, αυτά) θα αγαπούν, θα αγαπήσουν

● Όπως είναι φανερό το πρόσωπο του ρήματος διακρίνεται από την προσωπική αντωνυμία, που είναι πάντα μπροστά από το ρήμα, όταν βέβαια δεν χρησιμοποιείται το ίδιο το όνομα (υποκείμενό του).

— Kostas ridas (= ο Κώστας γελάει)
— Kostas ridas, **li** estas feliĉa homo (= ο Κώστας γελάει, [αυτός] είναι ευτυχισμένος άνθρωπος)

— La virinoj parolis, **ili** diris ke... (= οι γυναίκες μιλούσαν, [αυτές] έλεγαν ότι...)
— La infano falis, **ĝi** komencis plori (= το παιδί έπεσε, [αυτό] άρχισε να κλαίει)
— Patro, **vi** foriros, **vi** iros al la teatro (= πατέρα, θα φύγεις, θα πας στο θέατρο)

ΠΡΟΘΗΜΑ «mal» (PREFIKSO «mal»)

● Το πρόθημα **mal** ενέχει και προσδίνει την έννοια του αντίθετου.
Το πρόθημα αυτό μπαίνει μπροστά από λέξεις που δηλώνουν ιδιότητα, ενέργεια, κατάσταση ή άλλη ιδέα, που λογικά επιδέχεται αντίθετή της έννοια. Έτσι, μαθαίνοντας κανείς μια τέτοια λέξη, σχηματίζει ταυτόχρονα, με τη βοήθεια του **mal**, τη λέξη που εκφράζει την αντίθετή της έννοια.
Έτσι:

bona = καλός-η-ο → **mal**bona = κακός-η-ο
bela = όμορφος-η-ο → **mal**bela = άσχημος-η-ο
granda = μεγάλος-η-ο → **mal**granda = μικρός-η-ο
dekstra = δεξιός-α-ο → **mal**dekstra = αριστερός-η-ο
supre = επάνω → **mal**supre = κάτω
frue = νωρίς → **mal**frue = αργά
ami = αγαπώ → **mal**ami = μισώ
permesi = επιτρέπω → **mal**permesi = απαγορεύω
ligi = δένω → **mal**ligi = λύνω
amiko = φίλος → **mal**amiko = εχθρός

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Διαβάστε μεγαλόφωνα, ένας ένας ή όλοι μαζί το πιο κάτω κείμενο:

«Ĉiu uzanto de la internacia lingvo kaj precipe ĉiu oratoro devas havi la

profundan konvinkon, ke la instrumento taŭgas ĝis la plej alta grado, ke ĝi estas eĉ relative perfekta. Dependas de li, ĉu en liaj manoj ĝi fariĝos potenca komunikilo kaj esprimilo, aŭ ĝi estos nur pala, sensanga, senkolora kaj kripla balbutilo.

Sed, tio ne koncernas nur la internacian lingvon. Ĝi samas ankaŭ por la naciaj lingvoj! Aŭ, eble, iu opinias, ke la naciajn lingvojn —siajn proprajn— ne estas necese lerni, studi, ellaboradi, paroli?

Kial, do, oni dediĉas al ili en ĉiuj lernejoj de la mondo tiom da jaroj da intensa laboro? Kial post tiu longa lernado oni kutime tre modeste scias sian propran nacian literaturan lingvon?

Ĝuste tial, ĉar la naciaj lingvoj estas neniaj naturaj fenomenoj, sed kreaĵoj de la socio: nuntempa kaj iamaj!

Ĝuste tial, ĉar ankaŭ la naciaj lingvoj estas regataj de leĝoj kaj reguloj, kiujn oni devas bone ellerni kaj plue daŭre studadi, se oni deziras ekposedi eĉ sian propran nacian lingvon!

Inter la naciaj lingvoj kaj la internacia lingvo ekzistas, fakte, nenia principa diferenco. Kaj la unuj kaj la dua havas la saman socian portanton: la homgrupon. La evoluon de unuj kaj tiun de la alia influas diversaj faktoroj. Kaj la naciaj lingvoj, kaj la internacia estas kreataj ĝis certa grado spontane, sed post certa grado ankaŭ konscie.

Kiom granda estas la konscia partopreno en la lingvokreado, principe ne gravas. Sed la grado de konscieco havas tamen signifon —pozitivan— koncerne la rezultojn: ju pli konscia la kreado surbaze de leĝeco reganta la lingvoevoluon, des pli taŭga, des pli perfekta la kreaĵo! Ĝuste tial la internacia lingvo multrilate superas la naciajn, ne nur kiel komunikilo en la ĉiutaga vivo, sed ankaŭ kiel arta esprimo.

Inter la naciaj kaj la internacia lingvo ekzistas unu gravega diferenco, nome diferenco de la celo, al kiu ili servas: dum la naciaj lingvoj havas la taskon kontentigi la limigitajn bezonojn de komunikado kaj pensado, en kadroj naciaj, la internacia lingvo liberigas la penson de la nacilingvaj ĉenoj kaj flugigas ĝin libere de lando al lando, de nacio al nacio, tra la tuta mondo. Kiam oni amase, grandskale eklernos la internacian lingvon en ĉiuj lernejoj de la mondo, dediĉante al ĝia studo nur kvaronon de la tempo, kiun oni dediĉas al la lernado de la propraj naciaj lingvoj, tiam la homaro ĝisvivos grandegan spiritan revolucion, kaj tiam plene evidentiĝos la fruktodona kaj morala kaj intelekta efiko de la internacia lingvo»

(Ivo Lapenna «RETORIKO»)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

alta = ψηλός
amiko = φίλος
arbo = δέντρο
aŭto = αυτοκίνητο
bela = όμορφος
bona = καλός
dika = χοντρός
domo = σπίτι, οίκημα
elefanto = ελέφαντας
esti = είμαι
feliĉa = ευτυχισμένος
floro = λουλούδι
forta = δυνατός
granda = μεγάλος
homo = άνθρωπος
juna = νέος
kaj = και
libro = βιβλίο
nova = καινούργιος
plena = γεμάτος
pura = καθαρός
sed = αλλά
suno = ήλιος
varma = ζεστός
vino = κρασί
viro = άνδρας

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Για κάθε μια από τις πιο κάτω λέξεις, διαλέξτε ένα από τα τέσσερα προτεινόμενα επίθετα, που να της ταιριάζει σαν χαρακτηρισμός.

1) **domo** (juna, dika, granda, bona)
2) **floro** (forta, bela, plena, feliĉa)
3) **arbo** (nova, alta, pura, bona)
4) **suno** (granda, nova, feliĉa, varma)
5) **elefanto** (dika, pura, plena, nova)
6) **vino** (alta, forta, juna, plena)

β) **malnova, juna, bela, malgranda, forta, maldika, bona, malplena, pura.**

Από τα παραπάνω επίθετα διαλέξτε αυτά που κυρίως ταιριάζουν σαν χαρακτηρισμοί στις λέξεις **libro, aŭto, virino.**

Στη λέξη «libro» ταιριάζουν πέντε χαρακτηρισμοί, στη λέξη «aŭto» επτά και στη λέξη «virino» έξη.

γ) **maljuna, granda, maldika, malgranda, feliĉa, malnova, dika, bela, malvarma, forta, malplena, pura, nova, malfeliĉa, alta, plena, varma, malbona.**

Από τα παραπάνω επίθετα διαλέξτε δέκα, που κυρίως ταιριάζουν σαν χαρακτηρισμοί στη λέξη «**homo**».

δ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω φράσεις:

1) Ο ωραίος και ζεστός ήλιος
2) Το μικρό, καινούργιο αυτοκίνητο
3) Ο ψηλός και δυνατός άνδρας
4) Το μικρό, άδειο και καθαρό σπίτι
5) Οι άσχημοι, βρώμικοι ελέφαντες
6) Το μεγάλο, γέρικο δέντρο

ε) Μεταφράστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω φράσεις:

1) Είναι άνθρωπος ευτυχισμένος και παλιός, καλός φίλος
2) Το κρασί ήταν δυνατό αλλά καλό
3) Το παλιό, χοντρό βιβλίο είναι καλό αλλά μεγάλο
4) Οι φίλοι είναι δυστυχισμένοι άνθρωποι
5) Ο εχθρός είναι δυνατός
6) Αυτό είναι βιβλίο παλιό
7) Θα είμαστε δυνατοί
8) Είσαι καλός άνθρωπος

στ) Μεταφράστε στα Ελληνικά τις πιο κάτω φράσεις:

1) Li estis bela kaj forta viro
2) Eslis aŭto malnova, sed granda kaj forta
3) Ŝi estis maldika kaj alta virino
4) Ili estis bonaj homoj, sed malbonaj amikoj
5) Ŝi estis juna kaj bela, sed malpura
6) Estos belaj floroj kaj altaj arboj
7) Ŝi estis juna kaj forta, sed li estis dika kaj maljuna.

ΜΑΘΗΜΑ 4ο

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ-ΠΤΩΣΕΙΣ (SUBSTANTIVO-KAZOJ)

● Το ουσιαστικό στην Εσπεράντο έχει δύο κύριες πτώσεις, την ονομαστική (nominativo) και την αιτιατική (akuzativo).

Η αιτιατική σχηματίζεται με την προσθήκη του σύμφωνου **n** μετά την κατάληξη **o** του ενικού ή την κατάληξη **oj** του πληθυντικού.

la patro = ο πατέρας
la patro**n** = τον πατέρα
la patroj = οι πατέρες
la patroj**n** = τους πατέρες
la amiko = ο φίλος
la amiko**n** = το φίλο
la amikoj = οι φίλοι
la amikoj**n** = τους φίλους

● Όλες οι προθέσεις στην Εσπεράντο συντάσονται με την ονομαστική. Έτσι, κάθε άλλη πτώση που συναντιέται στις εθνικές γλώσσες, σχηματίζεται στην Εσπεράντο με τη βοήθεια μιας πρόθεσης και την ονομαστική.

Για παράδειγμα η γενική πτώση (genitivo) της ελληνικής σχηματίζεται με την πρόθεση **de** και την ονομαστική

de la patro = του πατέρα
de la patroj = των πατέρων
de la amiko = του φίλου
de la amikoj = των φίλων

Η δοτική πτώση (dativo) της ελληνικής σχηματίζεται με την πρόθεση **al** και την ονομαστική.

al la patro = στον πατέρα

al la patroj = στους πατέρες
al la amiko = στο φίλο
al la amikoj = στους φίλους

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ (UZADO DE LA AKUZATIVO)

● Η αιτιατική χρησιμοποιείται στην Εσπεράντο όπως ακριβώς και στα Ελληνικά, μετά από ενεργητικό (μεταβατικό) ρήμα, δηλαδή όταν το ουσιαστικό είναι άμεσο αντικείμενο του ρήματος. (Όπως είναι γνωστό, αντικείμενο είναι η λέξη που απαντά στην ερώτηση «τι;» πριν από το ενεργητικο-μεταβατικό ρήμα: «Αγαπώ τη μητέρα» → τι αγαπώ; → την μητέρα, «συνάντησα το φίλο» → τι συνάντησα; → το φίλο).
Έτσι:

mi vidis la patrino**n** (= είδα τη μητέρα)
mi ricevis la leteron (= έλαβα την επιστολή)
mi renkontis la amikoj**n** (= συνάντησα τους φίλους)
mi aĉetis librojn (= αγόρασα βιβλία)
mi trinkas akvo**n** (= πίνω νερό)
mi legas ĵurnalo**n** (= διαβάζω εφημερίδα)

Σημείωση

● Όπως είναι φυσικό, όσα ισχύουν για τις πτώσεις στο ουσιαστικό, ισχύουν και για κάθε άλλο κλητό μέρος του λόγου (επίθετο, αντωνυμία, μετοχή).
Έτσι:

α) Το επίθετο, που πάντα χαρακτηρίζει (προσδιορίζει) ένα ουσιαστικό, συμφωνεί με αυτό σε πτώση και αριθμό (ο καλ**ός** άνθρωπ**ος** , του καλ**ού** ανθρώπ**ου**, τους καλ**ούς** ανθρώπ**ους**).

Έτσι χρησιμοποιείται κι αυτό στην αιτιατική, όταν προσδιορίζει ένα άμεσο αντικείμενο.

mi vidis la bona**n** patrino**n** (= είδα την καλή μητέρα)
mi ricevis la lasta**n** leteron (= έλαβα την τελευταία επιστολή)
mi renkontis la malnova**jn** amiko**jn** (= συνάντησα τους παλιούς φίλους)
mi aĉetis interesa**jn** libro**jn** (= αγόρασα ενδιαφέροντα βιβλία)
mi trinkas malvarma**n** akvo**n** (= πίνω κρύο νερό)

mi legas francan ĵurnalon (= διαβάζω γαλλική εφημερίδα)

β) Οι προσωπικές αντωνυμίες, σαν κλητά μέρη του λόγου, χρησιμοποιούνται κι αυτές στην αιτιατική όταν αποτελούν άμεσο αντικείμενο μιας πρότασης

mi vidis **lin** = τον είδα (είδα αυτόν)
la amiko renkontis **min** = ο φίλος με συνάντησε (συνάντησε εμένα)
mi amas **vin** = σε αγαπώ (αγαπώ εσένα)
la pastro salutis **nin** = ο παπάς μας χαιρέτησε (χαιρέτησε εμάς)

ΡΗΜΑ-ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ (VERBO-INFINITIVO)

- Το απαρέμφατο του ρήματος έχει κατάληξη **i**

ami = αγαπώ
skribi = γράφω
esperi = ελπίζω

- Σε μια πρόταση το απαρέμφατο χρησιμοποιείται οπωσδήποτε, όταν το υποκείμενό του είναι ταυτόχρονα υποκείμενο και του κύριου ρήματος της πρότασης αυτής. (Όπως είναι γνωστό, υποκείμενο είναι η λέξη που απαντά στην ερώτηση «ποιος;» πριν από το ρήμα: «Ο αδελφός γέλασε» → ποιος γέλασε; → ο αδελφός, «αυτές γελούσαν» → ποιος γελούσε; → αυτές, «εγώ θα γελάσω» → ποιος θα γελάσει; → εγώ). Με άλλα λόγια, σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας, δηλαδή όταν δύο ρήματα, στην ίδια πρόταση, έχουν το ίδιο υποκείμενο, το δεύτερο ρήμα χρησιμοποιείται στο απαρέμφατο.

Έτσι:

mi volas **dormi** = θέλω να κοιμηθώ
vi deziras **manĝi** = επιθυμείς να φας
ni klopodas **lerni** = προσπαθούμε να μάθουμε
Kostas esperas **gajni** = Κώστας ελπίζει να κερδίσει

Σημείωση

- Στο λεξιλόγιο, όπως και σε κάθε περίπτωση που αναφερόμαστε σε ένα ρήμα, το αποδίδουμε στο απαρέμφατο

Τι γνωρίζετε για το ρήμα «**ami**»;
Κλείνετε το ρήμα «**skribi**»
Τι σημαίνει το ρήμα «**vidi**»;

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

ami = αγαπώ
ankaŭ = επίσης
apartamento = διαμέρισμα
aparteni = ανήκω
arkeologo = αρχαιολόγος (**-io** = Αρχαιολογία)
avo = παπούς
deziri = επιθυμώ
en = σε, μέσα σε
familio = οικογένεια
filo = γιος
fraŭlo = άγαμος άνδρας (**-ino** = δεσποινίς)
gitaro = κιθάρα
havi = έχω
kanti = τραγουδώ
knabo = αγόρι
kun = με, μαζί με
lerni = μαθαίνω
loĝi = κατοικώ
ludi = παίζω
membro = μέλος
muziko = μουσική
paroli = μιλάω
patro = πατέρας
rigardi = κοιτάζω
sinjoro = κύριος
studento = σπουδαστής
studi = σπουδάζω
tuta = ολόκληρος
violono = βιολί
vivi = ζω
voĉo = φωνή

ΚΕΜΕΝΟ (TEKSTO)

Kostas Georgopoulos estas juna viro. Li estas studento. Li studas kaj lernas muzikon. Kostas apartenas al granda familio. Membroj de la familio Georgopulos estas la patro, sinjoro Vasilis, la patrino, sinjorino Evangelia, la filoj, Kostas kaj Nikos kaj la filino, Maria.

Kun la familio vivas ankaŭ la avino, sinjorino Paraskevi, la maljuna patrino de sinjorino Evangelia.

La tuta granda familio vivas en Ateno. Ĝi loĝas en granda apartamento.

Kostas amas la muzikon, sed li amas ankaŭ knabinon, fraŭlinon Eleni.

Eleni estas la amikino de Kostas. Ŝi estas bela, juna fraŭlino, studentino de arkeologio. Ŝi amas la librojn, la muzikon kaj Kostas.

Eleni havas belan voĉon, kaj ŝi kantas kun Kostas. Kostas ludas violonon, sed ankaŭ gitaron. Ankaŭ li havas belan voĉon. Li deziras esti kun Eleni kaj paroli kun ŝi. Ankaŭ Eleni deziras rigardi Kostas kaj kanti kun li.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Μεταφράστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω φράσεις:

1) Ο κύριος Βασίλης και η κυρία Ευαγγελία έχουν γιους και κόρη.
2) Η οικογένεια του κυρίου Βασίλη είναι μεγάλη.
3) Η Ελένη σπουδάζει αρχαιολογία αλλά αγαπά επίσης τη μουσική.
4) Τα αγόρια τραγούδησαν και τα κορίτσια έπαιξαν κιθάρα.
5) Η Μαρία είναι κόρη της κυρίας Ευαγγελίας.
6) Το βιολί και η κιθάρα του Κώστα ανήκουν σε όλη την οικογένεια.
7) Ο Κώστας την κοίταζε και αυτή τραγουδούσε.

β) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

«Sinjoro Vasilis havas grandan familion kaj grandan, sed malnovan apartamenton en Ateno. En la granda kaj pura domo de sinjoro Vasilis loĝas la tuta familio; la filoj, la filino, kaj ankaŭ la maljuna avino.

Loĝas multaj homoj en la varma domo de Georgopulos. La apartamento estas plena. En la bela domo estas bona violono kaj malnova gitaro.

Kostas ludas gitaron kaj kantas. La patrino deziras kanti, sed ŝi havas malbelan voĉon. Ŝi deziras rigardi la tutan familion, kaj ŝi estas feliĉa.

γ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω φράσεις:

1) Ο κύριος Βασίλης έχει οικογένεια με πολλά μέλη.
2) Η γερόντισα κυρία Παρασκευή είναι μητέρα της κυρίας Ευαγγελίας και γιαγιά της Μαρίας.
3) Ο Κώστας επιθυμεί να ζει με την όμορφη Ελένη.
4) Μέσα στο μεγάλο διαμέρισμα θα κατοικήσει ολόκληρη η οικογένεια του Νίκου.
5) Ο Κώστας επιθυμεί να μάθει μουσική αλλά η Ελένη επιθυμεί να είναι μ' αυτόν.

6) Ολόκληρο το παλιό διαμέρισμα ανήκει στα μέλη της οικογένειας.

δ) Σε κάθε μια από τις πιο κάτω προτάσεις, διαλέξτε από τις δύο προτεινόμενες λέξεις, αυτή που κρίνετε σωστή.

1) Ŝi havas (bela voĉo / belan voĉon)
2) Ŝi loĝas en (apartamento / apartamenton)
3) Li deziras ludi (gitaro / gitaron)
4) Mi amas (ŝi / ŝin)
5) Ili vivas en (domo / domon)
6) Vi studas (muziko / muzikon)
7) Ŝi estas (bela / belan)
8) Ĝi apartenas al (vi / vin)
9) Li kantas kun (ŝi / ŝin)
10) Ili lernas (arkeologio / arkeologion)
11) Li estas (studento / studenton)
12) Ni parolas (Esperanto / Esperanton)

ε) Μεταφράστε στην Εσπεράντο:

1) Την αγαπώ
2) Τον αγάπησαν
3) (αυτά) θα σε αγαπήσουν
4) (αυτός) την αγαπούσε
5) (αυτή) με αγαπά
6) Μας αγαπήσατε
7) Το αγαπούσαν
8) (αυτά) μας αγαπούν
9) (αυτή) θα σας αγαπήσει
10) Τον αγαπούσατε
11) (αυτό) θα με αγαπήσει
12) Τους αγαπούσες
13) Θα τις αγαπήσω
14) Τους αγαπήσαμε
15) Σας αγαπάμε

στ) Βρείτε τα δέκα λάθη που υπάρχουν στο πιο κάτω κείμενο:

«Kostas vivas en Ateno, en grandan apartamento kun grandan familion. Li deziras kantas kun la fraŭlinon Eleni. Patro de Kostas estas la sinjoro Vasilis. Li ludas violono, kaj li havas belan voĉo»

ΜΑΘΗΜΑ 5ο

ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ (POSEDAJ PRONOMOJ)

● Οι κτητικές αντωνυμίες στην Εσπεράντο σχηματίζονται με την προσθήκη της επιθετικής κατάληξης **a** στις προσωπικές αντωνυμίες.

mia = δικός-η-ο μου
via = δικός-η-ο σου
lia = δικός-η-ο του (αρσενικού)
ŝia = δικός-η-ο της
ĝia = δικός-η-ο του (ουδετέρου)
nia = δικός-η-ο μας
via = δικός-η-ο σας
ilia = δικός-η-ο τους

miaj = δικοί-ες-α μου
viaj = δικοί-ες-α σου
liaj = δικοί-ες-α του (αρσενικού)
ŝiaj = δικοί-ες-α της
ĝiaj = δικοί-ες-α του (ουδέτερου)
niaj = δικοί-ες-α μας
viaj = δικοί-ες-α σας
iliaj = δικοί-ες-α τους

Έτσι:

mia ĵurnalo = η εφημερίδα μου (η δική μου εφημερίδα)
ŝia ĵurnalo = η εφημερίδα της (η δική της εφημερίδα)
ilia ĵurnalo = η εφημερίδα τους (η δική τους εφημερίδα)
miaj ĵurnaloj = οι εφημερίδες μου (οι δικές μου εφημερίδες)
ŝiaj ĵurnaloj = οι εφημερίδες της (οι δικές της εφημερίδες)
iliaj ĵurnaloj = οι εφημερίδες τους (οι δικές τους εφημερίδες)

● Είναι ευνόητο ότι οι κτητικές αντωνυμίες (κτητικά επίθετα) ως μέρη

του λόγου που προσδιορίζουν ένα ουσιαστικό, συμφωνούν πάντα με αυτό σε πτώση και αριθμό.

mia ĵurnal**o** = η εφημερίδα μου
via ĵurnal**o** = η εφημερίδα σου (σας)
mi**aj** ĵurnal**oj** = οι εφημερίδες μου
vi**aj** ĵurnal**oj** = οι εφημερίδες σου (σας)
mi**an** ĵurnal**on** = την εφημερίδα μου
vi**an** ĵurnal**on** = την εφημερίδα σου
mi**ajn** ĵurnal**ojn** = τις εφημερίδες μου
vi**ajn** ĵurnal**ojn** = τις εφημερίδες σου (σας)

● Όπως έχει λεχθεί σε προηγούμενο μάθημα, το άρθρο στην Εσπεράντο είναι οριστικό, δηλαδή προσδιορίζει πάντα κάτι συγκεκριμένο. Επίσης οι κτητικές αντωνυμίες (κτητικά επίθετα) όταν προηγούνται ενός ουσιαστικού, με την έννοιά τους και μόνο το συγκεκριμενοποιούν. Γι' αυτό το λόγο, στις περιπτώσεις αυτές, πριν από τις κτητικές αντωνυμίες (κτητικά επίθετα), συνήθως δεν χρησιμοποιείται άρθρο.
Έτσι:

mi renkontis ŝian patron (= συνάντησα τον πατέρα της)
vi ludas vian gitaron (= παίζεις την κιθάρα σου)
ni amas viajn amikojn (= αγαπάμε τους φίλους σου)

Αυτό βέβαια συμβαίνει μόνο όταν το κτητικό προηγείται του ουσιαστικού που προσδιορίζει. Στις άλλες περιπτώσεις είναι αναγκαία η χρήση του άρθρου.

— la verda libro estas **la** mia (= το πράσινο βιβλίο είναι το δικό μου
— vi havas belan nomon, tamen mi preferas **la** mian (= έχεις όμορφο όνομα, όμως προτιμώ το δικό μου)
— via domo estas granda, sed **la** mia estas malgranda (= το σπίτι σου είναι μεγάλο αλλά το δικό μου είναι μικρό)

● Όταν το ουσιαστικό, που προσδιορίζει η κτητική αντωνυμία, συνοδεύεται από ένα επίθετο, τότε το κτητικό προηγείται του επιθέτου αυτού.

mia bona patrino (= η καλή μητέρα μου)
via granda domo (= το μεγάλο σπίτι σου)
nia dua nomo (= το δεύτερο όνομά μας)

ΑΥΤΟΠΑΘΗΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ (REFLEKSIVA PRONOMO)

● Η μόνη αυτοπαθής αντωνυμία της Εσπεράντο **si** αντικαθιστά τις προσωπικές αντωνυμίες του τρίτου προσώπου, ενικού και πληθυντικού, (**li, ŝi, ĝi, ili**), σε περίπτωση αυτοπαθούς ρήματος. Όπως είναι γνωστό, αυτοπαθές είναι το ρήμα που εκφράζει ενέργεια του υποκειμένου, που απευθύνεται (αφορά) σ' αυτό το ίδιο. Όπου δηλαδή το υποκείμενο είναι ταυτόχρονα και αντικείμενο του ρήματος.

πλένομαι (πλένω τον εαυτό μου)
ντύνομαι (ντύνω τον εαυτό μου)
κρύβομαι (κρύβω τον εαυτό μου)
ξυρίζομαι (ξυρίζω τον εαυτό μου)

Τα ρήματα αυτά, στην Εσπεράντο, σχηματίζονται με τη βοήθεια των αντίστοιχων προσωπικών αντωνυμιών.

mi lavas **min** = πλένομαι
mi kaŝas **min** = κρύβομαι
vi razas **vin** = ξυρίζεσαι
vi gardas **vin** = φυλάγεσαι
ni vestas **nin** = ντυνόμαστε
ni admiras **nin** = (αυτο)θαυμαζόμαστε

Όμως, στο τρίτο πρόσωπο του ενικού και πληθυντικού αριθμού, αντί των αντίστοιχων προσωπικών αντωνυμιών **li, ŝi, ĝi, ili** χρησιμοποιείται η αυτοπαθής αντωνυμία **si**.

Έτσι:

mi lavas **min** = πλένομαι,

αλλά:

li lavas **sin** = (αυτός) πλένεται
ŝi lavas **sin** = (αυτή) πλένεται
ĝi lavas **sin** = (αυτό) πλένεται
ili lavas **sin** = (αυτοί, ες, α) πλένονται

και:

ŝi rigardas **sin** en spegulo (= αυτή κοιτάζεται στον καθρέφτη)
ili kaŝis **sin** malantaŭ la pordo (= κρύφτηκαν πίσω από την πόρτα)
la patro razos **sin** (= ο πατέρας θα ξυριστεί)
la knabino banis **sin** (= το κορίτσι έκανε μπάνιο)
la homoj amas **sin** (= οι άνθρωποι αγαπούν τους εαυτούς τους)
la virino admiras **sin** (= η γυναίκα αυτοθαυμάζεται)

la amiko gardas **sin** (= ο φίλος φυλάγεται)
la knaboj malligis **sin** (= τα αγόρια λύθηκαν)

Σημείωση

Υπάρχουν πολλές σύνθετες λέξεις στην Εσπεράντο, όπου η αυτοπαθής αντωνυμία **si** στην αιτιακή πτώση χρησιμεύει σαν πρώτο συνθετικό μέρος.

singardi = φυλάγομαι
sindeteni = συγκρατούμαι, επιφυλάσσομαι
sinoferi = θυσιάζομαι, προσφέρομαι

Όπως είναι φυσικό αυτές οι λέξεις δεν αφορούν μόνο το τρίτο πρόσωπο αλλά όλα.
Έτσι:

mi **sin**gardas = φυλάγομαι (**όχι** mi mingardas)
vi **sin**detenas = επιφυλάσεσαι (**όχι** vi vindetenas)
ni **sin**oferas = θυσιαζόμαστε (**όχι** ni ninoferas)

ΕΠΙΡΡΗΜΑ (ADVERBO)

● Τα παράγωγα επιρρήματα στην Εσπεράντο σχηματίζονται με την προσθήκη της κατάληξης **e** μετά τη ρίζα της λέξης, από την οποία παράγονται.

bona = καλός-η-ο → bone = καλά
bela = όμορφος-η-ο → bele = όμορφα
sufiĉa = αρκετός-η-ο → sufiĉe = αρκετά
rapida = γρήγορος-η-ο → rapide = γρήγορα
dekstra = δεξιός-α-ο → dekstre = δεξιά
amiko = φίλος-η-ο → amike = φιλικά
mateno = πρωί → matene = το πρωί
kun = με → kune = μαζί

Σημείωση

Γίνεται διάκριση των παράγωγων επιρρημάτων γιατί στην Εσπεράντο

υπάρχουν και αυτοφυή (όχι παράγωγα) επιρρήματα, που δεν έχουν την κατάληξη **e**

tuj = αμέσως / **nun** = τώρα / **hodiaŭ** = σήμερα / **jam** = κι όλας / **ankoraŭ** = ακόμα / **ĉiam** = πάντα

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΕΞΕΩΝ

● Όπως έχει γίνει κι όλας φανερό, στην Εσπεράντο, περισσότερο ίσως από τις εθνικές γλώσσες, έχει κανείς τη δυνατότητα, με απλή αντικατάσταση των καταλήξεων, να σχηματίζει από μια ρίζα, που εκφράζει ένα μέρος του λόγου, λέξεις που εκφράζουν άλλα μέρη του λόγου, δηλαδή να σχηματίζει από ένα ρήμα το ουσιαστικό, το επίθετο, το επίρρημα, από ένα ουσιαστικό το επίθετο, το επίρρημα κ.ο.κ.
Έτσι:

skrib**i** (= γράφω)	skrib**o** = γραφή skrib**a** = γραπτός-η-ο skrib**e** = γραπτά
amik**o** (= φίλος)	amik**a** = φιλικός-η-ο amik**e** = φιλικά
bon**a** (= καλός)	bon**o** = το καλό bon**e** = καλά
morgaŭ (= αύριο)	morgaŭ**o** = το αύριο morgaŭ**a** = αυριανός-η-ο
ne (= όχι, δεν)	ne**i** = αρνούμαι ne**a** = αρνητικός-η-ο ne**e** = αρνητικά
antaŭ (= πριν, προ)	antaŭ**o** = το πριν (παρελθόν) antaŭ**a** = προηγούμενος-η-ο antaŭ**e** = πριν, μπροστά

malo = το αντίθετο
mal (πρόθημα αντίθεσης) mala = αντίθετος-η-ο
male = αντίθετα

Σημείωση

Είναι ευνόητο ότι τα όρια αυτού του στοιχείου πλαστικότητας της γλώσσας καθορίζονται από την απλή λογική. Έτσι η κατασκευή λέξης που λογικά δεν ευσταθεί δεν είναι χρήσιμη. Για παράδειγμα, από τις λέξεις «muro» (= τοίχος) ή «homo» (= άνθρωπος), δεν είναι λογικό να κατασκευασθούν ρήματα (muri, homi), γιατί αυτές οι λέξεις δεν είναι δυνατόν να εκφράσουν μια λογική έννοια, εκτός αν από τα συφραζόμενα είναι δυνατόν, με απόλυτη σαφήνεια, να δίνεται νόημα στις λέξεις αυτές.

ΕΠΙΘΗΜΑ «ej» (SUFIKSO «ej»)

- Το επίθημα **ej** έχει και προσδίνει την έννοια του τόπου ή του χώρου. Έτσι όταν προστίθεται σε ρηματική ρίζα, σχηματίζει λέξη που εκφράζει τον τόπο ή το χώρο όπου συμβαίνει η ενέργεια του ρήματος.

lerni = μαθαίνω → lern**ej**o = σχολείο
preĝi = προσεύχομαι → preĝ**ej**o = εκκλησία
presi = τυπώνω → pres**ej**o = τυπογραφείο
halti = σταματώ → halt**ej**o = στάση
vendi = πουλάω → vend**ej**o = αγορά
juĝi = δικάζω → juĝ**ej**o = δικαστήριο
labori = εργάζομαι → labor**ej**o = εργαστήριο

- Όταν το **ej** προστίθεται σε ρίζα ουσιαστικού, σχηματίζει λέξη, που δείχνει τον τόπο ή τον χώρο, όπου φυλλάγεται, είναι ή λειτουργεί αυτό, που το ουσιαστικό δηλώνει.

kafo = καφές → kaf**ej**o = καφενείο
trezoro = θησαυρός → trezor**ej**o = θησαυροφυλάκειο
ofico = υπηρεσία, επάγγελμα → ofic**ej**o = γραφείο
oranĝo = πορτοκάλι → oranĝ**ej**o = πορτοκαλεώνας

Σημείωση

Το επίθυμα **ej** αντιστοιχεί στο ελληνικό **-ειο** (σχολείο, καφενείο, βιβλιοπωλείο, ξενοδοχείο, οπωροπωλείο κ.λπ.).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

agrabla = ευχάριστος
ankoraŭ = ακόμα
antaŭ = πριν, μπροστά από
banko = Τράπεζα
brui = θορυβώ
ĉefo = αρχηγός
entrepreni = επιχειρώ
ĝeni = ενοχλώ
ĥoro = χορωδία
interesi = ενδιαφέρω
jaro = έτος
kelka = μερικός
klasika = κλασικός
komerci = εμπορεύομαι
labori = εργάζομαι
lavi = πλένω
mateno = πρωί
memori = θυμάμαι
moderna = σύγχρονος, μοντέρνος
multa = πολύς
nun = τώρα
nur = μόνο
ofico = υπηρεσία, επάγγελμα
ordinara = συνηθισμένος
pensio = σύνταξη
preferi = προτιμώ
preĝi = προσεύχομαι
proksima = κοντινός
razi = ξυρίζω
ricevi = λαμβάνω
ŝati = μου αρέσει, εκτιμώ
tamen = όμως, εντούτοις

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

La muziko estas la ĉefa intereso de Kostas. Ankaŭ lia tuta familio ŝatas la muzikon. La patro, sinjoro Vasilis, estas membro de la preĝeja ĥoro. La patrino, sinjorino Evangelia, multe ŝatas la klasikan muzikon, sed la juna filino de la familio, Maria, preferas la modernajn kantojn. Ŝi kantas bele. La avino Paraskevi amas multe la junan Maria. Ŝi ŝatas ŝian voĉon, sed ŝi bone memoras kaj preferas la belajn malnovajn kantojn. La moderna muziko ĝenas ŝin.

En la loĝejo de la familio Georgopulos estas granda bruo. Tamen, estas, ordinare, agrabla, muzika bruo.

En la mateno la domo estas malplena. En la granda apartamento estas nur la avino kaj la patrino de la familio.

Sinjorino Evangelia laboras nun en la domo. Antaŭ kelkaj jaroj ŝi laboris en granda komerca entrepreno. Nun ŝi ricevas* pension. Tamen ŝi estas ankoraŭ juna virino.

Sinjoro Vasilis laboras en banko. Lia oficejo estas malproksime de la domo. Li laboras nur matene.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) Αγαπώ τις φίλες σας
2) Αγάπησαν το φίλο της
3) Αγαπάτε τους φίλους μας
4) Αυτή αγάπησε τη φίλη μου
5) Θα αγαπήσεις τη φίλη σου
6) Αυτός αγαπάει τις φίλες μας
7) Αγαπούσα τους φίλους τους
8) Αυτά θα αγαπήσουν τις φίλες της
9) Αγαπήσαμε τους φίλους του (αρενικού)
10) Αυτό αγαπούσε τις φίλες μου

β) Βρείτε τις ζητούμενες λέξεις της Εσπεράντο.

1) eniri = μπαίνω → είσοδος =
2) virino = γυναίκα → γυναικωνίτης =
3) vino = κρασί → κελάρι =
4) kuiri = μαγειρεύω → κουζίνα =
5) observi = παρατηρώ → παρατηρητήριο =
6) gardi = φυλάω → σκοπιά =
7) diveni = μαντεύω → μαντείο =
8) ĉapelo = καπέλο → καπελοπωλείο =

---

* Ενώ στα Ελληνικά χρησιμοποιείται πολλές φορές η λέξη «παίρνω» με την έννοια «λαμβάνω» (παίρνω σύνταξη, γράμμα, βραβείο κ.λπ.) στην Εσπεράντο η αντίστοιχη λέξη **preni** (= παίρνω) χρησιμοποιείται μόνο για να εκφράσει κυριολεκτικά την έννοια «παίρνω με το χέρι μου». Σε κάθε άλλη περίπτωση, όπως οι παραπάνω, χρησιμοποιείται η λέξη **ricevi** (= λαμβάνω).

9) flori = ανθίζω → ανθώνας =
10) soldato = στρατιώτης → στρατώνας =

γ) Συμπληρώστε κάθε δεύτερη πρόταση:
(παράδειγμα: Kostas amas Eleni → **Li** amas **ŝin**)

1) La patrino ĝenas la avon → ..... ĝenas .....
2) La muziko interesas la knabon → ..... interesas .....
3) La amikino memoras la parolon → ..... memoras .....
4) La avino ricevas pension → ..... ricevas .....
5) Nikos havas gitaron → ..... havas .....
6) Eleni studas arkeologion → ..... studas .....
7) La filino rigardas la studenton → ..... rigardas .....
8) La studentino lernas muzikon → ..... lernas .....
9) La membro ŝatas la bruon → ..... ŝatas .....
10) La patrino lavas la filon → ..... lavas .....

δ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τα πιο κάτω αυτοπαθή ρήματα:

1) θα πλυθείτε
2) πλένομαι
3) ξυρίζεσαι
4) αυτή θα πλυθεί
5) αυτός ξυρίζεται
6) ξυριζόμαστε
7) αυτοί ξυρίζονταν
8) πλένεστε
9) αυτό πλενόταν
10) θα πλυθείς
11) θα ξυριστώ
12) αυτός ξυρίστηκε
13) πλυθήκαμε
14) αυτό θα πλυθεί

ε) Μεταφράστε στην Εσπεράντο:

1) Τον πατέρα ενδιαφέρει κυρίως το εμπόριο αλλά επίσης η μουσική
2) Ο Κώστας τραγουδάει όμορφα και ευχάριστα
3) Η χορωδιακή μουσική είναι όμορφη
4) Οι Τραπεζικές εργασίες είναι κυρίως εμπορικές
5) Ο Νίκος κατά προτίμηση αγαπά την τωρινή, μοντέρνα μουσική
6) Το Γραφείο του πατέρα είναι εντελώς συνηθισμένο
7) Η πρωινή εργασία είναι ευχάριστη
8) Το μπροστινό σπίτι είναι θορυβώδες
9) Τα λόγια του Κώστα και το κοίταγμά του ήταν δυσάρεστα
10) Η ζωή είναι όμορφη στο πατρικό σπίτι

ΜΑΘΗΜΑ 6ο

ΑΥΤΟΠΑΘΕΣ ΚΤΗΤΙΚΟ (POSEDA REFLEKSIVO)

● Όπως από τις προσωπικές αντωνυμίες, με την προσθήκη της επιθετικής κατάληξης **a**, σχηματίζονται οι κτητικές αντωνυμίες (κτητικά επίθετα), έτσι και από την αυτοπαθή αντωνυμία **si** σχηματίζεται το αυτοπαθές κτητικό **sia**

● Το αυτοπαθές κτητικό αντικαθιστά τις κτητικές αντωνυμίες (κτητικά επίθετα) του τρίτου προσώπου ενικού και πληθυντικού αριθμού (**lia, ŝia, ĝia, ilia**) όταν χαρακτηρίζει ουσιαστικό (κτήμα) που ανήκει στο υποκείμενο της πρότασης. Για να γίνει αυτό αντιληπτό σημειώνουμε ότι η πρόταση «Ο Κώστας συνάντησε το γείτονα και τον αδελφό του» δεν είναι σαφής γιατί σ' αυτή δεν μπορεί κανείς να διακρίνει ποιανού είναι ο αδελφός. Μπορεί να είναι αδελφός του Κώστα αλλά και του γείτονα.

Επίσης στη φράση «Ο Κώστας είδε ότι ο Νίκος κρατούσε το καπέλο του» δεν είναι σαφές σε ποιον ανήκει το καπέλο. Μπορεί να είναι το καπέλο του Κώστα ή και το καπέλο του Νίκου.

Στην Εσπεράντο, για την αποφυγή ακριβώς μιας τέτοιας σύγχυσης, χρησιμοποιείται το αυτοπαθές κτητικό **sia**

Το υποκείμενο της πρώτης πρότασης «Ο Κώστας συνάντησε το γείτονα και τον αδελφό του» είναι ο Κώστας (ποιος συνάντησε; → ο Κώστας).

Σύμφωνα λοιπόν με τον πιο πάνω κανόνα, αν θέλουμε να αναφερθούμε σε αδελφό που ανήκει στον Κώστα, δηλαδή στο υποκείμενο της πρότασης, θα χρησιμοποιήσουμε, αντί της κτητικής αντωνυμίας (κτητικού επίθετου), το αυτοπαθές κτητικό **sia** και θα πούμε:

> «Kostas renkontis la najbaron kaj **sian** fraton» (= Ο Κώστας συνάντησε το γείτονα και το δικό του αδελφό).

Αν θέλουμε να αναφερθούμε σε αδελφό που ανήκει στο γείτονα, δηλα-

δή όχι στο υποκείμενο της πρότασης, θα χρησιμοποιήσουμε κανονικά την κτητική αντωνυμία (κτητικό επίθετο) που ταιριάζει στο γένος του κτήτορα και θα πούμε:

«Kostas renkontis la najbaron kaj **lian** fraton» (= Ο Κώστας συνάντησε το γείτονα και τον αδελφό του [του γείτονα]).

Η φράση «Ο Κώστας είδε ότι ο Νίκος κρατούσε το καπέλο του» περιλαμβάνει δύο προτάσεις (Ο Κώστας είδε / ότι ο Νίκος κρατούσε το καπέλο του).

Στη δεύτερη πρόταση, που μας ενδιαφέρει, αφού σ' αυτή περιλαμβάνεται το κτητικό, υποκείμενο είναι ο Νίκος (ποιος κρατούσε; → ο Νίκος). Επομένως, αν αναφερθούμε σε καπέλο που ανήκει στο Νίκο, δηλαδή στο υποκείμενο της πρότασης, θα χρησιμοποιήσουμε αντί της κτητικής αντωνυμίας (κτητικού επιθέτου), το αυτοπαθές κτητικό **sia** και θα πούμε:

«Kostas vidis, ke Nikos tenis **sian** ĉapelon» (= Ο Κώστας είδε ότι ο Νίκος κρατούσε το δικό του [του Νίκου] καπέλο).

Αν όμως αναφερθούμε σε καπέλο που ανήκει στον Κώστα, δηλαδή όχι στο υποκείμενο αυτής της πρότασης, θα πούμε:

«Kostas vidis, ke Nikos tenis **lian** ĉapelon» (= Ο Κώστας είδε ότι ο Νίκος κρατούσε το δικό του [του Κώστα] καπέλο).

Έτσι:

«La sinjorino ordonis la ĉambristinon gladi **ŝian** veston»
= Η κυρία διέταξε την καμαριέρα να σιδερώσει το ρούχο της (της κυρίας).

αλλά: «La sinjorino ordonis la ĉambristinon gladi **sian** veston»
= Η κυρία διέταξε την καμαριέρα να σιδερώσει το ρούχο της (της καμαριέρας).

και:

«Kostas lasis **sian** amikon veni al la domo de **sia** patro»
= Ο Κώστας άφησε το φίλο του να έρθει στο σπίτι του πατέρα του (πατέρα του φίλου)

αλλά: «Kostas lasis **sian** amikon veni al la domo de **lia** patro»
= Ο Κώστας άφησε το φίλο του να έρθει στο σπίτι του πατέρα του (πατέρα του Κώστα)

και:

«Maria komprenis, ke la patrino preferis porti **sian** mantelon»

= Η Μαρία κατάλαβε ότι η μητέρα προτιμούσε να φορέσει το πανωφόρι της (πανωφόρι της μητέρας)

αλλά: «Maria komprenis, ke la patrino preferis porti **ŝian** mantelon»

= Η Μαρία κατάλαβε ότι η μητέρα προτιμούσε να φορέσει το πανωφόρι της (πανωφόρι της Μαρίας)

Επομένως:

Li amas **sian** amikon (= αυτός αγαπάει το φίλο του)
Li amas **siajn** amikojn (= αυτός αγαπάει τους φίλους του)
Ŝi amas **sian** amikon (= αυτή αγαπάει το φίλο της)
Ŝi amas **siajn** amikojn (= αυτή αγαπάει τους φίλους της)
Ĝi amas **sian** amikon (= αυτό αγαπάει το φίλο του)
Ĝi amas **siajn** amikojn (= αυτό αγαπάει τους φίλους του)
Ili amas **sian** amikon (= αυτοί-ες-α αγαπούν το φίλο τους)
Ili amas **siajn** amikojn (= αυτοί-ες-α αγαπούν τους φίλους τους)
Maria perdis **sian** kuraĝon (= η Μαρία έχασε το θάρρος της)
La infano skribis **sian** lecionon (= το παιδί έγραψε το μάθημά του)
La viro diris **sian** nomon (= ο άνδρας είπε το όνομά του)
La avoj ricevis **sian** pension (= οι παπούδες πήραν τη σύνταξή τους)
La amikinoj aĉetis **siajn** donacojn (= οι φίλες αγόρασαν τα δώρα τους)
La membroj de la familio vivas en **sia** domo (= τα μέλη της οικογένειας ζουν στο σπίτι τους)

Σημείωση

● Όπως η αυτοπαθής αντωνυμία **si** δεν μπορεί ποτέ να είναι υποκείμενο, αλλά πάντα χρησιμοποιείται σαν αντικείμενο (li razas **sin**, ŝi banas **sin**, ĝi kaŝas **sin** κ.λπ.) έτσι και το αυτοπαθές κτητικό **sia** δεν μπορεί ποτέ να αναφέρεται και να συνοδεύει ένα υποκείμενο αλλά μόνο ένα αντικείμενο.

Έτσι το υποκείμενο μιας πρότασης συνοδεύεται πάντα από την κτητική αντωνυμία (κτητικό επίθετο) που ταιριάζει στο γένος του.

Kostas kaj **lia patro** legis ĵurnalon (= Ο Κώστας και ο πατέρας του διάβασαν εφημερίδα).
Maria kaj **ŝia avino** ŝatas la muzikon (= Η Μαρία και η γιαγιά της αγαπούν τη μουσική)
Ilia amiko ridis (= Ο φίλος τους γέλασε)

Στις παραπάνω προτάσεις οι λέξεις «patro», «avino», «amiko» είναι υποκείμενα. Έτσι συνοδεύονται από το κτητικό που αντιστοιχεί στο γέ-

νος καθενός (**lia, ŝia, ilia**) και όχι από το αυτοπαθές κτητικό **sia** που, επαναλαμβάνεται, δεν μπορεί να συνοδεύει ποτέ ένα υποκείμενο.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (NUMERALOJ)

- Τα βασικά αριθμητικά (bazaj numeraloj) στην Εσπεράντο είναι:

unu = ένας, μία, ένα
du = δύο
tri = τρεις, τρία
kvar = τέσσερις, τέσσερα
kvin = πέντε
ses = έξι
sep = επτά
ok = οκτώ
naŭ = εννέα
dek = δέκα
cent = εκατό
mil = χίλιοι-ες-α

- Τα βασικά αριθμητικά είναι ρίζες αυτοτελείς και αμετάβλητες. Πρόκειται δηλαδή για λέξεις που παραμένουν αμετάβλητες σε όλα τα γένη και τις πτώσεις.

unu viro = ένας άνδρας
unu virino = μία γυναίκα
unu infano = ένα παιδί
tri viroj = τρεις άνδρες
tri virinoj = τρεις γυναίκες
tri infanoj = τρία παιδιά
mi aĉetis **unu** libron = αγόρασα ένα βιβλίο
mi aĉetis **tri** ĵurnalojn = αγόρασα τρεις εφημερίδες

Από τον κανόνα αυτό εξαιρείται μόνο το αριθμητικό **unu**, όταν, σε σχέση με τη λέξη **alia** (= άλλος) παίρνει τη σημασία του ελληνικού «μεν»

La **unuj** restis, la **aliaj** foriris (= οι μεν έμειναν, οι δε (άλλοι) έφυγαν)
La **unun** mi akceptis, la **alian** mi pelis (= τον μεν δέχτηκα, τον δε (άλλο) έδιωξα).

Τα υπόλοιπα αριθμητικά:
nulo = μηδέν
miliono = εκατομμύριο
miliardo = δισεκατομμύριο
biliono = τρισεκατομμύριο
είναι λέξεις, που σαν κοινά ουσιαστικά, επιδέχονται τις καταλήξεις της αιτιατικής και του πληθυντικού αριθμού.

du **nuloj** = δύο μηδενικά
tri **milionoj** = τρία εκατομμύρια
li havas multajn **milionojn** da drakmoj = έχει πολλά εκατομμύρια δραχμές

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ (FORMADO DE LA NUMERALOJ)

• Όλοι οι αριθμοί στην Εσπεράντο σχηματίζονται από τα βασικά αριθμητικά, με απλή παράθεση των μονάδων μετά τις δεκάδες, των δεκάδων μετά τις εκατοντάδες, των εκατοντάδων μετά τις χιλιάδες κ.ο.κ.

Οι δεκάδες, εκατοντάδες, χιλιάδες κ.λπ. σχηματίζονται με το αντίστοιχο βασικό αριθμητικό, που μπαίνει πριν από τις λέξεις **dek** (= δέκα), **cent** (= εκατό), **mil** (= χίλια) κ.λπ.
Έτσι:
dek unu = έντεκα
dek du = δώδεκα
dek tri = δεκατρία κ.ο.κ.

dudek = είκοσι
dudek unu = είκοσι ένα
tridek = τριάντα
tridek unu = τριάντα ένα

kvardek = σαράντα
naŭdek = ενενήντα κ.ο.κ.

cent = εκατό
cent unu = εκατόν ένα
cent dek = εκατόν δέκα
cent dek unu = εκατόν έντεκα
cent dek du = εκατόν δώδεκα
cent dudek = εκατόν είκοσι
cent tridek tri = εκατόν τριάντα τρία
cent naŭdek naŭ = εκατόν ενενήντα εννέα κ.ο.κ.

ducent unu = διακόσια ένα
ducent dek = διακόσια δέκα
ducent dek unu = διακόσια έντεκα
ducent dudek = διακόσια είκοσι
kvarcent = τετρακόσια
naŭcent naŭdek naŭ = ενιακόσια ενενήντα εννέα κ.ο.κ.

mil = χίλια
mil unu = χίλια ένα
mil dek = χίλια δέκα
mil kvardek du = χίλια σαράντα δύο
mil cent = χίλια εκατό
mil cent unu = χίλια εκατόν ένα
mil ducent naŭ = χίλια διακόσια εννέα
mil okcent tri = χίλια οκτακόσια τρία
mil naŭcent naŭdek naŭ = χίλια ενιακόσια ενενήντα εννέα κ.ο.κ.

du mil unu = δύο χιλιάδες ένα
ok mil tricent = οκτώ χιλιάδες τρακόσια
cent mil okcent sepdek tri = εκατό χιλιάδες οκτακόσια εβδομήντα τρία κ.ο.κ

● Όπως είναι φανερό, οι αριθμοί γράφονται με λέξεις στην Εσπεράντο, ακριβώς όπως και στα Ελληνικά. Δηλαδή, ένας αριθμός που γράφεται στα Ελληνικά με μια λέξη, γράφεται επίσης με μια λέξη και στην Εσπεράντο.

Μόνη εξαίρεση σ' αυτό αποτελούν οι αριθμοί από το έντεκα μέχρι το δεκαεννέα, που ενώ στα Ελληνικά γράφονται με μία λέξη, στην Εσπεράντο γράφονται με δύο.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ «tre» ΚΑΙ «multe»

● Οι λέξεις **tre** και **multe** σημαίνουν και οι δύο **πολύ**. Μόνη διαφορά τους είναι ότι ενώ η **multe** συνοδεύει συνήθως μόνο ρήματα, η **tre** συνοδεύει επίθετα, επιρρήματα και ρήματα.

mi amas **multe** = αγαπώ πολύ
multe min interesas = πολύ με ενδιαφέρει
li laboras **multe** = δουλεύει πολύ
ŝi dankas **multe** = ευχαριστεί πολύ
tre bona = πολύ καλός
tre bela = πολύ όμορφος
tre bone = πολύ καλά
tre rapide = πολύ γρήγορα
mi **tre** dankas vin = σας ευχαριστώ πολύ
tiu laboro **tre** plaĉas al mi = αυτή η δουλειά μου αρέσει πολύ.

Σημείωση

Το επίρρημα **tre** πάντα προηγείται της λέξης που συνοδεύει εώ το **multe** μπορεί να προηγείται ή και να ακολουθεί

mi **multe** dankas
mi dankas **multe**

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Διαβάστε μεγαλόφωνα, ένας-ένας ή όλοι μαζί, τους αριθμούς:

9, 14, 106, 188, 579, 1.024, 1.821, 7.777, 10.014, 45.942, 100.691, 454.933

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

aŭtobuso = λεωφορείο
avenuo = λεωφόρος
centro = κέντρο
ĉambro = δωμάτιο
devi = οφείλω, πρέπει
diri = λέω
etaĝo = όροφος
ĝardeno = κήπος
halti = σταματώ
iri = πηγαίνω
ĵurnalo = εφημερίδα
kaŝi = κρύβω
ke = ότι, πως, ώστε
kompreni = καταλαβαίνω
lasta = τελευταίος
legi = διαβάζω
loko = τόπος
lukso = πολυτέλεια
mondo = κόσμος
muzeo = μουσείο
pasi = περνώ
permesi = επιτρέπω
piedo = πόδι
placo = πλατεία
promeni = περπατώ
rapida = γρήγορος
sidi = κάθομαι
spegulo = καθρέφτης
strato = δρόμος
sur = πάνω σε
taksio = ταξί
tra = δια μέσου, από
tre = πολύ
trolebuso = τρόλεϋ (**troleo** = τρολές)
urbo = πόλη
vidi = βλέπω

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

La apartamento de la familio Georgopulos estas sur[1] la lasta etaĝo de alta domo, kun sep etaĝoj. Ĝi estas tre granda, kun multaj ĉambroj.

La domo estas sur[1] la strato[2] Agiu Meletiu, en centra kaj tre brua loko de la urbo, tre proksime al la avenuo Patision.

Feliĉe la haltejo de aŭtobusoj kaj trolebusoj estas tre proksime, kaj ankaŭ multaj taksioj pasas tra la avenuo.

En la mateno Kostas devas iri al sia lernejo. Lia lernejo estas malproksime, tamen Kostas preferas iri piede. Li multe ŝatas promeni.

---

1. Ενώ στην καθομιλούμενη Ελληνική λέμε «το διαμέρισμα είναι στον τρίτο όροφο» ή «το σπίτι είναι στην οδό Αγίου Μελετίου», στην Εσπεράντο χρησιμοποιούμε συνήθως το **sur** (= πάνω σε), όπως στην καθαρεύουσα Ελληνική («επί του τρίτου ορόφου», «επί της οδού Αγίου Μελετίου» κ.λπ.).
2. Η λέξη **strato** σημαίνει «δρόμος συγκεκριμένος», «δρόμος χαραγμένος, πόλης ή χωριού». Σε κάθε άλλη περίπτωση («μακρύς δρόμος», «ο δρόμος για τη θάλασσα» κ.λπ.) ή όταν στη λέξη δίνουμε αόριστη ή μεταφορική έννοια («πήρε το στραβό δρόμο», «ο δρόμος της ζωής», «ο δρόμος για την επιτυχία» κ.λπ.) χρησιμοποιούμε τη λέξη **vojo** (= δρόμος).

Sur la placo de la arkeologia muzeo, li ordinare haltas kaj sidas en la malgranda ĝardeno. Li permesas al si la lukson kaŝi sin en bela loko kaj rapide legi sian matenan ĵurnalon.

La ĵurnalo estas unu ankoraŭ granda intereso de Kostas. Ĝi estas granda spegulo kaj en ĝi Kostas vidas kaj komprenas la tutan mondon.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Μεταφράστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω προτάσεις:

1) Κοίταζα το μεγάλο σπίτι της
2) Θυμάσαι το μεγάλο σπίτι μου
3) Οι αδελφοί της προτιμούν το σπίτι τους
4) Αυτοί κοιτούν το σπίτι των φίλων τους
5) Θυμόμαστε τα σπίτια των φίλων μας
6) Θα προτιμήσετε το σπίτι της κόρης μου
7) Αυτός κοιτάζει το σπίτι του
8) Αυτή προτίμησε το σπίτι του γιου της
9) Αυτές επιθυμούν το μεγάλο σπίτι του (αρσ.)
10) Οι αδελφές του προτίμησαν το σπίτι μου
11) Αυτά θα κοιτάξουν το μεγάλο σπίτι σας
12) Αυτό θα επιθυμήσει το σπίτι του
13) Ο αδελφός του προτιμάει το σπίτι μας

β) Να αποδώσετε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1) Αυτός τους είπε ότι πρέπει να αγαπούν τον πατέρα τους
2) Αυτός τους είπε ότι πρέπει να αγαπά τον πατέρα του
3) Αυτός τους είπε ότι πρέπει να αγαπά τον πατέρα τους
4) Αυτός τους είπε ότι πρέπει να αγαπούν τον πατέρα του

γ) Διαλέξτε μέσα από την παρένθεση το πρόσωπο ή τα πρόσωπα, που σε κάθε περίπτωση ανήκει η εφημερίδα.

1) Kostas permesis al Nikos legi sian ĵurnalon (de Kostas / de Nikos)
2) Kostas permesis al Nikos legi lian ĵurnalon (de Kostas / de Nikos)
3) Kostas permesis al siaj fratoj legi lian ĵurnalon (de Kostas / de la fratoj)

4) Kostas permesis al siaj fratoj legi sian ĵurnalon (de Kostas / de la fratoj)

δ) Διαλέξτε μέσα από την παρένθεση το πρόσωπο ή τα πρόσωπα, που σε κάθε περίπτωση ανήκουν οι φίλοι ή η εφημερίδα.

1) Kostas malpermesis al Maria kaj ŝiaj amikinoj (de Kostas / de Maria) legi lian ĵurnalon (de Kostas / de Maria kaj amikinoj)
2) Kostas malpermesis al Maria kaj siaj amikinoj (de Kostas / de Maria) legi sian ĵurnalon (de Kostas / de Maria kaj amikinoj)
3) Kostas malpermesis al Maria kaj siaj amikinoj (de Kostas / de Maria) legi lian ĵurnalon (de Kostas / de Maria kaj amikinoj)
4) Kostas malpermesis al Maria kaj ŝiaj amikinoj (de Kostas / de Maria) legi sian ĵurnalon (de Kostas / de Maria kaj amikinoj)

ε) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις

1) Ο Κώστας μίλησε με τον αδελφό του και το φίλο του (φίλο του αδελφού)
2) Ο Κώστας μίλησε με τον αδελφό του και το φίλο του (φίλο του Κώστα)
3) Ο Κώστας κατάλαβε ότι ο Νίκος αγαπάει πολύ το φίλο του (φίλο του Κώστα)
4) Ο Κώστας κατάλαβε ότι ο Νίκος αγαπάει πολύ το φίλο του (φίλο του Νίκου)
5) Ο Κώστας είδε ότι ο Νίκος είχε την κιθάρα του φίλου του (φίλου του Νίκου)
6) Ο Κώστας είδε ότι ο Νίκος είχε την κιθάρα του φίλου του (φίλου του Κώστα)

στ) Ο Κώστας ξυρίζεται ή ξυρίζει το Νίκο, μέσα στο δικό του δωμάτιο ή στο δωμάτιο του Νίκου. Διαλέξτε μέσα από την παρένθεση το πρόσωπο που ταιριάζει σε κάθε πρόταση:

1) Kostas razas lin (Kostas / Nikos) en sia ĉambro (de Kostas / de Nikos)
2) Kostas razas sin (Kostas / Nikos) en lia ĉambro (de Kostas / de Nikos)
3) Kostas razas lin (Kostas / Nikos) en lia ĉambro (de Kostas / de Nikos)
4) Kostas razas sin (Kostas / Nikos) en sia ĉambro (de Kostas / de Nikos)

ζ) Ο Νίκος κρύβεται ή κρύβει τον Κώστα στο δικό του δωμάτιο ή στο δωμάτιο του Κώστα. Αποδώστε στην Εσπεράντο τις προτάσεις:

1) Ο Νίκος κρύβεται στο δωμάτιό του (του Κώστα)
2) Ο Νίκος τον κρύβει (τον Κώστα) στο δωμάτιό του (του Κώστα)
3) Ο Νίκος τον κρύβει (τον Κώστα) στο δωμάτιό του (του Νίκου)

4) Ο Νίκος κρύβεται στο δωμάτιό του (του Νίκου)

η) Ο Κώστας κοιτάζεται ή κοιτάζει το Νίκο στο δικό του καθρέφτη ή στον καθρέφτη του Νίκου. Βάλτε τις κατάλληλες αντωνυμίες σύμφωνα με το πρόσωπο της παρένθεσης

1) Kostas rigardas ..... (Kostas) en ..... spegulo (de Nikos)
2) Kostas rigardas ..... (Nikos) en ..... spegulo (de Kostas)
3) Kostas rigardas ..... (Nikos) en ..... spegulo (de Nikos)
4) Kostas rigardas ..... (Kostas) en ..... spegulo (de Kostas)

θ) Γράψτε με λέξεις τους αριθμούς:

1) 11	5) 246	9) 8.016	13) 111.712
2) 18	6) 615	10) 11.677	14) 208.326
3) 32	7) 1.212	11) 25.885	15) 789.472
4) 111	8) 2.815	12) 54.578	16) 999.999

ΜΑΘΗΜΑ 7ο

ΑΡΝΗΣΗ (NEADO)

● Η άρνηση στην Εσπεράντο εκφράζεται με το αρνητικό **ne** (=όχι, δεν).

— ĉu vi volas? **Ne!** (=θέλεις; όχι!)
— mi **ne** povas (=δεν μπορώ)
— vi **ne** volas (=δεν θέλεις)
— **ne** hodiaŭ (=όχι σήμερα)
— **ne** tiel frue (=όχι τόσο νωρίς)

● Όταν η άρνηση αφορά ολόκληρη την πρόταση, τότε το αρνητικό **ne** μπαίνει εμπρός από το ρήμα της πρότασης.

— mi **ne** volas trinki vinon (=δεν θέλω να πιω κρασί)
— mi **ne** aĉetis viandon (=δεν αγόρασα κρέας)
— mi **ne** akceptas vian proponon (=δεν δέχομαι την πρότασή σου)

● Όταν όμως η άρνηση αφορά μέρος μόνο της πρότασης ή μία μόνο λέξη της, τότε το αρνητικό μπαίνει ακριβώς πριν από τη λέξη που αφορά.
Έτσι:

— mi **ne** manĝis la pomon (=δεν έφαγα το μήλο)

αλλά:

— mi manĝis **ne** la pomon, sed la piron (=έφαγα όχι το μήλο, αλλά το αχλάδι)

ή:

— mi **ne** povas manĝi la pomon (=δεν μπορώ να φάω το μήλο)

αλλά:

— mi povas **ne** manĝi la pomon (=μπορώ να μη φάω το μήλο

[έχω το δικαίωμα να μη το φάω])

ή:

— mi **ne** vidis vian amikon (= δεν είδα το φίλο σου)

αλλά:

— **ne** mi vidis vian amikon (= όχι εγώ είδα το φίλο σου [αλλά κάποιος άλλος])

και:

— mi vidis **ne** vian amikon (= είδα όχι το φίλο σου [άλλους αλλά όχι αυτόν])

Σημείωση

Σύμφωνα με τη βασική αρχή της Λογικής, στην Εσπεράντο, όταν σε μία πρόταση υπάρχει άλλη αρνητική λέξη, το αρνητικό **ne** δεν χρησιμοποιείται. Στο σημείο αυτό ο Έλληνας σπουδαστής της Εσπεράντο θα συναντήσει ένα μικρό πρόβλημα, γιατί στην καθομιλούμενη ελληνική οι διπλές αρνήσεις συνηθίζονται.

Έτσι, πολύ συχνά χρησιμοποιούμε εκφράσεις, όπως:

«**δεν** θα πάω **πουθενά**»
«**δεν** έφαγα **τίποτα**»
«**δεν** τον είδα **ποτέ**» κ.λπ.

Αυτό στην Εσπεράντο δεν είναι επιτρεπτό. Έτσι λέμε αντίστοιχα:

«mi iros **nenie**» (= θα πάω πουθενά)
και **όχι** «mi ne iros nenie»
«mi manĝis **nenion**» (= έφαγα τίποτα)
και **όχι** «mi ne manĝis nenion»
«mi vidis lin **nenie**» (= τον είδα πουθενά)
και **όχι** «mi ne vidis lin nenie»

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ pri, por, per pro (PREPOZICIOJ pri, por, per, pro)

● Στην Εσπεράντο υπάρχουν τέσσερις προθέσεις, οι **pri, por, per** και **pro**, που ο Έλληνας σπουδαστής πρέπει ιδιαίτερα να προσέξει. Και

τούτο, γιατί στην καθομιλούμενη ελληνική όλες αυτές οι προθέσεις αποδίδονται με το «με» ή το «για», με διαφορετική όμως έννοια σε κάθε περίπτωση.

α) **pri** = για, περί

Η πρόθεση **pri** δείχνει το θέμα, το αντικείμενο ομιλίας ή ενέργειας.
Έτσι:

— mi parolas **pri** Kostas (= μιλάω για τον Κώστα)
— mi okupas min **pri** Esperanto (= ασχολούμαι με την Εσπεράντο)
— mi legis libron **pri** la artoj (= διάβασα βιβλίο για τις τέχνες)
— mi pensas **pri** via afero (= σκέπτομαι για την υπόθεσή σου)

β) **por** = για, δια

Η πρόθεση **por** δείχνει το σκοπό.
Έτσι:

— mi venis **por** helpi vin (= ήρθα για να σε βοηθήσω)
— li legas **por** lerni (= διαβάζει για να μάθει)
— **por** aĉeti libron mi bezonas monon (= για να αγοράσω βιβλίο χρειάζομαι λεφτά)
— **por** mi la afero estas simpla (= για μένα η υπόθεση είναι απλή)
— mi iris al la domo **por** manĝi (= πήγα στο σπίτι για να φάω)

γ) **per** = με, μέσω

Η πρόθεση **per** δείχνει το μέσον.
Έτσι:

— mi laboras **per** la manoj (= δουλεύω με τα χέρια)
— mi vidis lin **per** miaj propraj okuloj (= τον είδα με τα ίδια μου τα μάτια)
— li parolis **per** simplaj vortoj (= μιλούσε με απλές λέξεις)
— Kostas iras al sia lernejo **per** taksio (= Ο Κώστας πηγαίνει στο σχολείο του με ταξί)
— mi lernis Esperanton **per** la helpo de bona instruisto (= έμαθα Εσπεράντο με τη βοήθεια καλού δασκάλου)

δ) **pro** = λόγω, ένεκα

Η πρόθεση **pro** δείχνει το αίτιο.
Έτσι:

— **pro** la bruo mi ne povis dormi (= λόγω του θορύβου δεν μπόρεσα να κοιμηθώ)

— ŝi ploras **pro** via malbona konduto(= αυτή κλαίει λόγω της κακής σου συμπεριφοράς)
— mi ne povas vojaĝi **pro** mia malbona sano (= δεν μπορώ να ταξιδέψω λόγω της κακής μου υγείας)
— li ne iris al sia lernejo **pro** la pluvo (= δεν πήγε στο σχολείο του λόγω της βροχής)
— ŝi koleris **pro** unu mia vorto (= αυτή θύμωσε λόγω μιας λέξης μου)

ΠΡΟΘΕΣΗ «da» (PREPOZICIO «da»)

● Η πρόθεση **da** χρησιμοποιείται μετά από λέξεις που δηλώνουν μέγεθος, βάρος, ποσότητα, αριθμό κ.λπ.

Είναι η πρόθεση που συνδέει το μέτρο με το μετρούμενο.

Έτσι:

— kilogramo **da** viando (= κιλό κρέατος [κιλό από κρέας])
— metroj **da** ŝtofo (= μέτρα υφάσματος [μέτρα από ύφασμα])
— mi trinkis du tasojn **da** teo (= ήπια δύο φλυτζάνια [από] τσάϊ)
— mi aĉetis du kilogramojn **da** bona butero (= αγόρασα δύο κιλά [από] καλό βούτυρο)
— li ricevis amason **da leteroj** (= αυτός έλαβε σωρό [από] γράμματα)
— Kostas trinkis multajn glasojn **da** biero (= Ο Κώστας ήπιε πολλά ποτήρια [από] μπύρα)

● Όπως είναι φανερό, η πρόθεση **da** χρησιμοποιείται σε εκφράσεις που δείχνουν μέγεθος, βάρος, ποσότητα, αριθμό, περισσότερο ή λιγότερο καθορισμένα, κάποιου πράγματος ακαθόριστου, όχι συγκεκριμένου.

Επομένως δεν είναι δυνατόν να ακολουθείται από το οριστικό άρθρο **la**, που όπως έχει λεχθεί, δείχνει πάντα κάτι καθορισμένο και οριστικό, ούτε από άλλες λέξεις, που από τη σημασία τους δηλώνουν κάτι καθορισμένο (κτητικά, δεικτικά κ.λπ.).

Έτσι η πρόταση

«mi aĉetis pecon **da** viando»

σημαίνει «αγόρασα κομμάτι κρέατος», δηλαδή κάποιου, ακαθόριστου κρέατος, ενώ η πρόταση:

«mi aĉetis pecon **de la** viando»

σημαίνει «αγόρασα κομμάτι από το κρέας» δηλαδή από κάποιο συγκεκριμένο κρέας, στο οποίο έχουμε προφανώς ξανάναφερθεί.

Έτσι:

— mi trinkis unu glason **da** vino (= ήπια ένα ποτήρι κρασί)

αλλά:

— mi trinkis unu glason **de la** ruĝa vino (= ήπια ένα ποτήρι από το κόκκινο κρασί)

και:

— mi renkontis grupon **da** amikoj (= συνάντησα ομάδα φίλων)

αλλά:

— mi renkontis grupon **de viaj** amikoj (= συνάντησα ομάδα των φίλων σου)

και:

— mi aĉetis pecon **da** ŝtofo (= αγόρασα κομμάτι [από] ύφασμα)

αλλά:

— mi aĉetis pecon **de** tiu ŝtofo (= αγόρασα κομμάτι απ' αυτό το ύφασμα)

● Μετά από τα βασικά αριθμητικά δεν χρησιμοποιείται η **da**, ούτε άλλη πρόθεση.

— mi manĝis tri pomojn (= έφαγα τρία μήλα)
— mi vidis kvar birdojn (= είδα τέσσερα πουλιά)

Όμως η **da** χρησιμοποιείται κανονικά μετά από τα υπόλοιπα αριθμητικά

— mi aĉetis dudekon **da** kuleroj (= αγόρασα εικοσάδα κουταλιών)
— estis tie milionoj **da** homoj (= ήταν εκεί εκατομμύρια άνθρωποι)
— li havas miliardojn **da** drakmoj (= έχει δισεκατομμύρια δραχμές)

Σημείωση

Τα ποσοτικά επίθετα **multa** (= πολύς), **malmulta** (= λίγος), **sufiĉa** (= αρκετός), **kelka** (= μερικός) δεν συνοδεύονται από την πρόθεση **da**

— mi havas **multajn** vestojn (= έχω πολλά ρούχα)
— ili renkontis **malmultajn** homojn (= συνάντησαν λίγους ανθρώπους)
— ŝi havas **sufiĉan** monon (= αυτή έχει αρκετά χρήματα)
— ni legis **kelkajn** librojn (= διαβάσαμε μερικά βιβλία)

Τα ίδια όμως αυτά ποσοτικά επίθετα, όταν χρησιμοποιούνται στην επιρρηματική ή ουσιαστική μορφή τους, απαιτούν την πρόθεση **da**
Έτσι:

«mi havas **multe da** vestoj»
ή «mi havas **multon da** vestoj»
= έχω πολλά ρούχα (πλήθος από ρούχα)
«ili renkontis **malmulte da** homoj»
ή «ili renkontis **malmulton da** homoj»
= συνάντησαν λίγους ανθρώπους
«ŝi havas **sufiĉe da** mono»
ή «ŝi havas **sufiĉon da** mono»
= έχει αρκετά χρήματα
«ni legis **kelke da** libroj»
ή «ni legis **kelkon da** libroj»
= διαβάσαμε μερικά βιβλία

Όμως οι πιο πάνω επιρρηματικές και ουσιαστικές μορφές αυτών των ποσοτικών επιθέτων, αν και σωστές, είναι καλλίτερο να αποφεύγονται και να χρησιμοποιεί κανείς αυτά τα ποσοτικά επίθετα στην απλή τους μορφή (multaj vestoj, malmultaj homoj, sufiĉa mono, kelkaj libroj)

● Για να γίνει πιο κατανοητή η διαφορά μεταξύ των προθέσεων **da** και **de**, σημειώνεται ότι η πρόθεση **de**, σε αντίθεση με την **da** δεν δείχνει ποτέ ποσότητα, αλλά αντικείμενο. Έτσι, «glaso **de** akvo» σημαίνει «ποτήρι του νερού» (νεροπότηρο), ενώ «glaso **da** akvo» σημαίνει «ποτήρι νερό»

— li donis al mi unu glason **de** vino
(= μου έδωσε ένα ποτήρι του κρασιού)

αλλά:

— li donis al mi unu glason **da** vino
(= μου έδωσε ένα ποτήρι κρασί)

ΑΠΛΕΣ ΛΕΞΕΙΣ (SIMPLAJ VORTOJ)

● Απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσει κανείς να εκφράσει και την πιο απλή σκέψη του σε μια Γλώσσα, είναι να ξέρει μια σειρά από

κοινές, αλλά εντελώς απαραίτητες, σχεδόν σε κάθε φράση, λέξεις, όπως: όταν, τότε, εδώ, εκεί, ποτέ, που, γιατί κ.ά.

Ο σπουδαστής της Εσπεράντο δεν είναι απαραίτητο να απομνημονεύσει μία προς μία όλες αυτές τις βασικές λέξεις. Η επιλογή και η δομή αυτών των λέξεων, που ονομάζονται «απλές λέξεις», επιτρέπει την εύκολη, σύντομη και σίγουρη εκμάθησή τους, χάρη σε μια πολύ απλή και λογική μέθοδο.

Προϋπόθεση για να αντιληφθεί κανείς τη μέθοδο αυτή, είναι να απομνημονεύσει τέλεια 5 αρχικά στοιχεία και 9 καταλήξεις και να μάθει καλά, τι δείχνει καθένα απ' αυτά.

α) Αρχικά στοιχεία

i- = αόριστο
ki- = ερωτηματικό, αναφορικό
ti- = δεικτικό
ĉi- = περιληπτικό
neni- = αρνητικό

β) Καταλήξεις

-u = πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο
-o = κάτι ακαθόριστο
-a = ιδιότητα
-e = τόπος
-al = αιτία
-el = τρόπος
-am = χρόνος
-om = ποσόν
-es = κτήτορας

Με την προϋπόθεση ότι θα έχει αποστηθίσει τα παραπάνω, ο σπουδαστής αυτού του βιβλίου θα έχει την ευκαιρία να αντιληφθεί τη μέθοδο εκμάθησης των απλών λέξεων, στο επόμενο μάθημα, όπου θα ολοκληρωθεί η παρουσίασή της.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

akvo = νερό
cetera = υπόλοιπος, λοιπός
do = λοιπόν, άρα
fari = κάνω
frato = αδελφός
glaso = ποτήρι
Greko = Έλληνας
helpi = βοηθώ
kilogramo = κιλό
koro = καρδιά
kvanto = ποσότητα
manĝi = τρώγω
nombro = αριθμός
oferi = προσφέρω
peco = κομμάτι
pomo = μήλο
povi = μπορώ
ruĝa = κόκκινος
sufiĉa = αρκετός
tablo = τραπέζι
tago = ημέρα
trinki = πίνω
vero = αλήθεια
viando = κρέας
zorgi = φροντίζω

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

La familio Georgopoulos estas granda.

La patrino, sinjorino Evangelia, devas zorgi pri la tuta domo kaj pri sia granda familio. Ŝi havas multajn laborojn en la domo. Estas vere, ke la ceteraj membroj de la familio bone komprenas, ke ili devas helpi ŝin.

Ili do helpas en kelkaj laboroj. La avino kaj Maria multon faras, sed la viroj povas oferi nur malmulton.

Estas granda la nombro* de la laboroj en la granda domo, tamen sinjorino Evangelia tute ne volas paroli pri siaj multaj laboroj. Ŝi oferas sin per sia tuta koro al la familio kaj ŝi laboras en la tuta tago.

---

* Η λέξη **nombro** σημαίνει «αριθμός» σε αφηρημένη έννοια, όπως όταν στα Ελληνικά λέμε «αριθμός ακροατών, θεατών, φίλων, κατοίκων κ.λπ.»

Για να εκφράσουμε τη λέξη «αριθμός» σε συγκεκριμένη έννοια, δηλαδή «ο αριθμός τρία, χίλια, κ.λπ.» χρησιμοποιούμε τη λέξη **cifero**.

Για να εκφράσουμε τη λέξη «αριθμός» με την έννοια της ένδειξης της σειράς κάποιου αντικειμένου ανάμεσα σε άλλα, όπως όταν λέμε «αριθμός σελίδας, σπιτιού, εισητηρίου κ.λπ.» χρησιμοποιούμε τη λέξη **numero**.

Η σημείωση αυτή γίνεται γιατί στα Ελληνικά και οι τρεις πιο πάνω, διαφορετικές μεταξύ τους, έννοιες, αποδίδονται με την ίδια λέξη «αριθμός».

Επίσης η λέξη **nombro** χρησιμοποιείται σαν όρος της Γραμματικής (ενικός, πληθυντικός αριθμός).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις προτάσεις:

1) Ο Κώστας δεν μπόρεσε να πάει στο σχολείο του
2) Μίλησα όχι γι' αυτόν, αλλά για σένα
3) Ο Νίκος δεν κρύφτηκε, αλλά προτίμησε να μη του μιλήσει
4) Αυτή δεν αγαπά τη μοντέρνα μουσική
5) Είδα τους φίλους σου, αλλά όχι τον αδελφό σου
6) Δεν μπορώ, να μη μιλήσω
7) Ο Κώστας δεν πηγαίνει στο σχολείο του με λεωφορείο
8) Ο Κώστας πηγαίνει στο σχολείο του όχι με λεωφορείο, αλλά με ταξί
9) Θα σε δω, αλλά όχι τώρα
10) Η γιαγιά δεν πήρε τη σύνταξή της

β) Συμπληρώστε τα κενά, χρησιμοποιώντας μία από τις προθέσεις pri, por, per, pro

1) Mia patrino estas ..... mi la tuta mondo
2) La homoj promenas ..... la piedoj
3) La patro zorgas ..... la tuta familio
4) Li devas promeni ..... iri al la centro de la urbo
5) Li ne ludis gitaron ..... ne ĝeni la avinon
6) La patro parolas ordinare ..... siaj laboroj
7) Li amas ŝin ..... ŝia bela voĉo
8) Li amas ŝin ..... sia tuta koro
9) Ŝi lavis sin ..... varma akvo
10) Ŝi ne povis legi ..... la forta bruo

γ) Συμπληρώστε τα κενά, χρησιμοποιώντας μία από τις προθέσεις «de» ή «da»

1) Kelkaj milionoj ..... homoj promenas sur la stratoj
2) La tuta familio manĝis tri kilogramojn ..... viando
3) Li ordinare trinkas multajn glasojn ..... vino
4) Li manĝis unu pecon ..... la ruĝa pomo
5) Li manĝis unu pecon ..... ruĝa pomo
6) La tuta familio manĝis tri kilogramojn ..... la viando
7) Ni manĝas sufiĉan kvanton ..... viando
8) La patrino lavis la glason ..... akvo
9) Li ordinare trinkas grandan kvanton ..... la forta vino
10) Estis nur tri viroj kaj granda nombro ..... virinoj

11) Granda nombro ..... la viroj preferas la vinon
12) Kelkaj milionoj ..... la Grekoj loĝas en Ateno.

δ) Γράψτε καθεμιά από τις πιο κάτω προτάσεις, με πιο απλό τρόπο

1) Mi trinkis multe da akvo
2) Kelke da vino estas en la glaso
3) Sufiĉe da homoj estis sur la strato
4) Multe da junaj personoj ŝatas la modernan muzikon
5) Mi manĝis malmulte da viando
6) Sufiĉe da varmo estis en la ĉambro
7) Estis multe da bruo en la ĝardeno
8) Li manĝis multon da pomoj
9) En la ĝardeno estis kelke da altaj arboj
10) Sufiĉo da aŭtoj pasis sur la avenuo

ε) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) Η Μαρία μιλούσε γι' αυτόν με ωραία λόγια
2) Ήρθα για να σε δω και για να σου μιλήσω
3) Λόγω πολλής δουλειάς δεν μπόρεσε να πάει στο Μουσείο
4) Ο Κώστας πηγαίνει στο σχολείο για να μάθει μουσική
5) Λόγω της μεγάλης αγάπης του στην οικογένειά του καθόλου (εντελώς) δεν φροντίζει για τον εαυτό του
6) Δεν θέλει να μιλάει για τους φίλους του, αλλά φροντίζει γι' αυτούς με όλη του τη δύναμη
7) Μιλούσε με δυνατή φωνή για τα ενδιαφέροντά του
8) Λόγω του κρύου περπατούσε γρήγορα
9) Δεν θα μιλήσω για τη μητέρα, όμως για μένα η κόρη της είναι πολύ καλή
10) Της μιλούσε με τραγούδια για την αγάπη του

στ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο:

«Αυτός έφαγε (ένα) κομμάτι κρέας και ήπιε ποσότητα από το δυνατό κρασί. Κομμάτι κρέας ήταν πάνω στο τραπέζι και ποσότητα του δυνατού κρασιού ήταν σε ποτήρι νερού. Όμως το ποτήρι του νερού ήταν γι' αυτόν πολύ μεγάλο. Αυτός συνήθως πίνει μερικά ποτήρια κρασί, αλλά προτιμάει να το πίνει σε ποτήρι κρασιού, όχι σε ποτήρι νερού».

ζ) Βρείτε τα δέκα λάθη που υπάρχουν στο πιο κάτω κείμενο:

«Kostas parolis al siaj amikoj por lia familio. Li parolis tre por sia

frato, kaj li diris pri li, ke li estas multe bona kaj interesa homo. Li ne povis kaŝi lian grandan intereson per Nikos, kaj pro lia granda amo, li diris, ke Nikos estas pri li sia tuta familio)

η) Γράψτε με αριθμούς:

1) mil okcent
2) du mil okcent tridek ses
3) sepdek kvar mil okcent naŭdek kvar
4) naŭdek ses mil tricent du
5) cent kvardek sep mil sepcent kvindek ok
6) kvarcent kvardek mil kvincent kvardek tri
7) naŭcent ok mil tri
8) unu miliono ducent sesdek ok mil sepcent kvardek unu
9) tri milionoj okcent kvardek mil naŭcent naŭdek kvin
10) kvin milionoj dek unu

θ) Γράψτε με λέξεις τους αριθμούς:

1) 89	5) 4.596	9) 58.732	13) 911.877
2) 168	6) 7.612	10) 89.753	14) 1.543.894
3) 397	7) 9.811	11) 467.981	15) 3.003.080
4) 786	8) 14.896	12) 759.248	16) 10.811.901

ΜΑΘΗΜΑ 8ο

ΑΠΛΕΣ ΛΕΞΕΙΣ (SIMPLAJ VORTOJ)

● Ο σχηματισμός των απλών λέξεων γίνεται με απλή σύνθεση ενός από τα αρχικά **i, ki, ti, ĉi, neni**, με μια από τις καταλήξεις **u, o, a, e, al, el, am, om, es**.

Η σημασία κάθε απλής λέξης ορίζεται από αυτό που το αρχικό στοιχείο και η κατάληξή της δείχνουν.
Έτσι:

ti = δεικτικό, **u** = πρόσωπο
tiu = εκείνος, η, ο

ĉi = περιληπτικό, **e** = τόπος
ĉie = παντού

ki = ερωτηματικό, **am** = χρόνος
kiam? = πότε;

i = αόριστο, **es** = κτήτορας
ies = κάποιου, ας, ου

neni = αρνητικό, **o** = ακαθόριστο
nenio = τίποτα

ti = δεικτικό, **el** = τρόπος
tiel = έτσι

Επομένως, αναλυτικά είναι δυνατός, σε κάθε περίπτωση, ο σχηματισμός των πιο κάτω λέξεων:

α) ΑΟΡΙΣΤΕΣ

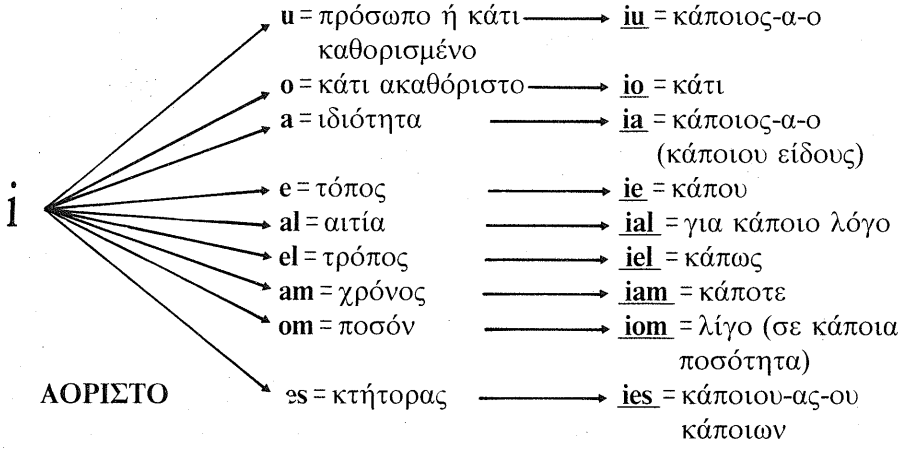

● Σύμφωνα με τον πιο πάνω πίνακα και όσα έχουν λεχθεί στο προηγούμενο μάθημα, αφού το αρχικό «**i**» δείχνει κάθε τι αόριστο και η κατάληξη «**u**» το πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο, «**iu**» σημαίνει αόριστα πρόσωπο ή αόριστα κάποιο καθορισμένο πράγμα.
Έτσι:

iu = κάποιος-α-ο

— **iu** viro estis en la ĉambro (= κάποιος άνδρας ήταν στο δωμάτιο)
— **iuj** diris, ke ili vidis vin (= κάποιοι είπαν ότι σε είδαν)
— estis **iu** libro sur la tablo (= ήταν κάποιο βιβλίο πάνω στο τραπέζι)

Επομένως, με τον ίδιο τρόπο:

i = αόριστο, **o** = κάτι ακαθόριστο

io = κάτι

— **io** estis en la ĉambro (= κάτι ήταν στο δωμάτιο)
— li diris al mi **ion** (= αυτός μου είπε κάτι)

i = αόριστο, **a** = ιδιότητα

ia = κάποιος-α-ο (κάποιου είδους)

— **ia** stranga objekto estis sur la tablo (= κάποιο [κάποιου είδους] παράξενο πράγμα ήταν πάνω στο τραπέζι)

i = αόριστο, **e** = τόπος

ie = κάπου

— mi renkontis ŝin **ie** (= τη συνάντησα κάπου)
— **ie** ĝi devas esti (= κάπου πρέπει να είναι αυτό)

i = αόριστο, **al** = αιτία
ial = για κάπιο λόγο

— ŝi **ial** evitis paroli al mi (= αυτή για κάποιο λόγο απόφυγε να μου μιλήσει)

i = αόριστο, **el** = τρόπος
iel = κάπως

— mi sentas min **iel** laca (= αισθάνομαι κάπως [κατά κάποιο τρόπο] κουρασμένος)
— li **iel** sukcesis gajni monon (= αυτός κάπως [με κάποιο τρόπο] κατάφερε να κερδίσει χρήματα)

i = αόριστο, **am** = χρόνος
iam = κάποτε

— mi **iam** vojaĝos al Francujo (= κάποτε θα ταξειδέψω στη Γαλλία)
— vi **iam** sukcesos (= κάποτε θα πετύχεις)

i = αόριστο, **om** = ποσόν
iom = λίγο (σε κάποια ποσότητα)

— li faris **iom** da eraroj (= αυτός έκανε λίγα [λίγο από] λάθη)
— mi **iom** laboris (= εργάστηκα λίγο)

i = αόριστο, **es** = κτήτορας
ies = κάποιου-ας-ου-ων

— **ies** la ĉapero estis sur la tablo (= κάποιου το καπέλο ήταν πάνω στο τραπέζι)
— mi trovis **ies** la ĉapelon (= βρήκα κάποιου το καπέλο)

β) ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ-ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ

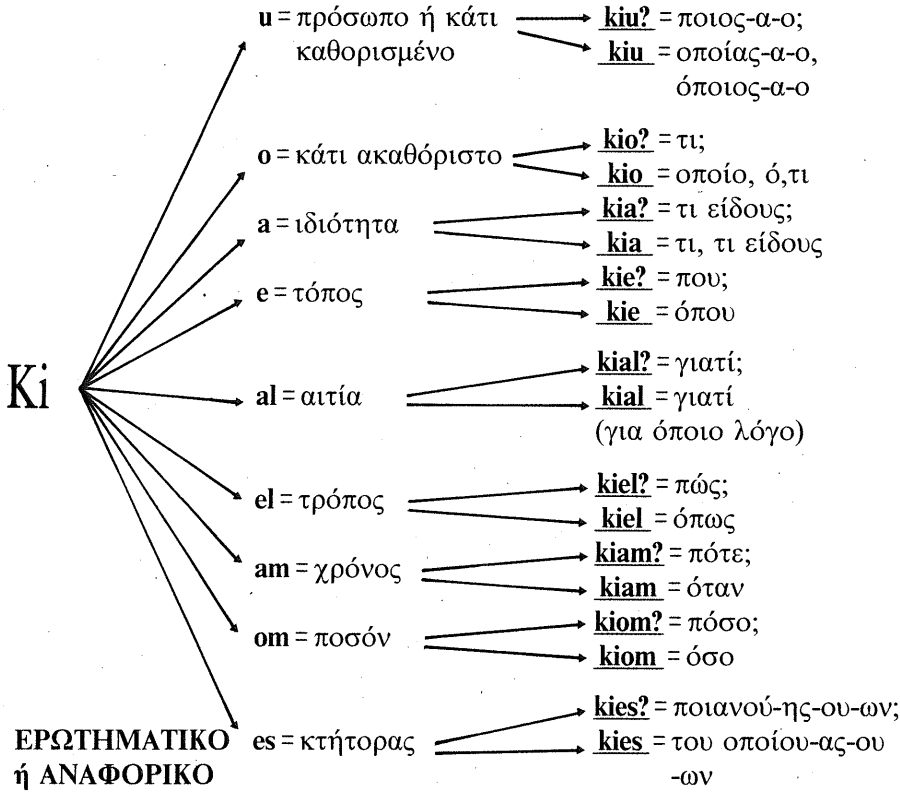

● Σύμφωνα με τον πιο πάνω πίνακα και όσα έχουν λεχθεί στο προηγούμενο μάθημα, αφού το αρχικό «**ki**» είναι ερωτηματικό και η κατάληξη «**u**» δείχνει το πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο «**kiu?**» σημαίνει ερωτηματικά πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο.
Έτσι:

kiu? = ποιος-α-ο;

— **kiu** vi estas? = ποιος είσαι;
— **kiu** objecto falis? = ποιο πράγμα έπεσε;

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:

kiu = οποίος-α-ο / όποιος-α-ο

— la viro **kiu** parolas estas mia frato (= ο άνδρας που [ο οποίος] μιλάει, είναι ο αδελφός μου)

— **kiu** parolos, devos foriri (= όποιος μιλήσει θα πρέπει να φύγει)
— la tablo, **kiu** estis en la ĉambro (= το τραπέζι που [το οποίο] ήταν στο δωμάτιο)

Επομένως, με τον ίδιο τρόπο:

ki = ερωτηματικό, **o** = κάτι ακαθόριστο
kio? = τι;

— **kio** estas sur la tablo? (= τι είναι πάνω στο τραπέζι;)
— **kion** vi diris pri mi? (= τι είπες για μένα;)

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:
kio = οποίο, ό,τι

— tio, **kion** vi diris al mi estas ĝusta (= αυτό που [το οποίο] μου είπες είναι σωστό)
— **kio** okazis estis malagrabla (= ό,τι συνέβη ήταν δυσάρεστο)

ki = ερωτηματικό, **a** = ιδιότητα
kia? = τι; (τι είδους;)

— **kia** homo do vi estas? (= τι [τι είδους] άνθρωπος λοιπόν είσαι;)

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:
kia = τι (τι είδους)

— **kia** virino! (τι γυναίκα!)
— vi nun scias **kia** homo li estas (= τώρα ξέρεις τι [τι είδους] άνθρωπος είναι)

ki = ερωτηματικό, **e** = τόπος
kie? = πού;

— **kie** vi estis hieraŭ? (= που ήσουν χθες;)

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:
kie = όπου

— **kie** vi staros, mi estos apud vi (= όπου σταθείς θα είμαι κοντά σου)

ki = ερωτηματικό, **al** = αιτία
kial? = γιατί;

— **kial** vi ne parolas al mi? (= γιατί δεν μου μιλάς;)

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:
kial = γιατί, για όποιο λόγο

— li eksplikis al mi **kial** li ne venis (= μου εξήγησε γιατί δεν ήρθε)
— li ne venis tial, **kial** vi ankaŭ ne venis (= δεν ήρθε για τούτο, για όποιο λόγο εσύ επίσης δεν ήρθες)

ki = ερωτηματικό, **el** = τρόπος
kiel? = πώς;

— **kiel** vi fartas? (= πώς είσαι;)
— **kiel** vi faris tion? (= πώς το έκανες αυτό;)

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:
kiel = όπως

— **kiel** vi vidas, mi estas tute sana (= όπως βλέπεις είμαι εντελώς υγιής)

ki = ερωτηματικό, **am** = χρόνος
kiam? = πότε;

— **kiam** li venos? (= πότε θα έρθει;)

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:
kiam = όταν

— li venos, **kiam** li estos preta (= θα έρθει όταν θα είναι έτοιμος)

ki = ερωτηματικό, **om** = ποσόν
kiom? = πόσο;

— **kiom** frue vi iros? (= πόσο νωρίς θα πας;)

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:
kiom = όσο

— mi iros, **kiom** mi povos pli frue (= θα πάω όσο θα μπορέσω νωρίτερα)

ki = ερωτηματικό, **es** = κτήτορας
kies? = ποιανού-ης-ου-ων;

— **kies** estas la nigra ĉapelo? (= ποιανού είναι το μαύρο καπέλο;)

ή όταν το «**ki**» είναι αναφορικό:
kies = του οποίου-ας-ου-ων

— la domo, **kies** la tegmenton vi vidas, estas la mia (= το σπίτι του οποίου τη στέγη βλέπεις, είναι το δικό μου)

γ) **ΔΕΙΚΤΙΚΕΣ**

Ti →
- **u** = πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο → **tiu** = εκείνος-η-ο, αυτός-η-ο
- **o** = κάτι ακαθόριστο → **tio** = εκείνο, αυτό
- **a** = ιδιότητα → **tia** = τέτοιος-α-ο
- **e** = τόπος → **tie** = εκεί
- **al** = αιτία → **tial** = για τούτο
- **el** = τρόπος → **tiel** = έτσι
- **am** = χρόνος → **tiam** = τότε
- **om** = ποσόν → **tiom** = τόσο
- **es** = κτήτορας → **ties** = εκείνου-ης-ου-ων, αυτού-ης-ου-ων

ΔΕΙΚΤΙΚΟ

● Σύμφωνα με τον πιο πάνω πίνακα και όσα έχουν λεχθεί στο προηγούμενο μάθημα, αφού το αρχικό «**ti**» είναι δεικτικό και η κατάληξη «**u**» δείχνει το πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο, «**tiu**» δείχνει το πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο.
Έτσι:

tiu = εκείνος-η-ο, αυτός-η-ο

— **tiu** viro estas mia frato (= εκείνος [αυτός] ο άνδρας είναι ο αδελφός μου)

— **tiu** virino estas vere bela (= εκείνη [αυτή] η γυναίκα είναι αληθινά όμορφη)
— **tiu** tablo estas tre granda (= εκείνο [αυτό] το τραπέζι είναι πολύ μεγάλο)

Επομένως με τον ίδιο τρόπο:

ti = δεικτικό, **o** = κάτι ακαθόριστο
tio = εκείνο, αυτό

— **tio**, kion vi diris ne estas ĝusta (= αυτό που [το οποίο] είπες, δεν είναι σωστό)

ti = δεικτικό, **a** = ιδιότητα
tia = τέτοιος-α-ο

— mi ne diris **tian** vorton (= δεν είπα τέτοια λέξη)
— mi plezure aŭskultis **tian** bonan novaĵon (= με ευχαρίστηση άκουσα τέτοιο καλό νέο)

ti = δεικτικό, **e** = τόπος
tie = εκεί

— via ĉapelo estas **tie**, sur la tablo (= το καπέλο σου είναι εκεί, πάνω στο τραπέζι)

ti = δεικτικό, **al** = αιτία
tial = για τούτο

— mi ne vidis vin kaj **tial** mi ne parolis al vi (= δεν σε είδα και για τούτο δε σου μίλησα)

ti = δεικτικό, **el** = τρόπος
tiel = έτσι

— mi parolis **tiel**, ĉar mi estis laca (= μίλησα έτσι, γιατί ήμουνα κουρασμένος)

ti = δεικτικό, **am** = χρόνος
tiam = τότε

— kaj **tiam** li ridis (= και τότε γέλασε)

ti = δεικτικό, **om** = ποσόν
tiom = τόσο

— mi ne povas aĉeti tion, ĝi kostas **tiom** multe! (= δεν μπορώ να το αγοράσω αυτό, στοιχίζει τόσο πολύ!)

ti = δεικτικό, **es** = κτήτορας
ties = εκείνου-ης-ου, αυτού-ης-ου

— **ties** la paroloj estis malbonaj (= εκείνου [αυτουνού] τα λόγια ήταν άσχημα).

δ) ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΕΣ

Ĉi →

- **u** = πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο → **ĉiu** = καθένας-μια-ένα
- **o** = κάτι ακαθόριστο → **ĉio** = κάθε τι (το παν)
- **a** = ιδιότητα → **ĉia** = κάθε είδους
- **e** = τόπος → **ĉie** = παντού
- **al** = αιτία → **ĉial** = για κάθε λόγο (αιτία)
- **el** = τρόπος → **ĉiel** = με κάθε τρόπο
- **am** = χρόνος → **ĉiam** = πάντα
- **om** = ποσόν → **ĉiom** = όλο (το παν) ποσοτικά
- **es** = κτήτορας → **ĉies** = καθενός-μιας-ενός

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΟ

● Σύμφωνα με τον πιο πάνω πίνακα και όσα έχουν λεχθεί στο προηγούμενο μάθημα, αφού το αρχικό «**ĉi**» είναι περιληπτικό και η κατάληξη «**u**» δείχνει το πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο, «**ĉiu**» σημαίνει περιληπτικά πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο.
Έτσι:

ĉiu = καθένας-μια-ένα

— **ĉiu** homo devas vivi libera (= κάθε άνθρωπος πρέπει να ζει ελεύθερος)

— **ĉiuj** homoj devas vivi liberaj (= όλοι οι άνθρωποι πρέπει να ζουν ελεύθεροι)
— **ĉiu** patrino estas bona (= κάθε μητέρα είναι καλή)
— **ĉiuj** virinoj estis bone vestitaj (= όλες οι γυναίκες ήταν καλά ντυμένες)
— **ĉiu** domo havas tegmenton (= κάθε σπίτι έχει στέγη)
— **ĉiuj** domoj de la vilaĝo estis blankaj (= όλα τα σπίτια του χωριού ήταν άσπρα)

Επομένως, με τον ίδιο τρόπο:

ĉi = περιληπτικό, **o** = κάτι ακαθόριστο
ĉio = κάθε τι, το παν, όλα

— **ĉio** estas en ordo (= κάθε τι [όλα] είναι εντάξει)
— **ĉio**, kion vi diris estas ĝusta (= κάθε τι [όλα] που είπες είναι σωστό)

ĉi = περιληπτικό, **a** = ιδιότητα
ĉia = κάθε είδους

— **ĉiaj** objektoj estis sur la tablo (= κάθε είδους πράγματα ήταν πάνω στο τραπέζι)
— li manĝas **ĉian** manĝaĵon (= αυτός τρώει κάθε είδους φαγητό)

ĉi = περιληπτικό, **e** = τόπος
ĉie = παντού

— **ĉie** en la mondo, homoj parolas Esperanton (= παντού στον κόσμο, άνθρωποι μιλούν την Εσπεράντο)

ĉi = περιληπτικό, **al** = αιτία
ĉial = για κάθε λόγο, αιτία

— li estas **ĉial** laŭdinda (= αυτός είναι για κάθε λόγο αξιέπαινος)

ĉi = περιληπτικό, **el** = τρόπος
ĉiel = με κάθε τρόπο

— mi **ĉiel** helpos al vi (= εγώ με κάθε τρόπο θα σε βοηθήσω)

ĉi = περιληπτικό, **am** = χρόνος
ĉiam = πάντα

— mi **ĉiam** helpos vin (= εγώ πάντα θα σε βοηθώ)

ĉi = περιληπτικό, **om** = ποσόν
ĉiom = το παν, όλα (ποσοτικά)

— ne sufiĉas al mi iom, mi volas **ĉiom** (= δεν μου φτάνει λίγο, θέλω το παν)

ĉi = περιληπτικό, **es** = κτήτορας
ĉies = καθενός-μιας-ενός (όλων)

— la feliĉo estas **ĉies** rajto (= η ευτυχία είναι καθενός [όλων] δικαίωμα)

ε) ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ

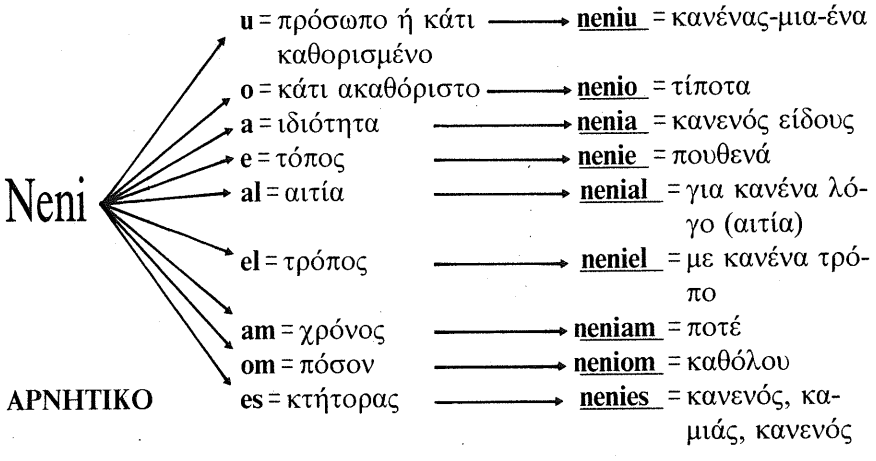

● Σύμφωνα με τον πιο πάνω πίνακα και όσα έχουν λεχθεί στο προηγούμενο μάθημα, αφού το αρχικό «**neni**» είναι αρνητικό και η κατάληξη «**u**» δείχνει το πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο, «**neniu**» σημαίνει αρνητικά πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο.

Έτσι:

neniu = κανένας, καμία, κανένα

— **neniu** homo povas akcepti tion (= κανένας άνθρωπος δεν μπορεί να δεχτεί αυτό)
— **neniu** tablo povas esti tiel granda (= κανένα τραπέζι δεν μπορεί να είναι τόσο μεγάλο)

Επομένως, με τον ίδιο τρόπο:

neni = αρνητικό, **o** = κάτι ακαθόριστο
nenio = τίποτα

— li diris al mi **nenion** (= δεν μου είπε τίποτα)
— estis **nenio** en la ĉambro (= δεν ήταν τίποτα στο δωμάτιο)

neni = αρνητικό, **a** = ιδιότητα
nenia = κανενός είδους

— **nenia** aserto povas konvinki min (= κανενός είδους [καμιά] διαβεβαίωση δεν μπορεί να με πείσει)

neni = αρνητικό, **e** = τόπος
nenie = πουθενά

— mi **nenie** trovis lin (= δεν τον βρήκα πουθενά)

neni = αρνητικό, **al** = αιτία
nenial = για κανένα λόγο (αιτία)

— vi **nenial** devis konduti tiel maldece (= για κανένα λόγο δεν έπρεπε να συμπεριφερθείς έτσι άπρεπα)

neni = αρνητικό, **el** = τρόπος
neniel = με κανένα τρόπο

— vi **neniel** povas malhelpi min (= με κανένα τρόπο δεν μπορείς να με εμποδίσεις)

neni = αρνητικό, **am** = χρόνος
neniam = ποτέ

— mi **neniam** diris tion (= ποτέ δεν το είπα αυτό)

neni = αρνητικό, **om** = ποσόν
neniom = καθόλου

— mi ricevis **neniom** da mono (= δεν έλαβα καθόλου χρήματα)

neni = αρνητικό, **es** = κτήτορας
nenies = κανενός, καμιάς, κανενός

— mi petos **nenies** la helpon (= δεν θα ζητήσω κανενός τη βοήθεια)

● Όπως προκύπτει από την πιο πάνω αναλυτική παρουσίαση του θέματος, η απλή απομνημόνευση των πέντε αρχικών (**i, ki, ti, ĉi, neni**) και των εννέα καταλήξεων (**u, o, a, e, al, el, am, om, es**) κάνει δυνατό το σχηματισμό των 45 απλών λέξεων της Εσπεράντο, που χάρη στη διπλή σημασία του «**ki**» (ερωτηματικό και αναφορικό) καλύπτουν 54 απόλυτα αναγκαίες, σχεδόν σε κάθε έκφραση, έννοιες.
Ο συλλογισμός, που οδηγεί στο σωστό σχηματισμό κάθε μιας απ' αυτές τις λέξεις, είναι πολύ απλός. Για παράδειγμα, αν θέλουμε να σχηματίσουμε στην Εσπεράντο τη λέξη «**κάποτε**» δεν έχουμε παρά να σκεφθούμε ότι η λέξη αυτή δείχνει αόριστα το χρόνο.

Επομένως αφού το αρχικό «**i**» είναι αόριστο και η κατάληξη «**am**» δείχνει το χρόνο,

i + am = iam = κάποτε

Έτσι:

— η λέξη «**πότε;**» δείχνει ερώτηση για το χρόνο, επομένως
ki? + am = kiam? = πότε;

— η λέξη «**όταν**» δείχνει αναφορά στο χρόνο, επομένως
ki + am = kiam = όταν

— η λέξη «**τότε**» δείχνει το χρόνο, επομένως
ti + am = tiam = τότε

— η λέξη «**πάντα**» δείχνει περιληπτικά το χρόνο, επομένως
ĉi + am = ĉiam = πάντα

— η λέξη «**ποτέ**» δείχνει άρνηση για το χρόνο, επομένως
neni + am = neniam = ποτέ, κ.ο.κ.

● Με παρόμοιο απλό συλλογισμό μπορεί κανείς εύκολα να αποδώσει στα Ελληνικά οποιαδήποτε από τις απλές λέξεις της Εσπεράντο.

Για παράδειγμα, αν θέλουμε να αποδώσουμε στα Ελληνικά τη λέξη «**tiel**» δεν έχουμε παρά να σκεφτούμε ότι αυτή δείχνει τρόπο.

Επομένως: **tiel = έτσι**

Έτσι:

— η λέξη «**iu**» δείχνει αόριστα πρόσωπο, επομένως:
iu = κάποιος-α-ο

— η λέξη «**kie**» δείχνει αναφορά στον τόπο, επομένως:
kie = όπου

— η λέξη «**kio?**» δείχνει ερώτηση για κάτι μη καθορισμένο, επομένως:
kio? = τι;

— η λέξη «**ĉia**» δείχνει περιληπτικά την ιδιότητα, επομένως:
ĉia = κάθε είδους

— η λέξη «**neniom**» δείχνει αρνητικά το ποσόν, επομένως:
neniom = καθόλου, κ.ο.κ.

Σημειώσεις:

1) Οι απλές λέξεις ανήκουν σε διάφορα μέρη του λόγου. Οι περισσότερες είναι επιρρήματα (χρονικά, τοπικά, ποσοτικά, τροπικά, ανάλογα με τη σημασία τους).

Όμως, όλες οι απλές λέξεις που λήγουν σε **u, o, a** είναι αντωνυμίες ή επίθετα. Επομένως είναι κλητά μέρη του λόγου και επομένως επιδέχονται την προσθήκη της κατάληξης **n** της αιτιατικής πτώσης, όταν συνοδεύουν ή αποτελούν μόνες τους άμεσο αντικείμενο πρότασης, και την κατάληξη **j** του πληθυντικού αριθμού.

Έτσι:

— **kiun** vi vidis? (= ποιον είδες;)
— mi ŝatas **ĉian** muzikon (= αγαπώ κάθε είδους [κάθε] μουσική)
— mi diris **nenion** (= [δεν] είπα τίποτα)
— ni **ion** vidis (= είδαμε κάτι)
— **ĉiuj** vidis vin (= όλοι σε είδαν)
— mi vidis la librojn, **kiujn** vi aĉetis (= είδα τα βιβλία τα οποία [που] αγόρασες)
— mi ne amas **tiujn** homojn (= δεν αγαπώ αυτούς τους ανθρώπους)
— mi ne amas **tiajn** homojn (= δεν αγαπώ τέτοιους ανθρώπους)

2) Όπως είναι φυσικό, από αυτές τις αντωνυμίες και επίθετα, όσες λήγουν σε **o** και επομένως δείχνουν κάτι ακαθόριστο, όπως ακριβώς και στα Ελληνικά, δεν σχηματίζουν, λόγω της έννοιάς τους, πληθυντικό αριθμό.
Έτσι:

— mi diris **ion** = είπα κάτι
— **kion** vi diris? (= τι είπες;)
— mi diris **tion** (= είπα αυτό)
— mi diris **ĉion** (= [τα] είπα όλα [κάθε τι])
— mi diris **nenion** (= [δεν] είπα τίποτα)

Στο σημείο αυτό ο Έλληνας σπουδαστής της Εσπεράντο θα συναντήσει μικρό πρόβλημα μόνο στη λέξη «**ĉio**» γιατί στα Ελληνικά χρησιμοποιούμε τη λέξη «**όλα**», δηλαδή τον πληθυντικό, αποδίδοντας τη λέξη «**το παν**» της καθαρεύουσας. Έτσι λέμε «όλα ήταν σκοτεινά» εννοώντας «το παν» ή «κάθε τι».
Στην Εσπεράντο η λέξη **ĉio** χρησιμοποιείται μόνο στον ενικό.
Έτσι:

— **ĉio** estis malluma (= όλα [κάθε τι] ήταν σκοτεινά)
— **ĉio** en ordo (= όλα [κάθε τι] εν τάξει)
— **ĉio** estas silenta (= όλα [κάθε τι] είναι σιωπηλά)

3) Είναι ευνόητο ότι το ίδιο συμβαίνει και στη λέξη **neniu** (= κανένας, καμιά, κανένα) που και αυτή, όπως και στα Ελληνικά, δεν σχηματίζει, λόγω της έννοιάς της, πληθυντικό αριθμό.

4) Όλες οι απλές λέξεις που λήγουν σε **u**, όπως έχει λεχθεί, δείχνουν πρόσωπο ή κάτι καθορισμένο. Όμως, όταν οι λέξεις αυτές δεν αντιπροσωπεύουν κάτι (πρόσωπο ή πράγμα) που έχει ήδη αναφερθεί, αλλά αναφέρονται μόνες σε μία πρόταση, τότε δείχνουν αποκλειστικά και μόνο πρόσωπο και όχι κάτι άλλο καθορισμένο.
Έτσι:

— **ĉiuj** scias, ke la tero moviĝas (= όλοι ξέρουν ότι η γη κινείται)
— **neniu** povas diri tion (= κανένας δεν μπορεί να το πει αυτό)
— **tiu** diris ne (= εκείνος είπε όχι)

5) όλες αυτές οι λέξεις, δείχνοντας με την έννοιά τους κάτι συγκεκριμένο, δεν επιδέχονται το οριστικό άρθρο **la**, ακριβώς όπως συμβαίνει και με τις προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες.
Έτσι:

— «**ĉio** en ordo», **όχι** «la ĉio en ordo»
— «**kiu** estas?» **όχι** «la kiu estas?»

— «**tia** vi estas», **όχι** «la tia vi estas»

6) Ο Έλληνας σπουδαστής της Εσπεράντο πρέπει να προσέξει ιδιαίτερα τις αναφορικές απλές λέξεις, γιατί στα Ελληνικά, τις περισσότερες απ' αυτές τις αποδίδουμε με την ίδια λέξη «**που**», αν και με διαφορετική σε κάθε περίπτωση σημασία.
Έτσι λέμε:

«ο άνθρωπος **που** είδα», εννοώντας **πρόσωπο**,
δηλαδή: «ο άνθρωπος **τον οποίο** είδα»
ή «εκεί **που** πήγα», εννοώντας **τόπο**,
δηλαδή: «εκεί **όπου** πήγα»
ή «τότε **που** σε συνάντησα», εννοώντας **χρόνο**,
δηλαδή: «τότε **όταν** σε συνάντησα»
ή «έτσι **που** μιλάς», εννοώντας **τρόπο**,
δηλαδή: «έτσι **όπως** μιλάς»
ή «στοιχίζει τόσο **που** δεν μπορώ να πληρώσω», εννοώντας **ποσόν**,
δηλαδή: «στοιχίζει τόσο **όσο** δεν μπορώ να πληρώσω».

Στην Εσπεράντο, αυτή η απλούστευση δεν είναι δυνατή. Σε κάθε περίπτωση πρέπει κανείς να χρησιμοποιεί την κατάλληλη λέξη.

Έτσι οι πιο πάνω προτάσεις αποδίδονται αντίστοιχα στην Εσπεράντο:

«la homo, **kiun** mi vidis» (πρόσωπο)
«tie, **kien** mi iris» (τόπος)
«tiam, **kiam** mi renkontis vin» (χρόνος)
«tiel, **kiel** vi parolas» (τρόπος)
«ĝi kostas tiom, **kiom** mi ne povas pagi» (ποσόν)

7) Όπως έγινε φανερό από τα πολλά παραδείγματα αυτού του κεφαλαίου, και από όσα έχουν λεχθεί για την άρνηση, όταν σε μία πρόταση υπάρχει αρνητική απλή λέξη (**neni-**), το αρνητικό **ne** δεν χρησιμοποιείται.

Το σημείο αυτό πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα, γιατί στα Ελληνικά συμβαίνει το αντίθετο.
Έτσι, στην Εσπεράντο λέμε:

— mi **neniun** vidis = (δεν) είδα κανένα
— mi **nenion** vidis = (δεν) είδα τίποτα
— mi trovis **nenian** motivon = (δεν) βρήκα κανένα (κανενός είδους) κίνητρο
— mi **nenie** vidis vin = πουθενά (δεν) σε είδα

— mi **neniam** vidis vin = ποτέ (δεν) σε είδα
— mi **neniel** informos vin = με κανένα τρόπο (δεν) θα σε πληροφορήσω
— mi estas **neniom** laca = (δεν) είμαι καθόλου κουρασμένος
— **nenies** estas tiu ĉapelo = κανενός (δεν) είναι αυτό το καπέλο

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

afero = υπόθεση, ζήτημα
ĉar = διότι

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω λέξεις λαμβάνοντας υπόψη τις εξηγήσεις που για κάθε μια δίνονται:

1) κανείς (αρνητικά πρόσωπο)
2) λίγο (αόριστα ποσόν)
3) τότε (δεικτικά χρόνος)
4) με κάθε τρόπο (περιληπτικά τρόπος)
5) όπως (αναφορικά τρόπος)
6) κάποιου (αόριστα κτήτορας)
7) πόσο; (ερωτηματικά ποσόν)
8) τίποτα (αρνητικά ακαθόριστο)
9) κάποιος (αόριστα πρόσωπο)
10) τι είδους; (ερωτηματικά ιδιότητα)
11) γιατί (αναφορικά αιτία)
12) παντού (περιληπτικά τόπος)
13) κάθε τι (περιληπτικά ακαθόριστο)
14) για κάποιο λόγο (αόριστα αιτία)
15) ποιος; (ερωτηματικά πρόσωπο)

16) όσο (αναφορικά ποσόν)
17) καθενός (περιληπτικά κτήτορας)
18) για τούτο (δεικτικά αιτία)
19) πουθενά (αρνητικά τόπος)
20) κάθε είδους (περιληπτικά ιδιότητα)
21) εκείνου (δεικτικά κτήτορας)
22) πότε; (ερωτηματικά χρόνος)
23) εκείνο (δεικτικά ακαθόριστο)
24) πώς; (ερωτηματικά τρόπος)
25) κανενός (αρνητικά κτήτορας)
26) κάπου (αόριστα τόπος)
27) ό,τι (αναφορικά ακαθόριστο)
28) το παν, όλη η ποσότητα (περιληπτικά ποσόν)
29) ποτέ (αρνητικά χρόνος)
30) τι, τι είδους (αναφορικά ιδιότητα)

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις λέξεις:

1) ποιανού;
2) πάντα
3) εκείνος
4) κάτι
5) όταν
6) εκεί
7) καθόλου
8) κάποιου είδους
9) του οποίου
10) τόσο
11) γιατί;
12) καθενός
13) κανενός είδους
14) όποιος
15) που;
16) έτσι
17) κάποτε
18) καθένας
19) για κάθε λόγο
20) με κανένα τρόπο
21) τέτοιος
22) τι;
23) όπου
24) με κάποιο τρόπο

γ) Στο πιο κάτω κείμενο αντικαταστήστε της ελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

«Tiam, **που** mi vidis vin, vi estis kun tiu sinjoro, **που** laboras en la loko, **που** estas mia oficejo. Tiel, **που** vi promenis rapide, vi ne vidis min»

δ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις προτάσεις:

1) Ο Κώστας ποτέ δεν πηγαίνει στο σχολείο με ταξί
2) Όταν ο Κώστας παίζει βιολί, δεν μιλάει σε κανένα
3) Ο Κώστας δεν έφαγε τίποτα
4) Ο Κώστας πουθενά δεν είδε τον αδελφό του

5) Ο Κώστας δεν αγαπά κανενός είδους μουσική
6) Ο Νίκος με κανένα τρόπο δεν μπορεί να μάθει μουσική.

ε) Συμπληρώστε τις πιο κάτω ερωτήσεις.

1) Eleni estas juna virino / ..... estas Eleni?
2) Eleni estas en la domo / ..... estas Eleni?
3) Eleni estas bela / ..... estas Eleni?
4) Eleni lernas arkeologion / ..... lernas Eleni?
5) Eleni havas du fratojn / ..... da fratoj havas Eleni?
6) Eleni havas belan ĝardenon / ..... estas la bela ĝardeno?
7) En la mateno Eleni legas / ..... Eleni legas?
8) Eleni legas por lerni / ..... Eleni legas?
9) Eleni amas sian patron / .....amas Eleni?
10) Eleni laboras multe / ..... laboras Eleni?
11) Eleni laboras bone / ..... laboras Eleni?

στ) Στο πιο κάτω κείμενο αντικαταστήστε τις ελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

«**Εκείνη** virino, **που** promenis **εκεί**, sur la avenuo, estis **έτσι** bela, ke **όλοι** homoj rigardis ŝin. **Όταν** ŝi pasis tra la ĝardeno, **κανένας** povis ne rigardi ŝin. Mia amiko parolis al mi pri **αυτό**, kaj **έτσι** ankaŭ mi volis **κάπου** ŝin vidi. **Για τούτο** mi iris al **κάποια** placo, **όπου** ŝi ordinare promenas, kaj **της οποίας** la ĝardeno estas ne **τόσο** granda. Mi faris **αυτό**, ĉar mi **με κάθε τρόπο** volis vidi ŝin de proksime. Vere, mi **κάποτε** vidis ŝin, kaj **τότε** mi komprenis, **γιατί** mia amiko parolis pri ŝi per **έτσι** varmaj paroloj. **Τι** virino ŝi estis! Vere, **τέτοια** belan virinon mi **ποτέ** antaŭe vidis».

ζ) Απαντήστε στις ερωτήσεις:

1) Kio estas Kostas Georgopulos?
2) Kiu estas studento de muziko?
3) Kia homo estas Kostas?
4) Kie estas la domo de Kostas?
5) Kion studas Kostas?
6) Kial Kostas havas gitaron?
7) Kies estas la gitaro?
8) Kiom Kostas amas la muzikon?
9) Kiel kantas Kostas?
10) Kiam Kostas iras al sia lernejo?

η) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο:

«Ο Κώστας παντού όπου είναι, μιλάει πάντα για τη μουσική. Αγαπάει έτσι πολύ τη μουσική, ώστε όταν μιλάει γι' αυτή, είναι ευτυχισμένος. Η Ελένη, που είναι σπουδάστρια της Αρχαιολογίας, ποτέ δεν μιλάει για τα ενδιαφέροντά της. Ο κύριος Βασίλης, στην Τράπεζα όπου δουλεύει έχει κάθε είδους φίλους. Μιλάει μαζί τους για κάθε τι. Τα ενδιαφέροντά του είναι πολλά και για τούτο είναι ευχάριστος φίλος σε όλους. Ο Νίκος δεν μιλάει για κανενός τις υποθέσεις. Έτσι έχει λίγους φίλους. Η κυρία Ευαγγελία έχει παντού μόνο φίλους. Με κάθε τρόπο βοηθάει τους ανθρώπους, και έτσι όλοι την αγαπούν και θέλουν να είναι φίλοι της».

ΜΑΘΗΜΑ 9ο

ΤΑΚΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (ORDAJ NUMERALOJ)

● Τα τακτικά αριθμητικά, δηλαδή οι λέξεις εκείνες που δείχνουν τη σειρά που κατέχεται από πρόσωπο ή αντικείμενο (πρώτος, δεύτερος κ.λπ.) σχηματίζονται από τα βασικά αριθμητικά με την προσθήκη σ' αυτά της επιθετικής κατάληξης **a**.
Έτσι:

unu = ένας, μία, ένα	→ **unua** = πρώτος-η-ο
du = δύο	→ **dua** = δεύτερος-η-ο
tri = τρεις, τρία	→ **tria** = τρίτος-η-ο
cent = εκατό	→ **centa** = εκατοστός-η-ο
mil = χίλιοι-ες-α	→ **mila** = χιλιοστός-η-ο

● Στα τακτικά αριθμητικά που αποτελούνται από περισσότερες της μιας λέξεις, η κατάληξη **a** προστίθεται στην τελευταία λέξη.
Έτσι:

εκατοστός πρώτος = cent unua
διακοσιοστός τέταρτος = ducent kvara
χιλιοστός εκατοστός δέκατος πέμπτος = mil cent dek kvina

● Όπως είναι ευνόητο, τα τακτικά αριθμητικά ως κοινά επίθετα, κλητά μέρη του λόγου, επιδέχονται την προσθήκη της κατάληξης **n** της αιτιατικής πτώσης, όταν συνοδεύουν ή αποτελούν μόνα τους άμεσο αντικείμενο της πρότασης, όπως και της κατάληξης **j** του πληθυντικού αριθμού.
Έτσι:

— mi ricevis vian **duan** leteron (= έλαβα το δεύτερο γράμμα σου)
— mi preferas la **trian** (= προτιμώ τον τρίτο)
— la **unuaj** tagoj de la monato (= οι πρώτες μέρες του μήνα)

● Όπως συμβαίνει σε όλα τα επίθετα, έτσι και στα τακτικά αριθμητι-

κά, η αντικατάσταση της επιθετικής κατάληξης **a** με την επιρρηματική κατάληξη **e** αρκεί για να σχηματισθούν τα αντίστοιχα τακτικά αριθμητικά επιρρήματα.

unue = πρώτα (κατά πρώτο)
due = δεύτερο (κατά δεύτερο)
trie, kvare, cente, mile κ.λπ.

Έτσι:

— **unue** li salutis, kaj **due** li prezentis sin (= πρώτα χαιρέτησε και δεύτερο παρουσιάστηκε)

Σημείωση

● Όπως είναι γνωστό, τα τακτικά αριθμητικά καθορίζουν μεταξύ άλλων:

α) τις σελίδες και τα κεφάλαια βιβλίου

— La poemo estas sur la **dek sepa** paĝo (= το ποίημα είναι στη δέκατη έβδομη σελίδα)
— La **sesa** ĉapitro estas tre interesa (= το έκτο κεφάλαιο είναι πολύ ενδιαφέρον)

β) τη σειρά προσώπων σε μια τάξη, δυναστεία κ.λπ.

— Henriko la **oka** = Ερρίκος ο όγδοος

γ) την ώρα, μέρα και μήνα

— mi renkontos vin je la **oka** horo (= θα σε συναντήσω στις οκτώ η ώρα)
— la festo okazos la **dekan** de Oktobro (= η γιορτή θα γίνει στις δέκα Οκτωβρίου)
— la tertremo okaris la **duan** de Februaro de la jaro **mil naŭcent okdek kvina** (= ο σεισμός έγινε τη δευτέρα Φεβρουαρίου του έτους χίλια ενιακόσια ογδόντα πέντε)

ΩΡΑ (HORO)

• Η ώρα αποδίδεται στην Εσπεράντο με τακτικό αριθμητικό και τα λεπτά με βασικό αριθμητικό.

— **oka** kaj **dek** (= οκτώ και δέκα)
— **dua** kaj **tridek** (= δύο και τριάντα)
— **deka** kaj **kvardek kvin** (= δέκα και σαράντα πέντε)

• Η ερώτηση για την ώρα γίνεται με την ερωτηματική απλή λέξη ποσού **kiom?** στην επιθετική της μορφή «**kioma?**»

— τι ώρα είναι; → **kioma horo estas?**

• Για να ορίσουμε την ώρα χρησιμοποιούμε την πρόθεση **je**

— στις έξη → **je** la sesa
— στις επτά και δέκα → **je** la sepa kaj dek

• Η λέξη **παρά** που χρησιμοποιούμε στα Ελληνικά για την ώρα, αποδίδεται στην Εσπεράντο με την πρόθεση **antaŭ** (= πριν).

Όταν όμως λέμε την ώρα χρησιμοποιώντας το **antaŭ** (παρά), συνήθως, όχι υποχρεωτικά, αναφέρουμε και τη λέξη **minutoj** (λεπτά).

— δέκα παρά δέκα → dek (minutoj) **antaŭ** la deka
— τρεις παρά είκοσι → dudek (minutoj) **antaŭ** la tria.

• Επομένως στην Εσπεράντο η ώρα αποδίδεται, όπως και στα Ελληνικά, με το **και** (= **kaj**) ή το **παρά** (= **antaŭ**).

Έτσι:

— επτά και πενήντα → sepa **kaj** kvindek
ή — οκτώ παρά δέκα → dek (minutoj) **antaŭ** la oka.
— έντεκα και σαράντα → dek unua **kaj** kvardek
ή — δώδεκα παρά είκοσι → dudek (minutoj) **antaŭ** la dek dua.

Έτσι:

— τι ώρα είναι; → **kioma horo estas?**
— είναι δώδεκα → **estas la dek dua**
— θα σε συναντήσω στις έξι και είκοσι → **mi renkontos vin je la sesa kaj dudek**
— θα έρθω στις δύο παρά πέντε → **mi venos kvin minutojn antaŭ la dua**
ή — **mi venos je la unua kaj kvindek kvin.**

ΗΜΕΡΕΣ-ΜΗΝΕΣ (TAGOJ-MONATOJ)

- Οι ημέρες της εβδομάδας στην Εσπεράντο είναι:

Δευτέρα → **Lundo**
Τρίτη → **Mardo**
Τετάρτη → **Merkredo**
Πέμπτη → **Ĵaŭdo**
Παρασκευή → **Vendredo**
Σάββατο → **Sabato**
Κυριακή → **Dimanĉo**

- Οι μήνες στην Εσπεράντο είναι:

Ιανουάριος → **Januaro**
Φεβρουάριος → **Februaro**
Μάρτιος → **Marto**
Απρίλιος → **Aprilo**
Μάιος → **Majo**
Ιούνιος → **Junio**
Ιούλιος → **Julio**
Αύγουστος → **Aŭgusto**
Σεπτέμβριος → **Septembro**
Οκτώβριος → **Oktobro**
Νοέμβριος → **Novembro**
Δεκέμβριος → **Decembro**

- Όπως έχει λεχθεί στο κεφάλαιο για το άρθρο, πριν από τα ονόματα των ημερών της εβδομάδας και των μηνών δεν χρησιμοποιούμε το οριστικό άρθρο **la**

- Όταν αναφερόμαστε σε μια μέρα της εβδομάδας, εκφράζοντας μια γενική ένδειξη χρόνου, χρησιμοποιούμε συνήθως το όνομα της ημέρας αυτής στην επιρρηματική του μορφή.
Έτσι:
  — την Κυριακή αναπαύομαι → **dimanĉe** mi ripozas
  — την Πέμπτη πηγαίνω στο θέατρο → **ĵaŭde** mi iras al teatro
  — την Παρασκευή μένω στο σπίτι → **vendrede** mi restas en la hejmo

Στα πιο πάνω παραδείγματα είναι φανερό ότι αναφερόμαστε σε κάθε ή οποιαδήποτε Κυριακή, Πέμπτη, Παρασκευή.

- Όμως, στο χρόνο γενικά, όταν αναφερόμαστε σε ημέρα, μέρος της ημέρας ή μήνα, καθορίζοντας όμως συγκεκριμένο χρονικό σημείο, όπως και στα Ελληνικά έτσι και στην Εσπεράντο, χρησιμοποιούμε την αιτιατική πτώση.
Έτσι:

— Θα έρθω στις δεκατρείς (τη δεκάτη τρίτη) Αυγούστου → mi venos **la dek trian** de Aŭgusto.
— Το πρωί (την πρωίαν) δουλεύω → **la matenon** (ή **matene**) mi laboras.
— Τη νύχτα κοιμάμαι → **la nokton** (ή **nokte**) mi dormas.
— Κάθε μέρα (εκάστην ημέραν) ξυρίζομαι → **ĉiun tagon** (ή **ĉiutage**) mi razas min.
— Θα έρθω τη Δευτέρα, στις δέκα Μαρτίου → mi venos **Lundon, la dekan** de Marto.
— Θα έρθω τον ερχόμενο Οκτώβριο → mi venos **la venontan Oktobron**.
— Κάθε Σάββατο → **ĉiun Sabaton**.
— Κάθε Δεκέμβριο → **ĉiun Decembron**.

ΕΡΩΤΗΣΗ (DEMANDO)

● Κάθε ερωτηματική πρόταση στην Εσπεράντο αρχίζει συνήθως με το ερωτηματικό λεξίδιο **ĉu** ή με μια από τις ερωτηματικές απλές λέξεις (**ki-?**)

— **kion** vi diris? (= τι είπες;)
— **kiu** estis kun vi? (= ποιος ήταν μαζί σου;)
— **kial** vi ridas? (= γιατί γελάς;)
— **ĉu** vi venos? (= θα έρθεις;)
— **ĉu** vi volas ion? (= θέλεις κάτι;)
— **ĉu** vi komprenas? (= καταλαβαίνεις;)

● Το ερωτηματικό λεξίδιο **ĉu** δείχνει απλά την ερώτηση, χωρίς να έχει κάποια συγκεκριμένη σημασία. Ελεύθερα μεταφράζεται, χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο, **μήπως;**

● Είναι ευνόητο ότι το ερωτηματικό **ĉu** δεν χρησιμοποιείται στις ερωτηματικές προτάσεις, που αρχίζουν από ερωτηματική απλή λέξη.

● Το ερωτηματικό **ĉu** χρησιμοποιείται συνήθως σε κάθε περίπτωση ερώτησης. Επομένως και στην έκφραση πλάγιας ερώτησης. Στην περί-

πτωση αυτή το **ĉu** αποδίδει το **μήπως** ή **αν** (όχι υποθετικό) της ελληνικής.

— Με ρώτησε **αν** θα πάω μαζί της → ŝi demandis min, **ĉu** mi iros kun ŝi
— Δεν ξέρω **αν** κατάλαβες → mi ne scias, **ĉu** vi komprenis
— Τη ρώτησε **αν** τον αγαπάει → li demandis ŝin, **ĉu** ŝi amas lin
— Ρώτησε **αν** (μήπως) του έστειλαν γράμμα → li demantis, **ĉu** oni sendis al li leteron.

● Οι επιβεβαιωτικές ερωτήσεις της ελληνικής «**έτσι;**» ή «**δεν είναι έτσι;**» ή «**μήπως όχι;**» αποδίδονται στην Εσπεράντο με την έκφραση «**ĉu ne?**» ή «**ĉu ne vere?**» (= δεν είναι αλήθεια;)

— Νομίζω πως κατάλαβες. Έτσι; → mi opinias, ke vi komprenis. **Ĉu ne?** (ĉu ne vere?)
— Την Κυριακή θα έρθεις. Έτσι; → Dimanĉon vi venos. **Ĉu ne?** (ĉu ne vere?)
— Όλα είναι εν τάξει. Έτσι; → ĉio estas en ordo. **Ĉu ne?** (ĉu ne vere?)
— Συμφωνήσαμε. Έτσι δεν είναι; → ni interkonsentis. **Ĉu ne?** (ĉu ne vere?)
— Τώρα πρέπει να είσαι ευχαριστημένος. Έτσι; → nun vi devas esti kontenta. **Ĉu ne?** (ĉu ne vere?)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

bani = κάνω μπάνιο, μπανιάρω
barbo = γενειάδα
bezoni = χρειάζομαι
demandi = ρωτάω
dolĉa = γλυκός
dormi = κοιμάμαι
edzo = σύζυγος
facila = εύκολος
fojo = φορά
for = μακρυά
forgesi = ξεχνώ
frue = νωρίς
kafo = καφές
kisi = φιλώ
koko = κόκορας
kontraŭ = έναντι, κατά
kuiri = μαγειρεύω
libera = ελεύθερος

longa = μακρύς
nepo = εγγονός
nomo = όνομα
okupi = καταλαμβάνω, απασχολώ
prepari = ετοιμάζω
preta = έτοιμος
post = πίσω από, μετά από, ύστερα από
saluti = χαιρετώ
scii = ξέρω
simpla = απλός
tualeto = τουαλέτα, περιποίηση προσώπου, σώματος
veki = ξυπνώ (άλλον)
voki = φωνάζω (καλώ)

KEIMENO (TEKSTO)

La matenon, tre frue, la avino Paraskevi estas tute preta en la kuirejo.

Ŝi estas ĉiam la unua membro de la familio, kiu okupas la banejon.

Ŝi ne dormas longe*, kaj ŝi diras pri tio, ke la maljunaj personoj tute ne bezonas dormon.

Neniu en la domo scias, kiom longe dormas la avino, ĉar ĉiam estas ŝi, kiu vekas ĉiujn. Pro tio Kostas nomas ŝin «koko de la loĝejo».

La avino unue preparas la kafon de la familio, kaj poste ŝi vekas sian filinon, sinjorinon Evangelia.

Tiu lasta unue zorgas pri la matena manĝo de la familio kaj poste vekas sian edzon. Sinjoro Vasilis devas foriri je la sepa. Estas li do la unua, kiu foriras de la domo. La matenon li manĝas nenion. Li trinkas nur varman kaj tre dolĉan kafon, kaj rapidas foriri.

Li neniam forgesas demandi sian edzinon, ĉu ŝi bezonas ion, li salutas ŝin per kiso kaj foriras.

Dua devo de la avino estas la veko de la nepoj kaj de la nepino. Tio estas ne facila afero. Ŝi devas ne nur unu, sed du kaj tri fojojn voki ĉiun nepon.

Ŝi unue vekas la nepojn, ĉar ŝi scias, ke la nepino bezonas longe* la banejon, kiu devas esti tute libera por ŝi.

La matena tualeto estas por Kostas afero simpla. Li havas barbon, kaj tial li tute ne devas razi sin.

Kontraŭe, Nikos zorgas longe* pri sia tualeto.

---

* Στα Ελληνικά, χρησιμοποιούμε συχνά, στη δημοτική, το ποσοτικό επίρρημα **πολύ** αναφερόμενοι όχι μόνο σε ποσό αλλά και σε διάρκεια χρόνου. Στην Εσπεράντο, όπως και στην καθαρεύουσα ελληνική, όταν αναφερόμαστε στη χρονική διάρκεια, χρησιμοποιούμε το επίρρημα **longe** (= επί μακρόν)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Γράψτε στην Εσπεράντο τα αριθμητικά:

1) πέμπτος
2) ενδέκατος
3) εικοστός
4) ογδοηκοστός όγδοος
5) εκατοστός πρώτος
6) τριακοσιοστός τριακοστός τρίτος
7) επτακοσιοστός εξηκοστός δεύτερος
8) ενεακοσιοστός ογδοηκοστός τέταρτος
9) χιλιοστός δέκατος
10) τρισχιλιοστός πεντακοσιοστός εβδομηκοστός έννατος

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις προτάσεις:

1) Ο Νίκος είναι ο δεύτερος εγγονός της κυρίας Παρασκευής
2) Διάβασα το τρίτο του βιβλίο
3) Την πρώτη φορά δεν τον είδα
4) Πρώτα πρέπει να ξυριστείς
5) Ο Σεπτέμβριος είναι ο έννατος μήνας
6) Πηγαίνω στο Μουσείο την πρώτη Δευτέρα κάθε μηνός
7) Τις τελευταίες δέκα μέρες του Αυγούστου δεν εργάζομαι
8) Την Κυριακή είμαι ευτυχισμένος
9) Κάθε Τρίτη δεν τρώω τίποτα.

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) Είναι δέκα και δέκα
2) Είναι τρεις και είκοσι
3) Είναι δώδεκα παρά πέντε
4) Θα φύγω στις πέντε και είκοσι πέντε
5) Στις τέσσερις παρά πέντε θα φύγω
6) Πηγαίνω στον κήπο κάθε Κυριακή στις επτά και τριάντα
7) Είναι είκοσι μία και είκοσι
8) Την ρώτησα αν ξέρει τι ώρα είναι.
9) Ο πατέρας θα φύγει στις δεκαοκτώ και σαράντα
10) Είναι οκτώ και σαράντα πέντε αλλά ακόμα δεν έφυγες. Έτσι;
11) Τι ώρα ήταν που έφυγες;
12) Ήταν λίγα λεπτά μετά τις έντεκα που έφυγε, δεν ήταν ακόμη δώδεκα.

δ) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) Κάποιος είπε ότι εκείνος που δεν πίνει κάθε μέρα ένα ποτήρι κρασί, είναι δυστυχισμένος
2) Τότε τη ρώτησε, αν ξέρει, γιατί η μητέρα δεν είπε τίποτα.
3) Όλα ήταν όμορφα στον κήπο που ήμουν πάντα μαζί της, όπως όλοι σας ξέρετε.
4) Θα φροντίσω με κάθε τρόπο να βοηθήσω όλους εκείνους τους ανθρώπους, που χρειάζονται τη βοήθειά μου
5) Γιατί δεν μου είπες, ότι δεν ήξερε κανείς, πότε και πού θα είσαι;
6) Τι είπες; δεν ξέρεις λοιπόν ότι τέτοια λόγια ενοχλούν τους ανθρώπους που τόσο πολύ σε αγαπούν;
7) Κάτι την ενόχλησε. Δεν ξέρω τι, όμως αυτή όλα την ενοχλούν
8) Τι λόγια! Πρέπει να ξέρεις ότι πάντα θα χρειάζεσαι καθενός τη βοήθεια, και ότι δεν πρέπει, με κανένα τρόπο, να ξεχνάς τέτοια ζητήματα.

ε) Στο πιο κάτω κείμενο αντικαταστήστε τις ελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

«**Κάποιος** viro, **του οποίου** la nomon mi **ξέχασα**, diris **κάποτε**, ke **κάθε τι** en la mondo estas bela, **όταν εκείνος, που** rigardas **αυτόν** deziras **με κάθε τρόπο** vidi **τη δική του** belon. Ni **πρέπει** scii, **ότι κάθε είδους** afero povas esti **για ένα** persono bona kaj **για** alia malbona. **Έτσι** la homoj **δεν** povas **με μόνο** unu **κοίταγμα** scii, **τι** estas **αληθινά** bona **για αυτούς.** Ni **όλοι** devas rigardi **κάθε τι** du fojojn kaj **έτσι** la **δεύτερη** fojon ni bone **θα ξέρουμε τι** estas vera kaj **τι όχι**»

στ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο:

«Μίλησα για κείνο το ζήτημα με τέτοια πικρά λόγια, γιατί (διότι) ξέρω ότι λόγω αυτού (του ζητήματος) πρέπει τώρα να ξεχάσω όλες εκείνες τις ώρες, που για μένα ήταν τόσο (έτσι) όμορφες».

ΜΑΘΗΜΑ 10ο

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΡΙΖΩΝ (KARAKTERO DE LA RADIKOJ)

● Όπως έχει κι όλας λεχθεί, η ιδιαίτερη ελαστικότητα της Εσπεράντο, χαρακτηριστικό στοιχείο της απλότητάς της, επιτρέπει τον απλό σχηματισμό, από μια ρίζα, λέξεων διαφόρων γραμματικών τύπων, με την απλή αντικατάσταση της κατάληξης.

skrib**i** — skrib**o** — skrib**a** — skrib**e**
bel**a** — bel**o** — bel**e** — bel**i**
patr**o** — patr**a** — patr**e** — patr**i**

Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι κάθε ρίζα της γλώσσας δεν έχει το δικό της ιδιαίτερο χαρακτήρα (ουσιαστικό, επιθετικό, ρηματικό).

Η κοινή λογική καθοδηγεί συνήθως στον εντοπισμό του χαρακτήρα κάθε ρίζας. Έτσι όταν κανείς έχει υπόψη του τη ρίζα **skrib-**, ασφαλώς δεν δίνει σ' αυτή έννοια πράγματος ή ιδιότητας. Είναι φανερό ότι η ρίζα αυτή δείχνει ενέργεια. Επομένως ο χαρακτήρας της ρίζας αυτής είναι **ρηματικός**, δηλαδή η λέξη αυτή είναι από τη δομή της ρήμα (**skribi = γράφω**)

Πρόκειται λοιπόν για ρήμα, από το οποίο όμως είναι δυνατόν να σχηματισθεί ουσιαστικό, επίθετο ή επίρρημα, με την απλή αντικατάσταση της ρηματικής κατάληξης **i** με μια από τις καταλήξεις **o, a, e**. Έτσι:

skribi = γράφω
skribo = γραφή, γράψιμο
skriba = γραπτός-η-ο
skribe = γραπτά

Με τον ίδιο συλλογισμό, όταν κανείς έχει υπόψη του τη ρίζα **bel-**, ασφαλώς δεν δίνει σ' αυτή έννοια πράγματος ή ενέργειας. Είναι φανερό

ότι η ρίζα αυτή δείχνει ιδιότητα. Επομένως ο χαρακτήρας της ρίζας αυτής είναι **επιθετικός,** δηλαδή η λέξη αυτή είναι από τη δομή της επίθετο (**bela** = **όμορφος-η-ο**).

Πρόκειται λοιπόν για επίθετο, από το οποίο όμως είναι δυνατόν να σχηματισθεί ουσιαστικό, επίρρημα ή ρήμα, με την απλή αντικατάσταση της επιθετικής κατάληξης **a** με μια από τις καταλήξεις **o, e, i**.
Έτσι:

bela = όμορφος-η-ο
belo = ομορφιά
bele = όμορφα
beli = είμαι όμορφος-η-ο

Επίσης όταν έχει κανείς υπόψη του τη ρίζα **patr-**, ασφαλώς δεν δίνει σ' αυτή έννοια ιδιότητας ή ενέργειας. Είναι φανερό ότι η ρίζα αυτή δείχνει πρόσωπο. Επομένως ο χαρακτήρας αυτής της ρίζας είναι **ουσιαστικός**, δηλαδή η λέξη αυτή είναι από τη δομή της ουσιαστικό (**patro** = **πατέρας**).

Πρόκειται λοιπόν για ουσιαστικό, από το οποίο όμως είναι δυνατόν να σχηματισθεί επίθετο, επίρρημα ή ρήμα, με την απλή αντικατάσταση της ουσιαστικής κατάληξης **o** με μια από τις καταλήξεις **a, e, i**.
Έτσι:

patro = πατέρας
patra = πατρικός-η-ο
patre = πατρικά
patri = είμαι πατέρας, ενεργώ σαν πατέρας.

Συμπερασματικά, όπως από τα πιο πάνω φαίνεται, στην Εσπεράντο οι ρίζες των λέξεων έχουν το δικό τους ιδιαίτερο χαρακτήρα, ρηματικό, επιθετικό ή ουσιαστικό.

Στο λεξιλόγιο αυτού του βιβλίου όλες οι λέξεις δίνονται στο δομικό ριζικό χαρακτήρα τους.

Σημείωση

● Πρέπει ιδιαίτερα να προσεχθεί αυτό που έχει κι όλας λεχθεί, ότι δηλαδή ο σχηματισμός λέξεων διαφορετικών Γραμματικών τύπων από μια ρίζα, είναι νοητός όταν ανταποκρίνεται στην κοινή λογική.

Έτσι, για παράδειγμα, από το ουσιαστικό «piedo» (= πόδι), είναι νοητός ο σχηματισμός επιθέτου (pieda): «**piedaj** arterioj» (= αρτηρίες του ποδιού) ή ο σχηματισμός επιρρήματος (piede): «mi iras **piede**» (= πηγαίνω με τα πόδια).

Όμως δεν είναι νοητός ο σχηματισμός ρήματος (piedi) αφού αυτή η λέξη δεν έχει φανερή λογική έννοια.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΛΕΞΕΩΝ (KUNMETADO DE VORTOJ)

● Στην Εσπεράντο, όπως και στα Ελληνικά, στη σύνθεση των λέξεων η κύρια λέξη είναι πάντα στο τέλος της σύνθετης λέξης και προσδίνει σ' αυτή το Γραμματικό χαρακτήρα και την κύρια σημασία.

Έτσι όπως στα Ελληνικά:

— σίδηρος + δρόμος = σιδηρόδρομος → δρόμος από σίδερο
— ατμός + πλοίο = ατμόπλοιο → πλοίο ατμού
— τζάμι + πόρτα = τζαμόπορτα → πόρτα από τζάμι
— τραπέζι + μαντήλι = τραπεζομάντηλο → μαντήλι για τραπέζι,

έτσι και στην Εσπεράντο:

fero = σίδηρος
vojo = δρόμος } **fervojo** = σιδηρόδρομος

vaporo = ατμός
ŝipo = πλοίο } **vaporŝipo** = ατμόπλοιο

Εφ' όσον λοιπόν το δεύτερο μέρος της σύνθετης λέξης είναι αυτό που προσδίνει το Γραμματικό χαρακτήρα και την κύρια σημασία της, ονομάζεται «**κύριο συνθετικό**».

Το πρώτο μέρος της σύνθετης λέξης ονομάζεται απλά «**πρώτο συνθετικό**»

● Είναι ευνόητο ότι στην περίπτωση σύνθετης λέξης, όπως και στα Ελληνικά έτσι και στην Εσπεράντο το πρώτο συνθετικό χρησιμοποιείται χωρίς την κατάληξή του

fer + vojo = fervojo
vapor + ŝipo = vaporŝipo

Καμιά φορά όμως, όταν η σύνθετη λέξη είναι δύσκολο να προφερθεί, λόγω της συμπτωματικής ύπαρξης πολλών μαζί συμφώνων, κατά την κρίση του ομιλητή, διατηρείται και η κατάληξη του πρώτου συνθετικού.

Έτσι:

dormo = ύπνος
ĉambro = δωμάτιο } **dormĉambro** = υπνοδωμάτιο

Επειδή η σύμπτωση των τριών συμφώνων (do**rmĉ**ambro) στη σύνθετη

αυτή λέξη κάνουν δύσκολη την προφορά της, είναι καλλίτερο να διατηρήσουμε την κατάληξη του πρώτου συνθετικού **o** και να πούμε «**dormoĉambro**».

Έτσι:

tablo = τραπέζι
piedo = πόδι } **tablopiedo** = πόδι τραπεζιού

όχι tab**lp**iedo

fenestro = παράθυρο
kadro = πλαίσιο } **fenestrokadro** = πλαίσιο παραθύρου

όχι fene**strk**adro

vitro = γυαλί
pordo = πόρτα } **vitropordo** = πόρτα από γυαλί

όχι vi**trp**ordo

Γενικά η σύνθεση των λέξεων στην Εσπεράντο δεν είναι αυθαίρετη. Υπακούει σε ορισμένους απλούς κανόνες, που στο επόμενο μάθημα θα αναλυθούν.

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ (PREPOZICIOJ)

- Οι 33 προθέσεις της Εσπεράντο είναι:

al* = εις, προς
anstataŭ = αντί
antaŭ* = προ, πριν, μπροστά από
apud = κοντά
ĉe = πολύ κοντά (επαφή), παρά τω, τη
ĉirkaŭ = γύρω από
da* = από (ποσοτικά)
de* = από
dum = ενώ, κατά τη διάρκεια
ekster = εκτός, έξω από
el = εκ, μέσα από

en* = εις, μέσα σε
ĝis = μέχρι
inter = μεταξύ
je* = αόριστη πρόθεση
kontraŭ* = έναντι, κατά
krom = εκτός από
kun* = με, μαζί
laŭ = ως προς, σύμφωνα με
malgraŭ = παρά
per* = με, μέσω
po = ανά
por* = για, δια
post* = μετά από, πίσω από
preter = προ
pri* = για, περί
pro* = λόγω, ένεκα
sen = χωρίς
sub = υπό, κάτω από
super = υπέρ, πάνω από
sur* = επί, πάνω σε
tra* = δια μέσου
trans = πέρα από

Από τις προθέσεις, όσες σημειώνονται με αστερίσκο έχουν κι όλας αναφερθεί στα κείμενα των προηγούμενων μαθημάτων ή έχουν ιδιαίτερα εξεταστεί αναλυτικά.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται απλά όλες οι προθέσεις της γλώσσας και σε επόμενα μαθήματα θα εξεταστούν αναλυτικά.

● Όπως έχει κι όλας λεχθεί, οι προθέσεις στην Εσπεράντο συντάσσονται πάντα με την ονομαστική πτώση.

Σημείωση

● Όπως είναι φανερό οι προθέσεις είναι αυτοτελείς ρίζες, λέξεις χωρίς συγκεκριμένη ιδιαίτερη κατάληξη. Όμως, όπως συμβαίνει με όλες τις ρίζες της γλώσσας, και οι προθέσεις είναι δυνατόν, με την προσθήκη της κατάλληλης κατάληξης, να μετατραπούν σε άλλα μέρη του λόγου (ουσιαστικά, επίθετα, επιρρήματα), συνήθως σε επιρρήματα:

antaŭ = πριν, μπροστά από → **antaŭe** = μπροστά
ĉirkaŭ = γύρω από → **ĉirkaŭe** = γύρω

kontraŭ = έναντι, κατά → **kontraŭe** = αντίθετα, ενάντια
dum = ενώ → **dume** = στο μεταξύ
krom = εκτός από → **krome** = εξ άλλου, επί πλέον
kun = με → **kune** = μαζί
post = μετά από, πίσω από → **poste** = έπειτα, πίσω
sub = υπό, κάτω από → **sube** = κάτω

Η εννοιολογική διαφορά μεταξύ μιας πρόθεσης και ενός επιρρήματος, που σχηματίζεται από την πρόθεση αυτή, προκύπτει απλά από το ότι, όπως και στα Ελληνικά, οι προθέσεις μέσα στην πρόταση ποτέ δεν χρησιμοποιούνται αυτοτελώς αλλά εισάγουν ένα άλλο μέρος του λόγου, πράγμα που δεν συμβαίνει με το επίρρημα.
Έτσι:

— **antaŭ** la domo estas arboj (= μπροστά από το σπίτι είναι δένδρα)

ενώ:

— **antaŭe** estas arboj (= μπροστά είναι δένδρα)

Στην πρώτη πρόταση η πρόθεση **antaŭ** εισάγει το ουσιαστικό **la domo**. Στη δεύτερη πρόταση, όπου δεν θέλουμε να αναφέρουμε το ουσιαστικό, είμαστε υποχρεωμένοι να χρησιμοποιήσουμε την πρόθεση επιρρηματοποιημένη, αφού αυτή δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί αυτοτελώς.
Έτσι:

α) **ĉirkaŭ la domo** estas arboj (= γύρω από το σπίτι είναι δέντρα).
β) **ĉirkaŭe** estas arboj (= γύρω είναι δένδρα)

α) **kontraŭ la domo** estas preĝejo (= απέναντι από το σπίτι είναι εκκλησία)
β) **kontraŭe** estas preĝejo (= απέναντι είναι εκκλησία)

α) **dum nia vojaĝo** ŝi malsaniĝis (= κατά το ταξίδι μας αρρώστησε)
β) **dume** ŝi malsaniĝis (= στο μεταξύ αρρώστησε)

α) **krom tio** ŝi estis bela (= εκτός από αυτό ήταν όμορφη)
β) **krome** ŝi estis bela (= εξ άλλου ήταν όμορφη)

α) **kun ŝi** venis la avino (= μαζί της ήρθε η γιαγιά)
β) **kune** venis la avino (= μαζί ήρθε η γιαγιά)

α) **post unu minuto** li venos (= μετά από ένα λεπτό θα έρθει)

β) **poste** li venos (= μετά θα έρθει)

α) **sub la arbo** estis folioj (= κάτω από το δένδρο ήταν φύλλα)

β) **sube** estis folioj (= χάμω ήταν φύλλα)

Σε όλα τα πιο πάνω παραδείγματα, στις προτάσεις α' στις οποίες υπάρχει πρόθεση, σημειώνεται με υπογράμμιση και το μέρος του λόγου που η πρόθεση αυτή εισάγει.

Στις προτάσεις β' υπάρχει αναγκαστικά επιρρηματοποιημένη πρόθεση.

Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και στα Ελληνικά όπου λέμε «**προ της οικίας ήταν δένδρα**» αλλά «**μπροστά ήταν δένδρα**» (όχι «προ ήταν δένδρα»), ή «**ήρθε με τη μητέρα της**» αλλά «**ήρθαν μαζί**» (όχι «ήρθαν με»)

ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ (LA PREPOZICIOJ EN LA KUNMETADO DE VORTOJ)

● Βασικό ρόλο στον πλούτο του λεξιλογίου της Εσπεράντο, όπως ακριβώς και των Ελληνικών, παίζουν οι προθέσεις, που χρησιμεύοντας σαν πρώτα συνθετικά δίνουν τη δυνατότητα να σχηματίζονται σύνθετες λέξεις, στων οποίων τη σημασία προσδίνουν την έννοια που εκφράζουν.

Έτσι όπως στα Ελληνικά λέμε:

εισ-έρχομαι, **δι**-έρχομαι, **προσ**-έρχομαι, **προ**-έρχομαι, **μετ**-έρχομαι, **απ**-έρχομαι, **περι**-έρχομαι, **συν**-έρχομαι, κ.λπ.

Έτσι και στην Εσπεράντο, χάρη στις προθέσεις που χρησιμεύουν σαν πρώτα συνθετικά, σχηματίζουμε σύνθετες λέξεις, κυρίως ρήματα.

Έτσι:

al = προς + **veni** = έρχομαι
= **alveni** → προσέρχομαι, φθάνω

ή **de** = από + **veni** = έρχομαι
= **deveni** → προέρχομαι, κατάγομαι

ή **en** = μέσα + **veni** = έρχομαι
= **enveni** → εισέρχομαι, μπαίνω

ή **inter** = μεταξύ + **veni** = έρχομαι
= **interveni** → μεσολαβώ

ή **kun** = με + **veni** = έρχομαι
= **kunveni** → συνέρχομαι

ή **post** = μετά, πίσω από + **veni** = έρχομαι
= **postveni** → ακολουθώ, έρχομαι από πίσω

ή **al** = προς + **iri** = πηγαίνω
= **aliri** → πηγαίνω προς, κατευθύνομαι

ή **de** = από + **iri** = πηγαίνω
= **deiri** → πηγαίνω από, απομακρύνομαι

ή **el** = εκ + **iri** = πηγαίνω
= **eliri** → εξέρχομαι, βγαίνω

ή **en** = μέσα + **iri** = πηγαίνω
= **eniri** → εισέρχομαι, μπαίνω

ή **post** = μετά, πίσω από + **iri** = πηγαίνω
= **postiri** → ακολουθώ, πηγαίνω από πίσω

ή **preter** = προ + **iri** = πηγαίνω
= **preteriri** → προσπερνώ

ή **sub** = υπό + **iri** = πηγαίνω
= **subiri** → πηγαίνω κάτω, δύω

ή **sur** = επί + **iri** = πηγαίνω
= **suriri** → πηγαίνω επάνω, ανεβαίνω

ή **tra** = δια, δια μέσου + **iri** = πηγαίνω
= **trairi** → διασχίζω

ή **trans** = πέρα από + **iri** = πηγαίνω
= **transiri** → περνάω πέρα, διαπερνώ κ.λπ.

Σημείωση

● Ρήματα που προέρχονται από τη σύνθεσή τους με μια πρόθεση, όπως και στα Ελληνικά, συνήθως ακολουθούνται από την ίδια αυτή πρόθεση

mi **en**iras **en** la ĉambron
= **εισ**έρχομαι **εις** το δωμάτιο
mi **el**iras **el** la ĉambro
= **εξ**έρχομαι **εκ** του δωματίου
mi **al**iras **al** la punkto, kie...
= **προσ**εγγίζω **προς** το σημείο, όπου...

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

akcepti = δέχομαι, υποδέχομαι
alia = άλλος
amuzi = διασκεδάζω (μετ.)
aŭ = ή (διαζευτικό)
aŭskulti = ακούω, ακροάζομαι
dekstra = δεξιός
ekspliki = εξηγώ
fermi = κλείνω
fini = τελειώνω (μεταβ)
formo = σχήμα, μορφή
fundo = βυθός, πυθμένας, βάθος
gasto = φιλοξενούμενος
jes = ναι
komuna = κοινός
konduki = οδηγώ
koridoro = διάδρομος
ligi = δένω
muro = τοίχος
ofte = συχνά
parenco = συγγενής
paro = ζευγάρι
parto = μερος, κομμάτι
pordo = πόρτα
programo = πρόγραμμα
radio = ακτίνα, ραδιόφωνο
salono = σαλόνι, αίθουσα
seĝo = καθισμα
servi = υπηρετώ, εξυπηρετώ
spekti = βλέπω, παρακολουθώ θέαμα
tegmento = στέγη
televizio = τηλεόραση
tempo = χρόνος, καιρός
teraso = ταράτσα
tuj = αμέσως
vasta = ευρύχωρος
viziti = επισκέπτομαι

KEIMENO (TEKSTO)

La apartamento de la familio Georgopulos estas sufiĉe vasta. Ĝi havas multajn ĉambrojn ĉar ankaŭ la membroj de la familio estas multaj.

Ĉe la enirejo de la apartamento estas ne sufiĉe vasta antaŭĉambro, kiu, per granda pordo, kondukas al vasta salono. Tie estas la loko, kie la familio akceptas la parencojn kaj la amikojn, kiuj vizitas ĝin. Alia pordo de tiu antaŭĉambro kondukas al longa koridoro. Dekstre kaj maldekstre de la koridoro estas la ceteraj ĉambroj de la domo.

Unue, dekstre, estas la kuirejo. Ĝi estas sufiĉe granda ĉambro, en kiu, inter aliaj, estas granda tablo kaj seĝoj. Tiu loko do estas ne nur kuirejo, sed ankaŭ manĝoĉambro de la familio.

Malgranda pordo kunligas la kuirejon kun la granda salono.

Tuj post la kuirejo, ĉiam dekstre de la koridoro, estas alia malgranda ĉambro. Ĝi estas la koro de la loĝejo, ĉar ĝi estas la laborejo de la virinoj, la legejo de sinjoro Vasilis, la amuzejo de la tuta familio. En ĝi ĉiuj membroj de la familio spektas[1] televiziajn[2] programojn aŭ aŭskultas[3] radion[4].

Tre ofte tiu ĉambro servas kiel gastoĉambro. Estas multaj parencoj,

---

1. Η λέξη «**spekti**» σημαίνει «βλέπω, παρακολουθώ θέαμα». Στα Ελληνικά χρησιμοποιείται συνήθως και για την περίπτωση αυτή το ρήμα «βλέπω» (βλέπω θέατρο, φιλμ, τηλεόραση κ.λπ.). Στην Εσπεράντο στις περιπτώσεις αυτές λέμε «mi **spektas** filmon, televizion» κ.λπ.

2. Η διεθνής τεχνική λέξη «**tele**» (από το ελληνικό «τηλέ» = μακρυά) δίνει την έννοια της από απόσταση, μέσω ηλεκτρικών ή ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων, ενέργειας. Όπως στα Ελληνικά σχηματίζονται σύνθετες λέξεις (τηλεπικοινωνία, τηλεκατεύθυνση, τηλέτυπο, τηλεόραση κ.λπ.) έτσι και στην Εσπεράντο σχηματίζονται σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό τη λέξη «**tele**» (**tele**konduki, **tele**komuniki, **tele**vidi κ.λπ.).

Η λέξη «**televizio**» σημαίνει «τηλεόραση» με την έννοια «Οργανισμός Τηλεόρασης» (Greka, Eŭropa, ŝtata **televizio** = Ελληνική, Ευρωπαϊκή, Κρατική Τηλεόραση), αλλά και «Τεχνική της Τηλεόρασης» (kolora **televizio** = έγχρωμη τηλεόραση).

Το ρήμα «**televidi**» σημαίνει «βλέπω τηλεόραση». Έτσι η λέξη «τηλεόραση» με την έννοια «συσκευή τηλεόρασης» σχηματίζεται από το ρήμα αυτό, με τη βοήθεια του επιθήματος **il**, που δείχνει το όργανο. Έτσι «**televidilo**» (= συσκευή τηλεόρασης)

3. Η λέξη «**aŭskulti**» σημαίνει «ακούω με προσοχή», «ακροάζομαι», δηλαδή «κατευθύνω την ακοή μου προς...», ενώ η λέξη «**aŭdi**» (= ακούω) σημαίνει «ακούω γενικά», δηλαδή «συλλαμβάνω με το αισθητήριο της ακοής». Έτσι ενώ στα Ελληνικά χρησιμοποιούμε για κάθε περίπτωση τη λέξη «ακούω» (ακούω ραδιόφωνο, μουσική, διάλεξη, τον συνομιλητή μου κ.λπ.) στην Εσπεράντο λέμε «mi **aŭdis** bruon» (= άκουσα θόρυβο) αλλά «mi **aŭskultas** radion, muzikon, prelegon» (= ακούω ραδιόφωνο, μουσική, διάλεξη).

4. Η λέξη «**radio**» σημαίνει «ακτίνα». Όμως η ρίζα «**radio**» είναι διεθνές επιστημονικό πρόθημα που δίνει στις λέξεις που σχηματίζει την έννοια της μη φωτεινής ακτινοβολίας (ραδιοαστρονομία, ραδιοεκπομπή, ραδιογωνιόμετρο, ραδιοσταθμός κ.λπ.).

Πάντως όπως και στις εθνικές γλώσσες έτσι και στην Εσπεράντο η λέξη «**radio**»

kiuj ofte vizitas la familion Georgopulos kaj gastas en ĝia domo. La fratino de sinjorino Evangelia, kun sia familio, loĝas en Tesaloniki kaj ankaŭ la du fratoj de sinjoro Vasilis loĝas kun siaj familioj en Larisa. Tiel, de tempo[5] al tempo iu el la parencoj vizitas Atenon kaj gastas en la domo de la familio Georgopulos.

Post la gastoĉambro estas la dormoĉambro de la paro Georgopulos kaj en la fundo[6] de la koridoro, en ĝia fino estas ankoraŭ du tre malgrandaj ĉambroj, la dormoĉambro de la avino kaj tiu de Maria.

Tiuj ĉambroj estis iam parto de la teraso, kiu ĉirkaŭas la tutan apartamenton. Tamen pro la bezonoj de la familio, sinjoro Vasilis fermis per muro kaj tegmento tiun parton de la teraso, kaj formis tiel du malgrandajn dormoĉambrojn.

Maldekstre de la koridoro, kontraŭ la kuirejo, estas la banĉambro kaj ankoraŭ unu ĉambro, la komuna dormoĉambro de la du knaboj.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

— **kunligas** = ligas kune, por esti kunaj
— **ĉirkaŭas** = estas ĉirkaŭ(e)
— **enirejo** = loko en (per) kiu ni eniras
— **laborejo** = loko en kiu ni laboras
— **legejo** = loko en kiu ni legas
— **amuzejo** = loko en kiu ni amuzas nin
— **antaŭĉambro** = loko antaŭ ĉambro(j)
— **manĝoĉambro** = ĉambro de (por) manĝo
— **gastoĉambro** = ĉambro de (por) gasto(j)
— **dormoĉambro** = ĉambro de (por) dormo
— **banĉambro** = ĉambro de (por) bano

επικράτησε να σημαίνει όχι μόνο «ακτίνα» αλλά και «ραδιοφωνική συσκευή», «ραδιόφωνο» (= radiofono).

5. Η λέξη «**tempo**» σημαίνει «χρόνος», «καιρός». Όμως η λέξη «καιρός» με την έννοια «ατμοσφαιρικός καιρός» αποδίδεται στην Εσπεράντο με ιδιαίτερη λέξη «**vetero**». Έτσι: «πέρασε πολύς καιρός» (= pasis longa **tempo**) αλλά «ο καιρός είναι καλός» (= la **vetero** estas bona).

6. Η πρώτη σημασία της λέξης «**fundo**» είναι «πυθμένας» (= **fundo** de la maro, lago, glaso, barelo = πυθμένας [πάτος] της θάλασσας, λίμνης, ποτηριού, βαρελιού κ.λπ.).

Όμως η λέξη αυτή σημαίνει επίσης «βάθος» με την έννοια «πιο απόμακρο σημείο ενός χώρου» (**fundo** de la ĉambro, salono, koridoro, ŝranko, animo, koro = βάθος του δωματίου, αίθουσας, διαδρόμου, ντουλαπιού, ψυχής, καρδιάς κ.λπ.).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Σχηματίστε στην Εσπεράντο τις λέξεις:

1) προλέγω
2) παρίσταμαι
3) κοιτώ γύρω
4) συνομιλώ
5) λύνω
6) σπάνια
7) αντιλέγω
8) απουσιάζω
9) προβλέπω
10) ατέλειωτος (χωρίς τέλος)
11) ξενώνας
12) ανοίγω

β) Διαλέξτε την κατάλληλη σε κάθε περίπτωση λέξη:

1) ĉambro povas esti (forta / dolĉa / vasta)
2) pordo povas esti (feliĉa / granda / plena)
3) koridoro povas esti (longa / preta / sufiĉa)
4) afero povas esti (varma / simpla / dika)
5) Dimanĉo povas esti (bona / ofta / agrabla)
6) barbo povas esti (varma / vasta / longa)
7) demando povas esti (interesa / forta / luksa)
8) laboro povas esti (libera / facila / feliĉa)
9) nomo povas esti (bela / rapida / ruĝa)
10) studento povas esti (simpla / bona / sufiĉa)

γ) Διαλέξτε την κατάλληλη σε κάθε περίπτωση λέξη:

1) gaston ni (finas / fermas / akceptas)
2) patrinon ni (formas / amas / ligas)
3) muzikon ni (vizitas / ŝatas / razas)
4) pordon ni (legas / forgesas / fermas)
5) radion ni (aŭskultas / spektas / lernas)
6) amikon ni (trinkas / servas / kuiras)
7) amon ni (bezonas / vidas / kondukas)
8) feliĉon ni (ĝenas / diras / deziras)
9) parencon ni (kantas / vizitas / kaŝas)
10) libron ni (legas / manĝas / nomas)

δ) Απαντήστε με πλήρεις προτάσεις στις πιο κάτω ερωτήσεις:

1) Kia estas la apartamento de la familio Georgopulos?
2) Kion havas la domo de la familio?
3) Ĉu la membroj de la familio estas malmultaj?
4) Kia estas la antaŭĉambro?
5) Kie la familio akceptas siajn amikojn?
6) Kia estas la koridoro?

7) Al kiuj ĉambroj kondukas la koridoro?
8) Kie manĝas la familio?
9) Kie sinjorino Evangelia kuiras?
10) Kiu loĝas en Tesaloniki kaj kiu en Larisa?
11) Kie sinjoro Vasilis razas sin?
12) Kie dormas la avino?

ε) Μεταφράστε στην Εσπεράντο:

1) Η κουζίνα του σπιτιού είναι τόσο (έτσι) ευρύχωρη, ώστε η οικογένεια τρώει σ' αυτή. Για τούτο (λόγω αυτού) στην κουζίνα είναι (ένα) πολύ μεγάλο τραπέζι και έξι καθίσματα.
2) Στο βάθος του διαδρόμου, δεξιά, είναι ακόμα δύο υπνοδωμάτια, και αριστερά το μπάνιο.
3) Για να δει τηλεόραση, ο Κώστας πρέπει να περάσει από το διάδρομο και να πάει στο δεύτερο δωμάτιο αριστερά.
4) Όταν ο κύριος Βασίλης γυρίζει από τη δουλειά του, πηγαίνει πρώτα στο μπάνιο και μετά στο υπνοδωμάτιό του.
5) Όταν η οικογένεια τρώει, όλα τα μέλη της κάθονται γύρω από το μεγάλο τραπέζι, στην κουζίνα.
6) Ο Κώστας πολύ σπάνια επισκέπτεται τους συγγενείς του στη Λάρισα. Προτιμά να πηγαίνει στη Θεσσαλονίκη, γιατί αγαπάει πολύ αυτή την πόλη.

στ) Διαλέξτε την κατάλληλη σε κάθε περίπτωση λέξη:

1) per televizio ni (trinkas / amuzas nin / ligas)
2) por lerni ni (manĝas / ligas / legas)
3) pri afero ni (fermas / parolas / salutas)
4) por kompreni ni (preferas / demandas / promenas)
5) por helpi ni (preparas / preĝas / oferas)
6) per la koro ni (skribas / preferas / amas)
7) per bruo ni (vizitas / servas / ĝenas)
8) por vivi ni (laboras / iras / venas)
9) pri la horo ni (legas / demandas / akceptas)
10) pri la familio ni (sidas / gastas / zorgas)

ζ) Στις πιο κάτω απαντήσεις θέσετε κατάλληλες ερωτήσεις:

1) Jes, mi dormas longe
2) Mi diris nenion
3) Ne, mia familio ne havas multajn membrojn
4) Ne, mi ne komprenis vin
5) Jes, mi ŝatas la modernan muzikon
6) Ne, mi ne vidis vian patron en la muzeo

7) Ne, mi ne uzas aŭtobuson, por iri al mia lernejo
8) Ne, miaj parencoj ne loĝas en Tesaloniki, sed en Larisa.
9) Jes, mi eksplikos al vi, kial mi foriris tiel frue
10) Ne, mi ne povas akcepti viajn parencojn en mia domo

ΜΑΘΗΜΑ 11ο

ΣΥΝΘΕΣΗ ΛΕΞΕΩΝ (KUNMETADO DE VORTOJ)

● Είναι λοιπόν γνωστό ότι η βασική αρχή στη σύνθεση των λέξεων είναι ότι η κύρια λέξη (κύριο συνθετικό) είναι πάντα στο τέλος της σύνθετης λέξης και προσδίνει σ' αυτή την κύρια σημασία.
Έτσι, στις λέξεις:

dormo**ĉambro** (= υπνοδωμάτιο)
manĝo**ĉambro** (= τραπεζαρία)
gasto**ĉambro** (= δωμάτιο ξένων)
ban**ĉambro** (= λουτρό, μπάνιο)
labor**ĉambro** (= δωμάτιο εργασίας)

το κύριο συνθετικό «**ĉambro**» (= δωμάτιο) δείχνει ότι σε κάθε περίπτωση πρόκειται για «δωμάτιο» (ύπνου, φαγητού, ξένων, μπάνιου, εργασίας).

Έτσι, όταν από τη σύνθεση των λέξεων «**benko**» (= πάγκος) και «**piedo**» (= πόδι) σχηματίζουμε τη σύνθετη λέξη «**benkopiedo**» ξέρουμε ότι η λέξη αυτή δείχνει «πόδι».

Επομένως, «**benkopiedo** » = «πόδι πάγκου»

Αντίθετα, είναι φανερό ότι η σύνθετη λέξη «**piedbenko**» δείχνει «πάγκο».

Επομένως, «**piedbenko** » = «πάγκος (σκαμνί) για τα πόδια».

Έτσι, από τις λέξεις «**vitro**» (= τζάμι) και «**pordo**» (= πόρτα) είναι δυνατός ο σχηματισμός των σύνθετων λέξεων «**vitropordo**» και «**pordovitro**», που είναι εντελώς διαφορετικές μεταξύ τους.

Η πρώτη δείχνει «πόρτα»
Επομένως, «**vitropordo** » = «πόρτα από τζάμι» (τζαμόπορτα)

Ενώ η δεύτερη δείχνει «τζάμι»
Επομένως, «**pordovitro** » = «τζάμι πόρτας».

Αν λοιπόν θέλουμε να σχηματίσουμε στην Εσπεράντο τη λέξη «πρόγευμα» (γεύμα πρωινό), είναι φανερό ότι κύριο συνθετικό της λέξης αυτής πρέπει να είναι η λέξη «γεύμα» και όχι η λέξη «πρωί».

Επομένως: **mateno** (= πρωί) } **matenmanĝo** = πρόγευμα
manĝo (= γεύμα) }

● Όπως έχει λεχθεί στο προηγούμενο μάθημα, ανάλογα με το χαρακτήρα της ρίζας, το μεγάλο πλήθος των λέξεων χωρίζονται σε ουσιαστικά, επίθετα και ρήματα. Έτσι σε μια σύνθετη λέξη το κύριο συνθετικό μπορεί να είναι ουσιαστικό, επίθετο ή ρήμα.

● Όταν το κύριο συνθετικό μιας σύνθετης λέξης είναι ουσιαστικό (ουσιαστική ρίζα) ή επίθετο (επιθετική ρίζα), τότε στην ανάλυση της λέξης αυτής το πρώτο συνθετικό, ανεξάρτητα από το το χαρακτήρα του, εκλαμβάνεται και εξηγείται σαν **ουσιαστικό**.

Έτσι στη σύνθετη λέξη «**dormoĉambro**» (= υπνοδωμάτιο), όπου το κύριο συνθετικό είναι ουσιαστικό (**ĉambro**), το πρώτο συνθετικό, αν και ρηματικού χαρακτήρα (**dormi** = κοιμάμαι) εκλαμβάνεται σαν ουσιαστικό.

Έτσι λέμε:

dormoĉambro → **dormo + ĉambro**

και εξηγούμε:

ĉambro de dormo = δωμάτιο ύπνου

ή στη σύνθετη λέξη «**skribmaŝino**» (= γραφομηχανή) όπου το κύριο συνθετικό είναι ουσιαστικό (**maŝino** = μηχανή), το πρώτο συνθετικό, αν και ρηματικού χαρακτήρα (**skribi** = γράφω), εκλαμβάνεται σαν ουσιαστικό.

Έτσι λέμε:

skribmaŝino → **skribo + maŝino**

και εξηγούμε:

maŝino de skribo = μηχανή γραφής (γραψίματος)

ή στη σύνθετη λέξη «**belreĝino**» (= βασίλισσα της ομορφιάς) όπου το κύριο συνθετικό είναι ουσιαστικό (**reĝino** = βασίλισσα), το πρώτο συνθετικό, αν και επιθετικού χαρακτήρα (**bela** = όμορφος), εκλαμβάνεται σαν ουσιαστικό.

Έτσι λέμε:

belreĝino → **belo + reĝino**

και εξηγούμε:

reĝino de belo = βασίλισσα της ομορφιάς

ή στη σύνθετη λέξη «**prespreta**» (= έτοιμος για τύπωμα) όπου το κύριο συνθετικό είναι επίθετο (**preta** = έτοιμος), το πρώτο συνθετικό, αν και ρηματικού χαρακτήρα (**presi** = τυπώνω), εκλαμβάνεται σαν ουσιαστικό. Έτσι λέμε:

prespreta → **preso + preta**

και εξηγούμε:

preta je preso = έτοιμος-η-ο για τύπωμα

ή στη σύνθετη λέξη «**belriĉa**» (= πλούσιος σε ομορφιά), όπου το κύριο συνθετικό είναι επίθετο (**riĉa** = πλούσιος), το πρώτο συνθετικό, αν και επιθετικού χαρακτήρα (**bela** = όμορφος), εκλαμβάνεται σαν ουσιαστικό. Έτσι λέμε:

belriĉa → **belo + rica**

και εξηγούμε:

riĉa je belo = πλούσιος-α-ο σε ομορφιά

● Όταν το κύριο συνθετικό μιας σύνθετης λέξης είναι ρήμα (ρηματική ρίζα), τότε στην ανάλυση της λέξης αυτής, το πρώτο συνθετικό, ανεξάρτητα από το χαρακτήρα του, εκλαμβάνεται και εξηγείται σαν **επίρρημα**.

Έτσι, στη σύνθετη λέξη «**martelbati**» (= σφυροκοπώ), όπου το κύριο συνθετικό είναι ρήμα (**bati** = κτυπώ), το πρώτο συνθετικό, αν και ουσιαστικού χαρακτήρα (**martelo** = σφυρί), εκλαμβάνεται σαν επίρρημα. Έτσι λέμε:

martelbati → **martele + bati**

και εξηγούμε:

bati per martelo (martele) = κτυπώ με σφυρί

ή στη σύνθετη λέξη «**plorpeti**» (= ζητώ με κλάματα), όπου το κύριο συνθετικό είναι ρήμα (**peti** = ζητώ), το πρώτο συνθετικό, αν και ρηματικού χαρακτήρα (**plori** = κλαίω), εκλαμβάνεται σαν επίρρημα. Έτσι λέμε:

plorpeti → **plore + peti**

και εξηγούμε:

peti kun ploroj (plore) = ζητώ με κλάματα

Έτσι:

(**vitro** = τζάμι / **pordo** = πόρτα)
vitropordo → **vitro** + **pordo** = **pordo el vitro** = πόρτα από τζάμι (τζαμόπορτα)

(**suno** = ήλιος / **radio** = ακτίνα)
sunradio → **suno** + **radio** = **radio de suno** = ακτίνα ήλιου (ηλιακτίδα)

(**letero** = επιστολή / **papero** = χαρτί)
leterpapero → **letero** + **papero** = **papero de letero** = χαρτί επιστολής (επιστολόχαρτο)

(**urbo** = πόλη / **domo** = σπίτι)
urbodomo → **urbo** + **domo** = **domo de urbo** = σπίτι της πόλης (Δημαρχείο)

(**ŝtono** = πέτρα / **ponto** = γέφυρα)
ŝtonponto → **ŝtono** + **ponto** = **ponto el ŝtono** = γέφυρα από πέτρα

(**nokto** = νύχτα / **mezo** = μέσο)
noktomezo → **nokto** + **mezo** = **mezo de nokto** = μέσο της νύχτας (μεσάνυχτα)

(**mono** = χρήμα / **avida** = άπληστος)
monavida → **mono** + **avida** = **avida je mono** = άπληστος για χρήμα (φιλοχρήματος)

(**varma** = ζεστός / **plena** = γεμάτος)
varmplena → **varmo** + **plena** = **plena je varmo** = γεμάτος ζεστασιά

(**kun** = με / **labori** = εργάζομαι)
kunlabori → **kune** + **labori** = **labori kune** = εργάζομαι μαζί (συνεργάζομαι)

(**pardoni** = συγχωρώ / **peti** = ζητώ)
pardonpeti → **pardone** + **peti** = **peti pri pardono** = για συγνώμη ζητώ (ζητώ συγνώμη)

(**mateno** = πρωί / **manĝi** = τρώγω)
matenmanĝi → **matene** + **manĝi** = **manĝi en la mateno** = τρώγω το πρωί (προγευματίζω)

(**antaŭ** = πριν / **vidi** = βλέπω)
antaŭvidi → **antaŭe** + **vidi** = **vidi de antaŭe** = βλέπω από πριν (προβλέπω)

(**inko** = μελάνι / **skribi** = γράφω)
inkskribi → **inke** + **skribi** = **skribi per inko** = γράφω με μελάνι

(**ruli** = κυλώ / **gliti** = γλυστρώ)
rulgliti → **rule** + **gliti** = **gliti rulante** = γλιστρώ κυλώντας (κατρακυλώ)

● Από τα πολλά πιο πάνω παραδείγματα γίνεται φανερό ότι δεν είναι ανεκτή η αυθαίρετη σύνθεση λέξεων.

Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι η χρησιμοποίηση σύνθετων λέξεων είναι επιτρεπτή μόνο όταν και όπου είναι αναγκαία. Έτσι είναι πάντα προτιμότερο να χρησιμοποιεί κανείς απλές εκφράσεις, αποφεύγοντας τη σύνθεση λέξεων, όπου αυτή δεν είναι απαραίτητη.

Έτσι, παίρνοντας τυχαία μερικά από τα πιο πάνω παραδείγματα, βλέπουμε ότι πρόκειται για σωστές Γραμματικά σύνθετες λέξεις, που όμως δεν είναι διόλου απαραίτητο να χρησιμοποιούνται.

Για παράδειγμα, αντί «pordovitro» είναι πιο απλό να πούμε «**vitro de pordo**» ή αντί «pardonpeti» να πούμε «peti pardonon» ή αντί «inkskribi» να πούμε «**skribi per inko**» κ.λπ.

● Είναι επίσης φανερό ότι δεν είναι επιτρεπτός ο σχηματισμός σύνθετων λέξεων που αποτελούνται:

α) Από ένα ουσιαστικό και το επίθετο που το χαρακτηρίζει.

Έτσι είναι λάθος να πούμε «bonhomo» ή «belviro» εννοώντας «καλός άνθρωπος» ή «όμορφος άνδρας». Σ' αυτές τις περιπτώσεις πρέπει κανείς να λέει απλά «**bona homo**» ή «**bela viro**» γιατί, όπως έχει πιο πάνω λεχθεί, σύμφωνα με την ανάλυση των σύνθετων λέξεων, η λέξη «bonhomo» θα μπορούσε μόνο να σημαίνει «άνθρωπος του καλού» (homo de bono) και η λέξη «belviro» θα μπορούσε μόνο να σημαίνει «άνδρας της ομορφιάς» (viro de belo).

Το ίδιο βέβαια ισχύει και στα Ελληνικά, όπου επίσης δεν χρησιμοποιούνται τέτοιες συνθέσεις, παρά μόνο πολύ σπάνια και ιδιωματικά (ομορφογυναίκα, ομορφάντρας, καλομάνα κ.λπ.).

Εντούτοις τέτοια σύνθεση είναι επιτρεπτή, τόσο στην Εσπεράντο όσο και στα Ελληνικά, μόνο όταν το ουσιαστικό χρησιμοποιείται στην επιθετική του μορφή.

Έτσι λέμε:

— **bluokula** (**blua** = μπλέ / **okulo** = μάτι) = γαλανομάτης

— **bonkora** (**bona** = καλός / **koro** = καρδιά) = καλόκαρδος

— **blondhara** (**blonda** = ξανθός / **haro** = τρίχα) = ξανθοτρίχης

— **longpieda** (**longa** = μακρύς / **piedo** = πόδι) = μακρυπόδης

β) Από ένα ρήμα και το άμεσο αντικείμενό του. Έτσι δεν είναι δυνατό πράγμα που ισχύει και στα Ελληνικά, να πούμε «libraĉeti» ή «leterricevi». Σε κάθε περίπτωση το ρήμα πρέπει να είναι ανεξάρτητη από το

αντικείμενό του λέξη. Έτσι: «**aĉeti libron**» (= αγοράζω βιβλίο), «**ricevi leteron**».(= λαβαίνω επιστολή). κ.λπ.

γ) Από ένα ρήμα και τον επιρρηματικό προσδιορισμό του.

Έτσι δεν είναι δυνατό, πράγμα που ισχύει και στα Ελληνικά, να πούμε «rapidkuri» ή «fruveni». Σε κάθε περίπτωση οι δύο λέξεις πρέπει να χρησιμοποιούνται ανεξάρτητα.

Έτσι «**rapide kuri**» (= γρήγορα, τρέχω), «**frue veni**» (= νωρίς έρχομαι) κ.λπ.

Σημείωση

Σε μερικές περιπτώσεις, όταν προσδίνεται σε κάτι διπλός χαρακτηρισμός ή διπλή ιδιότητα, χρησιμοποιούνται δύο μαζί λέξεις, χωρισμένες με παύλα.

Έτσι:

membro-abonanto = μέλος-συνδρομητής
amiko-kamarado = φίλος-συνάδελφος
pastro-instruisto = παπάς-δάσκαλος
surda-muta = κουφός-μουγγός (κωφάλαλος)
blua-blanka = γαλάζιος-λευκός (γαλανόλευκος)
greka-angla = Ελληνικός-Αγγλικός (Ελληνοαγγλικός)
vole-nevole = θέλοντας-μη θέλοντας (θέλοντας και μη) κ.λπ.

ΕΠΙΘΗΜΑ «eg» (SUFIKSO «eg»)

● Το επίθημα **eg** έχει και προσδίνει την έννοια του μεγάλου. Δηλαδή, όταν προστίθεται στη ρίζα μιας λέξης δίνει σ' αυτή μεγεθυντική έννοια.

Έτσι:

urbo = πόλη → urbe**go** = μεγαλούπολη
pluvo = βροχή → pluve**go** = καταιγίδα
pordo = πόρτα → porde**go** = πύλη
domo = σπίτι → dome**go** = μέγαρο
muro = τοίχος → mure**go** = τείχος
bona = καλός → bone**ga** = εξαίρετος
bela = όμορφος → bele**ga** = πανέμορφος

ridi = γελώ → ridegi = ξεκαρδίζομαι
manĝi = τρώγω → manĝegi = καβροχθίζω

ΕΠΙΘΗΜΑ «et» (SUFIKSO «et»)

● Το επίθημα **et** αντίθετα από το **eg** έχει και προσδίνει την έννοια του μικρού. Προστίθεται δηλαδή στη ρίζα μιας λέξης και δίνει σ' αυτή έννοια σμίκρυνσης ή αποδυνάμωσης.
Έτσι:

urbo = πόλη → urbeto = πολίχνη
pluvo = βροχή → pluveto = ψιχάλισμα, βρουχούλα
pordo = πόρτα → pordeto = πορτούλα
domo = σπίτι → dometo = σπιτάκι
bela = όμορφος → beleta = χαριτωμένος, ομορφούλης
ridi = γελώ → rideti = χαμογελώ
manĝi = τρώγω → manĝeti = κολατσίζω

● Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι με τις λέξεις dometo, tableto, liteto κ.λπ. (σπιτάκι, τραπεζάκι, κρεβατάκι) ενοούμε σπίτι, τραπέζι, κρεβάτι κ.λπ. μικρού μεγέθους.

Η διευκρίνιση γίνεται γιατί αυτές οι λέξεις στην καθομιλούμενη ελληνική τις χρησιμοποιούμε συχνά με διάθεση χαϊδευτική. Έτσι πολλές φορές λέμε «το σπιτάκι μου», «το κρεβατάκι μου» κ.ά. μιλώντας όχι για μικρό σπίτι ή μικρό κρεβάτι.

Σημείωση

● Το επίθημα **et** μετά από τα ονόματα των χρωμάτων δείχνει αμφιβολία ως προς το χρώμα, απόχρωση.
Έτσι:

verda = πράσινος → **verdeta** = πρασινωπός (όχι καθαρά πράσινος)
ruĝa = κόκκινος → **ruĝeta** = κοκκινωπός (όχι καθαρά κόκκινος)
flava = κίτρινος → **flaveta** = κιτρινωπός (όχι καθαρά κίτρινος)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

aĉeti = αγοράζω
akompani = συνοδεύω
angulo = γωνία
atendi = περιμένω
atingi = φθάνω, καταφέρνω
babili = φλυαρώ
butiko = κατάστημα
cigaredo = τσιγάρο
ĉokolado = σοκολάτα
donaci = δωρίζω
filmo = φιλμ, ταινία
foti = φωτογραφίζω
gajni = κερδίζω
ĝusta = σωστός, ακριβής
hejmo = κατοικία
jam = ήδη, κιόλας, πια
kino = κινηματογράφος (Τέχνη του κινηματογράφου)
kiosko = περίπτερο
klopodi = προσπαθώ
komenci = αρχίζω (μετ.)
kvankam = αν και (καίτοι)
leciono = μάθημα
marŝi = βαδίζω
okazi = συμβαίνω
opinii = νομίζω, έχω τη γνώμη
paŝi = βηματίζω
plendi = παραπονιέμαι
protesti = διαμαρτύρομαι
rendevuo = ραντεβού
renkonti = συναντώ
riproĉi = μαλώνω, επιπλήτω, κάνω παρατήρηση
sama = ίδιος
sukcesi = επιτυγχάνω, καταφέρνω
vana = μάταιος
veni = έρχομαι
vitrino = βιτρίνα, προθήκη

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

Ofte la matenon, kiam Kostas iras al sia lernejo, li renkontas surstrate sian amikinon, Eleni, kiun li akompanas ĝis ŝia lernejo.

Tio okazas* ne ĉiutage, sed ordinare nur ĉiulunde kaj ĉiumerkrede, kiam ankaŭ Eleni havas matenan lecionon, en la sama horo kiel Kostas.

Tiujn tagojn Kostas devas foriri de la hejmo tre frue. La avino, kiu scias tion, ĉiam memoras veki lin ĝustatempe, tamen ordinare ŝi klopodas vane.

Kiam ŝi finfine sukcesas fari tion, estas jam sufiĉe malfrue. Tiam Kostas devas rapidi, kaj por gajni tempon, li ordinare manĝas nenion. La patrino, kiu ĉiam opinias, ke Kostas estas ankoraŭ «ŝia malgranda knabeto», vane riproĉetas lin.

La loko de tiuj matenaj rendevuoj estas ĉiam la sama. Estas la malgranda kiosko de sinjoro Gerasimos, sur la stratangulo, proksime al la hejmo de Eleni.

Kvankam Kostas neniam atingas ĝin ĝustatempe, li devas ĉiam iom atendi, ĉar Eleni alvenas ĉiam malfrue.

Tiel li havas la tempon aĉeti sian ĵurnalon, siajn cigaredojn kaj ĉokola-

don por Eleni. Eleni ĉiam protestas, sed bone akceptas la donaceton de Kostas, ĉar ŝi multe ŝatas la ĉokoladon, kvankam ŝi estas iom diketa, kaj ofte plendas pro tio.

Eleni kaj Kostas salutas unu la alian kaj tuj komencas babili.

Ili marŝas per paŝoj malrapidaj kaj samtempe interparolas pri ĉiaj aferoj.

Eleni, ĉiam kun grandega intereso, aŭskultas la opiniojn de Kostas, pri ĉia afero, tamen estas ordinare ŝi, kiu, kiel virino, parolas, kaj estas li, kiu ŝin aŭskultas.

De tempo al tempo ili haltas antaŭ la vitrinoj de kelkaj butikoj, por ion rigardi, aŭ ĉe la vitrinoj de kinejoj, por rigardi la fotojn de filmoj.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

surstrate = sur la strato
ĉiutage = en ĉiu tago
ĉiulunde = en ĉiu Lundo
ĉiuvendrede = en ĉiu Vendredo
ĝustatempe = en la ĝusta tempo
finfine = en la fino de fino
knabeto = malgranda knabo
riproĉetas = riproĉas ne multe
stratangulo = angulo de strato
donaceto = malgranda donaco
diketa = iom dika
samtempe = en la sama tempo
grandega = tre tre granda
kinejo = salono en kiu ni spektas filmon

* Πρέπει να προσέξει κανείς ιδιαίτερα το ρήμα «**okazi**» (= συμβαίνω), γιατί αυτό δεν χρησιμοποιείται συχνά στα Ελληνικά. Έτσι ενώ στη γλώσσα μας λέμε συνήθως «γίνεται», «έγινε» κ.λπ. (μάθημα, γιορτή, συνέδριο, πόλεμος, σεισμός κ.λπ.) στην Εσπεράντο λέμε «**okazas**», «**okazis**» κ.λπ. (leciono, festo, kongreso, milito, tertremo κ.λπ.)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας πλήρεις προτάσεις:

1) Kiam Kostas renkontas Eleni?
2) Kion opinias la patrino pri Kostas?
3) Kie estas la rendevuo de Kostas kun Eleni?
4) Ĉu Eleni iras ĝustatempe al sia rendevuo?
5) Kion aĉetas Kostas de la kiosko?
6) Kie estas la kiosko de sinjoro Gerasimos?
7) Kial Eleni estas diketa?
8) Kiel marŝas Kostas kaj Eleni, kaj kion ili faras samtempe?
9) Kiu ordinare aŭskultas kiun?
10) Kie kaj kial haltas la juna paro?

β) Βάλτε κατάλληλες ερωτήσεις στις πιο κάτω απαντήσεις.

1) Kiosko estas tre malgranda butiko.
2) Jes, mi multe ŝatas la ĉokoladon.
3) Kostas rapidas, por esti ĝustatempe en sia rendevuo.
4) De la kiosko Kostas aĉetas ĉiumatene ĵurnalon kaj cigaredojn.
5) Jes, la opinioj de Kostas estas tre interesaj por Eleni.
6) Ne, kontraŭe ili marŝas malrapide.
7) Ne, la avino malfacile sukcesas veki Kostas.
8) Jes, mi multe ŝatas rigardi fotojn de filmoj.
9) Eleni kaj Kostas interparolas pri ĉiaj aferoj.
10) Ne, mi ĉiam iras ĝustatempe al miaj rendevuoj.

γ) Στο πιο κάτω κείμενο αντικαταστήστε τις Ελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

«Ĉiufoje **που** Kostas **συναντά** Eleni, li **χαιρετά** ŝin **με** kiso, kaj li **αρχίζει** paroli al **αυτή** **για** multaj kaj **ενδιαφέροντα** aferoj. Ili **μαζί** marŝas **αργά**, kaj ili **φλυαρούν**. Eleni deziras **να** **ξέρει** la **γνώμη** de Kostas pri **κάθε** **είδους** aferoj, kaj **για** tio ŝi **ακούει** lin **με** granda intereso. **Αν** **και** Kostas **καλά** scias la opiniojn **της** Eleni, **πάντα** li demandas **αυτή** pri **κάθε** **τι,** ĉar li **επιθυμεί** aŭskulti ŝin. Ŝiaj opinioj estas **για** li **πολύ** interesaj. Eleni haltas **μπρος** ĉiu vitrino **για** rigardi **κάτι**».

δ) Σχηματίστε φράσεις, βάζοντας σε σωστή σειρά τις λέξεις που δίνονται:

1) Eleni / pri / kaj / babilas / multaj / Kostas / aferoj.
2) diketa / multe / ĉar / estas / Eleni / da / manĝas / ŝi / ĉokolado.

3) de / estas / sur / Gerasimos / malgranda / la / stratangulo / kiosko / sinjoro / la.
4) manĝas / riproĉetas / ĉar / la / Kostas / nenion / patrino / li.
5) veki / ĉiumatene / nepon / la / klopodas / avino / sian / vane.

ε) Μεταφράστε στην Εσπεράντο:

«Όταν ο Κώστας βαδίζει στο δρόμο, προσπαθεί ταυτόχρονα να διαβάσει την εφημερίδα του. Αυτό γίνεται (συμβαίνει) γιατί ο Κώστας ποτέ δεν έχει καιρό να διαβάσει την εφημερίδα στο σπίτι του. Εκεί έχει πάντα πολλή δουλειά και εξ άλλου (επί πλέον αυτού) πρέπει να κοιμάται νωρίς, γιατί το πρωί πρέπει έγκαιρα να είναι στο ραντεβού του με την Ελένη».

στ) Μεταφράστε στα Ελληνικά τις πιο κάτω φράσεις:

1) Same kiel mi, ankaŭ Kostas multe ŝatas la kinon.
2) Li salutis min ne sufiĉe varme, kaj li foriris rapide.
3) Mi bone akceptas viajn bondezirojn, tamen mi opinias, ke ili tute ne sufiĉas al mi.
4) Ŝi ne klopodis vane, kontraŭe ŝi tre sukcese faris ĉion.
5) Liaj ĝustaj paŝoj kondukis lin al vere sukcesa fino.
6) Ili havis rendevuon en malgranda butiko, tamen ŝi ne komprenis bone, kaj ŝi atendis lin en alia loko.
7) Li donacis al ŝi belegan aŭton, kiun li ne aĉetis, sed li iel gajnis.
8) Mi tute ne bezonas vian helpon, sufiĉas al mi miaj klopodoj.
9) Neniam antaŭe mi vidis tian belegan vitrinon.
10) La unua paŝo estis tre malfacila, kvankam ĉio estis de antaŭe tute preta.

ζ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο:

«Είναι αλήθεια ότι αυτός άρχισε την όλη εργασία πολύ επιτυχημένα, έτσι που κανείς τότε δεν μπορούσε να προβλέψει ή να καταλάβει γιατί τελικά όλα απέτυχαν. Εμείς όλοι ξέραμε, ότι η υπόθεση είναι πολύ δύσκολη και ήταν μεταξύ μας πολλοί, που νόμιζαν ότι κάθε προσπάθεια θα είναι μάταιη. Αντίθετα, μόνο αυτός δεν παραπονιόταν και ήταν έτοιμος να επιχειρήσει κάθε τι, για να φθάσει στην (την) επιτυχία. Εγώ από την αρχή επιθυμούσα το ίδιο, και αυτός το ήξερε καλά. Νομίζω ότι οι ευχές μου, που συνόδευαν κάθε βήμα του, στη δύσκολη προσπάθειά του, τον βοήθησαν πολύ».

ΜΑΘΗΜΑ 12ο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ — ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ — ΕΥΚΤΙΚΗ (VOLITIVO)

● Οι τρεις Εγκλίσεις της Ελληνικής, Προστακτική, Υποτακτική και Ευκτική, δηλαδή οι τύποι του ρήματος που εκφράζουν προσταγή, επιθυμία ή ευχή, εκφέρονται στην Εσπεράντο στην **Volitivo**. Η Έγκλιση αυτή έχει την κατάληξη **u**, ίδια σε όλα τα πρόσωπα και αριθμούς.
Έτσι:

mi skrib**u** → να (ας) γράψω
vi skrib**u** → να (ας) γράψεις
li skrib**u** → (αυτός) να (ας) γράψει
ŝi skrib**u** → (αυτή) να (ας) γράψει
ĝi skrib**u** → (αυτό) να (ας) γράψει
ni skrib**u** → να (ας) γράψουμε
vi skrib**u** → να (ας) γράψετε
ili skrib**u** → (αυτοι-ες-α) να (ας) γράψουν

Επομένως:

— vi ne **diru** tion (=μη [το] λες αυτό)
— **finu** vian laboron (=τελείωσε τη δουλειά σου)
— ŝi **petu** kaj mi donos al ŝi (=ας ζητήσει και θα της δώσω)
— ho! **venu** la printempo (=Ω! ας έρθει η άνοιξη)
— **lasu** min trankvila (=άσε με ήσυχο)
— ho! ŝi **lasu** min trankvila (=Ω! ας μ' αφήσει ήσυχο)
— **Vivu** Grekujo (=Ζήτω η Ελλάδα)
— Dio **donu** (=Ο Θεός να [ας] δώσει)
— mi diris al ili, ke ili **estu** trankvilaj (=τους είπα να είναι ήσυχοι)

● Όταν απευθύνουμε ευχή ή προταγή σε τρίτο (τρίτους), δηλαδή στο δεύτερο πρόσωπο Ενικού και Πληθυντικού, δεν είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούμε την προσωπική αντωνυμία **vi** που υπονοείται

— **skribu** = γράψε, γράψτε, ας γράψεις, ας γράψετε

— **laboru** = δούλεψε, δουλέψτε, ας δουλέψεις, ας δουλέψετε
— **donu al** mi = δώσε (δώστε) μου, ας μου δώσεις (ας μου δώσετε)
— **diru** al mi = πες (πέστε) μου, ας μου πεις (ας μου πείτε)

● Όπως έχει λεχθεί σε προηγούμενο μάθημα, όταν δύο ρήματα στην ίδια πρόταση αφορούν το ίδιο υποκείμενο, το δεύτερο είναι στο απαρέμφατο. Έτσι εκφράζεται η ταυτοπροσωπία.

— mi deziras **sukcesi** (= επιθυμώ να πετύχω)
— mi esperas **gajni** (= ελπίζω να κερδίσω)

Όταν όμως το δεύτερο ρήμα αφορά υποκείμενο άλλο από αυτό του κύριου ρήματος της πρότασης, δηλαδή σε περίπτωση ετεροπροσωπίας, το δεύτερο αυτό ρήμα είναι συνήθως στην Volitivo, της οποίας προηγείται ο σύνδεσμος **ke**.
Έτσι λέμε:
«mi deziras **sukcesi**» (= επιθυμώ να πετύχω)
αλλά:
«mi deziras, **ke vi sukcesu**» (= επιθυμώ να πετύχεις)
ή:
«mi volas **legi**» (= θέλω να διαβάσω)
αλλά
«mi volas, **ke vi legu**» (= θέλω να διαβάσεις)
Έτσι:
— diru al ili, **ke ili estu** trankvilaj (= πες τους να είναι ήσυχοι)
— la patro permesis al mi, **ke mi iru** al la teatro (= ο πατέρας μου επέτρεψε να πάω στο θέατρο)
— li proponas, **ke ni restu** (= προτείνει να μείνουμε)
— ŝi petis, **ke mi donu** al ŝi la libron (= ζήτησε να της δώσω το βιβλίο)
— ili helpis, **ke mi sukcesu** (= βοήθησαν να πετύχω)
— ŝi evitis, **ke mi renkontu** ŝin (= απόφυγε να τη συναντήσω)

Εν τούτοις, ακόμα και σε περίπτωση ετεροπροσωπίας, αλλά μόνο όταν από την έννοια της πρότασης γίνεται απόλυτα φανερό ότι το υποκείμενο του δεύτερου ρήματος είναι άλλο από αυτό του κύριου ρήματος της πρότασης, είναι δυνατό να χρησιμοποιείται το απαρέμφατο αντί της Volitivo.

Στις περιπτώσεις αυτές αναφέρεται στην πρόταση το υποκείμενο του δεύτερου ρήματος.
Έτσι:
— mi diris al li **veni** (ke li venu) = του είπα να έρθει.

— mi ordonas vin **foriri** (ke vi foriru) = σε διατάζω να φύγεις.
— mi petas vin **manĝi** (ke vi manĝu) = σε παρακαλώ να φας.
— mi permesas al vi **paroli** (ke vi parolu) = σου επιτρέπω να μιλήσεις.
— li proponis al mi **aĉeti** la libron (ke mi aĉetu) = μου πρότεινε να αγοράσω το βιβλίο.
— ŝi permesis al ni **eniri** (ke ni eniru) = μας επέτρεψε να μπούμε.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ (KOMPARACIO)

● Η σύγκριση στην Εσπεράντο έχει δύο βαθμούς. Το συγκριτικό (komparativo) και τον υπερθετικό (superlativo).

● Ο συγκριτικός βαθμός (σύγκριση ενός έναντι άλλου) εκφράζει:

α) υπεροχή
οπότε σχηματίζεται με τις λέξεις **pli** και **ol**
Έτσι:
— Maria estas **pli** bela **ol** Eleni (= η Μαρία είναι πιο όμορφη από την Ελένη)
— Kostas estas **pli** riĉa **ol** mi (= Ο Κώστας είναι πιο πλούσιος από μένα)
— **Pli** bone estas lerni **ol** ludi (= πιο καλό είναι να μαθαίνεις παρά να παίζεις)
— **Pli** agrable estas en la kamparo **ol** en la urbo (= πιο ευχάριστα είναι στην εξοχή παρά στην πόλη)
— Ŝi estas **pli** ĉarma **ol** bela (= αυτή είναι περισσότερο γοητευτική παρά όμορφη)

● Όπως είναι φανερό από τα πιο πάνω παραδείγματα, το λεξίδιο **pli** ανταποκρίνεται στις ελληνικές λέξεις «πιο» ή «περισσότερο» και το λεξίδιο **ol** στις «από» ή «παρά».

β) μείωση
οπότε σχηματίζεται με τις λέξεις **malpli** και **ol**
Έτσι:

— Maria estas **malpli** bela **ol** Eleni (= η Μαρία είναι λιγότερο όμορφη από την Ελένη.
— Kostas estas **malpli** riĉa **ol** mi (= ο Κώστας είναι λιγότερο πλούσιος από μένα).
— **Malpli** agrable estas en la urbo **ol** en la kamparo (= λιγότερο ευχάριστα είναι στην πόλη παρά στην εξοχή).
— **Malpli** bone estas perdi **ol** akiri (= χειρότερο είναι να χάνεις παρά να αποκτάς).

γ) ισότητα
οπότε σχηματίζεται με τις λέξεις **tiel** (= έτσι, τόσο) ή **same** (= ίδια, όμοια), ή **egale** (= ίσια, όμοια) και τη λέξη **kiel** (= όπως, όσο)
Έτσι:
— Maria estas **tiel** bela **kiel** Eleni (= Η Μαρία είναι τόσο όμορφη όσο η Ελένη)
ή — Maria estas **same** bela **kiel** Eleni (= Η Μαρία είναι το ίδιο όμορφη όπως η Ελένη)
ή — Maria estas **egale** bela **kiel** Eleni (= Η Μαρία είναι όμοια όμορφη με την (όπως η) Ελένη
— Kostas estas **tiel (same, egale)** riĉa **kiel** mi (= ο Κώστας είναι τόσο [το ίδιο, όμοια] πλούσιος όπως [όσο] εγώ)
— En la kamparo estas **tiel (same, egale)** agrable **kiel** en la urbo (= στην εξοχή είναι τόσο [το ίδιο, όμοια] ευχάριστα όπως [όσο] στην πόλη)

● Ο υπερθετικός βαθμός (σύγκριση ενός έναντι πολλών ή όλων) εκφράζει:

α) υπεροχή
οπότε σχηματίζεται με τις λέξεις **la plej** και **el**.
Έτσι:
— Maria estas **la plej** bela **el** ĉiuj knabinoj (= η Μαρία είναι η πιο όμορφη από όλα τα κορίτσια)
— Mi estas **la plej** riĉa **el** miaj fratoj (= είμαι ο πιο πλούσιος από τα αδέλφια μου)
— Esperanto estas **la plej** facila **el** ĉiuj lingvoj (= η Εσπεράντο είναι η πιο εύκολη από όλες τις Γλώσσες)

β) μείωση
οπότε σχηματίζεται με τις λέξεις **la malpej** και **el**
Έτσι:
— Maria estas **la malplej** bela **el** ĉiuj knabinoj (= η Μαρία είναι η λιγότερο όμορφη από όλα τα κορίτσια)

— Mi estas **la malplej** riĉa **el** miaj fratoj (= είμαι ο λιγότερο πλούσιος από τα αδέλφια μου)

Σημείωση

● Όταν σε μία έκφραση σύγκρισης στο συγκριτικό βαθμό δεν αναφέρεται το δεύτερο συγκριτικό μέρος, τότε δεν χρησιμοποιείται η πρόθεση **ol**
Έτσι:

— El miaj du fratinoj, Eleni estas la **pli** bela (= από τις δύο αδελφές μου, η Ελένη είναι η πιο όμορφη)
— Inter la du proponoj, la unua ŝajnas al mi **pli** ĝusta (= μεταξύ των δύο προτάσεων, η πρώτη μου φαίνεται πιο σωστή)

Επίσης όταν σε μια έκφραση υπερθετικής σύγκρισης δεν αναφέρεται το δεύτερο συγκριτικό μέρος, και πάλι δεν χρησιμοποιείται η πρόθεση **el** αλλά άλλες προθέσεις κατά περίπτωση ή τίποτα.
Έτσι:

— Li estas **la plej** riĉa homo en la mondo (= είναι ο πιο πλούσιος άνθρωπος στον κόσμο)
— Li estas **la plej** fiera homo sur la tero (= είναι ο πιο περήφανος άνθρωπος πάνω στη γη)
— Nilo estas **la plej** granda rivero de Afriko (= ο Νείλος είναι ο πιο μεγάλος ποταμός της Αφρικής)
— Misisipo estas **la plej** granda rivero (= ο Μισισσιπής είναι ο πιο μεγάλος ποταμός)

ΑΟΡΙΣΤΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ «oni»

● Η αντωνυμία **oni** σημαίνει αόριστα «κάποιος-α-ο» ή «κάποιοι-ες-α». Χρησιμεύει συνήθως μόνο σαν υποκείμενο και επομένως χρησιμοποιείται στην ονομαστική πτώση, όποτε αναφερόμαστε σε ενέργεια ή κατάσταση που γίνεται ή αφορά αόριστα κάποιον ή κάποιους ή όλους.
Έτσι:

— **oni diras,** ke tiu filmo estas tre interesa (= λένε ότι εκείνο το φιλμ είναι πολύ ενδιαφέρον)

— **oni** ne plu uzas gramofonon (= δεν χρησιμοποιούν πια γραμόφωνο)
— de la teraso **oni** povas vidi la tutan urbon (= από την ταράτσα μπορεί κανείς να δει ολόκληρη την πόλη)
— **oni** telefonis al vi (= σου τηλεφώνησαν [κάποιος σου τηλεφώνησε])
— **oni** diris al mi, ke vi estis malsana (= μου είπαν ότι ήσουν άρρωστος)

ΠΡΟΘΗΜΑ «re» (PREFIKSO «re»)

● Το πρόθημα **re** προστίθεται σε ρήματα και προσδίνει σ' αυτά την εννοια της επιστροφής ή επανάληψης.
Έτσι:

α) έννοια επιστροφής

veni = έρχομαι → **re**veni = επιστρέφω (έρχομαι πίσω)
doni = δίνω → **re**doni = επιστρέφω (δίνω πίσω)
meti = βάζω, τοποθετώ → **re**meti = επανατοποθετώ
saluti = χαιρετώ → **re**saluti = αντιχαιρετώ (επιστρέφω, ανταποδίδω χαιρετισμό)
sendi = στέλνω → **re**sendi = επιστρέφω (στέλνω πίσω)

β) έννοια επανάληψης

Στην περίπτωση αυτή το **re** αντιστοιχεί στο Ελληνικό «ξανά» ή «ανά»

vidi = βλέπω → **re**vidi = ξαναβλέπω
legi = διαβάζω → **re**legi = ξαναδιαβάζω
memori = θυμάμαι → **re**memori = αναθυμούμαι
koni = γνωρίζω → **re**koni = αναγνωρίζω

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ (SALUTESPRIMOJ)

● Όλοι οι χαιρετισμοί (εκφράσεις χαιρετισμού και φιλοφρόνησης) στην Εσπεράντο, όπως και στα Ελληνικά, εκφέρονται στην αιτιατική. Οι συνηθέστεροι χαιρετισμοί είναι:

— **saluton** = γεια
— **bonan tagon** = καλημέρα
— **bonan matenon** = καλό πρωί
— **bonan vesperon** = καλό βράδυ (καλησπέρα)
— **bonan nokton** = καληνύχτα

Επίσης συνήθεις φιλοφρονητικές εκφράσεις είναι:

— **ĝis la revido** = στο επανιδείν
— **je via sano** = στην υγειά σου

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

afabla = ευγενικός
aĝo = ηλικία
almenaŭ = τουλάχιστον
certa = βέβαιος
ĉarma = γοητευτικός, χαριτωμένος
danki = ευχαριστώ, είμαι υπόχρεος
decidi = αποφασίζω
dialogo = διάλογος
doni = δίνω
estimi = εκτιμώ
farti = είμαι, κάνω (σε υγεία)
grava = σπουδαίος
ĝui = απολαμβάνω
hieraŭ = χθες
infano = παιδί
jen = να, ιδού (**-a** = ο, η, το εξής, **-e** = ως εξής)
kara = αγαπητός, ακριβός
kaŭzo = αιτία, αφορμή (**-i** = προξενώ, προκαλώ)
kontenta = ευχαριστημένος, ικανοποιημένος
kredi = πιστεύω
kuraĝa = θαρραλέος
minuto = λεπτό, στιγμή
najbaro = γείτονας
nokto = νύχτα
pardoni = συγχωρώ
pensi = σκέπτομαι
peti = ζητώ, παρακαλώ
problemo = πρόβλημα
plu = πια, πλέον
ripozi = αναπαύομαι
sana = υγιής

telefono = τηλέφωνο
timi = φοβάμαι
toleri = ανέχομαι
vespero = βράδυ
voli = θέλω

ΚΕΙΜΕΝΟ — ΔΙΑΛΟΓΟΣ (TEKSTO — DIALOGO)

Sinjoro Georgopulos renkontas sian najbaron, sinjoron Spiropulos, kaj li havas kun li la jenan dialogon:

G. Bonan tagon sinjoro Spiropulos.
S. Bonan matenon, kara sinjoro Georgopulos.
G. Kiel vi fartas[1]? Kiel fartas via edzino?
S. Feliĉe tre bone, dankon[2]. Ĉu ankaŭ vi bone fartas?
G. Ho, jes, dankon. La tuta familio bone fartas. Nur nia bona avino havas kelkajn problemojn, sed almenaŭ ne gravajn.
S. Ĉu sanproblemojn?
G. Jes.
S. Mi scias, estas ordinaraj problemoj de la aĝo. Kion oni faru?
G. Jes, certe oni povas nenion fari. Mi opinias, kara, ke mi devas peti de vi pardonon.
S. Ĉu pardonon? Kial? Mi ne komprenas.
G. Pro la hieraŭa bruego, kiun kaŭzis miaj infanoj.
S. Kian bruegon? Ĉu vi parolas pri la belegaj kantoj, kiujn ni aŭskultis hieraŭ vespere?
G. Vi ĉiam estas afabla, tamen permesu al mi almenaŭ ekspliki.
S. Vi nenion devas ekspliki, kara amiko.

---

1. Κάτι που πρέπει να προσέξει ο Έλληνας σπουδαστής της Εσπεράντο είναι το ρήμα «**farti**». Το ρήμα αυτό σημαίνει μόνο «είμαι, σε ότι αφορά την υγεία μου» και αντιστοιχεί στο «κάνω», που όμως στα Ελληνικά χρησιμοποιούμε με πολλές έννοιες. Στην Εσπεράντο η λέξη «κάνω» αποδίδεται με το ρήμα «**fari**» και σημαίνει «προξενώ, φτιάχνω, κάνω να είναι» (mi **faras** lecionon, grimacon, militon, miraklon κ.λπ. = κάνω μάθημα, μορφασμό, πόλεμο, θαύμα κ.λπ.).

Επομένως: «τι κάνεις;» (= **kiel vi fartas**?), «είμαι καλά» (= **mi fartas bone** ή **mi bonfartas**).

2. Το ρήμα «**danki**» σημαίνει «ευχαριστώ», «είμαι υπόχρεος». Η έκφραση ευχαριστίας αποδίδεται κανονικά με το «**mi dankas**» (= ευχαριστώ) ή «**mi dankas vin**» (= σας ευχαριστώ), αλλά μπορεί κανείς να πει σκέτα «**dankon**» (= ευχαριστία) όπως στα Γαλλικά λένε σκέτα «**merci**».

Οι εκφράσεις «**mi estas danka**» και «**dank' al...**» σημαίνουν αντίστοιχα «είμαι υπόχρεος» και «χάρη σε...» (mi estas **danka** al vi, kiu min helpis = είμαι υπόχρεος σε σένα που με βοήθησες / **dank'al** via helpo mi sukcesis = χάρη στη βοήθειά σου πέτυχα).

G. Mi certe devas. Estis hieraŭ ĉe ni[3] kelkaj gastoj, amikoj de la infanoj, kaj, kiel ordinare, ili komencis kanti kaj ludi gitaron ĝis malfrue. Mi opinias, ke ili sufiĉe ĝenis vin.

S. Ne kara, tute ne! Estas vere, ke ni aŭskultis la kantojn, tamen ili estis tiel agrablaj, ke ni vere ĝuis ilin. Vi sciu, ke tia "bruego" estas por ni vera amuzo.

G. Tamen mi pensis, ke vi volis ripozi. Mi unue decidis telefoni al vi, por peti pardonon, tamen mi ne kuraĝis fari tion.

S. Vi tre bone faris. Kredu, ke ni multe estimas vian tutan belan familion.

G. Dankon kara.

S. Vi tute ne danku. Ho! mi havu infanojn kaj ili bruu!
Vi sciu, kara amiko, ke ni, kiuj ne havas infanojn, toleras kaj ĝuas ilin pli multe ol vi, kiuj havas tian feliĉon.

G. Jes, mi komprenas, tamen...

S. Krome, ni ne estas ankoraŭ tiel maljunaj!

G. Certe, tamen mi timis, ke..., vi scias, mi tute ne volas ĝeni la najbarojn.

S. Ne, vi ne diru tion, kredu, ke vi neniun ĝenas. Vi devas esti tre kontenta, ĉar viaj infanoj estas same afablaj kaj bonaj, kiel vi.

G. Dankon! Estas vere, ke ili estas bonaj infanoj.

S. Por diri la veron, ili ne plu estas infanoj. Viaj filoj estas jam veraj viroj kaj via ĉarmega filineto estas jam belega fraŭlino.

G. Estas vere. La jaroj pasas tre rapide kvankam kelkaj el ni tute ne povas kompreni tion.

S. Jes, estas vere! Tamen ankaŭ la minutoj pasas tre rapide. Mi opinias, ke ankaŭ ni devas rapidi. Ĉu ne?

G. Jes, certe. Do, saluton kara, vi transdonu miajn salutojn al via edzino.

S. Dankon! Vi faru la samon, mi petas. Ĝis la revido!

G. Ĝis![4]

---

3. Όπως είναι γνωστό η πρόθεση «**ĉe**» σημαίνει «παρά», «εγγύς». Η πρόθεση αυτή όταν συνοδεύεται από μια προσωπική αντωνυμία (**ĉe** mi, **ĉe** vi, **ĉe** ni κ.λπ.) αποδίδει αυτό που συνήθως ιδιωματικά λέμε στα Ελληνικά «σε μένα» ή «κοντά μου» εννοώντας «στο σπίτι μου», «στο χώρο μου» (παρ' ημίν κ.λπ.).

4. Η έκφραση «**ĝis la revido!**» αποδίδει ακριβώς το ελληνικό «στο επανιδείν». Με τον καιρό, από τη χρήση, και χάρη στην επιρροή εθνικών γλωσσών έχει απλοποιηθεί και συχνά λέμε σκέτα «**ĝis!**» εννοώντας «**ĝis la revido!**».

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

sanproblemoj = problemoj de sano
bruego = tre forta bruo
ĉe ni = en nia hejmo
tute ne = neniom
telefoni = paroli pere de telefono
krome = krom tio
kuraĝis = havis kuraĝon, estis kuraĝa
ĉarmega = tre tre ĉarma
filineto = malgranda filino
belega = tre tre bela
transdonu = donu transe, donu ion de mi al...

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις.

1) Kiun renkontis sinjoro Georgopulos?
2) Kio estas sinjoro Spiropulos?
3) Kiel fartas la edzino de sinjoro Spiropulos?
4) Kiajn problemojn havas la avino?
5) Kion oni povas fari pri la problemoj de la avino?
6) Kial sinjoro Georgopulos volis peti pardonon de sinjoro Spiropulos?
7) Ĉu oni vere ĝenis la paron Spiropulos?
8) Kia persono estas sinjoro Spiropulos?
9) Kial sinjoro Georgopulos ne telefonis al sinjoro Spiropulos?
10) Kia fraŭlino estas la filineto de sinjoro Georgopulos?

β) Περιγράψτε τι ακριβώς έγινε στο σπίτι του κυρίου Γεωργόπουλου, που μπορούσε να ενοχλήσει τους γείτονες.

Οπωσδήποτε χρησιμοποιήστε μεταξύ των άλλων, τις λέξεις «ĉe», «gastoj», «kanti», «gitaro», «bruo».

γ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο:

1) Τους ζήτησα να είναι ευγενείς, αλλά μάταια.

2) Μη θορυβείτε τόσο πολύ, παρακαλώ. Επιτρέψτε μου να αναπαυθώ.
3) Ω! ας έρθει τουλάχιστον ο γιος μου νωρίς!
4) Δεν μπορούν να καταλάβουν την επιθυμία μου να είσαι ευτυχισμένος. Τουλάχιστον εσύ το καταλαβαίνεις;
5) Γιατί δε μιλάς σε κανένα; Όταν σε βλέπει κανείς, νομίζει ότι είσαι αγενής.
6) Πρέπει κανείς να μην ενοχλεί τους γείτονές του. Λοιπόν μη μιλάς τόσο δυνατά.
7) Χάρη στα πικρά λόγια σου, καταλαβαίνει κανείς ότι είσαι δυσαρεστημένος.
8) Δώσε μου, παρακαλώ, την εφημερίδα μου και κοίταξε ποιος ήρθε.
9) Πολύ σωστά λένε ότι ξεχνάς εύκολα. Δεν μου επέστρεψες το βιβλίο που σου έδωσα χθες.
10) Μη παραπονιέσαι πια, κανείς πρέπει όχι μόνο να διαμαρτύρεται, αλλά κάτι να κάνει για τα προβλήματά του.

δ) Στο πιο κάτω κείμενο αντικαταστήστε τις ελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

«**Ο κύριος** Spiropulos estas **πολύ** afabla **άτομο**. Pro **αυτό** li tute **δεν** akceptis, **ότι** la **οικογένεια** de sinjoro Georgopulos **ενόχλησε** lin, **αν και** la infanoj **έκαναν** fortan **θόρυβο**. Sinjoro Spiropulos **πολύ** amas la infanojn, **και** li **ανέχεται** kaj **απολαμβάνει** ilin. Lia granda **πρόβλημα** estas, **ότι** li ne **έχει** infanojn kaj **συχνά** li **παραπονιέται** pri **αυτό. Αντίθετα** sinjoro Georgopulos havas **τρία υπέροχα** infanojn. Liaj **γιοι** estas **κιόλας** veraj viroj, kaj lia **κορούλα** estas tre **γοητευτική**. Estas **λοιπόν δύσκολο** al li **να καταλάβει, γιατί** sinjoro Spiropulos estas **ικανοποιημένος,** kiam li **ακούει** la kantojn de la **νεων** homoj»

ε) Θέσετε κατάλληλες ερωτήσεις στις πιο κάτω απαντήσεις:

1) Ne, ordinare mi ne ĝenas miajn najbarojn.
2) Mi opinias pri li, ke li estas tre afabla persono.
3) Jes, mi havas kelkajn sanproblemojn.
4) Jes, mi ĉiam salutas miajn najbarojn kaj mi interparolas kun ili.
5) Ne, mi ne scias, kio okazis en la domo de miaj najbaroj.
6) Jes, mi opinias, ke sinjoro Georgopulos devis peti pardonon de sia najbaro.
7) Jes, mi havas infanojn.
8) Ne, mi ne permesas al miaj infanoj ĝeni la najbarojn.
9) Jes, mi sufiĉe ofte telefonas al miaj parencoj kaj amikoj.
10) Jes, mi ordinare facile pardonas la personojn, kiuj ĝenas min.

στ) Βρείτε και διορθώστε τα 14 λάθη του πιο κάτω κειμένου:

«Sinjoro Georgopulos renkontas lian najbaron kaj interparolas kun si pro sia familio. La najbaro estimas la sinjoron Georgopulos kaj sian familion. Sinjoro Georgopulos petas pardono el sia najbaro, ĉar siaj infano ĝenis lin kaj sian edzino. La najbaro, kio estas multe afabla personon, pardonas lin».

ζ) Σχηματίστε 5 φράσεις, χρησιμοποιώντας σε κάθε μια τα ρήματα που δίνονται, σε όποιο τύπο επιθυμείτε.

1) renkonti, saluti
2) brui, ĝeni
3) kuraĝi, peti
4) peti, permesi
5) estimi, toleri

η) Μεταφράστε στην Εσπεράντο:

1) Πιο εύκολο(α) είναι να παραπονιέσαι παρά να προσπαθείς.
2) Το υπνοδωμάτιο του Κώστα είναι πιο μεγάλο απ' αυτό της Μαρίας.
3) Ο Κώστας είναι το ίδιο ευγενικός όσο ο πατέρας του (είναι).
4) Το μπάνιο είναι λιγότερο ευρύχωρο από την κουζίνα.
5) Το ίδιο όπως εσύ, νομίζω ότι η Μαρία είναι το πιο όμορφο κορίτσι.
6) Τόσο εγώ όσο και (επίσης) η γυναίκα μου αγαπάμε τα παιδιά.
7) Ο Κώστας χρειάζεται λιγότερο χρόνο από το Νίκο για την τουαλέτα του.
8) Πιο όμορφο(α) είναι να διασκεδάζεις παρά να εργάζεσαι.
9) Το σπίτι σας είναι πιο μεγάλο από το δικό μου, αλλά το δικό μου είναι πιο ζεστό.
10) Δώσε μου το πιο μεγάλο μήλο από όλα και φάε όποιο νομίζεις πιο γλυκό.

ΜΑΘΗΜΑ 13ο

ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΕΓΚΛΙΣΗ (KONDICIONALO)

● Η υποθετική έγκλιση (**kondicionalo**) σχηματίζεται στην Εσπεράντο με την κατάληξη **us**, ίδια σε όλα τα πρόσωπα και αριθμούς.
Έτσι:

se mi havus = αν είχα
se vi havus = αν είχες
se li havus = αν (αυτός) είχε
se ŝi havus = αν (αυτή) είχε
se ĝi havus = αν (αυτό) είχε
se ni havus = αν είχαμε
se vi havus = αν είχατε
se ili havus = αν (αυτοί-ες-α) είχαν
se oni havus = αν (κάποιος-α-ο-οι-ες-α) είχε -αν

— se mi **havus** monon, mi **aĉetus** multajn objektojn (= αν είχα λεφτά θα αγόραζα πολλά πράγματα)
— se mi **estus** sana, mi **estus** tre feliĉa (= αν ήμουν υγιής, θα ήμουν πολύ ευτυχισμένος)
— se oni **konsentus** kun vi, oni vin **helpus** (= αν συμφωνούσαν μαζί σου, θα σε βοηθούσαν)
— se vi **eksplikus** al mi, mi **komprenus** (= αν μου εξηγούσες, θα καταλάβαινα)

● Όπως είναι φανερό από τα πιο πάνω παραδείγματα, η **kondicionalo** εκφράζει ενέργεια όχι πραγματική αλλά υποθετική ή φανταστική. Επίσης είναι φανερό ότι η υποθετική έκφραση εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο **se** (= αν)

— **se** mi **scius** tion, mi ne venus (= αν το ήξερα αυτό δεν θα ερχόμουν)

— estus bone, **se** vi **venus** kun mi (= θα ήταν καλά, αν ερχόσουν μαζί μου)
— **se** mi **mortus**, neniu ĉagreniĝus (= αν πέθαινα, κανείς δε θα λυπόταν)
— estus tre agrable, **se** ni **loĝus** en la kamparo (= θα ήταν πολύ ευχάριστα αν μέναμε στην εξοχή)

Σημείωση

● Με την kondicionalo εκφράζουμε ακόμα:

α) ενέργεια της οποίας την εκπλήρωση επιθυμούμε αλλά θεωρούμε ανέφικτη.
Έτσι:
— ho, **se** mi **povus** esti feliĉa! (= Ω, αν μπορούσα να είμαι ευτυχισμένος!)
— ho, **se** vi **estus** mia frato! (= Ω, αν ήσουν αδελφός μου!)
— ho, **se estus** al vi facile ami min! (= Ω, αν σου ήταν εύκολο να μ' αγαπάς!)
— ho, **se** ŝi **dirus** al mi jes! (= Ω, αν μου έλεγε ναι!)

β) παράκληση ή ερώτηση, που από ευγένεια παρουσιάζουμε σαν αβέβαιη.
Έτσι:
— ĉu vi **povus** diri al mi vian nomon? (= θα μπορούσατε να μου πείτε το όνομά σας;)
— ĉu mi **povus** servi vin? (= θα μπορούσα να σας εξυπηρετήσω;)
— mi **dezirus** aĉeti tiun kostumon (= θα επιθυμούσα να αγοράσω αυτό το κουστούμι)
— mi **petus** vin montri al mi nigrajn ŝuojn (= θα σας παρακαλούσα να μου δείξετε μαύρα παπούτσια)

Η ΠΡΟΣ ΤΟΠΟ ΚΙΝΗΣΗ (ALMOVO)

● Η προς τόπο κίνηση, δηλαδή η κίνηση προς συγκεκριμένο τόπο εκφράζεται στην Εσπεράντο με την αιτιατική πτώση.
Έτσι:

mi iras Atenon = πηγαίνω στην Αθήνα
mi iris teatron = πήγα στο θέατρο

● Όπως έχει λεχθεί σε προηγούμενο μάθημα, στην Εσπεράντο όλες οι προθέσεις συντάσονται με την ονομαστική. Επομένως μετά από κάθε πρόθεση δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί η αιτιατική. Όμως ο κανόνας αυτός καταστρατηγείται μόνο όταν εκφράζεται κίνηση ή κατεύθυνση.

Έτσι η πρόταση «**mi kuris en la ĉambro**» σημαίνει «έτρεχα στο δωμάτιο» (χωρίς να απομακρύνομαι από αυτό), ενώ η πρόταση «**mi kuris en la ĉambron**» σημαίνει έτρεξα μέσα στο δωμάτιο» (από κάπου αλλού κινήθηκα τρέχοντας στο δωμάτιο)

Έτσι:

— mi eniris **en** la kuirejo**n** (= μπήκα στην κουζίνα)
— li venis **en** la lernejo**n** (= ήρθε στο σχολείο)
— ŝi kuris **inter** la infanoj**n** (= έτρεξε ανάμεσα στα παιδιά)
— li ĵetis sin **kontraŭ** min (= ρίχτηκε εναντίον μου)
— la birdo fiugis **super** la tegmento**jn** (= το πουλί πέταξε πάνω από τις στέγες)

Σε όλα τα πιο πάνω παραδείγματα, παρά την ύπαρξη των προθέσεων που υπογραμμίζονται, χρησιμοποιούμε την αιτιατική πτώση για να εκφράσουμε ακριβώς την προς τόπο κίνηση.

Σημειώσεις

● Οι προθέσεις **al** και **ĝis**, εκφράζοντας από μόνες τους, η πρώτη κατεύθυνση (προς, εις) και η δεύτερη φτάσιμο (μέχρι), προσδίνουν σαφέστατα την έννοια της κίνησης-κατεύθυνσης και έτσι ποτέ δεν ακολουθούνται από την αιτιατική.

— mi iris **al** la lernej**o** (= πήγα στο σχολείο)
— mi kuris **al** la dom**o** (= έτρεξα στο σπίτι)
— li kuris **ĝis** la plac**o** (= έτρεξε μέχρι την πλατεία)

● Τα τοπικά επιρρήματα χρησιμοποιούνται επίσης στην αιτιατική όταν εκφράζουν προς τόπο κίνηση, κατεύθυνση.

— mi ĵetis min antaŭ**en** (= ρίχτηκα προς τα μπρος)
— mi kuris dekstr**en** (= έτρεξα προς τα δεξιά)
— mi iris supr**en** (= πήγα προς τα πάνω)
— mi rigardis alt**en** (= κοίταξα ψηλά)
— li ĵetis la ŝtonon malproksim**en** (= πέταξε την πέτρα μακρυά)

● Συχνά τέτοια τοπικά επιρρήματα, στην αιτιατική, χρησιμεύουν ως

πρώτο συνθετικό σύνθετων ρημάτων στα οποία προσδίνουν την έννοια της προς τόπο κίνησης, κατεύθυνσης.
Έτσι:

antaŭ**en** = προς τα μπρος
— mi antaŭ**en**iras = προωθούμαι, πηγαίνω προς τα μπρος
malantaŭ**en** = προς τα πίσω
— mi malantaŭ**en**iras = οπισθοχωρώ, πηγαίνω προς τα πίσω
flank**en** = προς τα πλάγια
— mi flank**en**iras = παραμερίζω, πηγαίνω προς τα πλάγια
supr**en** = προς τα πάνω
— mi supr**en**iras = ανεβαίνω, πηγαίνω προς τα πάνω
malsupr**en** = προς τα κάτω
— mi malsupr**en**iras = κατεβαίνω, πηγαίνω προς τα κάτω

ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΤΙΚΟ «mem»

● Το επιβεβαιωτικό **mem**, λέξη αμετάβλητη σε όλα τα γένη και αριθμούς, ακολουθεί ουσιαστικά και προσωπικές αντωνυμίες, εκφράζοντας επιμονή (επιβεβαίωση) σε ότι αφορά την ταυτότητα του προσώπου ή του πράγματος που ακολουθεί.

Αντιστοιχεί στο ελληνικό «ο αυτός-η-ο» και σημαίνει «ο ίδιος-α-ο-οι-ες-α»
Έτσι:

— mi **mem** vidis vin hieraŭ (= εγώ ο ίδιος σε είδα χθες)
— vi **mem** diris, ke vi ne povis veni (= εσύ ο ίδιος είπες ότι δεν μπόρεσες να έρθεις)
— la patro **mem** donis al mi la permeson (= ο πατέρας ο ίδιος μου έδωσε την άδεια)
— la direktoro **mem** zorgos pri via afero (= ο διευθυντής ο ίδιος θα φροντίσει για την υπόθεσή σου)

● Το επιβεβαιωτικό **mem** εκφράζει επίσης την έννοια «χωρίς τη μεσολάβηση ή βοήθεια άλλου, αλλά μόνο με τις δικές δυνάμεις και θέληση».
Έτσι:

— la infanoj **mem** trovis la solvon (= τα παιδιά τα ίδια [μόνα τους] βρήκαν τη λύση)

— se vi volas lerni, demandu **mem** pri tio (=αν θες να μάθεις, ρώτα ο ίδιος [μόνος σου] γι' αυτό)
— se vi insistos, vi sukcesos **mem** (=αν επιμείνεις, θα πετύχεις μόνος σου)
— la afero estas klara per si **mem** (=η υπόθεση είναι σαφής από μόνη της)

ΕΠΙΘΗΜΑ «ul» (SUFIKSO «ul»)

● Το επίθημα **ul** έχει και προσδίνει την έννοια του ατόμου (προσώπου, έμψυχου όντος).

Το επίθημα αυτό εφαρμόζεται σε ρίζες κάθε γραμματικού χαρακτήρα (ουσιαστικά, επίθετα, ρήματα) και αντωνυμίες και δείχνει πάντα άτομο, πρόσωπο, που χαρακτηρίζεται από την ιδιότητα, που οι ρίζες αυτές εκφράζουν.

Συνηθέστερα συναντιέται με επιθετικές ρίζες και σχηματίζει λέξεις, που αντιστοιχούν στα ουσιαστικοποιημένα επίθετα της Ελληνικής.

Για να γίνει περισσότερο αντιληπτή η προσφορά του **ul** σημειώνουμε ότι τα επίθετα, όπως είναι γνωστό, είναι οι λέξεις που δίνουν ένα χαρακτηρισμό, μια ιδιότητα στα ουσιαστικά. Επομένως προηγούνται του ουσιαστικού που χαρακτηρίζουν. Έτσι λέμε «οι νέοι άνθρωποι» ή «οι πλούσιοι άνθρωποι» ή «οι καλοί άνθρωποι» κ.ά.

Πολλές φορές όμως, στα Ελληνικά λέμε «οι νέοι είναι ικανοί» ή «οι πλούσιοι είναι άπληστοι» ή «οι καλοί είναι λίγοι».

Στις περιπτώσεις αυτές τα επίθετα «νέοι», «πλούσιοι», «καλοί», παίζουν ρόλο ουσιαστικού και περικλείουν την έννοια «οι νέοι άνθρωποι», «οι πλούσιοι άνθρωποι», «οι καλοί άνθρωποι».

Στην Εσπεράντο δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε με τον ίδιο τρόπο ένα επίθετο, γιατί αυτό πρέπει να συνοδεύει πάντα το ουσιαστικό που χαρακτηρίζει. Έτσι δεν μπορούμε να πούμε «la junaj estas kapablaj» ή «la riĉaj estas avidaj» ή «la bonaj estas malmultaj».

Όμως με το επίθημα **ul** σχηματίζουμε τις λέξεις «jun**ul**oj», «riĉ**ul**oj», «bon**ul**oj», που σημαίνουν ακριβώς «άνθρωποι» με την ιδιότητα της νιότης, του πλούτου, του καλού, δηλαδή «νέοι άνθρωποι», «πλούσιοι άνθρωποι», «καλοί άνθρωποι».

Έτσι:

— la jun**ul**oj estas kapablaj (=οι νέοι είναι ικανοί)

— la riĉuloj estas avidaj (= οι πλούσιοι είναι άπληστοι)
— la bonuloj estas malmultaj (= οι καλοί είναι λίγοι)

και:

feliĉa = ευτυχισμένος → feliĉulo = ευτυχισμένος άνθρωπος
honesta = τίμιος → honestulo = τίμιος άνθρωπος
timi = φοβάμαι → timulo = φοβιτσιάρης
flati = κολακεύω → flatulo = κόλακας
ĝibo = καμπούρα → ĝibulo = καμπούρης
scienco = επιστήμη → scienculo = επιστήμονας
miliono = εκατομμύριο → milionulo = εκατομμυριούχος
sub = υπό, κάτω → subulo = υποτελής
anstataŭ = αντί → anstataŭulo = αντικαταστάτης

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

admiri = θαυμάζω
Akademio = Ακαδημία
amatoro = ερασιτέχνης
aplaŭdi = χειροκροτώ
arĝento = ασήμι
atleto = αθλητής
Balkanoj = Βαλκάνια
basketbalo = μπάσκετ μπωλ
bati = κτυπώ
ĉampiono = πρωταθλητής
defendi = υπερασπίζω
disputi = φιλονικώ
dividi = διαιρώ
ekzameni = εξετάζω
fianĉo = μνηστήρας
fidela = πιστός
fiera = περήφανος
futbalo = ποδόσφαιρο
gimnastiko = γυμναστική
gimnasto = γυμναστής
glori = δοξάζω
golo = τέρμα, γκολ
kategorio = κατηγορία
kuri = τρέχω
lukti = παλεύω
matĉo = ματς (αγώνας αθλητ.)
medalo = μετάλιο
Olimpio = Ολυμπία
pilko = μπάλα
profesio = επάγγελμα
proponi = προτείνω
rakonti = διηγούμαι
regulo = κανόνας
rekordo = ρεκόρ
resti = μένω, παραμένω
sekvi = ακολουθώ
serioza = σοβαρός
simpatio = συμπάθεια
sporto = σπορ
stadiono = στάδιο
teamo = ομάδα
tradicio = παράδοση
venki = νικώ

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

Kiel ĉiuj junuloj, tiel ankaŭ Kostas kaj Nikos ŝatas la sportojn. Estas vere, ke la tuta familio Georgopulos ŝatas la atletajn sportojn kaj tio estas, ni diru, familia tradicio.

La patro mem estas malnova atleto pri lukto. Kiam li estis juna, li okupis sin pri tiu sporto, kaj kiel oni diras, li estis tre bona kaj sukcesa atleto, kiu gajnis sufiĉajn medalojn.

Li ofte memoras, kaj fiere rakontas al siaj filoj pri sia plej grava venko en balkanaj atletaj ludoj[1], en kiuj li ricevis la arĝentan medalon.

Ankaŭ la patrino fiere memoras tiun tempon, kiam ŝi akompanis sian tiaman gloran fianĉon, por lin admiri kaj aplaŭdi.

La junuloj tamen, ne sekvis la glorajn paŝojn de la patro. Ili ne estas ĉampionoj, ili ne atingis rekordojn kaj krome ili preferas aliajn sportojn.

Kostas, la altulo de la familio, okupas sin pri basketbalo[2], tamen ne regule. Li oferas al ĝi sian libertempon, kaj tiel, li kun kelkaj amikoj iras de tempo al tempo, ordinare dimanĉe matene, al la granda Olimpia[3] stadiono, por ludi basketbalon, kaj tio sufiĉas al li.

Nikos, kontraŭe, okupas sin pri futbalo[2]. Li apartenas al teamo de amatora kategorio. Li estas la golulo de la teamo kaj, kiel oni diras, li defendas tre sukcese sian golejon.

Oni jam proponis al li ludi profesie, sed li ne akceptis esti profesiulo pri futbalo. La tre gravajn matĉojn[1] de Nikos spektas la tuta familio, kiu vere ŝatas tiun sporton. Nur la avino ne simpatias la futbalon kaj, kiel ŝi diras, ŝi tute ne komprenas, kial tiom da personoj devas kuri post unu pilkon, kaj tiel multe klopodi por ĝin piedbati.

---

1. Η λέξη «αγώνας» όταν αναφέρεται στον αθλητισμό (αθλητικοί αγώνες, Ολυμπιακοί αγώνες κ.λπ.) αποδίδεται στην Εσπεράντο με τη λέξη «**ludo**» (= παιχνίδι). Η αθλητική συνάντηση δύο ομάδων ή δύο ατόμων αποδίδεται με τον εσπεραντοποιημένο διεθνή όρο «**matĉo**» (= ματς, συνάντηση)

2. Η λέξη «καλοθόσφαιρα» (= μπάσκετ μπωλ) στην Εσπεράντο αποδίδεται κυριολεκτικά με τη σύνθεση των λέξεων «**korbo**» (= καλάθι) και «**pilko**» (= μπάλα, σφαίρα), επομένως «**korbopilko**». Όμως συνηθέστερα χρησιμοποιείται εσπεραντοποιημένος ο διεθνής όρος «**basketbalo**» (= μπάσκετ).

Επίσης η λέξη «ποδόσφαιρο» αποδίδεται κυριολεκτικά με τη σύνθεση των λέξεων «**piedo**» (= πόδι) και «**pilko**» (= μπάλα, σφαίρα), επομένως «**piedpilko**». Όμως, και στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιείται συνηθέστερα εσπεραντοποιημένος ο διεθνής όρος «**futbalo**» (= ποδόσφαιρο)

3. Η ελληνική πόλη Ολυμπία αποδίδεται στην Εσπεράντο «**Olimpio**». Έτσι ο όρος «Ολυμπιακοί αγώνες» στην Εσπεράντο είναι «**Olimpiaj Ludoj**» ή «**Olimpikoj**». Η ελληνική λέξη «Ολυμπιάδα» αποδίδεται στην Εσπεράντο με τη λέξη «**Olimpiado**».

Ŝi opinias, ke la nuntempaj junuloj okupas sin pri aferoj ne sufiĉe gravaj, kaj ĉiam ŝi memoras, ke ŝiaj samtempuloj estis pli seriozaj.

Tamen la futbalaj preferoj dividas la familion Georgopulos. Ĉiu ĝia membro ŝatas alian teamon, kaj tiel oni ofte disputas pri tiu afero.

Kostas preferas "Olimpiakos", Nikos preferas "Panatinaikos" kaj la patro restas fidela al la futbala teamo de Larisa, la urbo el kiu li devenas. Maria simpatias "Panionios", sed neniu scias kial. Kostas diras, ke ŝi decidis tion por kontraŭdiri al siaj fratoj.

Maria tamen, preferas la gimnastikon, la sporton pri kiu ŝi tre serioze sin okupas. Ŝi deziras esti iam profesia gimnastino kaj pro tio ŝi jam preparas sin por la ekzamenoj, kiuj permesos al ŝi studi en la Akademio pri Gimnastiko.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

junulo = persono, kiu estas juna
tiama = kiu aŭ kio estis tiam
altulo = persono, kiu estas alta
libertempo = tempo de libero, tempo en kiu oni estas libera.
golulo = atleto de futbala aŭ alia teamo, kiu devas malhelpi la pilkon eniri en la golejon.
golejo = loko, en kiu devas eniri la pilko por esti golo
profesiulo = persono, kiu havas profesion
piedbati = bati piede (per la piedo)
nuntempa = kiu aŭ kio estas en la nuna tempo
samtempuloj = personoj, kiu estis (-as) en la sama tempo
devenas = venas de
kontraŭdiri = diri (paroli) kontraŭe

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1) Kia atleto estis la patro Georgopulos?
2) Kion la patro Georgopulos gajnis en la balkanaj ludoj?
3) Kiu atleto estas ĉampiono?

4) Kion ricevas atleto, kiu venkas en sportludoj?
5) Kion oni devas oferi al ĉampiono?
6) Kion la avino opinias pri la nuntempaj junuloj?
7) Kiuj estas la plej gravaj atletaj ludoj en la mondo?
8) Kiu atleto de futbala teamo defendas la golejon?
9) Ĉu golulo, kiu akceptas multajn golojn estas bona aŭ malbona golulo?
10) Kion Maria deziras studi?

β) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο.

«Στο τελευταίο ποδοσφαιρικό ματς μεταξύ Παναθηναϊκού και Πανιωνίου, ο τερματοφύλακας του Πανιωνίου, αν και δέχθηκε τρία γκολ, έπαιξε πολύ καλά και έκανε πολλές και επιτυχημένες προσπάθειες. Έπαιξε πιο καλά από τον τερματοφύλακα του Παναθηναϊκού, που όμως δεν δέχθηκε κανένα γκολ. Έτσι, στο τέλος του ματς τον χειροκρότησαν πιο πολύ από τους υπόλοιπους αθλητές, αν και η ομάδα του δεν νίκησε».

γ) Σχηματίστε φράσεις, βάζοντας στη σωστή σειρά τις λέξεις, που σε κάθε περίπτωση δίνονται:

1) sin / basketbalo / pri / Kostas / okupi / la / preferas
2) glora / la / estis / lukto / ĉampiono / de / patro
3) medalon / rekordon / kaj / atingis / arĝentan / li / la / ricevis
4) kiuj / pri / patro / ludoj / en / balkanaj / la / li / la / venkis / rakontas
5) unu / komprenas / oni / pilkon / la / ne / kuras / avino / post / kial

δ) Για καθένα από τα ουσιαστικά:

afero, medalo, tempo akvo, klopodo, pomo, edzo, venko, junulino, intereso,

διαλέξτε τον πιο κατάλληλο, κατά την κρίση σας, χαρακτηρισμό από τους:

ĉarma, libera, ruĝa, glora, arĝenta, simpla, komuna, malvarma, vana, fidela.

ε) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1) Ο Κώστας μόνος του κατάλαβε ότι δεν θα μπορούσε να πετύχει αν δεν προσπαθούσε πολύ.
2) Εγώ ο ίδιος (μόνος μου) αποφάσισα να πω να μην πάει (αυτός) στο σπίτι.
3) Αν ήταν αληθινά καλός αθλητής, θα έπαιρνε κάποιο μετάλιο.
4) Ω, αν τότε νικούσα θα ήμουν τώρα πολύ πιο ευτυχισμένος από σένα και συ θα ήσουν το ίδιο ικανοποιημένος.

5) Θα μπορούσατε, παρακαλώ, να μου διηγηθείτε πώς νικήσατε τον αντίπαλό σας;
6) Αν κλωτσούσες τη μπάλα πιο δυνατά, θα έμπαινε στο τέρμα.
7) Ο τερματοφύλακας προσπάθησε να κτυπήσει τη μπάλα, αλλά αυτή πήγε προς τα δεξιά και ψηλά.
8) Αν είσαστε πιο σοβαροί δε θα φιλονικούσατε για τέτοια ζητήματα.
9) Αν πετύχαινα σαν αθλητής, θα ήμουν τώρα τόσο ευτυχισμένος όσο ο πατέρας του Κώστα.
10) Οι νέοι που δεν ασχολούνται με τα σπορ θα έχουν, όταν θα είναι γέροι, προβλήματα υγείας.

στ) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

«La du atletoj kuris post la pilkon. La unu, pli rapida ol la alia, atingis ĝin unua kaj sukcesis piedbati ĝin malproksimen. La dua klopodis vane malhelpi lin, kaj tute senvole li piedbatis de malantaŭe sian kontraŭulon. Tiu lasta redonis la baton, kaj tio kaŭzis la protestojn de la tuta kontraŭa teamo.

La matĉoĉefo alvokis la du junulojn kaj riproĉis ilin. La unu donis eksplikojn, la dua petis pardonon, kaj post kelkaj minutoj oni denove komencis la matĉon»

ζ) Διαλέξτε σε κάθε περίπτωση την καταλληλότερη από τις λέξεις που δίνονται:

1) oni aplaŭdas (Akademion, tablon, atleton)
2) oni kuras (rapide, agrable, bele)
3) oni ekzamenas (rekordon, malsanulon, simpation)
4) oni defendas (kredon, profesion, arĝenton)
5) oni gloras (filmon, gaston, ĉampionon)
6) oni disputas pri (opinioj, barbo, floro)
7) oni ludas (lecionon, problemon, basketbalon)
8) oni petas (parton, pardonon, vesperon)
9) oni akceptas (ĉambron, nokton, proponon)
10) oni oferas (lecionon, donacon, klopodon)
11) oni kaŭzas (problemon, pecon, aĝon)
12) oni atingas (mondon, saluton, lokon)

ΜΑΘΗΜΑ 14ο

ΞΕΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ (FREMDAJ VORTOJ)

● Οι ξένες λέξεις, δηλαδή οι λέξεις εκείνες που ανεξάρτητα από την προέλευσή τους χρησιμοποιούνται σε όλες ή στις πιο πολλές Γλώσσες, ως λέξεις διεθνείς, αποδίδονται στην Εσπεράντο προσλαμβάνοντας την ορθογραφία και τις καταλήξεις της Γλώσσας αυτής.

kafo = καφές
vagono = βαγόνι
banko = Τράπεζα
telefono = τηλέφωνο
gramatiko = γραμματική
matĉo = ματς
futbalo = ποδόσφαιρο, φουτ-μπωλ
slogano = σλόγκαν
reklamo = διαφήμιση, ρεκλάμα κ.λπ.

● Όπως είναι φυσικό, πάμπολλες λέξεις, ιδιαίτερα επιστημονικοί όροι της Ελληνικής, που χρησιμοποιούνται σε όλες τις Γλώσσες, και θεωρούνται διεθνείς, αποδίδονται με τον πιο πάνω τρόπο στην Εσπεράντο.

alfabeto, aritmetiko, geometrio, stereometrio, ortografio, astronomio, zoologo, zoologio, gimnasto, gimnastiko, arkitekto, tragedio, komedio, botaniko, anatomio, morfologio, arterio, meĥaniko, muziko, geologo, geologio, filozofo, filozofio, eŭtanazio, teatro, dramo, historio, psikiatro, filologo, filologio, genealogo, genealogio, optiko κ.λπ.

● Η Εσπεράντο, εκτός από τις διεθνείς λέξεις της ελληνικής, περιλαμβάνει επίσης πολλά στοιχεία της ελληνικής Γλώσσας και πλήθος από ελληνικές ρίζες στο λεξιλόγιό της.

kategorio, katalogo, fantazio, simpatio, atleto, panoplio, retoro, antipatio, antropofago, paralela, paralizi, katastrofo κ.λπ.

● Είναι χαρακτηριστικό ότι πολλά ελληνικά προθήματα της επιστημονικής ορολογίας περιλαμβάνονται στην Εσπεράντο και πολλά από αυτά χρησιμοποιούνται όχι μόνο για τον σχηματισμό των ελληνογενών λέξεων αλλά και το σχηματισμό λέξεων της Εσπεράντο, κυρίως επιστημονικών, στις οποίες προσδίνουν την έννοια που εκφράζουν στα Ελληνικά.

Μερικά από αυτά τα προσθήματα είναι:

αντι- → **anti-** (antibiotiko, antidoto, antineŭtrino, antisemito, antinomio κ.λπ.)

αρχη- → **arki- ή arĥi-** (arkidiakono, arkipelago, arkifripono, arkiŝtelisto κ.λπ.)

ανθρωπο- → **antropo-** (antropologio, antropometrio, antropoforma, antropocentra κ.λπ.)

αυτο- → **aŭto-** (aŭtogena, aŭtodidakto, aŭtografo, aŭtonoma, aŭtogiro, aŭtoklavo κ.λπ.)

ζωο- → **zoo-** (zoologio, zootekniko, zooforma κ.λπ.)

ισο- → **izo-** (izodinamo, izotona, izotropa, izocela, izobutano κ.λπ.)

παρα- → **para-** (parafrazo, paragogo, parametro, paralogismo, parakombinaĵoj, paratifo κ.λπ.)

υδρο- → **hidro-** (hidrometro, hidrolizi, hidroterapio, hidroacidoj, hidroksido κ.λπ.)

φιλο- → **filo-** (filologo, filozofo, filosemito κ.λπ.)

χρονο- → **krono-** (kronografo, kronologio, kronometro κ.λπ.)

ψευδο- → **pseŭdo-** pseŭdopatrioto, pseŭdonomo, pseŭdobazo, pseŭdosufikso, κ.λπ.)

ψυχο- → **psiko-** (psikastenio, psikiatro, psikanalizo κ.λπ.)

ωτο- → **oto-** (otologio, otalgio, otoskopio κ.λπ.)

● Οι ελληνικές ρίζες του λεξιλογίου της Εσπεράντο αποδίδονται και στη Γλώσσα αυτή, όπως και στις άλλες λατινογενείς Γλώσσες, με τις αναγκαίες, λόγω του διαφορετικού αλφαβήτου, τροποποιήσεις μερικών ελληνικών γραμμάτων και συλλαβών, δηλαδή με τη μετατροπή:

α) του **β** σε **b**

βοτανική = botaniko, Βυζάντιο = bizanco κ.λπ.

β) του **γ** σε **g**

γεωλόγος = geologo, Γεωγραφία = geografio κ.λπ.

γ) του **δ** σε **d**

ιδέα = ideo, δεοντολογία = deontologio κ.λπ.

δ) του **η** σε **e**

ρήτορας = retoro, δημοκρατία = demokratio, επιδημία = epidemio κ.λπ.

ε) του **θ** σε **t**

επίθετο = epiteto, αθεϊσμός = ateismo κ.λπ.

στ) του **σ** (όταν αυτό δεν είναι αρχικό λέξης ή όταν δεν προηγείται συμφώνου) σε **z**

παράσιτο = parazito, παρένθεση = parentezo, ενθουσιασμός = entuziasmo κ.λπ.

ζ) του **χ** σε **ĥ** ή **k**

Χημεία = Ĥemio ή Kemio, δραχμή = draĥmo ή drakmo, αρχιτέκτων = arĥitekto ή arkitekto κ.λπ.

η) του **ω** σε **o** ή **e**

ωδή = odo, ωκεανός = oceano, τραγωδία = tragedio, κωμωδία = komedio κ.λπ.

θ) του **αι** σε **aj**

και = kaj, δαιμόνιο = dajmono κ.λπ.

ι) του **ει** και του **υ** σε **i**

είδωλο = idolo, ειδύλλιο = idilio κ.λπ.

ια) του **αυ** και του **ευ** σε **aŭ** και **eŭ**

ταύρος = taŭro, Ευρώπη = Eŭropo, αυτόματο = aŭtomato, ευνούχος = eŭnuko κ.λπ.

- Όπως σε όλες τις λατινογενείς Γλώσσες, έτσι και στην Εσπεράντο,

οι ελληνικές λέξεις ή ονόματα, που αρχίζουν από δασυνόμενο φωνήεν, αποδίδονται με το **h**.

αίρεση = **h**erezo, αρμονία = **h**armonio, Ιστορία = **h**istorio, ήρωας = **h**eroo, Όμηρος = **H**omero, Ηρόδοτος = **H**erodoto, Έλληνας = **H**eleno, Ηρακλής = **H**eraklo, Ερμής = **H**ermeso, Έκτωρ = **H**ektoro κ.λπ.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ-ΑΜΕΤΑΒΑΤΑ ΡΗΜΑΤΑ (TRANSITIVAJ-NETRANSITIVAJ VERBOJ)

● Τα ρήματα γενικά διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες, σε **μεταβατικά** και **αμετάβατα** ρήματα.

● Ορισμένα ρήματα εκφράζουν ενέργεια του υποκειμένου, που σκοπεύει, αφορά ή αγγίζει ένα πρόσωπο, ένα πράγμα, μια υπόθεση, που πρέπει συνήθως να αναφερθούν, για να αποκτήσει η πρόταση ολοκληρωμένη έννοια.

Όταν, για παράδειγμα, λέμε:

«mi montras» (= δείχνω) ή «mi batas» (= κτυπώ) ή «mi prenas» (= παίρνω) ή «mi trovas» (= βρίσκω)

δεν δίνουμε ολοκληρωμένη έννοια στην πρόταση, αν δεν αναφέρουμε ποιον ή τι δείχνω, κτυπώ, παίρνω, βρίσκω. Αν δηλαδή δεν αναφέρουμε το πράγμα ή το πρόσωπο στο οποίο κατευθύνεται η ενέργεια του ρήματος.

Πρόκειται επομένως για τα ρήματα εκείνα, των οποίων η ενέργεια μεταβιβάζεται σε ένα αντικείμενο, σ' αυτό που ονομάζουμε άμεσο αντικείμενο της πρότασης.

— mi montras **la domon** (= δείχνω το σπίτι)
— mi batas **la azenon** (= χτυπώ το γάιδαρο)
— mi prenas **la libron** (= παίρνω το βιβλίο)
— mi trovas **la solvon** (= βρίσκω τη λύση)

Τα ρήματα αυτά, λέγονται μεταβατικά (**transitivaj**).

● Άλλα ρήματα, που εκφράζουν ενέργεια ή συνηθέστερα κατάσταση του υποκειμένου, δίνουν από μόνα τους ολοκληρωμένη έννοια στην πρόταση, χωρίς να πρέπει να συνοδεύονται από άλλο προσδιορισμό.

— mi dormas (= κοιμάμαι)
— mi staras (= στέκομαι)
— mi sidas (= κάθομαι)
— mi mortas (= πεθαίνω)
— mi ploras (= κλαίω)

Αυτά τα ρήματα εκφράζουν ενέργεια ή κατάσταση του υποκειμένου, που αφορά αυτό το ίδιο, δηλαδή ενέργεια ή κατάσταση που δεν μεταβιβάζεται.

Τα ρήματα αυτά λέγονται αμετάβατα (**netransitivaj**)

● Η διάκριση αυτή των ρημάτων σε μεταβατικά και αμετάβατα είναι στην Εσπεράντο πολύ σημαντική, όπως θα αποδειχθεί σε επόμενα μαθήματα.

● Στην Εσπεράντο, σε αντίθεση με άλλες Γλώσσες, συνήθως ένα ρήμα δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα μεταβατικό και αμετάβατο.

Σημείωση

Στο λεξιλόγιο αυτού του βιβλίου, ρήματα που στα Ελληνικά είναι μεταβατικά και αμετάβατα, ή όπου είναι δυνατό να υπάρξει σύγχυση σε ότι αφορά το μεταβατικό ή αμετάβατο αυτών των ρημάτων, σημειώνεται ανάλογα «μετ.» (= μεταβατικό) ή «αμετ.» (= αμετάβατο).

ΔΕΙΚΤΙΚΟ «ĉi»

● Το δεικτικό λεξίδιο **ĉi** χρησιμοποιείται συνήθως πριν ή μετά τις δεικτικές απλές λέξεις **tiu, tio, ties, tie** και επιτονίζει την προσέγγιση στο χώρο ή στο χρόνο.

Έτσι:

«tiu libro» = εκείνο (αυτό) το βιβλίο

αλλά «**tiu ĉi** libro» = αυτό εδώ το βιβλίο

«tio, kion vi diris» = εκείνο (αυτό) που είπες
αλλά «**tio ĉi** estas stranga» = αυτό εδώ είναι παράξενο

«ties la libro» = εκείνου το βιβλίο
αλλά «**ties ĉi** la libro» = αυτού εδώ το βιβλίο

«via libro estas tie» = το βιβλίο σου είναι εκεί,
αλλά «via libro estas **tie ĉi**» = το βιβλίο σου είναι εδώ.

Επομένως:

— vi preferu **tiun ĉi** libron (= να προτιμήσεις **αυτό εδώ** το βιβλίο)
— mi tute ne komprenas **tion ĉi** (= καθόλου δεν [το] καταλαβαίνω **αυτό εδώ**)
— kiun libron vi preferas, ĉu **tiun ĉi** aŭ tiun? (= ποιο βιβλίο προτιμάς, **αυτό εδώ** ή εκείνο;)
— mi skribas al vi **tiun ĉi** leteron (= σου γράφω **αυτό εδώ** το γράμμα)
— tie mi estis kun amikoj, dum **ĉi tie** mi estas tute sola (= εκεί ήμουνα με φίλους ενώ **εδώ** είμαι εντελώς μόνος)
— mi tute ne povas toleri **ties ĉi** la konduton (= καθόλου δεν μπορώ να ανεχθώ **αυτού εδώ** τη συμπεριφορά)

Σημείωση

● Το λεξίδιο **ĉi** αντιστοιχεί στο **δε** της αρχαίας ελληνικής μετά τις αναφορικές αντωνυμίες (όδε, ήδε, τόδε = αυτός εδώ, αυτή εδώ, αυτό εδώ κ.λπ.).

● Το δεικτικό **ĉi** χρησιμεύει και σαν πρόθημα επιρρημάτων, επιθέτων και αντωνυμιών προσδίνοντας πάντα την έννοια της προσέγγισης.

Στις περιπτώσεις αυτές το **ĉi** χωρίζεται από τη λέξη που συνοδεύει με παύλα.

Έτσι:

— **ĉi-matene** mi nepre laboros (= αυτό [εδώ] το πρωί, οπωσδήποτε θα δουλέψω)
— **ĉi-maniere** vi sukcesos fari nenion (= με αυτό [εδώ] τον τρόπο δεν θα καταφέρεις να κάνεις τίποτα)
— **ĉi-momente** mi ne povas foriri (= αυτή [εδώ] τη στιγμή δεν μπορώ να φύγω)
— **ĉi-somere** mi vojaĝos al Parizo (= αυτό [εδώ] το καλοκαίρι θα ταξιδέψω στο Παρίσι)

— la **ĉi-jara** rikolto estis riĉa (= η φετεινή [αυτού εδώ του χρόνου] σοδειά ήταν πλούσια)
— ĝi estas **ĉi-landa** produkto (= είναι εγχώριο [αυτής εδώ της χώρας] προϊόν)
— mi sendas al vi **ĉi-kune** mian foton (= σου στέλνω συνημμένα [εδώ μαζί] τη φωτογραφία μου).

ΕΠΙΘΗΜΑ «ist» (SUFIKSO «ist»)

● Το επίθημα **ist** έχει και προσδίνει την έννοια του επαγγέλματος, της συνεχούς απασχόλησης. Σχηματίζει λέξεις που δείχνουν πάντα πρόσωπο, που απασχολείται, κυρίως επαγγελματικά, αλλά και κατά συνήθεια, ή ερασιτεχνικά αλλά μόνιμα, με το αντικείμενο που εκφράζει η λέξη με την οποία συνδέεται.

Χρησιμοποιείται κυρίως μετά από ρίζες ρηματικού και ουσιαστικού χαρακτήρα.
Έτσι:

instrui = διδάσκω → instru**ist**o = δάσκαλος
labori = εργάζομαι → labor**ist**o = εργάτης
pentri = ζωγραφίζω → pentr**ist**o = ζωγράφος
skribi = γράφω → skrib**ist**o = γραφέας
ŝteli = κλέβω → ŝtel**ist**o = κλέφτης
kolekti = συλλέγω → kolekt**ist**o = συλλέκτης
komerci = εμπορεύομαι → komerc**ist**o = έμπορος
Esperanto = Εσπεράντο → esperant**ist**o = εσπεραντιστής
arto = τέχνη → art**ist**o = καλλιτέχνης
maro = θάλασσα → mar**ist**o = θαλασσινός, ναυτικός
juro = Δίκαιο → jur**ist**o = νομικός
banko = Τράπεζα → bank**ist**o = τραπεζικός
biciklo = ποδήλατο → bicikl**ist**o = ποδηλατιστής
futbalo = ποδόσφαιρο → futbal**ist**o = ποδοσφαιριστής

● Μερικές φορές το επίθημα **ist** χρησιμοποιείται και μετά από ρίζες επιθετικού χαρακτήρα και δείχνει άτομο που έχει σαν επαγγελματικό

του αντικείμενο την ιδιότητα που το επίθετο εκφράζει.
Έτσι:

bela = όμορφος → belisto = αισθητικός (επαγγ.)
komika = κωμικός → komikisto = κωμικός (επαγγ.)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

aero = αέρας
Agrikulturo = Γεωργία
Agronomio = Γεωπονία
ambicio = φιλοδοξία
atmosfero = ατμόσφαιρα
direktoro = διευθυντής
Ekonomiko = Οικονομικά (επιστ.)
eksporti = εξάγω
ekzemplo = παράδειγμα
elekti = διαλέγω, εκλέγω
esperi = ελπίζω
fako = τμήμα, ειδικότητα
financo(j) = οικονομικά (μέσα)
hospitalo = νοσοκομείο
importi = εισάγω
instrui = διδάσκω
kamparo = εξοχή
kliento = πελάτης
komponi = συνθέτω
konsili = συμβουλεύω
kultivi = καλλιεργώ τη γη
kuraci = θεραπεύω
lando = χώρα
liceo = λύκειο
Medicino = Ιατρική (επιστ.)
medio = περιβάλον
nacio = έθνος
nostalgio = νοσταλγία
patologo = παθολόγος
perdi = χάνω
periodo = περίοδος
polucio = ρύπανση, μόλυνση
praktiko = πρακτική
precipe = κυρίως, κατ' εξοχήν
rilati = σχετίζομαι (έχω σχέση)
senti = αισθάνομαι
speciala = ειδικός
ŝanĝi = αλλάζω (μετ.)
tasko = καθήκον εργασίας
tekniko = Τεχνική (επιστ.)
tero = γη
universitato = πανεπιστήμιο
verko = έργο (πνευματικό)
vilaĝo = χωριό
vojo = δρόμος

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

Sinjoro Vasilis Georgopulos estas bankisto. Kiel bona kaj malnova bank-oficisto li estas jam direktoro, kiu ĉefas en la fako pri importoj-eksportoj, en la centra oficejo de la Nacia Banko de Grekio.

Li studis Ekonomikon en la universitato de Ateno, kaj en tre juna aĝo li estis tre bona financisto.

Nun li estas specialisto pri bankaj aferoj rilataj al la enlanda kaj eksterlanda komerco.

Tial, multaj komercistoj kaj precipe importistoj kaj eksportistoj, klientoj de la banko, petas liajn konsilojn kaj helpon, afero, kiu estas lia ĉefa tasko en la banko.

Li devus esti tre kontenta pro sia laboro, tamen li ofte diras, ke li estus pli kontenta se li sekvus la ekzemplon de sia plej aĝa frato, kiu restis agrikulturisto en sia vilaĝo, loko pri kiu sinjoro Vasilis ĉiam sentas grandan nostalgion.

Li apartenas al agrikultura familio kaj estas vere, ke kiam li estis junulo, li mem decidis studi Agronomion, ĉar tiam li deziris resti kaj vivi en sia vilaĝo, por kultivi, kun siaj du fratoj, la familian teron.

Kune kun la patro restis en la vilaĝo la plej aĝa filo de la familio, Janis, kaj la du malpli aĝaj venis en Atenon por studi Agronomion.

Tamen, malgraŭ la esperoj de la patro, la du junuloj elektis kaj sekvis alian vojon. La unu, sinjoro Vasilis, studis Ekonomikon, kaj la alia Medicinon.

Tiu ĉi frato de sinjoro Vasilis, post kelkaj jaroj sukcesis reveni hejmen. Nun li estas kuracisto, patologo, en la hospitalo de Larisa, kaj tiel li loĝas tre proksime al la vilaĝo de sia familio.

Nur sinjoro Vasilis restis en Ateno, kaj estas pro tio, ke li ofte plendas, ĉar, kiel li diras, li perdis la puran aeron kaj atmosferon de la kamparo, por ĝui la polucian medion de la ĉefurbo.

Kostas studas muzikon. Lia patro nomas lin "muzikisto de la familio". Tamen Kostas esperas, ke li ne restos simpla muzikisto aŭ instruisto pri muziko. Liaj ambicioj estas pli altaj. Li deziras iam esti komponisto, kaj li jam klopodas komponi muzikajn verkojn.

Nikos studas en teknika lernejo. Li estas ankoraŭ nova studento de la unua instrua periodo.

Tiu ĉi junulo estas, laŭ la opinio de la patro, la praktika homo de la familio.

Nikos ankoraŭ ne elektis la teknikan fakon, kiun li sekvos, tamen estas certe, ke li deziras esti iam bona teknikisto.

Maria ankoraŭ ne finis siajn studojn en la liceo. Ŝi deziras studi en la Akademio pri gimnastiko, tamen oni ne povas ankoraŭ esti certa, ke tio okazos, ĉar tiu ĉi knabino tre facile ŝanĝas opiniojn.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

bankisto = oficisto en banko
enlanda = kiu (kio) estas en la lando
eksterlanda = kiu (kio) estas ekster la lando
hejmen = al la hejmo

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1) Kiu estas la profesio de sinjoro Vasilis?
2) Kion kaj kie studis sinjoro Vasilis?
3) Kiu estas la ĉefa tasko de sinjoro Vasilis?
4) Ĉu sinjoro Vasilis estas kontenta pro sia profesio? Se ne, kial?
5) Kia estas la atmosfero en la kamparo?
6) Kiujn profesiojn havas la du fratoj de sinjoro Vasilis?
7) Kion studas Kostas, kaj kion li deziras rilate al sia profesio?
8) Kia estas la opinio de la patro pri Nikos?
9) Ĉu estas certe, ke Maria studos gimnastikon? Se ne, kial?
10) Ĉu kuracisto zorgas pri financaj aferoj aŭ pri la bona sano de la homoj?

β) Ξεχωρίστε τα πιο κάτω ρήματα σε μεταβατικά (transitivaj) και αμετάβατα (netransitivaj) σημειώνοντας αντίστοιχα Τ ή Ν.

1) lavi
2) saluti
3) eksporti
4) farti
5) ĝui
6) memori
7) lukti
8) plendi
9) ŝanĝi
10) trinki
11) kuri
12) esti
13) amuzi
14) elekti
15) preni
16) loĝi
17) peti
18) riproĉi
19) fari
20) babili
21) rilati
22) senti
23) labori
24) aparteni
25) akcepti
26) komponi
27) oferi
28) lerni
29) disputi
30) vivi

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω φράσεις:

1) Άτομο που επαγγελματικά διδάσκει είναι δάσκαλος.
2) Υπάλληλος Τράπεζας είναι Τραπεζοϋπάλληλος.
3) Πρόσωπο που παίζει επαγγελματικά μουσική είναι μουσικός.
4) Άνθρωπος που ασχολείται με την Τεχνική είναι τεχνικός.
5) Πρόσωπο που θεραπεύει τους ανθρώπους είναι γιατρός.
6) Μουσικός που συνθέτει μουσικά έργα είναι συνθέτης.
7) Όποιος ασχολείται με το εμπόριο είναι έμπορος.
8) Πρόσωπο που ασχολείται επαγγελματικά με τα οικονομικά είναι οικονομολόγος.
9) Στο χωριό οι άνθρωποι ασχολούνται με τη Γεωργία. Είναι γεωργοί.
10) Αθλητής που παίζει ποδόσφαιρο είναι ποδοσφαιριστής και αθλητής που παίζει μπάσκετ μπωλ είναι μπασκετμπωλίστας.

δ) Μεταφράστε στα Ελληνικά

1) Persono, kiu studis Medicinon, estas kuracisto. Tasko de kuracisto estas kuraci malsanulojn.
2) Persono, kiu studis muzikon, povas esti muzikisto aŭ muzikinstruisto aŭ komponisto.
3) Persono, kiu studis Ekonomikon, estas financisto.
4) Persono, kiu studis Agronomion, zorgas pri la agrikulturo. Ties tasko estas konsili kaj helpi la terkultivistojn.
5) Sportisto estas ĉiu persono, kiu praktikas ian sporton.
6) Atleto kiu kuras, estas kuristo, kaj atleto kiu luktas, estas luktisto.

ε) Σχηματίστε φράσεις, βάζοντας στη σωστή σειρά τις λέξεις που σε κάθε περίπτωση δίνονται:

1) sentas / sia / Vasilis / pri / nostalgion / sinjoro / vilaĝo.
2) donas / banko / la / de / konsilojn / bankoficistoj / klientoj / al.
3) sinjoro / la / kuracisto / frato / Vasilis / aĝa / de / estas / pli.
4) Ateno / tiel / la / pura / kamparo / la / kiel / medio / en / estas / ne / en.
5) malsanuloj / kiuj / hospitalo / la / kuracistoj / en / pri / estas / zorgas.

στ)

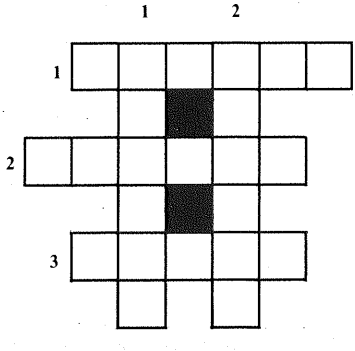

Οριζόντια
1. μέλος
2. αναπαύομαι
3. παίρνω

Κάθετα
1. ελπίζω
2. χρειάζομαι

ζ)

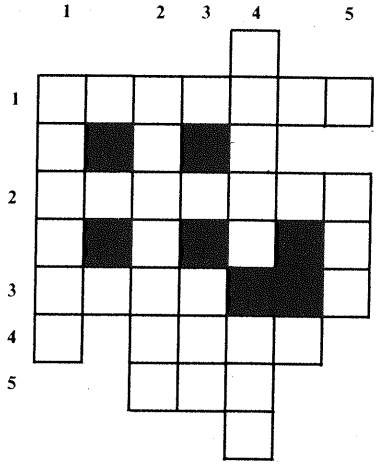

Οριζόντια

1. σοβαρός
2. γρήγοροι
3. τόσο (ποσοτικά)
4. πάντα
5. κάποτε

Κάθετα

1. δρόμος
2. μαλώνω, παρατηρώ
3. δικός μου
4. πόρτα / αγαπώ
5. κι όλας.

η) Συμπληρώστε τις καταλήξεις:

1) Mi fartas tre bon... Ĉu via sano estas sam... bon...?
2) Vi klopodu eksplik... al mi, ki...l vi ne ven...s hieraŭ ĝustatemp... en ni... rendevuo.
3) Mi diris ke ili ven... kun ni, sed ili preferis ne ven...
4) Se mi povus eksplik... tion, mi est...s tre feliĉ...
5) Estus pli bon... se vi decid...s dir... al viaj amikoj, ke ili forir... pli fru... ol ordinar...
6) Labori estas malfacil..., sed amuz... sin estas agrabl...
7) Li kuris rapid... kaj enir...s en la ĉambr..., ki... estis ni ĉiuj.
8) Ĉi-maten... mi ne iros promen..., ĉar mi tut... ne toleras la malvarm...
9) Mi petas, ke vi don... al li konsil..., ĉar mi komprenas, ke li estas pret..., perd... si... kuraĝ...
10) Kiam li vidis, ke li restis tut... sola, li tuj kuris post si... amik... kaj klopodis ating... ilin, sed van..., ĉar ili estis jam tre malproksim...

ΜΑΘΗΜΑ 15ο

ΜΕΤΟΧΕΣ (PARTICIPOJ)

● Οι μετοχές της Ενεργητικής φωνής στην Εσπεράντο σχηματίζονται με τις καταλήξεις:

-anta για τον Ενεστώτα
-inta για τον Παρωχημένο
-onta για τον Μέλλοντα

Έτσι:

skribi = γράφω
skribanta = γράφων-ουσα-ον (αυτός-η-ο που γράφει)

skribinta = γράψας-ασα-αν (αυτός-η-ο που έγραψε)

skribonta = γράψων-ουσα-ον (αυτός-η-ο που θα γράψει)

● Οι μετοχές της Παθητικής φωνής σχηματίζονται με τις καταλήξεις:

-ata για τον Ενεστώτα
-ita για τον Παρωχημένο
-ota για τον Μέλλοντα

Έτσι:

skribi = γράφω
skribata = γραφόμενος-η-ο (αυτός-η-ο που γράφεται)

skribita = γραμμένος-η-ο (αυτός-η-ο που γράφτηκε)

skribota = γραφησόμενος-η-ο (αυτός-η-ο που θα γραφτεί)

● Όπως είναι γνωστό η μετοχη περιέχει την έννοια του επιθέτου και του ρήματος ταυτόχρονα. Είναι επίθετο γιατί χαρακτηρίζει (προσδιορίζει) ένα ουσιαστικό ή μια αντωνυμία, και είναι ταυτόχρονα ρήμα, γιατί

ο χαρακτηρισμός (προσδιορισμός) αυτός καθορίζεται χρονικά στο παρόν ή στο παρελθόν ή στο μέλλον.

la **skribanta** infano = το παιδί που γράφει
la **skribinta** infano = το παιδί που έγραψε
la **skribonta** infano = το παιδί που θα γράψει
la **skribata** letero = το γράμμα που γράφεται
la **skribita** letero = το γράμμα που γράφτηκε
la **skribota** letero = το γράμμα που θα γραφτεί

● Επομένως, όπως το επίθετο, έτσι και η μετοχή δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί μόνη της στην πρόταση, αλλά πάντα μαζί με το μέρος του λόγου που προσδιορίζει, και με το οποίο συμφωνεί σε πτώση και αριθμό.
Έτσι:

— mi rigardas la **skribantan infanon** (= κοιτάζω το παιδί που γράφει)
— mi sendis la **skribitajn leterojn** (= έστειλα τις γραμμένες [που γράφτηκαν] επιστολές)
— oni ne timu **bojantan hundon** (= να μη φοβάται κανείς σκύλο που γαυγίζει)
— la **pasinta somero** estis tre varma (= το περασμένο [που πέρασε] καλοκαίρι ήταν πολύ ζεστό)
— la **venontan semajnon** mi iros al teatro (= την ερχόμενη [που θα έρθει] βδομάδα θα πάω στο θέατρο)
— miaj plej **amataj amikoj** estas vi (= οι πιο αγαπημένοι [που αγαπιούνται] φίλοι μου είσθε εσείς)
— mi trovis mian **perditan libron** (= βρήκα το χαμένο [που χάθηκε] βιβλίο μου)
— la **skribota teksto** devas esti tute ĝusta (= το κείμενο που θα γραφτεί πρέπει να είναι εντελώς σωστό)

● Όπως από ένα επίθετο είναι δυνατό να σχηματιστεί ουσιαστικό ή επίρρημα, με την απλή αντικατάσταση της κατάληξης (varma = ζεστός, varmo = ζέστη, varme = ζεστά), έτσι και από μια μετοχή είναι δυνατό να σχηματιστεί, με τον ίδιο τρόπο, ουσιαστικό ή επίρρημα:

skribanta → skribanto → skribante

Έτσι:

α) ουσιαστική μετοχή

● Η ουσιαστική μετοχή, δηλαδή το ουσιαστικό που σχηματίζεται από

μια μετοχή, δείχνει πάντα πρόσωπο, έμψυχο όν, ποτέ πράγμα, ζώο ή υπόθεση.
Έτσι:

instruanto = πρόσωπο (αυτός-η) που διδάσκει
instruinto = πρόσωπο (αυτός-η) που δίδαξε
instruonto = πρόσωπο (αυτός-η) που θα διδάξει
instruato = πρόσωπο (αυτός-η) που διδάσκεται
instruito = πρόσωπο (αυτός-η) που διδάχτηκε
instruoto = πρόσωπο (αυτός-η) που θα διδαχτεί

● Είναι φανερό ότι η ουσιαστική κατάληξη **o** στη μετοχή, παίζει ακριβώς τον ίδιο ρόλο που παίζει το επίθημα **ul** μετά από τα επίθετα ή άλλα μέρη του λόγου.

Δηλαδή η ουσιαστική μετοχή έχει την έννοια «άνθρωπος που...»
Έτσι:

lerni = μαθαίνω
lernanta = αυτός-η-ο που μαθαίνει (μανθάνων-ουσα-ον)
lernanto = μαθητής
lernantino = μαθήτρια

— la **lernantoj** aŭskultis sian instruiston (= οι μαθητές άκουγαν το δάσκαλό τους).

paroli = μιλώ
parolanta = αυτός-η-ο που μιλά (ομιλών-ουσα-ον)
parolanto = ομιλητής
parolantino = ομιλήτρια

— la **parolanto** finis sian parolon (= ο ομιλητής τελείωσε το λόγο του).

koni = γνωρίζω
konata = αυτός-η-ο που γνωρίζεται
konato = γνωστός
konatino = γνωστή

— venis en mian hejmon kelkaj **konatoj** (= ήρθαν στο σπίτι μου μερικοί γνωστοί).

fumi = καπνίζω
fumanta = αυτός-η-ο που καπνίζει (καπνίζων-ουσα-ον)
fumanto = καπνιστής
fumantino = καπνίστρια

— ni petas la **fumantojn** eliri el la salono (= παρακαλούμε τους καπνιστές να βγουν από την αίθουσα).

viziti = επισκέπτομαι
vizitanta = αυτός-η-ο που επισκέπτεται
vizitanto = επισκέπτης
vizitantino = επισκέπτρια

— niaj **vizitantoj** restis ĉe ni ĝis malfrue (= οι επισκέπτες μας έμειναν σε μας μέχρι αργά).

aĉeti = αγοράζω
aĉetanta = αυτός-η-ο που αγοράζει (αγοράζων-ουσα-ον)
aĉetanto = αγοραστής
aĉetantino = αγοράστρια

— en la butiko estis multaj virinoj, tamen la **aĉetantinoj** estis malmultaj (= στο κατάστημα ήταν πολλές γυναίκες, όμως οι αγοράστριες ήταν λίγες).

legi = διαβάζω
leganta = αυτός-η-ο που διαβάζει
leganto = αναγνώστης
legantino = αναγνώστρια

— la **legantoj** de tiu ĉi ĵurnalo estas tre multaj (= οι αναγνώστες αυτής εδώ της εφημερίδας είναι πάρα πολλοί).

Σημειώσεις

1) Είναι φανερό ότι οι ουσιαστικές μετοχές της Εσπεράντο εκφράζουν ό,τι αντίστοιχα στα Ελληνικά αποδίδεται συνήθως με τις καταλήξεις «-στης», «-στρια» ή «-της», «-τρια» μετά το ρηματικό θέμα:

αγοράζω → αγοραστής, αγοράστρια
καπνίζω → καπνιστής, καπνίστρια
αντικαθιστώ → αντικαταστάτης, αντικαταστάτρια
ακροόμαι → ακροατής, ακροάτρια
επιστατώ → επιστάτης, επιστάτρια κ.λπ.

2) Μεταξύ των ουσιαστικών μετοχών της ενεργητικής φωνής (σε **-anto, -into, -onto**) και των λέξεων που σχηματίζονται με το επίθημα **ist** υπάρχει φανερή διαφορά.

Για παράδειγμα, η λέξη «**skribisto**» δείχνει άνθρωπο που επαγγελματικά ή κατά συνήθεια συνέχεια ασχολείται με το γράψιμο. Σημαίνει επομένως «γραφέας».

Οι λέξεις «**skribanto**», «**skribinto**», «**skribonto**» δείχνουν αντίστοιχα άνθρωπο που γράφει, έγραψε ή θα γράψει χωρίς όμως την έννοια επαγγελματικής ή μόνιμης απασχόλησής του.

Έτσι:

— inter la oficistoj estis kelkaj **skribistoj** (= μεταξύ των υπαλλήλων ήταν μερικοί γραφείς).
— la **skribinto** de tia artikolo, devas esti tre inteligenta homo (= αυτός που έγραψε τέτοιο άρθρο πρέπει να είναι πολύ έξυπνος άνθρωπος).

— mia amiko Kostas estas **tradukisto** de la angla lingvo (= ο φίλος μου ο Κώστας είναι μεταφραστής της αγγλικής Γλώσσας).
— li tute ne komprenis la tekston, kaj tiel mi devis esti lia **tradukanto** (= καθόλου δεν καταλάβαινε το κείμενο και έτσι έπρεπε να είμαι ο μεταφραστής του [αυτός που μετάφραζε])

β) Επιρρηματική μετοχή

● Η επιρρηματική μετοχή είναι συνήθως επίρρημα τροπικό ή χρονικό.

Έτσι:

skribante = γράφοντας
skribinte = αφού έγραψα
skribonte = πριν γράψω, προκειμένου να γράψω.

— **skribante**, mi fumis (= γράφοντας κάπνιζα)
— **skribinte**, li foriris (= αφού έγραψε, έφυγε)
— **skribonte**, ŝi prenis paperon kaj krajonon (= πριν γράψει πήρε χαρτί και μολύβι)
— guto da akvo, **frapante**, traboras graniton (= σταγόνα νερού, χτυπώντας, διατρυπά γρανίτη)
— mi skribas al vi, **dezirante** esprimi miajn dankojn (= σου γράφω επιθυμώντας να εκφράσω τις ευχαριστίες μου)
— serioze **pensinte**, mi decidis nei (= σοβαρά αφού σκέφτηκα, αποφάσισα να αρνηθώ)
— **fininte** sian laboron, ili amuzis sin (= αφού τελείωσαν τη δουλειά τους, διασκέδασαν)
— **loĝante** en tia domo, mi ne povas akcepti vizitantojn (= κατοικώντας σε τέτοιο σπίτι; δεν μπορώ να δέχομαι επισκέπτες)
— **banante** sin, li kutimas kanti (= κάνοντας μπάνιο, συνηθίζει να τραγουδά)

— **forironte**, li prenis sian ĉapelon (= πριν φύγει πήρε το καπέλο του)
— **enironte**, ŝi frapis la pordon (= πριν μπει χτύπησε την πόρτα)
— **vidante** ŝin, mi opiniis, ke ŝi estas malsana (= βλέποντάς την νόμισα ότι είναι άρρωστη)

● Οι επιρρηματικές μετοχές της παθητικής (**-ate, -ite, -ote**) συνήθως δεν είναι εύκολο να αποδοθούν μονολεκτικά στα Ελληνικά.

— kiel **sciate** (= όπως είναι γνωστό)
— li venis tute ne **atendite** (= ήρθε εντελώς αναπάντεχα [απρόσμενα])
— **nevidate** mi eniras en la ĉambron (= αόρατα [χωρίς να φαίνομαι] μπαίνω στο δωμάτιο).

● Η επιρρηματική μετοχή αναφέρεται πάντα στο υποκείμενο της πρότασης.
Έτσι ανάμεσα στις προτάσεις:
«mi renkontis vian fraton, **kurante** sur la strato»
και:
«mi renkontis vian fraton, **kuranta** sur la strato»
υπάρχει φανερή διαφορά.

Στην πρώτη υπάρχει επιρρηματική μετοχή (kurante) που βέβαια αφορά το υποκείμενο της πρότασης (mi). Επομένως αυτός που τρέχει είναι οπωσδήποτε το υποκείμενο.
Έτσι η πρώτη πρόταση σημαίνει: «συνάντησα τον αδελφό σου, τρέχοντας (ενώ εγώ έτρεχα) στο δρόμο».

Στη δεύτερη υπάρχει απλή μετοχή (kuranta), που προσδιορίζει τη λέξη «frato».

Επομένως στην περίπτωση αυτή, εκείνος που τρέχει είναι ο αδελφός.

Έτσι αυτή η πρόταση σημαίνει: «συνάντησα τον αδελφό σου τρέχοντα (που έτρεχε) στο δρόμο».
Έτσι:
— la virino rigardis la maljunulon, **komprenante** nenion (= η γυναίκα κοίταζε το γέροντα μη καταλαβαίνοντας τίποτα)
— la virino rigardis la maljunulon, **komprenantan** nenion (= η γυναίκα κοίταζε το γέροντα που δεν καταλάβαινε τίποτα).

ΕΠΙΘΗΜΑ «an» (SUFIKSO «an»)

● Το επίθημα **an** δείχνει τον κάτοικο, οπαδό, μέλος, αυτόν που ανήκει σε κάτι.

Πρόκειται ασφαλώς για το ελληνικό επίθημα «ανός» (Χριστιανός, Μωαμεθανός, Αμερικανός, Αφρικανός κ.λπ.).

Έτσι:

urbo = πόλη → urb**an**o = αστός, κάτοικος πόλης
vilaĝo = χωριό → vilaĝ**an**o = χωρικός
insulo = νησί → insul**an**o = νησιώτης
Ateno = Αθήνα → Aten**an**o = Αθηναίος
Londono = Λονδίνο → London**an**o = Λονδρέζος
Eŭropo = Ευρώπη → Eŭrop**an**o = Ευρωπαίος
Kristo = Χριστός → krist**an**o = Χριστιανός
Mahometo = Μωάμεθ → mahomet**an**o = Μωαμεθανός
Lutero = Λούθηρος → luter**an**o = Λουθηρανός
Akademio = Ακαδημία → akademi**an**o = Ακαδημαϊκός
ŝipo = πλοίο → ŝip**an**o = ναύτης
familio = οικογένεια → famili**an**o = μέλος οικογένειας
klubo = λέσχη → klub**an**o = μέλος λέσχης
civito = πόλη (διοικ.) → civit**an**o = πολίτης

ΕΠΙΘΗΜΑ «ism» (SUFIKSO «ism»)

● Το επίθημα **ism** δείχνει δόγμα, Σύστημα, Κίνημα, ιδεολογία.

Πρόκειται ασφαλώς για το ελληνικό όμοιο επίθημα «ισμός» (Χριστιανισμός, Βουδισμός, αλκοολισμός, κομουνισμός κ.λπ.).

Το επίθημα **ism** προστίθεται συνήθως:

α) στο όνομα του ιδρυτή δόγματος, Συστήματος, ιδεολογίας.

Έτσι:

Platono = Πλάτων → platon**ism**o = Πλατωνισμός
Budho = Βούδας → bud**ism**o = Βουδισμός
Konfuceo = Κονφούκιος → Konfuce**ism**o = Κονφουκισμός
Markso = Μαρξ → mark**ism**o = Μαρξισμός

β) στη λέξη που δείχνει οπαδό δόγματος, Συστήματος, ιδεολογίας.
Έτσι:

kristano = Χριστιανός → kristan**ism**o = Χριστιανισμός
mahometano = Μωαμεθανός → mahometan**ism**o = Μωαμεθανισμός
kanibalo = κανίβαλος → kanibal**ism**o = κανιβαλισμός
nazio = ναζί → nazi**ism**o = Ναζισμός

γ) σε κάθε λέξη που με την προσθήκη του **ism** μπορεί να δείξει ιδεολογία, κίνημα, Σύστημα σκέψης καί ζωής ή νοσηρή κατάσταση.
Έτσι:

patrioto = πατριώτης → patriot**ism**o = πατριωτισμός
spirito = πνεύμα → spirit**ism**o = πνευματισμός
asketo = ασκητής → asket**ism**o = ασκητισμός
alkoholo = οινόπνευμα → alkohol**ism**o = αλκοολισμός
kapitalo = κεφάλαιο → kapital**ism**o = καπιταλισμός
komuna = κοινός → komun**ism**o = κομουνισμός
sociala = κοινωνικός → social**ism**o = σοσιαλισμός
hipnoto = ύπνωση → hipnot**ism**o = υπνωτισμός
atleto = αθλητής → atlet**ism**o = αθλητισμός
Olimpio = Ολυμπία → olimpi**ism**o = Ολυμπισμός
Esperanto = Εσπεράντο → esperant**ism**o = Εσπεραντισμός

ΠΡΟΘΗΜΑ «ge» (PREFIKSO «ge»)

- Το πρόθημα **ge** δείχνει και τα δύο γένη (αρσενικό-θηλυκό) μαζί.

Χρησιμοποιείται πάντα μπροστά από τον πληθυντικό του αρσενικού γένους και δείχνει συνήθως το ζευγάρι.
Έτσι:

patro = πατέρας → **ge**patroj = γονείς
edzo = σύζυγος → **ge**edzoj = αντρόγυνο
onklo = θείος → **ge**onkloj = θείος και θεία
ami = αγαπώ → **ge**amantoj = ζευγάρι ερωτευμένων
sinjoro = κύριος → **ge**sinjoroj = κύριος και κυρία, αντρόγυνο

Πολλές φορές το πρόθημα **ge** χρησιμεύει για να εκφράσει όχι μόνο το ζευγάρι αλλά γενικά άτομα και των δύο φύλων μαζί.

Έτσι:

gesinjoroj = κύριοι και κυρίες
geknaboj = αγόρια και κορίτσια
gefiloj = γιοι και κόρες
gejunuloj = νέοι και νέες
geamikoj = φίλοι και φίλες

Όμως η χρήση του **ge**, με αυτό το σκοπό, είναι καλό να αποφεύγεται. Είναι συνήθως προτιμότερο να χρησιμοποιούνται και οι δύο λέξεις (κυρίες και κύριοι, αγόρια και κορίτσια).

Εξ' άλλου, όπως στις περισσότερες Γλώσσες έτσι και στην Εσπεράντο, συνήθως η αόριστη χρήση του αρσενικού γένους καλύπτει νοητά και τα δύο φύλα.

Έτσι:

— la **junuloj** de nia epoko (= οι νέοι [προφανώς οι νέοι και οι νέες] της εποχής μας)
— mi havas multajn **amikojn** (= έχω πολλούς φίλους [προφανώς φίλους και φίλες])
— la **lernantoj** eniris en la lernejon (= οι μαθητές [προφανώς μαθητές και μαθήτριες] μπήκαν στο σχολείο)

Είναι φανερό ότι στα πιο πάνω παραδείγματα η χρήση του **ge** είναι περιτή, αφού η χρήση του αρσενικού, σ' αυτές τις περιπτώσεις, φανερά καλύπτει και τα δύο γένη μαζί.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

batali = μάχομαι, αγωνίζομαι
diferenci = διαφέρω
diskuti = συζητώ
ekzakta = ακριβής
epoko = εποχή
evidenta = προφανής, εμφανής
fidi = έχω πίστη, εμπιστεύομαι
frukto = φρούτο, καρπός
gusto = γεύση, γούστο (προτίμηση)
influi = επηρεάζω
insulti = βρίζω
ja = βέβαια
karesi = χαϊδεύω
konsenti = συμφωνώ
krizo = κρίση
kulpa = ένοχος
lasi = αφήνω
leĝo = νόμος

militi = πολεμώ
montri = δείχνω
naturo = φύση
nek = ούτε
paco = ειρήνη
peni = κοπιάζω, πασχίζω
politiko = πολιτική
popolo = λαός
postuli = απαιτώ
prava = σωστός (που έχει δίκιο)
profiti = επωφελούμαι (έχω κέρδος)
progresi = προοδεύω
rajto = δικαίωμα
rolo = ρόλος
savi = σώζω
senco = έννοια
serĉi = ψάχνω, αναζητώ
severa = αυστηρός
situacio = κατάσταση
solvi = διαλύω, δίνω λύση
sperta = έμπειρος
ŝajni = φαίνομαι, δίνω την εντύπωση
vorto = λέξη

ΚΕΙΜΕΝΟ-ΔΙΑΛΟΓΟΣ (TEKSTO-DIALOGO)

Sinjoro Georgopulos (G) sidas en kafejo kaj diskutas kun sinjoro Papadopulos (P) pri politiko.

G. Kia estas via opinio pri la politika situacio?
P. Ha! jen malfacila demando! Kion oni diru pri tio? Estas evidente, ke ni travivas sufiĉe malfacilan tempon.
G. Estas vere, tamen vi akceptu, ke la homoj ĉiam plendas pri sia epoko[1], kaj tre facile ili forgesas la pasintajn pli malfacilajn tempojn.
P. Mi konsentas. La mondo jam spertis[2] malfeliĉajn tempojn, tamen ĉio progresas aŭ almenaŭ devas progresi. Tio ja estas leĝo de la naturo. Ni do lasu la pasintajn tempojn, kaj ni pensu pri la venontaj.
G. Estas ĝuste, mi tute ne kontraŭdiras, tamen la progreso kaŭzas problemojn.
P. Ekzakte pri tiuj ne solvitaj[3] ankoraŭ problemoj mi pensas.

---

1. Η λέξη «**epoko**» σημαίνει «εποχή» με την έννοια συγκεκριμένο τωρινό, περασμένο ή μελλοντικό χρονικό διάστημα. Η έννοια «εποχή του έτους» αποδίδεται στην Εσπεράντο με άλλη λέξη «**sezono**».

2. Το επίθετο «**sperta**» σημαίνει «έμπειρος». Το ρήμα «**sperti**» (= έχω εμπειρία) χρησιμοποιείται στην Εσπεράντο και με την έννοια «μαθαίνω, γνωρίζω από πείρα» ή «δοκιμάζω» ή «γεύομαι» ή «ζω» π.χ. «mi **spertis** malfeliĉon» (= έζησα, δοκίμασα δυστυχία), «mi persone **spertis** tian situacion» (= εγώ προσωπικά έζησα, δοκίμασα τέτοια κατάσταση), «mi neniam **spertis** amon» (= ποτέ δεν δοκίμασα, γεύτηκα την αγάπη) κ.λπ. Πρόκειται για ρήμα μεταβατικό που βέβαια ακολουθείται από άμεσο αντικείμενο.

3. Το ρήμα «**solvi**» σημαίνει «δυαλύω» (mi **solvas** salon en akvo = διαλύω αλάτι σε νερό) και μεταφορικά «διελευκαίνω», «λύνω» (πρόβλημα, γρίφο, άσκηση κ.λπ.).

G. Ĉu vi opinias, ke tio estas afero de politiko?
P. Ĉio estas afero politika. Ĉu ne?
G. Jes, en vasta[4] senco ĉio estas afero politika, tamen mi pensas, ke ofte ni mem kaŭzas al ni multajn problemojn, kaj poste ni serĉas pri kulpuloj kaj savontoj.
P. Mi komprenas, tamen mi opinias, ke vi ne tute pravas. La popoloj ĉiam rajtas protesti kaj postuli.
G. Estas vere, tamen tio ne sufiĉas, ĉar nur plendante kaj protestante oni nenion gajnas. Oni devas kompreni, ke la situacio, en la tuta mondo, estas malfacila.
P. Ĝuste! Estas la tutmonda ekonomia krizo, kiu influas ĉion. Tamen ni lasu la financajn problemojn kaj ni akceptu, ke pri la treege grava afero de la tutmonda paco la unuan vorton havas la politikistoj.
G. Tamen, ankaŭ en tio ĉiuj homoj povas ludi sian rolon. Ĉiuj devas labori kaj batali por la paco. Tio ĉi estas ja homa rajto kaj devo.
P. Mi tute konsentas. Almenaŭ ni, kiuj jam «ĝuis» la fruktojn de unu tutmonda milito, povas bone scii tion.
G. Tia sperto restas ĉiam viva. Estas pro tio, ke ni devas montri al niaj infanoj, kio ekzakte estas milito. Ni devas diri al ili, ke post ĉiu milito restas nur venkitoj, ke neniam estas venkintoj.
P. Vi tute pravas. Tamen la junuloj devas kompreni, ke oni gajnas la vivrajton ne nur ludante kaj amuzante sin. Ili komprenu, ke oni devas vere peni kaj klopodi.
G. Ne estu tiel severa kontraŭ la junuloj. Ŝajnas[5] al mi, ke ni devas esti tute fieraj pri ili. Ili jan montras al ni ĉiutage, ke ili estas sufiĉe pli bonaj ol ni, la maljunuloj.
P. Tamen, tiuj bruantoj, tiuj barbuloj...
G. Ni ne okupu nin pri iliaj barboj. Kontraŭe vi memoru, ke kiam estis ni junaj, la gepatroj plendis, ĉar ni preferis nin razi. Ĉiam ja estos diferencoj inter la junulaj kaj la maljunulaj gustoj. Ĉu ne?

---

4. Το επίθετο «**vasta**» σημαίνει «ευρύχωρος», «ευρύς». Στην περίπτωση του κειμένου χρησιμοποιείται μεταφορικά, ακριβώς όπως και στα Ελληνικά, με την έννοια «πλατύς» (en **vasta** senco = σε πλατειά [ευρεία] έννοια).

5. Το ρήμα «**ŝajni**» σημαίνει «φαίνομαι» (όχι «είμαι ορατός» αλλά «δίνω την εντύπωση») π.χ. «la afero **ŝajnas** simpla» (= η υπόθεση φαίνεται απλή), «li **ŝajnas** tre feliĉa» (= αυτός φαίνεται πολύ ευτυχισμένος), «la edzino de cezaro devas ne nur **ŝajni**, sed esti honesta» (= η γυναίκα του καίσαρα πρέπει όχι μόνο να φαίνεται αλλά να είναι τίμια). Συνήθως το ρήμα αυτό χρησιμοποιείται απρόσωπα, ακολουθούμενο από την πρόθεση **al**. (**Ŝajnas al** mi, **al** vi, **al** ni κ.λπ.) με την έννοια «μου φαίνεται», «έχω την εντύπωση», «νομίζω». Π.χ. «**ŝajnas al** mi, ke vi pravas» (= μου φαίνεται ότι έχεις δίκιο), «**ŝajnis al** ŝi, ke li ridis» (= της φάνηκε, ότι αυτός γελούσε) κ.λπ.

P. Vi pravas, tamen ni devas esti iom severaj por ilia profito.
G. Mi opinias, ke ni devas esti pli severaj kontraŭ ni mem. Ni ne helpos la junulojn batante kaj insultante ilin.
P. Nek nur karesante ilin.
G. Certe. Ni konsilu ilin, sed ni estu ankaŭ ilia bona ekzemplo.
P. Vi tute pravas.
G. Ni devas fidi la junulojn. Ili ja estas niaj esperoj pri la estontaj tempoj.
P. Ni esperu, ke ĉio malbone jam okazinta montros al ni kaj al ili la ĝustan vojon, tiel ke ĉio okazonta estu pli bona.
G. Vi tute pravas, mia kara.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

travivas = spertas vivante (en la vivo)
kontraŭdiras = diras, parolas kontraŭe
treege = tre, tre
tutmonda = apartenanta, rilatanta al la tuta mondo
vivrajto = rajto pri (por) la vivo
barbuloj = personoj havantaj barbon

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1) Kion, laŭ sinjoro Papadopulos, spertis jam la mondo?
2) Kion, laŭ sinjoro Georgopulos, kaŭzas la progreso?
3) Kio estas afero de politiko?
4) Kion la popoloj rajtas?
5) Kio kaŭzas malfacilan situacion en la tuta mondo?
6) Kio estas plej grava por la homoj?
7) Kion la homoj devas fari por la paco?
8) Kio restas post milito?
9) Kion oni devas fari por gajni la vivrajton?
10) Kion la maljunuloj devas fari por la junuloj?

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) διασκεδάζοντας (άλλον)
2) ακούγοντας
3) περιμένοντας
4) φθάνοντας
5) υπερασπίζοντας
6) διαιρώντας
7) κάνοντας
8) κλείνοντας
9) τελειώνοντας
10) εξετάζοντας
11) ζώντας
12) νικώντας
13) πιστεύοντας
14) πίνοντας
15) κατοικώντας

γ) Συμπληρώστε τις λέξεις χρησιμοποιώντας ένα από τα επιθήματα **ul, ist, an.**

1) Membro de Akademio estas akademi...
2) Persono, profesie sin okupanta pri fotoj, estas fot...
3) Membro de familio estas famili...
4) Loĝanto de vilaĝo estas vilaĝ...
5) Persono, kiu ludas gitaron, estas gitar...
6) Persono, kiu estas proksime, estas proksim...
7) Persono, profesie zorganta pri floroj, estas flor...
8) Ĉiu loĝantino de Ateno estas aten...
9) Lernanto de liceo estas lice...
10) Virino ĉarma estas ĉarm...
11) Membro de ĥoro estas ĥor...
12) Loĝanto de Balkanoj estas balkan...
13) Persono, kiu sin okupas pri Esperanto, estas esperant...
14) Persono moderna estas modern...
15) Persono, profesie iun servanta, estas serv...
16) Personoj ricevantaj pension estas pensi...
17) Loĝanto de kamparo estas kampar...
18) Homo libera estas liber...
19) Persono ludanta violonon estas violon...
20) Virino loĝanta en urbo estas urb...

δ) Μεταφράστε στα Ελληνικά:

1) Redoninte al mi mian libron, li dankis min varme.
2) Li estas granda admiranto de bonaj kantistoj.
3) Mi lernas Esperanton, sed mi estas ankoraŭ komencanto, dum mia frato estas jam progresinto.
4) Ne povante atingi la kurantan infanon, li lasis ĝin foriri.
5) Li estis ĉiam defendanto de la malfortuloj.

6) Donacinte tiom da libroj al nia lernejo, li tute prave estas nun granda donacanto, kaj lia nomo estas skribita inter la nomoj de aliaj bonfarantoj de nia vilaĝo
7) Vi decidu lerni Esperanton, kaj estu mi via instruonto.
8) Malferminte la fermitan pordon, li eniris en la ĉambron apartenantan al la knabino
9) Li estas vera batalanto, montrinta ĉiam grandan kuraĝon.
10) Haltonte antaŭ la pordo, li rigardis ĉirkaŭen, timante ke oni vidus lin.

ε) Μεταφράστε στην Εσπεράντο:

1) Κάθε τι λεχθέν (που ελέχθει) μέχρι τώρα είναι εντελώς σωστό.
2) Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν τώρα να ρωτήσουν τον ομιλήσαντα.
3) Οι εκλογείς (εκλέγοντες) θορυβώντας απαιτούσαν να συναντήσουν τον διευθυντή.
4) Αφού απόλαυσε την ωραία μουσική (αυτός) αποφάσισε να ασχοληθεί με την υπόθεσή μας.
5) Έκανε αυτό, ελπίζοντας ότι θα έδινα την επιθυμητή (επιθυμούμενη) λύση στο πρόβλημά του.
6) Φωνάζοντάς την (αυτός) προσπαθούσε να ξυπνήσει την κοιμισμένη (που κοιμόταν) αδελφή του.
7) Να είσαι γι' αυτή βοηθός και σύμβουλος, γιατί είναι φανερό ότι σε χρειάζεται πιο πολύ από όσο νομίζεις.
8) Να μην είσαι δοξαστής ανθρώπων που τόσο (έτσι) εύκολα ξεχνούν το καθήκον τους.
9) Αν είχα το δικαίωμα, θα του έλεγα να ασχολείται με υποθέσεις αποδεχόμενες από τους συγγενείς του.

στ) Συμπληρώστε τις καταλήξεις:

«Se mi hav... tian opini..., mi est... preta vin riproĉ... Vi do ne pens... tiel malbon... pri mi, ĉar mi jam montr..., ke mi estas sufiĉ... afabla. Vi akcept..., ke se mi vol..., mi ja povas kaj rajt... fari al vi malbon... Tamen mi ne faras tion, ĉar mi prefer... tute ne okup... min pri vi»

ΜΑΘΗΜΑ 16ο

ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (MULTOBLAJ NUMERALOJ)

● Τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά:

α) Αυτά που στα Ελληνικά τελειώνουν σε **-πλός** (διπλός, τριπλός, τετραπλός κ.λπ.) και σημαίνουν «από πόσα ίσα μέρη αποτελείται κάτι», σχηματίζονται στην Εσπεράντο με το επίθημα **obl** μετά τα βασικά αριθμητικά.

Προστίθεται η κατάληξη του ουσιαστικού **o**, του επίθετου **a** ή του επιρρήματος **e** για το σχηματισμό ανάλογης λέξης.

Έτσι:

du-**obl**-o = το διπλό
du-**obl**-a = διπλός-η-ο
du-**obl**-e = διπλά

— la **trioblo** de du estas ses (= το τριπλό του δύο είναι έξη)
— tio estis por mi **duobla** ĝojo (= αυτό ήταν για μένα διπλή χαρά)
— li manĝis **duoblan** porcion (= έφαγε διπλή μερίδα)
— nun mi amas vin **duoble** (= τώρα σε αγαπώ διπλά)

β) Αυτά που στα Ελληνικά τελειώνουν σε **-πλάσιος** (διπλάσιος, τριπλάσιος, τετραπλάσιος κ.λπ.) και σημαίνουν «πόσες φορές μεγαλύτερο (περισσότερο, βαρύτερο, μακρύτερο κ.λπ.) είναι κάτι από κάτι άλλο» σχηματίζονται στην εσπεράντο περιφραστικά με δύο τρόπους.

Ή με την έκφραση «...**foje pli granda**» (multa, longa, vasta κ.λπ.),
ή με την έκφραση «...**oble pli granda**» (multa, longa, vasta κ.λπ.).

Και στις δύο περιπτώσεις η περιφραστική έκφραση συμπληρώνεται από ένα βασικό αριθμητικό.

Έτσι:

«mia domo estas **dufoje pli granda** ol la via»
ή «mia domo estas **duoble pli granda** ol la via»

(=το σπίτι μου είναι διπλάσιο [δυο φορές πιο μεγάλο] από το δικό σου)

«li havas **dufoje pli multajn** librojn ol mi»
ή «li havas **duoble pli multajn** librojn ol mi»
(=αυτός έχει διπλάσια [δυο φορές περισσότερα] βιβλία από μένα)

«li manĝis **trifoje pli grandan** kvanton da pano»
ή «li manĝis **trioble pli grandan** kvanton da pano»
(=αυτός έφαγε τριπλάσια [τρεις φορές πιο μεγάλη] ποσότητα ψωμιού)

«Germanujo havas **dekfoje pli grandan** nombron da loĝantoj ol Aŭstrujo»
ή «Germanujo havas **dekoble pli grandan** nombron da loĝantoj ol Aŭstrujo»
(=η Γερμανία έχει δεκαπλάσιο [δέκα φορές πιο μεγάλο] αριθμό κατοίκων από την Αυστρία)

«tiu ĉi arbo estas **trifoje pli alta** ol tiu»
ή «tiu ĉi arbo estas **trioble pli alta** ol tiu»
(=αυτό εδώ το δέντρο είναι τριπλάσιο [τρεις φορές πιο ψηλό] από εκείνο)

«la dekstra salono estas **dufoje pli vasta** ol la maldekstra»
ή «la dekstra salono estas **duoble pli vasta** ol la maldekstra»
(=η δεξιά αίθουσα είναι διπλάσια [δυο φορές πιο ευρύχωρη] από την αριστερή)

ΚΛΑΣΜΑΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (FRAKCIAJ NUMERALOJ)

● Τα κλασματικά αριθμητικά σχηματίζονται στην Εσπεράντο με το επίθημα **on** μετά τα βασικά αριθμητικά.

Προστίθεται η κατάληξη του ουσιαστικού **o**, του επιθέτου **a** ή του επιρρήματος **e** για το σχηματισμό ανάλογης λέξης.
Έτσι:

du-**on**-o = το μισό

du-**on**-a = μισός-η-ο
du-**on**-e = κατά το ήμισυ

— la tri **kvaronoj** de la bieno apartenas al mi (= τα τρία τέταρτα του κτήματος ανήκουν σε μένα)
— li manĝis la **duonan** kukon (= έφαγε το μισό γλύκισμα)
— la muro estis **duone** blua kaj **duone** ruĝa (= ο τοίχος ήταν κατά το ήμισυ γαλάζιος και κατά το ήμισυ κόκκινος)

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ-ΣΥΜΒΟΛΑ (ARITMETIKAJ OPERACIOJ-SIMBOLOJ)

α) ΠΡΟΣΘΕΣΗ (ADICIO)

● Η πρόσθεση (**adicio**) εκφράζεται στην Εσπεράντο με τη λέξη **plus** (= πλέον) ή τη λέξη **kaj** (= και)
Έτσι:
7 + 6 = 13 → sep **plus** ses **faras** dek tri
ή 9 + 9 = 18 → naŭ **kaj** naŭ **estas** dek ok.

● Το **ίσον** της Ελληνικής αποδίδεται με το ρήμα «fari» (**faras**) ή το ρήμα «esti» (**estas**). Το αποτέλεσμα της πρόσθεσης (άθροισμα) αποδίδεται με τη λέξη «**sumo**» (που σημαίνει επίσης «ποσόν»).

β) ΑΦΑΙΡΕΣΗ (SUBTRAHO)

● Η αφαίρεση (**subtraho**) εκφράζεται στην Εσπεράντο με τη λέξη **minus** (= μείον, πλην)
Έτσι:
9 - 5 = 4 → naŭ **minus** kvin faras (estas) kvar
Το αποτέλεσμα της αφαίρεσης (υπόλοιπο) αποδίδεται με τη λέξη «**diferenco**» (= διαφορά)

γ) ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ (MULTIPLIKO)

● Ο πολλαπλασιαμός (**multipliko**) εκφράζεται στην Εσπεράντο με το

πολλαπλασιαστικό επίρρημα **oble** που σχηματίζει σύνθεση με τον πολλαπλασιαστέο.
Έτσι:

8 × 7 = 56 → **okoble** sep faras (estas) kvindek ses
3 × 9 = 27 → **trioble** naŭ faras (estas) dudek sep

Το αποτέλεσμα του πολλαπλασιασμού (γινόμενο) αποδίδεται με τη λέξη «**produto**».

Σημείωση

● Στις εκφράσεις που αφορούν τις διαστάσεις, όπου στα ελληνικά χρησιμοποιούμε την πρόθεση **επί** («δωμάτιο τέσσερα επί πέντε» κ.λπ.) στην Εσπεράντο χρησιμοποιούμε αντίστοιχα την πρόθεση **per** (ĉambro kvar per kvin).

δ) ΔΙΑΙΡΕΣΗ (DIVIDO)

● Η διαίρεση (**divido**) εκφράζεται στην Εσπεράντο με τις λέξεις **dividite per**
Έτσι:

15 : 3 = 5 → dek kvin **dividite per** tri faras (estas) kvin.

Το αποτέλεσμα της διαίρεσης (πηλίκο) αποδίδεται με τη λέξη «**kvociento**».

ε) ΔΕΚΑΔΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ (DECIMALAJ NUMERALOJ)

● Υποδιαστολή = **komo**

3,8 = tri **komo** ok
14,84 = dek kvar **komo** okdek kvar
0,34 = nulo **komo** tridek kvar

στ) ΚΛΑΣΜΑΤΑ (FRAKCIOJ)

● Αριθμητής = **numeratoro,** παρονομαστής = **denominatoro**

Το κλάσμα αποδίδεται στην Εσπεράντο ή με το κλασματικό αριθμητικό ή με τη λέξη **sur** (επάνω)

Έτσι:

$\frac{3}{7}$ → tri sep**on**oj ή tri **sur** sep

$\frac{8}{10}$ → ok dek**on**oj ή ok **sur** dek

$3\frac{8}{9}$ → tri kaj ok naŭ**on**oj

$\frac{3}{7}+\frac{2}{7}=\frac{5}{7}$ → tri sep**on**oj plus du sep**on**oj estas kvin sep**on**oj

ζ) ΔΥΝΑΜΕΙΣ (POTENCOJ)

16^2 → dek ses en la dua potenco (= δεκαέξη στη δεύτερη δύναμη)
24^5 → dudek kvar en la kvina potenco (= είκοσι τέσσερα στην πέμπτη δύναμη)
$2^3 = 8$ → la tria potenco de du estas ok (= η τρίτη δύναμη του δύο είναι οκτώ)

η) ΠΟΣΟΣΤΑ (PROCENTOJ)

● Οι εκφράσεις που αφορούν τα ποσοστά (τοις εκατό) αποδίδονται στην Εσπεράντο με τη λέξη «**procento(j)**».
Έτσι:
5% → kvin **procentoj**
52% → kvindek du **procentoj**

ΕΠΙΘΗΜΑ «ebl» (SUFIKSO «ebl»)

● Το επίθημα **ebl** έχει και προσδίνει την έννοια «δυνατόν να γίνει...» αυτό που η ρίζα της λέξης εκφράζει.

Έτσι:

vidi = βλέπω
videbla = κάποιος, κάτι που μπορεί να φαίνεται → ορατός-η-ο

manĝi = τρώγω
manĝebla = κάτι που μπορεί να τρώγεται → βρώσιμος-η-ο, φαγώσιμος-η-ο

trinki = πίνω
trinkebla = κάτι που μπορεί να πίνεται → πόσιμος-η-ο

legi = διαβάζω
legebla = κάτι που μπορεί να διαβάζεται → αναγνώσιμος-η-ο

akcepti = δέχομαι, αποδέχομαι
akceptebla = κάποιος, κάτι που μπορεί να γίνει δεκτό → αποδεκτός-η-ο

ΕΠΙΘΗΜΑ «ar» (SUFIKSO «ar»)

● Το επίθημα **ar** δείχνει συλλογή, άθροισμα, πλήθος ομοειδών πραγμάτων ή ανθρώπων.

Έτσι:

arbo = δεντρο → arb**ar**o = δάσος
monto = βουνό → mont**ar**o = οροσειρά
vagono = βαγόνι → vagon**ar**o = σειρμός αμαξοστοιχία
haro = τρίχα → har**ar**o = μαλλιά (κόμη)
ŝtupo = σκαλοπάτι → ŝtup**ar**o = σκάλα
homo = άνθρωπος → hom**ar**o = ανθρωπότητα
gazeto = εφημερίδα → gazet**ar**o = Τύπος

ΕΠΙΘΗΜΑ «il» (SUFIKSO «il»)

● Το επίθημα **il** δείχνει το όργανο, στη γενική του έννοια.

Συνήθως χρησιμοποιείται σε σύνθεσή του με ρηματικές ρίζες και δείχνει το όργανο, το εργαλείο, το μέσον, τη συσκευή ή το υλικό με το οποίο γίνεται η πράξη, που το ρήμα εκφράζει.
Έτσι:

kudri = ράβω → kudrilo = βελόνα
ŝlosi = κλειδώνω → ŝlosilo = κλειδί
kovri = σκεπάζω → kovrilo = σκέπασμα
pesi = ζυγίζω → pesilo = ζυγαριά
fajfi = σφυρίζω → fajfilo = σφυρίχτρα
flugi = πετώ → flugilo = φτερό

ΤΑ ΠΡΟΣΘΗΜΑΤΑ ΣΑΝ ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

● Στην Εσπεράντο τα περισσότερα από τα προσθήματα δεν είναι μόνο ενδεικτικές καταλήξεις ή πρώτα συνθετικά ομάδων λέξεων, αλλά αυτοδύναμες ρίζες, που με την προσθήκη των κατάλληλων καταλήξεων, σχηματίζουν και αυτές λέξεις.

Για παράδειγμα: από το πρόθημα **mal** σχηματίζονται οι λέξεις:

malo = το αντίθετο
mala = αντίθετος-η-ο
male = αντίθετα

ή από το επίθημα **ebl** οι λέξεις:

eblo = το δυνατόν (πιθανό)
ebla = δυνατός-η-ο (πιθανός-η-ο)
eble = ίσως (πιθανά)

και:
geo, gea, gee, rea, ree, ejo, aro, ara, are, ega, ege, ilo, ano, ismo κ.λπ.
Έτσι:

— la **malo** de «dolĉa» estas «maldolĉa (= το **αντίθετο** του «dolĉa» είναι «maldolĉa»)
— mi ne respondis, **male** mi tute silentis (= δεν απάντησα, **αντίθετα** σιώπησα εντελώς)
— ili vivis **gean** vivon (= ζούσαν ζωή **ζευγαριού**)

— li studas en **gea** lernejo (= σπουδάζει σε **μικτό** [αγοριών και κοριτσιών] σχολείο)
— li iris **ree** al sia hejmo (= πήγε **πίσω [ξανά]** στο σπίτι του)
— oni formas la **inan** sekson per la sufikso «in» (= σχηματίζουν το **θηλυκό** γένος με το επίθημα «in»)
— ĉio estas **ebla** (= όλα [κάθετι] είναι **πιθανά**)
— mi **eble** venos kun vi (= **ίσως** θα έρθω μαζί σου)
— li kondukis min en nekonatan **ejon** (= με οδήγησε σε άγνωστο **μέρος**)
— estis tie **aro** da diversaj objektoj (= ήταν εκεί **σωρός [πλήθος]** από διάφορα πράγματα)
— mi **ege** estimas lin (= **πάρα πολύ** τον εκτιμώ)
— mi ne trovis taŭgan **ilon** por fari tion (= δεν βρήκα κατάλληλο **όργανο [εργαλείο]** για να [το] κάνω αυτό)
— mi estas **ano** de esperantista asocio (= είμαι **μέλος** συλλόγου εσπεραντιστών).

● Όπως είναι ευνόητο, κάθε λέξη, που σχηματίζεται με τη βοήθεια ενός προσθήματος, αντιμετωπίζεται σαν ανεξάρτητη, αυτοδύναμη λέξη, που είναι δυνατόν να δεχθεί την προσθήκη και άλλου προσθήματος για να σχηματίσει και πάλι νέα, ανεξάρτητη λέξη.
Έτσι:

Kristo = Χριστός
kristo + an = **kristano** = χριστιανός

kristano + ism = **kristanismo** = Χριστιανισμός

ή
instrui = διδάσκω
instrui + ist = **instruisto** = δάσκαλος

instruisto + in = **instruistino** = δασκάλα

ή
juna = νέος
juna + ul = **junulo** = νεαρός

junulo + ar = **junularo** = νεολαία

ή
bona = καλός
mal + bona = **malbona** = κακός

malbona + eg = **malbonega** = πάρα πολύ κακός

Σημείωση

● Βέβαια ο σχηματισμός πολυσύνθετων και πολύπλοκων λέξεων είναι προτιμότερο να αποφεύγεται όπου μπορεί κανείς την ίδια έννοια να την εκφράσει με μια μόνο ρίζα ή με μια πιο απλή έκφραση.

Για παράδειγμα, είναι ασφαλώς προτιμότερο να πούμε «**hospitalo**» (= Νοσοκομείο) αντί «**malsanulejo**», λέξη που αποτελείται από τέσσερα συνθετικά στοιχεία, και «**salono de instruistoj**» (= αίθουσα καθηγητών) αντί «**instruistejo**», λέξη που αποτελείται από τρία συνθετικά.

● Κάθε λέξη που σχηματίζεται από κάποιο πρόσθημα, αντιμετωπίζεται επίσης ως λέξη ανεξάρτητη και αυτοδύναμη και είναι δυνατόν να δεχθεί την προσθήκη και άλλου προσθήματος για το σχηματισμό νέας λέξης. Όμως και στην περίπτωση αυτή, είναι προτιμότερο, σύμφωνα με την πιο πάνω σημείωση, να μην είναι πολυσύνθετη αλλά απλή και σαφής ως προς τη σημασία της.

Έτσι:

ejo + et = ejeto = μικρός χώρος
eta + ul + in = etulino = μικρούλα
ilo + ar = ilaro = πλήθος, σωρός εργαλείων
ilo + et = ileto = μικρό εργαλείο
ano + ar = anaro = σύνολο μελών, κατοίκων

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

aktoro = ηθοποιός
ambaŭ = και οι (τα) δύο (αμφότεροι)
antikva = αρχαίος
argumenti = παρουσιάζω επιχειρήματα (**-o** = επιχείρημα)
arto = τέχνη
balkono = εξώστης, μπαλκόνι
bileto = εισητήριο, χαρτάκι
dekoro = διάκοσμος, ντεκόρ
dirigento = μαέστρος ορχήστρας
diversa = διάφορος
ekskurso = εκδρομή
Epidaŭro = Επίδαυρος
fali = πέφτω
festivalo = φεστιβάλ
gaja = εύθυμος, χαρωπός
galerio = στοά, γκαλερύ, τελευταίος εξώστης
humoro = διάθεση (ψυχική)
kampo = καμπος, αγρός, πεδίο
kapti = αρπάζω
kombini = συνδυάζω
koni = γνωρίζω

koncerto = συναυλία
kosti = στοιχίζω
kurteno = παραπέτασμα, κουρτίνα, αυλαία
levi = σηκώνω (υψώνω)
lumi = φέγγω (εκπέμπω φως)
mano = χέρι
nivelo = στάθμη, επίπεδο
opero = όπερα
orkestro = ορχήστρα
paŭzo = παύση
pendi = κρέμομαι (**de-i** = εξαρτώμαι)
preni = παίρνω
reĝisoro = σκηνοθέτης
repertuaro = ρεπερτόριο
riĉa = πλούσιος
sceno = σκηνή (μέρος θεατρ. έργου)
sezono = εποχή έτους
silenti = σιωπώ
simila = όμοιος (**-ι** = μοιάζω)
somero = καλοκαίρι
soni = ηχώ (**-ο** = ήχος)
stilo = στιλ
ŝtato = κράτος
teatro = θέατρο
temo = θέμα
temperamento = ιδιοσυγκρασία, τεμπεραμέντο
teni = κρατώ
tragedio = τραγωδία
trovi = βρίσκω
vigla = ζωηρός

KEIMENO (TEKSTO)

Kostas kaj Eleni havas similajn interesojn. Kiel jam dirite, ili ambaŭ ege ŝatas la muzikon. Tial, tre ofte ili vizitas koncertejon, kie ili havas la okazon[1] ĝui belan muzikon.

Ili ordinare aŭskultas koncertojn de la granda ŝtata orkestro de Ateno, kies la repertuaro estas ĉiam altnivela kaj riĉa.

Tiel, ili ambaŭ estas ĉiam kontentaj kvankam Kostas preferas la muzikon de Betoven kaj Mozart, dum[2] Eleni trovas, ke la verkoj de Ĉaikovski, Lizst kaj Brams estas pli belsonaj, pli gajaj. Ŝi ja konfesas, ke ĉio

---

1. «**okazo**». Ουσιαστικό που σχηματίζεται από το ρήμα «**okazi**» (= συμβαίνω). Η λέξη σημαίνει «περίπτωση», «συμβάν», «ευκαιρία». Έτσι: «mi havis la **okazon**» (= είχα την ευκαιρία), «tio estas bona **okazo**» (= αυτό είναι καλή περίπτωση), «en **okazo** de neceso» (= σε περίπτωση ανάγκης), «**okaze** de via festo» (= με την ευκαιρία της γιορτής σου) κ.λπ.

2. Η λέξη «**dum**» δείχνει το χρόνο στον οποίο κάτι συμβαίνει. Επομένως σημαίνει «ενώ», «κατά τη διάρκεια». Έτσι: «mi legis **dum** tri horoj» (= διάβαζα επί τρεις ώρες) ή «mi legis **dum** mi aŭskultis radion» (= διάβαζα ενώ άκουγα ραδιόφωνο).

Είναι όμως δυνατό, όπως στην περίπτωση αυτού του κειμένου, να έχει εναντιωματική σημασία (ενώ, αντίθετα). Έτσι: «vi estas indiferenta **dum** mi interesiĝas» (= εσύ αδιαφορείς ενώ εγώ ενδιαφέρομαι). Το επίρρημα «**dume**» σημαίνει «στο μεταξύ».

dependas[3] de la humoro de la aŭskultanto, tamen pri tiu ĉi temo la du junuloj povas diskuti dum multaj horoj, kaj estas vere, ke ili ambaŭ havas fortajn argumentojn.

Tre ofte ili vizitas ankaŭ operan teatron, ĉar, kompreneble, ili ŝatas ankaŭ la operon.

En tiu kampo[4] ili tute interkonsentas, ke la verkaro de Verdi estas la plej bela. Tamen ili ĉiam kaptas la okazon vigle diskuti ankaŭ pri la diversaj stiloj de la operaj reĝisoroj aŭ dirigentoj, sed ankaŭ pri la temperamento de la aktoroj-kantistoj.

Tio ja okazas dum la paŭzo[5], ĉar, kiam oni levas la kurtenon kaj lumo falas sur la scenejon, la du gejunuloj, sidante sur la balkono aŭ la galerio, kie la studentaj biletoj kostas tre malmulte, tenante unu la manon de la alia, tute silentas kaj ĉion forgesas.

Dum la somero la juna paro spektas muzikajn, operajn aŭ teatrajn festivalojn.

En tiu sezono, kiam la tuta junularo povas spekti diversajn festivalojn, en multaj urboj de la lando, la du gejunuloj havas la okazon partopreni junularajn ekskursojn, kaj tiel kombini siajn diversajn interesojn.

Ili ofte vizitas Epidaŭron, kie, en la natura dekoro de la belega antikva teatro, ili spektas verkojn de la plej grandaj grekaj tragediverkistoj, ludatajn de la plej konataj[6] kaj spertaj grekaj tragediistoj.

Tio estas kampo de Eleni. Ŝi scias[6] ĉion pri la antikva arto, kaj kiel specialisto ŝi ĉion eksplikas al Kostas.

---

3. Το ρήμα «**dependi**» προέρχεται από τη σύνθεση της πρόθεσης «**de**» (=εκ, από) και του ρήματος «**pendi**» (=κρέμομαι). Έτσι, ακριβώς όπως και στα Ελληνικά σημαίνει «εξαρτώμαι».

4. Η πρώτη σημασία της λέξης «**kampo**» είναι «κάμπος», «καλλιεργημένη γη». Μεταφορικά, όπως και στα Ελληνικά σημαίνει «πεδίο» (=πεδίο γνώσης, συζήτησης, συνενόησης κ.λπ.).

Από τη λέξη «**kampo**» και το επίθημα «**ar**» που δείχνει σύνολο ή πλήθος ομοειδών πραγμάτων, σχηματίζεται η λέξη «**kamparo**» (=εξοχή).

5. Η λέξη «**paŭzo**» προερχόμενη από τα Ελληνικά σημαίνει ακριβώς «παύση». Εδώ χρησιμοποιείται μεταφορικά με την έννοια «διάλειμμα».

6. Και τα δύο ρήματα «**scii**» και «**koni**» σημαίνουν «ξέρω». Όμως το «**scii**» δείχνει «έχω γνώση» ή «έχω ασφαλή ιδέα για κάτι» ή «έχω διδαχθεί κάτι». Έτσι: «mi **scias** la lingvon Esperanto» (=ξέρω τη γλώσσα Εσπεράντο), «mi **scias** la veron» (=ξέρω την αλήθεια), «mi nenion **scias**» (=δεν ξέρω τίποτα), «mi **scias** legi kaj skribi» (=ξέρω να διαβάζω και να γράφω).

Το «**koni**» δείχνει «έχω στη μνήμη» ή «έχω από προσωπική πείρα, ιδέα για κάτι» ή «έχω ιδέα για την ιδιότητα, χαρακτήρα, αξία κ.λπ. κάποιου» ή «γνωρίζω πρόσωπο». Έτσι: «mi **konas** la lingvon Esperanto» (=γνωρίζω τη Γλώσσα Εσπεράντο, δηλαδή έχω ιδέα για την ύπαρξή της, όχι όμως την ξέρω να τη χρησιμοποιώ), «mi **konas** sinjoron B»

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

ege = tre multe
koncertejo = ejo (loko), kie okazas koncertoj
altnivela = de alta nivelo
belsona = kun (de) bela sono
kompreneble = kiel povas esti komprenate
interkonsentas = konsentas inter si
verkaro = tuto de verkoj
scenejo = ejo (loko), sur kiu estas ludataj teatraj aŭ aliaj scenoj
junularo = tuto de junuloj
partopreni = preni parton
tragediverkistoj = verkistoj de tragedioj
tragediistoj = aktoroj ludantaj tragediojn

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας πλήρης φράσεις.

1) Kies koncertojn preferas ordinare Kostas kaj Eleni?
2) Kia estas la repertuaro de la ŝtata orkestro de Ateno?
3) Kies la muzikon preferas Kostas?
4) Kion ankoraŭ ŝatas Kostas kaj Eleni?
5) Kie, en opera teatro, sidas ordinare la studentoj?
6) Kial la studentoj preferas la balkonon aŭ la galerion de teatro?
7) Kion la junularo povas spekti dum la somero?
8) Kie okazas festivaloj dum la somero?
9) Kio estas en Epidaŭro?
10) Kiajn verkojn oni povas spekti en la teatro de Epidaŭro?

(= γνωρίζω τον κύριο Β), «mi **konas** vian nomon» (= ξέρω το όνομά σας), «mi **konas** vian fraton» (= γνωρίζω τον αδελφό σου), «mi bone **konas** viajn sentojn» (= ξέρω καλά τα αισθήματά σου), «mi **konas** la vojon» (= γνωρίζω το δρόμο) κ.λπ.

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο με λέξεις τις πιο κάτω αριθμητικές πράξεις.

1) $16 + 3 = 19$
2) $94 + 12 = 106$
3) $204 + 312 = 516$
4) $35 - 31 = 4$
5) $106 - 7 = 99$
6) $8 \times 6 = 48$
7) $17 \times 9 = 153$
8) $39 : 3 = 13$
9) $109 : 6 = 18,16$
10) $29,8 - 8,4 = 21,4$
11) $0,70 \times 3,6 = 2,52$
12) $\frac{2}{9} + \frac{2}{6} = \frac{5}{9}$
13) $\frac{5}{8} - \frac{2}{8} = \frac{3}{8}$
14) $6^3 = 216$
15) $3^6 = 729$

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) Αν μπορούσα, θα σου ανταπέδιδα διπλή εξυπηρέτηση.
2) Αν κάνεις ό,τι σου πω, θα έχεις τριπλό συμφέρον.
3) Εκατό είναι το πενταπλό του είκοσι.
4) Σας ευχαριστώ διπλά, τόσο για τις ευχές σας, όσο και για το δώρο σας.
5) Σας περίμενα από τις οκτώ και τέταρτο και εσείς ήρθατε στις εννέα παρά τέταρτο.
6) Σε περίμενα επί μισή ώρα.
7) Δεν μου είπες αν θα έρθεις στις οκτώ και μισή (μισό) ή στις δέκα.
8) Για να (το) κάνω αυτό, θα πρέπει να προσφέρω τριπλάσιο χρόνο από ότι εσύ.
9) Αυτός είναι πολύ γέρος, έχει τριπλάσια χρόνια από μένα.
10) Αυτό εδώ το βιβλίο είναι διπλάσιο από εκείνο.

δ) Συμπληρώστε τις λέξεις που λείπουν:

1) Kiam io povas esti komprenata, ĝi estas...
2) Persono, profesie sin okupanta pri milito, estas...
3) La tuto de membroj estas...

4) Kiam io povas esti rakontata, ĝi estas...
5) Oni kaptas per...
6) Kiam io povas esti farata, ĝi estas...
7) Kolekto da arboj estas...
8) Oni razas sin per...
9) Persono, studanta en universitato estas...
10) Kiam io povas esti trovata, ĝi estas...
11) Por televidi, oni bezonas...

ε) Krucvorto

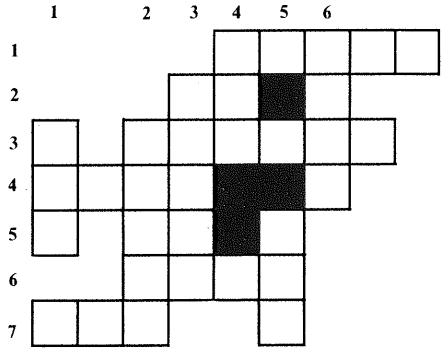

Οριζόντια

1. το μισό
2. δύο
3. το διπλό
4. μονάδα
5. κλασματικό επίθημα
6. ένατος
7. κατά δεύτερο

Κάθετα

1. δεύτερος
2. κατά το ήμισυ
3. μισός
4. δυάδα
5. εννέα
6. επί (πολ/στικό)

στ) Αντικαταστήστε τις ελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

1) **Γιατρός** povas kuraci vin per **φάρμακα**, se via malsano estas **ιάσιμη**.
2) Gitaro estas **μουσικό όργανο**, per kiu bona **μουσικός** povas ludi belan muzikon
3) Tiu **δημοσιογράφος** verkis libron malfacile **αναγνώσιμο**.
4) Sur la **λοφο**, malantaŭ la granda **δάσος**, estas **δείκτης δρόμου**, montranta vojon sufiĉe mallarĝan sed **βατό**.
5) De la **χερούλι πόρτας** pendis, tute forgesita, via **φωτογραφική μηχανή**.
6) Ĉiuj **μέλη εκδρομής** trovos biletojn **δυνατόν να αγορασθούν**, ĉe la **είσοδο** de la salono.
7) Al mia **συγγενολόϊ** apartenas kelkaj bonaj **καλλιτέχνες**.
8) En la **στάση** de aŭtobusoj estis la rendevuo de la tuta **παρέας φίλων**

ζ) Αποδώστε στα Ελληνικά, μονολεκτικά ή περιφραστικά.

1) pardonebla
2) instruisto
3) demandaro
4) militistaro
5) eksplikebla
6) politikilo
7) nevenkebla
8) manĝilo
9) manĝilaro
10) komprenebla

ΜΑΘΗΜΑ 17ο

ΡΗΜΑ-ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ (VERBO-PASIVA VOĈO)

● Η Παθητική Φωνή στην Εσπεράντο σχηματίζεται με το μοναδικό βοηθητικό ρήμα της Γλώσσας **esti** (= είμαι) και την κατάλληλη παθητική μετοχή.

Οι συνδυασμοί των τριών τύπων του βοηθητικού ρήματος esti (Ενεστώς «**estas**», Παρωχημένος «**estis**», Μέλλων «**estos**») με τους τρεις τύπους της Παθητικής μετοχής (Ενεστώς **-ata**, Παρωχημένος **-ita**, Μέλλων **-ota**) καλύπτουν όλους του χρόνους της Παθητικής φωνής.
Έτσι:

mi estas ligata = δένομαι
mi estas ligita = έχω δεθεί
mi estas ligota = πρόκειται (είμαι για) να δεθώ
mi estis ligata = δενόμουν
mi estis ligita = δέθηκα
mi estis ligota = επρόκειτο (ήμουνα για) να δεθώ
mi estos ligata = θα δένομαι
mi estos ligita = θα δεθώ
mi estos ligota = θα πρόκειται (θα είμαι για) να δεθώ

● Όπως είναι φανερό η ενεστωτική κατάληξη της Παθητικής μετοχής **-ata** δείχνει ενέργεια ή κατάσταση που διαρκεί, που βρίσκεται σε εξέλιξη, δηλαδή που έχει αρχίσει αλλά ακόμη δεν τελείωσε

ligata = δενόμενος-η-ο (που δένεται).

● Η παρελθοντική κατάληξη **-ita** δείχνει ενέργεια ή κατάσταση που έχει τελειώσει και έχει ολοκληρωθεί

ligita = δεμένος

• Η μελλοντική κατάληξη **-ota** δείχνει ενέργεια ή κατάσταση που ακόμα δεν άρχισε αλλά πρόκειται να γίνει.

ligota = που θα δεθεί

• Έτσι οι χρόνοι της ελληνικής Γραμματικής αποδίδονται στην Εσπεράντο με τους πιο κάτω αντίστοιχους τύπους:

Ενεστώτας

mi estas ligata = δένομαι

— la domo **estas konstruata** (= το σπίτι χτίζεται)

Παρατατικός

mi estis ligata = δενόμουν

— la pasintan jaron la domo **estis konstruata** (τον περασμένο χρόνο το σπίτι χτιζόταν)

Μέλλων εξακολουθητικός

mi estos ligata = θα δένομαι

— post du monatoj la domo **estos konstruata** (= μετά δύο μήνες το σπίτι θα χτίζεται)

Παρακείμενος

mi estas ligita = έχω δεθεί

— la domo nun **estas konstruita** (= το σπίτι τώρα έχει χτιστεί)

Αόριστος

mi estis ligita = δέθηκα

— la domo **estis konstruita** la pasintan jaron (= το σπίτι χτίστηκε τον περασμένο χρόνο)

Μέλλων στιγμιαίος

mi estos ligita = θα δεθώ

— la domo **estos konstruita** post unu jaro (= το σπίτι θα χτιστεί μετά ένα χρόνο)

Οι δύο υπόλοιποι χρόνοι της Ελληνικής Γραμματικής, ο Υπερσυντέλικος, που δείχνει ότι κάτι ήταν στο παρελθόν τελειωμένο πριν συμβεί κάτι άλλο (είχα δεθεί), και ο Μέλλων συντελεσμένος, που δείχνει ότι

κάτι θα είναι στο μέλλον τελειωμένο πριν συμβεί κάτι άλλο (θα έχω δεθεί), αποδίδονται στην Εσπεράντο με απόλυτη σαφήνεια με την πρόσθετη βοήθεια του επιρρήματος «**jam**» (= ήδη, κι όλας) ή άλλου συναφούς επιρρήματος.
Έτσι:

Υπερσυντέλικος

mi estis jam ligita = είχα δεθεί

— antaŭ mia alveno la domo **estis jam konstruita** (= πριν τον ερχομό μου το σπίτι είχε [ήδη] χτιστεί)

Μέλλων συντελεσμένος

mi estos jam ligita = θα έχω δεθεί

— post unu monato la domo **estos jam konstruita** (= μετά ένα μήνα το σπίτι θα έχει [ήδη] χτιστεί)

● Εκτός από τους πιο πάνω τύπους του παθητικού ρήματος, που αντιστοιχούν στους χρόνους της ελληνικής Γραμματικής, είναι δυνατός ο σχηματισμός τριών ακόμα τύπων, που δεν αποδίδονται με κάποιο ελληνικό χρόνο και εκφράζουν την πρόθεση για ενέργεια ή κατάσταση στο παρόν, στο παρελθόν ή στο μέλλον.
Έτσι:

mi estas ligota = πρόκειται (είμαι για) να δεθώ

— la domo nun **estas konstruota** (= το σπίτι τώρα πρόκειται να χτιστεί)

mi estis ligota = επρόκειτο (ήμουνα για) να δεθώ

— la domo **estis konstruota**, tamen tio ne okazis (= το σπίτι επρόκειτο να χτιστεί, όμως αυτό δεν έγινε)

mi estos ligota = θα πρόκειται (θα είμαι για) να δεθώ

— la domo **estos konstruota** post du jaroj (= το σπίτι θα πρόκειται να χτιστεί μετά δύο χρόνια)

● Το ποιητικό αίτιο της ελληνικής Γραμματικής δηλαδή ο παράγοντας που στην παθητική φωνή κάνει αυτό που υφίσταται (παθαίνει) το υποκείμενο, αποδίδεται στην Εσπεράντο με την πρόθεση **de** (στα Ελληνικά με την πρόθεση «από»).
Έτσι:

— αγαπιέμαι **από** τη μητέρα μου (= mi estas amata **de** mia patrino)

— το γράμμα γράφτηκε **από** το φίλο σου (= la letero estis skribita **de** via amiko)

Σημείωση

● Όπως είναι ευνόητο, τα αμετάβατα ρήματα, και ιδιαίτερα αυτά που εκφράζουν κατάσταση του υποκειμένου, δεν έχουν παθητική φωνή. Επομένως ρήματα όπως τα «dormi» (= κοιμάμαι), «stari» (= στέκομαι), «sidi» (= κάθομαι), «morti» (= πεθαίνω), «progresi» (= προοδεύω) κ.λπ. δεν είναι νοητό νὰ χρησιμοποιούνται σε παθητική φωνή.

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ (PREDIKATIVO)

● Όπως είναι γνωστό από την ελληνική Γραμματική, η λέξη που με τη μεσολάβηση ενός ρήματος φανερώνει ποια ποιότητα ή ιδιότητα **αποδίδεται** στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο της πρότασης, λέγεται κατηγορούμενο (**predikativo**).

● Όπως έχει λεχθεί σε προηγούμενα μαθήματα, το επίθετο ή η μετοχή προσδιορίζουν (χαρακτηρίζουν) ένα ουσιαστικό και επομένως συμφωνούν πάντα μ' αυτό σε πτώση και αριθμό

— la **bela virino** staris en la salono (= η όμορφη γυναίκα στεκόταν στην αίθουσα)
— la patrino kisis sian **dormantan infanon** (= η μητέρα φίλησε το παιδί της που κοιμάται)

Παρόμοιος προσδιορισμός εκφράζεται βέβαια και από άλλα μέρη του λόγου, όπως από αντωνυμία (κτητικό επίθετο) ή ουσιαστικό. Είναι λοιπόν ευνόητο ότι και σε αυτές τις περιπτώσεις η λέξη που προσδιορίζει συμφωνεί πάντα σε πτώση και αριθμό με αυτή που προσδιορίζεται.

— mi amas **mian patron** (= αγαπώ τον πατέρα μου)
— mi renkontis **sinjoron profesoron** (= συνάντησα τον κύριο καθηγητή)

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ο χαρακτηρισμός, που εκφράζεται με το

επίθετο, τη μετοχή ή άλλο μέρος του λόγου, είναι δεδομένος.

Δηλαδή στην πρόταση «**la bela virino staris en la salono**» το επίθετο «**bela**» εκφράζει ιδιότητα της γυναίκας δεδομένη, υπαρκτή και αναμφισβήτητη. Πρόκειται πράγματι για γυναίκα όμορφη.

Το ίδιο στην πρόταση «**la patrino kisis sian dormantan infanon**» η μετοχή «**dormantan**» εκφράζει κατάσταση του παιδιού δεδομένη και αναμφισβήτητη. Το παιδί πράγματι κοιμάται.

Όμως, όταν η ιδιότητα ή η κατάσταση του αντικειμένου μιας πρότασης δεν είναι δεδομένη αλλά **αποδίδεται** σ' αυτό, με σκέψη, λόγο ή ενέργεια, σαν υπόθεση ή σαν διαπίστωση, τότε η λέξη που φανερώνει αυτή την ιδιότητα είναι κατηγορούμενο και τότε στην Εσπεράντο δεν συμφωνεί σε πτώση με τη λέξη που προσδιορίζει.

Έτσι στις προτάσεις:

«mi vidis la **palan knabinon**» (= είδα το ωχρό κορίτσι)

και «mi vidis la **knabinon pala**» (= είδα το κορίτσι ωχρό)

υπάρχει φανερή διαφορά.

Στην πρώτη πρόταση το επίθετο «**pala**» δίνει στο ουσιαστικό (knabino) δεδομένη, αναμφισβήτητη ιδιότητα, δηλαδή δείχνει ότι το κορίτσι είναι πάντα, από τη φύση του, ωχρό. Γι' αυτό το επίθετο συμφωνεί σε πτώση με το ουσιαστικό που χαρακτηρίζει (**palan knabinon**).

Στη δεύτερη πρόταση το επίθετο «**pala**» φανερώνει ιδιότητα του ουσιαστικού (knabino) που δεν είναι δεδομένη και μόνιμη, επομένως το επίθετο αυτό είναι κατηγορούμενο που δείχνει ότι το κορίτσι δεν είναι πάντα ωχρό αλλά το είδα, μου φάνηκε, ωχρό. Στην περίπτωση λοιπόν αυτή το επίθετο-κατηγορούμενο δεν συμφωνεί σε πτώση με το ουσιαστικό (**knabinon pala**).

Έτσι:

«akceptu miajn **verajn parolojn**» (= δέξου τα αληθινά λόγια μου)

αλλά: «akceptu miajn **parolojn veraj**» (= δέξου τα λόγια μου αληθινά [σαν αληθινά, ότι είναι αληθινά])

ή «mi vidis vian **malsanan fraton**» (= είδα τον άρρωστο αδελφό σου)

αλλά: «mi vidis vian **fraton malsana**» (= είδα τον αδελφό σου άρρωστο [μου φάνηκε άρρωστος])

ή «li farbis la **grizan muron**» (= έβαψε το γκρίζο τοίχο)

αλλά: «li farbis la **muron griza**» (= έβαψε τον τοίχο γκρίζο

ή «mi frapis la **fermitan pordon**» (= κτύπησα την κλειστή πόρτα)

αλλά: «mi lasis la **pordon fermita**» (= άφησα την πόρτα κλειστή)

ή «mi pentris la **nudan knabinon**» (= ζωγράφισα το γυμνό κορίτσι)

αλλά: «mi pentris la **knabinon nuda**» (= ζωγράφισα το κορίτσι γυμνό)

Όπως λοιπόν είναι φανερό, στις πιο πάνω προτάσεις, όπου υπάρχει κατηγορούμενο του αντικειμένου, η πτώση του είναι στην ονομαστική ενώ το αντικείμενο είναι πάντα στην αιτιατική.

● Το κατηγορούμενο του αντικειμένου ακολουθεί συνήθως ρήματα (κατηγορηματικά ρήματα της ελληνικής Γραμματικής) που με την έννοιά τους προσδίνουν ιδιότητα ή κατάσταση, με τη σκέψη, το λόγο ή την πράξη, όπως είναι για παράδειγμα τα ρήματα:.

kredi (= πιστεύω), **juĝi** (= κρίνω), **pensi** (= σκέπτομαι), **opinii** (= νομίζω), **rigardi** (= κοιτάζω), **konsideri** (= θεωρώ), **kompreni** (= καταλαβαίνω), **trovi** (= βρίσκω), **deziri** (= επιθυμώ), **nomi** (= ονομάζω), **bapti** (= βαφτίζω), **titoli** (= τιτλοφορώ), **atesti** (= μαρτυρώ), **elekti** (= εκλέγω), **krei** (= δημιουργώ), **baloti** (= ψηφίζω), **lasi** (= αφήνω), **fari** (= κάνω), **prezenti** (= παρουσιάζω), **pentri** (= ζωγραφίζω), κ.λπ.

Έτσι:

— mi kredas tion **malvera** (= πιστεύω αυτό ψεύτικο)
— mi konsideras vian familion **mia** (= θεωρώ την οικογένειά σου δική μου)
— mi komprenas viajn parolojn **ĝustaj** (= αντιλαμβάνομαι τα λόγια σου σωστά [ότι είναι σωστά])
— mi trovas tiun vinon **bona** (= βρίσκω αυτό το κρασί καλό)
— vi ne rigardu la vivon **malfacila** (= μη βλέπεις τη ζωή δύσκολη)
— vi ne nomu min **sinjoro** (= μη με ονομάζεις κύριο)
— ĉiuj titolis lin **kuraĝulo** (= όλοι τον τιτλοφορούσαν θαρραλέο)
— oni elektis lin **prezidanto** (= τον εξέλεξαν πρόεδρο)
— Dio kreis la mondon **bela** (= ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο όμορφο)
— mi lasis la pordon **malfermita** (= άφησα την πόρτα ανοιχτή)
— la vivo faris lin **sovaĝa** (= η ζωή τον έκανε άγριο)
— li prezentis ilin **malbonaj** (= τους παρουσίασε κακούς)
— li pentris min **maljuna** (= με ζωγράφισε γέρο)

● Είναι φανερό από τα πιο πάνω παραδείγματα ότι κατηγορούμενο μπορεί να είναι επίθετο, μετοχή, αντωνυμία ή ουσιαστικό.

● Μερικές φορές το κατηγορούμενο του αντικειμένου μιας πρότασης είναι έμεσο και εισάγεται με τη συνδετική λέξη **kiel**.

Στην περίπτωση αυτή, το έμεσο αυτό κατηγορούμενο, σε αντίθεση

με όσα πιο πάνω λέγονται για το άμεσο κατηγορούμενο, είναι **στην αιτιατική**

Έτσι:

— vi ne rigardu mian amon **kiel kapricon** (= μη βλέπεις την αγάπη μου σαν καπρίτσιο)

— mi elektis vin **kiel mian atestanton** (= σε διάλεξα σαν μάρτυρά μου)

— mi konsideras vian deziron **kiel mian devon** (= θεωρώ την επιθυμία σου σαν καθήκον μου)

— vi ne rigardu la vivon **kiel monton** (= μη βλέπεις [κοιτάς] τη ζωή σαν βουνό)

— ni elektis lin **kiel prezidanton** (= τον εκλέξαμε σαν πρόεδρο).

● Είναι φανερό ότι η χρήση της αιτιατικής στο έμεσο κατηγορούμενο του αντικειμένου είναι απαραίτητη για την αποφυγή σύγχυσης ως προς το αν το κατηγορούμενο αφορά το αντικείμενο ή το υποκείμενο της πρότασης.

Έτσι στις προτάσεις:

«mi elektis lin **kiel prezidanto**»

και «mi elektis lin **kiel prezidanton**»

υπάρχει φανερή διαφορά.

Στην πρώτη, η λέξη «prezidanto» είναι στην ονομαστική, αφορά επομένως το υποκείμενο (mi), η πρόταση λοιπόν αυτή σημαίνει:

«εγώ ως πρόεδρος τον εξέλεξα»

Αντίθετα η δεύτερη πρόταση, όπου η αιτιατική του έμεσου κατηγορούμενου (**prezidanton**) δείχνει ότι αυτό αφορά το αντικείμενο της πρότασης, (lin), σημαίνει:

«εγώ τον εξέλεξα ως πρόεδρο (να είναι πρόεδρος)»

ΠΡΟΘΗΜΑ «dis» (PREFIKSO «dis»)

● Το πρόθημα **dis** έχει και προσδίνει στα ρήματα με τα οποία μόνο συνδέεται, την έννοια του διαμερισμού, του διασκορπισμού.

Έτσι:

iri = πηγαίνω

— la du amikoj **dis**iris = οι δύο φίλοι χώρισαν (πήγαν σε διαφορετικές κατευθύνσεις).

ĵeti = ρίχνω, πετάω
— li **dis**ĵetis sian tutan monon = αυτός σκόρπισε (πέταξε εδώ κι εκεί) όλα τα λεφτά του.

ŝiri = σχίζω
— mi **dis**ŝiris la paperon = (κατα)ξέσχισε το χαρτί.

babili = φλυαρώ
— si **dis**babilis pri la afero = αυτή φλυαρούσε (εδώ κι εκεί) για την υπόθεση

doni = δίνω
— li **dis**donis siajn objektojn = αυτός μοίρασε (έδωσε εδώ κι εκεί) τα πράγματά του.

● Το πρόθημα **dis** χρησιμοποιείται μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, από την οποία σχηματίζονται λέξεις, όπως:

disa = σκόρπιος
dise = σκόρπια, σκορπιστά
diso = διαφορά

Έτσι:
— la **disaj** dometoj de la vilaĝo estis videblaj de malproksime (= τα σκόρπια σπιτάκια του χωριού ήταν ορατά από μακριά)
— kelkaj homoj staris **dise** en la granda salono (= μερικοί άνθρωποι στέκονταν σκόρπια [χώρια] στη μεγάλη αίθουσα)
— inter la membroj de la familio estis multaj **disoj** (= μεταξύ των μελών της οικογένειας ήταν πολλές διαφορές)

Σημείωση

● Το πρόθημα **dis** αντιστοιχεί στην ελληνική πρόθεση **δια** πριν από ρήμα (**δια**δίδω, **δια**νέμω, **δια**κηρύσσω, **δια**τυμπανίζω, **δια**κινώ, κ.λπ.).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

akropolo = ακρόπολη
animo = ψυχή
aparta = ιδιαίτερος, χωριστός
aventuro = περιπέτεια
bufedo = μπαρ (πάγκος κυλικείου)
biero = μπύρα
dediĉi = αφιερώνω
delikata = λεπτός (ποιοτικά)
dramo = δράμα
ekrano = οθόνη
heroo = ήρωας
inklina = επιρρεπής (που έχει την κλίση, την τάση)
kamarado = σύντροφος, φίλος
kinematografo = κινηματογραφική μηχναή προβολής (**-io** = κινηματογραφία)
komedio = κωμωδία
konstati = διαπιστώνω
kulturi = καλλιεργώ
monumento = μνημείο
Partenono = Παρθενώνας
pasio = πάθος
piki = κεντώ, τσιμπώ, πειράζω
plaĉi = αρέσω
prezenti = παρουσιάζω
restoracio = εστιατόριο
romantika = ρομαντικός
sankta = άγιος, ιερός
sola = μόνος
stelo = αστέρι
talento = ταλέντο
tuŝi = αγγίζω

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

Al niaj herooj[1] plaĉas ankaŭ la kino. Eble ne tiel multe kiel la muziko aŭ la teatro, tamen tiel multe, ke ili vizitas de tempo al tempo kinejon.

Specialajn preferojn pri kinosteloj ili ne havas. Ili ambaŭ akceptas, ke la ekrano ne donas al la roluloj la okazon montri tute senpere sian talenton, kiel okazas en la teatro. Laŭ ilia opinio, en la kinematografia arto la unuan rolon ludas la reĝisoro.

Ili havas specialajn, sed ne samajn preferojn pri la filmoj. Tiel dum Kostas preferas ordinare aventurajn aŭ komediajn filmojn, Eleni montras preferon al la romantikaj, plenaj je pasio, filmoj.

Kostas kaptas la okazon[2] piki[3] sian amikinon pro tiu ŝia prefero al

---

1. Η από τα Ελληνικά προερχόμενη λέξη «**heroo**» σημαίνει «ήρωας», δηλαδή άνθρωπος με εξαιρετικές δυνάμεις και σπουδαία κατορθώματα θάρρους, αλλά όπως και στα Ελληνικά σημαίνει ακόμα μεταφορικά «πρωταγωνιστής» (κύριο πρόσωπο έργου ή γεγονότος).

2) «**kapti la okazon**». Η έκφραση σημαίνει κυριολεκτικά «αρπάζω την ευκαιρία» και αντιστοιχεί στην ελληνική έκφραση «βρίσκω την ευκαιρία», που μπορεί επίσης κατά λέξη να αποδοθεί και στην Εσπεράντο «**trovi la okazon**».

3. Η πρώτη σημασία της λέξης «**piki**» είναι «κεντώ» (τσιμπώ με μυτερό όργανο).

dramaj filmoj, kiuj, laŭ li, povas tuŝi nur la delikatajn[4] virinajn animojn.

Eleni redonas la pikojn konstatante lian kaŝitan intereson kaj viran inklinon al la perforto[5], kiun la aventuraj filmoj prezentas. Tre ofte la paro sidas en kafejo aŭ bufedejo[6] tute sola aŭ kun geamikoj.

Ili ordinare preferas iun malgrandan bufedejon-restoracion, kie oni povas ne nur trinki kafon aŭ bieron, sed ankaŭ ion manĝeti. Ili trovas tiun ejon bela, ĉar ĝi estas sufiĉe senbrua, kvankam la klientoj estas ordinare junaj gestudentoj.

Tie, trinkante sian kafon ili vigle babilas longe pri diversaj aferoj.

Kiam la kunularo estas granda, la temoj estas tre multaj. Unu kamarado havas apartan intereson pri la sportoj, alia pri la politiko, tria pri la kulturo[7], sed ĉiuj kune post longa diskuto, kaj ofte disputo, sukcesas ĉiam solvi ĉiujn problemojn de la mondo.

La granda amo de Eleni estas la muzeoj. Estas vere, ke tio ne tute plaĉas al Kostas, tamen vole-nevole li ĉiam akompanas sian amikinon.

Ili jam vizitis kvarfoje kaj eble kvinfoje ĉiun muzeon de Ateno, sed al Eleni tio tute ne sufiĉas.

Ordinare Kostas dediĉas sian dimanĉon al la basketbalo. Tamen laŭ Eleni tiu tago devus esti oferata al vizito de Akropolo. Estas vere, ke tio plaĉas ankaŭ al Kostas, kiu tamen tute ne volas perdi sian semajnan matĉon.

Post longaj diskutoj, kaj pro la senfinaj plendoj de Eleni, la solvo de la problemo estas trovita. Ĉiun trian dimanĉon Kostas lasas la basketbalon

---

Μεταφορικά σημαίνει «πειράζω», «κοροϊδεύω» και αντιστοιχεί στο ελληνικό «κεντρίζω» ή «πικάρω».

4. Το επίθετο «**delikata**» σημαίνει «λεπτός» σε ότι αφορά την ποιότητα. Επομένως «λεπτός οργανισμός, χαρακτήρας, ψυχή, τρόπος συμπεριφοράς, έκφραση κ.λπ.». Οπωσδήποτε η λέξη δεν σημαίνει «αδύνατος», δηλαδή «όχι παχύς». Η λέξη αυτή αποδίδεται με το πρόθημα «**mal**» και το επίθετο «**dika**» (= παχύς). Επομένως «**maldika**».

5. Από την επιθετική ρίζα «**fort**» (= δυνατός) και την πρόθεση «**per**» που δείχνει το μέσον, σχηματίζεται το μεταβατικό ρήμα «**perforti**» που σημαίνει «βιάζω», δηλαδή ενεργώ μέσω της δύναμης. Έτσι: «oni **perfortis** virinon» (= βίασαν γυναίκα).

Από το ρήμα «**perforti**» σχηματίζεται το ουσιαστικό «**perforto**» (= βία), το επίθετο «**perforta**» (= βίαιος), το επίρρημα «**perforte**» (= βίαια).

6. Η λέξη «**bufedo**» σημαίνει «μπαρ» (τραπέζι, πάγκος του μπαρ), δηλαδή δείχνει το έπιπλο πάνω στο οποίο σερβίρονται ποτά. Έτσι ο χώρος, το κατάστημα όπου λειτουργεί το «μπαρ» (bufedo), αποδίδεται με τη βοήθεια του επιρρήματος «**ej**» (**bufedejo** = μπαρ-κατάστημα, κυλικείο).

7. Η πρώτη σημασία του ρήματος «**kulturi**» είναι «καλλιεργώ». Έτσι, σε ότι αφορά αυτή τη σημασία του, είναι συνώνυμο του ρήματος. «**kultivi**» (= καλλιεργώ τη γη). Όμως, όπως και στα Ελληνικά, το ρήμα «**kulturi**» σημαίνει επίσης «καλλιεργώ το πνεύμα». Έτσι το ουσιαστικό «**kulturo**» σημαίνει επίσης «πνευματική καλλιέργεια», «πολιτισμός», «κουλτούρα».

kaj vizitas kun Eleni Akropolon. Tie la juna paro admiras, eble por centa fojo, la belajn antikvajn monumentojn, precipe Partenonon, kies la viziton Eleni rigardas kiel sanktan devon de ĉiu Greko.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

de tempo al tempo = ne tre ofte, nek tre malofte
kinosteloj = vaste konataj kaj spertaj aktoroj de kino
roluloj = personoj (aktoroj), kiuj ludas (havas) rolon en teatra aŭ alia verko.
senpere = sen interveno (helpo) de iu (io) alia
manĝeti = manĝi malmulte
kunularo = aro da kunuloj (amikoj, kamaradoj)
senfinaj = kiuj ne havas finon

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1) Kio ankaŭ plaĉas al Kostas kaj Eleni?
2) Kiu ludas la unuan rolon en la kino?
3) Kiajn filmojn preferas Kostas?
4) Kial Kostas pikas sian amikinon?
5) Kiajn animojn tuŝas la romantikaj filmoj?
6) Pri kio la kunularo babilas en la kafejo?
7) Kion plej multe ŝatas Eleni?
8) Al kio Kostas dediĉas siajn Dimanĉojn?
9) Kiam Kostas kaj Eleni vizitas la akropolon?
10) Kion precipe admiras la paro sur la akropolo?

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) Ο Κώστας θεωρεί (νομίζει) μερικές ψυχές λεπτές.
2) Η Ελένη βρίσκει τον Κώστα βίαιο.
3) Διάλεξαν ως θέμα συνομιλίας την πολιτική.
4) Η Ελένη βλέπει τον Παρθενώνα σαν το πιο όμορφο μνημείο.

5) Η Ελένη τον δέχτηκε ως φίλο και συνοδό.
6) Ο Κώστας την παρουσίαζε πολύ όμορφη.
7) (Αυτός) την άφησε εντελώς μόνη.
8) Ήταν φίλη του αλλά αυτός την ονόμαζε αδελφή.
9) Ήπιε την μπύρα του σαν νερό.
10) Αυτός παρουσίασε την αλήθεια, ψέμα.

γ) Στις πιο κάτω απαντήσεις, βάλτε κατάλληλες ερωτήσεις:

1) Mi ŝatas ambaŭ artojn, tiel la teatron, kiel ankaŭ la kinon.
2) Ĉia muziko plaĉas al mi.
3) Mi ordinare spektas romantikajn filmojn.
4) Ne, tute ne plaĉas al mi la aventuraj filmoj.
5) Jes, mi ŝatas viziti muzeojn.
6) Ne, mi tute ne okupas min pri la sportoj.
7) Jes, mi kantas sufiĉe bele.
8) Jes, mi multfoje vizitis la akropolon.
9) Jes, mi opinias, ke Partenono estas tre grava monumento.
10) Jes, la plej grava en la mondo.

δ) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) κλειστός
2) αγορασμένος
3) κοιμώμενος
4) αναμενόμενος
5) χρειαζόμενος
6) χτυπημένος
7) δωρηθείς
8) διαιρούμενος
9) διαλεγμένος
10) ξεχασμένος
11) πεσμένος
12) δοξαζόμενος
13) ενοχλημένος
14) καθήμενος

ε) Αποδώστε στα Ελληνικά:

1) skribiṭa
2) konsentanta
3) kulturita
4) laboranta
5) lasita
6) levita
7) oferata
8) pensanta
9) preparita
10) progresinta
11) protestanta
12) ŝanĝita
13) venkita
14) kuracata
15) kaŝita

στ) Αποδώστε στην Εσπεράντο:
1) Το πρόβλημα λύθηκε από τον Κώστα.
2) Ο ρόλος, παιγμένος από εκείνη την ηθοποιό, ήταν πολύ ενδιαφέρων.

3) Η Ελένη συνοδεύεται πάντα από τον Κώστα.
4) Κάθε Κυριακή θα αφιερώνεται στον Παρθενώνα.
5) Η πρώτη μπύρα είχε πιωθεί όταν έφθασε η Ελένη.
6) Η φιλονικία έχει ξεχαστεί.
7) Η ταινία είχε επιλεγεί από την Ελένη.
8) Αν είχα παρακληθεί, θα είχα δεχθεί.
9) Τέτοια βιβλία να διαβάζονται από τους νέους.
10) Η αυλαία σηκωνόταν όταν έφθασα στο θέατρο.

ζ) Σταυρόλεξο

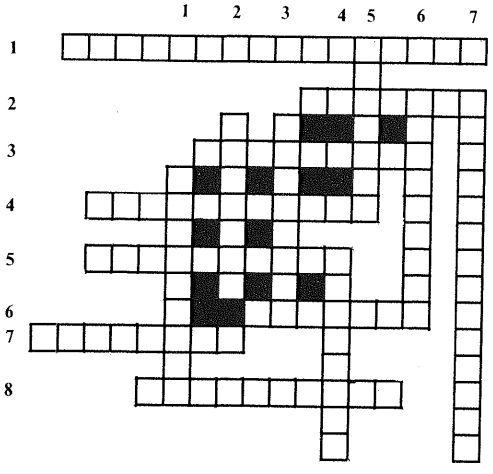

Οριζόντια
1. Persono okupanta sin pri kino.
2. Apartenanta al artisto.
3. Persono, kiu kuracas la homojn.
4. Ŝi ludas sufiĉe facilan muzikilon.
5. Ia komercisto.
6. Li faras la virojn pli belaj, per razilo.
7. Laŭ sia profesio, li devas stari apud la pordo.
8. Li kondukas ion profesie.

Κάθετα
1. Persono laboranta ordinare per la manoj.
2. Atleto, kiu kuras.
3. Apartenanta al kantisto.
4. Li povas labori en ĉia oficejo
5. Artisto laboranta per fotilo.
6. Li okupas sin pri sportoj.
7. Li vivas en la kamparo, kaj li okupas sin pri kultivaj laboroj.

η) Στο πιο κάτω κείμενο αντικαταστήστε τις ελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

«La **πελώριο** salono de la teatro estis **κι όλας εντελώς** plena, kiam oni levis la **αυλαία**, kaj lumo **έπεσε** sur la **σκηνή**. Unue **παρουσιάστηκε** la **μαέστρος** de la orkestro, kiu prezentis **πρώτα** la ĉefan **βιολιστή** kaj poste ĉiujn **μουσικούς**. La **θεατές** aplaŭdis varme. Kiam la **ηθοποιοί** kaj la **τραγουδιστές** sin prezentis sur la scenejo, oni denove **άρχισαν** aplaŭdi, **μέχρι** kiam la ĉefroluloj **μπήκαν** en la scenejon, **συνοδευόμενοι** de la **σκηνοθέτη**. Sur la balkonoj, la junaj spektantoj **όρθιοι** forte aplaŭdis, **ενώ νεαρές** oferis al la aktoroj florojn. La aktoroj, tute feliĉaj, **χαιρετούσαν** la **ευχαριστημένους** spektantojn, varme **ευχαριστώντας** ilin.

ΜΑΘΗΜΑ 18ο

ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ (AKUZATIVO)

● Εκτός από τις περιπτώσεις που έχουν κι όλας αναφερθεί, η αιτιατική χρησιμοποιείται επίσης στις λέξεις που δηλώνουν μέτρο (μέγεθος, βάρος, τίμημα κ.λπ.).
Έτσι:

— tiu arbo estas tri **metrojn** alta (= αυτό το δέντρο είναι τρία μέτρα ψηλό).
— la tablo estas du **metrojn** longa (= το τραπέζι είναι δύο μέτρα μακρύ).
— mi pezas okdek **kilogramojn** (= έχω βάρος ογδόντα κιλά).
— mi kuris kvar **kilometrojn** (= έτρεξα τέσσερα χιλιόμετρα).
— mi estis du **paŝojn** malproksime de li (= ήμουνα δύο βήματα μακρυά του).
— ĝi kostas tricent **drakmojn** (= αυτό στοιχίζει τρακόσιες δραχμές).
— li estas unu **jaron** pli juna ol ŝi (= αυτός είναι ένα χρόνο νεώτερος απ' αυτή).
— li estas duonan **kapon** pli alta ol mi (= αυτός είναι μισό κεφάλι ψηλότερος από μένα).

Σημείωση

● Στις περιπτώσεις όπου η λέξη που δηλώνει τη μονάδα μέτρου, βάρους, τιμήματος κ.λπ. αποδίδεται άμεσα με το ρήμα «esti» στις λέξεις «ύψος», «μήκος», «βάρος», «ποσό» κ.ά. η αιτιατική δεν χρησιμοποιείται.
Έτσι:

— la muro estas tri **metrojn** longa
αλλά — la longo de la muro estas tri **metroj**

ή — mi pezas okdek **kilogramojn**
αλλά — mia pezo estas okdek **kilogramoj**

ή — ĝi kostas ducent **drakmojn**
αλλά — ĝia kosto estas ducent **drakmoj**

ΠΡΟΘΕΣΗ «je» (PREPOZICIO «je»)

● Η πρόθεση **je** είναι αόριστη, χωρίς συγκεκριμένη έννοια. Όπως έχει λεχθεί σε προηγούμενο μάθημα, χρησιμοποιείται για τη δήλωση της ώρας.

Επίσης χρησιμοποιείται:

α) Αντί της αιτιατικής που δηλώνει, όπως πιο πάνω εξετάζεται, το μέτρο.
Έτσι:

«tiu arbo estas tri **metrojn** alta»
αλλά και «tiu arbo estas **je** tri **metroj** alta»

ή «la tablo estas du **metrojn** longa»
αλλά και «la tablo estas **je** du **metroj** longa»

ή «li estas unu **jaron** pli juna ol ŝi»
αλλά και «li estas **je** unu **jaro** pli juna ol ŝi»

ή «li estas duonan **kapon** pli alta ol mi»
αλλά και «li estas **je** duona **kapo** pli alta ol mi»

β) Μετά από επίθετα που δηλώνουν αφθονία ή έλλειψη.
Έτσι:

— la salono estis plena **je** homoj (= η αίθουσα ήταν γεμάτη από ανθρώπους).
— li estas riĉa **je** mankoj (= αυτός είναι πλούσιος σε ελλατώματα).
— ĉielo abunda **je** steloj (= ουρανός με αφθονία από αστέρια).
— kapo malplena **je** scioj (= κεφάλι άδειο από γνώσεις).
— urbo malriĉa **je** vivo (= πόλη φτωχή σε ζωή).

— vilaĝo dezerta **je** homoj (= χωριό έρημο από ανθρώπους).
— kripla **je** la dekstra mano (= ανάπηρος στο δεξί χέρι).

γ) Σε περιπτώσεις όπου από την έννοια της πρότασης δεν φαίνεται με απόλυτη σαφήνεια ποια ακριβώς πρόθεση είναι κατάλληλη να χρησιμοποιηθεί μετά από ένα επίθετο.
Έτσι:

— malfeliĉa **je** amo (= δυστυχισμένος από [λόγω] αγάπη)
— malsana **je** la stomako (= άρρωστος στο στομάχι)
— kapabla **je** ĉio (= ικανός για όλα)

Σημείωση

● Αρχικός σκοπός του επινοητή της Εσπεράντο ήταν να καλύψει με την αόριστη πρόθεση **je** τις περιπτώσεις αυτές, όπου είναι αμφίβολη η εύστοχη χρησιμοποίηση μιας άλλης πρόθεσης. Όμως οι περιπτώσεις αυτές είναι ελάχιστες. Έτσι η χρήση της **je** με αυτό το σκοπό είναι πολύ περιορισμένη, ενώ είναι ενδεδειγμένη η χρήση της στις άλλες περιπτώσεις που αναφέρονται πιο πάνω.

ΕΠΙΘΗΜΑ «uj» (SUFIKSO «uj»)

● Το επίθημα **uj** έχει και προσδίνει την έννοια αυτού που κάτι περιέχει.
Έτσι δείχνει:

α) δοχεία
Στις περιπτώσεις αυτές το επίθημα **uj** συνδέεται συνήθως με ουσιαστικά και δείχνει δοχείο που περιέχει ή προορίζεται γι' αυτό που το ουσιαστικό δηλώνει.
Έτσι:

inko = μελάνι → ink**uj**o = μελανοδοχείο
salo = αλάτι → sal**uj**o = αλατιέρα
akvo = νερό → akv**uj**o = καράφα νερού
mono = χρήμα → mon**uj**o = πορτοφόλι

β) δέντρα

Συνδέεται με ουσιαστικά που δηλώνουν φρούτο ή λουλούδι, και δείχνει το δέντρο ή γενικά το φυτό.

Έτσι:

pomo = μήλο → pom**uj**o = μηλιά
piro = αχλάδι → pir**uj**o = αχλαδιά
pruno = δαμάσκηνο → prun**uj**o = δαμασκηνιά
citrono = λεμόνι → citron**uj**o = λεμονιά
rozo = τριαντάφυλλο → roz**uj**o = τριανταφυλιά

Σημείωση

● Παρά την ύπαρξη του επιθήματος **uj**, συχνά το όνομα δέντρου σχηματίζεται ακόμα και με τη σύνθεση του ουσιαστικού που δηλώνει το φρούτο ή το λουλούδι με τη λέξη «arbo» (= δέντρο) ή «arbedo» (= θάμνος).

Έτσι:

μηλιά → **pomujo** αλλά και **pomarbo**
αχλαδιά → **pirujo** αλλά και **pirarbo**
λεμονιά → **citronujo** αλλά και **citronarbo**
τριανταφυλιά → **rozujo** αλλά και **rozarbedo**
οπωροφόρο δέντρο → **fruktarbo**

Βέβαια στις λέξεις που δηλώνουν απ' ευθείας φυτό ή δέντρο είναι περιτή η προσθήκη του επιθήματος uj ή της λέξης «arbo».

Έτσι:

kverko (= βελανιδιά), **pino** (= πεύκο), **platano** (= πλάτανος) κ.λπ.

γ) χώρες

Συνδέεται με ουσιαστικά που δηλώνουν κάτοικο ή μέλος μιας εθνότητας και δείχνει τη χώρα του κατοίκου ή της εθνότητας.

Έτσι:

Greko = Έλληνας → Grek**uj**o = Ελλάδα
Heleno = Έλληνας → Helen**uj**o = Ελλάδα
Franco = Γάλλος → Franc**uj**o = Γαλλία
Brito = Βρετανός → Brit**uj**o = Βρετανία
Egipto = Αιγύπτιος → Egipt**uj**o = Αίγυπτος

Όμως το επίθημα **uj** δεν είναι αρκετό για να καλύψει το σχηματισμό των ονομάτων όλων των χωρών.

Όπως είναι γνωστό, σε όλες τις Γλώσσες, ο σχηματισμός των ονομάτων των χωρών και κατοίκων είναι περίπλοκος και οπωσδήποτε όχι

καθορισμένος, δηλαδή δεν υπακούει σε κάποιο συγκεκριμένο κανόνα. Έτσι, στα Γαλλικά για παράδειγμα, ο Βέλγος είναι «Belge» αλλά ο Γάλλος είναι «Francais», ενώ το Βέλγιο είναι «Belgique» αλλά η Γαλλία «France». Στα Ελληνικά η κατάληξη -ια (Πολωνία, Γερμανία, Γαλλία κ.λπ.) καλύπτει τα ονόματα πολλών, όχι όμως όλων των χωρών, ενώ ταυτόχρονα χρησιμοποιούνται κι άλλες, διαφορετικές σε κάθε περίπτωση, καταλήξεις, ή αποδίδεται στα Ελληνικά η ξένη προφορά του ονόματος (Αίγυπτος, Βιετνάμ, Κονγκό, Κίνα, Χιλή, Μεξικό κ.λπ.).

Σε ότι αφορά τα ονόματα κατοίκων δεν υπάρχει κανένας κανόνας για το σχηματισμό τους (Γάλλος, Αιγύπτιος, Αυστριακός, Βραζιλιάνος, Κινέζος, Ιάπωνας κ.λπ.).

● Στην Εσπεράντο ισχύει ένα σχετικά κανονικό και απλό σύστημα.

Τα ονόματα όλων των παλαιών χωρών, δηλαδή των χωρών της Ευρώπης και του πολιτισμένου ή γνωστού στην αρχαιότητα μέρους της Ασίας και της Αφρικής σχηματίζονται με τη βοήθεια του επιθήματος **uj** σε σύνθεσή του με τις λέξεις που, γι' αυτές τις περιπτώσεις, δηλώνουν το μέλος της εθνότητας.

Έτσι:

Greko = Έλληνας → **Grekujo** = Ελλάδα
Italo = Ιταλός → **Italujo** = Ιταλία
Belgo = Βέλγος → **Belgujo** = Βέλγιο
Franco = Γάλλος → **Francujo** = Γαλλία
Perso = Πέρσης → **Persujo** = Περσία
Japano = Ιάπωνας → **Japanujo** = Ιαπωνία
Hispano = Ισπανός → **Hispanujo** = Ισπανία
Brito = Βρετανός → **Britujo** = Βρετανία
Hungaro = Ούγγρος → **Hungarujo** = Ουγγαρία
Hindo = Ινδός → **Hindujo** = Ινδία
Egipto = Αιγύπτιος → **Egiptujo** = Αίγυπτος
Ruso = Ρώσος → **Rusujo** = Ρωσία
Ĉino = Κινέζος → **Ĉinujo** = Κίνα

● Αντίθετο σύστημα ισχύει για τις υπόλοιπες χώρες, τις αποκαλούμενες «νέες». Στις περιπτώσεις αυτές η χώρα δίνει το όνομα στον κάτοικο και όχι το μέλος της εθνότητας στη χώρα.

Τα ονόματα των κατοίκων, λαών, αυτών των νέων χωρών σχηματίζονται από το όνομα της χώρας με τη βοήθεια του επιθήματος **an** που έχει εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα.

Έτσι:

Argentino = Αργεντινή → **Argentinano** = Αργεντινός
Ĉilio = Χιλή → **Ĉiliano** = Χιλιανός

Gvatemalo = Γουατεμάλα → **Gvatemalano** = Γουατεμαλός
Kanado = Καναδάς → **Kanadano** = Καναδός
Kubo = Κούβα → **Kubano** = Κουβανός
Peruo = Περού → **Peruano** = Περουβιανός
Angolo = Ανγκόλα → **Angolano** = Ανγκολέζος
Maroko = Μαρόκο → **Marokano** = Μαροκινός
Ugando = Ουγκάντα → **Ugandano** = Ουγκαντέζος
Aŭstralio = Αυστραλία → **Aŭstraliano** = Αυστραλός

● Στις περιπτώσεις όπου το όνομα πρωτεύουσας ή ποταμού μιας χώρας έδωσε το όνομά του στην ίδια τη χώρα (π.χ. Μεξικό, Αλγερία, Νιγηρία κ.ά.) για την αποφυγή σύγχυσης, το όνομα της χώρας σχηματίζετι από το όνομα της πρωτεύουσας ή του ποταμού με τη βοήθεια του επιθήματος **io**.
Έτσι:

Alĝero = Αλγέρι (πρωτεύουσα) → **Alĝerio** = Αλγερία (χώρα)
Meksiko = Μεξικό (πρωτεύουσα) → **Meksikio** = Μεξικό (χώρα)
Luksemburgo = Λουξεμβούργο (πρωτεύουσα) → **Luksemburgio** = Λουξεμβούργο (χώρα)
Niĝero = Νίγηρας (ποταμός) → **Niĝerio** = Νιγηρία (χώρα)
Senegalo = Σενεγάλης (ποταμός) → **Senegalio** = Σενεγάλη (χώρα)

Το όνομα των κατοίκων και αυτών των χωρών σχηματίζεται από το όνομα της χώρας με τη βοήθεια του επιθήματος **an**.
Έτσι:

Alĝeriano = Αλγερινός
Meksikiano = Μεξικανός
Luksemburgiano = Λουξεμβουργιανός
Niĝeriano = Νιγηριανός
Senegaliano = Σενεγαλέζος

● Επειδή όμως το επίθημα αυτό **(io)** είναι ηχητικά πιο πρόσφορο από το **ujo**, αν και καθορίστηκε για την εξυπηρέτηση των πιο πάνω μόνο περιπτώσεων (όμοιο όνομα πρωτεύουσας-χώρας ή ποταμού-χώρας), σιγά σιγά θεσπίστηκε ανεπίσημα σαν κατάληξη ονομάτων και των παλιών χωρών και, μετά από την πολύχρονη χρήση, θεωρείται πια αποδεκτό. Έτσι, χωρίς να καταργούνται όσα πιο πάνω αναφέρονται, είναι δυνατός ο σχηματισμός ονομάτων των παλιών χωρών επίσης με το επίθημα **io**
Έτσι:

Ελλάδα = **Grekujo** ή **Grekio**
Ιταλία = **Italujo** ή **Italio**

Βουλγαρία = **Bulgarujo** ή **Bulgario**
Βρετανία = **Britujo** ή **Britio**
Ισπανία = **Hispanujo** ή **Hispanio**
Ιαπωνία = **Japanujo** ή **Japanio**
Κίνα = **Ĉinujo** ή **Ĉinio**

Βέβαια αυτό δεν επηρεάζει το σχηματισμό του ονόματος των κατοίκων, λαών των παληών χωρών, που, όπως έχει λεχθεί πιο πάνω, δηλώνεται από αυτή την ίδια τη ρίζα των λέξεων (Greko, Italo, Bulgaro κ.λπ.).

● Σε μερικές περιπτώσεις το όνομα μια χώρας, στη Γλώσσα της, έχει κατάληξη **-land** (= χώρα), όπως Deutsch**land** (= Γερμανία), Neder**land** (= Ολλανδία), Ir**land** (= Ιρλανδία), Is**land** (= Ισλανδία), Finn**land** (= Φινλανδία) κ.ά.

Επειδή και στην Εσπεράντο η λέξη «χώρα» αποδίδεται από την ίδια ρίζα **(land-)**, είναι σύμφωνος με τους κανόνες σύνθεσης της Εσπεράντο ο σχηματισμός ονομάτων παληών χωρών με τη σύνθεση του ονόματος του λαού και της λέξης «**lando**» (= χώρα).
Έτσι:

Greko + lando = Greklando = χώρα των Ελλήνων = Ελλάδα
Skoto + lando = Skotlando = χώρα των Σκώτων = Σκωτία
Hungarlando = Ουγγαρία
Franclando = Γαλλία
Pollando = Πολωνία

Όμως τα ονόματα αυτά, ιδιαίτερα όταν δεν αφορούν γερμανόφωνες χώρες ή άλλες, που και στη δική τους γλώσσα, το όνομά τους περιέχει τη ρίζα **land-**, είναι καλό να αποφεύγονται. Είναι επομένως καλλίτερο να χρησιμοποιούνται τα επιθήματα **uj** ή **io.**

Σημείωση

● Το όνομα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (Η.Π.Α.) αποδίδεται στην Εσπεράντο από τα αρχικά των λέξεων του πρώτου ονόματος της χώρας (United States of North Amerika).
Έτσι:

Usono = U.S.A. (Η.Π.Α)
Usonano = Αμερικανός (κάτοικος των Η.Π.Α)

● Το επίθημα **uj** χρησιμοποιείται μόνο του ως αυτοτελής ρίζα από την οποία σχηματίζεται η λέξη **ujo** (= δοχείο, θήκη).

ΟΝΟΜΑΤΑ ΠΟΛΕΩΝ-ΠΟΤΑΜΩΝ-ΛΙΜΝΩΝ-ΟΔΩΝ κ.λπ. ΚΑΙ ΟΝΟΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.

● Για τα ονόματα γενικά ισχύει ο κανόνας που αφορά τις ξένες (διεθνείς) λέξεις, που στην Εσπεράντο, όπως έχει λεχθεί, μεταφέρονται με την προφορά της Γλώσσας τους, αλλά με την ορθογραφία και την ουσιαστική κατάληξη (**-o**) της Εσπεράντο.
Έτσι:

Ateno = Αθήνα
Parizo = Παρίσι
Vaŝingtono = Ουάσινγκτων
Moskvo = Μόσχα
Nilo = Νείλος
Danubo = Δούναβης
Alpoj = Άλπεις
Apeninoj = Απένινα

Αυτό όμως ισχύει για τα ονόματα πρωτευουσών ή πολύ μεγάλων πόλεων και γνωστών πλατειά, σ' όλο τον κόσμο πόλεων, ποταμών, βουνών, λιμνών κ.λπ.

Στις άλλες περιπτώσεις τα ονόματα αυτά μεταφέρονται στην Εσπεράντο με την προφορά της Γλώσσας τους και χωρίς την κατάληξη **-o** του ουσιαστικού.
Έτσι:

Lamia, Larisa, Kozani, Kastoria, Ksilokastro, Preveza κ.λπ.

Το ίδιο συμβαίνει και με τα ονόματα των ανθρώπων, που είναι προτιμότερο να μην εσπεραντοποιούνται ως προς την κατάληξη αλλά να μεταφέρονται όπως προφέρονται στη Γλώσσα τους, με το αλφάβητο της Εσπεράντο.
Έτσι:

όχι Spiro αλλά **Spiros**
όχι Johano αλλά **Johan**
όχι Mario αλλά **Maria**
όχι Ivano αλλά **Ivan**
όχι Piero αλλά **Pier** κ.ά.

Το ίδιος βέβαια ισχύει και για ονόματα χωριών, συνοικιών, οδών κ.λπ., που κι αυτά πρέπει να μεταφέρονται στην Εσπεράντο όπως προφέρονται στη Γλώσσα τους, και οπωσδήποτε χωρίς να μεταφράζονται.
Έτσι:

όχι «Nova Smirno»

αλλά «**Nea Smirni**»

όχι «strato de sankta Meletio»
αλλά «strato **Agiu Meletiu**»

όχι «avenuo de universitato»
αλλά «avenuo **Panepistimiu**»

● Ιδιαιτερότητα παρουσιάζουν τα ονόματα ανθρώπων και πόλεων της Ελλάδας. Πρώτα απ' όλα, δίφθογγοι και γράμματα των Ελληνικών, ξένα στο λατινικό αλφάβητο, αποδίδονται στην Εσπεράντο με συγκεκριμένο τρόπο που έχει εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα. Όμως, εκτός από αυτό, πολλά ονόματα πόλεων, περιοχών, ποταμών, λιμνών, βουνών κ.λπ. που αναφέρονται στην Ελληνική Ιστορία ή Μυθολογία, εσπεραντοποιήθηκαν και ως προς την κατάληξη, υπακούοντας στον πιο πάνω κανόνα, που αφορά τα πασίγνωστα στον κόσμο ονόματα.
Έτσι:

Sparto = Σπάρτη
Beotujo = Βοιωτία
Dodono = Δωδώνη
Efezo = Έφεσος
Eleŭziso = Ελευσίνα
Eŭbeo = Εύβοια
Tebo = Θήβα
Mileto = Μίλητος
Olimpo = Όλυμπος
Samotraco = Σαμοθράκη
Trojo = Τροία
Macedonio ή **Makedonio** = Μακεδονία
Cipro = Κύπρος κ.λπ.

Το ίδιο ισχύει και για τα αρσενικά αρχαία Ελληνικά ονόματα.
Έτσι:

Agamemnono = Αγαμέμνων
Ezopo = Αίσωπος
Dionizo = Διόνυσος
Sofoklo = Σοφοκλής
Periklo = Περικλής
Diomedo = Διομήδης
Odiseo = Οδύσσεας
Zeŭso = Δίας (Ζευς)
Paŭzanio = Παυσανίας
Areso = Άρης

Herodoto = Ηρόδοτος
Minoo = Μίνωας
Telemaĥo = Τηλέμαχος
Tezeo = Θησέας κ.λπ.

Όμως τα θηλυκά αρχαία Ελληνικά ονόματα μεταφέρονται συνήθως στην Εσπεράντο με την κατάληξη της Ελληνικής ή Λατινικής τους προφοράς (-α).
Έτσι:

Atena = Αθηνά
Afrodita = Αφροδίτη
Hera = Ήρα
Gea = Γη
Heba = Ήβη
Demetera = Δήμητρα
Helena = Ελένη
Talia = Θάλεια
Ioa = Ιώς
Ismena = Ισμήνη
Letoa = Λητώ
Sapfoa = Σαπφώ κ.λπ.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

agi = ενεργώ
aprobi = εγκρίνω
bluzo = μπλούζα
boto = μπότα
brili = λάμπω
ĉapelo = καπέλο
ĉemizo = πουκάμισο
deci = αρμόζω, ταιριάζω
egala = ίσος, όμοιος
eleganta = κομψός
ganto = γάντι
gladi = σιδερώνω
ĝinzo = τζην (παντελόνι)
ideo = ιδέα
jako = σακάκι
ĵaketo = ζακέτα
kapuĉo = κουκούλα
koloro = χρώμα
konforma = σύμμορφος, σύμφωνος, ταιριαστός
kostumo = κοστούμι, ενδυμασία
kravato = γραβάτα
kutimi = συνηθίζω
laŝga = πλατύς, φαρδύς

mantelo = μανδύας, πανωφόρι φαρδύ
objekto = πράγμα, αντικείμενο
ombrelo = ομπρέλα
oportuna = άνετος, πρόσφορος, ευχερής
palto = παλτό
pantalono = παντελόνι
pluvo = βροχή
poluri = στιλβώνω, γυαλίζω
porti = κρατώ, φέρω, φορώ
pulovero = πουλόβερ
ŝtrumpo = κάλτσα
ŝuo = παπούτσι
tolo = πανί
vesti = ντύνω
vintro = χειμώνας

KEIMENO (TEKSTO)

Sinjoro Vasilis estas ĉiam eleganta. Ĉiutage li iras al sia oficejo tre bone kaj elegante vestita.

Li ordinare portas[1] kostumon[2], kies la jako kaj la pantalono devas esti ĉiam bone gladitaj, same kiel la ĉemizo.

La kravato kaj la ŝtrumpoj devas havi egalan koloron, kaj liaj ŝuoj devas esti ĉiam brile poluritaj.

Liaj filoj ofte pikas lin, pro tiu ĉi lia kutimo. Ili diras al li, ke li deziras sin prezenti juna kaj bela, tamen li tute vane klopodas, ĉar liaj vestoj tute ne decas al la nuna, moderna epoko.

La patro kontraŭdiras, ke la viroj, same kiel la virinoj, devas esti ĉiam elegantaj, sed la viroj, en ĉiu aĝo, devas esti ankaŭ dece kaj oportune vestitaj.

Kostas, kiu ordinare portas ĝinzon[3] kun bluzo aŭ pulovero, estas granda malamiko de la kravato, kiun li vidas kiel simbolon de la konformismo[4].

Li preferas porti tolŝuojn aŭ botojn, kaj, en la vintro, li neniam portas

---

1. Το ρήμα «**porti**» αντιστοιχεί στο «φέρω» της καθαρεύουσας ελληνικής. Δεν σημαίνει μόνο «φορώ» αλλά και «κρατώ» ή «φέρω». Έτσι: «mi **portas** novan ĉemizon» (= φοράω καινούργιο πουκάμισο) αλλά και «mi **portas** ombrelon, monujon, perukon, juvelon» (= φέρω ομπρέλα, πορτοφόλι, περούκα, κόσμημα κ.λπ.). Επίσης: «mi **portas** valizon, bebon, ŝarĝon» (= κρατώ βαλίτσα, μωρό, φορτίο κ.λπ.).

2. Η λέξη «**kostumo**» δεν αφορά μόνο το ανδρικό ένδυμα. Σημαίνει γενικά «ενδυμασία» (τοπική, στρατιωτική, ιερατική, επίσημη κ.λπ.). Βέβαια λέξεις που δηλώνουν συγκεκριμένη ενδυμασία, όπως «στολή», «ράσο» κ.λπ. αποδίδονται με ιδιαίτερες ρίζες (uniformo, sutano).

3. Η λέξη «**ĝinzo**» σημαίνει «παντελόνι από ύφασμα τζην». Υπάρχει και η λέξη «**bluĝino**» (= μπλουτζήν) που σημαίνει γενικά «ρούχο από ύφασμα μπλουτζήν».

4. Το επίθετο «**konforma**» σημαίνει «σύμμορφος, σύμφωνος, ταιριαστός». Ανταποκρίνεται στον όρο της Ελληνικής, «όπως πρέπει» ή «καθώς πρέπει». Έτσι ο όρος «**kon-**

gantojn, ĉapelon, palton aŭ pluvmantelon. Li preferas larĝan[5] ĵaketon kun kapuĉo, kaj li vere malamas la ombrelon.

La patro tute ne aprobas tiujn gustojn de Kostas, sed li esperas, ke, post kelkaj jaroj, lia filo certe ŝanĝos opiniojn. Tiu afero tamen ofte estas objekto de vigla disputo inter la patro kaj la filo. Kostas kredas, ke la malelegante vestitaj junuloj estas homoj tute liberaj, dum la kravatportantaj maljunuloj estas personoj fidele ligitaj al malnovaj kutimoj kaj ideoj.

La patro kontraŭdiras, ke estus pli bone, se la junuloj montrus sian inklinon al la libero kaj progreso per siaj agoj kaj ne per siaj vestoj.

Estas vere, ke ili ambaŭ vigle defendas siajn opiniojn, per fortaj argumentoj, tamen ili tute ne estas certaj, ke ili vere pravas. Tiel la patro kiel ankaŭ la filo vere estimas unu la alian, kaj ambaŭ bone scias, ke iliaj malsimilaj gustoj tute ne montras, ke ili ne estas homoj liberpensaj kaj progresemaj. La junulo kaŝe admiras sian elegantan patron, kaj tiu lasta estas tute fiera pri sia maleleganta filo.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

ĉiutage = en ĉiu tago
tolŝuoj = ŝuoj el tolo
pluvmantelo = mantelo por la pluvo
kravatportantoj = kiuj portas kravaton
liberpensaj = kiuj pensas libere
progresemaj = kiuj emas al progreso

---

formismo» λέξη που έτσι χρησιμοποιείται συχνά και στα Ελληνικά (κομφορμισμός) σημαίνει ελεύθερα «καθωσπρεπισμός».

5. Το επίθετο «**larĝa**» σημαίνει «πλατύς». Έτσι: «**larĝa** rivero, strato, lito» (= πλατύ ποτάμι, δρόμος, κρεβάτι κ.λπ.). Η ίδια λέξη σημαίνει επίσης «φαρδύς». Έτσι «**larĝa** ĉemizo, pulovero, ŝuo» (= φαρδύ πουκάμισο, πουλόβερ, παπούτσι κ.λπ.).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1) Kiel sinjoro Vasilis vestas sin?
2) Kion portas ordinare sinjoro Vasilis?
3) Kiaj devas ĉiam esti la pantalono kaj la jako de sinjoro Vasilis?
4) Kiel devas esti vestitaj la viroj, laŭ sinjoro Vasilis?
5) Kies malamiko estas Kostas?
6) Kiajn ŝuojn portas sinjoro Vasilis?
7) Ĉu sinjoro Vasilis aprobas la gustojn de sia filo?
8) Kiaj homoj estas, laŭ Kostas, la malelegantaj junuloj?
9) Kion Kostas kredas pri la kravatportantoj?
10) Kiaj homoj estas sinjoro Vasilis kaj Kostas?

β) Ταιριάξτε, σύμφωνα με τη σημασία τους, καθεμιά από τις λέξεις:

mano, biero, patro, aktoro, argumento, brilo, orkestro, piedo, vintro, pluvo

με μια από τις λέξεις:

suno, diskuto, dirigento, ganto, ŝuo, glaso, palto, ombrelo, rolo, konsilo

γ) Από τα ονόματα των κατοίκων σχηματίστε τα αντίστοιχα ονόματα των χωρών τους:

1) Etiopo (Αιθίοπας)
2) Kenjano (Κενυάτης)
3) Sviso (Ελβετός)
4) Polo (Πολωνός)
5) Vjetnamano (Βιετναμέζος)
6) Portugalo (Πορτογάλος)
7) Liberiano (Λιβεριανός)
8) Nikaragvano (Νικαραγουανός)
9) Svedo (Σουηδός)
10) Armeno (Αρμένης)
11) Sudanano (Σουδανός)
12) Norvego (Νορβηγός)
13) Kongolano (Κογκολέζος)
14) Ĉeĥoslovako (Τσεχοσλοβάκος)
15) Mongolo (Μογκόλος)

16) Libiano (Λύβιος)
17) Rumano (Ρουμάνος)
18) Urugvajano (Ουρουγουανός)
19) Panamiano (Παναμέζος)
20) Estono (Εσθονός)

δ) Ταιριάξτε σύμφωνα με τη σημασία τους καθεμιά από τις λέξεις:

donaco, celo, biero, radio, kuracisto, studento, rolo, pordo, amiko, pluvo, heroo, vesto, bruo, libro, tero, aŭto, pomo, festivalo, decido, malamiko

με μια από τις μετοχές:

legata, venkita, okazinta, estimata, prenita, fermita, manĝata, ricevita, brilanta, ekzamenota, atingita, ludata, trinkota, ekzamenanta, falonta, glorita, ĝenanta, gladita, haltinta, kulturita.

e) **Σταυρόλεξο**

Οριζόντια
1. σίδερο (σιδερώματος)
2. σιδερώτριες
3. σιδερώνω

Κάθετα
1. σιδερωμένος
2. σιδερωτήριο
3. σιδερωτής
4. σιδέρωμα
5. θήκη σίδερου

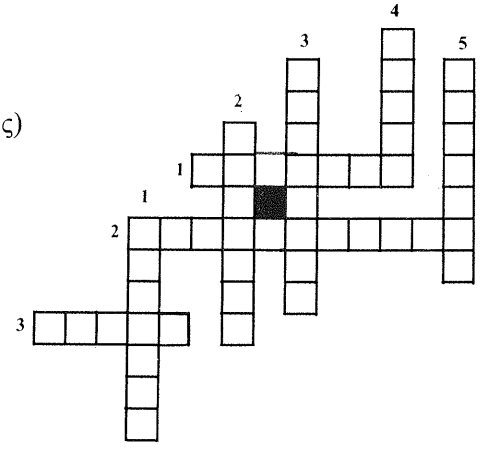

στ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω λέξεις χρησιμοποιώντας τα μέχρι τώρα γνωστά σας προσθήματα:

1. ανεκτός
2. καταιγίδα
3. δυσάρεστος
4. στιλβωτήριο
5. Τραπεζοϋπάλληλος
6. νιπτήρας
7. αντευχαριστώ
8. ανθώνας
9. εξηγήσιμος
10. σύζυγοι
11. κλείστρο
12. παλαίστρα
13. στενός
14. οπερέτα
15. ικετεύω
16. τσιγαροθήκη
17. παιχνίδι
18. επαναπροσφέρω
19. πλύστρα
20. ρουχισμός

21. κρυψώνα
22. πανύψηλος
23. βιβλιαράκι
24. χάνω εδώ κι εκεί
25. νεολαία
26. αναγνώσιμος
27. φυλακή
28. κεντρί
29. κομματάκι
30. αντίηχος
31. ψιχάλισμα
32. αναπαυτήριο
33. κομουνισμός
34. επιχειρηματίας
35. χώρος περιπάτου
36. φαγώσιμος
37. καυτός
38. πατρίδα

ζ) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

«Li kutimas porti treege elegantajn vestojn. Li aĉetas la plej belajn kravatojn kaj deziras, ke ili estu ĉiam samkoloraj kun liaj ŝtrumpoj. Liaj ĉemizoj estas ĉiam bone gladitaj, kaj liaj ŝuoj brilantaj. En la vintro li portas palton kaj gantojn, kaj, kiam pluvas, li portas ombrelon. Oni opinias, ke il faras tion, ĉar li deziras sin montri bela, sed la vero estas, ke li volas nur esti eleganta, ĉar li kredas, ke tio decas al serioza viro.»

ΜΑΘΗΜΑ 19ο

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΠΙΘΕΤΟΥ ΚΑΙ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟ

● Όπως έχει πολλές φορές λεχθεί, το επίθετο συμφωνεί πάντα, σε πτώση και αριθμό, με το ουσιαστικό που προσδιορίζει. Εξαίρεση στον κανόνα αυτό αποτελεί η περίπτωση του κατηγορούμενου-επιθέτου, που έχει, σε προηγούμενο μάθημα, εξεταστεί.

● Όμως, όταν ένα επίθετο προσδιορίζει ταυτόχρονα δύο ή περισσότερα ουσιαστικά, που είναι στον ενικό αριθμό, τότε το επίθετο αυτό είναι οπωσδήποτε στον πληθυντικό.
Έτσι:

— mi havas **freŝajn** panon kaj lakton (=έχω φρέσκο ψωμί και γάλα)
— mi havas **belajn** filon kaj filinon (=έχω όμορφους γυιο και κόρη)
— li portas **larĝajn** jakon kaj ĉapelon (=φοράει φαρδυά σακάκι και καπέλο)
— en la ĉambro estas **grandaj** tablo kaj seĝo (=στο δωμάτιο είναι μεγάλα τραπέζι και κάθισμα)
— ŝi havas **fidelajn** hundon kaj katon (=έχει πιστά σκυλί και γατί)
— mi havas **kriplajn** patron kaj fraton (=έχω ανάπηρους πατέρα και αδελφό)

Σημείωση

● Το σημείο αυτό αποτελεί ίσως πρόβλημα για τον Έλληνα σπουδαστή της Εσπεράντο γιατί στα Ελληνικά το επίθετο, σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι στον ενικό αριθμό (φοράει φαρδύ σακάκι και καπέλο, έχω φρέσκο ψωμί και γάλα, κ.λπ.).

Όμως ο πληθυντικός αριθμός του επιθέτου είναι απαραίτητος για

την αποφυγή σύγχυσης, σε ότι αφορά την έννοια της πρότασης. Γιατί η πρόταση «mi havas **freŝan** panon kaj lakton» σημαίνει «έχω φρέσκο ψωμί και γάλα», επομένως δείχνει ότι η ιδιότητα που εκφράζει το επίθετο «freŝa» (=φρέσκο) αφορά μόνο το ψωμί. Δηλαδή «έχω ψωμί φρέσκο και γάλα, που όμως δεν είναι φρέσκο». Έτσι η πρόταση «mi havas **belan** filon kaj filinon» σημαίνει «έχω όμορφο γυιο και κόρη» και δείχνει «έχω γυιο όμορφο και κόρη που όμως δεν είναι όμορφη».

Με το ίδιο σκεπτικό η πρόταση «li portas **larĝan** jakon kaj ĉapelon», που σημαίνει «φοράει φαρδύ σακάκι και καπέλο», δεν δείχνει ότι και το καπέλο είναι φαρδύ όπως το σακάκι. Ή η πρόταση «li havas **kriplan** patron kaj fraton», που σημαίνει «έχει ανάπηρο πατέρα και αδελφό» δεν δείχνει ότι και ο αδελφός είναι ανάπηρος όπως ο πατέρας.

Σε όλες λοιπόν τις πιο πάνω περιπτώσεις, το επίθετο προσδιορίζει (χαρακτηρίζει) το ένα μόνο από τα δύο ουσιαστικά.

Είναι επομένως φανερό, ότι αν σκοπός είναι να δείξουμε, ότι η ιδιότητα που εκφράζεται από το επίθετο αφορά και τα δύο ουσιαστικά, πρέπει να χρησιμοποιήσουμε το επίθετο αυτό στον πληθυντικό αριθμό.

Η πρόταση λοιπόν «mi havas **freŝan** panon kaj lakton» δείχνει ότι μόνο το ψωμί είναι φρέσκο, ενώ η πρόταση «mi havas **freŝajn** panon kaj lakton» δείχνει ότι τόσο το ψωμί όσο και το γάλα είναι φρέσκα.

● Αντίθετα με την προηγούμενη περίπτωση, όταν δύο ή περισσότερα επίθετα προσδιορίζουν ένα μόνο ουσιαστικό, που είναι στον πληθυντικό αριθμό, τότε αυτά τα επίθετα είναι οπωσδήποτε στον ενικό αριθμό. Έτσι:

— la **malnova** kaj la **nova** Testamentoj
(=η παλιά και η καινή Διαθήκες)
— la **granda** kaj la **malgranda** domoj
(=το μεγάλο και το μικρό σπίτια)
— la **greka** kaj la **franca** popoloj
(=ο Ελληνικός και ο Γαλλικός λαοί)
— la **komerca** kaj la **financa** konsilanoj
(=ο εμπορικός και ο οικονομικός σύμβουλοι)

Σημείωση

● Και η περίπτωση αυτή είναι ξένη στην Ελληνική έκφραση, όμως είναι απόλυτα λογική αφού, όπως φαίνεται από τα πιο πάνω παραδείγματα, είναι φανερό ότι κάθε επίθετο εκφράζει ιδιότητα που αφορά χωριστά καθένα από τα ουσιαστικά.

Δηλαδή στην πρόταση «la **komerca** kaj la **financa** konsilanoj diskutis pri la afero» (=ο εμπορικός και ο οικονομικός σύμβουλοι συζήτησαν

για την υπόθεση) είναι φανερό ότι το ένα επίθετο (komerca) αφορά ένα από τους συμβούλους, και το άλλο (financa) αφορά τον δεύτερο. Πρόκειται επομένως για δύο συμβούλους, από τους οποίους ο ένας είναι εμπορικός και ο άλλος οικονομικός.

Έτσι από τη φράση «vi trovu la **ruĝan**, la **flavan** kaj la **bluan** kartojn kaj lasu la ceterajn» (= βρες την κόκκινη, την κίτρινη και την μπλε κάρτα (ες) και άσε τις υπόλοιπες) προκύπτει με σαφήνεια ότι αναφερόμαστε σε τρεις κάρτες, ανάμεσα σε πολλές, που κάθε μια τους έχει ένα από τα τρία χρώματα που δηλώνονται από τα αντίστοιχα τρία επίθετα (ruĝa, flava, blua).

ΤΟ ΑΡΝΗΤΙΚΟ «ne» ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΕΡΗΤΙΚΟ «sen» ΩΣ ΠΡΟΘΗΜΑΤΑ

● Τόσο το αρνητικό **ne** όσο και η πρόθεση **sen** συχνά χρησιμοποιούνται σαν πρώτα συνθετικά (προθήματα) σύνθετων λέξεων, στις οποίες προσδίνουν την έννοιά τους.

Πάντως πρέπει κανείς να προσέξει ότι το αρνητικό **ne** προσδίνει στο κύριο συνθετικό της σύνθετης λέξης την έννοια της άρνησης, ενώ το στερητικό **sen** προσδίνει σ' αυτό την έννοια της έλλειψης.

Έτσι:

nesana = μη (όχι) υγιής.
senhara = άτριχος.

● Το στερητικό **sen** χρησιμοποιείται συνήθως σε συνθέσεις με ουσιαστικές ρίζες για το σχηματισμό επιθέτων ή επιρρημάτων, όπου δηλώνεται η έλλειψη της ιδέας που το ουσιαστικό εκφράζει.

Έτσι:

— homo = άνθρωπος → **senhoma** = χωρίς ανθρώπους
li marŝis sur **senhoma** strato (= βάδιζε σε χωρίς ανθρώπους [έρημο από ανθρώπους] δρόμο)

— karno = σάρκα → **senkarna** = άσαρκος (ισχνός)
— barbo = γενειάδα → **senbarba** = χωρίς γένεια
— haro = τρίχα → **senhara** = άτριχος
li havis vizaĝon **senkarnan** kaj **senbarban** kaj kapon tute **senharan** (= είχε πρόσωπο ισχνό και σπανό [χωρίς γένεια] και κεφάλι εντελώς άτριχο)

— korpo = σώμα → **senkorpa** = ασώματος
nia eterna **senkorpa** Dio (= ο αιώνιος ασώματος Θεός μας)

— senco = έννοια, νόημα → **sensenca** = χωρίς έννοια
li parolis tute **sensence** (= μιλούσε εντελώς χωρίς νόημα)

— limo = όριο, σύνορο → **senlima** = απεριόριστος
— vojo = οδός → **senvoja** = χωρίς οδό
dezerto **senlima** kaj **senvoja** etendiĝis antaŭ miaj okuloj (= έρημος απεριόριστη και χωρίς οδούς απλωνόταν μπρος στα μάτια μου)

● Επειδή λογικά δεν είναι συνήθως δυνατό να προσδοθεί η έννοια της έλλειψης σε ένα επίθετο ή σε ένα ρήμα, δηλαδή σε λέξεις που εκφράζουν άμεσα ιδιότητα, ενέργεια ή κατάσταση, το στερητικό **sen** είναι προτιμότερο να μη χρησιμοποιείται σαν πρώτο συνθετικό σε συνθέσεις με επιθετικές και ρηματικές ρίζες.

Στις περιπτώσεις αυτές είναι καλύτερο να χρησιμοποιείται το αρνητικό **ne**.

Έτσι είναι καλύτερο να πούμε:

nesperta = μη έμπειρος, άπειρος.
παρά **sensperta**

ή **neforta** = μη δυνατός, αδύναμος
παρά **senforta**

ή **nebela** = μη (όχι) όμορφος
παρά **senbela**

ή **nekulpa** = μη ένοχος
παρά **senkulpa**

● Όμως το στερητικό **sen** χρησιμοποιείται συχνότερα από το **ne** σε συνθέσεις με επίθετα που προέρχονται από ρηματικές ρίζες.
Έτσι:

danki = ευχαριστώ → **sendanka** = αγνώμων
honti = ντρέπομαι → **senhonta** = αδιάντροπος
defendi = υπερασπίζω → **sendefenda** = ανυπεράσπιστος
fini = τελειώνω → **senfina** = ατέλειωτος

Σημείωση

● Πρέπει κανείς να προσέξει ότι το αρνητικό **ne** προσδίνει στις λέξεις έννοια αρνητική. Επομένως δεν έχει σχέση με το πρόθημα **mal**, που δεν εκφράζει άρνηση, αλλά έννοια εκ διαμέτρου αντίθετη.

Για παράδειγμα, κάθε τι που δεν είναι όμορφο δεν σημαίνει ότι είναι οπωσδήποτε άσχημο. Επομένως υπάρχει σαφής διαφορά ανάμεσα στις λέξεις:

nebela = μη (όχι) όμορφος
και **malbela** = άσχημος

Έτσι:

utila = ωφέλιμος → **neŭtila** = μη ωφέλιμος, ανωφελής
malutila = επιβλαβής, βλαβερός

fiera = περήφανος → **nefiera** = μη περήφανος
malfiera = ταπεινός

kara = αγαπητός, ακριβός → **nekara** = όχι ακριβός
malkara = φτηνός

Βέβαια μερικές φορές η άρνηση ισοδυναμεί με την απόλυτη αντίθεση, όπως για παράδειγμα στην λέξη **honesta** (= έντιμος), όπου η άρνηση (**nehonesta** = μη έντιμος) ισοδυναμεί με την αντίθετη έννοια (**malhonesta** = άτιμος) ή:

ĝusta = σωστός → **neĝusta**, **melgûsta**) = λανθασμένος

vera = αληθινός → **nevera**, **malvera**) = ψεύτικος

sana = υγιής → **nesana**, **malsana**) = άρρωστος

Στις περιπτώσεις αυτές είναι προτιμότερο να χρησιμοποιείται αντί του αρνητικού **ne** το πρόθημα **mal** της αντίθεσης.

ΕΠΙΘΗΜΑ «ind» (SUFIKSO «ind»)

● Το επίθημα **ind** έχει και προσδίνει την έννοια «άξιος για...»
Συνήθως χρησιμοποιείται σε συνθέσεις με ρηματικές ρίζες και σχηματίζει επίθετα που εκφράζουν «άξιος για την ιδέα που η ρίζα δηλώνει».
Έτσι:

ami = αγαπώ → am**inda** = άξιος αγάπης (αξιαγάπητος)
admiri = θαυμάζω → admir**inda** = άξιος θαυμασμού (αξιοθαύμαστος)
kredi = πιστεύω → kred**inda** = αξιόπιστος
fidi = εμπιστεύομαι → fid**inda** = άξιος εμπιστοσύνης
legi = διαβάζω → leg**inda** = άξιος ανάγνωσης
kompati = συμπονώ, λυπάμαι → kompat**inda** = αξιολύπητος

● Το επίθημα **ind** χρησιμοποιείται μόνο του, σαν αυτοτελής ρίζα, από την οποία σχηματίζονται λέξεις, όπως:

indo = αξία
inda = άξιος
indi = αξίζω
— mia vivo ne plu havas **indon** (= η ζωή μου δεν έχει πια αξία)
— infano **inda** je puno (= παιδί άξιο για τιμωρία)
— mi **indas** vian helpon (= αξίζω τη βοήθειά σου)

ΠΡΟΘΗΜΑ «eks» (PREFIKSO «eks»)

● Το πρόθημα **eks** δείχνει τον πρώην.
Συνήθως χρησιμοποιείται πριν από λέξεις (ουσιαστικά), που δηλώνουν επάγγελμα και δείχνει τον πρώην (τέως) στο επάγγελμα αυτό.
Έτσι:

ministro = υπουργός → **eks**ministro = πρώην υπουργός
reĝo = βασιλιάς → **eks**reĝo = πρώην βασιλιάς
oficiro = αξιωματικός → **eks**oficiro = πρώην αξιωματικός
prezidanto = πρόεδρος → **eks**prezidanto = πρώην πρόεδρος
edzo = σύζυγος → **eks**edzo = πρώην σύζυγος
instruisto = δάσκαλος → **eks**instruisto = πρώην δάσκαλος

● Το πρόθημα **eks** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το επίθετο **eksa** (= ο πρώην)

— mia **eksa** ofico estis pli bona ol la nuna (= το πρώην επάγγελμά μου ήταν καλύτερο από το τωρινό)

Σημείωση

● Η έκφραση «**eksu!**» (= να είσαι, «πρώην», να γίνεις «πρώην») ως σύνθημα αποδοκιμασίας είναι το ακριβώς αντίθετο του «**vivu!**» (= ζήτω, να ζης), και αντιστοιχεί στις ελληνικές αποδοκιμασίες «**έξω!**» ή «**κάτω!**».

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

atenta = προσεκτικός
atesti = μαρτυρώ
braceleto = βραχιόλι
establi = ιδρύω, ανοίγω
frizi = κατσαρώνω
haro = τρίχα
indigni = αγανακτώ
jupo = φούστα
juvelo = κόσμημα (μπιζού)
koketa = φιλάρεσκος
koliero = κολιέ
Kolonjo = Κολωνία
kombi = χτενίζω
kvalito = ποιότητα
lipo = χείλος (ανατ.)
manikuri = περιποιούμαι νύχια
modo = μόδα
modesta = μετριόφρων, μέτριος
mono = χρήμα
ornami = στολίζω
oro = χρυσάφι
pagi = πληρώνω
parfumo = άρωμα
prezo = τιμή (οικον.)
respondi = απαντώ
ringo = δακτυλίδι, κρίκος
robo = φόρεμα
sapo = σαπούνι
sklavo = σκλάβος, δούλος
sorto = τύχη, μοίρα
sumo = σύνολο, ποσόν
ŝalo = σάλι
ŝminki = μακιγιάρω
uzi = χρησιμοποιώ
vendi = πουλάω

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

Sinjorino Georgopulu estas, same kiel ŝia edzo, sufiĉe eleganta virino.

Ŝi estas ĉiam bone, sed ne tre riĉe vestita.

Ŝi atente kaj bonguste elektas siajn vestojn kaj kutime ne permesas al si pagi grandan sumon[1] da mono[2] por sia vestaro.

Ŝi klopodas, kaj ĉiam sukcesas trovi ion belan kaj modan en bonaj kvalito kaj prezo.

Ŝi ne sekvas fidele la modon, ĉar, kiel ŝi diras, ŝia aĝo ne permesas al ŝi tion. Tamen ŝi estas ĉiam tre bonguste vestita.

Sinjorino Evangelia tute ne ŝatas la juvelojn kaj ornamojn. La sola ora objekto kiun ŝi portas, estas ŝia edzina ringo[3].

En tre maloftaj okazoj, ŝi portas tre modestajn[4] braceleton kaj kolieron.

Ŝi tute ne ŝminkas sin kaj ŝi uzas nur lipruĝon, kolonjan[5] akvon kaj, tre malofte, delikatan parfumon.

Ŝi neniam vizitas[6] friziston aŭ manikuriston sed ŝia hararo[7] estas ĉiam tre bone kaj atente kombita.

Sinjorino Evangelia kredas, ke la virinoj devas ĉiam zorgi por esti belaj kaj elegantaj, tamen ili tute ne devas esti sklavinoj de la spegulo. Ŝi diras, ke la plej bonaj helpantoj en tio estas la akvo kaj la sapo.

---

1. Όπως έχει, λεχθεί, η λέξη «**sumo**» σημαίνει «αποτέλεσμα πρόσθεσης», δηλαδή «σύνολο». Σημαίνει όμως επίσης «ποσόν».

2. Η λέξη «**mono**» (= χρήμα) στην Εσπεράντο, όπως και στις περισσότερες Γλώσσες, χρησιμοποιείται μόνο στον ενικό αριθμό. Έτσι ενώ στα Ελληνικά λέμε «έχω λεφτά» ή «κάνει πολλά λεφτά», στην Εσπεράντο αντίστοιχα λέμε: «mi havas **monon**» και «ĝi kostas multan **monon**».

3. Η λέξη «**ringo**» σημαίνει «δακτυλίδι» σαν κόσμημα αλλά και γενικά «δακτυλίδι, κρίκος, χαλκάς».

4. Το επίθετο «**modesta**» ως χαρακτηρισμός ανθρώπων σημαίνει «μετριόφρων». Ως χαρακτηρισμός πραγμάτων σημαίνει «όχι μεγάλης αξίας, σημασίας ή προσοχής», δηλαδή «μέτριος».

5. «**Kolonjo**» είναι το όνομα της γνωστής, μεγάλης Γερμανικής πόλης (Κολωνία). Από το όνομα της πόλης αυτής προέρχεται το «αρωματικό νερό» που εκεί εφευρέθηκε, η γνωστή σε όλες τις Γλώσσες «κολώνια». Στην Εσπεράντο επειδή η λέξη «Kolonjo» δηλώνει την πόλη, η «κολώνια» λέγεται «kolonja akvo» (= νερό κολώνιας)

6. Αντί της λέξης «πάω» που χρησιμοποιούμε στα Ελληνικά για να δηλώσουμε το «επισκέπτομαι» (πάω στον αδελφό μου, στο γιατρό, στο μπακάλη, στον κουρέα κ.λπ.) στην Εσπεράντο χρησιμοποιούμε τη λέξη «**viziti**» (= επισκέπτομαι). Έτσι λέμε «mi **vizitas** kuraciston, friziston» κ.λπ.

7. Από τη λέξη «**haro**» (= τρίχα) με τη βοήθεια του επιθήματος «**ar**» σχηματίζεται η λέξη «**hararo**» (= μαλλιά, κόμη). Και η λέξη αυτή στην Εσπεράντο χρησιμοποιείται μόνο στον ενικό αριθμό. Ενώ λοιπόν στα Ελληνικά λέμε «τα μαλλιά μου είναι όμορφα, κτενισμένα, ξανθά κ.λπ.», στην Εσπεράντο λέμε «mia **hararo** estas bela, kombita, blonda», όπως θα κάναμε αν χρησιμοποιούσαμε την αντίστοιχη λέξη της καθαρεύουσας «κόμη».

La juna Maria tute konsentas kun sia patrino. Ankaŭ ŝi ne estas tre koketa.

Ŝi estas ĉiam simple, sed bonguste vestita, ordinare per larĝaj aŭ mallarĝaj, laŭ la modo, bluzo kaj pantalono.

Tio kaŭzas la indignon de la avino Paraskevi, kiu tute ne komprenas, kial la junaj knabinoj preferas porti pantalonojn. Laŭ ŝi, virinaj vestoj estar nur la jupo kaj la robo, kaj estus pli bone, se la virinoj lasus la pantalonojn al la viroj.

Malgraŭ siaj plendoj, la avino estas tre fiera pri sia ĉarma nepino, la sola sia nepino, ĉar sinjorino Paraskevi, el ĉiuj siaj kvar gefiloj, havas nur nepojn. Ŝi do vidas sian amatan nepinon treege bela, certe la plej bela el ĉiuj junaj knabinoj, kiujn ŝi konas.

Kostas kaj Nikos pikas ŝin dirante, ke ŝi trovas sian nepinon tiel bela, ĉar ĉiuj parencoj diras, ke la junulino multe similas al ŝi.

La avino respondas al ili, ke ili estos treege bonsortaj, se ili povos iam trovi edzinojn havantajn la duonan belon de ilia fratino.

Estas vere, ke kiam la avino estis juna, ŝi estis tre bela, kaj tion atestas ŝiaj malnovaj fotoj. Estas ankaŭ vere, ke ŝia nepino estas simila al ŝi, kaj oni diras, ke la avino estas ankoraŭ bela. Ŝi estas nun bela maljunulino, sufiĉe koketa, kun aparta prefero al la belaj ŝaloj.

Kiel al sinjoro Vasilis plaĉas la belaj kravatoj, tiel al sinjorino Paraskevi plaĉas la belaj ŝaloj.

Ĉiuj iliaj familianoj scias tion, kaj tial, tre ofte, ili donacas al sinjoro Vasilis kravaton kaj al la avino ŝalon.

Tiel en la domo de la familio Georgopulos estas tiom da kravatoj kaj ŝaloj, ke, laŭ Kostas, oni povus establi[8] plenan butikon por ilin vendi.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

vestaro = aro da vestoj
bonguste = kun bona gusto
lipruĝo = ruĝa koloro por la lipoj.

8. Το ρήμα «**establi**» σημαίνει «ιδρύω» αλλά μόνο για επιχείρηση, κατάστημα κ.λπ. Δηλαδή αντιστοιχεί στα Ελληνικά στη λέξη «ανοίγω» (ανοίγω μαγαζί, επιχείρηση, εταιρία κ.λπ.).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1) Kiel estas vestita sinjorino Evangelia?
2) Ĉu ŝi pagas multan monon por aĉeti vestojn?
3) Kiajn vestojn ŝi sukcesas trovi?
4) Kion ŝia aĝo ne permesas al sinjorino Evangelia?
5) Kiajn kaj kiujn juvelojn portas sinjorino Evangelia?
6) Kies sklavinoj ne devas esti la virinoj?
7) Kio kaŭzas la indignon de la avino?
8) Kion, laŭ la avino, devas porti la knabinoj?
9) Kion atestas la malnovaj fotoj de la avino?
10) Kial oni donacas kravatojn al sinjoro Vasilis?

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) Η νίκη του ήταν άξια χειροκροτήματος.
2) Η προσπάθειά του είναι άξια εκτίμησης.
3) Η πρότασή σου είναι άξια αποδοχής.
4) Τα όμορφα μαλλιά της ήταν άξια για χάϊδεμα και τα κόκκινα χείλη της άξια για φίλημα.
5) Μη χάσεις τέτοια αξιοθέατη ταινία.
6) Η ερώτησή σου είναι εντελώς ανάξια απάντησης.
7) Δεν είναι άξια εκλογής τέτοια λύση.

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις λέξεις:

1. άδενδρος
2. πικρός
3. απελπισμένα
4. όχι απλός
5. στενόχωρος
6. ανάρμοστος
7. αδύνατος
8. άφωτος
9. σύνθετος
10. άνυδρος
11. ανόμοιος
12. σκοτεινός
13. όχι γλυκός
14. άυπνος
15. μη θαρραλέος
16. άχρωμος
17. διαφορετικός
18. κρύος
19. αβοήθητος
20. μη ευρύχωρος
21. δειλός
22. όχι ζεστός

δ) Στο πιο κάτω κείμενο διαλέξτε σε κάθε περίπτωση την καταλληλότερη από τις τρεις προτεινόμενες λέξεις:

«Al sinjorino Georgopulu tute ne (plaĉas, preferas, ŝatas) la multekostaj

juveloj. Ŝi (volas, deziras, preferas) modestajn kolieron kaj braceleton. Ŝi kutime ne (iras, vizitas, sekvas) friziston, ĉar ŝi mem (laboras, zorgas, preparas) pri sia hararo. Tamen ŝi estas sufiĉe koketa virino, ĉar ŝi estas ordinare bone (vestita, lavita, ornamita). Ŝi tute ne ŝminkas sin, ĉar ŝi (konas, opinias, ackeptas), ke la virinoj ne devas esti sklavinoj de la spegulo. Tamen ŝi (havas, bezonas, uzas) lipruĝon kaj delikatan parfumon por sia tualeto. Ŝi ne (kredas, sekvas, aŭskultas) la modon, ĉar ŝi bone (konas, konstatas, scias), ke tio ne (estas, decas, devas) al ŝia aĝo».

ε) Σχηματίστε φράσεις βάζοντας σε σωστή σειρά τις λέξεις:

1) ĉiam, sinjoro, la, bone, Vasilis, esti, de, gladita, ĉemizo, devas.
2) kravaton, porti, kaj, ne, Kostas, kostumon, tute, volas.
3) koloron, Vasilis, lia, de, ŝtrumpoj, sinjoro, egalan, la, havi, kravato, devas, kun.
4) pantalonon, jupon, nepino, aŭ, la, mallongan, ordinare, juna, portas.
5) ombrelon, li, en, kaj, palton, vintro, tenas, la, portas.

στ) Διαλέξτε σε κάθε περίπτωση την κατάλληλη λέξη:

1) gloro (dezirinda / nedezirinda)
2) bela vido (admirinda / neadmirinda)
3) malbona aktoro (aplaŭdinda / neaplaŭdinda)
4) bona amiko (forgesinda / neforgesinda)
5) afabla ago (dankinda / nedankinda)
6) bona celo (atinginda / neatinginda)
7) maldolĉa frukto (manĝinda / nemanĝinda)
8) bela muziko (aŭskultinda / neaŭskultinda)
9) amata vizitanto (akceptinda / neakceptinda)
10) tre mallarĝaj ŝuoj (portindaj / neportindaj)

ζ) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

Promenante sur la vasta placo de la universitato, li renkontis sian eksedzinon. Ŝi estis akompanata de juna viro tre elegante vestita.

Li pensis, ke li eble devus ne paroli al ŝi, ĉar ŝajnis al li, ke ŝi serioze kaj vigle diskutas kun sia akompananto. Cetere, li estis en nebona humoro.

Li do klopodis kaŝi sin sub sia ombrelo, sed vane, ĉar ŝi, vidante lin, lin rekonis kaj tuj vokis lin.

Li iris proksime al ŝi kaj afable salutis klopodante kaŝi sian malkontentecon. Li konstatis, ke ŝi estas ankoraŭ bela. Li trovis ŝin pli bela ol antaŭe, kun la sama, konata al li, koketa temperamento.

ΜΑΘΗΜΑ 20ο

ΗΛΙΚΙΑ (AĜO)

● Οι εκφράσεις (ερώτηση-απάντηση) που αφορούν την ηλικία είναι διαφορετικές σε κάθε Γλώσσα. Η Εσπεράντο στο σημείο αυτό δεν παρουσιάζει πρόβλημα για τον Έλληνα σπουδαστή, αφού οι εκφράσεις αυτές είναι σχεδόν όμοιες με τις ελληνικές.

Έτσι ρωτάει κανείς για την ηλικία με τις πιο κάτω εκφράσεις:

— **kian aĝon vi havas?** (= τι ηλικία έχεις;)
ή — **kia estas via aĝo?** (= ποια είναι η ηλικία σου;)
ή — **kiomjara vi estas?** (= πόσων χρόνων είσαι;)
ή — **kiom da jaroj vi havas?** (= πόσα χρόνια έχεις;)

Η πιο συνηθισμένη απάντηση στις ερωτήσεις αυτές είναι:

— **mi havas... jarojn** (= έχω... χρόνια)

Στο σημείο αυτό υπάρχει μια διαφορά που πρέπει κανείς να προσέξει, γιατί στα Ελληνικά λέμε «είμαι... χρόνων», ενώ στην Εσπεράντο λέμε «έχω... χρόνια».

Μερικές ακόμα κατάλληλες απαντήσεις είναι:

— **mi estas... jara** (= είμαι... ετών)
— **mi havas la aĝon de... jaroj** (= έχω ηλικία... ετών)
— **mi estas en la aĝo de... jaroj** (= είμαι σε ηλικία... ετών)
— **mi estas... jaraĝa** (= είμαι ηλικίας... ετών)

● Εκφράσεις της Ελληνικής, όπως:

«έκλεισα τα 40»
«πέρασα τα 40»

«μπήκα στα 40» ή «πάτησα τα 40»
«είμαι στα 40»
«είμαι γύρω στα 40»

δεν θα είναι κατανοητές αν αποδοθούν κατά λέξη στην Εσπεράντο, όπως και σε άλλη ξένη Γλώσσα. Μπορεί όμως κανείς να τις αποδώσει με άλλα λόγια, εκφράζοντας την ίδια έννοια, αλλά μιλώντας πιο συγκεκριμένα και χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε τις λέξεις «χρόνια» ή «ηλικία», που στα Ελληνικά δεν αναφέρονται αλλά υπονοούνται.

Έτσι μπορούμε αντίστοιχα να πούμε:

αντί «έκλεισα τα 40»
«**mi finis mian 40an jaron**» (= τελείωσα το 40ο έτος μου)

αντί «πέρασα τα 40»
«**pasis mia 40a jaro**» (= πέρασε το 40ο έτος μου)

αντί «μπήκα στα 40» ή «πάτησα τα 40»
«**mi atingis mian 40an jaron**» (= έφθασα το 40ο έτος μου)
ή «**mi atingis la aĝon de 40 jaroj**» (= έφτασα την ηλικία των 40 ετών)

αντί «είμαι στα 40»
«**mi estas en mia 40a jaro**» (= είμαι στο 40ο έτος μου)

αντί «είμαι γύρω στα 40» ή «είμαι σχεδόν 40»
«**mi havas aĝon de ĉirkaŭ 40 jaroj**» (= έχω ηλικία γύρω στα 40 χρόνια)
ή «**mi havas aĝon de preskaŭ 40 jaroj**» (= έχω ηλικία σχεδόν 40 ετών)
ή «**mi havas preskaŭ 40 jarojn**» (= έχω σχεδόν 40 χρόνια)

● Οι περισσότερες από τις λέξεις που αφορούν την ηλικία αποδίδονται στην Εσπεράντο με συνθέσεις, των οποίων κύριο συνθετικό είναι συνήθως η λέξη **aĝo** (= ηλικία).
Έτσι:

μεγάλος (σε ηλικία) → **grandaĝa**
μικρός (σε ηλικία) → **malgrandaĝa**
πιο μεγάλος → **pli aĝa** ή **pli maljuna**
πιο μικρός → **malpli aĝa** ή **pli juna**
ενήλικος → **plenaĝa**
ανήλικος → **neplenaĝa**

ώριμος (σε ηλικία) → **maturaĝa***
μεσήλικος → **mezaĝa***
συνομίληκος → **samaĝa**
υπέργηρος (σε βαθύ γήρας) → **profundaĝa***

● Βέβαια υπάρχουν κι άλλες, σχετικές με την ηλικία λέξεις που δηλώνονται από συγκεκριμένες ρίζες, μερικές γνωστές κι όλας στο σπουδαστή αυτού του βιβλίου, όπως:

bebo = μωρό, βρέφος
infano = παιδί
juna (-ulo) = νέος
maljuna (-ulo) = γέρος
adoleskanto* (-ino) = έφηβος

ΕΠΙΘΗΜΑ «ec» (SUFIKSO «ec»)

● Το επίθημα **ec** έχει και προσδίνει την έννοια της ιδιότητας.
Προστίθεται σε ρίζες επιθετικές, ουσιαστικές ή ρηματικές και σχηματίζει ουσιαστικά, που δηλώνουν την ιδιότητα, που προκύπτει από την έννοια της λέξης, στην οποία προστίθεται.

α) Με επιθετικές ρίζες

● Τα ουσιαστικά που σχηματίζονται από επιθετικές ρίζες, όπως για παράδειγμα:

bela → **belo**
bona → **bono**
afabla → **afablo**
feliĉa → **feliĉo**

---

* Συνθέσεις με τις λέξεις «**matura**» (= ώριμος), «**mezo**» (= μέση, τοπικά), «**profundo**» (= βάθος).

* Ουσιαστικοποιημένη μετοχή του ρήματος «**adoleski**» (= είμαι στην εφηβία).

δηλώνουν την ιδιότητα αλλά ως γενική ιδέα. Όταν δηλαδή χρησιμοποιούμε τη λέξη «belo» εννοούμε «το ωραίο», την ιδέα της ομορφιάς. Έτσι στην πρόταση «Οι άνθρωποι πρέπει να αγωνίζονται για το καλό και το ωραίο» εννοούμε «για την ιδέα του καλού και του ωραίου, της καλωσύνης και της ομορφιάς».

Επομένως στην Εσπεράντο η πρόταση αυτή αποδίδεται «la homoj devas batali por la **bono** kaj la **belo**».

Το ίδιο στην πρόταση «Η καλωσύνη [το καλό] και η δικαιοσύνη [το δίκαιο] στο πνεύμα, και η ομορφιά [το ωραίο] στην πράξη, να το καθήκον και το δικαίωμά σου» (= la **bono** kaj la **justo** en la spirito, kaj la **belo** en la ago, jen via devo kaj rajto).

● Όμως το επίθημα **ec** μετά από επιθετικές ρίζες σχηματίζει λέξεις, που δηλώνουν τη συγκεκριμένη ιδιότητα, που δηλώνεται από το επίθετο και αποδίδεται σε κάποιον ή σε κάτι. Πρόκειται δηλαδή όχι για γενική ιδέα αλλά για ιδιότητα που κάποιος ή κάτι έχει ή δεν έχει:
Έτσι:

bela = όμορφος
beleco = ιδιότητα του να είναι κάποιος ή κάτι όμορφο → **ομορφιά**

— ŝi estis fiera pri sia **beleco** (= αυτή ήταν περήφανη για την ομορφιά της)
— la **beleco** de tiu vilaĝo estas nepriskribebla (= η ομορφιά αυτού του χωριού είναι απερίγραπτη)

bona = καλός
boneco = ιδιότητα του να είναι κάποιος καλός → **καλωσύνη**

— li estis vaste konata pro lia **boneco** (= ήταν πλατειά γνωστός για την καλωσύνη του).
— vi montru al ŝi **bonecon**, mi petas (= δείξε της καλωσύνη, παρακαλώ)

και:

juna = νέος → **juneco** = νιότη
grava = σπουδαίος → **graveco** = σπουδαιότητα
afabla = ευγενής → **afableco** = ευγένεια
serioza = σοβαρός → **seriozeco** = σοβαρότητα
granda = μεγάλος → **grandeco** = μέγεθος
blanka = λευκός → **blankeco** = λευκότητα
varma = θερμός → **varmeco** = θερμότητα
severa = αυστηρός → **severeco** = αυστηρότητα
honesta = τίμιος → **honesteco** = τιμιότητα

Σημείωση

● Όπως είναι γνωστό, το επίθετο από τη φύση του εκφράζει την ιδιότητα. Επίσης είναι φανερό ότι η εννοιολογική διαφορά μεταξύ της γενικής και αόριστης ιδέας της ιδιότητας (belo, bono, feliĉo, varmo, honesto κ.λπ.) και της συγκεκριμένης ιδιότητας που έχει κάποιος (beleco, boneco, feliĉeco, varmeco, honesteco κ.λπ.) είναι συνήθως πολύ μικρή και μερικές φορές αδιόρατη.

Έτσι η πρακτική της Γλώσσας οδήγησε στο να χρησιμοποιούνται πολλές φορές τα ουσιαστικοποιημένα επίθετα (belo, bono, honesto κ.λπ.) όχι μόνο για να δείξουν γενικά την ιδέα της ιδιότητας αλλά και τη συγκεκριμένη ιδιότητα που αποδίδεται σε κάποιον.

Έτσι δεν είναι λάθος όταν πούμε «**ŝia belo estas evidenta**» (= η ομορφιά της είναι φανερή) αντί «**ŝia beleco estas evidenta**» ή αν πούμε «**li ĝuis sian feliĉon**» (= απολάμβανε την ευτυχία του) αντι «**li ĝuis sian feliĉecon**» κ.λπ.

Πρέπει όμως να προσέξει κανείς ότι σε καμιά περίπτωση δεν είναι δυνατόν να αποδοθεί η γενική ιδέα μιας ιδιότητας (belo, bono κ.λπ.) με το ουσιαστικό που σχηματίζεται με τη βοήθεια του επιθήματος **ec**.

β) Με ουσιαστικές ρίζες

● Το επίθημα **ec** μετά από ουσιαστικές ρίζες δηλώνει την ιδιότητα κάποιου, που απορρέει από την έννοια του ουσιαστικού.
Δηλαδή:

homo = άνθρωπος
homeco = η ιδιότητα να είσαι άνθρωπος

patro = πατέρας
patreco = η ιδιότητα να είσαι πατέρας → πατρότητα

patrino = μητέρα
patrineco = η ιδιότητα να είσαι μητέρα → μητρότητα

amiko = φίλος
amikeco = η ιδιότητα να είσαι φίλος → φιλία

Έτσι:

parenco = συγγενής → **parenceco** = συγγένεια
Dio = Θεός → **dieco** = θεϊκότητα
profesoro = καθηγητής → **profesoreco** = καθηγεσία
besto = ζώο → **besteco** = ζωότητα
heroo = ήρωας → **heroeco** = ηρωϊκότητα

tirano = τύρανος → **tiraneco** = τυρανικότητα
infano = παιδί → **infaneco** = παιδικότητα

Σημείωση

● Οι σε **ec** λέξεις που σχηματίζονται από ουσιαστικές ρίζες δείχνουν την ιδιότητα τόσο σαν αφηρημένη ιδέα (oni devas labori por la interhoma **amikeco** = πρέπει κανείς να εργαστεί για τη φιλία ανάμεσα στους ανθρώπους) όσο και σαν συγκεκριμένη ιδιότητα που έχει κάποιος (mia **amikeco** kun li estas sincera kaj profunda = η φιλία μου μ' αυτόν είναι ειλικρινής και βαθειά).

γ) Με ρηματικές ρίζες

● Σε πολύ λίγες περιπτώσεις το επίθημα **ec** χρησιμοποιείται σε συνθέσεις του με ρηματικές ρίζες, και πάντα δηλώνει την ιδιότητα που προκύπτει από την έννοια του ρήματος, στο οποίο προστίθεται.
Έτσι:

vivi = ζω → **viveco** = ζωντάνια
toleri = ανέχομαι → **tolereco** = ανεκτικότητα

δ) Με ακατάληκτες λέξεις

● Το επίθημα **ec** χρησιμοποιείται σε συνθέσεις του με ακατάληκτες λέξεις της Εσπεράντο, όπως είναι οι προθέσεις και τα βασικά αριθμητικά, δηλώνοντας πάντα την ιδιότητα, που προκύπτει από την έννοια των λέξεων, στις οποίες προστίθεται.
Έτσι:

super = υπέρ → **supereco** = υπεροχή
kontraŭ = κατά, ενάντια → **kontraŭeco** = αντίθεση
unu = ένας, μία, ένα → **unueco** = ενότητα

● Το επίθημα **ec** είναι ένα από τα χαρακτηριστικά στοιχεία του πλούτου της Εσπεράντο. Χάρη σ' αυτό σχηματίζονται πάμπολλες λέξεις, των οποίων η έννοια δεν είναι δυνατόν να αποδοθεί σε μια εθνική Γλώσσα, παρά μόνο με περισσότερες από μια λέξεις.
Για παράδειγμα:

blonda = ξανθός
«ŝia **blondeco** impresis min» (= η ξανθότητά (;) της [το ότι ήταν ξανθή] με εντυπωσίασε)
ή
verda = πράσινος
«la **verdeco** de la altaj arboj tre plaĉis al mi» (= η πρασινότητα (;) [η

πρασινίλα, η πράσινη όψη] των ψηλών δέντρων μου άρεσε πολύ)
ή
edzo = σύζυγος
«mi **edzeco** ne permesis al mi sekvi ŝin» (= η συζυγικότητά (;) μου [το ότι ήμουνα σύζυγος, παντρεμένος] δεν μου επέτρεψε να την ακολουθήσω)
ή
ĝibo = καμπούρα
«lia **ĝibeco** estis evidenta» (= η καμπουρότητά (;) του [το ότι ήταν καμπούρης] ήταν φανερό)

● Το επίθημα **ec** χρησιμοποιείται μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, από την οποία σχηματίζεται η λέξη **eco** (= ιδιότητα)
Έτσι:
«li havas multajn, bonajn kaj malbonajn **ecojn**» (= έχει πολλές, καλές και κακές ιδιότητες)

ΕΠΙΘΗΜΑ «id» (SUFIKSO «id»)

● Το επίθημα **id** έχει και προσδίνει την έννοια του γυιού, απόγονου.
Έτσι:
reĝo = βασιλιάς → reĝ**id**o = βασιλόπουλο
princo = πρίγκηπας → princ**id**o = πριγκηπόπουλο
ĉevalo = άλογο → ĉeval**id**o = πουλάρι
koko = κόκορας → kok**id**o = κοτόπουλο
bovo = βόδι → bov**id**o = μοσχάρι

● Όπως είναι φανερό, το επίθημα **id** προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό επίθημα **ιδης** που δείχνει ακριβώς τον απόγονο.
Αυτό μαρτυρούν τα πιο κάτω Ομηρικά παραδείγματα:
Ατρεΐδης = γυιος του Ατρέα
Ηρακλεΐδης = γυιος του Ηρακλή
Αιολίδης = γυιος του Αιόλου
Κρονίδης = γυιος του Κρόνου
Τυδεΐδης = γυιος του Τυδέα κ.ά.
όπως επίσης και πολλά σημερινά ελληνικά επώνυμα όπως Ομηρίδης, Νεστορίδης, Ακριτίδης κ.λπ.

Έτσι λοιπόν και στην Εσπεράντο:

Homero = Όμηρος → **Homeridoj** = απόγονοι του Ομήρου
Orfeo = Ορφέας → **Orfeidoj** = απόγονοι του Ορφέα
Heraklo = Ηρακλής → **Heraklidoj** = απόγονοι του Ηρακλή

● Το επίθημα **id** χρησιμοποιείται μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, από την οποία σχηματίζεται η λέξη **ido** (= απόγονος, γυιός).
Έτσι:
«la viroj estas **idoj** de Adamo kaj la virinoj **idinoj** de Eva, sed oni memoru, ke ni ĉiuj estas **geidoj** de la sama Dio, ke ni estas la **idaro** de la sama mondo» (= οι άντρες είναι γυιοί [απόγονοι] του Αδάμ και οι γυναίκες κόρες [απόγονοι] της Εύας, αλλά να θυμάται κανείς ότι όλοι μας είμαστε γυιοί και κόρες [απόγονοι] του ίδιου Θεού, ότι είμαστε το σύνολο των παιδιών [απογόνων] του ίδιου κόσμου)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

aspekto = εμφάνιση, όψη
Benjameno = Βενιαμίν
blanka = άσπρος
brovo = φρύδι
bruna = καφέ, καστανός
brusto = στήθος
ĉesi = παύω (αμετ.)
densa = πυκνός
dieto = δίαιτα
freŝa = φρέσκος
frunto = μέτωπο
gramo = γραμμάριο
griza = γκρίζος
ĝenerala = γενικός
inteligenta = έξυπνος
justa = δίκαιος
ĵus = μόλις, αμέσως πριν
kolego = συνάδελφος
konservi = διατηρώ
korpo = σώμα
limo = σύνορο, όριο
mezo = μέσον (τοπικά)
modera = ολιγαρκής, μετριοπαθής
movi = κινώ
naski = γεννώ
nazo = μύτη
obstina = πεισματάρης
okulo = μάτι
ombro = σκιά
persisti = επιμένω
preskaŭ = σχεδόν
principo = αρχή
propra = καταδικός, εντελώς δικός
ridi = γελώ
rozo = τριαντάφυλλο
tempio = κρόταφος
trajto(j) = χαρακτηριστικό(α) προσώπου
vango = μάγουλο
vizaĝo = πρόσωπο

KEIMENO (TEKSTO)

Sinjoro Vasilis estas sufiĉe juna viro. Li havas 50 jarojn, tamen ĉar li estas tre modera persono, kaj ĉar li, kiel eksatleto, neniam ĉesis sin okupi pri gimnastiko kaj sportoj, li ŝajnas sufiĉe pli juna.

Liaj amikoj diras, ke li preskaŭ aspektas kiel pli maljuna frato de siaj propraj filoj.

Estas vere, ke li estas sufiĉe ĉarma viro. Eble nebela tamen tre ĉarma, kun trajtoj, kiuj montras ian persistecon kaj obstinecon. Liaj brunaj okuloj montras lian grandan inteligentecon kaj ankaŭ lian senfinan bonecon.

Estas certe, ke en la animo de tiu ĉi homo unuan kaj apartan lokon okupas la altaj principoj[1], instruitaj al li de liaj gepatroj, la ideo pri la justo kaj la bono.

Kaj estas ekzakte pro tio, ke sinjoro Vasilis estas al ĉiuj siaj parencoj, kolegoj, amikoj, najbaroj, kaj ĝenerale al ĉiuj siaj konatoj, treege amata.

Lia hararo estas densa kaj griza, preskaŭ blanka en la tempioj.

Li havas larĝan frunton kaj nazon iom longan.

Liaj brile brunaj, ĉiam ridantaj okuloj, kun longaj okulharoj[2], estas ombritaj de densaj brovoj.

Li havas densajn lipharojn[2], kiujn li konservas de tiam, kiam li estis tre juna.

Li estas nek alta nek malalta. Li havas mezan alton kaj korpon fortan, kun brusto larĝa.

Li estas nedika tamen ne tiel maldika, kiel li estis antaŭ kelkaj jaroj.

Lia tuta aspekto estas tre simpatia kaj dank' al tio, ke li vestas sin tre elegante, oni povas diri, ke li vere estas belaspekta viro.

Sinjorino Evangelia havas 48 jarojn. Ŝi estas preskaŭ samaĝa kiel ŝia edzo, sufiĉe belaspekta kaj tre simpatia virino. Ŝi estas diketa, kaj ŝi ĉiam plendas pro tio. De tempo al tempo ŝi decidas sekvi specialan dieton[3],

---

1. Η λέξη «**principo**» σημαίνει «αρχή» (βασικό, αρχικό στοιχείο, πηγή), πρακτικά και θεωρητικά π.χ. «Το νερό είναι η αρχή για κάθε τι στον κόσμο» (= la akvo estas la principo pri ĉio en la mondo) ή «οι αρχές της Φυσικής, της Οικονομίας, της Φιλοσοφίας» (= la **principoj** de Fiziko, Ekonomiko, Filozofio). Δεύτερη σημασία της λέξης, όπως και στα Ελληνικά, είναι «γενικός κανόνας και οδηγός συμπεριφοράς» π.χ. «μένω πιστός στις αρχές μου» (= mi restas fidela al miaj **principoj**) κ.λπ.

2. «**Okulharoj**», «**lipharoj**». Σύνθετες λέξεις με κύριο συνθετικό τη λέξη «**haroj**» (= τρίχες). Επομένως «**okulharoj**» « = τρίχες των ματιών = βλεφαρίδες), «**lipharoj**» (= τρίχες των χειλιών = μουστάκι).

3. Η από τα Ελληνικά προερχόμενη λέξη «**dieto**» (= δίαιτα) σημαίνει ό,τι ακριβώς

tamen tute vane, ĉar ŝi tute ne sukcesas perdi tiujn kelkajn kilogramojn[4], kiuj tiom multe ŝin ĝenas.

Sinjorino Evangelia estas tre fiera, ĉar kvankam ŝi estas ankoraŭ sufiĉe juna, ŝi havas grandaĝajn infanojn.

Ŝi naskis sian unuan filon, Kostas, kiam ŝi estis 25jara junulino.

De antaŭ unu jaro ŝi estas jam pensiulino. Ŝi ricevas netutan pension, ĉar ŝi memvole kaj frue ĉesis labori. Ŝi rajtis ricevi tiun pension, ĉar ŝi laboris dum plenaj 25 jaroj kaj en la aĝo de 47 jaroj ŝi havis ankoraŭ neplenaĝan infanon. Estis Maria, la Benjameno[5] de la familio Georgopulos, kiu ĵus antaŭ kelkaj monatoj atingis la aĝon de 18 jaroj.

Sinjorino Evangelia havas mezan alton. Ŝia hararo estas sufiĉe griza, tamen ŝia vizaĝo montras ŝian neordinaran freŝecon. Ŝiaj vangoj estas ĉiam rozaj[6], kaj malgraŭ ŝia diketeco, ŝiaj movoj estas ĉiam facilaj[7], tiel, ke estas al ŝi evidenta, la neordinara por mezaĝa virino, juneca viveco.

και στην καθαρεύουσα Ελληνική, δηλαδή «τρόπος διατροφής, κανόνας διατροφής» (π.χ. λιτή δίαιτα, δίαιτα γάλακτος, δίαιτα κρέατος κ.λπ.).

Η έκφραση της καθομιλούμενης Ελληνικής «κάνω δίαιτα», δηλαδή «περιορίζω τα είδη της διατροφής μου» δεν αποδίδεται με τον ίδιο τρόπο στις άλλες Γλώσσες. Στην Εσπεράντο αυτή την έννοια μπορούμε να την αποδώσουμε κυριολεκτώντας. Π.χ. «ακολουθώ δίαιτα ειδική, αυστηρή, απόλυτη κ.λπ.» (= mi sekvas **dieton** specialan, severan, absolutan) ή «προσέχω τη δίαιτά μου, περιορίζω τη δίαιτά μου» (= mi atentas mian **dieton**, mi limigas mian **dieton**) κ.λπ.

4. Η λέξη «**gramo**» προέρχεται από τα Ελληνικά και σημαίνει «γραμμάριο». Το πρόθημα «**kilo**», που και αυτό προέρχεται από τα Ελληνικά και χρησιμεύει στην επιστημονική ορολογία, δείχνει τον αριθμό χίλια (χιλιο-). Έτσι: **kilogramo** (= χιλιόγραμμο), **kilociklo** (= χιλιόκυκλος), **kilometro** (= χιλιόμετρο), **kilovatto** (= χιλιοβατόριο, κιλοβάτ) κ.λπ.

5. **Benjameno** = Βενιαμίν. Εβραϊκό όνομα, το όνομα του πιο μικρού γυιού του Ιακώβ, που θεσπίστηκε σε όλες τις Γλώσσες να χρησιμοποιείται σαν προσωνυμία (γι' αυτό και υπάρχει το άρθρο) που δείχνει τον μικρότερο σε ηλικία μιας οικογένειας, ομάδας, παρέας κ.λπ.

6. **Rozo** = τριαντάφυλλο. Το επίθετο «**roza**» σημαίνει «ρόδινος» κυριολεκτικά (ρόδινο νερό, ροδόνερο = **roza** akvo, ή ρόδινη μυρωδιά = **roza** odoro κ.λπ.) και μεταφορικά (ρόδινη ζωή, σκέψεις, όνειρα = **roza** vivo, pensoj, sonĝoj κ.λπ.).

Το επίθετο όμως αυτό σημαίνει ακόμα, όπως και στα Ελληνικά, «ροδόχρους» (= ροζ) από το χρώμα του πιο κοινού τριαντάφυλλου. Επομένως: «**roza** koloro» (= ροζ χρώμα)

7. Εκτός από την πρώτη σημασία της η λέξη «**facila**» (= εύκολος), σε σχέση με τη λέξη «κινούμαι», (κίνηση κ.λπ.) δίνει τη σημασία της άνεσης, ελευθερίας, ταχύτητας, σβελτάδας. Έτσι: «**facilaj** movoj, paŝoj» (= εύκολες ή άνετες ή γρήγορες κινήσεις, βήματα κ.λπ.).

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

samaĝa = en la sama aĝo
grandaĝaj = en granda aĝo
pensiulino = virino ricevanta pension
neplenaĝa = en neplena aĝo
mezaĝa = en meza aĝo

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε πλήρεις φράσεις.

1) Kian aĝon havas sinjoro Vasilis?
2) Kion montras liaj trajtoj?
3) Kia estas lia hararo?
4) Kia estas ĝenerale, lia tuta aspekto?
5) Kiomjara estas sinjorino Evangelia?
6) Ĉu ŝi estas maldika?
7) Kion ŝi faras por ne esti tre dika?
8) Kial sinjorino Evangelia estas fiera?
9) Kiu estas la Benjameno de la familio Georgopulos?
10) Kio estas evidenta al sinjorino Evangelia?

β) ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

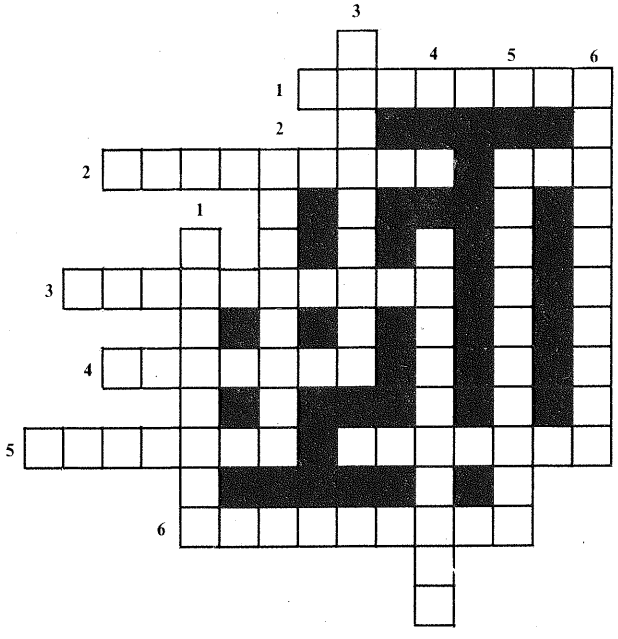

Οριζόντια

1. Ιδιότητα που ταιριάζει μόνο σε μεγάλα πράγματα.
2. Ιδιότητα που διακρίνει κυρίως τους νέους, μοντέρνους ανθρώπους / ιδιότητα σκέτη.
3. Ιδιότητα για κάποιον ή κάτι κοντινό.
4. Ιδιότητα που αφορά μόνο σπουδαία πράγματα.
5. Ιδιότητα του αδελφού / ιδιότητα που ταιριάζει σε μακριά πράγματα.
6. Ιδιότητα ανθρώπου, που δεν υποχωρεί εύκολα.

Κάθετα

1. Ιδιότητα που δεν ταιριάζει σε ελεύθερους ανθρώπους.
2. Ιδιότητα που θα ταίριαζε σε αθλητή δρόμου ταχύτητας ή σε δυνατό αυτοκίνητο.
3. Μόνο το ασήμι έχει ή δίνει την ιδιότητα αυτή.
4. Ιδιότητα που αποκτά κανείς όταν όλα πάνε καλά.
5. Συνήθως γυναικεία ιδιότητα, που διακρίνει όμως ιδιαίτερα τον κ. Βασίλη.
6. Ιδιότητα που αναφέρεται σε κάτι, που είναι άνετο, εντάξει, κι όπως πρέπει.

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1) Είσαι πια αρκετά μεγάλος, λοιπόν φρόντισε μόνος σου για τον εαυτό σου.
2) Ο πρώτος γυιος μου είναι πια ενήλικος, και έτσι έχει το δικαίωμα να αποφασίζει για τον εαυτό του.
3) Η πιο μικρή κόρη μου μοιάζει πολύ στη γερόντισα γιαγιά της.
4) Καθόλου δεν μπορώ να σου επιτρέψω κάτι που δεν ταιριάζει σε μικρό παιδί.
5) Στην αίθουσα δεν ήταν καθόλου νεαροί, αλλά μόνο μεσήλικες και γέροντες.
6) Είσαι κι όλας 30άρης; Αν ναι, είμαστε σχεδόν συνομήλικοι.
7) Ο αδελφός μου έφτασε κι όλας το 30ο έτος του, και ακόμα νομίζει ότι είναι νεαρός.
8) Όταν θα είμαι 65 ετών η μεγαλύτερη κόρη μου θα είναι 36 ετών και η μικρότερη θα είναι 35άρα.
9) Κανείς δεν μπορεί να ξέρει την ηλικία αυτού εδώ του ανθρώπου, που μπορεί να είναι 40, αλλά ίσως 60 ετών.
10) Δεν είναι ευγενικό να ρωτάς μια κυρία για την ηλικία της.

δ) Ταιριάξτε σύμφωνα με τη σημασία τους καθεμιά από τις λέξεις:

instruisto, heroo, junulino, vango, suno, vintro, maljunulo, monumento, fratoj, kolegoj, mono, homoj, virinoj, juvelo, scioj

με μια από τις ιδιότητες:

simileco, oreco, severeco, malvarmeco, amikeco, koketeco, fiereco, freŝeco, libereco, ruĝeco, blankeco, certeco, riĉeco, antikveco, brileco

ε) Στις πιο κάτω απαντήσεις θέσετε εύστοχες ερωτήσεις:

1) Mi havas 40 jarojn.
2) Mi estas 40jara.
3) Mia patro estas nek juna nek maljuna, li estas mezaĝa.
4) Jes, miaj gefratoj estas pli aĝaj ol mi.
5) Ne, mi ne havas lipharojn.
6) Tiel miaj okuloj kiel mia hararo havas koloron brunan.
7) Jes, li estas sufiĉe alta homo.
8) Ne, mi ne sekvas specialan dieton, ĉar mi ne estas dika.
9) Ne, mi ne rajtas ankoraŭ ricevi pension.
10) Mi ricevos pension en la aĝo de 65 jaroj.

στ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το κείμενο:

«Ήταν ευνόητο ότι εκείνη η γυναίκα είναι κοντινή συγγενής της κυ-

ρίας Ευαγγελίας. Έβλεπε κανείς με τι ευκολία μιλούσε και κινιόταν στο σπίτι της οικογένειας Γεωργόπουλου. Ήταν αρκετά νέα και συμπαθητική γυναίκα, με πρόσωπο που γελάει και μάτια που δείχνουν αληθινή εξυπνάδα. Ήταν φανερή η ευγένειά της και η αληθινά αξιοθαύμαστη γοητεία της».

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 1ος

Α) ΚΕΙΜΕΝΑ

1) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

Sur la placo de la arkeologia muzeo, li ordinare haltas kaj sidas en la malgranda ĝardeno. Li permesas al si la lukson kaŝi sin en bela loko kaj rapide legi sian matenan ĵurnalon.

Sinjoro Vasilis devas foriri je la sepa. Estas li do la unua, kiu foriras de la domo. La matenon li manĝas nenion. Li trinkas nur varman kaj tre dolĉan kafon kaj rapidas foriri. Li neniam forgesas demandi sian edzinon, ĉu ŝi bezonas ion, li salutas ŝin per kiso kaj foriras.

Post la gastoĉambro estas la dormoĉambro de la paro Georgopulos, kaj en la fundo de la koridoro, en ĝia fino, estas ankoraŭ du tre malgrandaj ĉambroj, la dormoĉambro de la avino kaj tiu de Maria.

La loko de tiuj matenaj rendevuoj estas ĉiam la sama. Estas la malgranda kiosko de sinjoro Gerasimos, sur la stratangulo, proksime al la hejmo de Eleni.

La junuloj tamen ne sekvis la glorajn paŝojn de la parto. Ili ne estas ĉampionoj, ili ne atingis rekordojn, kaj krome ili preferas aliajn sportojn.

Li devus esti tre kontenta pro sia laboro, tamen li ofte diras, ke li estus pli kontenta se li sekvus la ekzemplon de sia plej aĝa frato, kiu restis agrikulturisto en sia vilaĝo, loko, pri kiu sinjoro Vasilis ĉiam sentas grandan nostalgion.

Ili ofte vizitas Epidaŭron, kie, en la natura dekoro de la belega antikva teatro ili spektas verkojn de la plej grandaj grekaj tragediverkistoj, ludatajn de la plej konataj kaj spertaj grekaj tragediistoj.

Unu kamarado havas apartan intereson pri la sportoj, alia pri la politiko, tria pri la kulturo, sed ĉiuj kune, post longa diskuto, kaj ofte disputo, sukcesas ĉiam solvi ĉiujn problemojn de la mondo.

Li preferas porti tolŝuojn aŭ botojn, kaj en la vintro li neniam portas

gantojn, ĉapelon, palton aŭ pluvmantelon. Li preferas larĝan ĵaketon kun kapuĉo, kaj li vere malamas la ombrelon.

2) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

La familio Georgopulos estas unu ordinara, multmembra greka familio.

En tiu ĉi familio estas personoj kun diversaj aĝoj, kutimoj kaj interesoj. Estas vere, ke la membroj de tiu familio apartenas al tri, tute diferencaj inter si, epokoj.

La maljuna avino havas siajn proprajn, malnovajn opiniojn pri la mondo kaj la homoj. En ŝia epoko la homoj havis aliajn kredojn, tute aliajn kutimojn kaj apartajn interesojn pri la muziko, la sportoj, la vestoj kaj pri ĉio rilata al la ĉiutaga vivo de la homoj. La genepoj tute ne komprenas tiujn malnovajn opiniojn de la maljuna avino. Ili nun vivas en alia epoko. Ili sentas sin tute senzorgaj, ili okupas sin pri kio ili mem deziras, ili portas kion ili mem preferas, kaj ĝenerale ili vivas preskaŭ tute liberaj, almenaŭ ne submetitaj al severaj familiaj leĝoj.

La gepatroj, kiuj en sia junaĝo spertis la malnovajn kutimojn de la tiamaj maljunuloj, kaj nun, en sia matura aĝo, spertas la novajn kutimojn de la nuntempaj junuloj, staras en la mezo de tiuj du, tute diferencaj inter si epokoj, kaj kunligas ilin per sia esto mem.

Estas interese diri, ke ambaŭ partoj de la familio konservas siajn proprajn opiniojn, sed ili samtempe akceptas, ke ĉiu nekonsentanto rajtas konservi la siajn. Tiel la maljunuloj ĉiam konsilas la junulojn, kaj tiuj lastaj bonvole akceptas, kvankam ne ĉiam konsentante, tiujn patrajn konsilojn.

3) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο:

Είναι επίσης αξιοπρόσεκτο, ότι τόσο οι μεγάλοι όσο και (επίσης) οι μικροί της οικογένειας, είναι περήφανοι οι μεν για τους δε.

Οι γονείς δεν συμφωνούν πάντα με τις απόψεις των παιδιών τους, αλλά είναι περήφανοι γι' αυτά και καταλαβαίνουν καλά ότι οι νέοι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να έχουν τις δικές τους ιδέες και γνώμες για κάθε ζήτημα.

Επι πλέον (εξ' άλλου) τα παιδιά, διατηρώντας τις (κατα)δικές τους γνώμες, καταλαβαίνουν την αξία των πατρικών συμβουλών. Έτσι υποστηρίζουν ίσως με δύναμη και πάθος κάποιες ιδέες τους, όμως είναι έτοιμα να δεχθούν τις συμβουλές του πατέρα ή της μητέρας, ξέροντας καλά ότι οι συμβουλές αυτές τους δίνονται με αγάπη και ενδιαφέρον.

Είναι λοιπόν φανερό ότι τον πρώτο ρόλο στις προσωπικές σχέσεις μεταξύ των μελών αυτής εδώ της οικογένειας παίζει η αληθινή εκτίμηση που καθένα από αυτά αισθάνεται για τους συγγενείς του.

Και ίσως θα ήταν σωστό αν πρόσθετε κανείς ότι η οικογενειακή αγάπη βοηθάει όλους, και δείχνει σε όλους τον σωστό δρόμο για την προσωπική και την οικογενειακή ευτυχία.

Β) ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1. Ο Κώστας είδε ότι ο αδελφός του μπήκε μέσα στο δωμάτιο.
2. Ο Κώστας απασχολείται με τη δική του υπόθεση.
3. Η Μαρία είπε στον Κώστα ότι επιθυμεί να διαβάσει το βιβλίο του.
4. Η Μαρία είπε στον Κώστα να διαβάσει το βιβλίο του.
5. Η Μαρία είπε στον Κώστα ότι θα επιθυμούσε να διαβάσει το βιβλίο του.
6. Η Ελένη είπε ότι ο Κώστας αγόρασε ένα όμορφο δώρο γι' αυτή και ένα μικρό δώρο για τον εαυτό του.
7. Το βιβλίο της Μαρίας είναι πιο ενδιαφέρον απ' αυτό του Κώστα.
8. Το βιβλίο του Κώστα είναι το πιο ενδιαφέρον από όλα.
9. Αν είχα πιο πολλά βιβλία, θα μπορούσα να διαλέξω το πιο ενδιαφέρον.
10. Μιλώντας για τα βιβλία, ξέχασα να σου πω κάτι για τον αδελφό σου.
11. Σου έστειλα τις ευχαριστίες μου με τον αδελφό σου.
12. Λένε ότι λόγω της ηλικίας της δεν της επιτρέψανε να πάει με τους φίλους της.
13. Του είπα να έρθει στο σπίτι μου για να σε συναντήσει.
14. Σιωπούσα για να της δείξω ότι είμαι πολύ δυσαρεστημένος λόγω της απάντησής της.
15. Ήταν μόνο τρεις άνθρωποι, όμως έφαγαν τρία κιλά κρέας και ήπιαν μεγάλα ποτήρια μπύρας.
16. Ο αδελφός σου ήρθε πρώτος και μόνος του διάλεξε το πιο μακρινό κάθισμα.
17. Αυτός με είδε από μακριά και έτρεξε προς τα δεξιά, προς εμένα, φωνάζοντάς με, με φωνή γεμάτη ελπίδα.
18. Η ψυχή μου ήταν εντελώς άδεια από ελπίδες.
19. Αφού δούλεψε όλη την ημέρα, αυτός αποφάσισε να διασκεδάσει τη νύχτα (κατά τη διάρκεια της νύχτας).
20. Θα έρθω τη Δευτέρα στις τέσσερις Μαρτίου, θα μείνω στην Αθήνα πολλές μέρες, αλλά πρέπει να φύγω Κυριακή.
21. Ρώτα τον αν θα έρθει για να δει εσένα ή εμένα.
22. Γράφοντας αυτές τις λίγες λέξεις προσπαθώ να σου δείξω ότι εκτιμώ όχι αυτόν αλλά εσένα τον ίδιο.

23. Του εξήγησα ότι το αγορασμένο απ' αυτόν δώρο ήταν ομορφότερο, αλλά αυτός μη πιστεύοντάς το (αυτό) προτίμησε να σωπάσει.
24. Κοίταζες την ξεχασμένη φωτογραφία της γελώντας.
25. Ο ομιλητής δεν θέλησε να εξηγήσει τις κρυφές (κρυμένες) σκέψεις του.
26. Το σπίτι του είναι αληθινά τριπλάσιο από το δικό μου.
27. Τώρα σε αγαπώ διπλά, αν και καθόλου δεν θα έπρεπε να σε αγαπώ.
28. Τα τρία πέμπτα αυτού εδώ του σπιτιού ανήκουν στον πρώτο αδελφό μου.
29. Είμαι δάσκαλος αλλά αυτός με νομίζει (θεωρεί) τραπεζοϋπάλληλο.
30. Μη βλέπεις τη βοήθειά μου σαν έγκρισή μου στις ενέργειές σου.
31. Μπορείς να με χρησιμοποιήσεις ως μάρτυρά σου, αν αυτό σε βοηθάει
32. Εκείνο το τραπέζι είναι δύο μέτρα μακρύ, ενώ το μάκρος αυτού εδώ του άλλου τραπεζιού είναι τρία μέτρα.
33. Όλα τα φρούτα φαγώθηκαν από τον Κώστα.
34. Είμαι πενηντάχρονος μεσήλικας με μεγάλα παιδιά.
35. Ήταν τόσο (έτσι) σκοτεινά, που φόρεσα κόκκινη και άσπρη κάλτσα.

Γ) ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΛΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1. Κάποιος πρέπει κάποτε να σου πει ότι όταν δεν μπορείς να καταλάβεις γιατί και πότε πρέπει να σωπαίνεις, δεν πρέπει να ελπίζεις σε κανενός την εκτίμηση.
2. Γιατί δεν με ρωτάς πρώτα, πώς μπόρεσα να έρθω έτσι γρήγορα; Δεν σκέπτεσαι τι μπορούσε να συμβεί ή είσαι πάντα τόσο βέβαιος ότι (τα) ξέρεις όλα;
3. Παντού όπου ρώτησα, μου απάντησαν ότι κανείς δεν τον είδε, όμως ήξερα ότι κάπου πολύ κοντά (πλησίον), εκεί, σε τέτοιο τόπο, θα έπρεπε να είναι κρυμένος.
4. Τότε εκείνος ο άνθρωπος κάτι κατάλαβε και γέλασε τόσο δυνατά, που (όσο) συνηθισμένος άνθρωπος δεν μπορεί να γελάσει.
5. Τη ρώτησα γιατί δεν μου μιλάει και προσπάθησα με κάθε τρόπο να της δείξω κάποια (κάποιου είδους) συμπάθεια, αλλά μάταια, γιατί αυτή δεν έλεγε τίποτα, και δεν έδειχνε κανένα (κανενός είδους) ενδιαφέρον για τα λόγια μου.

Δ) ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣΘΗΜΑΤΩΝ

1) Συμπληρώστε τις ημιτελείς λέξεις του πιο κάτω κειμένου. Χρησιμοποιείστε γι' αυτό, οπωσδήποτε από δυο φορές το καθένα, τα επιθήματα: ec, ind, uj, il, ebl, ist, ul, et, ej, in, eg.

«Bel___ juna virino vizitis vestvend___. Ŝi atente rigardis ĉion kaj fine elektis ruĝ___ ĉapelon. Ĝi estis bela, sed ŝajne ne aĉet___ pro ĝia tre alta prezo. La butik___ klopodis ŝin konsili.
— Vi tuj aĉetu tiun ĉi bel___ ĉapelon, kara sinjorino. Vi estu certa, ke portante ĝin vi estos vere admir___. Tia ĉarma ĉapelo decas al junul___ tiel eleganta kiel vi. Ĝi montros ankoraŭ pli multe vian freŝ___.
— Tamen la prezo estas iom alta por mia mon___.
— Vi ne pensu pri la prezo, kar___ sinjorino. Vi estu certa, ke via edzo ne permesos al vi perdi tian belan ornam___.
— Viaj argumentoj estas vere atent___. Vi sendube estas tre bona vend___, tamen antaŭ semajno mi jam aĉetis alian ĉapelon.
— Tio devas esti pardon___ al via bel___!
— Ŝajnas al mi, ke vi, afabl___ pravas. Mi do, aĉetos ĝin.
— Vi tre ĝuste decidis, kara sinjor___. Vi ja elektis tre belan koket___.
— Dankon. Mi tute ne bezonas la ĉapel___, mi tuj portos la ĉapelon, kaj mi iros al la ofic___ de mia edzo. Mi ja devas montri ĝin al li».

2) Σχηματίστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω λέξεις χρησιμοποιώντας τα προσθήματα: an, ism, ar, id, mal, re, ge, dis, eks.

δυσάρεστος, πρώην υπάλληλος, γονείς, αντικτυπώ, γυιος αρχηγού, χορωδός, εθνισμός, δάσος, μοιράζω.

ΜΑΘΗΜΑ 21ο

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «de»

● Η πρόθεση **de** μια από τις βασικότερες της Εσπεράντο, έχει πολλαπλή χρήση.
Έτσι:
α) Κατ' αρχήν σχηματίζει τη γενική πτώση της ελληνικής Γραμματικής.
Έτσι:

— glaso **de** vino (= ποτήρι του κρασιού)
— lernanto **de** gimnazio (= μαθητής του γυμνασίου)
— ĉevalo **de** blanka koloro (= άλογο άσπρου χρώματος)
— kampo **de** batalo (= πεδίο μάχης)
— profesoro **de** Historio (= καθηγητής της Ιστορίας)
— bukedo **de** floroj (= μπουκέτο λουλουδιών)

Με αυτή την έννοια, όταν η **de** συνδέει δύο ουσιαστικά, δείχνει συνήθως ότι το ένα αποτελεί κτήμα του άλλου.

— la domo **de** la najbaro (= το σπίτι του γείτονα)
— la vosto **de** la hundo (= η ουρά του σκυλιού)
— la ĉambro **de** la avino (= το δωμάτιο της γιαγιάς)
— la pantalono **de** Kostas (= το παντελόνι του Κώστα)

β) Στην παθητική φωνή, όπως έχει κιόλας λεχθεί, δηλώνει το ποιητικό αίτιο, δηλαδή τον παράγοντα που προκαλεί την ενέργεια, που υφίσταται το υποκείμενο.

— la pomo estis manĝita **de** la infano (= το μήλο φαγώθηκε από το παιδί)
— la letero estas skribata **de** mi (= το γράμμα γράφεται από μένα)
— la lernanto estis punita **de** la instruisto (= ο μαθητής τιμωρήθηκε από το δάσκαλο)

— mi estas amata **de** mia amikino (= αγαπιέμαι από τη φίλη μου)
— la juvelo estis ŝteliĝa **de** la servisto (= το κόσμημα κλάπηκε από τον υπηρέτη)

γ) Δηλώνει την από τόπο κίνηση, την προέλευση:

— li iris **de** la tablo al la pordo (= πήγε από το τραπέζι στην πόρτα)
— mi venas **de** mia onklo kaj mi iras al mia oficejo (= έρχομαι από το θείο μου και πηγαίνω στο γραφείο μου)
— mi ricevis leteron **de** mia amiko (= έλαβα γράμμα από το φίλο μου)
— mi foriris **de** mia domo kurante (= έφυγα από το σπίτι μου τρέχοντας)
— mi devenas **de** Kalamata (= κατάγομαι [προέρχομαι] από την Καλαμάτα)
— la trajno ekiros **de** Ateno je la oka (= το τραίνο θα ξεκινήσει από την Αθήνα στις οκτώ)

δ) Δηλώνει το χρονικό σημείο, στο οποίο αρχίζει μια ενέργεια ή κατάσταση

— mi dormis **de** la oka ĝis la deka (= κοιμήθηκα από τις οκτώ μέχρι τις δέκα)
— **de** longe mi ne ricevis leteron de Kostas (= από μακρού δεν έλαβα γράμμα από τον Κώστα)
— **de** kiam mi venis, vi nenion diris al mi (= από όταν ήρθα, τίποτα δεν μου είπες)
— mi laboras **de** mia dek oka jaro (= δουλεύω από το δέκατο όγδοο έτος μου)
— **de** nun ĝis morgaŭ vespere mi manĝos nenion (= από τώρα μέχρι αύριο βράδυ δεν θα φάω τίποτα)
— ĉio okazis **de** 1978 ĝis 1983 (= όλα έγιναν από το 1978 μέχρι το 1983)

● Η πρόθεση **de** ως πρόθημα (πρώτο συνθετικό) δίνει στις λέξεις που σχηματίζει, την έννοια της προέλευσης, όπως η ελληνική πρόθεση «από» και πολλές φορές η «εκ» και η «προ».
Έτσι:

— veni = έρχομαι → **deveni** = προέρχομαι (κατάγομαι)

— salti = πηδώ → **desalti** = πηδώ από

— kuri = τρέχω → **dekuri** = τρέχω από

— klini = κλίνω → **deklini** = αποκλίνω

— flui = ρέω → **deflui** = απορρέω

— ŝiri = σχίζω → **deŝiri** = αποσχίζω

— pendi = κρέμομαι → **dependi** = κρέμομαι από (εξαρτώμαι)

— fali = πέφτω → **defali** = πέφτω από (εκπίπτω)

— tiri = τραβώ → **detiri** = αποτραβώ

— preni = παίρνω → **depreni** = παίρνω από (αφαιρώ)

— teni = κρατώ → **deteni** = κρατώ από, μακριά από (συγκρατώ)

— flugi = πετώ → **deflugi** = πετώ από (αφίπταμαι)

— ĵeti = ρίχνω → **deĵeti** = απορρίπτω (αποβάλω)

ΕΠΙΘΗΜΑ «ad» (SUFIKSO «ad»)

● Το επίθημα **ad** έχει και προσδίνει την έννοια της ενέργειας.
Χρησιμοποιείται συνήθως σε σύνθεσή του με ουσιαστικές ή ρηματικές ρίζες.
Έτσι:

Α) Με ουσιαστικές ρίζες.

● Στη σύνθεσή του με ουσιαστικές ρίζες το επίθημα **ad** σχηματίζει:

α) ουσιαστικά

που δηλώνουν την ενέργεια που γίνεται με τη χρήση ή την εφαρμογή αυτού που η ουσιαστική ρίζα εκφράζει.
Έτσι:

— **broso** = βούρτσα
brosi = βουρτσίζω
brosado = βούρτσισμα (το να βουρτσίζεις)

— **krono** = στεφάνι
kroni = σταφανώνω
kronado = στεφάνωμα (το να στεφανώνεις)

— **telefono** = τηλέφωνο
telefoni = τηλεφωνώ
telefonado = τηλεφώνημα (το να τηλεφωνείς)

— **farbo** = βαφή, μπογιά
farbi = βάφω
farbado = βάψιμο (το να βάφεις)

— **premio** = βραβείο
premii = βραβεύω
premiado = βράβευση

— **veneno** = δηλητήριο
veneni = δηλητηριάζω
venenado = δηλητηρίαση (το να δηλητηριάζεις)

— **salo** = αλάτι
sali = αλατίζω
salado = αλάτισμα (το να αλατίζεις)

— **reĝo** = βασιλιάς
reĝi = βασιλεύω
reĝado = βασιλεία (το να βασιλεύεις)

— **loko** = τόπος, μέρος
loki = τοποθετώ
lokado = τοποθέτηση (το να τοποθετείς)

β) ρήματα

που εκφράζουν μακριά διάρκεια ή επανάληψη της ενέργειας.
Έτσι:

— **broso** = βούρτσα
brosi = βουρτσίζω → **brosadi** = βουρτσίζω επί πολλή ώρα ή συνεχώς
«dum tri horoj mi **brosadis** miajn somerajn vestojn» (= επί τρεις ώρες βούρτσιζα [συνεχώς] τα καλοκαιρινά ρούχα μου).

— **telefono** = τηλέφωνο
telefoni = τηλεφωνώ → **telefonadi** = τηλεφωνώ επί πολλή ώρα ή συνεχώς.

«mi **telefonadis** al li de la oka ĝis la naŭa» (= του τηλεφωνούσα [διαρκώς] από τις οκτώ μέχρι τις εννέα)

— **farbo** = βαφή, μπογιά
farbi = βάφω → **farbadi** = βάφω επί πολλή ώρα ή συνεχώς.
«li **farbadis** tiujn kvar murojn dum la tuta tago» (= έβαφε [συνεχώς] αυτούς τους τέσσερις τοίχους όλη την ημέρα).

Σημείωση

● Χάρη σ' αυτή του την ιδιότητα, να δηλώνει τη μεγάλη διάρκεια, το επίθημα **ad** χρησιμεύει για το σχηματισμό των ονομάτων ποιημάτων ή άλλων έργων που αναφέρονται στη ζωή ενός ήρωα.
Έτσι:

— Odiseo = Οδυσσέας
Odiseado = Οδύσσεια
— Eneo = Αινείας
Eneado = Αινειάδα

Β) Με ρηματικές ρίζες

● Στη σύνθεσή του με ρηματικές ρίζες το επίθημα **ad** σχηματίζει:

α) ουσιαστικά

που δηλώνουν την ενέργεια
Έτσι:

— **skribi** = γράφω → **skribado** = γράψιμο
«la **skribado** de tiu artikolo estis afero ne simpla» (= το γράψιμο αυτού του άρθρου ήταν υπόθεση όχι απλή)

— **konstrui** = κτίζω → **konstruado** = κτίσιμο
«li okupis sin pri la **konstruado** de granda domo» (= ασχολήθηκε με το κτίσιμο μεγάλου σπιτιού)

— **spiri** = αναπνέω → **spirado** = αναπνοή (το να αναπνέεις)
«dum la tuta nokto mi aŭdis lian fortan **spiradon**» (= όλη τη νύχτα άκουγα τη δυνατή του αναπνοή)

Σημείωση

● Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να σημειωθεί ότι στην καθομιλούμενη Ελληνική χρησιμοποιούμε συνήθως μια μόνο λέξη, για να εκφρά-

σουμε και την ενέργεια αλλά και τη συγκεκριμένη εκδήλωση ή το αποτέλεσμα της ενέργειας αυτής.

Έτσι λέμε «μου αρέσει πολύ το **τραγούδι** "Μαργαρίτα"» και στην περίπτωση αυτή μιλάμε για το αποτέλεσμα (τραγούδι) που προκύπτει από την ενέργεια, από το τραγούδισμα (;)

Όμως επίσης λέμε «είναι όμορφο να ακούς το **τραγούδι** αυτής της κοπέλας» και τώρα μιλάμε για την ενέργεια, το τραγούδισμα (;) και όχι για το αποτέλεσμα.

Το ίδιο λέμε «αυτός ο **χορός** είναι βαλς» και με τη λέξη «χορός» εννοούμε το αποτέλεσμα, την εκδήλωση της ενέργειας, ενώ όταν λέμε «στη μεγάλη αίθουσα ο **χορός** διαρκούσε» με την ίδια λέξη δείχνουμε την ενέργεια την ίδια.

Όμως στην Εσπεράντο, χάρη στο επίθημα «ad», που εκφράζει αποκλειστικά και μόνο ενέργεια, μπορούμε, όταν αυτό μας ενδιαφέρει, να κυριολεκτούμε.

Έτσι λέμε:

— **kanti** = τραγουδώ
kanto = τραγούδι (εκδήλωση ενέργειας)
kantado = τραγούδι (ενέργεια)
«plaĉas al mi multe la **kanto** "Margarita"» (= μου αρέσει πολύ το τραγούδι «Μαργαρίτα»)
αλλά «estas bele aŭdi la **kantadon** de tiu knabino» (= είναι όμορφο να ακούς το τραγούδι αυτής της κοπέλας)

— **danci** = χορεύω
danco = χορός (εκδήλωση ενέργειας)
dancado = χορός (ενέργεια)
«tiu **danco** estas valso» (= αυτός ο χορός είναι βαλς)
αλλά «en la granda salono la **dancado** daŭris» (= στη μεγάλη αίθουσα ο χορός διαρκούσε)

● Έτσι, χάρη στην ιδιότητά του αυτή, το επίθημα **ad** χρησιμεύει για το σχηματισμό των λέξεων που δηλώνουν τα ονόματα διαφόρων τεχνών.

Έτσι:

danci = χορεύω → **dancado** = χορός
kanti = τραγουδώ → **kantado** = τραγούδι
verki = συγγράφω → **verkado** = συγγραφή
skulpti = λαξεύω → **skulptado** = γλυπτική
deklami = απαγγέλω → **deklamado** = απαγγελία
pentri = ζωγραφίζω → **pentrado** = ζωγραφική

Όμως οι λέξεις αυτές που δηλώνουν τις τέχνες συνηθέστερα σχηματίζονται με τη σύνθεση της κατάλληλης ρίζας και της λέξης «**arto**» (= τέχνη).
Έτσι:

dancarto = χορός, **kantarto** = τραγούδι
verkarto = συγγραφή, **skulptarto** = γλυπτική,
deklamarto = απαγγελία, **pentrarto** = ζωγραφική κ.λπ.

β) ρήματα

που δείχνουν μακριά διάρκεια ή επανάληψη της ενέργειας.
Έτσι:

— **labori** = εργάζομαι → **laboradi** = εργάζομαι επί πολλή ώρα ή συνεχώς
«hodiaŭ mi **laboradis** dum la tuta tago» (= σήμερα εργαζόμουν [συνεχώς] όλη μέρα)

— **kuri** = τρέχω → **kuradi** = τρέχω επί πολλή ώρα ή συνεχώς
— **demandi** = ρωτώ → **demandadi** = ρωτώ συνεχώς, κατ' επανάληψη
«mi **karadis** de pordo al pordo kaj mi **demandadis** ĉiujn pri vi» (= έτρεχα [συνεχώς] από πόρτα σε πόρτα και ρωτούσα [συνεχώς] όλους για σένα)

— **batali** = μάχομαι → **bataladi** = μάχομαι συνεχώς, ασταμάτητα
«dum mia tuta vivo mi **bataladis** por miaj ideoj» (= σε όλη τη ζωή μου μαχόμουν [συνεχώς] για τις ιδέες μου)

● Το επίθημα **ad** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει λέξεις που δείχνουν τη μεγάλη διάρκεια. Συνηθέστερα χρησιμοποιούνται το επίθετο **ada** (= συνεχής, διαρκής) και το επίρρημα **ade** (= συνεχώς, διαρκώς).
Έτσι:

«li sukcesis dank' al sia **ada** klopodo» (= πέτυχε χάρη στη συνεχή προσπάθειά του)
«mi **adе** penis lin konvinki pri mia praveco» (= συνεχώς κόπιαζα να τον πείσω για το δίκιο μου)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

akcento = τονισμός, τόνος
blonda = ξανθός
blua = γαλάζιος, μπλε
brako = βραχίονας, μπράτσο
buŝo = στόμα
dento = δόντι
efektiva = πραγματικός
ekzerci = ασκώ, εξασκώ
falsi = νοθεύω, ψευτίζω
falto = ρυτίδα
glata = λείος
harmonio = αρμονία
haŭto = δέρμα
heredi = κληρονομώ
kapo = κεφάλι
koleri = θυμώνω (αμετ.)
kolo = λαιμός
kruro = κνήμη, πόδι
logi = ελκύω / **allogi** = προσελκύω
maro = θάλασσα
mentono = πηγούνι, σαγόνι
mieno = έκφραση προσώπου
moki = κοροϊδεύω
muskolo = μυώνας (ποντίκι)
nuko = αυχένας, σβέρκος
orelo = αυτί
simetrio = συμμετρία
svelta = λεπτός, λυγερός
talio = μέση (του σώματος)
trankvila = ήσυχος
trunko = κορμός

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

Kiam sinjorino Evangelia estis pli juna, ŝi havis blondan hararon.

Ŝiaj okuloj havas belan kaj neordinaran bluan koloron, similan al tiu de la maro. Ŝi havas tre belan haŭton, tute glatan, sen faltoj. Ŝi diras, ke ŝi dankas[1] tion al la pura kaj malvarma akvo kaj al tio, ke ŝi neniam ŝminkas sin.

Maria similas pli multe al sia patrino. Oni tamen diras, ke ŝi havas preskaŭ egalajn trajtojn al tiuj de la avino Paraskevi, sed tiu simileco estas ne tute evidenta, ĉar la maljuneco de la avino iel ŝanĝis ŝiajn trajtojn.

Restas tamen tute neŝanĝita la mieno de la maljunulino, kiu estas vere sama al tiu de Maria, kaj akcentas la grandan similecon inter la avino kaj la nepino.

---

1. Το ρήμα «**danki**» (=ευχαριστώ) σημαίνει ακόμα μεταφορικά «οφείλω», «χρωστάω», με την ηθική έννοια της λέξης, όπως, για παράδειγμα, στις εκφράσεις: «Η Ευρώπη χρωστάει τον πολιτισμό της στην Αρχαία Ελλάδα», «οφείλω την υγεία μου στην καλή μου διατροφή», «την επιτυχία της εκδήλωσης την οφείλουμε στις προσπάθειές σου» κ.λπ.

De la patro, Maria heredis la larĝan frunton, la longajn okulharojn kaj la agrablan ridon.

Estas vere, ke ŝia bela rido, tute simila al tiu de ŝia patro, estas ŝia plej bela trajto.

Maria havas tre belan kaj simetrian korpon. Ŝi estas sufiĉe alta junulino, kaj ŝiaj longaj kruroj[2], ŝia treege maldika talio, sed precipe ŝia longa kolo donas al ŝi aspekton sveltan kaj harmonian[3].

Kostas estas tre alta. Ankaŭ li, same kiel lia fratino, estas maldika kaj belaspekta. Li similas al neniu el la gepatroj. Nur liaj iel grandaj oreloj similas al tiuj de lia patro, kaj liaj okuloj montras egan inteligentecon kaj bonecon, same kiel tiuj de sinjoro Vasilis.

La plendo de lia patrino estas, ke liaj densaj barbo kaj lipharoj kaŝas liajn plej belajn trajtojn, kaj precipe lian belan, laŭ la opinio de la patrino, buŝon kaj liajn treege blankajn kaj simetriajn dentojn.

La malpli aĝa filo de la familio, Nikos, similas sufiĉe al sia patro. Liaj, ne tre belaj, sed virecaj trajtoj, kaj precipe lia larĝa mentono, montras forton kaj trankvilon.

Li estas sufiĉe alta kaj nedika, tamen li aspektas ne tiel svelta kiel lia frato. Kontraŭe, lia kapo, sed ankaù lia tuta korpo, kun la forta nuko, la larĝa trunko kaj la muskolaj brakoj kaj piedoj[2], montras lin ne tiel alta, kiel li efektive estas.

Nikos, kiel atleto, atentas sian dieton kaj regule ekzercas sin en gimnastiko. Li estas la belulo de la familio, kaj laŭ la mokado de Maria, li ĉarmas[4] kaj allogas[5] multajn junulinojn per sia beleco, sed ankaŭ per sia «falsa» seriozeco. Nikos koleras[6] kontraŭ sia fratino, kiam ŝi pikas lin pri tiaj aferoj, kaj li postkuras ŝin, sed ŝajnas, ke Maria ion scias, ĉar multaj el ŝiaj kunlernantinoj estas admirantinoj de ŝia bela kaj fama frato.

---

2. Η λέξη «**kruro**» σημαίνει «κνήμη» και η λέξη «**piedo**» σημαίνει «πόδι» με την κύρια σημασία της λέξης, δηλαδή δείχνει το τελευταίο μέρος του κάτω άκρου, το μετά τον αστράγαλο. Όμως και οι δύο λέξεις (**kruro, piedo**) σημαίνουν ακόμα γενικά «πόδι» (κάτω άκρο).

3. Η λέξη «**harmonio**» προέρχεται από την ελληνική λέξη «αρμονία» και σημαίνει, ακριβώς όπως και στα Ελληνικά, κατ' αρχή «σύνολο αλληλοδιαδόχων ή ταυτόχρονων μουσικών ήχων» και μεταφορικά, επίσης όπως στα Ελληνικά, «όμορφα, συμμετρικά, ευχάριστα για το μάτι τοποθετημένα» (αρμονία χρωμάτων, σχημάτων κ.λπ.). Η λέξη αυτή σημαίνει επίσης «σύμπνοια» (οικογενειακή, συναδελφική, συζυγική αρμονία).

4. Από το επίθετο «**ĉarma**» (= γοητευτικός) παράγεται το ρήμα «**ĉarmi**» (= γοητεύω).

5. Το ρήμα «**logi**» σημαίνει «ελκύω» (προκαλώ ενδιαφέρον, αρέσω). Το ίδιο ρήμα στη σύνθεσή του με την πρόθεση **al** (= προς, σε) δίνει την έννοια «τραβώ κοντά μου με την ελκυστικότητά μου» (προσελκύω, ξελογιάζω).

6. Στη λέξη «**koleri**» (= θυμώνω) πρέπει να προσεχθεί ότι, ενώ στα Ελληνικά λέμε «θυμώνω με...» (θυμώνω μαζί σου, με το φίλο μου κ.λπ.) στην Εσπεράντο λέμε «θυμώνω εναντίον...» («mi **koleris kontraŭ** vi, **kontraŭ** mia amiko»)

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

ega = tre granda
postkuras = kuras post iu, io
kunlernantinoj = kamaradinoj en la leruejo

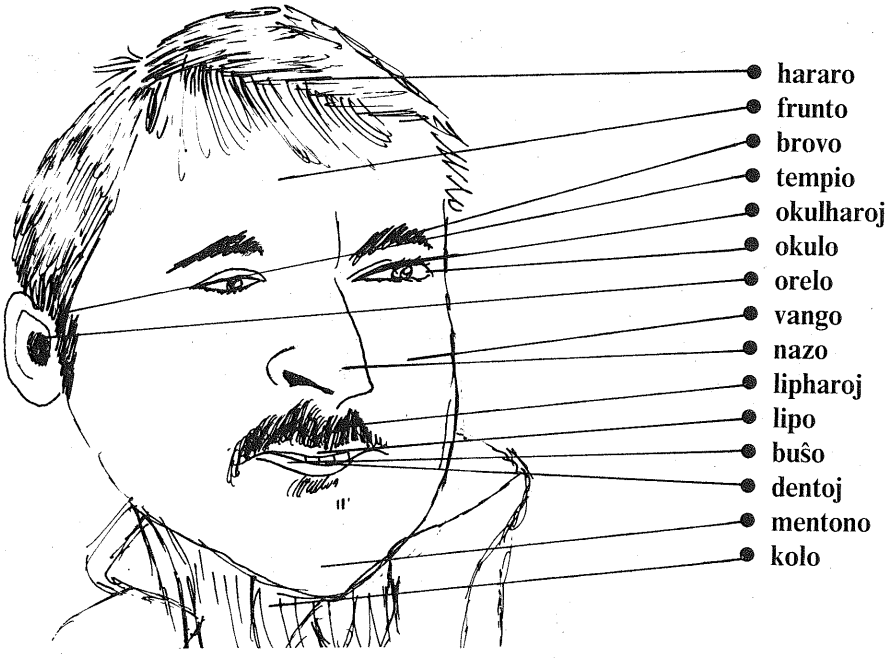

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε πλήρεις φράσεις:

1) Kia estas la koloro de la okuloj de sinjorino Evangelia?
2) Kia estas ŝia haŭto?
3) Kial sinjorino Evangelia havas belan haŭton?
4) Kion Maria heredis de sia patro?
5) Kian korpon havas Maria?
6) Al kiu el siaj gepatroj similas Kostas?
7) Kion montras la okuloj de Kostas?

8) Kiaj estas la trajtoj de Nikoŝ?
9) Kion montras la trajtoj de Nikos?
10) Per kio Nikos ĉarmas la junulinojn?

β) Διαλέξτε για κάθε λέξη δύο από τους προτεινόμενους χαρακτηρισμούς, που να της ταιριάζουν:

1) hararo (blua, bruna, sperta, longa, dika, forta)
2) okulo (blonda, delikata, nigra, alta, brila, varma)
3) orelo (granda, vigla, densa, fidela, freŝa, dekstra)
4) buŝo (falsa, griza, prava, ruĝa, ĉarma, simpla)
5) mieno (glata, fiera, pura, sana, serioza, facila)
6) trajtoj (sveltaj, rapidaj, simpatiaj, riĉaj, antikvaj, ordinaraj)
7) dentoj (severaj, atentaj, viglaj, simetriaj, afablaj, blankaj)

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1) Σε περίμενα από τις τρεις, αλλά εσύ ήρθες στις τέσσερις και μισή.
2) Αυτό εδώ το σπίτι αγοράστηκε από τον παπού του πατέρα μου.
3) Αυτός γύρισε από το Γραφείο του και πάει τώρα στο θέατρο.
4) Αγόρασα καπέλο από εκείνο το μεγάλο κατάστημα.
5) Ήταν άνθρωπος μεγάλης ηλικίας, δάσκαλος της Εσπεράντο.
6) Από τις δέκα Οκτωβρίου μέχρι τις δύο Νοεμβρίου ήμουνα άρρωστος.
7) Μείνε ήσυχος, μη φοβάσαι τίποτα από μένα.
8) Από το μπαλκόνι μπορεί κανείς να ιδεί την Ακρόπολη και πάνω από την ταράτσα ολόκληρη την Αθήνα.
9) Πολλές σωστές συμβουλές μου δόθηκαν από τον πατέρα μου.
10) Από τέτοιο άνθρωπο, μην περιμένεις καλό.

δ) Θεραπεία, στίλβωμα, εισαγωγή, σιδέρωμα, χτένισμα, διδασκαλία, πώληση, σκηνοθεσία, σύνθεση, μακιγιάρισμα.
Τοποθετήστε καθεμιά από τις πιο πάνω λέξεις στη φράση που της ταιριάζει, αποδίδοντας την στην Εσπεράντο:

1) Reĝisoro okupas sin pri _____ de filmoj.
2) Gladisto okupas sin pri _____ de vestoj.
3) Instruisto okupas sin pri _____ de lernantoj.
4) Kuracisto okupas sin pri _____ de malsanuloj.
5) Komponisto okupas sin pri _____ de muzikaj verkoj.
6) Kombisto okupas sin pri _____ de hararoj.
7) Ŝupoluristo okupas sin pri _____ de ŝuoj.
8) Ŝminkisto okupas sin pri _____ de vizaĝoj.
9) Vestvendisto okupas sin pri _____ de vestoj.
10) Juvelimportisto okupas sin pri _____ de juveloj.

ε) Σταυρόλεξο

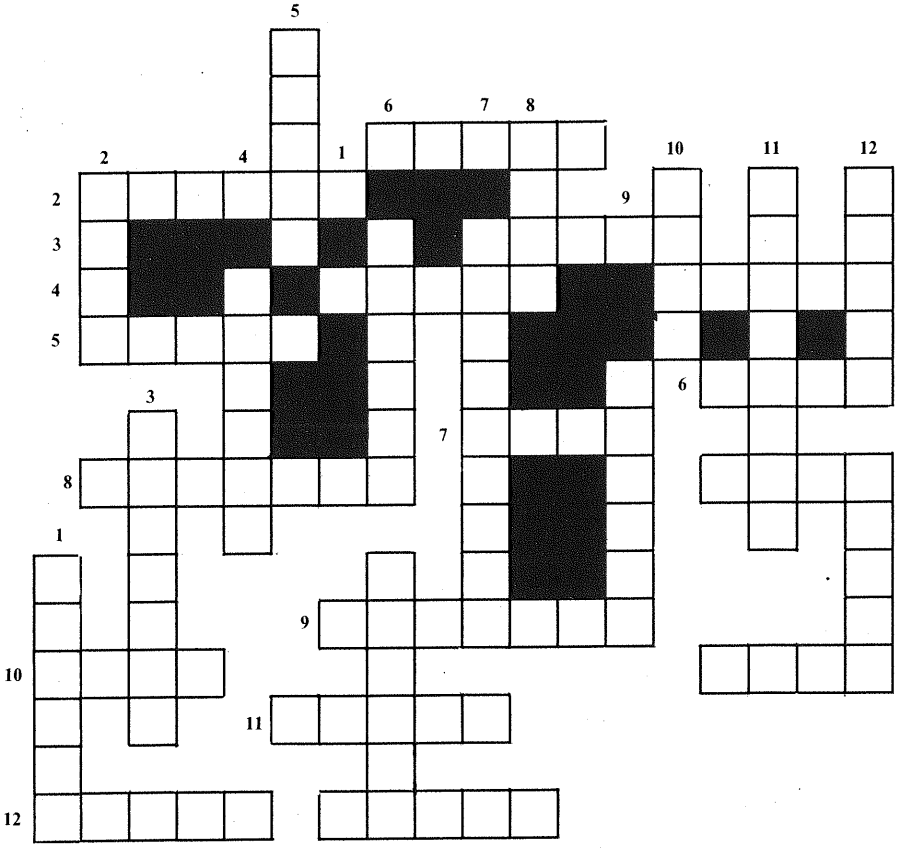

Οριζόντια

1. Έκφραση προσώπου
2. Πρόσωπο (αντίστροφα)
3. Μάτι
4. Μπράτσο / χείλος (αιτιατική)
5. Κνήμη
6. Μύτη
7. Τρίχα
8. Οδοντοστοιχία / καρδιά
9. Χαρακτηριστικά (προσώπου)
10. Χέρι / στόμα (αντίστροφα)
11. Μάγουλο
12. Αυτί / δέρμα

Κάθετα

1. Κρόταφος
2. Κεφάλι (αντίστροφα)
3. Σαγόνι
4. Στήθος
5. Μέση
6. Κορμός / μετωπικός
7. Βλεφαρίδες
8. Σβέρκος
9. Σώματα
10. Λαιμός
11. Μουστάκι(α)
12. Δόντι / φρύδι (αντίστροφα)

στ) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

«Dum du horoj ni spektadis vere belan prezentadon de la amatoraj aktoroj.

Estas vere, ke la kantado de la ĉefrolulino estis admirinda.

Estis ne nur la bela voĉo de la junulino, kiu donis al ni tian impreson, sed ankaŭ tio, ke la unu kanto estis pli bela ol la alia.

Estis evidente, ke tiuj gejunuloj oferis multan tempon al serioza ekzercado kaj al bona preparado de la tuta prezentado, ĉar preskaŭ ĉiuj ludis kaj kantis tute ĝuste.

La unuan aplaŭdon sekvis longa aplaŭdado de la tute kontenta spektantaro».

ΜΑΘΗΜΑ 22ο

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «el»

● Η πρόθεση **el** είναι το ίδιο όπως και η «de» πολύ σημαντική, και έχει πολλαπλή χρήση.
Έτσι:

α) Δηλώνει και αυτή την κίνηση, την προέλευση, αλλά ειδικά την κίνηση ή προέλευση από μέσα προς τα έξω:
Έτσι η πρόταση:
«li venis **el** la aŭto» (= αυτός ήρθε από το αυτοκίνητο)
δείχνει ότι αυτός ήταν μέσα στο αυτοκίνητο, ότι ήρθε μέσα από το αυτοκίνητο.
Όμως η πρόταση:
«li venis **de** la aŭto» (= αυτός ήρθε από το αυτοκίνητο)
δείχνει ότι αυτός ήρθε από κάποιο σημείο κοντά στο αυτοκίνητο, όχι όμως κατ' ανάγκη μέσα από αυτό.
Έτσι:

— li tiris revolveron **el** la poŝo (= τράβηξε περίστροφο από [μέσα από] την τσέπη)
— ŝi ĉerpis akvon **el** la puto (= τράβηξε [άντλησε] νερό από [μέσα από] το πηγάδι)
— li eliris **el** la domo (= βγήκε από [μέσα από] το σπίτι)
— la letero estas sendita **el** Francujo, de mia amiko Pier (= το γράμμα έχει σταλεί από [μέσα από] τη Γαλλία, από το φίλο μου Πιέρ)
— **el** la domo estis aŭdataj krioj (= από [μέσα από] το σπίτι ακούγονταν φωνές)
— **el** la ĉambro li saltis sur la straton (= από [μέσα από] το δωμάτιο πήδηξε στο δρόμο)
— ŝi kuris **el** la salono plorante (= αυτή έτρεξε από [μέσα από] την αίθουσα κλαίγοντας)

β) Δείχνει το ένα ή ένα μέρος από κάποιο σύνολο.
Έτσι:

— **el** la floroj ŝi prenis nur unu belan dianton (= από τα λουλούδια πήρε μόνο ένα όμορφο γαρύφαλο)
— unu **el** la infanoj respondis al mi (= ένα από τα παιδιά μου απάντησε)
— kelkaj **el** la knabinoj portis longajn pantalonojn (= μερικά από τα κορίτσια φορούσαν μακρυά παντελόνια)
— li estas **el** tiuj, kiuj neniam pardonas (= είναι από αυτούς που ποτέ δεν συγχωρούν)
— ŝi elektis **el** la fruktoj unu grandan piron (= διάλεξε από τα φρούτα ένα μεγάλο αχλάδι)
— vi trinku **el** tiu ĉi vino (= πιές από αυτό εδώ το κρασί)
— mi devis elekti **el** granda nombro da objektoj (= έπρεπε να διαλέξω από μεγάλο αριθμό αντικειμένων)

Σημείωση

● Χάρη στην ιδιότητά της αυτή η πρόθεση **el** χρησιμοποιείται, όπως έχει λεχθεί σε προηγούμενο μάθημα, για το σχηματισμό του υπερθετικού βαθμού στη σύγκριση.

— Maria estas la plej bela **el** la knabinoj (= η Μαρία είναι η πιο όμορφη από τα κορίτσια)
— tiu preĝejo estas la plej alta **el** ĉiuj domoj de nia urbo (= αυτή η εκκλησία είναι η πιο ψηλή απ' όλα τα κτίρια της πόλης μας)

γ) δείχνει την πηγή.
Έτσι:

— Maria aĉetis robon **el** Parizo (= η Μαρία αγόρασε φόρεμα από το Παρίσι)
— oni ne devas trinki akvon **el** tiu puto (= δεν πρέπει να πιεί κανείς νερό από αυτό το πηγάδι)
— mi tradukis tiun novelon **el** la angla lingvo (= μετέφρασα αυτό το διήγημα από την αγγλική Γλώσσα)
— ŝi devenas **el** nobela gento (= αυτή προέρχεται από ευγενική γεννιά)
— ili estas miaj kolegoj **el** la oficejo (= αυτοί είναι συνάδελφοί μου από το Γραφείο)

δ) δείχνει το υλικό.
Έτσι:

— estis granda statuo **el** marmoro (= ήταν μεγάλο άγαλμα από μάρμαρο)

— li portis pantalonon **el** lino (= φορούσε παντελόνι από λινό)
— tre proksime estis ponto **el** ŝtono (= πολύ κοντά ήταν γεφύρι από πέτρα)
— la mebloj estis **el** nigra ligno (= τα έπιπλα ήταν από μαύρο ξύλο)
— la tuta kurteno estis farita **el** silko (= ολόκληρη η κουρτίνα φτιάχτηκε από μετάξι)
— la grupo konsistas **el** diferencaj homoj (= η ομάδα αποτελείται από διαφορετικούς ανθρώπους)
— **el** nenio oni povas fari nenion (= από το τίποτα δεν μπορεί κανείς να κάνει τίποτα)

Σημείωση

● Είναι φανερό, από τα πιο πάνω παραδείγματα ότι σε όλες τις εφαρμογές της η πρόθεση **el** ανταποκρίνεται στην Ελληνική πρόθεση **εκ** της καθαρεύουσας.

● Η πρόθεση **el** ως πρόθημα (πρώτο συνθετικό) δίνει στις λέξεις που σχηματίζει:

α) την έννοια της προς τα έξω κίνησης ή προέλευσης, όπως η πρόθεση **εκ** της Ελληνικής.
Έτσι:
— iri = πηγαίνω → **eliri** = πηγαίνω έξω, εξέρχομαι.
— doni = δίνω → **eldoni** = εκδίδω
— spiri = αναπνέω → **elspiri** = εκπνέω
— trovi = βρίσκω → **eltrovi** = εξευρίσκω, ανακαλύπτω
— pensi = σκέπτομαι → **elpensi** = εφευρίσκω, επινοώ
— sendi = στέλνω → **elsendi** = εκπέμπω
— montri = δείχνω → **elmontri** = αποδεικνύω
— peli = διώχνω → **elpeli** = διώχνω έξω

β) την έννοια «μέχρι τέλους», «εντελώς», «τέλεια».
Έτσι:
— ĉepri = αντλώ → **elĉerpi** = εξαντλώ
— lerni = μαθαίνω → **ellerni** = εκμανθάνω, μαθαίνω καλά
— labori = εργάζομαι → **ellabori** = επεξεργάζομαι

ΕΠΙΘΗΜΑ «aĵ» (SUFIKSO «aĵ»)

● Το επίθημα **aĵ** έχει και προσδίνει την έννοια του συγκεκριμένου αντικειμένου, του οτιδήποτε αισθητού.

Σε αντίθεση με το επίθημα **ul** που, όπως έχει λεχθεί, δείχνει ζωντανή ύπαρξη, άνθρωπο, και σε αντίθεση επίσης με το επίθημα **ec** που, όπως είδαμε, δείχνει την ιδιότητα, δηλαδή πράγμα αφηρημένο, όχι χειροπιαστό, το **aĵ** δείχνει άψυχο πράγμα υπαρκτό, κάτι οπωσδήποτε αισθητό.

Χρησιμοποιείται σε σύνθεσή του με ρίζες όλων των ειδών, δηλαδή επιθετικές, ρηματικές και ουσιαστικές.

α) Με επιθετικές ρίζες

● Στη σύνθεσή του με επιθετικές ρίζες, το επίθημα **aĵ** φτιάχνει ουσιαστικό (κάτι αισθητό) που περιέχει την ιδέα που η επιθετική ρίζα εκφράζει.

Έτσι:

bela = όμορφος → **belaĵo** = ομορφιά (στοιχείο ομορφιάς)

— ŝiaj **belaĵoj** estas multaj kaj evidentaj (= οι ομορφιές της [τα όμορφα στοιχεία της] είναι πολλά και φανερά)
— oni nenie povas trovi **belaĵojn** similajn al tiuj de mia patrujo (= πουθενά δεν μπορεί να βρει κανείς ομορφιές όμοιες μ' αυτές της πατρίδας μου)

bona = καλός → **bonaĵo** = καλό (συγκεκριμένο καλό)

— per nenio mi povas pagi al li por la **bonaĵoj,** kiujn li faris al mia familio (= με τίποτα δεν μπορώ να τον πληρώσω για τα καλά [καλωσύνες] πού έκανε στην οικογένειά μου)
— per mia ĉiama amo mi rekompencos lin por la **bonaĵoj**, kiujn li faris al mi (= με την παντοτινή αγάπη μου θα τον ανταμείψω για τα καλά [καλωσύνες] που μου έκανε).

Έτσι:

— dolĉa = γλυκός → **dolĉaĵo** = γλύκισμα, κάτι γλυκό
— alta = ψηλός → **altaĵo** = ύψωμα, κάτι ψηλό
— nova = καινούργιος → **novaĵo** = είδηση, κάτι νέο
— antikva = αρχαίος → **antikvaĵo** = αρχαίο αντικείμενο, αντίκα
— aparta = ιδιαίτερος → **apartaĵo** = ιδιαιτερότητα, κάτι ιδιαίτερο

β) Με ρηματικές ρίζες

● Στη σύνθεσή του με ρηματικές ρίζες, το επίθημα **aĵ** σχηματίζει ουσιαστικά που δείχνουν το συγκεκριμένο πράγμα, το αποτέλεσμα, που προκύπτει ή εκφράζεται από την ενέργεια ή την κατάσταση της ρηματικής ρίζας.

● Στο προηγούμενο μάθημα, εξετάζοντας το επίθημα **ad** λέγαμε ότι αυτό χρησιμοποιείται για να δηλώσει την ενέργεια.

Αντίθετα το **aĵ** δείχνει το αποτέλεσμα της ενέργειας.

Έτσι:

skribi = γράφω
skribado = γράψιμο
skribaĵo = γραπτό

— tiu **skribaĵo** estas tute nekomprenebla (= αυτό το γραπτό είναι εντελώς ακατανόητο)

konstrui = κτίζω
konstruado = κτίσιμο
konstruaĵo = κτίριο, κτίσμα

— ĝi estas urbo moderna, kun multaj novaj **konstruaĵoj** (= είναι πόλη σύγχρονη, με πολλά καινούργια κτίρια)

Έτσι:

manĝi = τρώγω → **manĝaĵo** = φαγητό
trinki = πίνω → **trinkaĵo** = ποτό
nutri= τρέφω → **nutraĵo** = τροφή
esti = είμαι → **estaĵo** = όν
ekzisti = υπάρχω → **ekzistaĵo** = ύπαρξη
okazi = συμβαίνω → **okazaĵo** = συμβάν
fini = τελειώνω → **finaĵo** = κατάληξη
karakterizi = χαρακτηρίζω → **karakterizaĵo** = χαρακτηριστικό
komerci = εμπορεύομαι → **komercaĵo** = εμπόρευμα

γ) Με ουσιαστικές ρίζες

● Στη σύνθεσή του με ουσιαστικές ρίζες, το επίθημα **aĵ** σχηματίζει και πάλι ουσιαστικά, πού δείχνουν πράγμα, που αφορά, αποτελείται, προκύπτει ή φτιάχνεται από αυτό που η ουσιαστική ρίζα δηλώνει.

Έτσι:

sukero = ζάχαρη → **sukeraĵo** = ζαχαρωτό
glacio = πάγος → **glaciaĵo** = παγωτό

salo = αλάτι → **salaĵo** = αλμυρό
vitro = γυαλί → **vitraĵo** = πράγμα από γυαλί
ligno = ξύλο → **lignaĵo** = πράγμα από ξύλο
oro = χρυσάφι → **oraĵo** = χρυσαφικό, πράγμα από χρυσό

Σημείωση

● Με αυτή την έννοια, το επίθημα **aĵ** χρησιμεύει για το σχηματισμό των ουσιαστικών που δείχνουν φαγητό που προέρχετι από κάποιο είδος κρέατος, ψαριού κ.ά.

Στα Ελληνικά λέμε «έφαγα αρνί» ή «μου αρέσει το μοσχάρι» ή «σήμερα είχαμε κοτόπουλο» ή «πρωτιμώ το χοιρινό», εννοώντας όμως το φαγητό-κρέας από αρνί ή από μοσχάρι ή από κοτόπουλο ή από χοιρινό.

Στην Εσπεράντο δεν μπορούμε να πούμε «έφαγα μοσχάρι» ή «έφαγα αρνί» κ.λπ. γιατί αυτό σημαίνει «έφαγα το ζώο μοσχάρι ή τό ζώο αρνί». Έτσι, χρησιμοποιώντας το επίθημα **aĵ** λέμε:

bovido = μοσχάρι
bovidaĵo = μοσχάρι (φαγητό — κρέας από μοσχάρι)
porko = χοίρος, γουρούνι
porkaĵo = χοιρινό (φαγητό — κρέας από χοίρο)
kokido = κοτόπουλο
kokidaĵo = κοτόπουλο (φαγητό — κρέας από κοτόπουλο)
ŝafo = αρνί
safaĵo = αρνί (φαγητό — κρέας από αρνί)

Και ακόμα λέμε:

lakto = γάλα → **laktaĵo** = γαλακτερό (φαγητό)
birdo = πουλί → **birdaĵo** = πουλερικό (φαγητό)
baki = ψήνω στο φούρνο → **bakaĵo** = φουρνιστό (φαγητό)
friti = τηγανίζω → **fritaĵo** = τηγανιτό (φαγητό)
ĉasi = κυνηγώ → **ĉasaĵo** = κυνήγι (θήραμα καί φαγητό)
alkoholo = οινόπνευμα → **alkoholaĵo** = οινοπνευματώδες (ποτό)

● Το επίθημα **aĵ** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει τη λέξη **aĵo** (= πράγμα, αντικείμενο).

Έτσι:

— inter multaj **aĵoj** mi elektis tiun ĉi libron (= μεταξύ πολλών πραγμάτων διάλεξα αυτό εδώ το βιβλίο)
— la tablo estas **aĵo** kaj la hundo estas besto (= το τραπέζι είναι πράγμα και το σκυλί είναι ζώο).

● Μετά την εξέταση και του επιθήματος **aĵ** ολοικληρώθηκε ο κύκλος των τριών βασικών επιθημάτων **ul**, **ec**, **aĵ** που μας δίνουν τη δυνατότητα να σχηματίζουμε από μια ρίζα τις λέξεις που δείχνουν αντίστοιχα τη ζωντανή ύπαρξη, άνθρωπο (**ul**), την αφηρημένη έννοια, ιδιότητα (**ec**), και το συγκεκριμένο πράγμα ή οτιδήποτε αισθητό (**aĵ**).
Έτσι:

bela = όμορφος-η-ο
belulo = όμορφος άνθρωπος
beleco = ομορφιά (ιδιότητα)
belaĵo = ομορφιά, καλλονή (συγκεκριμένο στοιχείο)
ή:
dolĉa = γλυκός-ιά-ό
dolĉulo = γλυκός άνθρωπος, γλύκας (;)
dolĉeco = γλυκύτητα
dolĉaĵo = γλύκισμα
ή:
malpura = βρώμικος-η-ο
malpurulo = βρώμικος άνθρωπος, βρωμιάρης
malpureco = βρωμιά, βρωμερότητα
malpuraĵo = βρωμιά, ακαθαρισία

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

butero = βούτυρο
destini = προορίζω
fiŝo = ψάρι
frida = ψυχρός
fromaĝo = τυρί
grupo = ομάδα
kapabla = ικανός
karoto = καρότο
kompliki = περιπλέκω
konsisti = αποτελούμαι, συνίσταμαι
kukumo = αγγούρι
lakto = γάλα
laktuko = μαρούλι
legomo = λαχανικό
legumenaco = όσπριο
marmelado = μαρμελάδα
mastro = αφεντικό, νοικοκύρης
menuo = μενού
mielo = μέλι
naiva = αφελής
nepre = οπωσδήποτε, απαραίτητα
nutri = τρέφω
oleo = λάδι
ordoni = διατάζω
ovo = αυγό
pano = ψωμί

pasto = πάστα (ζυμάρι)
plado = πιατέλα
respekto = σεβασμός
rizo = ρύζι
saĝa = σώφρων, σοφός
salato = σαλάτα
taŭgi = είμαι κατάλληλος
teo = τσάι
tomato = ντομάτα
utila = ωφέλιμος
valida = ισχύων
varii = ποικίλω

KEIMENO (TEKSTO)

La dieto de la familio Georgopulos estas varia. La membroj de la familio estas multaj, kaj estas diversaj, kaj ofte tute diferencaj, inter si, gustoj.

La ĉiutaga manĝaĵo de la familio estas por sinjorino Evangelia kaj por la avino Paraskevi granda kaj komplika problemo. La ĉiutaga kuirado estas nun tasko de ambaŭ virinoj. Kiam sinjorino Evangelia laboris ankoraŭ ekster la domo, ĉefa kuiristino de la familio estis la avino, tamen nun ambaŭ virinoj kune zorgas pri tiu afero. Kaj estas vere, ke tiu okupado plaĉas al ili.

Tiel la maljuna patrino, kiel ankaŭ ŝia filino estas bonaj kaj kapablaj dommastrinoj[1] kaj speciale tre bonaj kuiristinoj. Tamen, ĉiutagan problemon prezentas la elekto de la kuirota manĝaĵo.

Laŭ la opinio de la avino, oni ne devas manĝi nur kion oni preferas, sed ankaŭ kion oni devas. Ŝi diras, ke precipe la gejunuloj devas ricevi ĉian nutraĵon por esti sanaj kaj fortaj.

Pro tio oni devas kombini la aferon, tiel ke la manĝaĵo estu bongusta, sed ankaŭ varia kaj nutra.

Laŭ la greka kutimo, la matena menuo[2] estas tre modesta.

Lakto, kafo kaj teo estas la ordinaraj matenaj trinkaĵoj, el kiuj oni povas elekti, laŭ sia plaĉo.

Pano kaj butero, marmelado, mielo aŭ fromaĝo estas la matenaj manĝaĵoj, kiujn la familia fridujo[3] enhavas kaj destinas por la matena tablo.

---

1. Πρώτη σημασία της λέξης «**mastro**» είναι «αφεντικό» (κύριος, ιδιοκτήτης). Σε σύνθεσή της με τη λέξη «**domo**» (= σπίτι, κτίριο) σχηματίζει τη λέξη «**dommastro**» που ανταποκρίνεται ακριβώς στη σημασία της ελληνικής λέξης «νοικοκύρης» (**dommastrino** = νοικοκυρά).

2. Η λέξη «**menuo**» μπορεί ελεύθερα να αποδοθεί στα Ελληνικά «διαιτολόγιο». Κυριολεκτικά σημαίνει «σύνολο των φαγητών που περιλαμβάνει ένα γεύμα». Όμως στα Ελληνικά χρησιμοποιείται συνήθως η Γαλλική λέξη «μενού».

Στην Εσπεράντο η λέξη «**menuo**» σημαίνει ακόμα «κατάλογος φαγητών» (που προσφέρονται σε εστιατόριο, ξενοδοχείο, ταβέρνα κ.λπ.)

3. Η λέξη «**frida**» σημαίνει «ψυχρός». Το ρήμα «**fridi**» αντίστοιχα σημαίνει «ψύχω». Η σύνθεση της λέξης με το επίθημα **uj** δίνει τη λέξη «**fridujo**» (= ψυγείο).

La tagmeza[4] manĝo estas la ĉefa.

Laŭ la malnova familia kutimo, tre naiva kaj tute nemoderna por la junuloj, ĉiuj membroj de la familio devus kune sidi ĉirkaŭ la tablo, por la tagmeza manĝo. Tamen tio estas tute neebla, ĉar la familianoj revenas hejmen ne samtempe. Sinjoro Vasilis venas de sia oficejo je la kvara post-tagmeze[4], dum la du filoj kelkfoje venas inter la dua kaj la tria, kelkfoje ili revenas post la kvara, depende de sia okupado en siaj lernejoj.

Tial, la familio manĝas ordinare ne samtempe sed en grupoj, kaj la avino devas konservi la manĝaĵon varma por ĉiuj.

Sed sabate kaj dimanĉe la kutimo validas kaj la tuta familio kune sidas ĉirkaŭ la tagmeza tablo.

Ĉefaj nutraĵoj, el kiuj ordinare konsistas la manĝaĵoj de la familio, estas viando, legomoj, pastaĵoj, legumenacoj, fiŝoj, rizo, terpomoj[5], ovoj, salataĵoj, oleo kaj fruktoj. La avino bone scias, ke ĉiuj tiuj nutraĵoj estas utilaj kaj taŭgaj por la dieto de la familio, kaj pro tio ŝi klopodas sinsekve[6] oferi ĉiujn al ĝi.

Estas ŝi do, kiu faras la dietan programon, kaj ĉiuj devas ĝin respekti, ne nur ĉar la avino estas saĝa, sed ankaŭ ĉar ŝi antaŭvidas ĉion.

Ekzemple, ŝi bone scias, ke, kiam la plado[7] konsistas el rizo, kiu ne tute plaĉas al Maria, devas esti sur la tablo ankaŭ salato el laktuko kaj karoto, aŭ el tomato kaj kukumo, ĉar tiuj salataĵoj plaĉas al Maria kaj helpas

---

4. «**Tagmezo**» (=μεσημέρι). Πρόκειται για σύνθεση των λέξεων «**tago**» (=ημέρα) και «**mezo**» (=μέσον). Από τη λέξη αυτή και σε σύνθεσή της με τις προθέσεις «**antaŭ**» (=πριν) καί «**post**» (=μετά) σχηματίζονται οι λέξεις «**antaŭtagmezo**» (=πριν το μεσημέρι) καί «**posttagmezo**» (=μετά το μεσημέρι). Έτσι οι εκφράσεις της ελληνικής «προ μεσημβρίας» καί «μετά μεσημβρίαν» αποδίδονται αντίστοιχα «**antaŭtagmeze**» και «**post-tagmeze**».

Υπενθυμίζεται ότι στην Εσπεράντο, στη σύνθεση των λέξεων η κύρια λέξη (κύριο συνθετικό) είναι πάντα στο τέλος της σύνθεσης λέξης. Το ίδιο γίνεται τις περισσότερες φορές και στα Ελληνικά. Όμως σε μερικές Ελληνικές σύνθετες λέξεις, που δείχνουν χρονικό σημείο ή χρονικό μέρος (μεσημέρι, μεσάνυχτα, μεσοβδόμαδα, εκατονταετία, χιλιετία κ.ά.) ο κανόνας αυτός δεν τηρείται και αντίθετα η κύρια λέξη της σύνθεσης μπαίνει μπροστά. Στην Εσπεράντο όμως αυτό ποτέ δεν συμβαίνει. Έτσι λέμε «**tagmezo**» (=μεσημέρι), «**noktomezo**» (=μεσάνυχτα), «**semajnmezo**» (=μεσοβδόμαδο), «**jarcento**» (=εκατονταετία, αιώνας), «**jarmilo**» (=χιλιετία) κ.λπ.

5. Η λέξη «**terpomo**» (=πατάτα) προέρχεται από τη σύνθεση των λέξεων «**tero**» (=γη) και «**pomo**» (=μήλο). Η λέξη ανταποκρίνεται ακριβώς στην ελληνική λέξη «γεώμηλο».

6. «**Sinsekve**». Σύνθεση της αυτοπαθούς αντωνυμίας «**si(n)**» με το επίρρημα «**sekve**» (=ακολούθως). Η λέξη «**sinsekve**» επομένως σημαίνει «αλληλοδιάδοχα» (με τη σειρά).

7. Η πρώτη σημασία της λέξης «**plado**» είναι «πιατέλα». Σημαίνει όμως και «φαγητό που περιέχεται σε μια πιατέλα». Με την ίδια μεταφορική σημασία χρησιμοποιεῖται στα Ελληνικά η λέξη «πιάτο». Έτσι λέμε «το μενού περιλαμβάνει τρία πιάτα» ή «αυτό είναι πράγματι ένα ωραίο πιάτο» κ.ά. εννοώντας το φαγητό και όχι το πιάτο-σκεύος.

ŝin manĝi pli facile la rizon. Kaj estas kompreneble, ke, laŭ la ordono de la avino, ĉiuj devas nepre manĝi la rizon.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

kuirota = tio, kion oni kuiros
hejmen = al la hejmo.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε πλήρεις φράσεις:

1) Kia estas la dieto de la familio Georgopulos?
2) Ĉu la ĉiutaga manĝaĵo de la familio estas simpla afero por la dommastrinoj?
3) Kies tasko estas la ĉiutaga kuirado?
4) Kiaj dommastrinoj estas sinjorino Evangelia kaj la avino Paraskevi?
5) Ĉu oni devas manĝi, kion oni preferas?
6) Kian nutraĵon devas ricevi la gejunuloj, kaj kial?
7) Kiuj estas la ordinaraj matenaj trinkaĵoj kaj kiuj la ordinaraj matenaj manĝaĵoj?
8) Kie oni konservas la nutraĵojn?
9) Kiuj estas la ĉefaj nutraĵoj, el kiuj konsistas la manĝaĵoj de familio?
10) El kio oni povas fari salaton?

β) Χρησιμοποιώντας μια από τις ρίζες:
manĝ-, teatr-, ornam-, lakt-, nutr-, salat-, antikv-, ŝmink-, trink-, dolĉ-
και το επίθημα «aĵ», σχηματίστε τις κατάλληλες, για κάθε μια από τις παρακάτω περιπτώσεις, λέξεις:

1) biero estas .....
2) Partenono estas .....
3) tomato estas .....
4) pano estas .....
5) juvelo estas .....
6) ĉokolado estas .....

7) tragedio estas .....
8) butero estas .....
9) oleo estas .....
10) liprugo estas .....

γ) Σχηματίστε φράσεις βάζοντας στη σωστή σειρά τις λέξεις, που σε κάθε περίπτωση δίνονται:

1) salaton / devas / por / uzi / oni / salataĵojn / fari.
2) estas / avino / ĉiutaga / granda / la / por / kuirado / problemo / la.
3) manĝaĵon / sanaj / la / esti / devas / por / ĉian / gejunuloj / manĝi.
4) ĉar / bona / avino / la / dommastrino / bone / estas / kuiras / ŝi.
5) devas / sana / manĝi / por / kaj / oni / maldika / malmulte / esti.

δ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1) Μέσα απ' αυτό το σπίτι βγήκε ένας ἄνδρας ψηλός και καλοντυμένος.
2) Ήταν από εκείνους τους ανθρώπους, που προκαλούν θαυμασμό.
3) Πήρε από το πορτοφόλι της χρήματα για να πληρώσει.
4) Πήρε πολλά δώρα από τον πατέρα του, απ' το χωριό.
5) Έφαγες από το φαγητό μου, ήπιες από το νερό μου, αλλά δεν μου είπες ευχαριστώ.
6) Διάλεξαν μόνο δέκα από τους πιο καλούς μαθητές.
7) Αυτή φορούσε πανέμορφα ρούχα και κοσμήματα από χρυσάφι.
8) Θα σου διαβάσω μέρος από το έργο (βιβλίο) του δασκάλου μου.
9) Βγήκε από το δωμάτιό του, ήρθε κοντά μου και από τα βιβλία που ήταν στο τραπέζι διάλεξε ένα.
10) Ήπιε μπύρα από το ποτήρι μου.

ε) Αντικαταστήστε τις ελληνικές λέξεις του πιο κάτω κειμένου με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

«La geamikoj **καθισμένοι** ĉirkaŭ la tablo, **συζητούσαν** pri **διάφορα** aferoj. **Στο μεταξύ** ili **έτρωγαν** la bone **μαγειρευμένα φαγητά** de la avino. Estis **φανερό**, ke ĉiuj estis tre **ευχαριστημένοι** ne nur **για** la interesa **συνομιλία**, sed **κυρίως για** la bona **μαγείρευμα** de la avino.

Tiu **τελευταία** estis tre **περήφανη**, ĉar tiel ŝi havis la **δυνατότητα** montri al siaj **φιλοξενούμενους** sian **ικανότητα.**

Εκτός αυτού estas **γνωστό, πόσο** plaĉas al la avino sin okupi **με** la kuirado».

στ) Συμπληρώστε τις ελλειπείς λέξεις, χρησιμοποιώντας το κατάλληλο επίθημα.

1) Io heredita estas hered .....

2) Heroo estas kuraĝ ....., kies la hero ..... montras liaj hero .....
3) La fin ..... «o» montras substantivon, kaj la fin ..... «a» montras adjektivon
4) La blond ..... de tiu blond ..... estas ŝia plej granda bel .....
5) Tre bona atleto estas grav ..... Lian grav ..... montras liaj sukcesoj kaj liaj rekordoj, kiuj estas liaj veraj grav .....
6) Malamiko estas kontraŭ ....., kaj. kontraŭa ago aŭ parolo estas kontraŭ .....
7) Elegant ..... montras sian elegant ..... per belaj vestoj kaj aliaj elegant .....
8) Afabl ..... montras sian afabl ..... per siaj bonaj vortoj, agoj kaj aliaj afabl .....
9) Mi parolis pri riĉ ....., kies la konataj al mi riĉ ..... tute ne montras lian tiom grandan riĉ .....
10) Li estas konata pro lia bon ....., kiun li montras per siaj multaj bon ....., kiujn li faras al ĉiuj siaj amikoj.

ΜΑΘΗΜΑ 23ο

ΔΙΠΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ (DUOBLA UZADO DE KONJUNKCIOJ)

● Μερικοί από τους συνδέσμους στην Εσπεράντο, όπως και στα Ελληνικά χρησιμοποιούνται, άλλοι συχνά, άλλοι πάντοτε, διπλοί, δηλαδή δύο φορές μέσα στην ίδια πρόταση.

Οι σύνδεσμοι αυτοί είναι:

nek = ούτε **(nek ... nek)**
ĉu = είτε **(ĉu ... ĉu)**
aŭ = ή **(aŭ ... aŭ)**
jen = να, ιδού **(jen ... jen)**
kaj = και **(kaj ... kaj)**

Έτσι:

α) nek

● Ο σύνδεσμος **nek** χρησιμοποιείται συνήθως διπλός στην ίδια πρόταση

— mi renkontis **nek** vin **nek** vian fraton (= δεν συνάντησα ούτε εσένα ούτε τον αδελφό σου)
— mi manĝis **nek** pomon **nek** piron (= δεν έφαγα ούτε μήλο ούτε αχλάδι)
— mi scias **nek** la anglan **nek** la francan lingvojn (= δεν ξέρω ούτε την Αγγλική ούτε τη Γαλλική Γλώσσα).

● Όμως, επειδή ο σύνδεσμος **nek** έχει αρνητική σημασία, σύμφωνα με το γνωστό κανόνα της άρνησης, χρησιμοποιείται μονός (μια μόνο φορά), όταν στην πρόταση υπάρχει άλλη αρνητική λέξη.
Έτσι:

— venis neniu, **nek** vi (= δεν ήρθε κανένας, ούτε εσύ)

— mi ne manĝis buteron **nek** fromaĝon (= δεν έφαγα βούτυρο ούτε τυρί)
— ne helpas kareso **nek** kiso (= δεν βοηθάει το χάδι ούτε το φιλί)
— mi neniam konsentis, **nek** kiam vi postulis tion (= ποτέ δεν συμφώνησα, ούτε όταν το απαιτούσες).

β) ĉu

● Όπως είναι γνωστό ο σύνδεσμος **ĉu** χρησιμοποιείται για την εισαγωγή ευθείας ή πλάγιας ερώτησης. Χρησιμοποιείται όμως επίσης διπλός (δύο φορές) στην ίδια πρόταση, όταν εκφράζουμε αμφιβολία, αβεβαιότητα, εναλλακτική δυνατότητα για κάτι.

Αντιστοιχεί στο ελληνικό «είτε... είτε»

Έτσι:

— **ĉu** vi venos, **ĉu** vi ne venos, mi certe iros (= είτε έρθεις είτε δεν έρθεις, εγώ ασφαλώς θα πάω)
— **ĉu** vi volas, **ĉu** vi ne volas, mi diros la veron (= είτε θέλεις είτε δεν θέλεις, θα πω την αλήθεια)
— **ĉu** blonda, **ĉu** bruna, ŝi estas bela (= είτε ξανθή είτε καστανή, είναι όμορφη)
— **ĉu** kun li, **ĉu** sen li, ni decidos (= είτε μ' αυτόν είτε χωρίς αυτόν, θα αποφασίσουμε)
— **ĉu** juste, **ĉu** maljuste, mi devas lin puni (= είτε δίκαια είτα άδικα, πρέπει να τον τιμωρήσω)
— **ĉu** vi respondos, **ĉu** ne, estos al mi egale (= είτε απαντήσεις είτε όχι θα είναι για μένα το ίδιο).

γ) aŭ

● Ο διαζευκτικός σύνδεσμος **aŭ** (= ή) χρησιμοποιείται επίσης διπλός (δύο φορές) στην ίδια πρόταση, όπως και στα Ελληνικά, όταν εκφράζουμε τη δυνατότητα επιλογής μεταξύ δύο ενδεχομένων λύσεων.

Έτσι:

— vi donu mian leteron, **aŭ** al mia parto, **aŭ** al mia frato (= δώσε το γράμμα μου ή στον πατέρα μου ή στον αδελφό μου)
— oni devas **aŭ** labori, **aŭ** foriri (= πρέπει κανείς ή να δουλέψει ή να φύγει)
— **aŭ** mi perdis mian monujon, **aŭ** mi forgesis ĝin en mia oficejo (= ή έχασα το πορτοφόλι μου ή το ξέχασα στο Γραφείο μου)
— vi atendu, ĉar nepre venos, **aŭ** mi, **aŭ** mia frato (= να περιμένεις γιατί οπωσδήποτε θα έρθω ή εγώ ή ο αδελφός μου)

Σημείωση

● Ο σύνδεσμος **aŭ** είναι δυνατόν να συνυπάρχει σε μία πρόταση με το σύνδεσμο **ĉu**. Στην περίπτωση αυτή ο κάθε σύνδεσμος προσδίνει την ιδιαίτερη σημασία του.
Έτσι:

— **ĉu** vi venos, **aŭ** ne? (= θα έρθεις ή όχι;)
— mi tute ne scias **ĉu** li venos **aŭ** ne (= δεν ξέρω καθόλου αν θα έρθει ή όχι)
— kiun robon vi preferas, **ĉu** la bluan, **aŭ** la ruĝan? (= ποιο φόρεμα προτιμάς, το μπλε ή το κόκκινο;)
— **ĉu** ĉar li ne volis **aŭ ĉu** ĉar li ne povis, li ne venis (= είτε επειδή δεν θέλησε ή είτε επειδή δεν μπόρεσε, δεν ήρθε).

δ) jen

● Ο δεικτικός σύνδεσμος **jen** (= να, ιδού) χρησιμοποιείται διπλός (δύο φορές) στην ίδια πρόταση, όταν δείχνουμε ότι δύο δυνατότητες ισχύουν, αλλά κατά σειρά, η μια μετά την άλλη. Αντιστοιχεί στις ελληνικές εκφράσεις «μια... μια» ή «πότε... πότε» ή «άλλοτε... άλλοτε»
Έτσι:

— **jen** ŝi ploras, **jen** ŝi ridas (= «μια γελάει, μια κλαίει» ή «πότε γελάει, πότε κλαίει» ή «άλλοτε γελάει άλλοτε κλαίει»)
— li portas **jen** ĉapelon, **jen** ĉapon (= «φοράει μια καπέλο μια σκούφο» ή «πότε καπέλο πότε σκούφο» ή «άλλοτε καπέλο άλλοτε σκούφο)
— vi renkontos lin **jen** tie ĉi, **jen** tie (= «θα τον συναντήσεις μια εδώ μια εκεί» ή «πότε εδώ πότε εκεί» ή «άλλοτε εδώ άλλοτε εκεί»).

ε) kaj

● Ο συμπλεκτικός σύνδεσμος **kaj** (= και) χρησιμοποιείται κι αυτός διπλός (δύο φορές) στην ίδια πρόταση, όπως και στα Ελληνικά, όταν εκφράζουμε με έμφαση ταυτόχρονη διπλή επιλογή.
Έτσι:

— mi manĝos, **kaj** la pomon, **kaj** la piron (= θα φάω και το μήλο και το αχλάδι)
— **kaj** pluvas, **kaj** neĝas (= και βρέχει και χιονίζει)
— venos **kaj** mi, **kaj** mia frato (= θα έρθω και εγώ και ο αδελφός μου)
— mi decidis aĉeti **kaj** la robon, **kaj** la jupon (= αποφάσισα να αγοράσω και το φόρεμα και τη φούστα).

Ju-des (= όσο-τόσο)

• Το ζευγάρι των συνδέσμων **ju-des** χρησιμοποιείται στις εκφράσεις παράλληλης σύγκρισης, δηλαδή σε προτάσεις, όπου δηλώνεται ιδέα, με της οποίας την εξέλιξη (αύξηση-μείωση) παράλληλα εξελίσσεται (αυξάνεται-μειώνεται) μια άλλη ιδέα.
Έτσι:

— **ju** pli mi legas, **des** pli mi lernas (= όσο περισσότερο διαβάζω, τόσο περισσότερο μαθαίνω)
— **ju** pli mi ludas, **des** malpli mi lernas (= όσο περισσότερο παίζω, τόσο λιγότερο μαθαίνω)
— **ju** malpli mi legas, **des** malpli mi lernas (= όσο λιγότερο διαβάζω, τόσο λιγότερο μαθαίνω)
— **ju** malpli mi ludas, **des** pli mi lernas (= όσο λιγότερο παίζω, τόσο περισσότερο μαθαίνω)
— **ju** pli forta, **des** pli kapabla (= όσο πιο δυνατός, τόσο πιο ικανός)
— **ju** pli facile, **des** pli bone (= όσο πιο εύκολα, τόσο καλύτερα)
— **ju** pli li krias, **des** malpli oni lin aŭdas (= όσο περισσότερο φωνάζει, τόσο λιγότερο τον ακούνε)
— **ju** pli mi klopodas, **des** pli mi sukcesas (= όσο περισσότερο προσπαθώ, τόσο περισσότερο πετυχαίνω).

• Είναι φανερό ότι οι σύνδεσμοι αυτοί λειτουργούν σε συνδυασμό με τις λέξεις **pli** (= περισσότερο) και **malpli** (= λιγότερο).

Σημείωση

• Οι εκφράσεις της Ελληνικής «τόσο το καλλίτερο» και «τόσο το χειρότερο» αποδίδονται στην Εσπεράντο αντίστοιχα με τις εκφράσεις «**des pli bone**» και «**des pli malbone**».

ΠΡΟΘΗΜΑ «bo» (PREFIKSO «bo»)

• Το πρόθημα **bo** έχει και προσδίνει την έννοια της από γάμο (εξ αγχιστείας) συγγένειας.

Χρησιμοποιείται μόνο σε συνθέσεις του με ουσιαστικά που δηλώ-

νουν συγγένεια, και δείχνει το συγγενή που προέρχεται από γάμο (όχι τον εξ αίματος).

Έτσι:

— **patro** = πατέρας
— **bopatro** = πατέρας από γάμο → πεθερός
— **patrino** = μητέρα
— **bopatrino** = μητέρα από γάμο → πεθερά
— **filo** = γυιός
— **bofilo** = γυιός από γάμο (για τους γονείς της συζύγου) → γαμπρός
— **filino** = κόρη
— **bofilino** = κόρη από γάμο (για τους γονείς του συζύγου) → νύφη
— **frato** = αδελφός
— **bofrato** = γαμπρός (ο σύζυγος για τα αδέλφια της συζύγου)
— **fratino** = αδελφή
— **bofratino** = νύφη (η σύζυγος για τα αδέλφια του συζύγου)
= κουνιάδα (η αδελφή του συζύγου για τη σύζυγο ή αντίστροφα).

και:

— nevo = ανεψιός → **bonevo-ino** = ανεψιός-α από γάμο
— onklo = θείος → **boonklo-ino** = θείος-α από γάμο
— kuzo = ξάδελφος → **bokuzo-ino** = ξάδελφος-η από γάμο
— parenco = συγγενής → **boparenco-ino** = συγγενής από γάμο

Σημείωση

● Οι συγγένεις που προκύπτουν από προηγούμενο γάμο ενός από τους συζύγους αποδίδονται στην Εσπεράντο από τη σύνθεση των αντίστοιχων λέξεων με το κλασματικό αριθμητικό **duon-** (= μισο-).

Έτσι ο γυιός του ή της συζύγου από προηγούμενο γάμο είναι για τον άλλο από τους συζύγους **duonfilo** (= πρόγονος).

Έτσι:

duonfilino = προγονή
duonpatro = θετός πατέρας
duonpatrino = θετή μητέρα

● Το πρόθημα **bo** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το επίθετο **boa** (= από αγχιστεία, από γάμο).

«mi havas kun li **boan** parencecon» (= έχω μ' αυτόν εξ αγχιστείας συγγένεια).

ΕΠΙΘΗΜΑ «em» (SUFIKSO «em»)

● Το επίθημα **em** έχει και προσδίνει την έννοια της κλίσης, συνήθειας, ροπής.

Χρησιμοποιείται κυρίως σε συνθέσεις του με ρηματικές ρίζες και σχηματίζει επίθετα, που δηλώνουν την κλίση, τη συνήθεια, τη ροπή του ουσιαστικού που συνοδεύουν, σ' αυτό που η ρίζα εκφράζει.
Έτσι:

— timi = φοβάμαι → tim**ema** = φοβιτσιάρης
— mensogi = ψεύδομαι → mensog**ema** = ψεύτης
— koleri = θυμώνω → kole**rema** = οξύθυμος
— servi = (εξ)υπηρετώ → serv**ema** = εξυπηρετικός
— helpi = βοηθώ → help**ema** = συντρέχτης
— venĝi = εκδικούμαι → venĝ**ema** = εκδικητικός
— morti = πεθαίνω → mort**ema** = θνητός
— observi = παρατηρώ → observ**ema** = παρατηρητικός
— lerni = μαθαίνω → lern**ema** = φιλομαθής
— malsana = άρρωστος → malsan**ema** = αρρωστιάρης
— pura = καθαρός → pur**ema** = αυτός που αγαπάει την καθαριότητα
— gaja = χαρούμενος → gaj**ema** = αυτός που είναι συνήθως χαρούμενος.

Σημείωση

● Οι λέξεις που στα Ελληνικά σχηματίζονται συνήθως με το πρόθημα ή επίθημα «φιλο» (φιλόξενος, φιλαληθής, φιλόμουσος, φίλανθος, φίλαθλος, φιλέλληνας, αγγλόφιλος, ζωόφιλος κ.λπ.) αποδίδονται στην Εσπεράντο από τη σύνθεση της αντίστοιχης λέξης με το επίθετο **ama** που προέρχεται από το ρήμα **ami** (= αγαπώ).

Έτσι:

gasto = ξένος, φιλοξενούμενος → **gastama** = φιλόξενος
vero = αλήθεια → **verama** = φιλαλήθης
muziko = μουσική → **muzikama** = φιλόμουσος
floro = άνθος → **frorama** = φίλανθος
Greko = Έλληνας → **Grekama** = φιλέλληνας
Anglo = Άγγλος → **Anglama** = Αγγλόφιλος
besto = ζώο → **bestama** = φιλόζωος

● Όπως όλα τα επίθετα στην Εσπεράντο, έτσι και αυτά που σχηματίζονται με το επίθημα **em** ουσιαστικοποιούνται με το επίθημα **ul**.
Έτσι, όπως:

— **bela** = όμορφος → **belulo** = όμορφος (άνθρωπος)

το ίδιο και:

— **timema** = φοβιτσιάρης → **timemulo** = φοβιτσιάρης (άνθρωπος)
— **venĝema** = εκδικητικός → **venĝemulo** = εκδικητικός (άνθρωπος)
— **kolerema** = οξύθυμος → **koleremulo** = οξύθυμος (άνθρωπος)
— **malsanema** = αρρωστιάρης → **malsanemulo** = αρρωστιάρης (άνθρωπος)

— li estas **timema** homo (= αυτός είναι φοβιτσιάρης άνθρωπος)
— kion timas tiu **timemulo**? (= τι φοβάται αυτός ο φοβιτσιάρης;)

— mi tute ne simpatias tiun **venĝemulon** (= καθόλου δε συμπαθώ αυτόν τον εκδικητικό άνθρωπο <εκδικιάρη>)

— vi sciu, ke mia frato estas tre **kolerema** (= να ξέρεις ότι ο αδελφός μου είναι πολύ οξύθυμος)
— en la salono estis du **koleremuloj**, kiuj disputadis senĉese (= στην αίθουσα ήταν δύο οξύθυμοι που καβγάδιζαν ασταμάτητα)

● Όπως από όλα τα επίθετα μπορούμε να σχηματίζουμε ουσιαστικό και ρήμα με την απλή αλλαγή της κατάληξης, έτσι και από τα επίθετα που σχηματίζονται από το επίθημα **em** είναι δυνατό να σχηματισθούν ουσιαστικά και ρήματα.
Έτσι:

dormema = νυσταγμένος
dormemo = νύστα
dormemi = νυστάζω

- Το επίθημα **em** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει τις λέξεις:

emo = ροπή, κλίση, συνήθεια
ema = επιρρεπής
emi = ρέπω, έχω κλίση, συνηθίζω.

Έτσι:

— mi tute ne komprenas vian **emon** al la mensogo (= καθόλου δεν καταλαβαίνω τη ροπή <κλίση, συνήθεια> σου στο ψέμα)
— li estas homo **ema** al la mensogado (= είναι άνθρωπος επιρρεπής στην ψευδολογία)
— ŝi **emas** mensogi (= αυτή έχει τη συνήθεια να ψεύδεται).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

abomeni = σιχαίνομαι
artiŝoko = αγγινάρα
brasiko = λάχανο
cepo = κρεμύδι
digesti = χωνεύω
eterna = αιώνιος
eviti = αποφεύγω
fabo = κουκί
fantazio = φαντασία
fazeolo = φασόλι
friti = τηγανίζω
graso = λίπος
insisti = επιμένω
kompari = συγκρίνω
konvinki = πείθω
kukurbo = κολοκύθι
kvanto = ποσότητα
majonezo = μαγιονέζα
makaronio = μακαρόνι
melongeno = μελιτζάνα
mortadelo = μορταδέλα
mustardo = μουστάρδα
obei = υπακούω
ofendi = προσβάλω
pezi = έχω βάρος, ζυγίζω (μετ.)
pipro = πιπέρι
pizo = αρακάς, μπιζέλι
probabla = πιθανός, ενδεχόμενος
salamo = σαλάμι
sandviĉo = σάντουιτς
saŭco = σάλτσα
spinaco = σπανάκι
stranga = παράξενος, περίεργος
surprizi = κάνω έκπληξη
vermiĉelo = φιδές

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

La matena manĝaĵo de la familio estas modesta. La avino devas multe peni, por konvinki la genepojn ion manĝi antaŭ sia foriro de la domo.

Malgraŭ iliaj protestoj, ŝi preparas al ili sandviĉojn, kiujn ili devas, vole-nevole, preni kun si, almenaŭ la tagojn, kiam ili revenas malfrue de siaj lernejoj.

Oni vane klopodas konvinki la avinon, ke oni povas tre facile ion aĉeti en la bufedejo de la lernejo. Ŝi insistas, kaj neniu povas ŝanĝi ŝian opinion, ke oni tute ne devas manĝi tiajn malfreŝajn kaj probable malpurajn manĝaĵojn, kiajn oni vendas en bufedejoj. Krome, ŝi estas tute certa, ke ŝiaj sandviĉoj estas ja nekompareblaj.

La sandviĉojn de la avino povas eviti nek la infanoj, nek sinjoro Vasilis.

Sinjorino Paraskevi tute ne permesas al si lasi sian bofilon manĝi la «abomenaĵojn» de la banka bufedo.

Sinjoro Vasilis obeas, ne nur ĉar li ne volas ofendi sian bopatrinon, sed ankaŭ ĉar ŝiaj sandviĉoj estas ja belegaj.

Estas vere, ke ĉiu sandviĉo de la avino kaŝas unu surprizon. Jen estas fromaĝo kun butero kaj salamo, jen mortadelo kun ovo, majonezo kaj tomato aŭ karoto, jen kokidaĵo kun mustardo, kukumo kaj cepo, jen io alia.

Estas vere senlima la fantazio de la avino, kiam ŝi pensas pri la sandviĉoj de siaj genepoj.

La tagmeza manĝaĵo estas riĉa laŭ la kvanto kaj vario.

Niaj kuiristinoj kombinas saĝe la aferon, tiel ke ĉiu manĝaĵo estas varia kaj bongusta.

Neniu familiano rajtas plendi, ĉar la dommastrinoj respektas ĉies apartan guston. Tiel, sinjoro Vasilis havas ofte la okazon manĝi makaroniojn, vermiĉelojn kaj aliajn pastaĵojn, kiujn li aparte preferas.

Al la ĉefo de la familio multe plaĉas ankaŭ la legumenacoj, aparte la fazeoloj kaj la faboj. Fidela al la kutimoj de sia vilaĝo, li preferas la fazeolojn kuiritaj kun ruĝa saŭco kaj multa pipro, kvankam tiajn pezajn,[1]

---

1. Στα Ελληνικά το ρήμα «ζυγίζω» είναι ταυτόχρονα μεταβατικό και αμετάβατο. Έτσι λέμε «ζυγίζω το ψωμί» αλλά και «εγώ ζυγίζω εξήντα κιλά». Σε ότι αφορά το βάρος μας λένε «είμαι εξήντα κιλά» εννοώντας «είμαι βάρους εξήντα κιλών» ή «έχω βάρος εξήντα κιλών» ή «ζυγίζω εξήντα κιλά».

Στην Εσπεράντο για κάθε μια από τις δύο έννοιες χρησιμοποιούμε άλλη ρίζα. Έτσι το ρήμα «ζυγίζω» στη μεταβατική του έννοια, δηλαδή «ζυγίζω κάτι» (μετράω ή υπολογίζω το βάρος κάποιου πράγματος) αποδίδεται με το ρήμα «**pesi**» (=ζυγίζω). Έτσι: «mi

ne facile digesteblajn manĝaĵojn li, en sia âgo, ne devas manĝi ofte.

Al la atleto de la familio, Nikos, tre plaĉas la legomoj. Li manĝas ĉiajn legomojn: melongenojn, pizojn, artiŝokojn, kukurbojn, sed li aparte preferas la brasikon kaj florbrasikon.[2]

Grandan problemon prezentas la spinaco. Strange, tiu manĝaĵo, la plej nutra laŭ la avino, tute ne plaĉas al la junuloj. Tamen ili devas de tempo al tempo manĝi ankaŭ ĝin, laŭ la postuloj de la familia dietistino.

Sinjorino Evangelia havas sian eternan problemon, sian dikecon, kiu ne permesas al ŝi manĝi ĉian manĝaĵon.

De tempo al tempo ŝi decidas sekvi specialan dieton, kaj en tiu periodo ŝi devas manĝi nek pastaĵojn, nek grasaĵojn, nek fritaĵojn. Ŝi devas eviti ankaŭ la panon, ĉian saŭcon, kaj ankaŭ multajn, vere bongustajn manĝaĵojn.

Ŝajnas tamen, ke ŝi ne estas tiom obeema, kiom ŝi devus, ĉar la problemo ĉiam restas, kaj tio kaŭzas la mokadon de ŝiaj samfamilianoj.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

senlima = senfina

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1) Kiaj estas la sandviĉoj de la avino?
2) Kion oni povas uzi por prepari sandviĉon?
3) Kion la avino opinias pri la manĝaĵoj vendataj en bufedejoj?
4) Kia manĝaĵo plaĉas plej multe al sinjoro Vasilis?

---

pesas la panon» (= ζυγίζω το ψωμί), «donu al mi la **pesilon**, ĉar mi devas **pesi** la viandon» (= δώσε μου τη ζυγαριά γιατί πρέπει να ζυγίσω το κρέας). Η έννοια «έχω βάρος» αποδίδεται από το ρήμα «**pezi**». Έτσι: «mi **pezas** sesdek kilogramojn» (= έχω βάρος.<ζυγίζω> εξήντα κιλά). Έτσι «**pezo**» (= βάρος), «**peza**» (= βαρύς).

2. Από τη λέξη «**brasiko**» (= λάχανο) και τη λέξη «**floro**» (= άνθος) σχηματίζεται η σύνθετη λέξη «**florbrasiko**» (= κουνουπίδι).

5) Kio ankaŭ plaĉas al li?
6) Kian nutraĵon preferas Nikos?
7) Kio tute ne plaĉas al la junuloj de la familio?
8) Kion la avino postulas de siaj genepoj?
9) Kiu estas la eterna problemo de sinjorino Evangelia?
10) Kion sinjorino Evangelia devas eviti?

β) Συμπληρώστε την κατάλληλη συγγένεια:

1) Maria estas ..... de sinjorino Paraskevi.
2) Sinjorino Evangelia estas ..... de Kostas.
3) Sinjoro Vasilis estas ..... de sinjorino Evangelia.
4) Kostas estas ..... de Maria.
5) Sinjorino Paraskevi estas ..... de sinjoro Vasilis.
6) Sinjoro Vasilis estas ..... de Nikos.
7) Sinjorino Evangelia estas ..... de sinjorino Paraskevi.
8) Maria kaj Nikos estas ..... de Kostas.
9) Sinjorino Paraskevi estas ..... de Maria.
10) Sinjorino Evangelia estas ..... de sinjoro Vasilis.
11) Sinjoro Vasilis estas ..... de sinjorino Paraskevi.
12) Maria estas ..... de Kostas kaj Nikos.
13) Gesinjoroj Vasilis kaj Evangelia estas ..... de Nikos.
14) Maria kaj Nikos estas ..... de sinjorino Paraskevi.
15) Kostas estas ..... de sinjorino Evangelia.
16) Sinjoro Vasilis kaj sinjorino Evangelia estas ..... .
17) Nikos estas ..... de sinjorino Paraskevi.
18) Kostas, Nikos kaj Maria estas ..... de sinjoro Vasilis.

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1) Είτε θέλουν είτε δεν θέλουν, τα παιδιά πρέπει να τρώνε όλα (όλων των ειδών) τα φαγητά.
2) Όσο πιο συχνά τρώει κανείς σπανάκι, τόσο περισσότερο υγιής (κανείς) είναι.
3) Θα έρθεις ή όχι;
4) Πρέπει κανείς να τρώει πότε λαχανικά, πότε κρέας.
5) Ο Νίκος τρώει και αγγινάρες και μελιτζάνες.
6) Μπορεί κανείς να φάει ή μακαρόνια ή κολοκύθια.
7) Η Μαρία δεν τρώει ούτε σπανάκι ούτε μπιζέλια.
8) Τη ρώτησα αν θα φάει σαλάμι ή μορτοδέλα.
9) Δεν έφαγες τίποτα, ούτε φαΐ ούτε φρουτο.
10) Όσο λιγότερο τρώγω τόσο λιγότερο χοντρός είμαι.

δ) Σταυρόλεξο

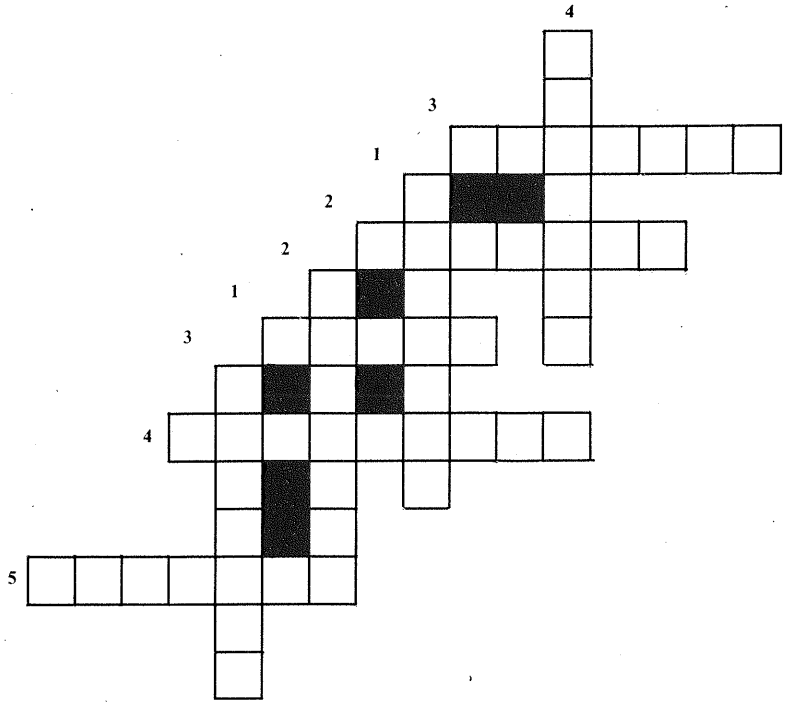

Οριζόντια

1. Φάγωμα
2. Κολατσίζω (τρώγω λίγο)
3. Γεύμα
4. Άνθρωπος φαγάς
5. Κολατσιό

Κάθετα

1. Παρατρώγω
2. Φαΐ
3. Φαγάς
4. Φαγώσιμος (ακατάληκτο)

ε) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις λέξεις:

1) απαιτητικός
2) αποφασιστικός
3) εργατικός
4) επίμονος
5) προοδευτικός
6) ανεκτικός
7) ξεχασιάρης
8) χαδιάρης
9) νυσταγμένος
10) φιλομαθής

στ) Συμπληρώστε τα ρήματα:

1) Oni manĝas fazeolojn → la fazeoloj est... manĝ...
2) Oni jam manĝis fazeolojn → la fazeoloj est... manĝ...
3) Oni manĝos fazeolojn → la fazeoloj est... manĝ...

4) Oni manĝadis fazeolojn → la fazeoloj est... manĝ...
5) Oni manĝados fazeolojn → la fazeoloj est... manĝ...
6) Makaronioj estos kuirotaj → oni kuir... ilin
7) Makaronioj estis kuirataj → oni kuir... ilin
8) Makaronioj estas kuirataj → oni kuir... ilin
9) Makaronioj estis kuiritaj → oni kuir... ilin
10) Makaronioj estos kuirataj → oni kur... ilin

ζ) Ταιριάξτε σύμφωνα με τη σημασία τους κάθε μια από τις λέξεις:

laktuko, fabo, akvo, makaronio, butero, pomo, kokidaĵo, brasiko
με μια από τις λέξεις:
viando, grasaĵo, salataĵo, legumenaco, trinkaĵo, legomo, frukto, pastaĵo.

ΜΑΘΗΜΑ 24ο

Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙ ΠΡΟΘΕΣΗΣ-ΠΡΟΘΕΣΗ ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ (AKUZATIVO ANSTATAŬ PREPOZICIO-PREPOZICIO ANSTATAŬ AKUZATIVO)

● Εκτός από τα όσα μέχρι τώρα έχουν λεχθεί, η αιτιατική πτώση χρησιμοποιείται ακόμα σε αντικατάσταση μια πρόθεσης.

Έτσι εἶναι δυνατό, αντί:
«mi iras **al** arbaro» (= πηγαίνω στο δάσος)
νά πούμε:
«mi iras **arbaron**»
ή αντί:
«mi veturos **al** Londono» (= θα ταξειδέψω στο Λονδίνο)
να πούμε:
«mi veturos **Londonon**».

Αυτό βέβαια είναι δυνατό να συμβεί όταν η έννοια της πρότασης μένει αναλλοίωτη ή όταν δεν είναι δυνατό να υπάρξει σύγχυση σε ότι αφορά τη σημασία της.

Έτσι αντί «donu al mi» δεν μπορούμε βέβαια να πούμε «donu min» γιατί η σημασία των δύο αυτών προτάσεων είναι εντελώς διαφορετική («δώσε μου», «δώσε εμένα»).

Οπωσδήποτε, παρά τον πιο πάνω κανόνα, είναι προτιμότερο να χρησιμοποιεί κανείς την πρόθεση αντί της αιτιατικής («mi iras al arbaro», «mi veturos al Londono»).

● Όπως έχει λεχθεί σε προηγούμενο μάθημα, τα ρήματα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, στα μεταβατικα και στα αμετάβατα.

Στα Ελληνικά, πολλά ρήματα είναι ταυτόχρονα μεταβατικά και αμετάβατα.

Έτσι λέμε:

«**περνώ** στο απέναντι πεζοδρόμιο» (αμετάβατο)
και: «**περνώ** τις διακοπές μου» (μεταβατικό)

ή: «το μάθημα **αρχίζει**» (αμετάβατο)
και: «**αρχίζω** το μάθημα» (μεταβατικό)

ή: «**γυρίζω** πίσω» (αμετάβατο)
και: «**γυρίζω** σελίδα» (μεταβατικό)

Στην Εσπεράντο όμως, αυτό γενικά δεν συμβαίνει. Επίσης έχει κιόλας λεχθεί, και είναι γνωστό και απο τα Ελληνικά, ότι τα μεταβατικά ρήματα συνοδεύονται από άμεσο αντικείμενο, που τόσο στα Ελληνικά όσο και στην Εσπεράντο μπαίνει πάντα στην αιτιατική, ενώ τα αμετάβατα ρήματα δεν έχουν άμεσο αντικείμενο.

«mi **ricevas** leteron» (μεταβατικό)
«mi **parolas** pri la letero» (αμετάβατο)
«mi **vidas** vin» (μεταβατικό)
«mi **zorgas** pri vi» (αμετάβατο)

Εν τούτοις, χάρη στον πιο πάνω κάνονα, που δίνει τη δυνατότητα να αντικαθιστούμε μια πρόθεση με την αιτιατική πτώση, είναι δυνατό να συναντήσει κανείς αμετάβατο ρήμα, που να συνοδεύεται από ουσιαστικό στην αιτιατική πτώση.
Έτσι αντί:

«**mi iras sur vojo malfacila**» (= πηγαίνω σε δύσκολο δρόμο)
είναι δυνατό να πούμε:

«**mi iras vojon malfacilan**»
ή αντί:

«**mi vivas en vivo feliĉa**» (= ζω σε ευτυχισμένη ζωή)
είναι δυνατό να πούμε:

«**mi vivas vinon feliĉan**»

Ωστόσο αυτό, δηλαδή το να μετατρέπεται ένα αμετάβατο ρήμα σε μεταβατικό, και να επιδέχεται άμεσο αντικείμενο, συμβαίνει σπάνια και συνήθως όταν το αντικείμενο αυτό είναι ουσιαστικό που παράγεται από τη ρίζα του ρήματος, ή είναι συγγενής του εννοιολογικά λέξη.
Έτσι:

«mi **vivas vivon** feliĉan» (= ζω ζωή ευτυχισμένη).
«mi **dormas dormon** profundan» (= κοιμάμαι ύπνο βαθύ).

«mi **luktas lukton** malesperan» (= παλεύω πάλη απελπισμένη).
«mi **ĵuras ĵuron** sanktan» (= ορκίζομαι όρκο ιερό).
«mi **iras vojon** malfacilan» (= πηγαίνω δρόμο δύσκολο).
«mi **pensas ideon** bonan» (= σκέφτομαι ιδέα καλή).

Πάντως είναι καλλίτερο τέτοιες εκφράσεις να αποφεύγονται και αντί αυτών να χρησιμοποιούνται προτάσεις πιο απλές, που εκφράζουν την ίδια ακριβώς έννοια.

Έτσι, αντί «mi vivas vivon feliĉan» είναι πιο απλό να πούμε «**mi vivas feliĉe**» (= ζω ευτυχισμένα) ή «**mia vivo estas feliĉa**» (= η ζωή μου είναι ευτυχισμένη), και αντί «mi dormis dormon profundan» είναι καλλίτερα να πούμε «**mi dormis profunde**» (= κοιμήθηκα βαθειά) ή «**mia dormo estis profunda**» (= ο ύπνος μου ήταν βαθύς).

● Σε άλλες περιπτώσεις, αντίθετα, η αντικατάσταση της αιτιατικής από μια πρόθεση επιβάλλεται για να μην υπάρξει ασάφεια στην πρόταση.

Αυτό χρειάζεται συνήθως όταν ένα μεταβατικό ρήμα έχει δύο αντικείμενα, εννοιολογικά ανόμοια, που δεν συνδέονται με το συμπλεκτικό σύνδεσμο **kaj**.

Στις προτάσεις:

«διδάσκω Μαθηματικά και Γεωγραφία» (= mi instruas Matematikon kaj Geografion)
«αυτός ρώτησε εμένα και εσένα» (= li demandis min kaj vin)

δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Πρόκειται για μεταβατικά ρήματα (διδάσκω, ρώτησε), που συνοδεύονται από περισσότερα του ενός αντικείμενα, που συνδέονται όμως με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο **kaj**

Όμως, στις προτάσεις:

«διδάσκω τον αδελφό μου Μαθηματικά»
«με ρώτησε κάθε τι»

έχουμε σε κάθε περίπτωση δύο αντικείμενα ανεξάρτητα και ανόμοια μεταξύ τους (αδελφό-μαθηματικά, με-κάθε τι).

Στην Εσπεράντο αυτές οι προτάσεις δεν είναι δυνατό να αποδοθούν όπως στα Ελληνικά. Δηλαδή δεν μπορούμε να πούμε «mi instruas mian fraton Matematikon» ούτε «li demandis min ĉion».

Αντικαθιστώντας τη μια από τις δύο αιτιατικές με μια κατάλληλη πρόθεση, λέμε:

«**mi instruas al mia frato Matematikon**»
ή: «**mi instruas mian fraton pri Matematiko**»
και: «**li demandis al mi ĉion**»
ή: «**li demandis min pri ĉio**»

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (KOLEKTIVAJ NUMERALOJ)

● Τα περιληπτικά αριθμητικά στην Εσπεράντο σχηματίζονται από τα βασικά αριθμητικά με την προσθήκη του αριθμητικού επιθήματος **op**. Η σύνθεση αυτή σχηματίζει συνήθως επίθετα ή επιρρήματα, που δείχνουν από πόσα στοιχεία αποτελείται κάποια ομάδα.
Έτσι:

— ili **duope** atakis min (= αυτοί και οι δύο μαζύ μου επιτέθηκαν).
— ili entreprenis **duopan** atakon (= επιχείρησαν διττή [από δύο μέρη] επίθεση)
— **kvinope** ili ĵetis sin sur min (= και οι πέντε μαζύ ρίχτηκαν επάνω μου)
— **kvinopa** kunlaborado (= από πέντε μέρη [των πέντε] συνεργασία)
— **kvarope** ili bataladis kontraŭ la komunaj malamikoj (= και οι τέσσερις μαζύ μάχονταν ενάντια στους κοινούς εχθρούς)
— ili starigis **kvaropan** aliancon (= έκαναν από τέσσερα μέρη [των τεσσάρων] συμμαχία)
— ili eniris **unuope** en la salonon (= μπήκαν ανά ένας [ένας-ένας] στην αίθουσα).
— gloro kaj honoro iras **duope** (= δόξα και τιμή πάνε και τα δύο μαζύ)
— en la lasta milito la homoj mortis **centope** kaj **milope** pro malsato (= στον τελευταίο πόλεμο οι άνθρωποι πέθαιναν ανά εκατό [εκατό-εκατό] και ανά χίλιοι [χίλιοι-χίλιοι] από πείνα)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ (MALLONGIGOJ)

● Οι πιο συνηθισμένες συντομογραφίες στην Εσπεράντο είναι:

k.t.p. (kaj tiel plu) = κ.λπ. (και τα λοιπά)
k.a. (kaj aliaj) = κ.ά. (και άλλα)
k.c. (kaj ceteraj) = και λοιπά
k.s. (kaj similaj) = και όμοια
ekz. (ekzemple) = π.χ. (για παράδειγμα)
i.a. (inter aliaj) = μεταξύ άλλων
ĉ. (ĉirkaŭ) = γύρω, πάνω κάτω, περίπου
proks. (proksimume) = περίπου
vd. (vidu) = βλ. (βλέπε, όρα)
pĝ. (paĝo) = σ. (σελίδα)
s-ro (sinjoro) = κ. (κύριος)
s-ino (sinjorino) = κα (κυρία)
f-ino (fraŭlino) = Δδα. (δεσποινίδα)
d-ro (doktoro) = Δρ. (δόκτωρ)
nr. (numero) = αρ. (αριθμός)
gr. (gramo) = γραμμ. (γραμμάριο-α)
kgr. (kilogramo) = χγρ. (χιλιόγραμμο-α)
m. (metro) = μ. (μετρο-α)
mm. (milimetro) = χιλιοστό-ά
cm. (centimetro) = εκ. (εκατοστό-ά)
km. (kilometro) = χμ. (χιλιόμετρο-α)
jc. (jarcento) = αιώνας
a.t. (antaŭtagmeze) = π.μ. (πριν το μεσημέρι)
p.t. (posttagmeze) = μ.μ. (μετά το μεσημέρι)
a.K. (antaŭ Kristo) = π.Χ. (πριν από το Χριστό)
p.K. (post Kristo) = μ.Χ. (μετά τό Χριστό)

ΕΠΙΘΗΜΑ «estr» (SUFIKSO «estr»)

● Το επίθημα **estr** έχει και προσδίνει την έννοια του ηγέτη, αρχηγού, εντολέα.

Χρησιμοποιείται συνήθως σε συνθέσεις του με ουσιαστικές ή ρημα-

τικές ρίζες και σχηματίζει ουσιαστικά που δηλώνουν αυτόν που είναι αρχηγός, ηγείται, διοικεί, διευθύνει κ.λπ. στον τομέα που η ρίζα της λέξης εκφράζει.

Έτσι:

ŝipo = πλοίο → ŝipe**stro** = πλοίαρχος, καπετάνιος
urbo = πόλη → urbe**stro** = δήμαρχος
imperio = αυτοκρατορία → imperie**stro** = αυτοκράτορας
familio = οικογένεια → familie**stro** = αρχηγός οικογένειας
ŝtato = κράτος → ŝtate**stro** = αρχηγός κράτους
militi = πολεμάω → milite**stro** = πολέμαρχος
labori = εργάζομαι → labore**stro** = αρχηγός εργασίας
hotelo = ξενοδοχείο → hotele**stro** = υπεύθυνος, διεύθυντής ξενοδοχείου

● Το επίθημα **estr** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το ουσιαστικό **estro** (= αρχηγός, ηγέτης, διοικητής) και το ρήμα **estri** (= ηγούμαι, διοικώ)

Έτσι:

«mi atendas ordonojn de mia **estro**» (= περιμένω εντολές από τόν αρχήγό μου)
«mi **estras** komercan entreprenon» (= διοικῶ [διευθύνω] εμπορική επιχείρηση)

ΕΠΙΘΗΜΑ «er» (SUFIKSO «er»)

● Το επίθημα **er** έχει και προσδίνει την έννοια του μικρότερου μέρους, του στοιχείου.

Χρησιμοποιείται συνήθως σε συνθέσεις του με ουσιαστικές ρίζες και σχηματίζει ουσιαστικά, που δηλώνουν το μικρότερο μέρος, το στοιχείο αυτού που η ρίζα εκφράζει.

Έτσι:

sablo = άμμος → sable**ro** = κόκκος άμμου
fajro = φωτιά → fajre**ro** = σπίθα
neĝo = χιόνι → neĝe**ro** = νιφάδα
polvo = σκόνη → polve**ro** = κόκκος σκόνης
akvo = νερό → akve**ro** = σταγόνα νερού

sango = αίμα → sangero = σταγόνα αίμα
mono = χρήμα → monero = νόμισμα, κέρμα
pluvo = βροχή → pluvero = ψιχάλα
oro = χρυσάφι → orero = ψίγμα χρυσού

● Το επίθημα **er** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το ουσιαστικό **ero** (= στοιχείο)
Έτσι:

«tia propono ne havas eĉ **eron** da fantazio» (= τέτοια πρόταση δεν έχει καν στοιχείο φαντασίας)
«ni distingu la diversajn **erojn** de tiu teorio» (= ας διακρίνουμε τα διάφορα στοιχεία αυτής της θεωρίας)

ΠΡΟΘΗΜΑ «mis» (PREFIKSO «mis»)

● Το πρόθημα **mis** έχει και προσδίνει την έννοια του λάθους, της αστοχίας ή αποτυχίας.

Χρησιμοποιείται συνήθως σε συνθέσεις του με ρηματικές ρίζες και σχηματίζει ρήματα που δηλώνουν τη λανθασμένη, αποτυχημένη ενέργεια.
Έτσι:

kompreni = καταλαβαίνω → **mis**kompreni = παρεξηγώ, παρανοώ, καταλαβαίνω λάθος
aŭdi = ακούω → **mis**aŭdi = παρακούω, ακούω λάθος
paŝi = πατάω → **mis**paŝi = παραπατάω
kalkuli = λογαριάζω → **mis**kalkuli = λογαριάζω λάθος
esprimi = εκφράζω → **mis**esprimi = εκφράζω λάθος
konkludi = συμπεραίνω → **mis**konkludi = συμπεραίνω λάθος
akuzi = κατηγορώ → **mis**akuzi = κατηγορώ λάθος
juĝi = κρίνω → **mis**juĝi = κρίνω λάθος

● Το πρόθημα **mis** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το επίθετο **misa** (= λανθασμένος)
Έτσι:

«mia **misa** ago kaŭzis miskomprenon» (= η λανθασμένη ενέργειά μου προκάλεσε παρεξήγηση)

«li **mise** traktis la aferon» (= αυτός εσφαλμένα χειρίστηκε την υπόθεση).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

akiri = αποκτώ
akurata = τακτικός
apendico = σκωληκοειδίτης, (σκωληκοειδής απόφυση)
arterio = αρτηρία
arteriosklerozo = αρτηριοσκλήρωση
artrito = αρθρίτιδα, αρθριτικά
ataki = επιτίθεμαι, προσβάλω
bifsteko = μπιφτέκι
bronko = βρόγχος (**-ito** = βρογχύτης)
diabeto = διαβήτης (ασθένεια)
difini = ορίζω, καθορίζω
dispepsio = δυσπεψία
dolori = πονάω (αμετ.)
drogo = φαρμακευτική ουσία
eduki = ανατρέφω, εκπαιδεύω, μεγαλώνω
ektomio = εκτομή (αφαίρεση οργάνου)
febro = πυρετός
flegi = περιποιούμαι ασθενή, νοσηλεύω
frakturo = κάταγμα
froti = τρίβω
gripo = γρίπη
herbo = χόρτο
hipertensio = υπέρταση
hipotensio = υπόταση
injekti = χύνω μέσα (εκχέω)
jahurto = γιαούρτι
kancero = καρκίνος
kataplasmo = κατάπλασμα
kontroli = ελέγχω, κοντρολάρω
lakso = ευκοιλιότητα
medikamento = φάρμακο
morti = πεθαίνω
neĝo = χιόνι
operacio = αριθμητική πράξη, εγχείρηση
partnero = συνοδός χορού, παρτεναίρ
pilolo = χάπι
premi = πιέζω
recepto = συνταγή
reŭmato/reŭmatismo = ρευματισμός
salo = αλάτι
sango = αίμα
sekretario = γραμματέας
simptomo = σύμπτωμα
siropo = σιρόπι
stato = κατάσταση
strikta = στενός, ακριβής, αυστηρός
sukero = ζάχαρη
suferi = υποφέρω, υφίσταμαι
temperaturo = θερμοκρασία
tenera = τρυφερός
terapio = θεραπεία
termometro = θερμόμετρο
tizano = αφέψημα, ρόφημα από θεραπευτικά φυτά

tonsilo = αμυγδαλή (ανατ.)
turni = στρέφω, περιστρέφω
ulcero = έλκος
ungvento = αλοιφή
vertiĝo = ίλιγγος
vidvo = χήρος

KEIMENO (TEKSTO)

La avino Paraskevi estas jam sufiĉe maljuna. Ŝi estas ankoraŭ sufiĉe vigla kaj kapabla, tamen ŝi devas, kompreneble, multe atenti pri sia sano, ĉar ŝi jam suferas[1] de kelkaj malsanoj.

Ĉefa problemo de la avino estas la arteriosklerozo[2], la «partnero de la maljuneco», kiel ŝi mem nomas ĝin.

Tamen ne estas nur tio. Estas ankaŭ hipertensio[3], reŭmatismo, artrito, kaj precipe la sukera diabeto[4], kiuj kaŭzas problemojn al la avino kaj maltrankvilon al ŝiaj familianoj.

Estas vere, ke la avino estas tre obeema al la ordonoj kaj konsiloj de la kuracistoj, ŝi estas do la plej bona ekzemplo por siaj gefiloj kaj genepoj.

Ŝi sekvas strikte la ordonitan de la kuracisto terapion kaj dieton, laŭ kiu ŝi devas tute eviti la salon, ĉiajn saŭcojn kaj dolĉaĵojn kaj preskaŭ ĉiujn ordinarajn, kaj vere bongustajn manĝaĵojn.

---

1. Το ρήμα «**suferi**» σημαίνει «υποφέρω». Σημαίνει επίσης «υφίσταμαι» ή «παθαίνω». Έτσι χρησιμοποιείται σε εκφράσεις σχετικές με την υγεία, όπου στα Ελληνικά χρησιμοποιούμε τις λέξεις «πάσχω» (= πάσχω από βρογχύτιδα) ή «έχω» (έχω πόνο, έλκος κ.λπ.) ή «κάνω» (κάνω εγχείρηση). Έτσι: «mi **suferas** de bronkito, de gripo» (= πάσχω [έχω] βρογχύτιδα, γρίπη κ.λπ.), «mi **suferis** frakturon» (έπαθα κάταγμα), «mi **suferis** operacion» (= έκανα εγχείρηση).

2. Το επίθετο «**sklera**» (= σκληρός) προέρχεται από τα Ελληνικά και χρησιμοποιείται στην Εσπεράντο μόνο στην επιστημονική-ανατομική ορολογία.

Από τη λέξη αυτή και την επίσης ελληνική λέξη «**arterio**» (= αρτηρία) σχηματίζεται η λέξη «**arteriosklerozo**» (= αρτηριοσκλήρωση).

Σε άλλες περιπτώσεις η έννοια «σκληρός» (σε ότι αφορά τήν υφή) αποδίδεται με τη λέξη «**malmola**» (= σκληρός), αντίθετη στην έννοια από τη λέξη «**mola**» (= μαλακός).

3. Η λέξη «**tensio**» αντιστοιχεί στην επιστημονική έννοια της ελληνικής λέξης «τάση», δείχνει δηλαδή την εσωτερική δύναμη που αναπτύσεται σε διάφορα σώματα, σε αντίδραση προς κάθε εξωτερική δύναμη (Ηλεκτρολογία, Μηχανική, Χειρουργική κ.λπ.).

Τα δύο ελληνικά προθήματα «**hiper**» και «**hipo**» (= υπέρ, υπό) χρησιμοποιούνται στην Εσπεράντο με την ελληνική τους έννοια, αλλά μόνο στην επιστημονική ορολογία. Έτσι «**hipertensio**» (= υπέρταση), «**hipotensio**» (= υπόταση).

4. Η λέξη «**diabeto**» (= διαβήτης) είναι γενική ονομασία ομάδας ασθενειών από τις οποίες πιο κοινή είναι η ασθένεια «σάκχαρο-διαβήτης» (= ζάχαρο). Η λέξη αυτή αποδίδεται στην Εσπεράντο, όπως και στα Ελληνικά δηλαδή: «**sukera diabeto**» (= ζάχαρο, σάκχαρο-διαβήτης).

Ŝi nutras sin per legomoj, bifstekoj, jahurto kaj fruktoj, tamen ŝi tute ne plendas pro tio. Ŝi kontraŭe toleras tute senproteste ĉion kaj ŝi precipe klopodas ne kaŭzi problemojn al sia familio.

Ŝi neniam forgesas ricevi siajn diversajn medikamentojn, kaj kontroli sian sangopremon, kaj ŝi akurate vizitas sian kuraciston, kies la konsilojn ŝi ĉiam respektas. Ŝi estas vidvino de kuracisto kaj kompreneble ŝi estas sufiĉe sperta pri tiaj aferoj.

Ŝia edzo estis tre bona kuracisto, kiu, antaŭ multaj jaroj, mortis, sufiĉe juna, pro kancero.

Sinjorino Paraskevi longe laboris apud sia edzo, kiel lia sekretariino, kaj ŝi akiris utilan sperton, kiu permesis al ŝi eduki bone siajn infanojn kaj multe helpi sian tutan familion.

Ŝi nun estas sendube la kuracisto de la familio Georgopulos, la persono, kiu povas, en ĉiu okazo, doni la taŭgan medikamenton: siropon aŭ pilolon aŭ ungventon. Ŝi ĉiam havas la plej bonan medikamenton kontraŭ la kapdoloro, la dentodoloro, la vertiĝo aŭ la kapturno[5]. Ŝi ankaŭ povas prepari la plej bonajn kataplasmon kaj kompreson por ĉia okazo, kaj kompreneble ŝi kapablas fari injektojn[6]. Krome, ŝi bone konas la plej taŭgajn drogherbojn[7] kaj tizanojn kontraŭ la lakso, la mallakso aŭ la dispepsio.

Estas do la avino, kiu flegas[8] la infanojn, kiam ili malsanetas kaj febras de gripo. Ŝi rekonas la simptomojn de ĉiu negrava malsano kaj difinas la terapion.

Ŝi faras la plej bonan frotadon, kaj estas ja ŝi, kiu de tempo al tempo

---

5. Το ρήμα «**turni**» σημαίνει «στρέφω» (γυρίζω κάτι γύρω από τον εαυτό του ή προς άλλη κατεύθυνση). Έτσι: «mi vokis lin, sed li ne **turnis** la kapon» (= τον φώναξα αλλά δεν γύρισε [έστρεψε] το κεφάλι), «li **turnis** sin al mi kaj diris» (= στράφηκε σε μένα και είπε).

Η λέξη «**kapturno**» σημαίνει «γύρισμα του κεφαλιού» επομένως «ζάλη».

6. Το ρήμα «**injekti**» σημαίνει «εγχέω» (= χύνω μέσα). Από το ρήμα αυτό σχηματίζεται το ουσιαστικό «**injekto**» (= ένεση).

7. Η λέξη «**drogo**» (= στα Ελληνικά «δρογή») σημαίνει φαρμακευτική ή χημική «ουσία». Από τη λέξη αυτή και το επίθημα **ej** σχηματίζεται η λέξη «**drogejo**» που μπορεί να σημαίνει «φαρμακείο» (αλλιώς «apoteko») αλλά, κατά τη συνήθεια μερικών αγγλόφωνων και γαλλόφωνων χωρών, ακόμα «κατάστημα» που πουλάει ποτά, σάντουϊτς και άλλα είδη («drogerie», «drog store»).

Η λέξη αυτή στη σύνθεσή της με τη τη λέξη «**herbo**» (= χόρτο) αποδίδει την ελληνική λέξη «βότανο».

8. Το ρήμα «**flegi**» σημαίνει «περιποιούμαι ασθενή ή αδύνατο», δηλαδή «νοσηλεύω» (**flegistino** = νοσοκόμα). Χρησιμοποιείται ακόμα για να εκφράσει την έννοια «περιποιούμαι, ασχολούμαι με αγάπη και ενδιαφέρον για κάποιον ή κάτι». Έτσι: «mi **flegas** florojn, la artojn» («περιποιούμαι [καλλιεργώ] λουλούδια, τις τέχνες κ.λπ.).

kontrolas per termometro la temperaturon de la malsana familiano, por ordoni la taŭgan medikamenton.

Ĉiuj memoras, kiel ĝuste ŝi flegis sian nepinon post la tonsilektomio, kiun ŝi suferis, kaj sian pli aĝan nepon, Kostas, kiam li suferis apendicektomion. Kaj estas la avino, kiu flegis ankaŭ Nikos, kiam li, en futbala matĉo, suferis frakturon de la brako. Kaj ŝi mem tute «kuracis» per sia flegado, ankaŭ sian filinon de hipotensio[3] kaj negrava bronkito, kiu ŝin atakis[9] antaŭ kelkaj jaroj.

Ĉiuj bone scias, ke la avino ne «kuracas» sole per medikamentoj, sed ankaŭ per sia senfina amemo, per siaj teneraj vortoj kaj karesoj. Kaj estas ankoraŭ sciate, ke la avino montras apartan intereson pri ĉiu parenco, amiko aŭ konato de la familio. Ŝi neniam forgesas demandi pri la stato[10] de parenco suferanta de ulcero, de amiko atakita de kormalsano aŭ de najbaro suferinta operacion, kaj ŝi ĉiam pretas doni konsilojn kaj receptojn.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

sangopremo = premo de la sango
kapdoloro = doloro en la kapo
dentodoloro = doloro en la dento(j)
malsanetas = iom, ne multe malsanas
tonsilektomio = ektomio de la tonsiloj
apendicektomio = ektomio de la apendico
amemo = emo al amo
kormalsano = malsano de la koro

---

9. Το ρήμα «**ataki**» σημαίνει «επιτίθεμαι», «προσβάλω». Έτσι χρησιμοποιείται και με την έννοια του ελληνικού «παθαίνω ασθένεια», «προσβάλομαι από ασθένεια», δηλαδή δείχνει την απαρχή της εκδήλωσης της ασθένειας και όχι την ύπαρξή της. Έτσι: «**atakis** min tuberkulozo» (= έπαθα φυματίωση, προσβλήθηκα από φυματίωση), ενώ «mi **suferas** de tuberkulozo» (= υποφέρω, πάσχω από φυματίωση, έχω φυματίωση).

10. Η λέξη «**stato**» σημαίνει «κατάσταση» δείχνει δηλαδή τρόπο με τον οποίο στέκει η βρίσκεται κάτι (κατάσταση υγείας, οικονομική κατάσταση, κατάσταση αναμονής, αντικείμενο σε καλή ή σε κακή κατάσταση, ύλη σε στερεή, υγρή, αέρια κατάσταση, κ.λπ.).

Υπάρχει ακόμα η λέξη «**situacio**» που σημαίνει επίσης «κατάσταση» αλλά δείχνει τη θέση, δηλαδή το σύνολο των συνθηκών (συνήθως μη ευνοϊκών) κάτω από τις οποίες λειτουργεί ή βρίσκεται κάτι (κατάσταση δύσκολη, αλλαγή κατάστασης, καλή, κακή πολιτική κατάσταση, κοινωνική κατάσταση κ.λπ.).

Έτσι αν πούμε «mia **situacio** estas malbona» εννοούμε ότι βρίσκομαι, ζω κάτω από κακές γενικά συνθήκες, ενώ αν πούμε «mia **stato** estas malbona» εννοούμε ότι βρίσκομαι σε οργανική ή ψυχική κακή κατάσταση.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε πλήρεις φράσεις:

1) Ĉu la avino Paraskevi estas tute sana?
2) Kiel la avino nomas la arteriosklerozon?
3) De kio suferas la avino?
4) Per kio la avino nutras sin, kaj kial?
5) Kiam kaj pro kio mortis la edzo de sinjorino Paraskevi?
6) Kian operacion suferis Maria kaj kian Kostas?
7) De kio suferis sinjorino Evangelia?
8) Per kio la avino kuracas siajn samfamilianojn?
9) Ĉu la avino montras intereson nur pri siaj familianoj?
10) Kiu malsano estas pli grava, ĉu la gripo aŭ la kancero?

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1) Για να τηγανίσει αυγά, χρειάζεται κανείς λάδι και τηγάνι.
2) Για να κάνει σάντουιτς, μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει ψωμί, βούτυρο, τυρί, αυγά και σαλάμι.
3) Για να αποφύγει τον πονόδοντο, πρέπει κανείς να πηγαίνει τακτικά στον οδοντογιατρό του.
4) Για να μην υποφέρει από δυσπεψία, πρέπει κανείς να αποφεύγει τα βαρειά φαγητά.
5) Τα συμπτώματα της ασθένειάς του έδειξαν ότι αυτός πρέπει να υποστεί άμεση εγχείρηση.

γ) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

«En la komenco mi nur sentis min iom malsaneta. Mi ne donis atenton, ĉar mi opiniis, ke estas io negrava. Tamen pli poste, kiam komencis dolori min la kapo, kaj mi sentis fortan kapturnon, mi vole-nevole turnis min al la avino.

Laŭ ŝi tio estis sendubaj simtomoj de gripo, kiu postulis grandan atenton.

Post nelonge mi komprenis, ke ŝi tute pravis. Atakis min alta febro kaj ankoraŭ pli forta kapdoloro.

La avino prenis sur sin la taskon flegi min. Ŝi komencis doni al mi diversajn medikamentojn, meti sur mian frunton malvarmajn kompresojn, kaj froti miajn manojn kaj piedojn. Inter aliaj, ŝi postulis, ke mi trinku varmajn tizanojn.

Mi bone memoras, per kiel serioza kaj plena je maltrankvilo mieno, ŝi kontrolis mian temperaturon, kaj per kiaj teneraj vortoj kaj karesoj ŝi klopodis min helpi».

δ) Σταυρόλεξο (Krucvorto)

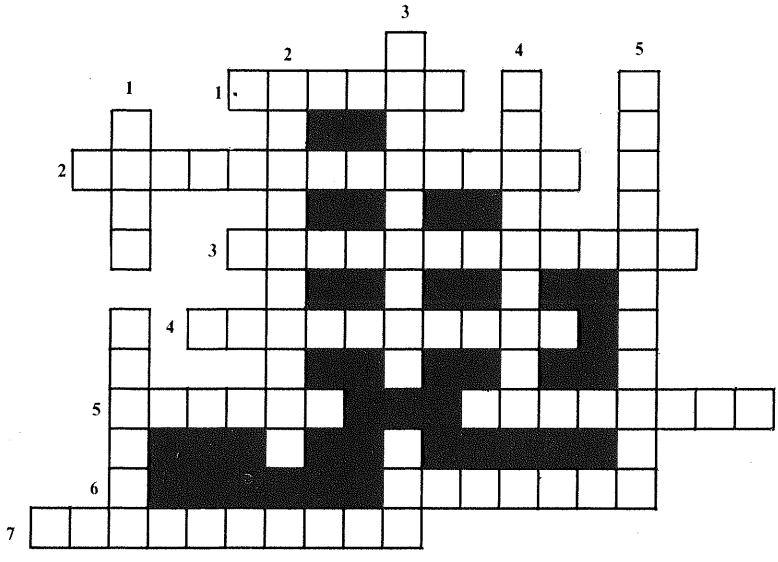

Οριζόντια (Horizontale)
1. Κόκος αλάτι
2. Λανθασμένα επιχειρώ
3. Διευθυντής ορχήστρας
4. Κακοκλεισμένος
5. Νιφάδα / διευθυντής χορωδίας
6. Ξαναηγούμαι
7. Κάθε μέρος ενός προγράμματος

Κάθετα (Vertikale)
1. Λανθασμένος / ψίχουλο
2. Επί κεφαλής ηθοποιών
3. Αρχηγός ομάδας / στοιχείο
4. Υπεύθυνος για το τραγούδι (αυτός που κατευθύνει το τραγούδι)
5. Λανθασμένα, κακώς διαμαρτύρομαι

ε) Βρείτε την κατάλληλη μονολεκτική απόδοση για κάθε περίπτωση.

1) Direktoro de stadiono
2) Plej malgranda peceto da pipro

3) La ĉefo de familio
4) Malĝuste konsili
5) Ĉefo de vilaĝo
6) Ne bone kontroli
7) Direktoro de muzeo
8) Ĉefo de ekskurso
9) Malĝusta opinio
10) Kontrolisto de matĉo

στ) Θέσετε κατάλληλες ερωτήσεις στις πιο κάτω απαντήσεις:

1) Ne sinjoro, tute ne plaĉas al mi la legumenacoj.
2) El la legomoj, mi preferas la artiŝokojn.
3) La pezaj manĝaĵoj kaŭzas dispepsion.
4) La simptomoj de gripo estas kapdorolo, kapturno kaj febro.
5) Kiam mi staras en tre alta loko kaj mi rigardas malsupren, mi sentas vertiĝon.
6) La maljunuloj ordinare suferas de arteriosklerozo.
7) Ĉiu malsano povas esti grava, tamen la kancero estas, laŭ mia opinio, la plej grava.
8) Persono suferanta de hipertensio devas sekvi specialan dieton.
9) Feliĉe, mi suferis ĝis nun nek apendicektomion nek tonsilektomion, nek alian operacion.
10) Mi preferas ricevi medikamenton en formo de pilolo, ne de injekto.

ΜΑΘΗΜΑ 25ο

ΕΠΙΘΗΜΑ «ig» (SUFIKSO «ig»)

● Το επίθημα **ig**, ένα από τα βασικότερα της Εσπεράντο, έχει και προσδίνει την έννοια της ενέργειας.

Χρησιμοπιείται σε συνθέσεις του με κάθε ριζικού χαρακτήρα λέξεις, δηλαδή με ουσιαστικά, με επίθετα και με ρήματα, αλλά και ακατάληκτες αυτοφυείς λέξεις (επιρρήματα, προθέσεις, προσθήματα, αριθμητικά).

Σε κάθε περίπτωση σχηματίζει ρήματα μεταβατικά, που έχουν την έννοια «κάνω κάποιον ή κάτι να είναι...» και ανταποκρίνονται στα ρήματα της Ελληνικής που λήγουν συνήθως σε -ιζω, -ποιώ, -ώνω κ.λπ. (καθαρίζω, διευκρινίζω, τεμαχίζω, πραγματοποιώ, τελειοποιώ, γνωστοποιώ, ματαιώνω, βελτιώνω, αθωώνω κ.λπ.).

α) Με ουσιαστικές ρίζες

● Από τη σύνθεση του **ig** με ουσιαστικές ρίζες σχηματίζονται μεταβατικά ρήματα που έχουν την έννοια «κάνω κάποιον ή κάτι να είναι αυτό που η ουσιαστική ρίζα δηλώνει» ή «κάνω κάποιον ή κάτι να χαρακτηρίζεται γενικά από αυτό που η ρίζα δηλώνει».

Έτσι:

edzo = σύζυγος

edzigi = κάνω κάποιον να είναι σύζυγος → **παντρεύω**

— hieraŭ mi **edzigis** la filon de mia amiko (= χθες πάντρεψα το γυιό του φίλου μου)

ruino = ερείπιο

runigi = κάνω κάτι να είναι ερείπιο → **ερειπώνω**

— la dua mondmilito **ruinigis** grandan parton de Eŭropo (= ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος ερείπωσε μεγάλο μέρος της Ευρώπης)

gasto = ξένος, φιλοξενούμενος

gastigi = κάνω κάποιον να είναι φιλοξενούμενος → **φιλοξενώ**
— Li volonte **gastigas** fremdulojn en sia hejmo (= αυτός ευχαρίστως φιλοξενεί ξένους στο σπίτι του)
oro = χρυσάφι
origi = κάνω κάτι να είναι χρυσό → **χρυσώνω, επιχρυσώνω**
— la brila suno **origas** la nubojn (= ο λαμπρός ήλιος χρυσώνει τα σύννεφα)
paco = ειρήνη
pacigi = **ειρηνεύω, συμφιλιώνω**
— la instruisto **pacigis** la kverelantajn lernantojn (= ο δάσκαλος ειρήνεψε <συμφιλίωσε> τους μαθητές που τσακώνονταν)
arĝento = ασήμι
arĝentigi = **ασημώνω, αργυρώνω**
— mi **arĝentigos** mian malnovan horloĝon (= θα ασημώσω <επαργυρώσω> το παλιό ρολόι μου)

και:

fianĉo = αρραβωνιαστικός
fianĉigi = αρραβωνιάζω

ŝtono = πέτρα
ŝtonigi = πετρώνω

ordo = τάξη
ordigi = τακτοποιώ

ŝtato = κράτος
ŝtatigi = κρατικοποιώ

socio = κοινωνία
sociigi = κοινωνικοποιώ

β) Με επιθετικές ρίζες

● Από τη σύνθεση του **ig** με επιθετικές ρίζες σχηματίζονται μεταβατικά ρήματα, που έχουν την έννοια «κάνω κάποιον ή κάτι να είναι» ό,τι η επιθετική ρίζα δηλώνει.
Έτσι:

certa = βέβαιος
certigi = κάνω κάποιον να είναι βέβαιος → **βεβαιώνω**
— mi **certigas** vin, ke mi nepre venos (= σε βεβαιώνω ότι οπωσδήποτε θα έρθω)
seka = ξερός

sekigi = κάνω κάτι να είναι ξερό → **ξεραίνω**
— daŭra manko de pluvo tute **sekigis** la kampojn (= διαρκής έλλειψη βροχής εντελώς (απο)ξήρανε τους αγρούς)
blinda = τυφλός
blindigi = κάνω κάποιον να είναι τυφλός → **τυφλώνω**
— subita brila lumo preskaŭ min **blindigis** (= ξαφνικό λαμπερό φως σχεδόν με τύφλωσε)

και

blanka = λευκός
blankigi = λευκαίνω

trankvila = ήσυχος
trankiviligi = ησυχάζω

kulpa = ένοχος
kulpigi = ενοχοποιώ

γ) **Με ρηματικές ρίζες**

● Η βασική προσφορά του επιθήματος **ig** είναι ότι το επίθημα αυτό, στις συνθέσεις του με ρήματα αμετάβατα, τα μετατρέπει σε μεταβατικά. Έτσι:

stari = στέκομαι
starigi = **στήνω**
— mi multe penis por **starigi** la tendon (= πολύ κόπιασα για να στήσω τη σκηνή)
plori = κλαίω
plorigi = **κάνω άλλον να κλαίει**
— la malagrabla novaĵo **plorigis** ŝin (= το δυσάρεστο νέο την έκανε να κλάψει)
daŭri = διαρκώ
daŭrigi = **συνεχίζω** (κάνω κάτι να διαρκεί)
— post mallonga paŭzo li **daŭrigis** la rakonton (μετά από μικρή παύση συνέχισε τη διήγηση)
pasi = περνώ
pasigi = **κάνω κάτι, κάποιον να περνά**
— ĉi-somere mi **pasigos** miajn feriojn en Samos (αυτό το καλοκαίρι θα περάσω τις διακοπές μου στη Σάμο)
ĉesi = παύω
ĉesigi = **κάνω κάτι, κάποιον να πάψει** (σταματώ)
— oni devas **ĉesigi** tiun malagrablan diskuton (= πρέπει κανείς να σταματήσει αυτή τη δυσάρεστη συζήτηση)

και:

dormi = κοιμάμαι → **dormigi** = κοιμίζω
morti = πεθαίνω → **mortigi** = σκοτώνω
sidi = κάθομαι → **sidigi** = καθίζω
bruli = καίγομαι → **bruligi** = καίω
boli = βράζω → **boligi** = βράζω (κάνω κάτι να βράζει)

Είναι λοιπόν φανερό ότι το **ig** σε σύνθεσή του με αμετάβατο ρήμα, σχηματίζει το αντίστοιχο μεταβατικό.

Παραστατικά αυτό φαίνεται και στα πιο κάτω παραδείγματα όπου τα αμετάβατα ρήματα «**plori**» (= κλαίω), «**veni**» (= έρχομαι), «**bruli**» (= καίγομαι) μετατρέπονται σε μεταβατικά στις συνθέσεις τους με το επίθημα **ig**.

— vi ne **ploru** mi petas, vi kredu, ke mi ne volis vin **plorigi** (= μην κλαις παρακαλώ, πίστεψε ότι δεν ήθελα να σε κάνω να κλαις)
— mi **venos** en via hejmo, kaj mi **venigos** kun mi mian fraton (= θα έρθω στο σπίτι σου και θα φέρω <θα κάνω να έρθει> μαζί μου τον αδελφό μου)
— li **bruligis** la sekigitajn lignojn kaj li rigardis kiel ili vigle **brulis** (= έκαιγε τα ξεραμένα ξύλα και κοίταζε πως αυτά ζωηρά καίγονταν)

● Πολλές φορές όμως το επίθημα αυτό χρησιμοποιείται και σε συνθέσεις του με μεταβατικά ρήματα.

Στις περιπτώσεις αυτές το **ig** σχηματίζει μεταβατικά και πάλι ρήματα, που δείχνουν «κάνω κάτι ή κάποιον να παθαίνει ή να κάνει» αυτό που η ρηματική ρίζα δηλώνει:

Έτσι:

— **konstrui** = χτίζω → **konstruigi** = κάνω να χτίζεται
— **kudri** = ράβω → **kudrigi** = κάνω να ράβεται
— **bindi** = βιβλιοδετώ → **bindigi** = κάνω να βιβλιοδετείται

«mi **konstruigis** domon al mia filino» (= έχτισα <έκανα να χτιστεί, έβαλα να χτίσουν> σπίτι στην κόρη μου)
«mi **kundrigis** al mi novan kostumon» (= έρραψα <έκανα να ραφτεί, έβαλα να ράψουν> καινούργιο κουστούμι για μένα)
«mi **bindigis** mian malnovan libron» (= έδεσα, <έκανα να δεθεί, έβαλα να δέσουν> το παλιό μου βιβλίο)

Σημείωση

● Όπως γίνεται φανερό, στις πιο πάνω περιπτώσεις σχηματίζονται με-

ταβατικά ρήματα, που εκφράζουν ενέργεια, που όμως δεν εκτελείται απ' ευθείας από το υποκείμενο, αλλά μέσω τρίτου παράγοντα.

Οι εκφράσεις αυτές αντιστοιχούν στις ελληνικές «έχτισα σπίτι στην κόρη μου», «έρραψα κουστούμι» κ.λπ., δηλαδή ανέθεσα σε κάποιον να κάνει την ενέργεια για λογαριασμό μου.

● Πάντως εκτός απ' αυτές τις περιπτώσεις το **ig** σε συνθέσεις του με ρήματα μεταβατικά σχηματίζει και πάλι μεταβατικά ρήματα, που δείχνουν γενικά «κάνω κάποιον ή κάτι να κάνει ή να παθαίνει» αυτό που η ρηματική ρίζα δηλώνει.

Έτσι:

manĝi = τρώγω
manĝigi = κάνω κάποιον να τρώει → **ταΐζω**
— la patrino **manĝis** sian pomon kaj poste ŝi **manĝigis** sian infanon (= η μητέρα έφαγε το μήλο της και μετά τάισε το παιδί της)
trinki = πίνω
trinkigi = κάνω κάποιον να πίνει → **ποτίζω**
— li men **trinkis** vinon, sed li **trinkigis** siajn vizitantojn per biero (= αυτός ο ίδιος ήπιε κρασί αλλά πότισε τους επισκέπτες του <έκανε του επισκέπτες του να πιούν> μπύρα)
lerni = μαθαίνω (εγώ ο ίδιος)
lernigi = κάνω κάποιον να μαθαίνει → **μαθαίνω** (κάποιον άλλο)
— mi **lernis** Esperanton, kaj nun mi **lernigas** mian amikon (= έμαθα Εσπεράντο και τώρα μαθαίνω το φίλο μου)
koni = γνωρίζω (εγώ ο ίδιος)
konigi = κάνω κάποιον να γνωρίζεται → **γνωρίζω** (κάποιον άλλο)
— mi **konas** multajn homojn, kaj tiel mi povas **konigi** vin al gravaj personoj (= γνωρίζω πολλούς ανθρώπους κι έτσι μπορώ να σε γνωρίσω σε σπουδαία άτομα)

δ) Με ακατάληκτες λέξεις

● Το επίθημα **ig** σε συνθέσεις του με ακατάληκτες λέξεις (αυτοφυή επιρρήματα, προθέσεις, προσθήματα, αριθμητικά) σχηματίζει πάντα μεταβατικά ρήματα, που δείχνουν «κάνω κάτι ή κάποιον να είναι ή να παθαίνει (να υφίσταται)» αυτό που η ακατάληκτη λέξη δηλώνει.

Έτσι:

anstataŭ = αντί
anstataŭigi = αντικαθιστώ
— vi **anstataŭigu** la malnovajn librojn per novaj (= να αντικαταστήσεις τα παλιά βιβλία με καινούργια)
en = μέσα

enigi = εισάγω (βάζω μέσα)
— mi **enigis** ŝin en mian klubejon (= την έβαλα μέσα στη λέσχη μου)
kun = με, μαζί
kunigi = συνδέω, ενώνω
— ni **kunigu** niajn fortojn (= ας ενώσουμε τις δυνάμεις μας)
sen = χωρίς
senigi = στερώ
— oni **senigis** min je ĉia feliĉo (= με εστέρησαν από κάθε ευτυχία)
dis = πρόθημα που δείχνει διαχωρισμό
disigi = διαχωρίζω
— ili **disigis** la pomojn de la piroj (= χώρισαν τα μήλα από τα αχλάδια)
ebl = επίθημα που δείχνει το δυνατόν να γίνει
ebligi = κάνω δυνατο (εφικτό)
— via helpo **ebligis** mian sukceson (= η βοήθειά σου έκανε δυνατή την επιτυχία μου)
unu = ένας, μία ένα
unuigi = κάνω ένα, ενοποιώ
— la paco **unuigas** la homojn (= η ειρήνη ενοποιεί τους ανθρώπους)

● Το επίθημα **ig** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το ρήμα **igi** (= κάνω, καθιστώ).
Έτσι:
— mi **igos** vin feliĉa (= θα σε κάνω ευτυχισμένο)
— li **igis** la aferon simpla (= έκανε την υπόθεση απλή)
— li **igis** la vizitantojn foriri (= έκανε τους επισκέπτες να φύγουν)

Σημείωση

● Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση μεταξύ του ρήματος **fari** (= κάνω) και του ρήματος **igi** (= κάνω, καθιστώ).

Το «fari» σημαίνει «κάνω», με την έννοια «δημιουργώ» ή «παράγω» ή «προξενώ»
— mi **faras** bonaĵon, bruon, veston, miraklon, eraron, ŝercon, grimacon (= κάνω καλό, θόρυβο, ρούχο, θαύμα, λάθος, αστείο, γκριμάτσα κ.λπ.)

Το **igi** σημαίνει «κάνω», με την έννοια «κάνω κάποιον ή κάτι να είναι ...» ή «κάνω κάποιον ή κάτι να παθαίνει ...».
— mi **igas** iun (ion) bela, riĉa, bona, feliĉa, blanka, dormi, manĝi, lerni (= κάνω κάποιον <κάτι> όμορφο, πλούσιο, ευτυχισμένο, άσπρο, να κοιμάται, να τρώει, να μαθαίνει κ.λπ.)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

aparato = συσκευή
azilo = άσυλο
cindro = στάχτη
dekoracio = διακόσμηση
Dio = Θεός
doti = προικίζω
festi = γιορτάζω, κάνω γιορτή
flanko = πλευρά, μεριά
forko = πηρούνι
fotelo = πολυθρόνα
generacio = γενιά
hela = φωτεινός, ανοιχτόχρωμος
historio = ιστορία
kanapo = καναπές
kolekti = μαζεύω, συλλέγω
konstrui = κτίζω
kovri = σκεπάζω, καλύπτω
kulero = κουτάλι
kvadrato = τετράγωνο
lampo = λάμπα
lifto = ανελκυστήρας (ασανσέρ)
lustro = πολύφωτο
maŭzoleo = μαυσωλείο
meblo = έπιπλο
meti = βάζω, τοποθετώ
nordo = βορράς
orta = ορθός (Γεωμετρία)
paneo = βλάβη (μηχανική)
pentri = ζωγραφίζω
plafono = ταβάνι, οροφή
planko = πάτωμα, δάπεδο
rako = θήκη
ripeti = επαναλαμβάνω
rondo = κύκλος
servico = σερβίτσιο
solena = επίσημος, πανηγυρικός
sudo = νότος
supre = άνω, ψηλά
ŝranko = ντουλάπι
tapeto = ταπετσαρία
tapiŝo = χαλί
taso = φλυτζάνι
telero = πιάτο
tranĉi = κόβω
valori = είμαι πολύτιμος, έχω αξία
verando = βεράντα
vitro = γυαλί, τζάμι

KEIMENO (TEKSTO)

La apartamento de la familio Georgopulos okupas tutan etaĝon de malnova multloĝejo.

La tuta konstruaĵo konsistas el sep etaĝoj.

La loĝejo de la familio estas sur la lasta, la sepa etaĝo.

Oni supreniras per sufiĉe vasta, sed tre malnova, preskaŭ antikva, kaj malrapida lifto.

Tiu ĉi lifto tre ofte kaŭzas problemojn, almenaŭ al la loĝantoj de la supraj etaĝoj. Ĝi tre ofte paneas kaj la feliĉulo, kiu restas fermita en ĝi, devas sufiĉe longe atendi la teknikiston, kiu lin liberigos.

La ekstera porĝo de la apartamento kondukas al malgranda antaŭĉambro.

En tiu ĉi loko la solaj mebloj estas duonronda malgranda tablo kun du brakseĝoj kaj vestorako[1] kun ombrelujo.

Sur la malgranda tablo estas telefono, aparato bela, kun malnova formo, kaj cindrujo. Super la tableto pendas sur la muro bela mezgranda pentraĵo.

La granda salono de la apartamento havas duoblan uzon. Ĝia suda parto servas kiel akceptejo de vizitantoj.

Tiun lokon okupas granda kanapo, du foteloj kaj kvar seĝoj, lokitaj ĉirkaŭ kaftablo.

En angulo de tiu ĉi loko estas eleganta bufedo, kun trinkaĵoj kaj diversformaj glasoj, kaj en la kontraŭa flanko, dekstre de la pordo, en la mezo de la muro, estas malgranda vitrinmeblo enhavanta multajn malgrandajn dekoraciaĵojn.

Plejparte estas belaj, malnovaj memoraĵoj de la familio kaj diversaj artaĵoj, kolektitaj dum multaj jaroj de sinjorino Evangelia, kiu estas kolektantino de malnovaj artaĵoj.

Ambraŭflanke de la kanapo estas du malgrandaj, kvadrataj tabloj, sur kiuj estas tablolampoj.

La nordan, parton de la salono okupas granda ortangula[2] manĝotablo kun ok seĝoj, kaj granda, malnova servicoŝranko plena je diversaj servicoj.

Inter ili estas kelkaj, aparte valoraj por la virinoj, objektoj. Estas servicoj de teleroj, glasoj, tasoj, kuleroj, forkoj, tranĉiloj kaj aliaj manĝiloj, tre malnovaj, apartenantaj al la doto de la avino kaj donacitaj de ŝi al sinjorino Evangelia.

Tiuj ĉi objektoj estas tre malofte uzataj de la familio, en tre gravaj festoj[3] aŭ en aliaj tute solenaj okazoj.

---

1. Η λέξη «**rako**» αντιστοιχεί στη λέξη «θήκη» της Ελληνικής όταν αυτή χρησιμοποιείται σαν δεύτερο συνθετικό λέξεων που δείχνουν κάθε είδους κατασκευές, από τις οποίες μπορεί κανείς με ευχέρεια να πάρει ή να τραβήξει ένα αντικείμενο από τα πολλά όμοιά του, τοποθετημένα ή ταξινομημένα εκεί με σειρά (π.χ. πιατοθήκη, δισκοθήκη, πιποθήκη, οπλοθήκη, ποδηλατοθήκη κ.λπ.).

Έτσι «**vestorako**» (= κρεμάστρα), «**diskorako**» (= δισκοθήκη), «**telerrako**» (= πιατοθήκη), «**piporako**» (= πιποθήκη) κ.λπ.

2. Το επίθετο «**orta**» προέρχεται από τα Ελληνικά και σημείναι ακριβώς «ορθός» σε ότι αφορά την Γεωμετρία, Αστρονομία κ.λπ. (ορθή γωνία κ.λπ.).

Έτσι η λέξη «**ortangulo**» σημαίνει «ορθογώνιο».

3. Το ρήμα «**festi**» (= γιορτάζω), είναι μεταβατικό, συνοδεύεται επομένως πάντα από αντικείμενο. Έτσι λέμε «mi **festas** Paskon, mian datrevenon» κ.α. (= γιορτάζω το Πάσχα, τα γεννέθλιά μου κ.λπ.) αλλά δεν λέμε «mi festas» σκέτα, εννοώντας, όπως στα-Ελληνικά, «έχω τη γιορτή μου». Στην περίπτωση αυτή είναι σωστό να πούμε «**estas mia festo**» (= είναι η γιορτή μου) ή «**mi havas mian feston**» (= έχω τη γιορτή μου).

Tiu ĉi ŝranko estas moke nomata de Kostas «maŭzoleo».

La avino tute ne povas kompreni, kial la junoloj ne ŝatas tiujn ĉi objektojn, kiuj, vivante jam dum kvar generacioj, konsistigas parton de la familia historio. Ŝi ne forgesas ripeti, ke tiu manĝilaro estas destinita por la doto de Maria, afero, kiu ne simple kolerigas, sed vere indignigas la junulinon kaj kaŭzas la mokojn de ŝiaj fratoj.

De la plafono, super la granda tablo, pendas lustro kun ok lampoj, kaj sur la muroj de la tuta salono estas kelkaj pentraĵoj.

La tutan salonon beligas longaj kurtenoj, kovrantaj la du vitropordojn, kiuj kondukas al la larĝa verando.

La tutan plankon kovras du tapiŝoj, kaj tapeto helkolora kovras la murojn de la salono.

La tuta meblaro kaj dekoracio de la granda salono estas bela, sed ne luksa. Ĉio estas bele metita, dank'al la artista gusto de sinjorino Evangelia, kaj la, plejparte malnovaj, mebloj aspektas novaj dank'al la zorgoj de la dommastrinoj.

Tiu loko de la loĝejo ne ludas gravan rolon en la ĉiutaga vivo de la familio. La salono ordinare estas fermita kaj servas, kiel jam dirite, kiel akceptejo de gastoj aŭ manĝejo de la familio, en neoftaj okazoj.

Tamen, tiu ĉi ĉambro, la plej senbrua en la tuta hejmo, servas tre ofte kiel azilo por ĉiu familiano, kiu bezonas trankvilon por legi aŭ ion fari en silento.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

multloĝejo = multetaĝa konstruaĵo (domo) enhavanta multajn loĝejojn (apartamentojn)
supreniras = iras supren
brakseĝoj = seĝoj kun brakoj
plejparte = en la plej granda parto
artaĵoj = objektoj arte faritaj
ambaŭflanke = de (en) ĉiuj du flankoj
manĝilaro = aro, tuto da manĝiloj
meblaro = aro, tuto da mebloj

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε πλήρεις φράσεις:

1) El kiom da etaĝoj konsistas la multloĝejo en kiu loĝas la familio Georgopulos?
2) Per kio oni supreniras al la sepa etaĝo?
3) Kio estas sur la tablo, kiu staras en la antaŭĉambro de la apartamento?
4) Kiuj mebloj konsistigas la salonmeblaron?
5) Kion enhavas la vitrinmeblo?
6) Kiaj objektoj estas en la servicoŝranko?
7) Kio lumigas la salonon?
8) Kio kovras la plankon, kio la murojn kaj kio la vitropordojn de la salono?
9) Al kio servas la salono de la familio Georgopulos?
10) Kiujn manĝilojn oni uzas, por manĝi viandon kaj kiun por trinki teon?

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) τεμαχίζω
2) ετοιμάζω
3) καθίζω
4) απλοποιώ
5) ηροποιώ
6) ενοχοποιώ
7) πολιτικοποιώ
8) πραγματοποιώ
9) δυναμώνω
10) πλουτίζω (μεταβ.)

γ) Ταιριάξτε σύμφωνα με τη σημασία τους κάθε μία από τις λέξεις:

lampo, febro, teo, vino, tapiŝo, cigaredo, sukero, paneo, maljuneco, seĝo, arterio, malsano

με μια από τις λέξεις:

sango, meblo, teknikisto, dolĉaĵo, arteriosklerozo, medikamento, termometro, planko, lumo, taso, cindro, glaso.

δ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1) Σου θυμίζω ότι πρέπει να αποφεύγεις τα γλυκίσματα και τα λιπαρά, γιατί είναι παχυντικά.
2) Τα λόγια σου με ικανοποίησαν και με ενθάρρυναν, αλλά οι απαιτήσεις σου με αναγκάζουν να αρνηθώ την πρότασή σου.
3) Τον σταμάτησα στο δρόμο και προσπάθησα να τον φοβίσω, αλλά μάταια.

4) Γλύκανες τον πόνο μου με λόγια ενθαρρυντικά και γέμισες την καρδιά μου με ελπίδα.
5) Αυτή ζέστανε νερό, έπλυνε και καθάρισε το πρόσωπό μου από το αίμα.

ε) Σχηματίστε φράσεις, βάζοντας στη σωστή σειρά τις λέξεις που σε κάθε περίπτωση δίνονται:

1) du / konsistas / la / foteloj / granda / kaj / salonmeblaro / kanapo / el
2) ok / la / salono / kun / tablo / mezo / seĝoj / de / estas / la / en
3) uzas / teleron / por / forkon / manĝi / tranĉilon / kaj / oni
4) restas / ĝi / en / supreniranto / lifto / ĉiu / paneas / la / kiam / fermita
5) kondukas / kurtenoj / grandaj / la / kovritaj / longaj / verando / al / vitropordoj / per.

στ) Χρησιμοποιήστε το κατάλληλο σε κάθε περίπτωση μεταβατικό ρήμα ή επίθετο που σχηματίζεται με τη βοήθεια του επιθήματος «ig»

1) Por okazi festo, oni ..... ĝin
2) La situacio estas nun pli bona, ĉar oni ..... ĝin
3) La lernantoj estas silentaj, ĉar la instruisto ..... ilin
4) Ĉio estas, ĉar Dio ..... ĝin
5) Io falas, kiam oni ..... ĝin
6) Por ke io estu pli bela, oni ..... ĝin
7) Laboro ĉesas, kiam oni ..... ĝin
8) Oni ridas, kiam oni aŭskultas historiojn .....
9) La infano dormas, ĉar ĝia patrino ..... ĝin
10) Afero estas pli grava, kiam io ..... ĝin.

ΜΑΘΗΜΑ 26ο

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «po» — ΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

● Η πρόθεση **po** (=ανά, από) χρησιμοποιείται αποκλειστικά και μόνο σε σχέση με ένα από τα βασικά αριθμητικά, του οποίου πάντα προηγείται και δείχνει τη διανομή (μοίρασμα).

po du = ανά (από) δύο
po tri = ανά (από) τρία
po dek = ανά (από) δέκα
po cent = ανά (από) εκατό

Έτσι, η πρόθεση αυτή, σε σχέση πάντα με τα βασικά αριθμητικά, σχηματίζει τα λεγόμενα διανεμητικά αριθμητικά.

— la soldatoj marŝis **po** tri (=οι στρατιώτες βάδιζαν ανά τρεις)
— la vizitantoj venis **po** kvar (=οι επισκέπτες ήρθαν ανά τέσσερις)
— **po** du boteloj estis metitaj sur ĉiu tablo (=από <ανά> δύο μπουκάλια τοποθετήθηκαν πάνω σε κάθε τραπέζι)
— la lernantoj **po** du eniris en la ĉambron (=οι μαθητές ανά δύο μπήκαν στο δωμάτιο)
— vi foriru **po** kvar (=να φύγετε ανά τέσσερις)
— la infanoj rajtas ricevi **po** tri pomojn (=τα παιδιά δικαιούνται να πάρουν από τρία μήλα)
— mi donis al ĉiu almozulo **po** cent drakmojn (=έδωσα σε κάθε ζητιάνο από εκατό δραχμές)

Σημείωση

● Όπως είναι ευνόητο και φανερό από τα πιο πάνω παραδείγματα, το διανεμητικό αριθμητικό μπορεί να αφορά το υποκείμενο

«la soldatoj marŝis **po** du»

ή το αντικείμενο μιας πρότασης

«mi donis al ĉiu almozulo **po** cent drakmojn»

Όμως, σε κάθε περίπτωση η πρόθεση **po** αφορά άμεσα μόνο το βασικό αριθμητικό που συνοδεύει, και που μαζί του αποτελεί μια αριθμητική ολότητα, δηλαδή ένα διανεμητικό αριθμητικό (po du, po tri, po kvar κ.λπ.).

Έτσι, στη χρήση της αυτή, η πρόθεση δεν επηρεάζει τα άλλα μέρη της πρότασης, γι' αυτό το αντικείμενο, που συνοδεύεται από διανεμητικό αριθμητικό, μπαίνει στην αιτιατική πτώση, παρά την ύπαρξη της πρόθεσης **po**, που δεν το αφορά ούτε το επηρεάζει.

Έτσι όπως λέμε:

«la infanoj manĝis **ovojn**»

ή

«la infanoj manĝis du **ovojn**»

επίσης λέμε:

«la infanoj manĝis **po** du ovojn»

ή όπως λέμε:

«la infanoj rajtas ricevi **pomojn**»

και

«la infanoj rajtas ricevi tri **pomojn**»

επίσης λέμε:

«la infanoj rajtas ricevi **po** tri **pomojn**»

● Εκτός από την πιο πάνω χρήση της η πρόθεση **po** χρησιμοποιείται ακόμα σε συνδυασμό με λέξεις που δηλώνουν ποσότητα ή είδος και δείχνει και πάλι τη διανομή (κατά ποσότητα ή κατά είδος)

Έτσι:

— oni devas preni tiun medikamenton **po gutoj**, ne **po kuleroj** (= πρέπει κανείς να παίρνει αυτό το φάρμακο σε <ανά> σταγόνες, όχι σε <ανά> κουταλιές)

— la studentoj alvenis **po grupoj** (= οι σπουδαστές έφθασαν ανά ομάδες)

— li dividis la popolon **po rasoj** (= χώρισε το λαό κατά <ανά> φυλές)

— ili staris **po sekso**, la virinoj dekstre kaj la viroj maldekstre (= στάθηκαν ανά φύλο, οι γυναίκες δεξιά και οι άνδρες αριστερά)

— li dividis la pomojn **po speco** kaj grandeco kaj li tenis por si la

plej ruĝajn kaj grandajn (= χώρησε τα μήλα κατά <ανά> είδος και μέγεθος, και κράτησε για τον εαυτό του τα πιο κόκκινα και μεγάλα)

● Η πρόθεση **po** χρησιμοποιείται και σε σύνθεσή της με λέξεις που δηλώνουν ποσότητα ή είδος (συνήθως επιρρήματα) προσδίνοντας την έννοιά της, της διανομής.
Έτσι:

— oni devas preni tiun medikamenton **pogute** ne **pokulere** (= πρέπει κανείς να παίρνει αυτό το φάρμακο σε σταγόνες όχι σε κουταλιές)
— la studentoj alvenis **pogrupe** (= οι σπουδαστές έφθασαν κατά ομάδες)

ΕΜΦΑΣΗ — ΛΕΞΙΔΙΟ «eĉ»

● Η έμφαση αποδίδεται στην Εσπεράντο με το λεξίδιο **eĉ**.

Σε όμοιες περιπτώσεις στα Ελληνικά χρησιμοποιούμε διάφορες εκφράσεις, όπως «ακόμα και», «επίσης και», «και μάλιστα», «καν», «ούτε καν» κ.λπ.

Όλες αυτές οι εκφράσεις αποδίδονται στην Εσπεράντο με το λεξίδιο **eĉ**.
Έτσι:

— mi helpis, mi **eĉ** konsilis ŝin (= βοήθησα **και μάλιστα** τη συμβούλεψα)
— li oferis al ni manĝaĵon, **eĉ** monon (= μας πρόσφερε φαγητό, **ακόμα και** χρήματα)
— mi ne havas monon, **eĉ ne** unu drakmon (= δεν έχω χρήματα, **ούτε καν** μια δραχμή)
— **eĉ** post tio, mi nenion sukcesis (= **ακόμα και** μετά απ' αυτό, τίποτα δεν κατάφερα)
— ŝi ne estas bela, mi **eĉ** povas diri, ke ŝi estas preskaŭ malbela (= δεν είναι όμορφη, **και μάλιστα** μπορώ να πω, ότι είναι σχεδόν άσχημη)
— mi manĝis nenion, **eĉ ne** paneron (= δεν έφαγα τίποτα, **ούτε καν** ψίχουλο)

— li ne laboris, li ne lasis **eĉ** min labori (= δεν δούλευε, δεν άφηνε ούτε **καν** εμένα να δουλέψω)
— **eĉ** hodiaŭ li ne venis (= **ακόμα και** σήμερα δεν ήρθε)

ΕΜΦΑΝΤΙΚΟ «eĉ» — ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ «ankaŭ» ΚΑΙ «ankoraŭ»

● Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση μεταξύ του εμφαντικού **eĉ** και των επιρρημάτων **ankaŭ** (= επίσης) και **ankoraŭ** (= ακόμα), αφού η έννοια της κάθε λέξης είναι εντελώς διαφορετική.

● Το επίρρημα **ankaŭ** (= επίσης) είναι και αυτό από την έννοια του εμφαντικό. Δείχνει όμως φανερά ότι σε κάτι ήδη δεδομένο (ενέργεια, κατάσταση, ιδιότητα, άτομο, αντικείμενο κ.λπ.) προστίθεται κάτι ακόμα εντελώς κατανοητό.
Έτσι:

— **ankaŭ** mi aĉetis ĉapelon (= «επίσης εγώ αγόρασα καπέλο», δηλαδή «εκτός από κάποιον άλλο, και εγώ αγόρασα»)
— ŝi estas bela, sed **ankaŭ** bona (= «είναι όμορφη, αλλά επίσης καλή», δηλαδή «εκτός από το ότι είναι όμορφη, είναι και καλή»)
— mi laboris multe, mi **ankaŭ** ripozis sufiĉe (= «δούλεψα πολύ, επίσης αναπαύτηκα αρκετά», δηλαδή «εκτός από το ότι δούλεψα, αναπαύτηκα κιόλας»)
— li **ankaŭ** klopodis min helpi (= «προσπάθησε επίσης να με βοηθήσει», δηλαδή «εκτός από κάτι άλλο που έκανε, προσπάθησε και να με βοηθήσει»)
— li klopodis helpi **ankaŭ** min (= «προσπάθησε να βοηθήσει επίσης εμένα», δηλαδή «εκτός από κάποιους άλλους, προσπάθησε να βοηθήσει και εμένα»)

Είναι επομένως φανερό, ότι μεταξύ των λέξεων «**ankaŭ**» και «**eĉ**» δεν υπάρχει ομοιότητα ως προς την έννοια.
Για παράδειγμα η πρόταση:

«mi salutis **ankaŭ** ŝin» (= χαιρέτησα επίσης αυτή)

δείχνει: «εκτός άλλων προσώπων, χαιρέτησα και αυτή».
Ενώ η πρόταση:

«mi salutis **eĉ** ŝin» (= χαιρέτησα ακόμα κι αυτή)

δείχνει: «μεταξύ άλλων χαιρέτησα ακόμα κι αυτή, που δεν έπρεπε ή δεν άξιζε να χαιρετήσω»
ή η πρόταση:

«mi alportis donacon **ankaŭ** al vi» (= έφερα δώρο επίσης σε σένα)

δείχνει: «έφερα δώρο σε κάποιους αλλά και σε σένα»
Ενώ η πρόταση:

«mi alportis donacon **eĉ** al vi» (= έφερα δώρο ακόμα και σε σένα)

δείχνει: «έφερα δώρο σε κάποιους και ακόμα και σε σένα που δεν έπρεπε ή δεν άξιζε να φέρω».

- Το επίρρημα **ankoraŭ** (= ακόμα) είναι κυρίως χρονικό.

Έτσι δείχνει:

α) διάρκεια ή συνέχιση ή επανάληψη μιας ενέργειας ή κάποιας κατάστασης.
   — mia avino **ankoraŭ** vivas (= η γιαγιά μου ακόμα ζει)
   — mi komencis labori, kiam mi estis **ankoraŭ** dekjara (= άρχισα να δουλεύω, όταν ήμουνα ακόμα δέκα χρόνων)
   — mi devos dum longa tempo **ankoraŭ** labori (= θα πρέπει επί πολύ χρόνο ακόμα να δουλέψω)
   — mi devas labori **ankoraŭ** pli multe (= πρέπει να δουλέψω ακόμα περισσότερο)
   — ekzistas **ankoraŭ** tempo por mi (= υπάρχει ακόμα χρόνος για μένα)
   — el la pano restas **ankoraŭ** multe (= από το ψωμί μένει ακόμα πολύ)
   — mi estas **ankoraŭ** sufiĉe malsana (= είμαι ακόμα αρκετά άρρωστος)
   — mi **ankoraŭ** nenion scias pri la afero (= ακόμα τίποτα δεν ξέρω για την υπόθεση)

β) Την προσθήκη ενός νέου στοιχείου σε άλλα ήδη υπάρχοντα.
Έτσι:
   — krom la forto de la glavo ekzistas **ankoraŭ** alia forto (= εκτός

από τη δύναμη του σπαθιού υπάρχει ακόμα άλλη δύναμη)
— **ankoraŭ** unu vorton vi devas aŭdi (= ακόμα μια λέξη πρέπει να ακούσεις)
— vi klopodu **ankoraŭ** unu fojon (= προσπάθησε ακόμα μια φορά)
— mi atendas **ankoraŭ** tri vizitantojn (= περιμένω ακόμα τρεις επισκέπτες)

Σημείωση

● Με αυτή τη δεύτερη έννοιά του, το επίρρημα **ankoraŭ** μερικές φορές γίνεται συνώνυμο του **ankaŭ**, ακριβώς όπως στα Ελληνικά.

«Θα πω ακόμα ότι...» (mi diros **ankoraŭ**, ke...)
«Θα πω επίσης ότι...» (mi diros **ankaŭ**, ke...)

ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ «ankaŭ» ΚΑΙ «eĉ» ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ

● Οι λέξεις **ankaŭ** και **eĉ** μπαίνουν πάντα μπροστά από τη λέξη που άμεσα αφορούν, γιατί από αυτό εξαρτάται η έννοια όλης της πρότασης. Έτσι:

— **ankaŭ** mi ricevis leteron de mia amiko (= «επίσης εγώ έλαβα επιστολή από το φίλο μου», δηλαδή «εκτός από κάποιον άλλο, και εγώ έλαβα επιστολή από το φίλο μου»)

αλλά:

— mi **ankaŭ** ricevis leteron de mia amiko (= «επίσης έλαβα επιστολή από το φίλο μου», δηλαδή «εκτός από κάτι άλλο, που έκανα ή μου συνέβη, έλαβα και επιστολή από το φίλο μου»)

αλλά:

— mi ricevis **ankaŭ** leteron de mia amiko (= «έλαβα επίσης επιστολή από το φίλο μου», δηλαδή «εκτός από κάτι άλλο, έλαβα και επιστολή από το φίλο μου»)

αλλά:

— mi ricevis leteron **ankaŭ** de mia amiko (= «έλαβα επιστολή επίσης από το φίλο μου», δηλαδή «εκτός από επιστολές άλλων, έλαβα και επιστολή από το φίλο μου»)

Είναι λοιπόν φανερό στα πιο πάνω παραδείγματα, ότι η αλλαγή της

θέσης της λέξης **ankaŭ** μέσα στην πρόταση, αλλάζει και την έννοια όλης της πρότασης.

Ακριβώς το ίδιο συμβαίνει και με τη λέξη **eĉ** όπως φαίνεται καθαρά στα πιο κάτω παραδείγματα:

— **eĉ** li sendis al mi leteron (= «ακόμα κι αυτός μου έστειλε επιστολή», δηλαδή «εκτός από κάποιους άλλους, ακόμα κι αυτός, που δεν περίμενα, μου έστειλε επιστολή»)

αλλά:

— li **eĉ** sendis al mi leteron (= «αυτός μάλιστα μου έστειλε επιστολή», δηλαδή «όχι μόνο έκανε κάτι άλλο, αλλά μου έστειλε και επιστολή»)

αλλά:

— li sendis **eĉ** al mi leteron (= «έστειλε ακόμα και σε μένα επιστολή», δηλαδή «όχι μόνο σε άλλους, αλλά ακόμα και σε μένα που δεν έπρεπε ή δεν άξιζε, έστειλε επιστολή»)

αλλά:

— li sendis al mi **eĉ** leteron (= «μου έστειλε ακόμα και επιστολή», δηλαδή «εκτός από κάτι άλλο που έστειλε, μου έστειλε ακόμα και επιστολή»)

ΕΜΦΑΣΗ ΑΟΡΙΣΤΙΑΣ — ΛΕΞΙΔΙΟ «ajn»

● Το άκλητο λεξίδιο **ajn** (= δήποτε) χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τις αόριστες, αναφορικές και περιληπτικές απλές λέξεις που λήγουν σε **u, o, a, e, el, om** και δείχνει, όπως το ελληνικό «δήποτε» γενικότητα και αοριστία.

Έτσι:

— ili deziras, ke ni ricevu iun **ajn** decidon (= επιθυμούν να πάρουμε οποιαδήποτε απόφαση)

— vi devas manĝi nek viandon, nek ion **ajn** (= δεν πρέπει να φας ούτε κρέας ούτε οτιδήποτε)

— kiu **ajn** venos ne estos akceptita de mi (= οποισδήποτε έρθει δε θα γίνει δεκτός από μένα)

— ĉiu homo de iu **ajn** nacio povas lerni Esperanton (= κάθε άνθρωπος οποιουδήποτε [καποιουδήποτε] έθνους, μπορεί να μάθει Εσπεράντο)

— ĉiu **ajn** povus fari tian eraron (= οποιοσδήποτε [κάθε δήποτε] θα μπορούσε να κάνει τέτοιο λάθος)
— kiu **ajn** volas, tiu povas (= οποιοσδήποτε θέλει, εκείνος μπορεί)
— kiel **ajn** li agos, li malsukcesos (= οπωσδήποτε [με οποιοδήποτε τρόπο] ενεργήσει, θα αποτύχει)
— kien **ajn** mi iris, mi trovis nur amikojn (= οπουδήποτε πήγα, βρήκα μόνο φίλους)
— kian **ajn** prezon oni proponos al mi, mi ne vendos mian domon (= οποιαδήποτε τιμή [κι αν] μου προτείνουν, δε θα πουλήσω το στίπι μου)
— kiom **ajn** vi petegos min, mi ne akceptos (= οσοδήποτε [κι αν] με ικετέψεις, δε θα δεχθώ)
— mi bezonas ĉian **ajn** helpon (= χρειάζομαι οποιαδήποτε [καθεδήποτε] βοήθεια)

ΕΚΘΛΙΨΗ (ELIZIO)

● Έκθλιψη στην Εσπεράντο γενικά δεν γίνεται. Αυτή μπορεί να γίνει μόνο στον ποιητικό λόγο αλλά και πάλι σε δύο μόνο μέρη του λόγου, στο **ουσιαστικό**, όπου η κατάληξη **o** αντικαθίσταται από απόστροφο

ĉiel', ter', akv'

και στο **άρθρο**, όπου το **a** αντικαθίσταται και πάλι από απόστροφο.

l'akvo, l'amo, l'eterno

● Η έκθλιψη της κατάληξης του ουσιαστικού, στον ποιητικό λόγο, δεν είναι δυνατό να προκαλέσει σύγχυση σε ότι αφορά την έννοια της λέξης, αφού είναι δεδομένο ότι σε κανένα άλλο μέρος του λόγου δεν μπορεί να γίνει έκθλιψη.

Επομένως, λέξεις που είναι ενδεχόμενο να συναντήσει κανείς σε ένα ποίημα, όπως για παράδειγμα **kred', am', esper', bel', feliĉ'** δεν μπορούν να θεωρηθούν παρά μόνο σαν **kredo, amo, espero, belo, feliĉo**, αφού είναι γνωστό ότι έκθλιψη δεν μπορεί να γίνει σε επίθετα, ρήματα, επιρρήματα και άλλα μέρη του λόγου, αλλά μόνο σε ουσιαστικά.

Σε ότι αφορά την έκθλιψη του **a** του άρθρου, και βέβαια πάντα στην ποίηση, δεν υπάρχουν περιορισμοί. Όμως η έκθλιψη αυτή γίνεται συνήθως όταν πριν από το άρθρο υπάρχει πρόθεση, που λήγει σε φωνήεν. Έτσι:

pro l', pri l', ĉe l', je l', tra l', de l'

αλλά, συνηθέστερα, όταν προηγείται η πρόθεση **de**
Έτσι:

de l'amo, de l'sango, de l'gloro κ.λπ.

— **de l'ter'** al la **ĉiel'** ĝi laŭte krias... (= από τη γη στον ουρανό αυτό δυνατά φωνάζει...)

Σημείωση

● Παρά τους περιορισμούς του κανόνα της έκθλιψης, επιφανείς ποιητές της διεθνούς Γλώσσας αλλά και σπουδαίοι μεταφραστές ποίησης χρησιμοποιούν, όχι βέβαια πολύ συχνά, την έκθλιψη και στα αυτοφυή επιρρήματα που λήγουν σε **aŭ** (morg**aŭ** = αύριο, hier**aŭ** = χθες, ankor**aŭ** = ακόμα, apen**aŭ** = μόλις, κ.λπ.).

morg', hier', ankor', apen'

Έτσι είναι δυνατόν να συναντήσει κανείς, στον ποιητικό λόγο, επίσης τέτοιες περιπτώσεις έκθλιψης, που χάρη στην πολυετή χρήση είναι ανεκτές, και θεωρούνται πια επιτρεπτές.

ΠΡΟΘΗΜΑ «fi» — ΕΠΙΘΗΜΑ «aĉ»
(PREFIKSO «fi» — SUFIKSO «aĉ»)

● Τόσο το πρόθημα **fi**, όσο και το επίθημα **aĉ** έχουν και προσδίνουν στις ρίζες κάθε γραμματικού χαρακτήρα, την έννοια της μείωσης.

Υπάρχει ωστόσο μεταξύ τους σημαντική διαφορά.

Έτσι:

α) Το πρόθημα **fi** εκφράζει μείωση ηθική και αντιστοιχεί στο ελληνικό πρόθημα «πρόστυχο» που χρησιμοποιείται για τέτοιες περιπτώσεις (προστυχόσπιτο, προστυχόλογο, προστυχάνθρωπος κ.λπ.)

Έτσι:

fihomo = προστυχάνθρωπος
fidomo = προστυχόσπιτο
fivirino = πρόστυχη γυναίκα
fiparolo = προστυχόλογο
fiŝerco = πρόστυχο αστείο
fiago = πρόστυχη ενέργεια
figesto = πρόστυχη χειρονομία

fipensi = σκέπτομαι πρόστυχα
fimiena = με πρόστυχη έκραση

β) Το επίθημα **aĉ** εκφράζει μείωση ποιοτική και αντιστοιχεί στο ελληνικό πρόθημα «παλιό» (παλιόρουχο, παλιόπαιδο, παλιοδουλειά, παλιόσκυλο κ.λπ.)
Έτσι:

— dom**aĉ**o = παλιόσπιτο, τρώγλη (σπίτι κακής ποιότητας, σε κακή κατάσταση)
— virin**aĉ**o = παλιογυναίκα (όχι ανήθικη αλλά ανάγωγη, κακότροπη, μοχθηρή κ.λπ.)
— vest**aĉ**o = παλιόρουχο (κουρελιασμένο, βρώμικο κ.λπ.)
— labor**aĉ**o = παλιοδουλειά
— ĉeval**aĉ**o = παλιάλογο, ψοφίμι
— hund**aĉ**o = παλιόσκυλο, κοπρίτης

Στην παρακάτω φράση φαίνεται καθαρά η διαφορά της σημασίας των **fi** και **aĉ**.

— la infano ne povis kompreni, kial tiu **fidomo** estis tiel luksa kaj bela, dum la hejmo de ĝia bona kaj honesta patro estis tia **domaĉo** (= το παιδί δεν μπορούσε να καταλάβει, γιατί εκείνο το προστυχόσπιτο ήταν τόσο πολυτελές και όμορφο, ενώ το σπίτι του καλού και τίμιου πατέρα του, ήταν τέτοια τρώγλη)

● Το πρόθημα **fi** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το επίθετο **fia** (= πρόστυχος)

— viaj agoj montras vian **fian** karakteron (= οι ενέργειές σου δείχνουν τον πρόστυχο χαρακτήρα σου)

● Το επίθημα **aĉ** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το επίθετο **aĉa** (= βρωμιάρης, τιποτένιος, κακομοίρης)

— lia **aĉa** aspekto timigis la infanojn (= η κακή [τιποτένια, βρωμιάρικη] όψη του φόβισε τα παιδιά)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

benko = πάγκος (κάθισμα), θρανίο
biblioteko = βιβλιοθήκη
boli = βράζω (αμετ.)
botelo = φιάλη, μπουκάλι
disko = δίσκος
fenestro = παράθυρο
fiksi = στερεώνω
fornelo = κουζίνα (συσκευή)
frapi = κτυπώ (κρούω)
instrumento = όργανο, εργαλείο
kahelo = πλακάκι
kasedo = κασέτα
kaserolo = κατσαρόλα
kesto = κιβώτιο
komforto = άνεση (κομφόρ)
komodo = σιφονιέρα, κομόντα
kudri = ράβω
kuvo = κάδος
magnetofono = μαγνητόφωνο
metalo = μέταλο
momento = στιγμή
necesa = αναγκαίος
okcidento = Δύση
ordo = τάξη
oriento = Ανατολή
pato = τηγάνι
pelvo = λεκάνη
pikupo = πικ-απ
plasto = πλαστικό (υλικό)
plata = πλατύς, πλακέ, επίπεδος
portreto = προσωπογραφία (πορτρέτο)
pleto = δίσκος (σερβιρίσματος)
poto = χύτρα, τέτζερις
provinco = επαρχία
regi = κυβερνώ, κυριαρχώ
skatolo = κουτί
sofo = σοφάς, καναπές
stablo = πάγκος εργασίας
surfaco = επιφάνεια
tiri = τραβώ
tuko = πανί, πετσέτα
vazo = δοχείο, βάζο
verŝi = χύνω

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

Ambaŭflanke de la koridoro estas la ceteraj ĉambroj de la loĝejo.

Enirante en la koridoron, tuj dekstre, oni renkontas la kuirejon.

Ĝi estas sufiĉe vasta ĉambro, plena je diversaj mebloj, aparatoj, instrumentoj, manĝiloj kaj aliaj objektoj, necesaj por la kuirado.

Tiu ĉi ĉambro servas ne nur kiel kuirejo, sed ankaŭ kiel manĝoĉambro de la familio.

Ĝian okcidentan flankon okupas fornelo, malalta ŝranko, kies la supra surfaco, kiel taŭga plato[1], servas kiel kuirejstablo, kaj granda fridujo, taŭga por granda familio.

---

1. Το επίθετο «**plata**» σημαίνει «πλατύς, πλακέ, επίπεδος». Το ουσιαστικό «**plato**» σημαίνει «πλάκα» (πλατύ, πλακέ πράγμα), δηλαδή πλάκα που μπορεί να είναι από μέταλο, πέτρα, γυαλί, μάρμαρο ή άλλο υλικό (metala, ŝtona, vitra, marmora plato). Επί-

En la nordokcidenta angulo estas benkoj fiksitaj sur la muroj, kaj antaŭ ili ortangula tablo kun tri malgrandaj seĝoj. Ĉirkaŭ tiu ĉi tablo, sur la benkoj kaj la seĝoj, povas sidi, eĉ oportune manĝi, almenaŭ ses personoj.

Granda manĝaĵoŝranko okupas la ceteran, nordan flankon de la kuirejo.

La tutan orientan flankon okupas metala lavkuvo[2], kun longa stablo ambaŭflanke, kaj pordo kondukanta al la teraso.

La planko kaj la malsupra duono de la muroj estas kovritaj per egalkoloraj kaheloj.

Super la longa stablo, en diversaj rakoj fiksitaj sur la muro, estas metitaj aŭ pendigitaj multaj kuiriloj. Ili estas diversformaj kaseroloj, potoj, patoj, pladoj, pelvoj, pletoj[3], kuleregoj, metalaj, plastaj aŭ vitraj vazoj, boteloj, skatoloj k.a.

La plej bela kaj varma loko de la apartamento estas la vivoĉambro de la familio, la dua ĉambro dekstre de la koridoro.

Ĝi estas la koro de la hejmo, sufiĉe vasta ĉambro, kie oni faras preskaŭ ĉion.

En tiu ĉi loko estas la televidilo, la pikupo, la kasedo-magnetofono, la radio, la komuna familia biblioteko[4], telefono kaj, kompreneble, komfortaj foteloj.

Tiel, en tiu ĉi ĉambro oni televidas, aŭskultas muzikon, legas, babilas, laboras, per malmultaj vortoj oni pasigas plenzorge aŭ tute senzorge sian tempon.

Tie ĉi estas la plej brua angulo de la loĝejo, la sola loko, en kiu regas ordinare plena malordo.

En tiu ĉambro la virinoj povas kudri, gladi, legi, diskuti aŭ telefoni, dum iu el la junuloj aŭskultas diskojn[3] aŭ kasedojn, kaj la patro televidas aŭ legas sian ĵurnalon. Ĉiuj tamen estas, en tiuj momentoj, tute kontentaj.

σης κάθε πλατειά, επίπεδη επιφάνεια όποιου αντικειμένου, αποδίδεται σε σύνθεση με τη λέξη «**plato**» (**horloĝplato** = πλάκα ρολογιού, **tomboplato** = ταφόπετρα, ταφόπλακα, **manplato** = παλάμη κ.ά.)

2. Από τη λέξη «**kuvo**» (= κάδος) και το ρήμα «**lavi**» (= πλένω) σχηματίζεται η λέξη «**lavkuvo**» (= νεροχύτης), όμοια όπως και άλλες παρεμφερείς λέξεις (**bankuvo** = μπανιέρα, **baptokuvo** = κολυμπήθρα κ.λπ.).

3. Η ελληνική λέξη «**disko**» (= δίσκος) έχει στην Εσπεράντο όλες τις κύριες σημασίες της ελληνικής λέξης, όπως «δίσκος δισκοβολίας», «δίσκος μουσικής», «δίσκος σχήμα» (δίσκος του ήλιου, της σελήνης κ.ά.). Όμως για να εκφράσουμε την έννοια «δίσκος-σκεύος», δηλαδή «δίσκος σερβιρίσματος», χρησιμοποιούμε άλλη λέξη, την «**pleto**» (= δίσκος).

4. Η επίσης ελληνική λέξη «**biblioteko**» έχει στην Εσπεράντο όλες τις σημασίες της ελληνικής λέξης. Σημαίνει δηλαδή «βιβλιοθήκη» σαν σύνολο βιβλίων, σαν Οργανισμός, σαν κτήριο, σαν έπιπλο, σαν σειρά εκδόσεων κ.λπ.

Neniu povas esti ĝenita, ĉar ĉiuj, kiel veraj Grekoj, ĝuas tiun malordon kaj familian bruadon.

Inter multaj kaj diversaj mebloj, en la vivoĉambro estas ankaŭ granda sofo, kiu servas ordinare kiel kanapo, sed kelkafoje ankaŭ kiel gastolito.

En tiu ĉi ĉambro la familio gastigas siajn provincajn parencojn, kiuj de tempo al tempo vizitas la ĉefurbon.

La hejmo de la familio Georgopulos estas ĉiam malfermita por ĉiu parenco kaj amiko. Tiel devas ĉiam esti libera loko, por ĉiu ajn gasto, kiu, en ĉiu momento, povas eble frapi[5], la pordon.

Ĉefan lokon de la ĉambro okupas granda, tre malnova komodo. Ĝi estas vere bela, malnova meblo, apantenanta al la doto de la avino. Ĝi estas la fierindaĵo de la avino, alia maŭzoleo por la junuloj, kiu tamen, en siaj vastaj tirkestoj[6] entenas[7] kaj enhavas[7] multon da littukoj[8], tablotukoj, tualettukoj, preskaŭ la tutan tolaĵon[9] de la familio.

Sur la muroj de la vivoĉambro ne estas pentraĵoj, sed nur tri samgrandaj malnovaj foto-portretoj. Estas la portretoj de la mortintaj gepatroj de sinjoro Vasilis kaj tiu de la patro de sinjorino Evangelia. La respekto al la memoro de la forpasintaj gepatroj estas familia kutimo, akceptata eĉ de la junuloj.

---

5. Πρέπει κανείς να προσέξει ότι η λέξη «**frapi**» σημαίνει «κτυπώ» με την έννοια «κρούω» και όχι «δέρνω». Έτσι: «mi **frapas** la pordon» (= κτυπώ την πόρτα) αλλά «mi **batas** la azenon» (= κτυπώ το γάιδαρο). Η παρατήρηση γίνεται γιατί στα Ελληνικά χρησιμοποιούμε και για τις δύο έννοιες την ίδια λέξη «κτυπώ».

6. Η λέξη «**tirkesto**», σύνθεση των λέξεων «**tiri**» (= τραβώ) και «**kesto**» (= κιβώτιο), αποδίδει ακριβώς την ελληνική λέξη «συρτάρι».

7. Οι λέξεις «**enteni**» και «**enhavi**», συνθέσεις των ρημάτων «**teni**» (= κρατώ) και **havi** (= έχω) με την πρόθεση «**en**» σημαίνουν αντίστοιχα «χωράω» (= κρατώ μέσα) και «περιέχω» (= έχω μέσα).

8. Η λέξη «**tuko**» δεν μπορεί να αποδοθεί μονολεκτικά στα Ελληνικά. Σημαίνει γενικά «κομμάτι πανί, στριφωμένο, συνήθως ορθογώνιο, κατάλληλο για κάποια συγκεκριμένη χρήση, συνήθως οικιακή». Έτσι η λέξη αυτή χρησιμοποιείται συνήθως σαν κύριο συνθετικό λέξεων, που δείχνουν τέτοιου είδους, για κάθε χρήση, πανιά. Έτσι: «**littuko**» (= σεντόνι), «**tablotuko**» (= τραπεζομάντηλο), «**tualettuko**» (= πετσέτα γενικά), «**mantuko**» (= πετσέτα για τα χέρια), «**vizaĝtuko**» (= πετσέτα για το πρόσωπο), «**buŝtuko**» (= πετσέτα για το στόμα, φαγητού), «**naztuko**» (= μαντήλι της μύτης), «**poŝtuko**» (= μαντήλι για την τσέπη), «**antaŭtuko**» (= ποδιά, μπροστοποδιά), «**brustotuko**» (= μαντήλα), «**kovrotuko**» (= φερετζές, πανί για σκέπασμα), «**mortotuko**» (= σάβανο) κ.λπ.

9. Η λέξη «**tolo**» σημαίνει κομμάτι από βαμβακερό, λινό, κανάβινο ύφασμα και αποδίδει ακριβώς την ελληνική λέξη «πανί». Η λέξη αυτή σημαίνει ακόμα «καναβάτσο», δηλαδή πανί τεντωμένο επάνω σε πλαίσιο, για ζωγραφική.

Η λέξη «**tolaĵo**» σημαίνει «πανικά» (πράγματα από πανί) και αποδίδει αυτό που στα Ελληνικά λέμε «ασπρόρουχα», δηλαδή όλα τα πάνινα λευκά ενδύματα (πουκάμισα, εσώρουχα, μαντήλια) και τα πάνινα οικιακά πράγματα γενικά (σεντόνια, τραπεζομάντηλα κ.λπ.).

La avino Paraskevi estas tre kontenta pro tio, ĉar, kiel ŝi diras, ŝi estas certa, ke kiam ŝi mortos, ankaŭ ŝia portreto havos lokon en la hejmo, kaj ŝiaj familianoj ne forgesos ŝin.

Kompreneble, tiaj vortoj de la avino kaŭzas la protestojn de ŝiaj familianoj, kiuj tute ne povas eĉ pensi, ke iam la avino mortos.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

gastolito = lito de (por) gastoj
ĉefurbo = ĉefa, unua urbo de lando
fierindaĵo = aĵo (objekto) inda je fiero (pri kiu oni rajtas esti fiera)
forpasintaj = mortintaj

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε πλήρεις φράσεις:

1) Al kio ankaŭ servas la kuirejo de la familio Georgopulos?
2) Kiuj ĉefaj aparatoj estas en la kuirejo?
3) Kiuj kuiriloj estas sur la rakoj de la kuirejo?
4) Kio estas en la vivoĉambro?
5) Kie kaj kiel pasigas sian tempon la membroj de la familio Georgopulos?
6) Kie kaj sur kio dormas la gastoj de la familio?
7) Ĉu la familio Georgopulos estas gastama? Se jes, kiel ĝi montras sian gastamecon?
8) Kion enhavas la malnova komodo?
9) Kies la portretoj estas en la vivoĉambro?
10) Pri kio la avino estas certa?

β) Σημειώστε τα σημεία του ορίζοντα:

α _____
β _____
γ _____
δ _____
ε _____
στ _____
ζ _____
η _____

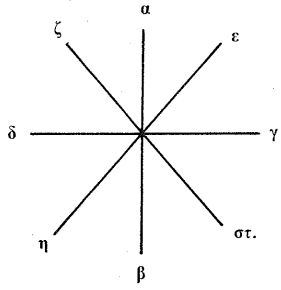

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω προτάσεις:

1) Ακόμα και η γιαγιά αγόρασε κόκκινο φόρεμα.
2) Επίσης εγώ αγόρασα κόκκινο φόρεμα.
3) Αγόρασα ακόμα ένα, επίσης κόκκινο φόρεμα.
4) Η γιαγιά ακόμα και για μένα αγόρασε κόκκινο φόρεμα.
5) Αγόρασα καπέλο αλλά επίσης φόρεμα και μάλιστα κόκκινο.
6) Η γιαγιά μάλιστα αγόρασε, επίσης για μένα, κόκκινο φόρεμα.
7) Εγώ δεν αγόρασα ακόμα καν (ούτε καν) κόκκινο φόρεμα.
8) Είχα ένα κόκκινο φόρεμα, αγόρασα καινούργιο, επίσης κόκκινο και μάλιστα μακρύ.
9) Δεν έχω ούτε καν ένα κόκκινο φόρεμα.
10) Ήθελα να αγοράσω επίσης καπέλο, αλλά δε βρήκα ούτε καν ένα κατάλληλο για μένα.

δ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο:

«Όλα ήταν σχεδόν έτοιμα. Έπρεπε μόνο να ζεστάνω το κρέας και να τηγανίσω πατάτες.

Έβαλα την κατσαρόλα (πάνω) στην κουζίνα και άρχισα να κόβω (τεμαχίζω) τις πατάτες. Έβαλα το τηγάνι στην κουζίνα και ήμουνα έτοιμος. Τώρα έπρεπε να βρω το λάδι. Έψαξα στο ψυγείο αλλά δεν ήταν εκεί. Άνοιξα όλα τα ντουλάπια, όλα τα συρτάρια, αλλά δεν το βρήκα πουθενά. Έψαξα σε κάθε γωνιά της κουζίνας, κοίταξα κάτω από το τραπέζι, κάτω από τους πάγκους, κάτω από το νεροχύτη, αλλά μπουκάλι που να έχει (περιέχει) λάδι πουθενά δεν ήταν. Βρήκα κάθε τι άλλο, αλλά όχι λάδι.

Ήταν φανερό ότι δεν θα μπορούσα να τηγανίσω πατάτες χωρίς λάδι. Όμως στο μενού έπρεπε οπωσδήποτε να υπάρχουν (είναι) επίσης πατάτες, και μάλιστα τηγανιτές.

Μετά πολλή σκέψη αποφάσισα να βράσω τις πατάτες. Τώρα χρειαζόμουν μια κατσαρόλα, αλλά η μόνη μου κατσαρόλα ήταν κιόλας γεμάτη με το κρέας που έπρεπε να ζεστάνω.

Για μια στιγμή ένιωσα απελπισία αλλά αμέσως ξαναβρήκα το θάρρος μου. Αποφάσισα να βάλω το κρέας μέσα στο τηγάνι, και τις πατάτες μέσα στην κατσαρόλα. Όμως το τηγάνι δεν χωρούσε όλο (ολόκληρο) το φαγητό. Σκέφτηκα ότι θα ήτανε πιο απλό αν ξανάβραζα όλο το φαγητό, μαζί με τις πατάτες, αλλά επίσης αυτό ήταν αδύνατο, γιατί η κατσαρόλα δεν χωρούσε και το κρέας και τις πατάτες.

Όσο περισσότερο σκεφτόμουν, τόσο πιο άλυτο μου φαινόταν το πρόβλημα. Ο χρόνος περνούσε και η κατάσταση φαινόταν όλο και πιο δύσκολη. Τελικά βρήκα τη λύση. Έβαλα στα δύο πιάτα από δύο κομμάτια κρέας και έτσι, κατά το μισό, άδειασα την κατσαρόλα. Έβαλα μέσα σ' αυτή τις πατάτες, μαζί με το υπόλοιπο κρέας, και όλα ήταν πια εντάξει.

Μπορούσα τώρα να ετοιμάσω τη σαλάτα. Όμως, τώρα δεν είχα κανένα άδειο δοχείο. Έμενε μόνο μια λύση. Έκοψα τις ντομάτες και τις έβαλα μέσα στο τηγάνι. Έτσι είχα τώρα σαλατιέρα. Τι έπρεπε ακόμα να κάνω; Μόνο αυτό. Έβαλα στη σαλάτα αλάτι, πήρα το λάδι (μπουκάλι του λαδιού) απ' το τραπέζι και έχυσα λίγο λάδι στη σαλάτα!»

ΜΑΘΗΜΑ 27ο

ΕΠΙΘΗΜΑ «iĝ» (SUFISKO «iĝ»)

● Το επίθημα «**iĝ**» έχει και προσδίνει την έννοια «έρχομαι σε κατάσταση», «γίνομαι». Χρησιμοποιείται σε συνθέσεις του με κάθε ριζικού χαρακτήρα λέξεις, δηλαδή με ουσιαστικά, με επίθετα και με επιρρήματα, αλλά και με ακατάληκτες αυτοφυείς λέξεις, δηλαδή επιρρήματα, προθέσεις, προσθήματα και αριθμητικά.

Σε κάθε περίπτωση σχηματίζει ρήματα αμετάβατα, που συνήθως έχουν την έννοια «γίνομαι...».

α) Με ουσιαστικές ρίζες

● Από τη σύνθεση του «**iĝ**» με ουσιαστικές ρίζες, σχηματίζονται αμετάβατα ρήματα που δείχνουν κατάσταση του υποκειμένου και έχουν την έννοια «γίνομαι αυτό που η ουσιαστική ρίζα δηλώνει» ή «γίνομαι έτσι, ώστε να χαρακτηρίζομαι από αυτό που η ρίζα δηλώνει».

Έτσι:

ruino = ερείπιο
ruiniĝi = γίνομαι ερείπιο → **ερειπώνομαι**
— Pro la sismo la urbo preskaŭ tute **ruiniĝis** (= λόγω του σεισμού η πόλη σχεδόν εντελώς ερειπώθηκε)

formo = σχήμα
formiĝi = **σχηματίζομαι**
— La plano **formiĝis** en lia cerbo (= το σχέδιο σχηματίστηκε στο μυαλό του)

ŝtono = πέτρα
ŝtoniĝi = γίνομαι πέτρα → **πετρώνω**
— La amaso da salo iom post iom **ŝtoniĝis** (= ο σωρός του αλατιού λίγο-λίγο πέτρωσε)

reĝo = βασιληάς
reĝiĝi = **γίνομαι βασιληάς**

edzo = σύζυγος
edziĝi* = γίνομαι σύζυγος → **παντρεύομαι**

fianĉo = αρραβωνιαστικός
fianĉiĝi* = γίνομαι αρραβωνιαστικός → **αρραβωνιάζομαι**

oro = χρυσάφι
oriĝi = γίνομαι από χρυσάφι ή σαν χρυσάφι → **χρυσώνομαι**

και:

arĝento = ασήμι → **arĝentiĝi** = ασημώνομαι
loko = τόπος, μέρος → **lokiĝi** = τοποθετούμαι
socio = κοινωνία → **sociiĝi** = κοινωνικοποιούμαι

β) Με επιθετικές ρίζες

● Από τη σύνθεση του **iĝ** με επιθετικές ρίζες, σχηματίζονται αμετάβατα ρήματα, που έχουν την έννοια «γίνομαι ό,τι η επιθετική ρίζα δηλώνει».

Έτσι:

certa = βέβαιος
certiĝi = γίνομαι βέβαιος → **βεβαιώνομαι**
— Dank' al tiu ĉi pruvo mi tute **certiĝis** pri via senkulpeco (= χάρη σ' αυτή εδώ την απόδειξη βεβαιώθηκα τελείως για την αθωότητά σου).

seka = ξηρός
sekiĝi = γίνομαι ξηρός → **ξηραίνομαι**
— Post tiom da senpluvaj monatoj, la agroj tute **sekiĝis** (= μετά τόσους μήνες χωρίς βροχή, οι αγροί εντελώς ξεράθηκαν).

ruĝa = κόκκινος
ruĝiĝi = γίνομαι κόκκινος → **κοκκινίζω**
— Ŝi **ruĝiĝis** pro honto (= κοκκίνησε από ντροπή).

---

* Τα ρήματα «**edziĝi**» και «**fianĉiĝi**» αφορούν πάντα το αρσενικό γένος αφού κυριολεκτικά «**edziĝi**» σημαίνει «**iĝi edzo**» (= γίνομαι σύζυγος, γαμπρός) και «**fianĉiĝi**» σημαίνει «**iĝi fianĉo**» (= γίνομαι αρραβωνιστικός). Για το θηλυκό γένος επομένως το ρήμα «παντρεύομαι» (γίνομαι σύζυγος-νύφη) είναι «**edziniĝi**» (iĝi edzino) και το ρήμα «αρραβωνιάζομαι» (γίνομαι αρραβωνιαστικιά) είναι «**fianĉiniĝi**» (iĝi fianĉino).

και:

blinda = τυφλός → **blindiĝi** = τυφλώνομαι
trankvila = ήσυχος → **trankviliĝi** = ησυχάζω, ηρεμώ
diferenca = διαφορετικός → **diferenciĝi** = διαφοροποιούμαι
kontenta = ικανοποιημένος → **kontentiĝi** = ικανοποιούμαι

Σημείωση

● Τα αμετάβατα ρήματα που σχηματίζονται από τη σύνθεση του επιθήματος **iĝ** με μια ουσιαστική ή επιθετική ρίζα, έχουν, όπως πιο πάνω σημειώνεται, την έννοια «γίνομαι...».

Επομένως τα ρήματα αυτά δείχνουν τη μετάβαση του υποκειμένου σε μια κατάσταση νέα. Αντίθετα, τα ρήματα που σχηματίζονται από μια ουσιαστική ή επιθετική ρίζα με την απλή προσθήκη της ρηματικής κατάληξης, δείχνουν ως επί το πλείστον μια δεδομένη, σταθερή κατάσταση του υποκειμένου.

Έτσι:

reĝo = βασιληάς
reĝi = είμαι βασιληάς → **βασιλεύω**
reĝiĝi = γίνομαι βασιληάς.

Επομένως:

«tiam en Macedonio **reĝis** Aleksandro la Granda» (= τότε στη Μακεδονία βασίλευε ο Αλέξανδρος ο Μέγας)

αλλά:

«post la morto de Filipo **reĝiĝis** Aleksandro la Granda» (= μετά το θάνατο του Φίλιππου έγινε βασιληάς ο Αλέξανδρος ο Μέγας).

Επίσης:

verda = πράσινος
verdi = είμαι πράσινος
verdiĝi = γίνομαι πράσινος → πρασινίζω.

Επομένως:

«la arbaroj brile **verdis** sur la montoj» (= τα δάση λαμπρά πρασίνιζαν [ήταν πράσινα] πάνω στα βουνά)

αλλά:

«la printempo venis kaj la arboj jam **verdiĝis**» (= η άνοιξη ήρθε και τα δέντρα ήδη πρασίνισαν [έγιναν πράσινα]).

Επίσης:

certa = βέβαιος
certi = είμαι βέβαιος
certiĝi = γίνομαι βέβαιος → βεβαιώνομαι.

Επομένως:

«mi tute ne dubas, mi **certas** pri tio» (= καθόλου δεν αμφιβάλω, είμαι βέβαιος γι' αυτό)

αλλά:

«dank' al viaj informoj mi **certiĝis** pri tio» (= χάρη στις πληροφορίες σου βεβαιώθηκα γι' αυτό).

Όταν λοιπόν κανείς θέλει να εκφράσει δεδομένη, σταθερή κατάσταση του υποκειμένου, πρέπει να χρησιμοποιεί τον απλό τύπο του ρήματος, ενώ όταν θέλει να εκφράσει μετάβαση του υποκειμένου σε μια νέα κατάσταση, πρέπει να χρησιμοποιεί το με **iĝ** αντίστοιχο ρήμα.

γ) Με ρηματικές ρίζες

● Το επίθημα **iĝ** χρησιμοποιείται συνήθως σε συνθέσεις του με ρήματα μεταβατικά, τα οποία μετατρέπει σε αμετάβατα.

Έτσι:

fini = τελειώνω (κάτι)
finiĝi = τελειώνω (αμετ.)

Επομένως:

«mi **finas** mian laboron» (= τελειώνω τη δουλειά μου)

αλλά:

«la laboro **finiĝas**» (= η δουλειά τελειώνει).

Επίσης:

veki = ξυπνάω (άλλον)
vekiĝi = ξυπνάω (εγώ)

Επομένως:

«la avino **vekas** sian nepon» (= η γιαγιά ξυπνάει τον εγγονό της)

αλλά:

«la avino **vekiĝas** frue» (= η γιαγιά ξυπνάει νωρίς).

Επίσης:

komenci = αρχίζω (κάτι)
komenciĝi = αρχίζω (αμετ.)

Επομένως:

«mi **komencas** la lecionon» (= αρχίζω το μάθημα)

αλλά:

«la leciono **komenciĝas**» (= το μάθημα αρχίζει)

και:

turni = στρέφω → **turniĝi** = στρέφομαι
perdi = χάνω → **perdiĝi** = χάνομαι
fari = κάνω → **fariĝi** = γίνομαι

● Στις συνθέσεις του με ρήματα αμετάβατα, το επίθημα **iĝ** σχηματίζει αμετάβατα και πάλι ρήματα που δηλώνουν όμως τη μετάβαση του υποκειμένου στη δεδομένη κατάσταση που η ρηματική ρίζα εκφράζει.

Τα ρήματα αυτά επομένως δείχνουν μεταβολή της κατάστασης του υποκειμένου.

Έτσι:

sidi = κάθομαι (δεδομένη κατάσταση)

sidiĝi = κάθομαι, καθίζομαι (μεταβολή κατάστασης — από όρθιος, κάθομαι).

Επομένως:

«ĉiuj sidis ĉirkaŭ la tablo. Ankaŭ mi **sidiĝis** apud ili kaj aŭskultis ilian diskutadon» (= όλοι κάθονταν γύρω από το τραπέζι. Κι εγώ κάθησα κοντά τους και άκουγα τη συζήτησή τους).

Επίσης:

stari = στέκομαι, είμαι όρθιος (δεδομένη κατάσταση)

stariĝi = σηκώνομαι (μεταβολή κατάστασης — από καθιστός, σηκώνομαι).

Επομένως:

«la studentoj **staris** apud la pordo. Mi, tamen **stariĝis** nur kiam la profesoro eniris en la ĉambron» (= οι σπουδαστές στέκονται κοντά στην πόρτα. Εγώ όμως σηκώθηκα μόνο όταν ο καθηγητής μπήκε στο δωμάτιο).

Σημείωση

● Είναι φανερό ότι το επίθημα **iĝ** σε συνθέσεις του με αμετάβατα ρήματα, σε πολύ λίγες περιπτώσεις χρησιμοποιείται, και μόνο για να δηλώσει, όπως και πιο πάνω σημειώνεται, την μετάβαση του υποκείμενου στην κατάσταση που εκφράζει η ρηματική αμετάβατη ρίζα.

Είναι λοιπόν ευνόητο ότι σε αμετάβατα ρήματα που εκφράζουν στιγμιαία κατάσταση του υποκειμένου, το επίθημα **iĝ** ούτε αυτό το σκοπό δεν εξυπηρετεί.

Έτσι είναι περιττή η χρησιμοποίηση του **iĝ** σε περιπτώσεις ρημάτων που εκφράζουν στιγμιαία ενέργεια όπως για παράδειγμα στα ρήματα «**fali**» (= πέφτω), «**ĉesi**» (= παύω), «**morti**» (= πεθαίνω), «**eksplodi**» (= εκρύγνομαι) κ.λπ., αφού είναι φανερό ότι τα ρήματα αυτά, από μόνα τους εκφράζουν ακριβώς, μεταβολή της κατάστασης του υποκειμένου.

δ) Με ακατάληκτες λέξεις

● Το επίθημα **iĝ** σε συνθέσεις του με ακατάληκτες λέξεις (αυτοφυή επιρρήματα, προθέσεις, προσθήματα, αριθμητικά) σχηματίζει αμετάβατα πάντα ρήματα, που δείχνουν «γίνομαι αυτό που η ακατάληκτη λέξη δηλώνει».

Έτσι:

en = μέσα σε

eniĝi = εισέρχομαι, εισχωρώ
— la akvo komencis **eniĝi** en la kuvon (= το νερό άρχισε να μπαίνει [εισχωρεί] στον κάδο).

kun = μαζί με
kuniĝi = ενώνομαι, συνδέομαι
— la du armeoj **kuniĝis** kaj marŝis kontraŭ la komunajn malamikojn (= οι δύο στρατοί ενώθηκαν και βάδισαν εναντίον των κοινών εχθρών).

sen = χωρίς
seniĝi = (απο)στερούμαι
— mi **seniĝis** je la plej necesaj rimedoj (= αποστερήθηκα τα πιο αναγκαία μέσα).

dis = πρόθημα που δείχνει το διαχωρισμό
disiĝi = χωρίζομαι, αποχωρίζομαι
— ili adiaŭis unu la alian kaj **disiĝis** (= αποχαιρέτησαν ο ένας τον άλλο και χώρισαν).

eks = πρόθημα που δείχνει τον πρώην, τέως
eskiĝi = γίνομαι πρώην, παραιτούμαι
— li iam estis direktoro, sed antaŭ du jaroj li **eksiĝis** (= κάποτε ήτανε διευθυντής αλλά πριν δύο χρόνια παραιτήθηκε).

estr = επίθημα που δείχνει τον επί κεφαλής
estriĝi = γίνομαι αρχηγός, επί κεφαλής
— li estas nova direktoro, li **estriĝis** antaŭ kelkaj tagoj (= είναι καινούργιος διευθυντής, έγινε προϊστάμενος [επί κεφαλής] πριν μερικές μέρες).

unu = ένας, μία, ένα
unuiĝi = γίνομαι ένα, ενώνομαι, ενοποιούμαι
— la geamantoj **unuiĝis** per la geedzaj katenoj (= οι αγαπημένοι ενώθηκαν με τα δεσμά του γάμου).

• Το επίθημα **iĝ** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το ρήμα «**iĝi**» (= γίνομαι, καθίσταμαι).
Έτσι:
— mi **iĝis** feliĉa (= έγινα ευτυχισμένος).
— la afero **iĝis** nun simpla (= η υπόθεση έγινε τώρα απλή).
— li **iĝis** direktoro de entrepreno (= έγινε διευθυντής επιχείρησης).

Σημείωση

● Είναι φανερό ότι το ρήμα **iĝi** είναι συνώνυμο του ρήματος **fariĝi** (= γίνομαι, καθίσταμαι).

Είναι επίσης φανερό ότι τα με **iĝ** ρήματα και κυρίως αυτά που σχηματίζονται από ουσιαστικές και επιθετικές ρίζες, μπορούν κάλλιστα να αποδοθούν περιφραστικά με το ρήμα **iĝi**.
Έτσι:

mi reĝiĝas
mi iĝas reĝo = γίνομαι βασιλιάς.
mi fariĝas reĝo

mi riĉiĝas
mi iĝas riĉa = γίνομαι πλούσιος
mi fariĝas riĉa

mi ruĝiĝas
mi iĝas ruĝa = γίνομαι κόκκινος
mi fariĝas ruĝa

Γενικές παρατηρήσεις

● Τα με **iĝ** ρήματα, όπως πολλές φορές σημειώνεται, είναι πάντα αμετάβατα, αφού εκφράζουν κατάσταση του υποκειμένου. Επομένως τα ρήματα αυτά, όπως κάθε αμετάβατο ρήμα, δεν έχουν παθητική φωνή.

Έτσι οι μετοχές αυτών των ρημάτων είναι πάντα στον τύπο της ενεργητικής φωνής (καταλήξεις **-anta, -inta, -onta**)

— la **edziĝanta** viro (= ο άνδρας που παντρεύεται).
— la **faliĉiĝinta** homo (= ο άνθρωπος που έγινε ευτυχισμένος).
— la **finiĝonta** laboro (= η δουλειά που θα τελειώσει).

● Στα αμετάβατα ρήματα που σχηματίζονται με το επίθημα **iĝ**, το νοητό αντικείμενο είναι το ίδιο με το υποκείμενο. Για το λόγο αυτό το ρήματα αυτά είναι δυνατό να θεωρηθούν όμοια με τα αυτοπαθή ρήματα.

Ωστόσο υπάρχει μεταξύ των δύο αυτών τύπων ρημάτων σαφέστατη διαφορά.

Τα με **iĝ** ρήματα εκφράζουν κάτι που συμβαίνει στο υποκείμενο χωρίς απόφαση ή συνειδητή βούληση δική του.
Στην πρόταση:

«la infano mispaŝis kaj **ruliĝis** sur la deklivo» (= το παιδί παραπάτησε και κύλισε στην κατηφοριά)

είναι φανερό ότι το παιδί κύλισε αφ' εαυτού του, χωρίς παρέμβαση άλλου, αλλά χωρίς τη συνειδητή θέλησή του, χωρίς δική του θελληματική ενέργεια.

Αντίθετα, τα αυτοπαθή ρήματα, που εξ' άλλου είναι πάντα μεταβατικά, δείχνουν ενέργεια ή κατάσταση του υποκειμένου, που το ίδιο προκαλεί συνειδητά στον εαυτό του.

Έτσι, στην πρόταση:

> «la infano **rulis sin** sur la planko» (= το παιδί κυλιόταν στο πάτωμα)

το αυτοπαθές ρήμα δείχνει φανερά ότι το παιδί κυλιόταν με τη δική του θέληση και προσπάθεια, ότι το παιδί προκαλούσε μόνο του στον εαυτό του, αυτό που το ρήμα δηλώνει.

Δεν είναι επομένως σωστό να χρησιμοποιεί κανείς τα με **iĝ** ρήματα για να εκφράσει συνειδητή πράξη του υποκειμένου προς τον ίδιο τον εαυτό του, ιδέα που εκφράζεται μόνο με αυτοπαθές ρήμα.
Έτσι:

— ντύνομαι	=	«**mi vestas min**»
	όχι	«mi vestiĝas»
— απασχολείται	=	«**li okupas sin**»
	όχι	«li okupiĝas»
— στρεφόμαστε	=	«**ni turnas nin**»
	όχι	«ni turniĝas»
— ρίχνονται	=	«**ili ĵetas sin**»
	όχι	«ili ĵetiĝas»

Επίσης είναι λάθος να χρησιμοποιεί κανείς αυτοπαθές ρήμα, για να εκφράσει τη χωρίς τη βούληση του υποκειμένου όμοια ενέργεια, ιδέα που εκφράζεται μόνο με ρήμα με **iĝ**.
Έτσι στις προτάσεις:

> «la tero **turniĝas** ĉirkaŭ la suno» (= η γη γυρίζει [στρέφεται] γύρω από τον ήλιο)
> «la afero sukcese **finiĝis**» (= η υπόθεση με επιτυχία τελείωσε)

δε θα ήταν δυνατό να χρησιμοποιήσει κανείς αυτοπαθές ρήμα, αφού είναι φανερό ότι η γη (tero) ή η υπόθεση (afero) δεν μπορούν να έχουν βούληση, ώστε να προκαλούν στον εαυτό τους, συνειδητά, την ενέργεια που τα ρήματα εκφράζουν.

● Επίσης δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση μεταξύ των με **iĝ** ρημάτων και των ρημάτων της παθητικής φωνής.

Είναι γνωστό ότι η παθητική φωνή εκφράζει ενέργεια που υφίσταται το υποκείμενο, ενέργεια όμως, που κάποιος άλλος παράγοντας (ποιητικό αίτιο) την προκαλεί.

Έτσι:

«la rado **estas rulata** de la infano» (= η ρόδα κυλιέται από το παιδί)
«la letero **estis skribita** de mi» (= το γράμμα γράφτηκε από μένα)
«la bildo **estas pentrata** de pentristo» (= η εικόνα ζωγραφίζεται από ζωγράφο)

Είναι φανερό ότι σε καμιά από τις πιο πάνω προτάσεις δε θα ήταν δυνατό να χρησιμοποιήσει κανείς ρήμα με **iĝ** αντί του τύπου της παθητικής φωνής, αφού σε κάθε περίπτωση η ενέργεια που υφαίσταται το υποκείμενο, προκαλείται από άλλο παράγοντα.

Έτσι γίνεται φανερή η διαφορά μεταξύ των τριών τύπων του ρήματος, δηλαδή:

α) του αυτοπαθούς ρήματος, που δείχνει ενσυνείδητη ενέργεια του υποκειμένου, που στρέφεται στον ίδιο τον εαυτό του,

β) του με **iĝ** ρήματος, που δείχνει κατάσταση του υποκειμένου, που προκαλείται σ' αυτό χωρίς τη δική του ενσυνείδητη βούληση ή προσπάθεια, και

γ) του παθητικού ρήματος που δείχνει ενέργεια, που υφίσταται το υποκείμενο και προκαλείται από δεδομένο, ξένο σ' αυτό, παράγοντα.

Έτσι:

— **mi malligis min** = λύθηκα (με δική μου ενέργεια, ενσυνείδητα, έλυσα τον εαυτό μου)
— **mi malligiĝis** = λύθηκα (μόνος μου, όμως χωρίς να το θέλω, χωρίς δική μου συνειδητή προσπάθεια)
— **mi estis malligita** = λύθηκα (από άλλον, κάποιος με έλυσε)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

analoga = αναλόγος
anarkio = αναρχία
afiŝo = αφίσσα
apoteko = φαρμακείο
aranĝi = τακτοποιώ, διευθετώ, κανονίζω

balai = σκουπίζω (σαρώνω)
bildo = εικόνα, ζωγραφιά
breto = ράφι
broso = βούρτσα
bruli = καίγομαι
bunta = ποικιλόχρωμος, παρδαλός
ĉagreni = στενοχωρώ, λυπώ
Dio = Θεός
duŝo = ντους
etoso = ατμόσφαιρα περιβάλοντος
famo = φήμη, διάδοση
figuro = φιγούρα, μορφή
hoko = γάτζος, αγκίστρι
Jesuo = Ιησούς
ĵeti = ρίχνω
ikono = εικόνα (ιερή)
invadi = κάνω επιδρομή, εισβάλω
karakterizi = χαρακτηρίζω
kartono = χαρτόνι
konflikto = διαφωνία, σύγκρουση
krano = βρύση
Kristo = Χριστός
kruco = σταυρός
kuseno = μαξηλάρι
lavabo = νιπτήρας
lucerno = καντήλι
marko = σημάδι, μάρκα
necesabo = λεκάνη τουαλέτας
normala = φυσιολογικός
odori = μυρίζω (αμετ.)
pargeto = παρκέ
perturbi = διασαλεύω, διαταράσω, προκαλώ βλάβη
piĵamo = πιζάμα
plezuro = ευχαρίστηση
pupo = κούκλα
radiatoro = καλοριφέρ σώμα
regno = κράτος
spongo = σπόγγος
stulta = χαζός
ŝampuo = σαμπουάν
ŝildo = ασπίδα, πινακίδα

KEIMENO (TEKSTO)

En la dormoĉambro de gesinjoroj Georgopulos ĉefaj mebloj estas la granda duobla lito de la paro, kun du noktotabloj ambaŭflanke, granda vestoŝranko, la tualettablo de sinjorino Evangelia, kun granda spegulo, malgranda komodo kaj malalta libroŝranko.

Tiu dormoĉambro estas sufiĉe granda kaj tute hela, kun granda fenestro, kaj pordo kondukanta al la teraso.

La ceteraj tri ĉambroj de la apartamento estas la dormoĉambroj de la junuloj, kaj tiu de la avino.

La dormoĉambro de la knaboj estas la plej vasta, kun du litoj, du labortabloj, du librobretaroj kaj multego da diversaj objektoj ĵetitaj tien ĉi kaj tien.

La muroj de tiu ĉi ĉambro estas kovritaj per afiŝoj. La unu flankon, tiun de Kostas, okupas afiŝoj de komponistoj, muzikistoj, kantistoj, k.a., dum la flankon de Nikos plenigas afiŝoj prezentantaj famajn atletojn, futbalistojn kaj diversmarkajn sportaŭtojn.

En la ĉambro estas granda vestoŝranko, vestohokaro, multaj tirkestoj,

tamen sur la seĝoj, la litoj kaj la tabloj, eĉ sur la planko, estas ĉiam ĵetitaj vestoj, libroj kaj diversaj objektoj.

Oni povas trovi ŝuon sur la tablo, libron sub la lito, piĵamon sur seĝo, cindrujon sur la planko, tason sur radiatoro[1].

Tiu ĉi ĉambro estas la sola loko de la domo, kie regas plena malordo, vera anarkio, laŭ la avino.

Neniu povas ŝanĝi la situacion, ĉar neniu rajtas perturbi la ordon de tiu ĉi «vira regno»[2].

Sur la pordo estas kartona ŝildo kun la surskribo «malpermesate al virinoj». En alia ŝildo oni legas: «nia malamiko: la balailo».

Malgraŭ tio, de tempo al tempo, kompreneble kiam la junuloj forestas de la domo, sinjorino Evangelia kaptas la okazon eniri en la «virejon» por purigi kaj ordigi ĝin.

Tio kaŭzas ordinare grandan disputadon, precipe ĉar, post tia invado de la patrino en ilian ĉambron, la du knaboj devas longe serĉi por trovi ĉion ajn, tamen plenorde metitan de la patrino en ĝian normalan lokon.

Tiajn disputojn ĉesigas la avino, kiu prenas sur sin la respondecon[3] por «la puriga entrepreno».

Estas certe, ke neniu povas kontraŭstari al la avino, ĉar neniu deziras ŝin ĉagreni. La avino, kiu bone scias tion, ne perdas la okazon interveni[4] kaj ĉesigi ĉian disputon aŭ konflikton en la domo. Ŝi estas la de ĉiuj akceptata paciganto de la familio.

En la dormoĉambro de Maria, kontraŭe, regas ĉarma fraŭlina etoso[5].

---

1. Στα Ελληνικά η λέξη «καλοριφέρ» χρησιμοποιείται τόσο με την έννοια «θερμαντικό σώμα του καλοριφέρ», όσο και με την έννοια «εγκατάσταση-μηχανισμός κεντρικής θέρμανσης». Στην Εσπεράντο η λέξη «**radiatoro**» αποδίδει τη σημασία «σώμα καλοριφέρ» ενώ η όλη αυτή θερμαντική εγκατάσταση αποδίδεται από τη λέξη «**kalorifero**».

2. Η λέξη «**regno**» σημαίνει «κράτος», έννοια που αποδίδεται επίσης με τη λέξη «**ŝtato**». Με τη λέξη «**regno**» αποδίδεται και η έννοια «βασίλειο», σε ότι αφορά τα τρία βασικά είδη της φύσης (ζωικό, φυτικό, ορυκτό βασίλειο = **animala, vegetala, minerala regno**). Η λέξη «βασίλειο» με την έννοια «χώρα που διοικείται από βασιλιά» αποδίδεται με τη σύνθεση των λέξεων «**reĝo**» (= βασιλιάς) και «**lando**» (= χώρα). Έτσι: «**reĝlando**» (= βασίλειο).

3. Από το ρήμα «**respondi**» (= απαντώ) το αντίστοιχο επίθετο «**responda**» σημαίνει «απαντητικός» (**responda letero** = απαντητική επιστολή) αλλά και «υπεύθυνος», «αρμόδιος» (**responda pri...** = υπεύθυνος για...). Το ουσιαστικό «**respondeco**», επομένως, σημαίνει «αρμοδιότητα», «ευθύνη».

4. Η λέξη «**interveni**» αποτελεί σύνθεση των λέξεων «**inter**» (= μεταξύ) και «**veni**» (= έρχομαι). Επομένως «**interveni**» = «μεσολαβώ».

5. Η λέξη «**etoso**» σημαίνει «ατμόσφαιρα» στη μεταφορική έννοια της λέξης. Δείχνει δηλαδή το πνεύμα που επικρατεί σε κάποιο περιβάλον ή χώρο, αυτό που λέμε στα Ελληνικά «σπίτι με όμορφη ατμόσφαιρα« ή «η συζήτηση έγινε σε καλή ατμόσφαιρα» ή «πολιτισμένη ατμόσφαιρα» κ.λπ.

Ĉio en ĝi estas bele aranĝita[6].

Ĉio estas malgranda kaj multkolora. Belaj afiŝoj de buntaj figuroj kaj floroj, sur la muroj, malnovaj ĉarmaj pupoj sur bretoj, belaj, multkoloraj kusenoj, ruĝaj kurtenoj kaj samkolora litkovrilo, donas tre plezuran aspekton al la ĉambro, sur kies pordo estas ŝildo, kiu malpermesas la eniron al viroj.

Estas kompreneble, ke ŝiaj fratoj tute malobeas al tiu malpermeso de Maria, ŝi, tamen, metis tian malpermeson por analoge reagi al la «stultaĵoj» de siaj fratoj.

Aparta karakterizaĵo de la dormoĉambro de la avino estas la plena pureco kaj ordo.

La pargeto kaj la mebloj ĉiam brilas, kaj de la muro pendas nur unu granda pentraĵo de bela kampara bildo.

En angulo de la ĉambro estas malnova, malalta komodo, sur kiu estas lokitaj diversaj ikonoj. Grandaj ikonoj de Jesuo Kristo kaj de la Dipatrino kaj aliaj malnovaj ikonoj de sanktuloj estas bone aranĝitaj tie. Antaŭ ili ĉiam brulas lucerno.

Estas malmultaj mebloj en tiu ĉi malgranda ĉambro. Ĉefan lokon okupas tre komforta fotelo, sur kiu la avino ripozas kaj legas sian libron, en la nokto, kiam ĉiuj dormas, kaj ŝi estas tre kontenta, ĉar Dio donis ankoraŭ unu feliĉan tagon al ŝia familio.

Oni jam priskribis la tutan apartamenton de la familio Georgopulos. Restas nur la banoĉambro, kiu estas ankaŭ necesejo[7].

La tuta planko kaj la muroj de la banoĉambro estas kovritaj de kaheloj bluetaj. Samkoloraj estas la bankuvo, la lavabo kaj la necesabo.

La kranoj, la duŝilo, la granda spegulo estas ĉiam brilaj, kaj la tuta loko odoras[8] sapon kaj ŝampuon.

Diversgrandaj lavtukoj kaj tualettukoj pendas de hokoj, kaj diversaj tualetaĵoj, koloraj boteletoj, dentopastoj, dentobrosoj, raziloj, kombiloj, kombiletoj, spongoj, sapoj k.a. estas sur bretetoj lokitaj super la lavabo kaj la bankuvo. Apartan lokon okupas malgranda murŝranko kun ruĝa kruco. Estas la medikamentujo, plena je diversaj medikamentoj, vera apoteko, apartenanta al la respondeco de la avino.

---

6. Το ρημα «**aranĝi**» σημαίνει «τακτοποιώ», «διευθετώ», «κανονίζω». Έτσι το αντίστοιχο ουσιαστικό «**aranĝo**» σημαίνει «τακτοποίηση», «διευθέτηση» και μεταφορικά, ακόμα, «εκδήλωση» δηλαδή οργανωμένη τελετή, γιορτή, συγκέντρωση κ.α.

7. «**Necesejo**» (= χώρος ανάγκης), επομένως «τουαλέτα» (αποχωρητήριο).

8. Το ρήμα «**odori**» (= μυρίζω) χρησιμοποιείται στην Εσπεράντο μόνο σαν αμετάβατο. Επομένως σημαίνει «βγάζω μυρωδιά» (la floro bele **odoras** = το λουλούδι μυρίζει όμορφα). Το αντίστοιχο μεταβατικό ρήμα «μυρίζω» (οσφραίνομαι) αποδίδειται με άλλο ρήμα, το «**flàri**» (= μυρίζω, οσφραίνομαι).

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

librobretaro = aro da bretoj, sur kiuj oni metas librojn
vestohokaro = aro da hokoj, de kiuj oni pendigas vestojn
forestas = estas fore
paciganto = kiu alportas (igas) pacon
tualetaĵoj = aĵoj uzataj por la tualetado
dentopastoj = pastoj por dentoj
dentobrosoj = brosoj por dentoj
Dipatrino = patrino de Dio (de Kristo)

LA HEJMO DE LA FAMILIO GEORGOPULOS

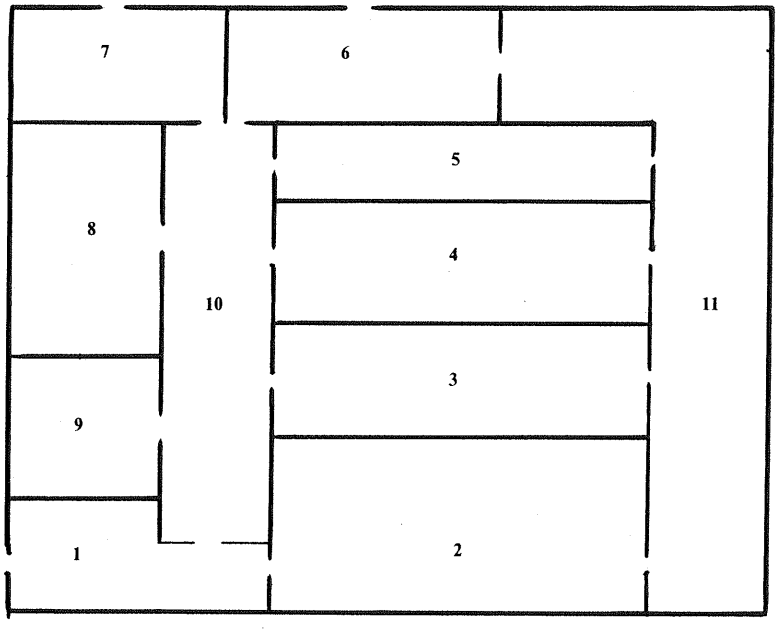

1. Antaŭĉambro, enirejo.
2. Salono.
3. Kuirejo.
4. Vivoĉambro.
5. Dormoĉambro de gesinjoroj Georgopulos.
6. Dormoĉambro de Maria.
7. Dormoĉambro de la avino.
8. Dormoĉambro de la knaboj.
9. Banoĉambro.
10. Koridoro.
11. Teraso.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1. Kiuj estas la ĉefaj mebloj en la dormoĉambro de gesinjoroj Georgopulos?
2. Kiajn afiŝojn preferas Kostas kaj kiajn Nikos?
3. Kion la knaboj malpermesas al virinoj?
4. Kial oni ne kontraŭstaras al la avino?
5. Kia estas la etoso en la dormoĉambro de Maria?
6. Kio estas sur la bretoj de Maria?
7. Kion prezentas la afiŝoj de Maria?
8. Kies ikonoj estas en la ĉambro de la avino?
9. Kion la avino faras sidante sur la fotelo?
10. Kiuj tualetaĵoj estas en la banoĉambro?

β) Σχηματίστε συνθέσεις χρησιμοποιώντας αποκλειστικά και μόνο τα προσθήματα (όχι άλλες ρίζες):

aĉ, aĵ, an, ar, dis, ebl, eg, eks, estr, et, fi ge, ig, iĝ, il, in, re, uj, ul.
για να αποδώσετε στην Εσπεράντο τίς λέξεις:

1) παραιτούμαι
2) μεγάλος σωρός
3) γίνομαι εφικτός, κατορθωτός
4) παλιάνθρωπος
5) η επικεφαλής
6) μικρή θήκη ή δοχείο
7) σύνολο μελών
8) χωρίζομαι
9) γίνομαι επικεφαλής
10) τιποτένια γυναίκα
11) προστυχιά (πράξη)
12 μελη (γυναίκες και άνδρες)
13) μικρό όργανο
14) κάνω και πάλι εφικτό
15) πρόστυχη γυναίκα
16) διοίκηση (σύνολο διοικούντων)
17) διοίκηση (ιδιότητα)
18) κάνω κάποιον μέλος

γ) Διαλέξτε για κάθε περίπτωση το σωστό ρήμα:

1) la suno (kaŝiĝas, kaŝas sin)
2) la situacio (ŝanĝiĝis, ŝanĝis sin)
3) la patro (raziĝas, razas sin)
4) la terpomoj (fritiĝas, fritas sin)
5) la infano (kaŝiĝas, kaŝas sin)
6) la avino (kovriĝas, kovras sin)
7) la infano (perdiĝis, perdis sin)
8) la objekto (metiĝis, estas metita)
9) la akvo (verŝiĝis, verŝis sin)
10) la historio (rakontiĝas, estas rakontata)

11) la vizaĝo (faltiĝis, faltis sin)
12) la suno (kovriĝas, kovras sin)
13) la problemo (solviĝis, estas solvita)

δ) Αντικαταστήστε τις ελληνικές λέξεις με τις αντίστοιχες της Εσπεράντο:

1) Li **επέστησε την προσοχή** min **για** la afero, ĉar estis **φανερό**, ke la situacio **μεταβλήθηκε**.
2) Sinjorino Evangelia **πάχυνε**, tamen ŝi tute ne **ενδιαφέρεται** pri **αυτό**.
3) Ŝi **γνωστοποίησε** al mi, ke ŝi **αποφάσισε να παντρευτεί**.
4) La amikoj **μαζεύτηκαν** en mia hejmo, **αλλά** ili **βεβαίωσαν** min, ke ili ne **θα ενοχλήσουν** miajn **γονείς**.
5) La **φαγητό** restis **πολύ** en la **ψυγείο**, kaj ĝi tute **πάγωσε**.
6) La **μαλιά** de mia patro **γκρίζαναν**, **αν και** li **ακόμα** ne **γέρασε**.
7) **Χάρη** al siaj **νίκες** li **ηρωποιήθηκε**, kvankam oni diras, **ότι** liaj amikoj **ηρωποίησαν** lin.
8) **Νύχτωσε**, sed mia filo **ακόμα και** la avino ne **γύρισαν**. Mi ne scias **γιατί** ili **τόσο αργούν**.

ε) Βάλτε κάθε έπιπλο, συσκευή ή αντικείμενο στο κατάλληλο δωμάτιο, σημειώνοντας B (banoĉambro) ή D (dormoĉambro) ή K (kuirejo) δίπλα σε καθένα απ' αυτά:

1) lito
2) vestoŝranko
3) kaserolo
4) vizaĝtuko
5) noktorobo
6) telero
7) razilo
8) stablo
9) tablolampo
10) fornelo
11) manĝaĵoŝranko
12) necesabo
13) komodo
14) vestohokaro
15) lavabo
16) manĝiloj
17) dentopasto
18) noklotablo
19) kulerego
20) ŝampuo
21) fotelo
22) vestobroso
23) lavkuvo
24) olebotelo
25) litkovrilo
26) tualettablo
27) fridujo
28) medikamentujo
29) kapkuseno
30) poto
31) littuko
32) piĵamo
33) lavkuvo
34) dentobroso
35) librobretaro
36) ŝuŝranko
37) pato
38) bankuvo
39) kolonja akvo
40) portreto

41) salujo
42) duŝilo
43) labortablo
44) ikono
45) pargeto
46) sukerskatolo
47) pentraĵo
48) pleto
49) lucerno
50) pupo

στ) Σταυρόλεξο (krucvorto)

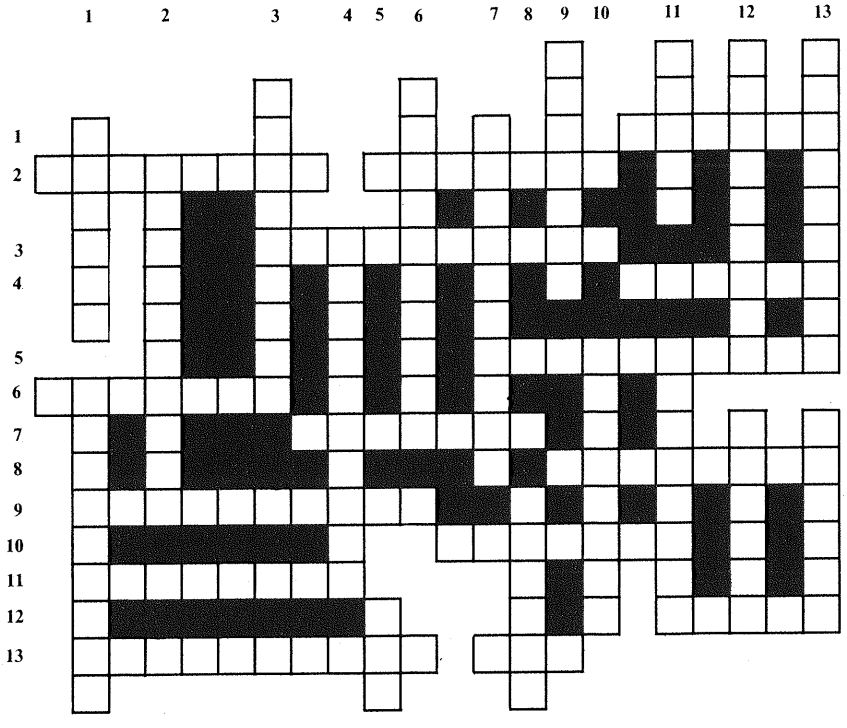

Οριζόντια (horizontale)

1. Παχαίνω
2. Ευκολύνω / Ηρωποιούμαι
3. Πραγματοποιούμαι
4. Ξυπνάω (αμετ.)
5. Αποτελώ
6. Πυκνώνω (μεταβ.)
7. Γίνομαι τίποτα (εκμηδενίζομαι)
8. Ξημερώνει (γίνεται πρωί)
9. Γίνομαι φανερός (προφανής)
10. Κάνω ωφέλιμο
11. Γίνομαι στάχτη
12. Πηγαίνω (μεταβ.)
13. Γενικεύω / Γίνομαι

Κάθετα (vertikale)

1. Γίνομαι / Ασκούμαι
2. Ενδιαφέρομαι
3. Στενοχωριέμαι, λυπάμαι
4. Διαγωνίζομαι, εξετάζομαι
5. Κάνω (καθιστώ)
6. Πραγματοποιώ
7. Πείθομαι
8. Τελειώνω (αμετ.)
9. Μεταβάλομαι
10. Σκλαβώνομαι
11. Εισχωρώ / Κάνω άλλον να υποφέρει
12. Γίνομαι πιο πλούσιος / Δένομαι
13. Προσανατολίζομαι / Περιορίζω (οριοθετώ)

ΜΑΘΗΜΑ 28ο

ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ (SUPOZAJ KOMPAROJ)
«kiel se», «kvazaŭ»

● Η υποθετική σύγκριση, δηλαδή η έκφραση με την οποία κανείς συγκρίνει μια δεδομένη, πραγματική ενέργεια ή κατάσταση με μια υποθετική εκφέρεται με τις λέξεις **kiel se** (= όπως αν, όπως όταν) ή **kvazaŭ** (= σαν).

Η υποθετική σύγκριση μπορεί να είναι:

α) πιθανή

Δηλαδή μπορεί κανείς υποθετικά να συγκρίνει κάτι που κάποιος κάνει ή του συμβαίνει, με κάτι που είναι δυνατό να κάνει ή να συμβεί σε κάποιον άλλο.

Η πιθανή αυτή υποθετική σύγκριση αποδίδεται με τις λέξεις **«kiel se»** που ακολουθούνται πάντα από ρήμα της οριστικής έγκλισης.

Έτσι:

— tia estis mia surprizo, **kiel se** iun batas ŝtono (= τέτοια ήταν η έκπληξή μου, **όπως όταν** (αν) κάποιον κτυπάει πέτρα).
— li kriis treege forte, **kiel se** iu estas buĉata (= φώναζε πάρα πολύ δυνατά, **όπως όταν** (αν) κάποιος σφάζεται).
— li falis, **kiel se** iun ekbatas fulmo (= έπεσε **όπως όταν** κάποιον κτυπάει ξαφνικά κεραυνός).
— li estis tiel malfeliĉa, **kiel se** iu perdas tre amatan personon (= ήταν τόσο δυστυχισμένος, **όπως όταν** κάποιος χάνει πολύ αγαπημένο πρόσωπο).
— li respondis al mi respekte, **kiel se** oni respondas al maljunulo (= μου απάντησε με σεβασμό, **όπως όταν** κανείς απαντάει σε γέροντα).
— li laboras senĉese, **kiel se** oni bezonas multan monon (= δουλεύει ασταμάτητα, **όπως όταν** κανείς χρειάζεται πολλά χρήματα).

Σημείωση

● Είναι φανερό από τα πιο πάνω παραδείγματα ότι, όπως συμβαίνει και στις αντίστοιχες ελληνικές εκφράσεις, οι δευτερεύουσες προτάσεις που εισάγονται με τα **kiel se** είναι ελλειπτικές. Πάντα υπονοείται, ανάμεσα στα δύο λεξίδια, το ρήμα της κύρια πρότασης.

Έτσι στην πρόταση:

«δουλεύει ασταμάτητα, όπως όταν κανείς χρειάζεται πολλά χρήματα»,

υπονοείται:

«...όπως δουλεύει κανείς όταν...»

δηλαδή:

«δουλεύει ασταμάτητα, όπως (δουλεύει) κανείς όταν χρειάζεται πολλά χρήματα»

Έτσι:

«li laboras senĉese, **kiel** (oni laboras), **se** oni bezonas multan monon).

β) απίθανη

Δηλαδή μπορεί κανείς υποθετικα να συγκρίνει κάτι, που κάποιος κάνει ή του συμβαίνει, με κάτι που θα ήταν αδύνατο, υπερβολικό ή εξαιρετικά δύσκολο να κάνει ή να του συμβεί. Η απίθανη αυτή υποθετική σύγκριση αποδίδεται με τη λέξη **kvazaŭ**, που όταν ακολουθείται από ρήμα, αυτό είναι πάντα στην υποθετική έγκλιση.

Έτσι:

— ili amas sin reciproke, **kvazaŭ** ili estus fratoj (= αγαπιούνται αμοιβαία, **σαν** να ήταν αδέλφια).

— li rigardis alten, **kvazaŭ** li atendus helpon de la ĉielo (= κοίταζε ψηλά, **σαν** να περίμενε βοήθεια από τον ουρανό).

— la ĉielo aspektis, **kvazaŭ** ĝi estus el fajro (= ο ουρανός φαινόταν, **σαν** να ήταν από φωτιά).

— ŝi iris tiamaniere, **kvazaŭ** ŝi ne scius kien ŝi iras (= πήγαινε με τέτοιο τρόπο, **σαν** να μην ήξερε που πηγαίνει).

ΠΑΡΟΜΟΙΩΣΗ (SIMILIGO)

● Η παρομοίωση στην Εσπεράντο εκφράζεται μόνο με τη λέξη **kvazaŭ** (= σαν), και επειδή η κάθε παρομοίωση λογικά περιέχει την ιδέα του

απίθανου ή υπερβολικού, η λέξη «kvazaŭ», όταν ακολουθείται από ρήμα, αυτό είναι πάντα στην υποθετική έγκλιση.
Έτσι:

— li militis, **kvazaŭ** li estus leono (= πολεμούσε **σαν** να ήταν λιοντάρι).
— li tremis, **kvazaŭ** li estus folio (= έτρεμε **σαν** να ήταν φύλλο).
— li kuris, **kvazaŭ** li estus vento (= έτρεχε **σαν** να ήταν άνεμος).
— ŝi flegis min, **kvazaŭ** ŝi estus mia patrino (= με φρόντισε **σαν** να ήταν μάνα μου).

Σημείωση

● Είναι ευνόητο ότι η λέξη **kvazaŭ** δεν είναι απαραίτητο να ακολουθείται οπωσδήποτε από κάποιο ρήμα.
Έτσι:

— li militis **kvazaŭ** leono (= πολεμούσε σαν λιοντάρι).
— li tremis **kvazaŭ** folio (= έτρεμε σαν φύλλο).
— li kuris **kvazaŭ** vento (= έτρεχε σαν άνεμος)
— ŝi flegis min **kvazaŭ** patrino (= με φρόντισε σαν μάνα).

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το ρήμα υπονοείται, ακριβώς όπως και στις αντίστοιχες ελληνικές εκφράσεις.

Σημείωση

● Πρέπει κανείς να προσέξει ότι η απλή λέξη **kiel** (= όπως), που εκφράζει, όπως σε προηγούμενο μάθημα έχει εξεταστεί, την σύγκριση ισότητας, δεν αποδίδει την παρομοίωση.
Έτσι στις προτάσεις:

— li tremis **kiel** folio (= έτρεμε όπως το φύλλο)
— li militis **kiel** leono (= πολεμούσε όπως το λιοντάρι) κ.ά.

δεν έκφράζουμε παρομοίωση αλλά σύγκριση, αφού εννοούμε:

— li tremis **tiel, kiel** folio tremas (= έτρεμε έτσι, όπως το φύλλο τρέμει).
— li militis **tiel, kiel** leono militas (= πολεμούσε έτσι, όπως το λιοντάρι πολεμάει).

Έτσι, το **kiel**, που εκφράζει σύγκριση, όταν ακολουθείται από ρήμα, αυτό είναι πάντα στην οριστική έγκλιση, ενώ το **kvazaŭ**, που εκφράζει την παρομοίωση, ακολουθείται από ρήμα που πάντα είναι στην υποθετική έγκλιση.

ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΑ (INTERJEKCIOJ)

● Τα επιφωνήματα, λεξίδια απαραίτητα, ιδιαίτερα στον προφορικό λόγο, είναι λίγο-πολύ φωνητικά όμοια σε όλες ή στις περισσότερες Γλώσσες.

Έτσι, τα περισσότερα επιφωνήματα στην Εσπεράντο είναι κατά κάποιο τρόπο διεθνή, και φυσικά φωνητικά όμοια με αυτά της ελληνικής Γλώσσας.

● Τα επιφωνήματα μπορούμε να τα χωρίσουμε σε διάφορες κατηγορίες, ανάλογα με το σκοπό καθενός.
Έτσι έχουμε:

α) Επιφωνήματα πρόσκλησης (alvokaj interjekcioj)

he!
Επιφώνημα που προκαλεί την προσοχή και ανταπροκρίνεται στο ελληνικό «Ε!» ή «Εϊ!»

— **he!** Vi, venu mi petas (= Ε! Εσύ, έλα παρακαλώ).

ha lo!
Επιφώνημα τηλεφωνικής επικοινωνίας που χρησιμοποιείται συχνά και στα Ελληνικα.

— **ha lo!** Ĉu mi povas paroli al Nikos? (= Αλό! Μπορώ να μιλήσω στο Νίκο;)

β) Επιφωνήματα αποπομπής (forpelaj interjekcioj)

for!
Επιφώνημα αποπομπής ανθρώπου, που αντιστοιχεί στο ελληνικό «μακρυά!» ή «πίσω!»

— **for!** Lasu min trankvila! (= μακρυά! Άσε με ήσυχο).

huŝ!
Επιφώνημα αποπομπής ζώου, που αντιστοιχεί στο ελληνικό «ούστ!»

— **huŝ!** hundaĉo! (= ούστ! παλιόσκυλο!).

γ) Επιφωνήματα προτροπής (instigaj interjekcioj)

ŝŝ!
Επιφώνημα που προτρέπει να σωπάσεις, αντίστοιχο με το όμοιό του ελληνικό ή με το πιο διαδεδομένο «σουτ!»

— **ŝŝ!** Vi, ne diru tion (= σουτ! μην το λες αυτό).

bis!
Επιφώνημα διεθνές, που χρησιμοποιείται και στα Ελληνικά και προτρέπει συνήθως καλλιτέχνη, συγκρότημα, ορχήστρα κ.ά. να επαναλάβει ένα έργο ή μέρος έργου που αποδόθηκε με επιτυχία.

halt! ή **stop!**
Επιφωνήματα που χρησιμοποιούνται και στα Ελληνικά και προτρέπουν να σταματήσει κάποια κίνηση.
Το **halt!** χρησιμοποιείται συνήθως για ανθρώπους.
— **halt!** vi, ne iru plu! (= Αλτ! μην προχωράς άλλο),
ενώ το **stop!** χρησιμοποιείται σαν παράγγελμα για το σταμάτημα μηχανής, τροχοφόρου κ.λπ.

ek!
Επιφώνημα που προτρέπει σε ξεκίνημα και αντιστοιχεί στα ελληνικά «μπρος!» και «μαρς!»

δ) Επιφωνήματα συναισθημάτων (sentesprimaj interjekcioj)

ha! ή **ho!**
Επιφωνήματα που εκφράζουν θαυμασμό ή έκπληξη, αντίστοιχα με τα όμοια τους ελληνικά «Α!» και «Ω!»
— **ha!** kia belulino! (= Α! τι καλλονή!).

ha ha!
Επιφώνημα, που, όπως και στα Ελληνικά, εκφράζει ειρωνία ή γέλιο.

— **ha ha!** vi ne diru al mi! (= Χα χα! μη μου πεις!).
— **ha ha!** mi ridu! (= Χα χα! ας γελάσω!)

aĥ!
Επιφώνημα, που, όπως και στα ελληνικά (αχ!), εκφράζει πόνο, θλίψη ή στεναχώρια.
— **aĥ!** kiom mi suferas! (= αχ! πόσο υποφέρω!).

aj!
Επιφώνημα, που, όπως και στα Ελληνικά (άϊ!) εκφράζει στιγμιαίο, ξαφνικό πόνο.
— **aj!** mia dento! (= Αϊ! Το δόντι μου!).

ba!
Επιφώνημα, που, όπως και στα Ελληνικά (μπα! ή α, μπα!) εκφράζει αμφιβολία.

— **ba!** ne povas esti li, kiu faris tion (=μπα! δεν μπορεί να είναι αυτός που το έκανε αυτό).

brr!
Επιφώνημα, που, όπως και στα Ελληνικά, εκφράζει έντονο αίσθημα κρύου.
— **brr!** kia malvarmo! (=μπρ! τι κρύο!).

fi!
Επιφώνημα που δείχνει απέχθεια, αντίστοιχο με το ελληνικό «πιφ!»
— **fi!** kia malbela odoro! (=πιφ! τι άσχημη μυρωδιά).

fu! ή **uf!**
Επιφωνήματα όμοια με το ελληνικό «ουφ!» που δείχνουν κούραση.
— **fu!** mi finfine ĉion finis! (=ουφ! επιτέλους τα τελείωσα όλα).
— **uf!** kiom laca mi estas! (=ουφ! πόσο κουρασμένος είμαι!)

hm!
Επιφώνημα, που, όπως και στα Ελληνικά (χμ!) δείχνει επιφύλαξη ή αμηχανία.
— **hm!** mi venu! (=χμ! ας έρθω!).
— **hm!** mi ne certas, ke mi povas (=χμ! δεν είμαι βέβαιος ότι μπορώ!)

hu!
Επιφώνημα που εκφράζει φόβο.
— **hu!** mia Kristo! (=ω! Χριστέ μου!).

hura!
Επιφώνημα διεθνές, που όμως δεν χρησιμοποιείται στα Ελληνικά και εκφράζει:
α) ξαφνική χαρά και ικανοποίηση.
— kiam li aŭdis la novaĵon li kriis «**hura!**» (=όταν άκουσε την είδηση φώναξε «χούρα!»).

β) απειλή σε εχθρούς και ταυτόχρονη ενθάρυνση σε φίλους, όπως το ελληνικό «αέρα!» ή «εμπρός!»
— li kriis «**hura!**» kaj la tuta armeo sin ĵetis antaŭen (=φώναξε «αέρα!» και όλος ο στρατός ρίχτηκε μπροστά)

ve!
Επιφώνημα που εκφράζει απελπισία, και αντιστοιχεί στο ελληνικό «αλλοίμονο!»

— ho **ve! ve** al mi, la malfeliĉa! (=ω αλλοίμονο! αλλοίμονο σε μένα το δύστυχο!).

● Στα επιφωνήματα μπορεί κανείς να κατατάξει και τα λεξίδια, που χρησιμοποιούνται για τη μίμηση θορύβων.

Αυτά τα λεξίδια, που στο μεγαλύτερο μέρος τους είναι ίδια σε όλες ή στις περισσότερες γλώσσες, χρησιμοποιούνται, φυσικά, και στην Εσπεράντο.

Για παράδειγμα:

bam ή **bum** (ξαφνικός κρότος)
puf (πέσιμο)
tik-tak (ρολόϊ)
la la la ή **tra la la** (τραγούδι)
hi hi hi ή **ha ha ha** (γέλιο)
mur mur (φλυαρία) κ.ά.

● Οι μιμήσεις των φωνών ή κραυγών ζώων (νιάου-νιάου, γαβ-γαβ, κουάξ-κουάξ κ.λπ.) στην Εσπεράντο αποδίδονται συνήθως με τη συγκοπή της αντίστοιχης λέξης, που δηλώνει την ξεχωριστή για κάθε ζώο αυτή ενέργεια.

Έτσι:

— la kato **miaŭas** (=η γάτα νιαουρίζει)
miaŭ-miaŭ → νιάου-νιάου
— la hundo **bojas** (=ο σκύλος γαυγίζει)
boj-boj → γαβ-γαβ
— la kokino **klukas** (=η κότα κακαρίζει)
kluk-kluk → κλου-κλου
— la koko **kokekrias** (=ο κόκορας λαλεί)
kokeriko → κοκορίκο
— la birdo **pepas** (=το πουλί τιτιβίζει)
pep-pep → πεπ-πεπ
— la rano **kvakas** (=ο βάτραχος κοάζει)
kva-kva → κουαξ-κουαξ κ.λπ.

Σημείωση

● Επιφωνήματα θεωρούνται στην Εσπεράντο, όπως και στα Ελληνικά, ορισμένες λέξεις, που μόνες τους εκφράζουν κάποιο συναίσθημα (θαυμασμό, αγανάκτηση κ.λπ.) όπως για παράδειγμα:

— η προστακτική του ρήματος **vivi** (=ζω)

Έτσι:

vivu! (= ζήτω!)

— το επίρρημα του επιθέτου **brava** (= επιδέξιος, άξιος, ικανός, γενναίος)

Έτσι:

brave! (= μπράβο!)

— η προστακτική του ρήματος **eksi**, που σχηματίζεται από το πρόθημα **eks** (δείχνει τον πρώην)

Έτσι:

eksu! (= κάτω!, να φύγεις!)

ΒΡΙΣΙΕΣ-ΒΛΑΣΤΗΜΙΕΣ-ΚΑΤΑΡΕΣ

● Όπως είναι φυσικό, η Εσπεράντο, σαν τεχνιτή Γλώσσα, δεν περιλαμβάνει ιδιαίτερες υβριστικές εκφράσεις, βλαστήμιες, κατάρες κ.λπ., που σε κάθε γλώσσα ποικίλουν, και που στο μεγαλύτερο μέρος τους είναι γλωσσικοί ιδιωματισμοί.

Έτσι, όποιος χρησιμοποιεί την Εσπεράντο δεν έχει παρά να αποδίδει σ' αυτή τις αντίστοιχες εκφράσεις της δικής του Γλώσσας, παρά το ότι είναι αμφίβολο αν αυτές θα είναι πάντοτε κατανοητές από αλλόγλωσσο ακροατή.

Οι πιο διαδεδομένες στον κόσμο, και κατά κάποιο τρόπο διεθνείς, τέτοιες εκφράσεις, μπορούν να περιοριστούν στις εξής:

— **idioto!** (= ηλίθιε!)
— **stultulo!** (= χαζέ! ή βλάκα!)
— **stultaĵo!** (= χαζομάρα!)
— **porko!** (= γουρούνι!)
— **hundaĉo!** (= παλιόσκυλο!)
— **fulmotondro!** (= αστραπόβροντο!)
(η έκφραση αυτή αντιστοιχεί στην ελληνική «να πάρει η οργή!» και δείχνει απογοήτευση για κάτι αναπάντεχο και δυσάρεστο).
— **mil diabloj!** (= χίλιοι διάβολοι!)
— **iru al diablo!** (= πήγαινε στο διάβολο!)

ή — **al diablo!** (= στο διάβολο!)
— **iru al hundo!** (= πήγαινε στο σκύλο!)
ή — **al hundo!** (= στο σκύλο!)
(ή έκφραση αυτή αντιστοιχεί στην ελληνική «στο λύκο!»)
— **iru al kukolo!** (= πήγαινε στον κούκο!)
ή — **al kukolo!** (= στον κούκο!)
(η έκφραση αυτή αντιστοιχεί στην ελληνική «στον κόρακα!»)
— **Dio vin damnu!** (= να σε κάψει ο Θεός!)
(η λέξη «damni» σημαίνει «στέλνω στην κόλαση» ή «καταδικάζω στην κόλαση»)
— **fekoj!** (= σκατά!)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

agro = αγρός, χωράφι
amaso = σωρός, πλήθος
aŭtuno = φθινόπωρο
azeno = γαϊδούρι
bero = ρόγα
besto = ζώο
bieno = περιουσία (κτηματική)
bordo = ακτή, όχθη
ĉevalo = άλογο
ferio = διακοπή, σχόλη
flui = ρέω, κυλώ
frosto = παγετός
ĝoji = χαίρομαι
hundo = σκυλί
impreso = εντύπωση
informi = πληροφορώ
inviti = προσκαλώ
kapro = τράγος (**-ino** = κατσίκα)
kato = γάτα
kompanio = εταιρία, συντροφιά
komuniki = κοινοποιώ, μεταδίδω
kuniklo = κουνέλι
kvazaŭ = σαν
lago = λίμνη
lerta = επιδέξιος, επιτήδειος
mineralo = ορυκτό
monto = βουνό
mulo = μουλάρι
olivo = ελιά
pacienco = υπομονή
plano = σχέδιο, πλάνο
porko = γουρούνι
posedi = κατέχω, διαθέτω
printempo = άνοιξη
radiko = ρίζα
rezisti = αντιστέκομαι
rifuĝi = καταφεύγω
rikolti = κάνω συγκομιδή, καρπολογώ
rivero = ποτάμι
ŝirmi = προφυλάσσω
tendo = τέντα, σκηνή
tenti = βάζω σε πειρασμό
tosto = πρόποση
trakti = (δια)πραγματεύομαι
uvo = σταφύλι(α)
vetero = καιρός (ατμοσφαιρικός)

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

Ĉiun someron la familio Georgopulos ferias. Ĉiuj senpacience atendas la someron, kaj kiam la ferioj finiĝas, ili komencas plani la feriojn de la venonta somero.

Antaŭ kelkaj jaroj la afero estis tre simpla. Tiam la gepatroj decidis pri la loko kaj la tempo de la familiaj ferioj. Tamen nun la junuloj decidas mem pri si, ĉar ili ne plu sekvas la gepatrojn, sed ili ferias aparte.

Diversaj planoj estas proponataj kaj pritraktataj[1] kaj la tuta afero estas temo de longaj diskutoj, kiuj komenciĝas la aŭtunon kaj finiĝas la printempon.

Maria sekvas ankoraŭ la gepatrojn, sed eĉ ŝi havas nun la rajton pasigi kelkajn tagojn en junulara tendaro, aŭ gasti ĉe amikino posedanta hejmon en la kamparo.

La avino kaptas la okazon viziti sian duan filinon, en Tesaloniki, kie ŝi restas ĉiujare almenaŭ dum plena monato. Poste ŝi devas iri al sia ordinara banloko, al Edipsos, kie, laŭ la ordono de ŝia kuracisto, ŝi devas fari kelkajn mineralajn kuracbanojn.

Sinjoro Vasilis kun sinjorino Evangelia ĉiusomere pasigas kelkajn tagojn en la vilaĝo de la familio Georgopulos. Tie loĝas la granda familio de la plej aĝa frato de sinjoro Vasilis.

Sinjoro Janis estas plensana kaj forta vilaĝano, persono tre vigla kaj lerta, estro de multmembra familio konsistanta el la edzino kaj kvin gefiloj el kiuj, li jam akiris kvar genepojn.

Nur du el la infanoj de sinjoro Janis loĝas en la vilaĝo. La ceteraj vivas en aliaj urboj, sed la someron ĉiuj familioj, gefiloj, gebofiloj, genepoj, amasiĝas en la vilaĝo, por ferii ĉe la feliĉa familiestro. Aldoniĝas[2] ankaŭ la familioj de liaj du fratoj, kaj sinjoro Janis, plenĝoja kaj kontenta, zorgas pri ĉiuj.

Sinjoro Vasilis konservas en sia vilaĝo malgrandan domon, tute apude al la hejmo de sia frato, kaj malgrandan bienon kun olivarboj, vinberujoj[3] kaj fruktarboj.

---

1. Το ρήμα «**trakti**» σημαίνει «διαπραγματεύομαι» και «πραγματεύομαι», δηλαδή «εξετάζω, μελετώ επεξεργάζομαι». Στη σύνθεσή του με την πρόθεση **pri** (= περί) σχηματίζει το ρήμα, «**pritrakti**» που σημαίνει «περιεργάζομαι, επεξεργάζομαι, μελετώ περί...».

2. Η σύνθεση της πρόθεσης **al** (= σε, εις) και του ρήματος «**doni**» (= δίνω) σχηματίζει τό ρήμα «**aldoni**» (= προσθέτω).

3. Από τις λέξεις «**vino**» (= κρασί) και «**bero**» (= ρόγα) σχηματίζεται η σύνθετη λέξη «**vinbero**» που σημαίνει «σταφύλι». Επομένως η λέξη «**vinberujo**» σημαίνει «σταφυλιά, κλήμα». Άλλη συνώνυμη λέξη, που αφορά όμως μόνο τον καρπό, είναι «**uvo**» = σταφύλι(α).

Li ĉiam diras, ke tio estas lia rifuĝejo, la ŝirmejo de lia maljunaĝo, la loko kie li deziras pasigi siajn lastajn jarojn. Pri tiu ĉi lia bieno zorgas lia frato, Janis, kiu aprobas tiun decidon de la "junulo" (ankoraŭ ĝis nun, tiel li nomas sian pli junan fraton).

Tiel, sinjoro Vasilis havas la kontentigon, ke lia familio, en Ateno, ĝuas siajn proprajn olivojn, oleon, vinon, uvon, fruktojn k.a.

Li ĉiam interesiĝas, kaj havas pro tio tre oftan pertelefonan komunikiĝon[4] kun sia frato, por ricevi informojn pri la vetero, la pluvo, la neĝo, la frosto, pri la antaŭvidata rikolto k.a.

Tiel, fidela al siaj "radikoj", li havas la impreson, ke li konservas rilaton kun la loko kaj la okupoj, kiujn li tiom amas.

En la vilaĝo sinjoro Vasilis forgesas ĉion, kaj la tutan tagon okupas sin pri diversaj aferoj.

Li helpas sian fraton en multaj laboroj, kaj ĉiam lernas de li, respekte aŭskultante, kaj senproteste obeante al la konsiloj de la spertulo.

Interalie li havas la okazon okupi sin pri la bestoj, kiujn li multe amas. Kaj estas multaj dombestoj en la agrodomo de sinjoro Janis. Estas kokoj kaj kokinoj, kunikloj, porkoj, kaprinoj, azenoj, muloj, ĉevaloj kaj, kompreneble, hundoj kaj katoj.

Ĉiumatene, sinjoro Vasilis kaj sinjorino Evangelia vekiĝas tre frue kaj faras longajn promenadojn sur la najbaraj montetoj kaj en la densaj arbaroj. Ili ripozas aŭ ĉe la borbo de la trankvila rivero, fluanta proskime al la vilaĝo, aŭ ĉe la bordo de la malgranda lago, kiun tiu ĉi rivero formas iom pli malproksime. Kelkfoje, kiam la vetero estas tre varma, ili ne povas rezisti al la tento, enakviĝi kaj sin bani en la trankvilaj kaj malvarmaj akvoj, kie, tute solaj, malproksime de ĉiu okulo, ili havas la okazon ludi, kvazaŭ ili estus infanoj. Ili revenas hejmen, kiam multaj el la aliaj familianoj ankoraŭ dormas, kaj tute freŝaj ili komencas labori, kiel spertaj agrikulturistoj, sub la tute kontenta rigardo de sinjoro Janis.

La vesperon, en la vilaĝa kafejo, sinjoro Vasilis renkontiĝas kun siaj samvilaĝanoj, malnovaj amikoj kaj kamaradoj, kaj ĉiuj kune rememoras la belajn jarojn de sia frua junaĝo.

La nokton, ĉiufoje en alia amika domo, la geedzoj, invitite de la bonkoraj vilaĝaj amikoj, amuziĝas en agrabla kompanio, ĝuante la plej bongustajn manĝaĵojn kaj plej bonan kaj malnovan vinon, senĉese tostante al la feliĉo de la bela vilaĝo.

---

4. Το ρήμα «**kumuniki**» σημαίνει κοινωποιώ, κάνω γνωστό, μεταδίδω. Επομένως το ρήμα που σχηματίζεται με τη βοήθεια του επιθήματος **iĝ**, δηλαδή το ρήμα «**komunikiĝi**» σημαίνει «μεταδίδομαι» ή «επικοινωνώ».

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

amasiĝas = kolektiĝas
interalie = inter aliaj aferoj
kelkfoje = kelkajn fojojn
enakviĝi = eniĝi en akvon.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας πλήρεις φράσεις:

1) Kiu decidas pri la ferioj de la junuloj, kaj kial?
2) Kiom longe la junuloj pritraktas la planojn de siaj someraj ferioj?
3) Kion Maria jam rajtas?
4) Kion la avino faras en Edipsos, kaj kial?
5) Kia persono estas sinjoro Janis?
6) Kion sinjoro Vasilis posedas en sia vilaĝo?
7) Kiel sinjoro Janis nomas sian pli junan fraton?
8) Kie la geedzoj ripozas dum sia ĉiumatena promenado?
9) Kion la geedzoj faras en la lago, kiam la vetero estas varma?
10) Kun kiuj sinjoro Vasilis renkontiĝas en la kafejo?

β) Σχηματίστε σύνθετες λέξεις, χρησιμοποιώντας μόνο τα προσθήματα:
an, ar, dis, ebl, ec, eks, estr, et, fi, ig, iĝ, il, mal, re, ul
για να αποδώσετε στην Εσπεράντο τις λέξεις:

1) κάνω εφικτό, κατορθωτό
2) γίνομαι μέλος
3) χωρίζω (μεταβατικά)
4) μικρός σωρός
5) πρόστυχος άνθρωπος
6) αρχηγία (ιδιότητα)
7) σωρός, σύνολο οργάνων
8) γίνομαι και πάλι ηγέτης
9) δυνατότητα (ιδιότητα)
10) κάνω ανέφικτο
11) προστυχιά (ιδιότητα)

12) μέλος διοίκησης
13) κάνω κάποιον να παραιτηθεί, διώχνω
14) κάνω κάποιον επικεφαλής

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο:

1) Έπαιζε σαν να ήταν παιδί.
2) Κοίταζε γύρω του, όπως όταν κάποιος χάνεται μέσα σε άγνωστη πόλη.
3) Όλο το σπίτι μύριζε, σαν να ήταν φαρμακείο.
4) Γελούσε όπως ο χαζός.
5) Γελούσε σαν να ήταν χαζός.
6) Έπειθε με τέτοια ευκολία, όπως όταν κανείς είναι βέβαιος για τα επιχειρήματά του.
7) Ήταν φτωχός αλλά ζούσε σαν να ήταν πλούσιος.
8) Ήταν φτωχός αλλά ζούσε όπως οι πλούσιοι.
9) Ένοιωθα τέτοιο πονοκέφαλο, όπως όταν κανείς δέχεται πολλά αλλεπάλληλα κτυπήματα στο κεφάλι.
10) Την αγαπούσε με τέτοιο πάθος, σαν να ήταν σκλάβος της.
11) Καθόλου δεν αντέδρασε στις κοροϊδίες μου, όπως όταν κάποιος δεν καταλαβαίνει τι του λένε.
12) Υπέφερε σαν από σπουδαία αρρώστια.

δ) Διαλέξτε σε κάθε περίπτωση το σωστό ρήμα:

1) La vesto (kudriĝas / kudras sin / estas kudrata).
2) La donaco (riceviĝas / ricevas sin / estas ricevata)
3) La patro (laviĝas / lavas sin / estas lavata)
4) La pilko (ĵetiĝas / ĵetas sin / estas ĵetata)
5) La vetero (varmiĝas / varmigas sin / estas varmigata)
6) La pano (tranĉiĝas / tranĉas sin / estas tranĉata)
7) La avo (vidviĝas / vidvigas sin / estas vidvigata)
8) La domo (vendiĝas / vendas sin / estas vendata)
9) La vizaĝo (laviĝas / lavas sin / estas lavata)
10) La gasto (invitiĝas / invitas sin / estas invitata).

ε) Σταυρόλεξο (krucvorto)

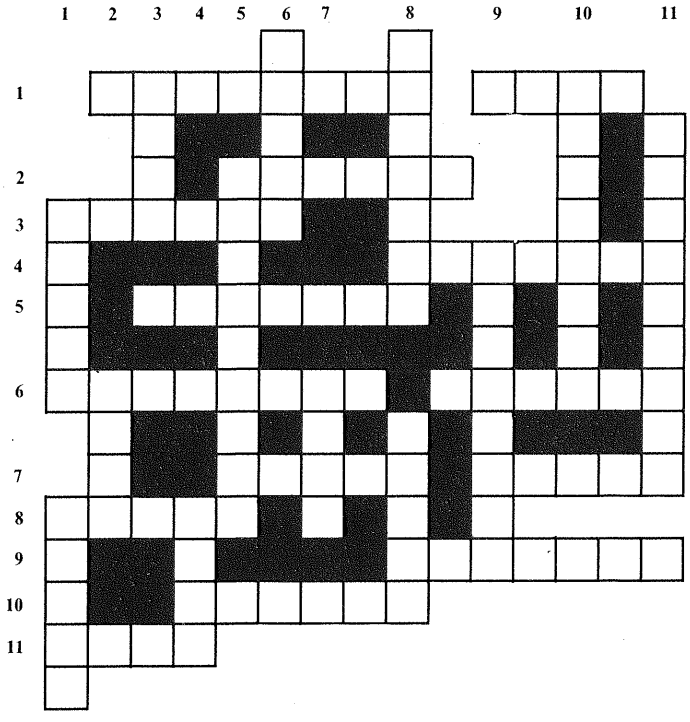

Οριζόντια (horizontale)

1. Συντροφιά / Θέμα
2. Παγετός
3. Δάσος
4. Ποτάμια
5. Σοδειά
6. Ελαιόδενδρο / Εγκρίνω
7. Ακτή / Μένω, παραμένω
8. Γουρούνι
9. Κατασκήνωση
10. Καιρός
11. Χιόνι

Κάθετα (vertikale)

1. Σωρός / Σχέδιο
2. Λίμνη
3. Μπάνιο (αντίστροφα)
4. Κάδος
5. Οπωροφόρο δένδρο
6. Τράγος
7. Ρόγα
8. Οροσειρά / Πρόποση
9. Βράδυ (αιτιατική)
10. Ορυκτό
11. Γερνάω

στ) Αποδώστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο

«Η ζωή στο χωριό είναι όμορφη αλλα ταυτόχρονα αρκετά δύσκολη.

Πρέπει κανείς να ασχολείται με πολλές, και μερικές φορές δύσκολες, υποθέσεις.

Η δουλειά ποτέ δεν σταματάει. Σε μερικές περιόδους πρέπει κανείς να εργάζεται αδιάκοπα.

Όλα φαίνονται ακόμα πιο δύσκολα και ενοχλητικά σε άτομα όχι συνηθισμένα σε τέτοιες απασχολήσεις.

Όμως ο κύριος Βασίλης είναι μισό αστός και μισό χωρικός. Έτσι δεν μπορεί κανείς να πει ότι του είναι δυσάρεστη η ζωή στο χωριό.

Απεναντίας, αυτός (απο)δεικνύεται πολύ ικανός και επιδέξιος, σε όλες τις αγροτικές εργασίες.

Είναι άνθρωπος υπομονετικός, εργατικός, και κυρίως φιλομαθής.

Έτσι, όσο περισσότερο εργάζεται και ακούει τον μεγαλύτερο και έμπειρο αδελφό του, τόσο περισσότερο και τόσο πιο γρήγορα μαθαίνει κάθε τι».

ΜΑΘΗΜΑ 29ο

ΡΗΜΑ — ΣΥΝΘΕΤΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ (VERBO — KOMPLEKSAJ TEMPOJ DE LA AKTIVA VOĈO)

● Όπως σε προηγούμενο μάθημα έχει εξεταστεί, οι τύποι της Παθητικής Φωνής του ρήματος αποδίδονται πάντα με σύνθετους Χρόνους. Στην Ενεργητική Φωνή οι τρεις απλοί τύποι του ρήματος, δηλαδή ο Ενεστώτας, ο Παρωχημένος και ο Μέλλοντας αποδίδονται αντίστοιχα με τις καταλήξεις **-as**, **-is** και **-os**. Είναι κιόλας φανερό στο σπουδαστή αυτού του βιβλίου, ότι οι τρεις αυτοί απλοί τύποι του ρήματος καλύπτουν, στο μεγαλύτερο βαθμό, τις ανάγκες του λόγου, σε ό,τι αφορά το Χρόνο του ρήματος.

Ομως, μερικές φορές οι τύποι αυτοί δεν επαρκούν. Αυτό συμβαίνει συνήθως, όταν ένα ρήμα, δηλαδή μια ενέργεια, αναφέρεται σε σχέση με μια άλλη ενέργεια του ίδιου υποκειμένου ή άλλου, ή σε σχέση με ορισμένο χρονικό σημείο.

«όταν ήρθες, τελείωνα»
«όταν θα έρθεις, θα τελειώνω»
«όταν έρχεσαι, έχω τελειώσει»
«όταν θα έρθεις, θα έχω τελειώσει»
«στις εφτά το τρένο είχε φύγει»
«αύριο στις δέκα θα έχω έρθει»

Είναι φανερό ότι στις περιπτώσεις αυτές, όπου το ρήμα δεν δείχνει πράξη, που αναφέρεται απλά και αόριστα στο παρόν, στο παρελθόν ή στο μέλλον, αλλά πράξη που αναφέρεται σε συγκεκριμένη στιγμή στο παρόν, στο παρελθόν ή στο μέλλον, οι τρεις απλοί τύποι του ρήματος δεν είναι πάντα αρκετοί.

Στην ελληνική Γραμματική, όπως στις περισσότερες εθνικές Γλώσσες, έχουμε πολούς Χρόνους, που αποδίδουν αυτές τις έννοιες-χρόνους,

που τους χωρίζουμε σε παροντικούς, παρελθοντικούς και μελλοντικούς.

Έτσι και στην Εσπεράντο, μόνο όταν η περίπτωση το απαιτεί, δηλαδή όταν η ενέργεια του ρήματος αναφέρεται σε σχέση με άλλη ενέργεια, σε σχέση με κάποιο συγκεκριμένο χρονικό σημείο, είναι δυνατός ο σχηματισμός κατάλληλου τύπου-Χρόνου του ρήματος, που να αποδίδει την επιθυμητή έννοια.

Οι Χρόνοι αυτοί του ρήματος της Ενεργητικής Φωνής σχηματίζονται στην Εσπεράντο περιφραστικά, με τη βοήθεια του μόνου βοηθητικού ρήματος της Γλώσσας **esti** (= είμαι) και της κατάλληλης σε κάθε περίπτωση ενεργητικής μετοχής, και αποκαλούνται «**σύνθετοι χρόνοι**». Έτσι:

mi estas manĝinta = έχω φάει
mi estis manĝanta = έτρωγα
mi estis manĝinta = είχα φάει
mi estos manĝanta = θα τρώγω
mi estos manĝinta = θα έχω φάει κ.λπ.

Είναι επομένως φανερό ότι η ενέργεια που εκφράζει το ρήμα, σε κάθε χρονική στιγμή, είναι δυνατό να αποδοθεί στην Εσπεράντο όχι μόνο με τον απλό τύπο του ρήματος, αλλά και με τον κατάληλο συνδυασμό του ρήματος **esti** και μιας ενεργητικής μετοχής, δηλαδή με ένα σύνθετο Χρόνο.

● Έτσι οι ενεργητικοί Χρόνοι της ελληνικής Γραμματικής αποδίδονται:

Ενεστώτας

Ο Ενεστώτας αποδίδεται σχεδόν πάντα με τον απλό τύπο, δηλαδή με την κατάληξη **-as**.

mi manĝas = **τρώγω**

Είναι όμως δυνατό η ίδια έννοια να αποδοθεί με το σύνθετο τύπο.

mi estas manĝanta = Είμαι τρώγων → **τρώγω**.

Παρατατικός

Ο Παρατατικός, Χρόνος που δείχνει πως εκείνο που εκφράζει το ρήμα γινόταν στο παρελθόν εξακολουθητικά με επανάληψη (έτρωγα), αποδίδεται συνήθως με τον απλό τύπο του Παρωχημένου, δηλαδή με την κατάληξη **-is**.

mi manĝis = **έτρωγα**.

Όταν όμως η περίπτωση το απαιτεί, η ίδια έννοια του ρήματος αποδίδεται με σύνθετο Χρόνο, που σχηματίζεται με το ρήμα **esti** στον Παρω-

χημένο (mi estis = ήμουνα) και την ενεργητική μετοχή του Ενεστώτα (manĝanta = τρώγων).

mi estis manĝanta = ήμουνα τρώγων → **έτρωγα.**

Αόριστος

Ο Αόριστος, Χρόνος που δείχνει πως εκείνο που εκφράζει το ρήμα έγινε στο παρελθόν, (έφαγα), αποδίδεται πάντα με τον απλό τύπο του Παρωχημένου, δηλαδή με την κατάληξη **-is**.

mi manĝis = **έφαγα.**

Παρακείμενος

Ο Παρακείμενος, Χρόνος που δείχνει πως εκείνο που εκφράζει το ρήμα έγινε στο παρελθόν και είναι πια τελειωμένο την ώρα που μιλούμε, (έχω φάει), αποδίδεται συνήθως με τον απλό τύπο του Παρωχημένου, δηλαδή με την κατάληξη **-is**.

mi manĝis = έχω φάει.

Όταν όμως η περίπτωση το απαιτεί, η ίδια έννοια του ρήματος αποδίδεται με σύνθετο Χρόνο, που σχηματίζεται με το ρήμα **esti** στον Ενεστώτα (mi estas = είμαι) και την ενεργητική μετοχή του Παρωχημένου (manĝinta = φαγών)

mi estas manĝinta = είμαι φαγών → **έχω φάει.**

Υπερσυντέλικος

Ο Υπερσυντέλικος, Χρόνος που δείχνει πως εκείνο που εκφράζει το ρήμα ήταν τελειωμένο στο παρελθόν, πριν γίνει κάτι άλλο, (είχα φάει), αποδίδεται μόνο με σύνθετο Χρόνο, που σχηματίζεται με το ρήμα **esti** στον Παρωχημένο (mi estis = ήμουνα) και την ενεργητική μετοχή του Παρωχημένου (manĝinta = φαγών).

mi estis manĝinta = ήμουνα φαγών → **είχα φάει.**

Μέλλοντας Εξακολουθητικός

Ο Μέλλοντας Εξακολουθητικός, Χρόνος που δείχνει πως εκείνο που εκφράζει το ρήμα θα γίνεται στο μέλλον με αδιάκοπη συνέχεια ή με επανάληψη, (θα τρώγω), αποδίδεται συνήθως με τον απλό τύπο του Μέλλοντα, δηλαδή με την κατάληξη **-os**.

mi manĝos = **θα τρώγω.**

Όταν όμως η περίπτωση το απαιτεί, η ίδια έννοια του ρήματος αποδίδεται με σύνθετο Χρόνο, που σχηματίζεται με το ρήμα **esti** στο Μέλλοντα (mi estos = θα είμαι) και την ενεργητική μετοχή του Ενεστώτα (manĝanta = τρώγων).

mi estos manĝanta = θα είμαι τρώγων → **θα τρώγω.**

Μέλλοντας Συντελεσμένος

Ο Μέλλοντας Συντελεσμένος, Χρόνος που δείχνει πως εκείνο που εκφράζει το ρήμα θα είναι τελειωμένο στο μέλλον, αφού πρώτα γίνει κάτι άλλο, (θα έχω φάει), αποδίδεται μόνο με σύνθετο Χρόνο, που σχηματίζεται με το ρήμα **esti** στο Μέλλοντα (mi estos = θα είμαι) και την ενεργητική μετοχή του Παρωχημένου (manĝinta = φαγών).

mi estos manĝinta = θα είμαι φαγών → **θα έχω φάει.**

Μέλλοντας Στιγμιαίος

Ο Μέλλοντας Στιγμιαίος, Χρόνος που δείχνει πως εκείνο που εκφράζει το ρήμα θα γίνει στο μέλλον, χωρίς συνέχεια ή επανάληψη, (θα φάω), αποδίδεται πάντα με τον απλό τύπο του Μέλλοντα, δηλαδή με την κατάληξη **-os**.

mi manĝos = θα φάω.

Έτσι:

— kiam miaj amikoj venis ĉe mi, **mi estis laboranta** (= όταν οι φίλοι μου ήρθαν στο σπίτι μου, δούλευα)
— ĝuste je la sepa la trajno **estis eniranta** en la stacidomon (= ακριβώς στις επτά το τρένο έμπαινε στο σταθμό)
— kiam vi vekiĝas, ordinare **mi estas fininta** mian tutan laboron (= όταν ξυπνάς, συνήθως έχω τελειώσει όλη τη δουλειά μου)
— ĉiufoje kiam mi telefonas al vi, **vi estas foririnta** de via hejmo (= κάθε φορά που σου τηλεφωνώ, έχεις φύγει από το σπίτι σου)
— kiam vi proponis al mi tion, **mi estis ŝanĝinta** mian opinion (= όταν μου πρότεινες αυτό, είχα αλλάξει τη γνώμη μου)
— kiam vi alvenis, ĉio **estis okazinta** (= όταν έφθασες, όλα είχαν γίνει)
— dum nia tuta vivo **ni estos memorantaj** tiun homon (= σε όλη τη ζωή μας θα θυμόμαστε εκείνο τον άνθρωπο)
— de la sesa ĝis la sepa vespere, **mi estos laboranta** en mia hejmo (= από τις έξη μέχρι τις επτά το βράδυ, θα δουλεύω στο σπίτι μου)
— mi venos ĉe vin post la deka, kiam vi ĉiuj **estos finintaj** viajn laborojn (= θα έρθω στο σπίτι σας μετά τις δέκα, όταν όλοι σας θα έχετε τελειώσει τις δουλειές σας)
— li promesis al mi, ke morgaŭ matene li **estos decidinta** pri tiu afero (= μου υποσχέθηκε ότι αύριο πρωί θα έχει αποφασίσει γι' αυτό το ζήτημα)

● Εκτός από τους Χρόνους ρήματος της ελληνικής Γραμματικής, στην

Εσπεράντο, με το συνδυασμό του ρήματος **esti** στους τρεις τύπους του, και την ενεργητική μετοχή του Μέλλοντα, σχηματίζουμε τρεις ακόμα σύνθετους Χρόνους:

mi estas manĝonta
mi estis manĝonta
mi estos manĝonta

που σημαίνουν αντίστοιχα:

πρόκειται (είμαι για) να φάω
επρόκειτο (ήμουνα για) να φάω
θα πρόκειται (θα είμαι για) να φάω

Έτσι:

— ĉiufoje kiam vi venas en Ateno, tute hazarde **mi estas vojaĝonta** al la provinco (= κάθε φορά που έρχεσαι στην Αθήνα, εντελώς τυχαία πρόκειται <είμαι για> να ταξιδέψω στην επαρχία)
— **mi estis forironta**, kiam alvenis miaj amikoj (= επρόκειτο <ήμουνα για> να φύγω, όταν έφθασαν οι φίλοι μου)
— mi estas certa, ke li venos, kiel kutime, kiam **mi estos forironta** de mia hejmo (= είμαι βέβαιος ότι θα έρθει, όπως συνήθως, όταν θα πρόκειται <θα είμαι για> να φύγω από το σπίτι μου)

● Όπως φαίνεται από την εξέταση των σύνθετων Χρόνων, απ' αυτούς μόνο δύο είναι στην ουσία απόλυτα αναγκαίοι, αφού αυτό που εκφράζουν δεν μπορεί να αποδοθεί με άλλο τρόπο. Πρόκειται για τους σύνθετους Χρόνους που ανταποκρίνονται στους Ελληνικούς, Υπερσυντέλικο και Μέλλοντα Συντελεσμένο.

mi estis manĝinta = είχα φάει
mi estos manĝinta = θα έχω φάει

Όλοι οι άλλοι σύνθετοι Χρόνοι του ρήματος μπορούν, και είναι καλλίτερα, να αποφεύγονται, μια και είναι τύποι δύσκολοι, και αντ' αυτών να χρησιμοποιούνται οι απλοί τύποι του ρήματος. Ακόμα και στις περιπτώσεις όπου η ενέργεια του ρήματος αναφέρεαι σε σχέση με άλλη ενέργεια, δηλαδή σε σχέση με συγκεκριμένο χρονικό σημείο, είναι δυνατό να αποφύγει κανείς το σύνθετο Χρόνο και να χρησιμοποιήσει απλό τύπο του ρήματος, μαζί με μια ακόμα, κατάλληλη λέξη που να προσδιορίζει το ακριβές χρονικό σημείο της ενέργειας.

Έτσι αντί να πούμε:

«kiam via frato alvenis, **mi estis manĝanta**» (= όταν ο αδελφός σου έφτασε, έτρωγα),

μπορούμε απλά να πούμε:

«kiam via frato alvenis, **mi ankoraŭ manĝis**» (= όταν ο αδελφός σου έφτασε, ακόμα έτρωγα),

Είναι φανερό ότι χάρη στη λέξη **ankoraŭ** (=ακόμα) ο απλός τύπος του Παρωχημένου, «manĝis», αποδίδει τον ελληνικό Παρατατικό, δηλαδή δείχνει με απόλυτη σαφήνεια ότι η ενέργεια διαρκούσε (έτρωγα).

Επίσης αντί να πούμε:

«**mi estas manĝinta** mian supon» (=έχω φάει τη σούπα μου),

μπορούμε απλά να πούμε:

«**mi jam manĝis** mian supon»

Και εδώ, χάρη στη λέξη **jam** (=ήδη, πια), ο απλός τύπος του Παρωχημένου «manĝis» αποδίδει τον ελληνικό Παρακείμενο, δηλαδή δείχνει με απόλυτη σαφήνεια ότι η ενέργεια έχει γίνει και είναι τελειωμένη την ώρα που μιλάμε.

Επίσης αντί να πούμε:

«mi estos libera post la sepa, ĉar de la sesa ĝis la sepa **mi estos manĝanta** kun miaj gepatroj» (=θα είμαι ελεύθερος μετά τις επτά, γιατί από τις έξι μέχρι τις επτά θα τρώγω με τους γονείς μου),

μπορούμε απλά να πούμε:

«mi estos libera post la sepa, ĉar de la sesa ĝis la sepa **mi ankoraŭ manĝos** kun miaj gepatroj» (=θα είμαι ελεύθερος μετά τις επτά, γιατί από τις έξη μέχρι τις επτά θα τρώγω ακόμα με τους γονείς μου).

Και εδώ, χάρη στη λέξη **ankoraŭ** (=ακόμα), ο απλός τύπος του Μέλλοντα «manĝos», αποδίδει τον Ελληνικό Μέλλοντα Εξακολουθητικό, δηλαδή δείχνει με απόλυτη σαφήνεια ότι η ενέργεια θα έχει διάρκεια.

● Το ίδιο ισχύει και για τους τρεις σύνθετους Χρόνους της Εσπεράντο που δεν ανταποκρίνονται σε Χρόνους της ελληνικής Γραμματικής και δείχνουν την πρόθεση (πρόκειται, επρόκειτο, θα πρόκειται να...).

Και αυτοί οι σύνθετοι τύποι του ρήματος είναι καλό να αποφεύγονται, αφού είναι δυνατό να αποδοθεί η έννοια τους με άλλο, πολύ πιο απλό τρόπο.

Για να αποδώσουμε την πρόθεση μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε πολλές λέξεις, όπως: «**mi estas preta**» (=είμαι έτοιμος), «**mi intencas**» (=έχω την πρόθεση), «**mi planas**» (=σχεδιάζω), «**mi projektas**» (=σχεδιάζω) κ.λπ.

Έτσι, αντί να πούμε:

«ĉiufoje kiam vi venas en Ateno, tute hazarde **mi estas vojaĝonta** al

la provinco» (= κάθε φορά που έρχεσαι στην Αθήνα, εντελώς τυχαία πρόκειται να ταξιδέψω στην επαρχία)

μπορούμε απλά να πούμε:

«ĉiufoje kiam vi venas en Ateno, tute hazarde **mi estas preta** (ή **mi intencas**, ή **mi planas** κ.λπ.) **vojaĝi** al la provinco» (= κάθε φορά που έρχεσαι στην Αθήνα, εντελώς τυχαία, είμαι έτοιμος <ή προτίθεμαι, ή σχεδιάζω κ.λπ.> να ταξιδέψω στην επαρχία)

Επίσης αντί να πούμε:

«**mi estis forironta**, kiam alvenis miaj amikoj» (= επρόκειτο να φύγω όταν έφθασαν οι φίλοι μου)

μπορούμε απλά να πούμε:

«**mi estis preta** (ή **mi intencis**, ή **mi planis** κ.λπ.) **foriri**, kiam alvenis miaj amikoj» (= ήμουνα έτοιμος <ή είχα την πρόθεση, ή σχεδίαζα κ.λπ.> να φύγω, όταν έφθασαν οι φίλοι μου)

Τέλος, αντί να πούμε:

«mi estas certa, ke li venos, kiel kutime, kiam **mi estos forironta** de mia hejmo» (= είμαι βέβαιος ότι θα έρθει, όπως συνήθως, όταν θα πρόκειται να φύγω από το σπίτι μου)

μπορούμε απλά να πούμε:

«mi estas certa, ke li venos, kiel kutime, kiam **mi estos preta** (ή **mi intencos** ή **mi planos** κ.λπ.) **foriri** de mia hejmo» (= είμαι βέβαιος ότι θα έρθει, όπως συνήθως, όταν θα είμαι έτοιμος <ή θα προτίθεμαι, ή θα σχεδιάζω κ.λπ.> να φύγω από το σπίτι μου)

● Το βοηθητικό ρήμα **esti** σχηματίζει σύνθετους Χρόνους χρησιμοποιούμενο σε όλους τους τύπους του (kondicionalo **-us**, Volitivo **-u**, Infinitivo **-i**).

Έτσι:

— se mi povus, **mi estus trinkinta** la tutan vinon (= αν μπορούσα θα είχα πιει όλο το κρασί).

— kiam mi venos, **vi estu fininta** vian tutan laboron (= όταν θα έρθω να έχεις τελειώσει όλη τη δουλειά σου).

— Je la sesa vi devas **esti fininta** vian tutan laboron (= στις έξη πρέπει να έχεις τελειώσει όλη τη δουλειά σου)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

abunda = άφθονος
boato = βάρκα
biciklo = ποδήλατο
danci = χορεύω
daŭri = διαρκώ
folio = φύλλο
folkloro = φολκλόρ
fremda = ξένος
freneza = τρελός
fronto = μέτωπο (πολεμικό)
gramofono = γραμμόφωνο
hotelo = ξενοδοχείο
insulo = νησί
intenci = προτίθεμαι
kalmaro = καλαμάρι
karpo = κυπρίνος
konkurso = αγώνας, διαγωνισμός
korbo = καλάθι
krizofrizo = τσιπούρα
kuzo = ξάδελφος
kverko = βελανιδιά
kvieta = ήρεμος
lui = νοικιάζω (μισθώνω)
maniero = τρόπος
molusko = μαλάκιο
monaĥo = μοναχός, καλόγερος
mugilo = κέφαλος
nigra = μαύρος
organizi = οργανώνω
pagelo = λιθρίνι
pensiono = πανσιόν
polpo = χταπόδι
rajdi = ιππεύω
regiono = περιοχή
reto = δίχτυ
roko = βράχος
salti = πηδώ
sekreto = μυστικό
sepio = σουπιά
sincera = ειλικρινής
soleo = γλώσσα (ψάρι)
triglo = μπαρμπούνι
tro = υπερβολικά
turisto = περιηγητής, τουρίστας

ΚΕΙΜΕΝΟ (TEKSTO)

En la vilaĝo, ankaŭ Maria havas la okazon vere sin amuzi, eĉ per abundaj manieroj.

Ŝi, kun siaj multaj kuzoj kaj kuzinoj, faras, preskaŭ ĉiutage, longajn ekskursojn sur la montetoj kaj en arbaroj proksimaj al la vilaĝo.

Tie, la junuloj eltrovas[1] tute nekonatajn, eĉ por la vilaĝanoj mem, belegajn lokojn.

Ili vizitas najbarajn vilaĝojn, ekskursas per bicikloj, organizas konkursojn, kaj ĝenerale ili trovas la manieron esti en senĉesa movado, de la frua materno ĝis la malfrua vespero.

Tio, kion Maria aparte ĝuas, estas la rajdado. Ŝia plej aĝa kuzo, Sta-

1. Από τη σύνθεση των λέξεων «**trovi**» (= βρίσκω) και **el** (= εκ, από) σχηματίζεται το ρήμα «**eltrovi**» που σημαίνει «ανακαλύπτω, εξευρίσκω».

matis, kiu bone scias ŝian amon al la ĉevaloj, donas al ŝi sian plej belan kaj kvietan[2] ĉevalinon, unu vere belan, nigran beston, al kiu Maria povas oferi sian tutan tagon. Kompreneble, ŝi meniam forgesas fari fotojn, kiujn, ŝi, tute fiera, montras al siaj atenaj kamaradinoj.

Ofte la vesperon, la junuloj iras per bicikloj al la plej granda vilaĝo de la regiono, kie estas diskoteko.[3] Tie ili dancas ĝis malfrue.

Estas vere, ke tio ne plâcas al sinjoro Janis, kiu kredas, ke la gramofono de la kafejo, en ilia propra vilaĝo, kaj la bela, malgranda placo kun la maljunaj foliriĉaj kverkoj, povus tre bone oferi al la junuloj la eblon danci, eĉ apud siaj domoj kaj konatoj.

Li, krome, tute ne povas kompreni, kial ne sufiĉas al la nuntempaj junuloj la belaj folkloraj[4] dancoj kaj kantoj de sia patrujo, sed ili preferas saltadi «kiel frenezuloj» en mallumaj diskotekoj.

Tamen, lia demando restas kompreneble nerespondita, aŭ almenaŭ nenia ekspliko sufiĉas al li.

La ferioj de la familio Georgopulos ne finiĝas en la vilaĝo.

La dua granda amo de sinjoro Vasilis, kaj de la tuta familio, estas la maro. Tiel, ĉiujare la familio pasigas la duonon de siaj ferioj, en alia ĉiufoje insulo.

Ĝis nun, ĉiuj kune, aŭ la gepatroj solaj, vizitis multajn insulojn, sed la grekaj insuloj estas abundaj, tiel ke restas ankoraŭ sufiĉe multaj.

En la insulo ili loĝas en hotelo, aŭ luas ĉambron en pensiono aŭ en gastejo. Tio dependas de la ebloj oferataj de la loko kaj la tempo de la ferioj, ĉar, kompreneble, en la somero ĉiuj insuloj pleniĝas je fremdaj kaj enlandaj turistoj.

Tie ĉi la interesoj de la geedzoj disiĝas. Sinjoro Vasilis ĉiam intencas viziti la tutan insulon. Li volas vidi, se eble, ĉiun vilaĝon, ĉiun preĝejon, ĉiun monaĥejon kaj vidindaĵon de la insulo.

---

2. Το επίθετο «**kvieta**» σημαίνει «ήρεμος». Επομένως: «**kvieta** maro, besto, homo, karaktero, vizaĝo, nokto κ.λπ.» (= ήρεμη θάλασσα, ζώο, άνθρωπος, χαρακτήρας, πρόσωπο, νύχτα κ.λπ.). Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση της λέξης αυτής με το επίθετο «**trankvila**» που σημαίνει «ήσυχος», δηλαδή «που δεν έχει ή δεν προκαλεί έννοιες, φόβο, πάθος, θυμό κ.λπ.». Έτσι: «μείνε ήσυχος» (= vi restu **trankvila**),«άσε με ήσυχο» (= lasu min **tranvila**), και «**trankvila** infano, dormo, spirado, diskutado, vetero κ.λπ.» (= ήσυχο παιδί, ύπνος, αναπνοή, συζήτηση, καιρός κ.λπ.).

3. Η λέξη «**diskoteko**» που προέρχεται βέβαια από το Ελληνικά, έχει πρώτη σημασία, όπως και στη Γλώσσα μας «θήκη για δίσκους μουσικής». Μεταφορικά σημαίνει «κέντρο διασκέδασης, όπου παίζονται δίσκοι μουσικής».

4. Η διεθνής λέξης «**folkloro**» σημαίνει «λαϊκές παραδόσεις και έθιμα». Επομένως το επίθετο «**foklora**» σημαίνει «αυτός που αναφέρεται ή αφορά τη λαϊκή παράδοση και έθιμα», έννοια που συνηθίστηκε να αποδίδεται και στα Ελληνικά με τη λέξη «φολκλορικός».

Li ankaŭ preferas oferi multan tempon al la fiŝkaptado.

Li fieras pri siaj scioj kaj pri sia kapableco en la fiŝkaptado, kaj, kiel sinjorino Evangelia moke diras, li prezentas sin kiel la plej bonan fiŝkaptiston en la mondo.

Estas tamen vere, ke sinjoro Vasilis estas tre kapabla en tiu ĉi sporto.

Ĉie, kien li iras, li konatiĝas kun lokaj spertaj fiŝistoj,[5] al kiuj post nelonge li fariĝas amiko.

Li do lernas de ili ĉiun sekreton pri la fiŝkaptado, ĉiam aŭskultante respekte, ne nur konsilojn, sed ankaŭ la ordinarajn troajn historiojn de la fiŝkaptistoj.

Li helpas al la preparado de la retoj, de la hokoj, de la logaĵoj,[6] kaj kelkfoje li partoprenas noktan fiŝkaptadon de la profesiaj fiŝkaptistoj, kiu ordinare daŭras dum la tuta nokto.

Tiel, preskaŭ la tutan matenon, ofte la vesperon aŭ la nokton, li pasigas fiŝkaptante, aŭ en boato[7] aŭ en difinita, prefere plenroka kaj trankvila loko, kie, laŭ la certaj informoj de la spertuloj, estas multaj fiŝoj.

Ofte li revenas kun la korbo malplena, tamen preta alfronti[8] la mokojn de la tuta familio. Kelkfoje li, tre fiera, prezentas kelkajn kaj, ne tre ofte,

---

5. Η λέξη «**fiŝisto**», σύνθεση της λέξης «**fiŝo**« (= ψάρι) και του επιθήματος **ist**, που δείχνει το επάγγελμα ή τη διαρκή ενασχόληση, σημαίνει «ψαράς». Είναι φανερό ότι η λέξη αυτή (ψαράς) περιλαμβάνει γενικά κάθε επάγγελμα που αφορά τα ψάρια. Έτσι δείχνει αυτόν που τα ψαρεύει αλλά και αυτόν που τα πουλάει ή και αυτόν που τα εκτρέφει. Αν λοιπόν κανείς θέλει να κυριολεκτήσει, πρέπει να χρησιμοποιήσει σύνθετες λέξεις όπως «**fiŝkaptisto**» (= αυτός που ψαρεύει), «**fiŝvendisto**» (= αυτός που πουλάει ψάρια), «**fiŝbredisto**» (= εκτροφέας ψαριών) κ.λπ.

Όπως έχει αναλυτικά εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα, το επίθημα **ist** δείχνει γενικά το επάγγελμα ή τη διαρκή, πολύ συχνή ενασχόληση. Όμως συχνά το επάγγελμα στη γενική του έννοια περιλαμβάνει τον κατασκευαστή αλλά και τον πωλητή. Δηλαδή η λέξη «**panisto**» δείχνει γενικά τον ασχολούμενο με το ψωμί, επομένως και τον αρτοποιό και τον αρτοπώλη. Όταν όμως οι δύο ιδιότητες δεν συμπίπτουν στο ίδιο πρόσωπο και θέλουμε να κυριολεκτήσουμε, είναι καλό να χρησιμοποιούμε σύνθετες λέξεις με τη βοήθεια των λέξεων «**faristo**» (= κατασκευαστής) και «**vendisto**» (= πωλητής). Έτσι: «**panfaristo**» (= αρτοποιός), «**meblofaristo**» (= επιπλοποιός), «**ŝufaristo**» (= υποδηματοποιός), αλλά «**panvendisto**» (= αρτοπώλης), «**meblovendisto**» (= επιπλοπώλης), «**ŝuvendisto**» (= υποδηματοπώλης) κ.λπ.

6. «**Logaĵo**», λέξη που σχηματίζεται από το ρήμα «**logi**» (= ελκύω, τραβάω) και το επίθημα **aĵ** που δείχνει το συγκεκριμένο πράγμα. Επομένως «**logaĵo**» (= δόλωμα).

7. Η λέξη «**boato**» σημαίνει «βάρκα», δείχνει δηλαδή το μικρό πλεούμενο, που συνήθως κινείται μόνο με κουπιά. Το σκάφος που είναι πιο μεγάλο από τη βάρκα (boato), αλλά πιο μικρό από το πλοίο (ŝipo) και κινείται συνήθως με πανιά ή μηχανή αποδίδεται με τη λέξη «**barko**», που ανταποκρίνεται στην ελληνική «καΐκι».

8. Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση μεταξύ των λέξεων «**frunto**» (= μέτωπο του προσώπου, κούτελο) και «**fronto**» (= μέτωπο πολέμου, πολεμικών συγκρούσεων). Η διευκρίνι-

multajn fiŝojn. Povas esti nur moluskoj: polpoj, sepioj, kalmaroj, sed povas ankaŭ esti mugiloj, pageloj, karpoj aŭ soleoj.

Kiam li sukcesas kapti krizofrizojn aŭ triglojn, li estas ankoraŭ pli fiera kaj gajnas la sinceran admiron de la edzino, kiu vole-nevole rekonas la senduban lertecon de la «granda fiŝkaptisto».

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKOJ)

foliriĉa = riĉa je folioj
vidindaĵo = aĵo vidinda, aĵo inda je la vido.
konatiĝas = iĝas konato.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε πλήρεις φράσεις:

1) Kie Maria kaj ŝiaj gekuzoj ekskursas, kaj kion ili eltrovas?
2) Kial la junuloj vizitas vespere la grandan vilaĝon de la regiono?
3) Kie la familio pasigas la duonon de siaj ferioj?
4) Ĉu sinjoro Vasilis vizitis ĝis nun ĉiujn grekajn insulojn? Se ne, kial?
5) Kie, en la insulo, la familio loĝas?
6) Ĉu oni facile trovas liberan loĝlokon en insulo dum la somero? Se ne, kial?
7) Kion sinjoro Vasilis deziras vidi en ĉiu insulo?
8) Pri kio ankoraŭ sinjoro Vasilis sin okupas?
9) Kun kiuj sinjoro Vasilis konatiĝas en la insulo kaj kial?
10) Kion sinjoro Vasilis alfrontas, kiam li ne sukcesas kapti fiŝojn?

ση γίνεται, γιατί στα Ελληνικά και για τις δύο περιπτώσεις χρησιμοποιούμε την ίδια λέξη.

Από τη λέξη «fronto» και την πρόθεση **al** σχηματίζεται το ρήμα «**alfronti**» (= αντιμετωπίζω).

β) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω φράσεις χρησιμοποιώντας, όπου η υπογράμμιση, σύνθετο χρόνο του ρήματος:

1) Πριν μερικές μέρες **πουλούσα** το αυτοκίνητό μου.
2) Μου είπαν ότι μετά μια ή δυο μέρες **θα έχω πουλήσει** το αυτοκίνητό μου.
3) Μέχρι χθες δεν **είχα πουλήσει** το αυτοκίνητό μου.
4) Νομίζω ότι μετά μερικές μέρες ακόμα **θα πουλάω** το αυτοκίνητό μου.
5) Δεν μπορεί να σου δώσει το αυτοκίνητό του γιατί το **έχει πουλήσει**.

γ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω φράσεις, χρησιμοποιώντας, όπου η υπογράμμιση, σύνθετο χρόνο του ρήματος:

1) Αν μπορούσα **θα είχα αγοράσει** καινούργια ρούχα.
2) **Έχει αγοράσει** καινούργιο παντελόνι αλλά φοράει ακόμα το παλιό.
3) Ο αδελφός μου **πρόκειται να αγοράσει** καινούργιο παντελόνι.
4) Αλλά εκείνο το παντελόνι, που του άρεσε, δεν (το) βρήκε, γιατί το **είχαν πουλήσει**.
5) Δεν θα είμαι στο σπίτι μου στις έξη, γιατί τότε **θα αγοράζω** καινούργιο πανελόνι.
6) Μετά τρία χρόνια **θα έχω αγοράσει** τρία παντελόνια.
7) Όμως είναι βέβαιο ότι τα παντελόνια που **θα έχω αγοράσει**, θα είναι παλιά.
8) Αν αυτό εδώ το παντελόνι (το) **είχα αγοράσει** πριν δύο χρόνια, θα ήταν κιόλας παλιό.
9) Όταν λοιπόν **θα πρόκειται να αγοράσω** καινούργια ρούχα, θα σκεφθώ πολύ γι' αυτό.
10) Όταν συνέβη αυτό, ο αδελφός μου **αγόραζε** παντελόνι.
11) Όμως πρόσεξε, πρέπει **να έχεις αγοράσει** το παντελόνι, όταν θα (το) πεις αυτό στον πατέρα.
12) Θυμάμαι ότι όταν **επρόκειτο να αγοράσω** παντελόνι, ο πατέρας δε μου έδωσε λεφτά.

δ) Αποδώστε στα Ελληνικά τις πιο κάτω φράσεις:

1) Kiam mia amiko venis, mi estis leganta.
2) Kiam ŝia amiko venos, mi estos foririnta.
3) Kiam via amiko venos, mi estos legonta.
4) Kiam nia amiko venis, ni estis legintaj.
5) Se viaj amikoj venus pli malfrue, mi estus foririnta.
6) Kiam mia amikino venas, mi estas forironta.
7) Kiam mia amiko venas, vi estas legintaj.
8) Kiam mia amiko venas, mi devas esti leginta.

9) Kiam viaj amikinoj venos, vi ne estu foririnta.
10) Kiam niaj amikoj venos, mi estos leganta.
11) Kiam mia amiko venis, mi estis legonta

ε) Αποδώστε στις Εσπεράντο τις προτάσεις:

1) Τέτοιο αυτοκίνητο δεν αγοράζεται.
2) Το αυτοκίνητο πουλιόταν.
3) Το αυτοκίνητο θα πουλιέται.
4) Το αυτοκίνητο είχε αγοραστεί.
5) Το αυτοκίνητο τότε θα αγοραζόταν.
6) Το αυτοκίνητο είναι για (πρόκειται) να πουληθεί.
7) Το αυτοκίνητο έχει αγοραστεί.
8) Το αυτοκίνητο θα έχει πουληθεί.
9) Το αυτοκίνητο να πουληθεί.
10) Το αυτοκίνητο θα είχε αγοραστεί.
11) Το αυτοκίνητο πουλήθηκε.

στ) Στις πιο κάτω φράσεις αντικαταστείστε τους συνθετους χρόνους του ρήματος με απλούς, χωρίς όμως να αλλάξετε τη σημασία κάθε φράσης:

1) Kiam mia amiko telefonis al mi, mi estis laboranta.
2) Kiam vi decidos veni, mi estos foritonta.
3) Vi ne ĝenas min, mi estas fininta mian laboron.
4) Kial vi venis tiel malfrue? Nun mi estas dormonta.
5) Mi ne venos kun vi, ĉar mi estos laboranta je la sepa.
6) Kiam vi frapis la pordon, mi estis forironta.

ΜΑΘΗΜΑ 30ο

ΠΡΟΘΗΜΑ «ek» (PREFIKSO «ek»)

● Το πρόθημα **ek** έχει και προσδίνει την έννοια της απαρχής ή του ξαφνικού και στιγμιαίου. Χρησιμοποιείται συνήθως σε συνθέσεις του με ρήματα, ως επί το πλείστον ενεργητικά, και δείχνει την απαρχή της ενέργειας ή τη στιγμιαία ενέργεια.
Έτσι:

— iri = πηγαίνω → **ek**iri = ξεκινώ (αρχίζω να πηγαίνω)
— dormi = κοιμάμαι → **ek**dormi = αποκοιμιέμαι (αρχίζω να κοιμάμαι)
— bruli = καίγομαι → **ek**bruli = ανάβω (αρχίζω να καίγομαι)
— krii = φωνάζω → **ek**krii = ξεφωνίζω (φωνάζω ξαφνικά, στιγμιαία)
— pluvo = βροχή → **ek**pluvi = αρχίζει να βρέχει
— vidi = βλέπω → **ek**vidi = διακρίνω (ξαφνικά, στιγμιαία βλέπω)
— koleri = θυμώνω → **ek**koleri = εξοργίζομαι (ξαφνικά θυμώνω ή αρχίζω να θυμώνω)
— salti = πηδάω → **ek**salti = αναπηδάω (ξαφνικά, στιγμιαία πηδάω)
— kuri = τρέχω → **ek**kuri = αρχίζω, ξεκινώ να τρέχω
— labori = εργάζομαι → **ek**labori = αρχίζω να εργάζομαι

Σημειώσεις

● Όπως έχει σημειωθεί σε προηγούμενο μάθημα, το πρόθημα **ek** χρησιμεύει και σαν επιφώνημα και αποδίδει το ελληνικό «εμπρός!».

«Vi komencu vian laboron, **ek**!» (= άρχισε τη δουλειά σου, εμπρός!)

● Το πρόθημα **ek** χρησιμοποιείται ακόμα σε συνθέσεις του με την πρόθεση **de**, όταν αυτή έχει έννοια χρονική.

Έτσι:

«**ekde** la pasinta semajno mi senĉese laboras» (= από την περασμένη εβδομάδα αδιάκοπα δουλεύω).

«**ekde** lia naskiĝo ĝis nun pasis dudek jaroj» (= από τη γέννησή του μέχρι τώρα πέρασαν είκοσι χρόνια).

Η χρήση του προθήματος **ek** σ' αυτή την περίπτωση μόνο έμφαση προσδίνει στην χρονική **de**, δίνει δηλαδή την σημασία «αρχίζοντας από...» ή «αρχίζοντας να μετράμε από...».

Είναι επομένως φανερό πως η εννοιολογική διαφορά είναι ασήμαντη, αφού στα πιο πάνω παραδείγματα αν αντί της λέξης **ekde** χρησιμοποιούσαμε μόνο την πρόθεση **de**, η έννοια των προτάσεων θα ήταν σχεδόν η ίδια.

ΕΠΙΘΗΜΑ «ing» (SUFIKSO «ing»)

- Το επίθημα **ing** έχει και προσδίνει την έννοια της θήκης.

Χρησιμοποιείται σε συνθέσεις του με ουσιαστικά και δείχνει τη θήκη, δηλαδή το αντικείμενο, στο οποίο τοποθετείται σταθερά ή εφαρμόζει κάποιο άλλο αντικείμενο.

Έτσι:

fingro = δάκτυλο → **fingringo** = δακτυλήθρα
kandelo = κερί → **kandelingo** = κηροπήγιο
cigaredo = τσιγάρο → **cigaredingo** = πίπα τσιγάρου
plumo = πένα → **plumingo** = κονδυλοφόρος

- Είναι φανερό ότι το επίθημα **ing** έχει πολύ περιορισμένη εφαρμογή.

Σημείωση

- Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση μεταξύ του επιθήματος **ing** και του επιθήματος **uj**, που όπως έχει εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα, εκτός των άλλων, δείχνει το δοχείο, το σκεύος ή το αντικείμενο, που προορίζεται για την τοποθέτηση ή τη διατήρηση κάποιου πράγματος ή υλικού (monujo = πορτοφόλι, inkujo = μελανοδοχείο, salujo = αλατιέρα, supujo = σουπιέρα, leterujo = γραμματοκιβώτιο κ.λπ.).

Η διαφορά είναι φανερή, αφού το επίθημα **ing** δείχνει θήκη στην οποία κάτι εφαρμόζει σταθερά.
Έτσι.

cigaredingo = πίπα τσιγάρου
cigaredujo = τσιγαροθήκη, ταμπακιέρα

● Το επίθημα **ing** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το ουσιαστικό **ingo** (= θήκη)

«Kiam vi ne uzas vian tranĉilon, vi devas meti ĝin en ĝian **ingon**» (= όταν δε χρησιμοποιείς το μαχαίρι σου, πρέπει να το βάζεις στη θήκη του).

ΕΠΙΘΗΜΑ «end» (SUFIKSO «end»)

● Το επίθημα **end** έχει και προσδίνει την έννοια του πρακτέου.

Χρησιμοποιείται συνήθως σε συνθέσεις του με ρήματα, και σχηματίζει επίθετα που έχουν τη σημασία «που πρέπει να...».

Αντιστοιχεί στο επίθημα «τέος» της ελληνικής καθαρεύουσας (πρακτέος, πληρωτέος, επιστρεπτέος, απορριπτέος κ.λπ.).
Έτσι:

— pagi = πληρώνω → pag**enda** = πληρωτέος (που πρέπει να πληρωθεί)
— fari = κάνω → far**enda** = πρακτέος (που πρέπει να γίνει)
— sekvi = ακολουθώ → sekv**enda** = ακολουθητέος (που πρέπει να ακολουθηθεί)
— âceti = αγοράζω → âcet**enda** = αγοραστέος (που πρέπει να αγοραστεί)

και:

«libro **legenda**» (= βιβλίο που πρέπει να διαβαστεί)
«leciono **lernenda**» (= μάθημα που πρέπει να μαθευτεί)
«laboro **finenda**» (= δουλειά που πρέπει να τελειώσει)
«ekzemplo **sekvenda**» (= παράδειγμα που πρέπει να ακολουθηθεί)
«ŝuldo **pagenda**» (= χρέος που πρέπει να πληρωθεί)
«letero **skribenda**» (= γράμμα που πρέπει να γραφτεί)
«vesto **purigenda**» (= ρούχο που πρέπει να καθαριστεί)

«medikamento **trinkenda**» (= φάρμακο που πρέπει να πιωθεί)

● Το επίθημα **end** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει:

α) Το επίθετο **enda** (= που πρέπει να γίνει)

«vi rapidu, tiu ĉi laboro estas **enda**» (= βιάσου, αυτή η δουλειά πρέπει να γίνει)

«labori estas **ende**» (= το να δουλεύεις είναι υποχρεωτικό)

β) Το ρήμα **endi** (= οπωσδήποτε πρέπει), που χρησιμοποιείται απρόσωπα.

«**endas** regi iam paco en la mondo» (= πρέπει <είναι απαραίτητο> να επικρατήσει κάποτε ειρήνη στον κόσμο)

«**endas** pluvi ĉar la tero estas tute seka» (= πρέπει <είναι απαραίτητο> νά βρέξει, γιατί η γη είναι εντελώς ξερή)

ΠΡΟΘΗΜΑ «pra» (PREFIKSO «pra»)

● Το πρόθημα **pra** έχει και προσδίνει την έννοια του προηγούμενου η του επόμενου, σε ό,τι αφορά το βαθμό συγγένειας, δείχνει δηλαδή τον προς τα πάνω ή προς τα κάτω συγγενή.

Έτσι:

avo = παπούς → **pra**avo = πρόπαπος
avino = γιαγιά → **pra**avino = προγιαγιά
nepo = εγγονός → **pra**nepo = δισέγγονος
nepino = εγγονή → **pra**nepino = δισεγγονή
prapraavo = προ-πρόπαπος
prapranepo = τρισέγγονος κ.λπ.

και:

prapatroj = πρόγονοι
prafiloj = απόγονοι

● Το πρόθημα **pra** σε συνθέσεις του με άλλες λέξεις, που δεν δείχνουν συγγένεια, δηλώνει το πρωταρχικό, πρωτόγονο, αυτό που ανήκει στο απώτερο παρελθόν.

Έτσι:

— **historio** = Ιστορία → **pra**historio = προϊστορία

— **homo** = άνθρωπος → **pra**homo = πρωτόγονος ή προϊστορικός άνθρωπος
— **besto** = ζώο → **pra**besto = προϊστορικό ζώο
— **epoko** = εποχή → **pra**epoko = προϊστορική εποχή

● Το πρόθημα **pra** μόνο του, ως αυτοτελής ρίζα, σχηματίζει το επίθετο **praa** (= πρωταρχικός, πρωτόγονος, αρχέγονος, πανάρχαιος)

«en la **praa** epoko, la homoj estis sovaĝaj» (= στην πρωτόγονη εποχή οι άνθρωποι ήταν άγριοι)
«sciencistoj ekzamenas la **praan** historion de la lando» (= επιστήμονες εξετάζουν την πανάρχαια ιστορία της χώρας)

ΧΡΩΜΑΤΑ (KOLOROJ)

● Τα βασικά χρώματα, στην Εσπεράντο, αποδίδονται:

blanka = άσπρος
nigra = μαύρος
flava = κίτρινος
ruĝa = κόκκινος
blua = μπλε, γαλάζιος

● Τα κύρια παράγωγα χρώματα αποδίδονται:

verda = πράσινος
bruna = καφέ
griza = γκρίζος

● Τα υπόλοιπα παράγωγα χρώματα σχηματίζονται, όπως και στα Ελληνικά, από το όνομα του άνθους, του καρπού, του ορυκτού ή του αντικειμένου, από το οποίο προέρχονται (πορτοκαλί, λαδί, χρυσαφί κ.λπ.), συνήθως σε σύνθεση με τη λέξη **koloro** (= χρώμα) στην επιθετική της μορφή (kolora).
Έτσι:
rozo = τριαντάφυλλο

roza ή **rozkolora** = χρώματος ροζ
oranĝo = πορτοκάλι
oranĝa ή **oranĝkolora** = χρώματος πορτοκαλί
violo = βιολέτα
viola ή **violkolora** = χρώματος βιολετί, μωβ
cindro = στάχτη
cindrokolora = χρώματος σταχτί
oleo = λάδι
olekolora = χρώματος λαδί
sepio = σουπιά
sepikolora = χρώματος μελανί
turkiso = τιρκουάζ (πέτρα-ορυκτό)
turkiskolora = χρώματος τιρκουάζ
smeraldo = σμαράγδι
smeralda ή **smeraldkolora** = χρώματος σμαραγδί
oro = χρυσάφι
orkolora = χρώματος χρυσαφί
arĝento = ασήμι
arĝentkolora = χρώματος ασημί
sukceno = κεχριμπάρι
sukcenkolora = χρώματος κεχριμπαρί

● Οι αποχρώσεις αποδίδονται, όπως σε προηγούμενο μάθημα έχει εξεταστεί, με το επίθημα **et** σε συνθέσεις του με τα ονόματα των χρωμάτων Έτσι:

ruĝ**eta** = κοκκινωπός
flav**eta** = κιτρινωπός
verd**eta** = πρασινωπός
blu**eta** = γαλαζωπός κ.λπ.

Οι αποχρώσεις μπορούν επίσης να αποδοθούν με σύνθεση των ονομάτων των χρωμάτων με το επίρρημα, που σχηματίζεται από το ρήμα **dubi** (= αμφιβάλω).
Έτσι:

duberuĝa = κοκκινωπός (αμφίβολα κόκκινος)
dubeflava = κιτρινωπός (αμφίβολα κίτρινος)
dubeverda = πρασινωπός (αμφίβολα πράσινος)
dubeblua = γαλαζωπός (αμφίβολα γαλάζιος)

● Όταν αναφερόμαστε σε αντικείμενα με δύο ή περισσότερα χρώματα, είναι σαν να αποδίδουμε σ' αυτά διπλό, τριπλό κ.λπ. χαρακτηρισμό ή ιδιότητα. Επομένως, όπως σε προηγούμενο μάθημα έχει εξεταστεί, στις

περιπτώσεις αυτές χωρίζουμε τις λέξεις με παύλα, αφού δεν πρόκειται για σύνθετες λέξεις.
Έτσι:

blua-blanka = μπλε-άσπρος
blua-blanka-ruĝa = μπλε-άσπρος-κόκκινος
ruĝa-nigra-flava = κόκκινος-μαύρος-κίτρινος

και:

«la greka flago estas **blua-blanka**, la franca estas **blua-blanka-ruĝa**, kaj la germana **ruĝa-nigra-flava**» (= η ελληνική σημαία είναι μπλε-άσπρη, η γαλλική είναι μπλε-άσπρη-κόκκινη, και η γερμανική κόκκινη-μαύρη-κίτρινη).

● Όταν αναφερόμαστε σε αντικείμενα με διπλή απόχρωση, δηλαδή που το χρώμα τους δεν είναι φανερά ένα, αλλά παρουσιάζονται με δύο ή περισσότερα χρώματα, τότε χρησιμοποιούμε, όπως και στα Ελληνικά, σύνθετη λέξη από τα δύο ή περισσότερα χρώματα.
Έτσι:

«la ombro de la arboj havis koloron **nigrebluan**» (= η σκιά των δέντρων είχε χρώμα μαυρομπλε)
«la floroj estis **ruĝeflavaj**» (= τα λουλούδια ήταν κοκκινοκίτρινα)
«la ĉielo aspektis tra la densaj branĉoj preskaŭ **verdeblua**» (= ο ουρανός φαινόταν μέσα από τα πυκνά κλαδιά, σχεδόν πρασινογάλανος).

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ (LEKSIKO)

aserti = διαβεβαιώνω, επιβεβαιώνω
bedaŭri = λυπάμαι
bikino = μπικίνι (μαγιό)
ĉasi = κυνηγώ, θηρεύω
ĉielo = ουρανός
dezerto = έρημος
digno = αξιοπρέπεια
distri = διασκεδάζω (μετ.)
fajro = φωτιά
flamo = φλόγα
harpuno = καμάκι
klara = διαυγής, καθαρός
konduti = συμπεριφέρομαι, διάγω
konko = κοχύλι
krado = σχάρα, κιγκλίδωμα
kuŝi = είμαι ξαπλωμένος, κοίτομαι, κείμαι
luno = φεγγάρι
mamo = μαστός
masko = μάσκα
miri = απορώ, εκπλήσσομαι
naĝi = κολυμπώ

nuda = γυμνός
ondo = κύμα
pafi = εκτοξεύω, πυροβολώ
pikniko = πικ-νικ
plaĝo = πλαζ
profunda = βαθύς
provizi = εφοδιάζω
rosti = ψήνω
sablo = άμμος
signo = σημάδι, σημείο
ŝerci = αστειεύομαι
ŝtono = πέτρα
trafi = πετυχαίνω (στόχο, σκοπό)
volonte = ευχαρίστως

KEIMENO (TEKSTO)

La ceteraj membroj de la familio preferas pasigi sian tempon naĝante kaj ĝuante la sunon.

Kiel la plimulto de la feriantoj, sinjorino Evangelia kaj Maria pasigas preskaŭ sian tutan matenon en la plaĝo kuŝante sur la sablo.

De tempo al tempo, kiam la sunradioj bruligas ilin, ili enakviĝas kaj longe naĝas en la bluaj kaj klaraj akvoj.

Ili ambaŭ estas tre bonaj naĝistinoj. Per bela naĝostilo ili malproksimiĝas de la bordo al lokoj tre profundaj, kie la akvo estas pli malvarma kaj pli klara. Tie ili sin lasas sur la trankvila supraĵo[1] de la maro kaj denove ĝuas la sunbrilon.

Ili amas kaj plene ĝuas la maron kaj la sunon, tiel ke, en la fino de la ferioj, ili revenas hejmen tute brunigitaj de la suno.

Tio kaŭzas ĉiam la miron de la avino, kiu tute ne povas kompreni, kial al la nuntempaj virinoj tiom plaĉas bruniĝi kaj sin prezenti kiel nigrulinojn, dum en ŝia epoko la brila blankeco estis signo de aparta virina ĉarmo.

Alia afero, kiu kaŭzas veran indignon al la avino, estas la virinaj bankostumoj.

Maria ne perdas la okazon montri al ŝi la fotojn el siaj ferioj, kaj la avino, vidante sian nepinon en[2] malgranda bikino, ekkoleras kontraŭ ŝi kaj precipe kontraŭ sia filino kaj sia bofilo.

Ŝi ja opinias nedelikata ŝerco de siaj genepoj la aserton, ke la plej multaj

---

1. Από το επίρημμα «**supre**» (= άνω, πάνω) και το επίθημα **aĵ** σχηματίζεται η λέξη «**supraĵo**» (= το πάνω πράγμα, το πάνω μέρος). Επομένως «**supraĵo** de la maro, de la akvo, de la tablo» (= πάνω μέρος <επιφάνεια> της θάλασσας, του νερού, του τραπεζιού». Εν τούτοις η ελληνική λέξη «επιφάνεια», δηλαδή η έξω όψη ενός πράγματος γενικά, όχι μόνο το πάνω μέρος, αποδίδεται με τη λέξη «**surfaco**» (= επιφάνεια).

2. Ενώ στα Ελληνικά λέμε «τον είδα με μαγιό, με κοστούμι, με όμορφα ρούχα κ.λπ.» στην Εσπεράντο σ' αυτές τις περιπτώσεις χρησιμοποιούμε την πρόθεση **en**. Έτσι λέμε: «mi vidis lin en bankostumo, en kostumo, en belaj vestoj».

junulinoj sin prezentas nudmamaj en la plaĝoj. Ŝi, kompreneble, tute ne povas kredi tian «fiaĵon», kvankam ŝi estas tute certa, ke la mondo jam tute aĉiĝis.

Maria vane klopodas konvinki la avinon, ke ŝi devas fariĝi pli moderna. Ŝi sukcesas nur kolerigi ŝin ankoraŭ pli multe, kaj finfine ŝi devas aŭskulti la senfinajn konsilojn de la maljunulino, pri la deca konduto de la bonaj kaj dignaj fraŭlinoj.

En la insulo ordinare ferias la tuta familio kune.

La du knaboj, same kiel ilia patro, amas la fiŝadon. Ili tamen preferas praktiki la submaran ĉasadon.

Provizite per fiŝpafiloj, tranĉiloj, maskoj kaj aliaj taŭgaj iloj, ili subnaĝas en profundaj akvoj, serĉante grandajn fiŝojn.

Ordinare ili trafas nenion, tamen tia fiŝado donas al ili la eblon ĝui la mirindajn bildojn, kiujn prezentas la fundo de la maro, kaj kolekti belkolorajn marajn ŝtonojn kaj konkojn.

Belegaj tiaj ŝtonoj kaj konkoj, kun strangaj formoj kaj koloroj, ornamas la ĉambron de la junuloj.

Sinjoro Vasilis, amanto de la tradicia fiŝado, tute malestimas la submaran ĉasadon, kaj li ne perdas la okazon moki siajn filojn, kiam ili revenas de la fiŝado alportante nur belajn ŝtonojn. Li diras al ili, ke oni tute ne bezonas fiŝpafilojn kaj harpunojn por «ĉasi» ŝtonojn.

La junuloj redonante la mokon respondas, ke estas pli bone trafi ŝtonojn ol reveni kun tute malplena korbo, kiel li ordinare faras.

Tamen la junuloj ne estas tiel varmaj amantoj de la fiŝado, kiel ilia patro.

Ili preferas sin distri kun siaj samaĝuloj, kaj ili povas fari tion per multaj manieroj. Ĉie ili havas aŭ akiras geamikojn, kun kiuj ili naĝas, sportas, dancas, promenadas aŭ ekskursas.

Tiel, la tempo de la ferioj pasas tute senzorge kaj agrable, sed bedaŭrinde[3] tre rapide.

De tempo al tempo, kiam la fiŝado de sinjoro Vasilis estas sukcesa kaj la fiŝoj multaj, niaj herooj organizas piknikon.

Tion volonte partoprenas la tuta familio kaj kelkaj koraj amikoj.

Tiaj piknikoj prefere okazas en fora kaj kiel eble plej dezerta marbordo, sub la lumo de la luno, tute malproksime de ĉia bruo, krom tiu de la ondoj.

Tie oni bruligas fajron kaj tostas,[4] sur krado aŭ trapikilo,[5] la fiŝojn.

---

3. Από το ρήμα «**bedaŭri**» (= λυπάμαι, στενοχωριέμαι) και το επίθημα **ind** που δείχνει τον «άξιο για...» σχηματίζεται το επίρρημα «**bedaŭrinde**» που αντιστοιχεί στην ελληνική έκφραση «δυστυχώς».

4. Το ρήμα «**rosti**» σημαίνει «ψήνω στη φωτιά», δηλαδή ψήνω σε σχάρα, σε σούβλα,

Ĉirkaŭ la gajaj flamoj, sub la plenstela ĉielo, helpe de bongusta vino, de belsonaj gitaroj kaj kantoj, la tuta kompanio pasigas kelkajn neforgeseblajn horojn.

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ (EKSPLIKO)

plimulto = la pli multaj iloj aŭ aĵoj
bankostumo = kostumo, vesto por bano
plenstela = plena je steloj.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Απαντήστε στις πιο κάτω ερωτήσεις, σχηματίζοντας πλήρεις φράσεις:

1) Kie kaj kiel sinjorino Evangelia pasigas sian matenon en la insulo?
2) Kian bankostumon portas Maria?
3) Kion la avino opinias ŝerco?
4) Kion la avino kredas pri la nuntempa mondo?
5) Kian eblon donas al la knaboj la submara ĉasado?
6) Kion la knaboj kolektas en la fundo de la maro? Ĉu ili bezonas fiŝpafilon kaj harpunojn por fari tion?
7) Per kio ankoraŭ la gejunuloj sin distras en la insulo?
8) Kiel pasas la tempo de la ferioj por la junuloj?
9) Kian marbordon oni preferas por organizi piknikon?
10) Kiamaniere oni kuiras la fiŝojn en la pikniko?

σε σκεύος αλλά χωρίς νερό ή άλλο τι. Όπως στα Ελληνικά, έτσι και στην Εσπεράντο, για κάθε είδος μαγειρεύματος υπάρχει άλλη λέξη, όπως: «τηγανίζω» (= **friti**), «ψήνω στο φούρνο» (= **baki**), «βράζω» (= **boligi**) κ.λπ. Υπάρχει βέβαια και η γενική έννοια «μαγειρεύω» (= **kuiri**).

5. Από το ρήμα «**piki**» (= τσιμπώ, κεντώ) και την πρόθεση **tra** (= διαμέσου, από τη μια μεριά ως την άλλη) σχηματίζεται η λέξη «**trapiki**» (= διαπερνώ, διατρυπώ). Από τη λέξη αυτή και το επίθημα **il** που δείχνει το όργανο, εργαλείο, σχηματίζεται η λέξη «**trapikilo**» (= σούβλα).

β) Σχηματίστε φράσεις, βάζοντας στη σωστή σειρά τις λέξεις που σε κάθε περίπτωση δίνονται:

1) en / kiel / organizi / eble / loko / piknikon / oni / senbrua / plej / preferas
2) sur / fiŝojn / bruligas / rosti / krado / oni / fajron / por
3) maro / bildojn / fundo / la / neforgeseblajn / de / prezentas / la
4) formoj / konkoj / koloroj / ŝtonoj / kaj / kun / kaj / estas / multaj
5) de / por / fundo / la / harpunon / oni / la / ŝtonojn / maro / bezonas / en / kolekti / ne
6) prezentas / malgrandajn / junulinoj / la / plaĝo / multaj / bikinojn / sin / portante / en

γ) Σταυρόλεξο (krucvorto)

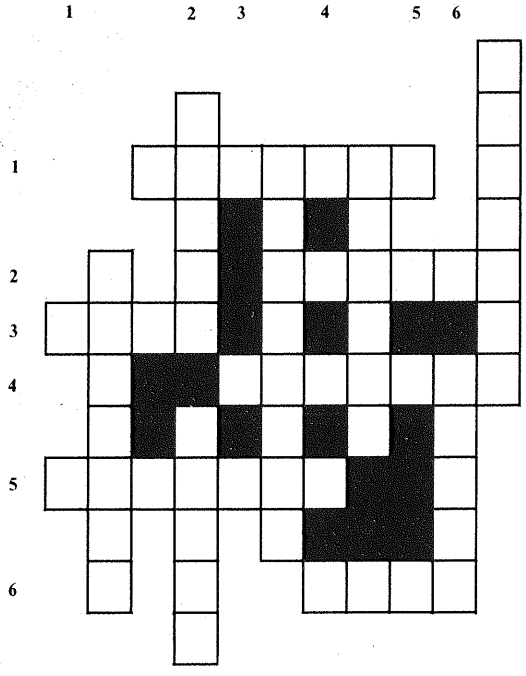

Οριζόντια (horizontale)

1. Εξοχή
2. Φωτιά (αιτ.)
3. Γυμνός
4. Ρέων (αυτός που ρέει)
5. Κυνηγός
6. Πυροβολώ

Κάθετα (vertikale)

1. Υποβρύχιος
2. Τελευταίος / Αξιοπρέπεια
3. Μικρό όπλο
4. Ιππεύω (Ενεστ.)
5. Πετυχαίνω στόχο
6. Παράξενος

δ) Σταυρόλεξο (krucvorto)

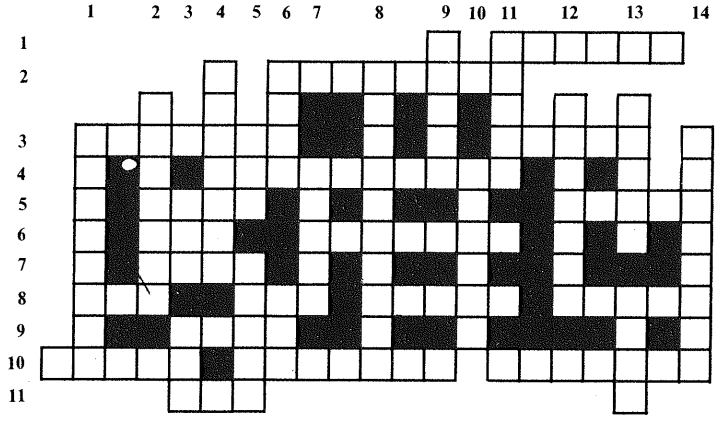

Οριζόντια (horizontale)

1. Βελανιδιά
2. Λάμψη του ήλιου
3. Δικός, καταδικός (αιτ.) / Σχάρα
4. Βάθος
5. Μονάδα / Δίχτυα
6. Ήλιος (ακατάληκτο) / Κολυμβητής
7. Εκτός (επί πλέον)
8. Εργαλείο / Αγάπη / Θρέφω / Κύμα (αιτ.)
9. Αφήνω
10. Να φοράς / Καλαμάρι / Έρημος
11. Θηλυκό

Κάθετα (vertikale)

1. Πρακτική
2. Μαλάκιο
3. Μόνο / Νοικιάζω
4. Καμάκι
5. Σύνολο, σωρός / Μάσκα
6. Ήλιος / Δικός μου
7. Βυθός
8. Μαυρισμένος (από τον ήλιο)
9. Μαύρα (επίρ.)
10. Υπόλοιπος
11. Κοχύλι
12. Σπίθα
13. Ψήνω / Λέω
14. Ιππέας

ε) Μεταφράστε στην Εσπεράντο το πιο κάτω κείμενο:

«Μακριά μέσα στη θάλασσα, το νερό είναι ακόμα πιο γαλάζιο και διαυγές, όπως το πιο καθαρό γυαλί. Είναι τόσο βαθύ, που έχει κανείς την εντύπωση, πως ο βυθός είναι τόσο μακριά από την επιφάνεια της θάλασσας, όσο η γη από τον ουρανό.

Όμως να μη σκεφτεί κανείς ότι εκεί είναι γυμνός, άσπρος, αμμώδης βυθός. Όχι! Εκεί είναι τα πιο αξιοθαύμαστα δέντρα και λουλούδια, που στο πιο μικρό ρεύμα του νερού, κινούνται, σαν να ήταν ζωντανές υπάρξεις (όντα).

Πολύχρωμα, μικρά και μεγάλα ψάρια κολυμπούν ανάμεσα (διαμέσου) στα δέντρα, και ποικιλόσχημα (με διάφορα σχήματα) κοχύλια ανοίγουν και κλείνουν σύμφωνα με το ρεύμα του νερού.

Αυτό εδώ είναι υπέροχο θέαμα, γιατί τα κοχύλια αυτά, σε κάθε άνοιγμά τους,ρίχνουν τριγύρω φωτεινές λάμψεις, από μικρές λαμπερές (που λάμπουν) πέτρες, που κρύβονται μέσα τους.

Εκεί είναι ένας ατέλειωτος, (απεριόριστος), πανέμορφος κήπος, γεμάτος από κόκκινα και πρασινογάλανα λουλούδια. Τα φρούτα λάμπουν σαν (όπως το) χρυσάφι, και τα λουλούδια φαίνονται (έχουν όψη) σαν (όπως η) φωτιά, ενώ οι μικροί κορμοί αδιάκοπα κινούνται.

Το έδαφος (η γη) αποτελείται από την πιο λεπτή άμμο, και είναι γαλάζιο σαν (όπως η) φλόγα.

Κάθε τι είναι σκεπασμένο από κάποια (κάποιου είδους) γαλαζωπή λάμψη. Έτσι έχει κανείς την εντύπωση, ότι βρίσκεται όχι στο βυθό της θάλασσας, αλλά σε ένα τόπο παράξενο, όπου έχει γύρω του, μόνο αδιάφανο ουρανό».

στ) Ταιριάξτε καθένα από τα ουσιαστικά:

neĝo, sango, folio, luno, ĉielo, cindro, nokto, arbotrunko
με ένα από τα χρώματα:
blua, flava, griza, bruna, blanka, nigra, ruĝa, verda.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 2ος (EKZAMENO 2a)

A) KEIMENA (TEKSTOJ)

1) Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

"Estas vere ke ŝia bela rido, tute simila al tiu de ŝia patro, estas ŝia plej bela trajto. Maria havas tre belan kaj simetrian korpon. Ŝi estas sufiĉe alta junulino kaj ŝiaj longaj kruroj, ŝia treege maldika talio, sed precipe ŝia longa kolo donas al ŝi aspekton sveltan kaj harmonian"

"Ĉefaj nutraĵoj, el kiuj ordinare konsistas la manĝaĵoj de la familio, estas viando, legomoj, pastaĵoj, legumenacoj, fiŝoj, rizo, terpomoj, ovoj, salataĵoj, oleo kaj fruktoj. La avino bone scias, ke ĉiuj tiuj nutraĵoj estas utilaj kaj taŭgaj por la dieto de la familio kaj pro tio ŝi klopodas sinsekve oferi ĉiujn al ĝi"

"Al la ĉefo de la familio multe plaĉas ankaŭ la legumenacoj, aparte la fazeoloj kaj la faboj. Fidela al la kutimoj de sia vilaĝo, li preferas la fazeolojn kuiritaj kun ruĝa saŭco kaj multa pipro, kvankam tiajn pezajn, ne facile digesteblajn manĝaĵojn, li, en, sia aĝo, ne devas manĝi ofte"

"Ŝi ĉiam havas la plej bonan medikamenton kontraŭ la kapdoloro, la dentodoloro, la vertiĝo aŭ la kapturno. Ŝi ankaŭ povas prepari la plej bonajn kataplasmon kaj kompreson, por ĉia okazo, kaj kompreneble ŝi kapablas fari injektojn. Krome, ŝi bone konas la plej taŭgajn drogherbojn kaj tizanojn kontraŭ la lakso, la mallakso aŭ la dispepsio".

"La nordan parton de la salono okupas granda ortangula manĝotablo kun ok seĝoj kaj granda, malnova servicoŝranko, plena je diversaj servicoj. Inter ili estas kelkaj, aparte valoraj por la virinoj, objektoj. Estas servicoj de teleroj, glasoj, tasoj, kuleroj, forkoj, tranĉiloj kaj aliaj manĝiloj, tre malnovaj, apartenantaj al la doto de la avino kaj donacitaj de ŝi al sinjorino Evangelia".

"La planko kaj la malsupra duono de la muroj estas kovritaj per egalkoloraj kaheloj. Super la longa stablo, en diversaj rakoj fiksitaj sur la muro, estas metitaj aŭ pendigitaj multaj kuiriloj. Ili estas diversformaj

kaseroloj, potoj, patoj, pladoj, pelvoj, pletoj, kuleregoj, metalaj, plastaj aŭ, vitraj vazoj, boteloj, skatoloj k.a."

"Ĉio estas malgranda kaj multkolora. Belaj afiŝoj de buntaj figuroj kaj floroj, sur la muroj, malnovaj ĉarmaj pupoj, sur bretoj, belaj multkoloraj kusenoj, ruĝaj kurtenoj kal samkolora litkovrilo, donas tre plezuran aspekton al la ĉambro, sur kies la pordo estas ŝildo, kiu malpermesas la eniron al viroj".

"Ĉiumatene, sinjoro Vasilis kaj sinjorino Evangelia vekiĝas tre frue kaj faras longajn promenadojn sur la najbaraj montetoj kaj en la densaj arbaroj. Ili ripozas aŭ ĉe la bordo de la trankvila rivero, fluanta proksime al la vilaĝo, aŭ ĉe la bordo de la malgranda lago, kiun tiu ĉi rivero formas iom pli malproksime".

"Povas esti nur moluskoj: polpoj, sepioj, kalmaroj, sed povas ankaŭ esti mugiloj, pageloj, karpoj aŭ soleoj. Kiam li sukcesas kapti krizofrizojn aŭ triglojn, li estas ankoraŭ pli fiera, kaj gajnas la sinceran admiron de la edzino".

"Tie oni bruligas fajron kaj rostas, sur krado aŭ trapikilo, la fiŝojn. Ĉirkaŭ la gajaj flamoj, sub la plenstela ĉielo, helpe de bongusta vino, de belsonaj gitaroj kaj kantoj, la tuta kompanio pasigas kelkajn neforgeseblajn horojn".

2. Μεταφράστε στα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο:

"Iun tagon Demosteno, la konata antikva politikisto, parolante al la Atenanoj, vane klopodis altiri ties la atenton al tre gravaj aferoj, rilataj al la urbo.

Li uzis ĉian parolmanieron, por konvinki la popolon, ke liaj konsiloj kaj argumentoj estas vere atentindaj, sed li sukcesis fari nenion.

Tiam li havis la ideon, komenci la jenan rakonton:

"Junulo estis luinta azenon, por iri de Ateno al Megara. Estis somera, tre varma tago, kaj tiel, la tagmezon, kiam la suno bruligis ĉion per sia plej forta brilo, la junulo kaj la mastro de la azeno haltis por iom ripozi.

Tiam la du viroj komencis vigle disputi, ĉar ĉiu el ili havis la opinion ke nur li mem rajtis ĝui la ombron, kiun donis la korpo de la besto.

"Mi luigis al vi nur mian azenon, ne ĝian ombron", diris la unua.

"Mi pagis al vi por la tuta besto, sekve ankaŭ por ĝia ombro", kontraŭdiris la dua.

"Ne, mi luigis al vi nur la videblan parton de mia besto", obstine diris la mastro.

"Ankaŭ la ombro estas nun tute videbla" persistis la kliento».

En tiu momento Demosteno ĉesigis sian rakontadon kaj restis silenta.

La popolo ege interesiĝinta pri la afero, postulis, ke li finu la historion.

Tiam Demosteno, plenkolera diris:

"Ĉu do la ombro de la azeno interesas vin tiom multe, kaj, kiam mi parolas al vi pri viaj plej gravaj aferoj, vi tute ne volas aŭskulti min?

La Atenanoj komprenis la lecionon, sed ili neniam eksciis la finon de la historio. La problemo do restis kaj ĉiam restas nesolvita. Kiu pravis? Ĉu la mastro de la azeno aŭ la luinto?"

Β) ΑΣΚΗΣΕΙΣ (EKZERCOJ)

α) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις φράσεις:

1. Εκείνος ο νέος γράφει με το αριστερό χέρι.
2. Ντύνεται έτσι κακόγουστα, που μου φαίνεται γελοίος.
3. Αυτός είναι δημοσιογράφος, που γράφει μόνο για τα σπορ.
4. Η μεγάλη αίθουσα, της οποίας οι πόρτες είναι πάντα κλειστές, είναι το αναπαυτήριο του πατέρα της.
5. Δεν της δίνω ποτέ ραντεβού, γιατί είναι ξεχασιάρα, και ποτέ δεν έρχεται έγκαιρα (στο σωστό χρόνο).
6. Το χρυσάφι είναι πιο πολύτιμο από το ασήμι και η ειλικρίνεια πιο ωφέλιμη από τη ευγένεια.
7. Όσο περισσότερο κοιτάζω αυτό εδώ τον νεαρό, τόσο περισσότερο νομίζω, ότι μοιάζει στους γονείς του.
8. Ξέρεις ότι σε νομίζουν φίλο μου;
9. Έτσι περνούσε τον καιρό του εντελώς άχρηστα (ανώφελα), διασκεδάζοντας και ασχολούμενος με τίποτα.
10. Πόσων χρόνων ήσουνα, όταν πρωτογνώρισες την πρώην γυναίκα σου;

β) Διαλέξτε σε κάθε περίπτωση την κατάλληλη πρόθεση:

1. Mi zorgas (pro / pri) mia domo.
2. Mi kuŝas (en / sur) la sablo.
3. La lumo pasas (tra / de) la vitro.
4. La strato estis plena (el / je) homoj.
5. La akvo estas (en / sur) la glaso.
6. Mi iras (en / al) la domo de mia amiko.
7. Mi trinkis glason (de / da) biero.
8. Mi eliris (tra / el) la domo.
9. Ŝi portis robon (de / el) flava koloro.

10. Ŝi eniris (en / al) belan aŭton.
11. Mi ne venis ĉe vi (pro / por) mia malsano.
12. Mi iris al apoteko (per / por) aĉeti medikamenton.
13. Ŝi kuradis (de / el) pordo al pordo.
14. Kelkaj (de / el) la fiŝoj estis grandaj.
15. La lernantoj staris (el / po) du.
16. Mi loĝas (al / en) Ateno.
17. Mia hejmo estas (sur / al) la strato K.
18. Mi aĉetis pantalonon (de / el) la najbara butiko.
19. Mi manĝos kvanton (da / de) la fruktoj.
20. Mi laboras (de / da) mia infana aĝo.
21. Ŝi loĝis en domo (de / el) flava ŝtono.
22. Antaŭ mia domo estas arbo (de / je) tri metroj alta.
23. La plafono estas (sur / super) ni.
24. Mi aĉetis iom (de / da) kafo.
25. Mi nepre venos (je / en) la oka vespere.

γ) Στο πιο κάτω κείμενο, συμπληρώστε τα ρήματα, χρησιμοποιώντας οπωσδήποτε σύνθετο χρόνο:

"En nia hejmo, ĉiu membro de la familio kutimas sin okupi, laŭ sia plaĉo, pri alia afero. Ni neniam faras ion kune. Tiel, hieraŭ, kiam parencoj venis ĉe nin, mi (**ετρωγα**), dum mia frato (**είχε φάει**), sed li (**έπλενε**) siajn dentojn, kaj mia patro (**επρόκειτο να φάει**). Neniu do estis preta akcepti vizitantojn. La samo okazas ĉiutage, kaj ĉiumomente. Ekzemple, nun mi (**γράφω**) tiun ĉi ekzercon, sed mia frato (**έχει τελειώσει**) sian laboron, kaj li nun (**τρώει**), dum mia patro (**πρόκειται να διαβάσει**) sian ĵurnalon. Kaj se oni venos ĉe nin post kelkaj horoj, estas certe, ke oni vidos ke mi (**θα τρώγω**), ke mia frato (**θα έχει φάει**), sed mia patro (**θα πρόκειται να πλύνει**) siajn dentojn. Tamen, se ni povus, mi (**θα είχα φάει**) antaŭ la alveno de miaj amikoj, kaj mia patro (**θα είχε διαβάσει**) sian ĵurnalon, pli frue ol kutime. La patro diras, ke ni devas (**να έχουμε φάει**) aŭ (**να έχουμε γράψει**) ĝustatempe, tiel ke ni ĉiuj (**να έχουμε τελειώσει**) niajn laborojn, kiam vizitantoj venas ĉe nin".

δ) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω λέξεις, σχηματίζοντας συνθέσεις με πρώτο συνθετικό μια πρόθεση.

1. μπαίνω
2. συνδέω
3. περιέχω
4. προσέρχομαι
5. παρίσταμαι
6. κυνηγάω
7. απεριόριστος
8. εγχώριος
9. ανακαλύπτω
10. αντιλέγω
11. βγαίνω
12. εξαρτώμαι

13. συνέρχομαι
14. περιγράφω
15. δύω
16. αντικαθιστώ
17. προσελκύω
18. εξωτερικό
19. διαπερνώ
20. φθάνω
21. ατέλειωτος
22. αντιστέκομαι
23. επεμβαίνω
24. διασχίζω
25. προέρχομαι
26. χωράω (μετ.)
27. προσθέτω
28. άμεσος (χωρίς μεσολάβηση)
29. αφαιρώ
30. μεταφέρω

ε) Αποδώστε στην Εσπεράντο τις πιο κάτω λέξεις, σχηματίζοντας κατάλληλες συνθέσεις:

1. καλότυχος
2. αρτοποιός
3. ορθογώνιος
4. μπανιέρα
5. έγκαιρα
6. συμμετέχω
7. κλωτσάω
8. πρωτεύουσα
9. οδοντόκρεμα
10. ενίοτε (μερικές φορές)
11. πολυόροφος
12. επίπλωση
13. εύγευστος
14. δυστυχώς
15. τραπεζαρία
16. βλεφαρίδα
17. μεσημέρι
18. ταυτόχρονα
19. ζάλη
20. συρτάρι
21. ανήλικος
22. ανεβαίνω
23. τραπεζοϋπάλληλος
24. κουνουπίδι
25. νιπτήρας
26. αρτοπώλης
27. σούβλα
28. συνομήλικος
29. πονοκέφαλος
30. κρεβατοκάμαρα
31. εύηχος
32. μουστάκια
33. παγκόσμιος
34. ενήλικος
35. απόγευμα
36. οδοντόβουρτσα
37. σύγχρονος
38. πολυκατοικία
39. αρτηριοσκλήρωση
40. μεσάνυχτα
41. μεσήλικας
42. ψαροτούφεκο

στ) Σταυρόλεξο (krucvorto)

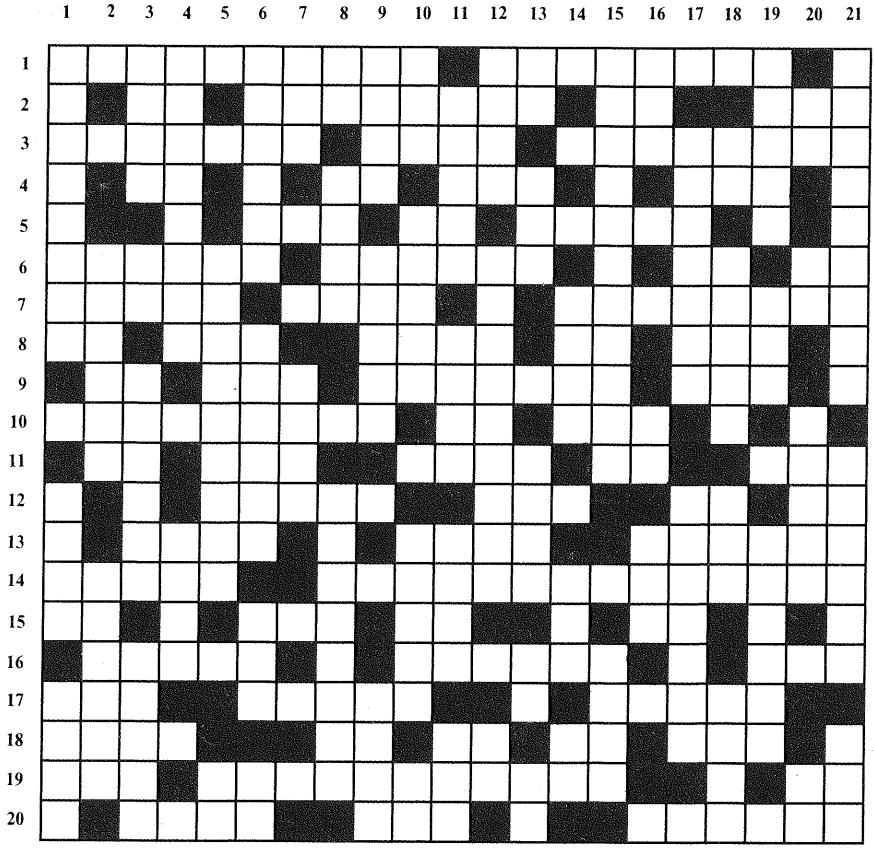

Οριζόντια (horizontale)

1. Μαγιώ / Παραδοσιακός
2. Επίθημα που δείχνει άθροισμα / Πουλόβερ / Επίθημα που δείχνει την κλίση, συνήθεια / Άνδρας (ακατάληκτο).
3. Νιφάδες / Θέλω / Μπαίνω στο νερό
4. Επίθημα που δείχνει τον απόγονο / Αυτός / Κάποτε / Αυτόν.
5. Τρεις / Τα σύμφωνα της καρδιάς / Ατμόσφαρα περιβάλλοντος.
6. Σπόγγος / Θαλασσινός (ακατάληκτο) / Από, ανά / Επίθημα που δείχνει το μικρό.
7. Κάνω πρόποση / Σπιτικός, του σπιτιού / Χρωματίζω.
8. Σε, προς / Κατάληξη παθητικής μετοχής / Κατάληξη ενεργητικής μετοχής / Από, παρά / Λέω (ακατάληκτο).
9. Κατάληξη υποθετική / Τέχνη (ακατάληκτο) / Άνθρωπος καλότυχος χωρίς το πρώτο του συνθετικό / Κάνω.
10. Προϊστορικό δάσος / Κάτι / Χρυσός.

11. Επίθημα που δείχνει το όργανο, εργαλείο / Κάπως / Αλάτι / Κατάληξη του μέλλοντα / Με, μέσω.
12. Στυλ / Μικρός / Επίθημα που δείχνει το μικρό / Πρόθημα που δείχνει επανάληψη.
13. Όλο, το ολόκληρο / Γάτα / Βρέχει.
14. Πέτρα / Τραπεζική υπάλληλος.
15. Πηγαίνω (ακατάληκτο) / Τι, ότι, το οποίο / Ψωμί χωρίς σύμφωνα / Πώς, ότι, ώστε.
16. Όροφος / Γαλαζωπός / Άνθρωπος.
17. Με, μέσω / Έκφραση (προσώπου) / Παιχνίδια.
18. Ενήργησα / Ένα σύμφωνο, όπως λέγεται στο αλφάβητο / Ηλικία (ακατάληκτο) / Κάπου (αντίστροφα) / Όργανο, εργαλείο.
19. Μικτός (και των δύο φύλλων) / Ανανεωμένος / Κάτι.
20. Αρνούμαι (ενεστώτας) / Ενέργεια / Πάλη (αιτιατική).

Κάθετα (vertikale)

1. Εύγευστος / Κρύβω / Πληρώνω.
2. Στιλβώνω / Πάρα πολύ.
3. Κολυμπάω / Κατάληξη του μέλλοντα / Σαλάτα / Τρίτος (αιτιατική).
4. Πιστός (αυτός που πιστεύει) / Πρώτος.
5. Κιθαρίστας / Επίθημα που δείχνει άθροισμα (αντίστροφα).
6. Σπορ / Δενδρίλιο / Κοροϊδεύω (ακατάληκτο, αντίστροφα) / Αν (αντίστροφα).
7. Αμέσως / Μέση (ακατάληκτο).
8. Επίθημα που δείχνει άνθρωπο / Όριο, σύνορο / Εργαστήριο.
9. Κινώ / Πλήθος / Καινούργιος.
10. Αυγό / Βρύση / Αγόρι / Επίθημα που δείχνει ενέργεια.
11. Βγαίνω / Τρίτος / Τοπικός (αντίστροφα) / Ηλικία.
12. Τρίτος / Κουτάκι / Αυτό.
13. Ένα σύμφωνο, όπως λέγεται στο αλφάβητο / Βάζω, τοποθετώ (ακατάληκτο) / Φωτογραφία (αντίστροφα) / Εις, μέσα / Όχι.
14. Λαιμός / Επίθημα που δείχνει επάγγελμα / Επίθημα που δείχνει το μικρό.
15. Πονόδοντος / Άλλος.
16. Αγαπώ (αντίστροφα) / Κατάληξη του ενεστώτα / Τσιμπώ, κεντώ (ακατάληκτο).
17. Προσπαθώ / Εκπέμπω.
18. Εσύ, εσείς / Χρυσώνω / Ολόκληρος (ακατάληκτο) / Λαιμός (αντίστροφα).
19. Γιαγιά / Πηγαίνω / Κρασοκανάτι.
20. Επίθημα που δείχνει ότι παθαίνω ή γίνομαι / Επίθημα που δείχνει το μεγάλο / Γήινος (αιτιατική) / Κάτι.
21. Προσανατολίζομαι / Αντίηχος / Γνωρίζω (ακατάληκτο).

ζ) Μεταφράστε στην Εσπεράντο τα πιο κάτω κείμενα:

1. Ποτέ δεν ξεχνώ ότι είμαι χωρικός. Παντού όπου βρίσκομαι, θυμάμαι εκείνο τον τόπο, που νομίζω τον πιο όμορφο από όλους τους άλλους. Εδώ, στην πόλη, ακόμα και μετά τόσα χρόνια, αισθάνομαι τον εαυτό μου εντελώς ξένο.
2. Θα έπρεπε να δείξεις διπλό ενδιαφέρον γι' αυτή εδώ την υπόθεση, γιατί ξέρεις καλά ότι είναι πολύ σπουδαία, όχι μόνο για μένα, αλλά επίσης για σένα τον ίδιο. Κοίτα λοιπόν την υπόθεση αυτή σαν δική σου και μη την αντιμετωπίζεις σαν να ήταν πρόβλημα ανάξιο προσοχής.
3. Ούτε εγώ, ούτε κανείς άλλος δεν μπόρεσε να τον βοηθήσει, γιατί δεν δεχόταν κανενός την συμβουλή, αν και ήταν φανερό, ότι, είτε καταφατικά, είτε αρνητικά, θα έπρεπε οπωσδήποτε να δώσει κάποια απάντηση. Αυτός, αντίθετα, μιλούσε για το ζήτημα αυτό, όπως όταν κάποιος δεν καταλαβαίνει τι μπορεί να συμβεί από στιγμή σε στιγμή.
4. Ο καιρός εφέτος δεν είναι καλός. Μια βρέχει, μια χιονίζει, έτσι που πρέπει να περνάμε τον μισό καιρό μας μέσα στο σπίτι. Τι να πει κανείς! Μου φαίνεται ότι θα ήταν καλλίτερα, να δεχτούμε αυτή την κατάσταση, παρά να παραπονιόμαστε μάταια.
5. Αυτή με διάλεξε σαν συνοδό, και αυτό με ευχαρίστησε και με ικανοποίησε τόσο, που δεν μπορεσα να κρύψω τη χαρά μου ούτε από τους φίλους μου, ούτε από τον ίδιο το Νίκο. Όταν πρωτοκατάλαβα ότι αυτό ήταν η αιτία του θυμού του, προσπάθησα να του εξηγήσω, ότι, σαν καλή φίλη μου, με διάλεξε συνοδό, όμως αυτό δεν δείχνει ότι περιφρόνησε ή πρόσβαλε εκείνον.

ΜΑΘΗΜΑ 31ο

ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «ĉe»

● Η πρόθεση **ĉe** εκφράζει γενικά την ιδέα «κοντά» με την έννοια όμως της άμεσης επαφής. Ανταποκρίνεται στην πρόθεση «παρά» της Ελληνικής καθαρεύουσας, στη σύνταξή της με την δοτική πτώση (παρα τω, τη, τοις, ταις).

Έτσι, χρησιμοποιείται για να εκφράσει την έννοια αυτή συνηθέστερα στις πιο κάτω περιπτώσεις:

α) γενικά στο χώρο

Όταν δείχνει την επαφή προσώπου ή αντικειμένου με κάτι άλλο

— li sidis **ĉe** la tablo (= καθόταν στο τραπέζι)
— li sidis **ĉe** la fenestro (= καθόταν στο παράθυρο)
— li sidis **ĉe** la piano kaj komencis ludi (= κάθησε στο πιάνο κι άρχισε να παίζει)
— mi staros **ĉe** via flanko (= θα σταθώ στο πλευρό σου)
— ili pasigas sian matenon **ĉe** la maro (= περνούν το πρωϊνό τους στη θάλασσα)

β) στο χρόνο

Όταν αυτός καθορίζεται σε σχέση με κάποιο περιστατικό ή συμβάν

— **ĉe** la unua kokokrio mi vekiĝis (= στο πρώτο λάλημα του πετεινού ξύπνησα)
— **ĉe** ĉiu frapo oni tuj malfermis la pordon (= σε κάθε χτύπημα άνοιγαν αμέσως την πόρτα)
— **ĉe** la subiro de la suno aperis la unuaj nuboj (= στη <με τη> δύση του ήλιου φάνηκαν τα πρώτα σύννεφα)
— **ĉe** ĉiu lia vorto oni entuziasme aplaŭdis (= σε κάθε λέξη του, με ενθουσιασμό χειροκροτούσαν)

γ) στην προσωπική σχέση
Όταν κυρίως δείχνει την εξάρτηση εργαζόμενου από τον εργοδότη, ή όταν δείχνει τη σχέση ενός προσώπου με κάποια Αρχή, Επιχείρηση, Οργανισμό, Ίδρυμα κ.λπ.

— mia frato laboras **ĉe** ŝuisto (= ο αδελφός μου δουλεύει σε τσαγγάρη)
— mi estis sekretario **ĉe** fama advokato (= ήμουνα γραμματέας σε διάσημο δικηγόρο)
— li estas konsilanto **ĉe** la ministro (= αυτός είναι σύμβουλος στον Υπουργό)
— li laboras **ĉe** banko (= δουλεύει σε Τράπεζα)
— li estas profesoro **ĉe** Universitato (= είναι καθηγητής σε Πανεπιστήμιο)
— li ludas futbalon **ĉe** profesia teamo (= παίζει ποδόσφαιρο σε επαγγελματική ομάδα)

δ) στον ιδιαίτερο, προσωπικό χώρο
Όταν δείχνει το σπίτι ή τον τόπο, τη χώρα κάποιου.

Στην περίπτωση αυτή η **ĉe** ανταποκρίνεται στην **σε** της Ελληνικής, όταν αυτή χρησιμοποιείται σε αντίστοιχες ελληνικές εκφράσεις, όπως για παράδειγμα «έλα σε μένα», δηλαδή «έλα στο σπίτι μου» ή «θα πάω στο σπίτι του αδελφού μου» ή «σε μας ποτέ δεν χιονίζει», δηλαδή «στον τόπο μας» ή «στη χώρα μας ποτέ δεν χιονίζει» κ.λπ.

— mi loĝas **ĉe** mia frato (= μένω στον αδελφό μου <στο σπίτι του αδελφού μου>)
— venis **ĉe** nin vizitantoj (= ήρθαν σε μας <στο σπίτι μας> επισκέπτες)
— **ĉe** ni la suno ĉiam brilas (= σε μας <στον τόπο μας> ο ήλιος πάντα λάμπει)
— la vesperon mi manĝos **ĉe** miaj gepatroj (= το βράδυ θα φάω στους γονείς μου <στο σπίτι των γονιών μου>)
— tio **ĉe** ni estas antikva moro (= αυτό σε μας <στον τόπο μας> είναι αρχαίο έθιμο)

ε) στο δημιουργό-πνευματικό έργο
Όταν ένας συγγραφέας ή γενικά δημιουργός αναφέρεται σαν το ίδιο το έργο του.

Συχνά στην καθομιλούμενη Ελληνική χρησιμοποιούμε τέτοιες εκφράσεις, όπως για παράδειγμα «στον Καζαντζάκη είναι φανερή μια έντονη θρησκευτικότητα», δηλαδή «στο έργο του Καζαντζάκη είναι...» ή

«αυτό το βρίσκουμε σε όλους τους ιστορικούς και στον Θουκυδίδη», δηλαδή «στα έργα όλων των ιστορικών και στο έργο του Θουκυδίδη». Έτσι και στην Εσπεράντο:

— tiajn esprimojn oni trovas **ĉe** multaj bonaj verkistoj (= τέτοιες εκφράσεις βρίσκει κανείς σε πολλούς καλούς συγγραφείς)
— **ĉe** Homero, precipe en Iliado, oni distingas tiun kredon, ke la dioj tute regas la vivon de la mortuloj (= στον Όμηρο, κυρίως στην Ιλιάδα, διακρίνει κανείς αυτή την πίστη, ότι οι Θεοί ορίζουν <διαφεντεύουν> τη ζωή των θνητών)
— **ĉe** multaj poetoj la rimo ne ludas gravan rolon (= σε πολλούς ποιητές η ομοιοκαταληξία δεν παίζει σπουδαίο ρόλο)
— **ĉe** tiu pentristo la koloroj aspektas tre palaj, preskaŭ ne naturaj (= σ' αυτό το ζωγράφο τα χρώματα φαίνονται πολύ απαλά <αχνά>, σχεδόν αφύσικα)

ΕΠΙΘΗΜΑ «um» (SUFIKSO «um»)

● Το επίθημα **um** είναι το μόνο στην Εσπεράντο χωρίς καθορισμένη έννοια, προορισμένο να σχηματίζει λέξεις, που άλλα επιθήματα δεν είναι δυνατόν να αποδώσουν. Παίζει δηλαδή, στα επιθήματα, το ρόλο που παίζει η **je** στις προθέσεις.

Εν τούτοις, επειδή αυτός ο ορισμός είναι πολύ γενικός, και είναι ενδεχόμενο να οδηγήσει σε λαθεμένες ή ασαφείς χρήσεις του επιθήματος αυτού, η πρακτική της Γλώσσας οριοθέτησε τις συγκεκριμένες χρήσεις του **um**.

Έτσι, χρησιμοποιείται:

α) Για να δείξει την ενέργεια, που γίνεται με κάποιο συγκεκριμένο μέλος ή όργανο του ανθρώπινου σώματος

Έτσι:

— brako = μπράτσο, βραχίονας
brakumi = αγκαλιάζω

— okulo = μάτι
okulumi = ρίχνω ματιές, κορτάρω

— cerbo = μυαλό
cerbumi = σκέπτομαι με ένταση, σπαζοκεφαλιάζω

Σημείωση

● Με την έννοια αυτή, το επίθημα **um** μπορεί ακόμα να χρησιμοποιηθεί για να εκφράσει γενικά μια ενέργεια, που γίνεται με κάποιο όργανο, εργαλείο ή άλλο αντικείμενο, όπως:

— broso = βούρτσα
brosumi = βουρτσίζω

— krono = στεφάνι
kronumi = στεφανώνω

— martelo = σφυρί
martelumi = σφυροκοπώ

όμως αυτό δεν είναι απαραίτητο, αφού είναι πιο απλό να εκφράσει κανείς τις ίδιες έννοιες με απλή μεταβολή του ουσιαστικού σε ρήμα (**brosi** = βουρτσίζω, **kroni** = στεφανώνω, **marteli** = σφυροκοπώ).

β) Για να εκφράσει ενέργεια, που δείχνει «προμηθεύω με...»
Έτσι:

aero = αέρας → **aerumi** = (εξ)αερίζω
akvo = νερό → **akvumi** = (κατα)βρέχω
arbaro = δάσος → **arbarumi** = δασώνω
ombro = σκιά → **ombrumi** = σκιάζω
suno = ήλιος → **sunumi** = (η)λιάζω
salo = αλάτι → **salumi** = αλατίζω
oro = χρυσάφι → **orumi** = χρυσώνω

Σημείωση

● Όμως και στην περίπτωση αυτή πολλές φορές χρησιμοποιούμε αντί των πιο πάνω τύπων το ρήμα που προκύπτει από κάθε ουσιαστικό, όπως «**akvi**», «**ombri**», «**sali**», «**ori**» κ.λπ.

γ) Για να δείξει μέρος ρούχου ή όργανου, που προορισμός του είναι να σκεπάζει ή να τυλίγει ένα μέρος του σώματος.
Έτσι:

kolo = λαιμός → **kolumo** = κολάρο
mano = χέρι → **manumo** = μανσέτα

buŝo = στόμα → **buŝumo** = φίμωτρο
kalkano = φτέρνα → **kalkanumo** = τακούνι

δ) Για να εκφράσει τρόπο θανατικής εκτέλεσης, που προκύπτει από τη λέξη, που δείχνει το όργανο της εκτέλεσης.
Έτσι:

kruco = σταυρός → **krucumi** = σταυρώνω
pendi = κρεμιέμαι → **pendumi** = απαγχονίζω
paliso = παλούκι, πάσαλος → **palisumi** = παλουκώνω
hakilo = πέλεκυς → **hakilumi** = αποκεφαλίζω
ŝtono = πέτρα → **ŝtonumi** = λιθοβολώ
veneno = δηλητήριο → **venenumi** = δηλητηριάζω
gaso = αέριο → **gasumi** = θανατώνω με αέριο

● Με την αόριστη έννοιά του το επίθημα **um**, όπως σημειώνεται στην αρχή του κεφαλαίου αυτού, χρησιμοποιείται για τον σχηματισμό λέξεων, που άλλο επίθημα δεν μπορεί να αποδώσει. Επειδή όμως η αοριστία αυτή είναι δυνατό να οδηγήσει σε κακή χρήση του επιθήματος αυτού, δεν συνιστάται η χρησιμοποίησή του, παρά μόνο στις πιο πάνω σαφείς περιπτώσεις.

Ωστόσο, η συχνή, και μάλιστα από πολλούς και έγκυρους συγγραφείς της Εσπεράντο, χρησιμοποίηση ορισμένων λέξεων, που έχουν σχηματιστεί με τη βοήθεια αυτού του επιθήματος, τις έχει καταστήσει κοινά αποδεκτές λέξεις του Εσπεραντικού λεξιλογίου.

Οι κυριότερες απ' αυτές τις λέξεις είναι:

— **malvarmumi** = κρυολογώ (malvarmo = κρύο)
— **foliumi** = ξεφυλλίζω (folio = φύλλο)
— **ventumilo** = βεντάλια (vento = άνεμος)
— **plenumi** = εκπληρώνω (plena = πλήρης)
— **komunumo** = κοινότητα (komuna = κοινός)
— **mastrumi** = κάνω νοικοκυριό (mastro = κύριος, νοικοκύρης)
— **proksimume** = περίπου (proksima = κοντινός)
— **gustumi** = δοκιμάζω γευστικά (gusto = γεύση)

● Λόγω της αοριστίας του, το επίθημα **um** δεν χρησιμοποιείται μόνο του ως αυτοτελής ρίζα. Σε πολύ ακραίες περιπτώσεις είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί σαν ουσιαστικό (**umo**), όταν δεν έρχεται στο μυαλό μας η λέξη που θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε, πράγμα που στα Ελληνικά αποδίδεται συνήθως με την έκφραση «το πώς το λένε» ή «το απ' αυτό».
Έτσι:

— vi donu al mi tiun **umon** (= δώσε μου αυτό το πώς το λένε).

ΗΠΕΙΡΟΙ — ΩΚΕΑΝΟΙ (KONTINENTOJ — OCEANOJ)

● Τα ονόματα των ηπείρων και των ωκεανών της γης, στην Επσεράντο είναι:

ΗΠΕΙΡΟΙ (KONTINENTOJ)

Eŭropo = Ευρώπη
Azio = Ασία
Afriko = Αφρική
Ameriko = Αμερική
Aŭstralio = Αυστραλία
ή **Oceanio** = Ωκεανία

ΩΚΕΑΝΟΙ (OCEANOJ)

Atlantika oceano
ή **Atlantiko** = Ατλαντικός ωκεανός
Pacifika oceano
ή **Pacifiko** = Ειρηνικός ωκεανός
Hindia oceano = Ινδικός ωκεανός
Arkta oceano = Αρκτικός ωκεανός
Antarkta oceano = Ανταρκτικός ωκεανός
Suda oceano = Νότιος ωκεανός

LEKSIKO

aktiva = ενεργητικός
apliki = εφαρμόζω
asocio = Σύλλογος, Σύνδεσμος
baldaŭ = μετά από λίγο, σύντομα
baŭ = φράσω, εμποδίζω
celi = σκοπεύω, στοχεύω
cerbo = μυαλό
dubi = αμφιβάλω
elokventa = εύγλωτος
entuziasmo = ενθουσιασμός
enui = βαριέμαι, πλήττω
erari = σφάλω
esprimi = εκφράζω
fervoro = ζήλος
fiasko = πλήρης αποτυχία, φιάσκο
firma = σταθερός
frazo = φράση
horizontala = οριζόντιος
idealo = ιδεώδες
ideologo = ιδεολόγος

imagi = φαντάζομαι
imiti = μιμούμαι
informi = πληροφορώ
kongreso = συνέδριο
konkludi = συμπεραίνω
korekti = διορθώνω
lingvo = Γλώσσα
meriti = αξίζω, δικαιούμαι
neŭtrala = ουδέτερος
oscedi = χασμουριέμαι
peki = αμαρτάνω
prelego = διάλεξη
promesi = υπόσχομαι
rekta = ευθύς
religio = θρησκεία
rimedo = μέσον
sekcio = τμήμα, τομέας
signifi = σημαίνω
subita = ξαφνικός, αιφνίδιος
traduki = μεταφράζω
universala = παγκόσμιος
vertikala = κάθετος
vico = σειρά
vojaĝi = ταξειδεύω

TEKSTO

La familio Georgopulos estas esperantista familio. Tio signifas, ke ĉiuj membroj de tiu ĉi familio estas esperantistoj. Ili bone scias kaj uzas la internacian lingvon[1] Esperanto.

Sinjoro Vasilis estas tiu, kiu la unua lernis Esperanton, en tre juna aĝo, kiam li estis ankoraŭ studento ĉe Universitato. Tiam li havis la okazon ricevi siajn unuajn lecionojn de Esperanto, ĉar, kiel pensema kaj progresema junulo, li tuj estimis la altajn principojn de Esperantismo.

En la komenco, pro ordinara scivolemo, li decidis «gustumi» interalie tiun novan aferon, sed, kiam li konatiĝis pli bone kun la lingvo, li komprenis kiom ĝi estas por li alloga.

Sinjorino Evangelia, tiama fianĉino de sinjoro Vasilis, ricevis de li la unuajn informojn pri tiu ĉi afero, kaj baldaŭ[2] ŝi imitis lin, tiel ke ankaŭ ŝi komencis fervore lerni Esperanton.

---

1. Ο Έλληνας σπουδαστής της Εσπεράντο πρέπει να προσέξει ότι, σε αντίθεση με τα Ελληνικά, στην Εσπεράντο η ελληνική λέξη «γλώσσα» αποδίδεται διαφορετικά για κάθε σημασία της. Έτσι: Γλώσσα (που μιλιέται) = **lingvo**, γλώσσα (όργανο γεύσης και ομιλίας) = **lango**, γλώσσα (ψάρι) = **soleo**.

2. Η λέξη «**baldaŭ**» σημαίνει «σε λίγο, σύντομα», δηλαδή σε μικρό χρονικό διάστημα από τώρα. Η παρατήρηση γίνεται, γιατί στα Ελληνικά συχνά αποδίδουμε τη σημασία αυτή με τη λέξη «γρήγορα» («γράψε μου γρήγορα», «θα σε ιδώ γρήγορα» κ.λπ.). Στην Εσπεράντο τη λέξη «γρήγορα» (**rapide**) μπορούμε να τη χρησιμοποιήσουμε μόνο όταν θέλουμε να εκφράσουμε την ταχύτητα («mi kuras **rapide**» = «τρέχω γρήγορα», «la aŭtoj pasis antaŭ mi **rapide**» = «τα αυτοκίνητα περνούσαν μπροστά μου γρήγορα» κ.λπ.). Όμως: «vi skribu al mi **baldaŭ**» = «γράψε μου σύντομα», «mi venos **baldaŭ**» = «θα έρθω σε λίγο, σύντομα», «vi **baldaŭ** pentos» = «σύντομα θα μετανοιώσεις» κ.λπ.

Ili ambaŭ aliĝis al Helena Esperanto-Asocio[3] kaj akurate kaj fervore ili partoprenis la agadon de la grekaj esperantistoj, kiel aktivaj membroj de la Asocio.

Ili havis la okazon konatiĝi kaj rilatiĝi kun multaj fremdaj esperantistoj, kaj ili akiris amikojn en multaj landoj, eĉ en landoj tre malproksimaj de Eŭropo. Tiel ili klare vidis, ke la homoj, en ĉiu terloko, sendepende de siaj koloro, religio kaj lingvo, havas egalajn interesojn kaj dezirojn.

Ili bone komprenis, kiel facile la homoj interproksimiĝas kaj interamikiĝas, kiam ili havas la eblon tute rekte komunikiĝi kaj sekpere kompreniĝi inter si.

La sola baro en tia alproksimiĝo estas la lingvo. Kaj jen, la du junuloj, tute subite kaj iel surprizite ekkomprenis, ke la plej taŭga rimedo, kiu vere solvas ĉian problemon, kaj faciligas la interhomajn rilatojn, estas la komuna, neŭtrala lingvo.

Ekde tiam sinjoro Vasilis kaj sinjorino Evangelia fariĝis varmaj esperantistoj. Ili havis la eblon vojaĝi eksterlanden por partopreni universalajn Esperanto-kongresojn[3] kaj renkontiĝojn, kaj aplikante la internacian lingvon, ili ĝuis kaj ĝis nun daŭre ĝuas sian esperantistecon.

Estas kompreneble, ke la gefiloj de la paro sekvis la ekzemplon de siaj gepatroj.

Kostas ekde sia infanaĝo sufiĉe flue uzis Esperanton.

En tre juna aĝo li estis jam membro de T.E.J.O. (Tutmonda Esperantista Junulara Organizo[4]), kaj li estas jam partopreninta multajn junularajn renkontiĝojn kaj tendarojn.

Kostas nun estas estrarano de la Junulara Sekcio de Helena Esperanto-Asocio. Li estas varma esperantisto, kiu multon oferas al la greka Esperanto-Movado[3].

---

3. Για να μη γίνεται σύγχυση μεταξύ της επιθετικής μορφής του ονόματος της Γλώσσας, Εσπεράντο (**esperanta**) και της ενεργητικής μετοχής Ενεστώτα του ρήματος «**esperi**» (**esperanta**), όταν αναφερόμαστε σε κάτι που αφορά τη Γλώσσα, αντί να επιθετοποιούμε το όνομα **Esperanto**, το χρησιμοποιούμε όπως έχει, βάζοντας παύλα (**Esperanto-Asocio** = Εσπεραντικός Σύλλογος, **Esperanto-Movado** = Εσπεραντική Κίνηση, **Esperanto-Kongreso** = Εσπεραντικό συνέδριο κ.λπ.).

Ωστόσο δεν είναι λάθος να πούμε «**Esperanta Asocio, Movado, Kongreso**» κ.λπ., αλλά πάντα, για να αποφεύγεται η σύγχυση με την μετοχή esperanta (= ο ελπίζων), χρησιμοποιούμε στις περιπτώσεις αυτές Ε κεφαλαίο.

4. Η λέξη «**Organizo**», ουσιαστικό, που σχηματίζεται από το ρήμα «**organizi**» (= οργανώνω), λέξη ελληνική, σημαίνει «Οργανισμός» αλλά με την έννοια «Ίδρυμα» ή «φορέας» (Οργανισμός Εκπαιδευτικός, Τραπεζικός, Τηλεπικοινωνιών κ.λπ.). Όταν η ελληνική αυτή λέξη (οργανισμός) δείχνει το σύνολο των μερών και λειτουργιών ανθρώπου ή ζώου (ανθρώπινος οργανισμός, γερός οργανισμός κ.λπ.) αποδίδεται στην Εσπεράντο με τη λέξη «**organismo**» (homa **organismo**, forta **organismo** κ.λπ.).

Laŭ sia karaktero, Kostas estas en ĉio tre entuziasma persono. Li estas junulo liberpensa, tute preta sin oferi al ĉia bela idealo. Li do estas ideologo, kiu neniam perdas la okazon disvastigi siajn ideojn al ĉiuj siaj amikoj kaj kamaradoj. Lia firma kredo al la interhoma paco kaj libero kondukis lin al la konkludo, ke ĉia klopodo, celanta la alproksimiĝon de la homoj, meritas la atenton kaj sinoferon de la junaj homoj, la solaj, kiuj povas ŝanĝi kaj korekti tiun «malbelan» kaj «pekan» mondon, kiun konstruis la nepardoneblaj eraroj de la grandaĝuloj.

Estas vere, ke kelkfoje li estas troa en siaj esprimoj kaj argumentoj, tamen li estas tiel entuziasma, ke oni facile pardonas al li tion.

En la hejmo, ĉe ĉiu okazo, li komencas prelegi, varme subtenante siajn ideojn pri la mondo kaj la vivo, kaj ĉiam komparante la fiaskan estintecon kum la esperoplena estonteco, kiun li mem imagas kaj promesas.

Liaj gefratoj baldaŭ enuas, kaj, por piki lin, ili komencas oscedi, kvazaŭ dormemuloj. La sola, kiu povas dum horoj, tre volonte kaj tute senproteste aŭskulti lin, estas la avino.

Ŝi, kvankam grandaĝulino, ĉiam konsentas kun sia nepo, kaj ŝi, tute fiera, admiras lian elokventecon. Ŝi tute respektas kaj aprobas la freŝajn ideojn de sia nepo, kaj ĉiam diras al sia filino, ke ŝi estas tute certa pri tio, ke tiu ĉi junulo, kun tia cerbo, sendube fariĝos iam tre grava homo.

EKSPLIKOJ

aliĝis = iĝis membroj
esperantisteco = la eco esti esperantisto
estrarano = ano de estraro
disvastigi = igi vaste konata
estinteco = tempo pasinta
estonteco = tempo venonta
dormemuloj = emaj dormi

EKZERCOJ

a) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) Kiam sinjoro Vasilis lernis Esperanton?

2) Kial sinjoro Vasilis decidis lerni Esperanton?
3) Al kio aliĝis la gefianĉoj Georgopulos?
4) Kion sinjoro Vasilis kaj sinjorino Evangelia akiris dank' al Esperanto?
5) Kiam la homoj povas facile interproksimiĝi kaj interamikiĝi?
6) Kiu estas la plej taŭga rimedo, kiu vere faciligas la interhomajn rilatojn?
7) Kion sinjoro Vasilis kaj sinjorino Evangelia partoprenis eksterlande?
8) Kies membro estas Kostas?
9) Kia persono estas Kostas, laŭ sia karaktero?
10) Kion Kostas kredas, ke la junuloj povas fari?

b) Vi traduku en Esperanton la jenajn frazojn:

1) Χθες ήρθε σε μας, απρόσκλητα, ένας οικογενειακός φίλος.
2) Η μητέρα μου στεκόταν στην πόρτα και με κοίταζε.
3) Ο κύριος Βασίλης εργάζεται σαν διευθυντής στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας.
4) Οι ξένοι προτιμούν τη χώρα μας, γιατί σε μας περνούν ευχάριστα τις διακοπές τους.
5) Ο αδελφός μου έχει πολύ λεπτό οργανισμό. Στην πρώτη φθινοπωρινή βροχή, πάντα κρυολογεί.
6) Μόνο στον Ηρόδοτο μπορεί κανείς να βρει τόσο ενδιαφέρουσες ιστορικές πληροφορίες για την αρχαία Αίγυπτο.
7) Στο κάλεσμα του αφεντικού του, ο σκύλος έτρεξε σ' αυτόν.
8) Σε κάθε αρνητική μου απάντηση, αυτή δεν μπορούσε να κρύψει την δυσαρέσκειά της.
9) Στο χωριό, η οικογένεια Γεωργόπουλου φιλοξενείται στον αδελφό του κυρίου Βασίλη.
10) Σε κάθε πρόποση οι φίλοι έπιναν από ένα ποτήρι κρασί.

c) Vi metu la vortojn en ĝusta vico, por formi plenajn frazojn:

1) juna / Esperanton / Vasilis / en / lerni / tre / sinjoro / komencis / aĝo
2) lingvo / rilatojn / la / faciligi / vere / komuna / la / interhomajn / povas / neŭtrala
3) sia / similas / la / kaj / patro / ideoj / laŭ / al / Kostas / karaktero
4) homoj / bona / de / atenton / junaj / la / ĉiu / meritas / ideo / la
5) multe / nepo / de / avino / elokventecon / sia / la / admiras / la

ĉ) Krucvorto

Horizontale:
1. Η Διεθνής Γλώσσα
2. Εσπεραντισμός
3. Εσπεραντίστρια

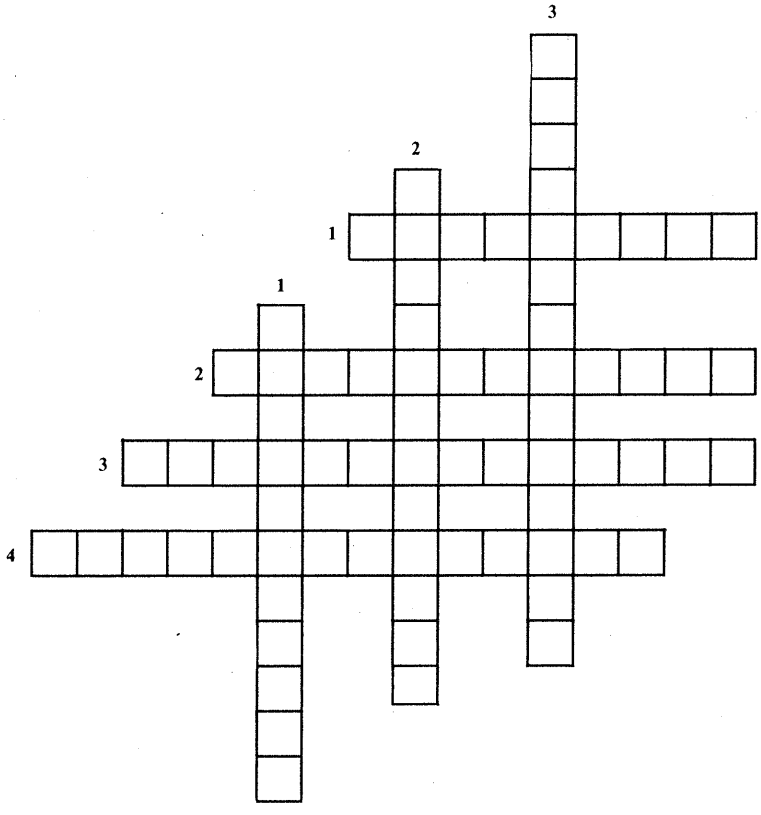

4. Χώρος Εσπεραντιστών

Vertikale

1. Εσπεραντικό αντικείμενο (βιβλίο, περιοδικό κ.λπ.)
2. Εσπεραντιστής
3. Ιδιότητά του να είσαι Εσπεραντιστής

d) Vi traduku en Esperanton la sekvantan tekston:

«Χάρη στην διεθνή Γλώσσα Εσπεράντο οι άνθρωποι, σε όλη τη γη, έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν μεταξύ τους εντελώς άμεσα και απλά. Σε κάθε γωνιά του κόσμου μας, οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από τη θρησκεία, τη Γλώσσα και το χρώμα τους, μπορούν απ' ευθείας να ανταλλάσουν τις απόψεις και γνώσεις τους, μέσα από μια Γλώσσα εύκολη και απλή, και κυρίως ουδέτερη και κοινή για όλους.

Μια τέτοια αλληλοεπικοινωνία δίνει στους ανθρώπους την ευκαιρία να γνωρίζονται και να προσεγγίζουν μεταξύ τους, γιατί, αναμφίβολα, η αλληλοκατανόηση είναι ο κύριος δρόμος για τη συμφιλίωση των ανθρώπων».

ΜΑΘΗΜΑ 32ο

ΕΠΙΘΗΜΑΤΑ «ĉj» ΚΑΙ «nj» (SUFIKSOJ «ĉj» KAJ «nj»)

● Τα επιθήματα **ĉj** (για το αρσενικό γένος) και **nj** (για το θηλυκό) σχηματίζουν τα χαϊδευτικά ονόματα.

Χρησιμοποιούνται κυρίως σε συνθέσεις τους με κύρια ονόματα ανθρώπων και σχηματίζουν τα αντίστοιχα χαϊδευτικά (Γιαννάκης, Κωστάκης, Αννούλα, Μαράκι κ.λπ.).

Τα επιθήματα αυτά μπορούν να προστεθούν όχι μόνο στο τέλος ενός ονόματος, όπως όλα τα άλλα επιθήματα, αλλά και σε προηγούμενη συλλαβή του, κατά την επιθυμία του ομιλητή.

Έτσι:

Sofio = Σοφία → Sofi**nj**o ή So**nj**o = Σοφούλα
Mario = Μαρία → Mari**nj**o ή Ma**nj**o = Μαράκι
Spiro = Σπύρος → Spi**ĉj**o = Σπυράκος
Georgo = Γιώργος → Geo**ĉj**o ή Ge**ĉj**o = Γιωργάκης

Είναι ευνόητο ότι η χρήση των επιθημάτων αυτών είναι νοητή μόνο όταν τα κύρια ονόματα χρησιμοποιούνται Εσπεραντοποιημένα, δηλαδή όταν αποδίδονται με την ουσιαστική κατάληξη **o** της Εσπεράντο (Sofio, Mario, Spiro, Georgo κ.λπ.). Όμως, αν και αυτό από πολλούς συνηθίζεται, εμείς, όπως και σε προηγούμενο μάθημα έχουμε αναφέρει, κρίνουμε ότι είναι προτιμότερο τα κύρια ονόματα να αποδίδονται στην Εσπεράντο, όπως και σε κάθε άλλη ξένη Γλώσσα, έτσι όπως ακριβώς χρησιμοποιούνται και προφέρονται στη Γλώσσα τους.

Επομένως όπως στα Ελληνικά λέμε:
Ουΐλλιαμ Σαίξπηρ και όχι Γουλιέλμος Σαίξπηρ ή Τζουζέπε Βέρντι και όχι Ιωσήφ Βέρντι ή Άλμπερτ Αϊνστάιν και όχι Αλβέρτος Αϊνστάϊν, είναι ευνόητο ότι τόσο στην Εσπεράντο όσο και σε κάθε άλλη ξένη γλώσσα πρέπει να λέμε: Ioanis Kapodistrias, Teodoros Kolokotronis, Kostis Palamas κ.λπ.

Έτσι είναι λογικό και προτιμότερο, παρά την ύπαρξη των δύο αυτών

χαϊδευτικών επιθημάτων, τα χαϊδευτικά ονόματα να αποδίδονται στην Εσπεράντο ακριβώς όπως και τα κύρια, δηλαδή όπως προφέρονται στη γλώσσα τους (**Janakis, Jorgakis, Sofula, Maraki** κ.λπ.).

● Τα πιο πάνω χαϊδευτικά επιθήματα χρησιμοποιούνται και σε σύνθεσή τους με λέξεις που δηλώνουν τη συγγένεια.
Έτσι:

patro = πατέρας → pa**ĉj**o = πατερούλης
patrino = μητέρα → pa**nj**o = μητερούλα, μανούλα
filo = γιος → fi**ĉj**o = γιόκας
filino = κόρη → fi**nj**o = κορούλα
frato = αδελφός → fra**ĉj**o = αδελφούλης
fratino = αδελφή → fra**nj**o = αδελφούλα κ.λπ.

Και σ' αυτές τις περιπτώσεις, επειδή τα δύο αυτά επιθήματα, τα μόνα της Εσπεράντο που αρχίζουν από σύμφωνο, σχηματίζουν για το λόγο αυτό λέξεις κακόηχες και δύσκολες στην προφορά, είναι προτιμότερο αντί αυτών να χρησιμοποιείται το επίθημα «et».
Έτσι:

patreto = πατερούλης
patrineto = μητερούλα
frateto = αδελφούλης
fratineto = αδελφούλα
aveto = παπούλης
avineto = γιαγιάκα κ.λπ.

Όμως, πρέπει να σημειωθεί ότι το επίθημα **et** είναι δυνατό να προσδίνει έννοια χαϊδευτική μόνο στις λέξεις αυτές που δηλώνουν συγγένεια και όχι σε άλλες περιπτώσεις. Η κύρια έννοια του επιθήματος αυτού, όπως έχει εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα, είναι «μικρό σε μέγεθος».

Έτσι, στις περιπτώσεις που θέλουμε να προσδώσουμε χαϊδευτική έννοια σε άλλες λέξεις, όπως για παράδειγμα στις εκφράσεις «το χωριουδάκι μου», «το σπιτάκι μου», «τα παιδάκια μου» κ.ά., πρέπει να χρησιμοποιήσουμε περιφραστικές λέξεις, όπως «mia bela vilaĝo», «mia ŝatata hejmo», «miaj amataj infanoj» κ.ά., γιατί οι λέξεις «vilaĝeto», «hejmeto», «infanetoj» σημαίνουν «μικρό» (σε μέγεθος) χωριό ή σπίτι και «μικρά» (σε ηλικία) παιδιά.

ΕΠΙΘΗΜΑ «oz» (SUFISKO «oz»)

● Το επίθημα **oz** στην κύρια σημασία του χρησιμοποιείται μόνο σε συνθέσεις του με ουσιαστικές ρίζες και σχηματίζει επίθετα, που δείχνουν αφθονία, πλούσια περιεκτικότητα σε κάποια ύλη, υλικό, καρπό κ.λπ.
Έτσι:

sablo = άμμος → **sabloza** = αμμώδης, αμμουδερός
poro = πόρος → **poroza** = πορώδης
suko = χυμός → **sukoza** = χυμώδης

Το επίθημα αυτό δείχνει επομένως το «γεμάτο από» ή «πλούσιο σε», έννοιες που μπορούν επίσης να αποδοθούν και με συθέσεις της λέξης που δηλώνει το υλικό με ένα κατάλληλο επίθετο, όπως «**plena**» (= γεμάτος), «**riĉa**» (= πλούσιος), «**abunda**» (= άφθονος) κ.λπ.
Έτσι:

— frukto **sukoza** (ή **sukoplena** ή **sukoriĉa** κ.λπ.) = καρπός χυμώδης, γεμάτος χυμό
— kampo **herboza** (ή **herboplena** ή **herboriĉa** κ.λπ.) = κάμπος πλούσιος σε χορτάρι
— arbo **folioza** (ή **foliplena** ή **foliriĉa** κ.λπ.) = δέντρο γεμάτο φύλλα
— monto **granitoza** (ή **granitoplena** ή **granitoriĉa** κ.λπ.) = βουνό πλούσιο σε γρανίτη
— rivero **oroza** (ή **oroplena** ή **ororiĉa** κ.λπ.) = ποτάμι χρυσοφόρο κ.λπ.

Σημείωση

● Το επίθημα **oz** έχει ακόμα εφαρμογή στην επιστημονική ορολογία και κυρίως στην Ιατρική και στη Χημεία.
Έτσι, μεταξύ άλλων:
α) Σε σύνθεσή του με λέξεις, που δείχνουν όργανο του ανθρώπινου σώματος, δηλώνει τη διαταραχή της λειτουργίας του όργανου αυτού, δηλαδή την ανάλογη ασθένεια.
Έτσι:

nervo = νεύρο → **nervozo** = νεύρωση
nefro = νεφρό → **nefrozo** = νέφρωση
psiko = ψυχή → **psikozo** = ψύχωση κ.λπ.

β) Σε σύνθεσή του με λέξεις που δείχνουν παράσιτο ή μικρόβιο, δηλώνει την ασθένεια που αυτό προκαλεί.

Έτσι:

leptospirozo = λεπτοσπείρωση
tuberkulozo = φυματίωση κ.λπ.

ΓΝΩΣΤΕΣ — ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

● Στο μάθημα αυτό, και στα επόμενα, δίνεται μια σειρά από λέξεις, που κρίνεται σκόπιμο να γνωρίζει ο σπουδαστής αυτού του βιβλίου. Οι λέξεις αυτές, που δεν είναι δυνατόν να περιληφθούν όλες στα κείμενα των μαθημάτων, δεν απαιτούν μελέτη από τον Έλληνα σπουδαστή γιατί προέρχονται κυρίως από τα Ελληνικά ή είναι ξένες, που περιλαμβάνονται όμως στο καθημερινό ελληνικό λεξιλόγιο.

adeno = αδένας
adiaŭ = αντίο
adreso = διεύθυνση, αντρέσα
agrafo = αγκράφα, πόρπη
akinezio = ακινησία (Ιατρ.)
akso = άξωνας
albumo = άλμπουμ, λεύκωμα
alegorio = αλληγορία
alkoholo = οινόπνευμα, αλκοόλ
anakronismo = αναχρονισμός
analfabeto = αναλφάβητος
analizi = αναλύω
analogio = αναλογία
anemono = ανεμώνη
anĝelo = άγγελος
anonima = ανώνυμος
antagonismo = ανταγωνισμός
antagonisto = ανταγωνιστής
anteno = κεραία, αντένα
antibiotiko = αντιβιωτικό
apologio = απολογία
apostato = αποστάτης
apostolo = απόστολος
apostrofo = απόστροφος
areno = αρένα
aristokrato = αριστοκράτης
aritmetiko = αριθμητική
arkaismo = αρχαϊσμός
arkitekto = αρχιτέκτονας
aromo = άρωμα (φυσικό)
astako = αστακός
asterisko = αστερίσκος
astmo = άσθμα
astro = άστρο
astronaŭto = αστροναύτης
astronomo = αστρονόμος
(**-io** = Αστρονομία)
ateismo = αθεϊσμός
ateisto = αθεϊστής, άθεος
atomo = άτομο (Φυσ.)
atrofio = ατροφία
aŭtobiografio = αυτοβιογραφία
aŭtodidakto = αυτοδίδακτος
aŭtografo = αυτόγραφο
aŭtoktono = αυτόχθονας
aŭtomato = αυτόματο

aŭtonoma = αυτόνομος
aŭtonomio = αυτονομία
averio = αβαρία, ζημιά
avokado = αβοκάντο
azaleo = αζαλέα
azoto = άζωτο

bacilo = βάκκιλος
bagatelo = μικρόπραγμα, υπόθεση χωρίς αξία, μπαγκατέλα
balo = χορός (χοροεσπερίδα)
baleto = μπαλέτο
balono = μπαλόνι, φούσκα
banano = μπαπάνα
bapti = βαφτίζω
barbaro = βάρβαρος
barelo = βαρέλι
baritono = βαρύτονος
barometro = βαρόμετρο
barono = βαρώνος
baso = βαθύφωνος, μπάσος
bastardo = νόθος, μπάσταρδος
bastono = ραβδί, μπαστούνι
bazo = βάση
benzino = βενζίνη
bibliografo = βιβλιογράφος (**-io** = βιβλιογραφία)
bilardo = μπιλιάρδο
biologo = βιολόγος (**-io** = Βιολογία)
biskvito = μπισκότο
Bizanco = Βυζάντιο
blasfemi = βλαστημώ
blito = βλίτο
bluso = μπλουζ (Μουσ.)
bobeno = κουβαρίστρα, μπομπίνα
boksi = πυγμαχώ, παίζω μποξ
bombo = βόμβα
bombardi = βομβαρδίζω
bombono = καραμέλα
bordelo = οίκος ανοχής, μπορντέλο
botaniko = Βοτανική
brando = μπράντυ
brilianto = μπριλάντι
brokolo = μπρόκολο
bronzo = μπρούτζος, ορείχαλκος
bubalo = βούβαλος
buduaro = μπουντουάρ
bukedo = ανθοδέσμη, μπουκέτο
buklo = μπούκλα
busto = μπούστος, προτομή

caro = τσάρος
cenotafo = κενοτάφιο
ceramiko = Κεραμεική
Cezaro = Καίσαρας
cigano = τσιγκάνος
ciklono = κυκλώνας
cilindro = κύλινδρος
cimbalo = κύμβαλο
cinika = κυνικός
cirklo = κύκλος (Γεωμ.)
cirko = τσίρκο

ĉarlatano = τσαρλατάνος, αγύρτης
ĉeko = επιταγή, τσεκ
ĉibuko = τσιμπούκι

LEKSIKO

admoni = προτρέπω
adori = λατρεύω
avara = φιλάργυρος, τσιγκούνης
avida = άπληστος
brodi = κεντώ
civilizacio = πολιτισμός
danĝero = κίνδυνος
detrui = καταστρέφω
diligenta = επιμελής
diskreta = διακριτικός
diskriminacio = διάκριση
distanco = απόσταση
distingi = διακρίνω
eksciti = ερεθίζω, διεγείρω
ekzisti = υπάρχω
esplori = ερευνώ
evolui = εξελίσσομαι, αναπτύσσομαι
flago = σημαία
fundamento = θεμέλιο
gratuli = συγχαίρω
grumbli = γκρινιάζω
iniciati = έχω, παίρνω πρωτοβουλία
instigi = παροτρύνω, προτρέπω
intima = επιστήθιος, οικείος, στενός
klubo = λέσχη
kompleta = συμπληρωμένος, πλήρης
konfesi = ομολογώ
konstanta = σταθερός, συνεχής
kontakto = επαφή
kreski = φύομαι, αναπτύσομαι
laca = κουρασμένος
logiko = λογική
minaci = απειλώ
moro = έθιμο, ήθος
moralo = ηθική
observi = παρατηρώ, τηρώ, εφαρμόζω
penti = μετανοώ
pinto = αιχμή, κορυφή
prokrasti = αναβάλλω
pruvi = αποδεικνύω
regali = φιλεύω
reputacio = υπόληψη
revolucio = επανάσταση
silko = μετάξι
soifi = διψώ
solida = στερεός
trudi = επιβάλλω

TEKSTO

Ankaŭ Eleni, la amikino de Kostas estas bona Esperantistino, eĉ instruistino de Esperanto.

Eleni kaj Kostas konatiĝis en la klubejo[1] de la grekaj Esperantistoj, kaj ĝis nun ili jam vojaĝis kvinfoje kune al diversaj Eŭropaj urboj, kie ili

partoprenis Esperanto-aranĝojn. Ili havas konstantajn kontaktojn kun junaj Esperantistoj en la tuta mondo, kaj sufiĉe ofte ili akceptas kaj gastigas, en la hejmo de Kostas, amikojn el eksterlando. En tiaj okazoj, ĉiunokte estas aŭdataj[2] el la hejmo de la familio Georgopulos kantoj, ne nur grekaj, sed ankaŭ francaj, italaj, hispanaj, japanaj, bulgaraj kaj aliaj, ĉar la junuloj havas intimajn amikojn preskaŭ en ĉiu lando de la tero, kaj ĉiuj fremdaj junuloj deziras viziti, kiel eble plej ofte, la sunplenan Grekion kaj la bonkorajn grekajn amikojn.

Kiam fremdaj gastoj venas en la hejmon, estas vera festo, kiun partoprenas la tuta familio Georgopulos, eĉ la avino, kiu ne parolas bone Esperanton, sed ŝi komprenas multon.

La bonkora kaj ĉiam bonhumora[3] maljunulino, kiu ne nur amas, sed preskaŭ adoras la junulojn, vere ĝuas tiajn kunvenojn, kaj ŝi ne perdas la okazon malavare regali la fremdajn gastojn, pretigante por ili la plej bongustajn grekajn specialaĵojn, musaka, dolmades, suĝukakia kaj aliajn bongustaĵojn. Tiel ŝi ĉiam gajnas la admiron kaj la sincerajn gratulojn de la gastoj, sed ankaŭ ilian amon.

Ĉiu fremda amiko, venante en Grekujon, neniam forgesas kunporti por la avino malgrandan memoraĵon el sia patrujo, kaj ŝi, tute fiere, montras al siaj vizitantoj sian ventumilon el Hispanujo, sian ŝalon el Rusujo, brodaĵon el Japanujo, parfumon el Francujo kaj aliajn donacetojn de siaj fremdaj «genepoj». Apartan lokon sur malgranda tablo, en la ĉambro de la avino, okupas flageto el silko, portanta la Esperanto-signon, la kvinpintan verdan stelon. Ĝi estas donaco de nederlanda «nepo».

Tiel, ankaŭ la avino ĝuas la Esperantismon, kaj post ĉiu vizito de fremda amiko, ŝi ripetas, ke vere ŝi multe pentas nun, ĉar ŝi ne lernis Esperanton, kiam ŝi estis ankoraŭ juna.

---

1. Η λέξη «**klubo**» σημαίνει «λέσχη» με την αόριστη έννοια «Οργανισμός, Σύλλογος, Εταιρία» κ.λπ., όχι όμως τόπος ή κτίριο Συλλόγου. Η λέξη «λέσχη» σαν τόπος λειτουργίας Συλλόγου είναι «**klubejo**» (kunvenejo de klubo).

Η παρατήρηση γίνεται, γιατί στα Ελληνικά η ίδια λέξη «λέσχη» αποδίδει και τις δυο πιο πάνω έννοιες. Έτσι: «ανήκω στη λέσχη των Εσπεραντιστών» (= mi apartenas al la **klubo** de la Esperantistoj), αλλά «θα πάω στη λέσχη των Εσπεραντιστών» (= mi iros al la **klubejo** de la Esperantistoj).

2. Το ρήμα «**aŭdi**» σημαίνει γενικά και αόριστα «ακούω», δηλαδή «ενεργώ με το αισθητήριο της ακοής». Δεν πρέπει η λέξη αυτή να συγχέεται με την λέξη «**aŭskulti**», που σημαίνει «ακροάζομαι», δηλαδή «προσηλώνω την ακοή μου σε κάτι συγκεκριμένο». Υπάρχει δηλαδή ανάμεσα σ' αυτές τις δύο λέξεις η ίδια διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στις λέξεις «βλέπω» (= **vidi**) και «κοιτάζω» (= **rigardi**).

3. Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση ανάμεσα στις λέξεις «**humoro**» (= ψυχική, πνευματική διάθεση) και «**humuro**» (= χιούμορ). Έτσι η λέξη «ανέκδοτο» και γενικά η έννοια «αστείο» σαν λόγος ή χειρονομία είναι «**humuraĵo**» και όχι «**humoraĵo**», όπως κακώς αποδίδεται από πολλούς.

Maria diras, ke neniam estas malfrue kaj ŝi instigas kaj admonas sian avinon lerni nun Esperanton, eĉ ŝi oferas sin esti ŝia instruistino.

La avino tamen estas nun maljuna, ŝia cerbo estas laca, kaj malgraŭ la klopodoj de sia nepino, ŝi malmulton lernas. Tiel ŝi ne perdas la okazon ripetadi al la nepino, ke la junuloj nenion devas prokrasti, ke ili devas ĉiam soifi por scioj, kaj tute diligente lerni kiel eble plej multe, ĉar la juna cerbo estas freŝa, kapabla kaj sciavida. Kaj en tiaj siaj konsiloj la avino estas tute sincera, ĉar ŝi tute fidas[4] la junularon kaj kredas, ke ĝi tenas en siaj manoj la evoluon de tute nova civilizacio, kiu nun kreskas sur novaj, pli bonaj kaj pli solidaj fundamentoj.

Ŝi ne ĉiam komprenas la junulojn, kaj ofte ŝi grumblas, sed kun granda intereso kaj ĉiam tute diskrete, ŝi observas kaj esploras ĉian ilian iniciaton. Ofte timigas ŝin la revolucia inklino de la junuloj kontraŭ ĉio malnova, tamen ŝi distingas en ĝi ian pravon, kaj ŝi kaŝe konfesas, ke la novaj moroj, enkondukataj de la junuloj, estas ne tiel danĝeraj, kaj certe ili ne tute detruos la mondon.

Krome, ŝi tre bone memoras, ke en sia juneco la situacio estis preskaŭ simila. Estas vere, ke tiam la moroj kaj la kutimoj estis tute aliaj, ke la ideoj pri la moralo, la homa, kaj precipe la virina reputacio estis tute aliaj, tamen, ankaŭ tiam ekzistis tiu sama, granda distanco inter la junulaj kaj maljunulaj ideoj. Estas vere, ke ankaŭ tiam la junuloj estis revoluciemaj kaj flamemaj, ke ankaŭ ili facile ekscitiĝis, ke ili ĉiam protestis kaj plendis kontraŭ la grandaĝuloj, kies la vivmanieron kaj pensmanieron ili minacis, tamen dank' al tio, la mondo ne nur ne detruiĝis, sed kontraŭe ĝi progresis kaj pliboniĝis.

EKSPLIKOJ

patrujo = lando de la patroj, patrolando

4. Το ρήμα «**fidi**» σημαίνει «έχω πίστη», δηλαδή «πιστεύω στην αξία, αποτελεσματικότητα, ικανότητα κάποιου». Υπάρχει άλλο ρήμα, το «**konfidi**», που σημαίνει «εμπιστεύομαι», δηλαδή «με πίστη παραδίνω κάτι σε κάποιον», όπως για παράδειγμα, στις εκφράσεις «εμπιστεύομαι το μυστικό μου, την περιουσία μου, την οικογένειά μου σε...».

Η παρατήρηση γίνεται για την αποφυγή σύγχυσης, γιατί στα Ελληνικά και οι δύο πιο πάνω έννοιες αποδίδονται συνήθως με την ίδια λέξη «εμπιτεύομαι».

EKZERCOJ

a) Vi respondu al la sekvantaj demandoj nepre uzante plenajn frazojn:

1) Kie konatiĝis Kostas kaj Eleni?
2) Kiomfoje kaj kie Kostas kaj Eleni vojaĝis kune?
3) Kun kiuj ili havas kontaktojn?
4) Kion la fremdaj junuloj deziras?
5) Ĉu la avino scias Esperanton?
6) Kiamaniere la avino regalas la fremdajn gastojn?
7) Kion la fremdaj amikoj neniam forgesas venante en Grekujon?
8) Kio estas sur la tablo de la avino?
9) Pro kio la avino pentas?
10) Kiaj estis la junuloj, kiam la avino estis juna?

β) Vi kompletigu la vortojn laŭ la donata signifo:

1) ana _____ (αναλύω, ανάλογος, αναρχία)
2) apa _____ (συσκευή, ιδιαίτερος, διαμέρισμα ανήκω)
3) apo _____ (απολογία, φαρμακείο, αποστάτης)
4) arti_____ (άρθρο, αγγινάρα)
5) ate _____ (μαρτυρώ, περιμένω, προσεκτικός)
6) aŭto_____ (λεωφορείο, αυτόματο, αυτόνομος)
7) ave_____ (περιπέτεια, λεωφόρος, αβαρία)
8) bal _____ (μπαλόνι, εξώστης, μπαλέτο)
9) bar_____ (γενειάδα, βάρβαρος, καΐκι)
10) bil _____ (μπιλιάρδο, εικόνα, εισητήριο)
11) bro_____ (κεντώ, βρόγχος, βούρτσα)
12) bru_____ (καίγομαι, καστανός, στήθος)
13) dan _____ (χορεύω, κίνδυνος, ευχαριστώ)
14) dis _____ (δίσκος, διακριτικός, συζητώ, φιλονικώ, απόσταση)
15) eks_____ (εκδρομή, διεγείρω, εξηγώ, εξάγω)
16) ele _____ (ελέφαντας, κομψός, διαλέγω)
17) evi _____ (προφανής, αποφεύγω)
18) fer _____ (διακοπές, κλείνω, ζήλος)
19) fla _____ (σημαία, φλόγα, πλευρά, κίτρινος)
20) for _____ (ξεχνώ, πηρούνι, σχήμα, δυνατός, κουζίνα-συσκευή)
21) fra _____ (κτυπώ, κλάσμα, κάταγμα, αδελφός, δεσποινίς, φράση)
22) fri_____ (ψυχρός, τηγανίζω, κατσαρώνω)
23) fro _____ (τυρί, μέτωπο πολεμικό, παγετός, τρίβω)

c) En la sekvantaj demandoj-respondoj vi traduku ĉiun grekan tekston en Esperanton kaj ĉiun Esperantan tekston en la grekan:

— Νομίζετε ότι η εθνική Γλώσσα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως διεθνής;
— Όχι, πιστεύω ότι καμιά εθνική Γλώσσα δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως διεθνής.

— Ĉu vi povus pravigi vian opinion?
— Certe jes. Oni povus multon diri pri tiu afero. Unue, estas evidente, ke lingvo vere internacia devas ja same aparteni al ĉiuj popoloj de la mondo. Estas do certe, ke tia lingvo devas esti tute neŭtrala.

— Όμως δεν καταλαβαίνω, γιατί δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, σε όλο τον κόσμο, ως διεθνής Γλώσσα, μια πλατειά γνωστή Γλώσσα, όπως για παράδειγμα η Αγγλικη ή η Γαλλική ή η Ρωσική ή η Ισπανική.
— Είναι πολλοί λόγοι, που δεν καθιστούν δυνατή μια τέτοια επιλογή. Θα σας πω μόνο αυτό. Εγώ είμαι Έλληνας, και είναι γνωστό ότι κύριο θεμέλιο του παγκόσμιου πολιτισμού ήταν η δική μου Γλώσσα, η Ελληνική. Δεν θα είχα λοιπόν δίκιο αν πίστευα ότι καμιά άλλη εθνική Γλώσσα δεν είναι πιο κατάλληλη από τη δική μου; Γιατί θα δεχόμουν μια τέτοια διάκριση σε βάρος (ενάντια) της δικιάς μου Γλώσσας;

— Eble vi, kiel Greko, pravas, Tamen ĉu vi opinias, ke ankaŭ aliaj popoloj povus aŭ rajtus pensi sammaniere?
— Certe jes! Estas ankaŭ aliaj lingvoj, kiuj tute rajtas la atenton kaj la plenan respekton de la homaro, ĉar pere de ili disvastiĝis en nian mondon tre antikvaj civilizacioj, civilizacioj, sur kiuj baziĝis la nova, moderna mondo de tiuj lingvoj, kiujn vi nomas «vaste konataj»

— Είναι λοιπόν κατά τη γνώμη σας υπόθεση εθνικής υπερηφάνειας;
— Γιατί όχι; Μήπως κάθε λαός, αρχαίος ή όχι, δεν δικαιούται να προφυλάξει τη Γλώσσα του έναντι όποιας διάκρισης; Εκτός απ' αυτό, πιστεύω ότι κανένας λαός δεν θα επιθυμούσε να επιβάλλει τη Γλώσσα του στους άλλους, τόσο περισσότερο όταν πρόκειται για πεδίο συνεργασίας, που στοχεύει στην αλληλοκατανόηση και αλληλοπροσέγγιση των ανθρώπων σε όλη τη γη.

— Mi kredas, ke via opinio estas tute ĝusta, tamen mi dezirus aŭskulti ankoraŭ kelkajn viajn konvinkajn argumentojn rilate al tiu afero.
— Vi estu certa, ke estas multaj argumentoj. Ĉefa tamen estas tio, ke la lernado de fremda nacia lingvo estas afero tre malfacila, kiu postulas multjaran penadon. Estas kompreneble, ke tre malmultaj homoj povas

lerni bone fremdan lingvon. Kontraŭe, Esperanto, lingvo arta, tute simpla kaj facila, konstruita surbaze de la klara logiko, estas tre facile lernebla.

— Είναι αλήθεια ότι αυτό το επιχείρημά σας, για τη δυσκολία που παρουσιάζει η εκμάθηση ξένων εθνικών Γλωσσών, είναι πολύ πειστικό. Όμως δεχθείτε ότι η διεθνής Γλώσσα θα έπρεπε να είναι το ίδιο πλήρης, όπως κάθε εθνική Γλώσσα, γιατί αλλιώς δεν θα μπορούσε να καλύψει τις ανάγκες μιας πλήρους διανθρώπινης (μεταξύ των ανθρώπων) επικοινωνίας.

— Συμφωνώ απόλυτα μαζί σας. Όμως η απλότητα και η ευκολία της Εσπεράντο διόλου δεν σημαίνουν ότι η Γλώσσα αυτή είναι φτωχή. Απεναντίας είναι το ίδιο πλούσια όσο οποιαδήποτε εθνική Γλώσσα. Η εκατονταετής ήδη χρησιμοποίησή της και η πλούσια βιβλιογραφία της, αποτελούμενη από πολλές χιλιάδες έργα, αποδεικνύουν ότι με αυτή τη Γλώσσα μπορεί κανείς να εκφράσει κάθε ανθρώπινη σκέψη.

— Mi sincere vin dankas pro viaj respondoj. Tamen ankoraŭ ni ne finis. Mi esperas ke vi, same afable, akceptos respondi, en alia okazo, ankoraŭ al kelkaj miaj demandoj pri la sama afero.

— Mi tre volonte respondos al vi.

ΜΑΘΗΜΑ 33ο

ΕΠΙΘΗΜΑ «iv» (SUFIKSO «iv»)

● Το επίθημα **iv** σχηματίζει επίθετα, που έχουν την έννοια «ικανός για...».
Έτσι:

— produkti = παράγω
produktiva = ικανός για παραγωγή → παραγωγικός
— decidi = αποφασίζω
decidiva = ικανός για απόφαση → αποφασιστικός
— pagi = πληρώνω
pagiva = ικανός για πληρωμή → φερέγγιος
— impreso = εντύπωση
impresiva = ικανός για εντύπωση → εντυπωσιακός

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΘΗΜΑΤΑ

● Όπως και σε προηγούμενο μάθημα έχει σημειωθεί, η Εσπεράντο, όπως όλες οι άλλες Γλώσσες, περιλαμβάνει ένα σημαντικό αριθμό ελληνικών στοιχείων.

Έχει γίνει κι όλας φανερό στο σπουδαστή αυτού του βιβλίου, ότι είναι πάμπολλες οι ελληνικές λέξεις, που περιλαμβάνονται στο Εσπεραντικό λεξιλόγιο.

Πρόκειται κυρίως για λέξεις που αναφέρονται στην επιστημονική ορολογία.

Στην αρχή πολλών από αυτές τις λέξεις μπορεί κανείς εύκολα να

διακρίνει ελληνικές προθέσεις, που μοιάζουν σαν προθήματα αλλά δεν είναι τέτοια, γιατί αποτελούν μέρος της όλης ρίζας, και δεν προστίθενται σ' αυτή. Οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις αφορούν τις ελληνικές προθέσεις «αντί» (antinomio, antipatio, antidoto κ.λπ.), «δια» (diabeto, dialogo, diagnozo, diametro κ.λπ.), «επί» (epilogo, episkopo, epidermo, epiteto κ.λπ.).

Όμως, ανεξάρτητα από αυτές τις περιπτώσεις υπάρχουν τα ελληνικά προσθήματα (προθήματα και επιθήματα), που χρησιμοποιούνται αυτοτελή, όπως όλα τα προσθήματα της Εσπεράντο, δηλαδή προστίθενται σε κάθε ρίζα και της προσδίνουν τη σημασία τους. Τα ελληνικά αυτά προσθήματα είναι:

α) ΠΡΟΘΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΘΗΜΑ «anti» (PREFIKSO «anti»)

● Το Ελληνικό πρόθημα **anti** προσδίνει στις λέξεις την έννοια της αντίθεσης.

Έτσι:

— Kristo = Χριστός → **anti**kristo = αντίχριστος
— Esperantisto = Εσπεραντιστής → **anti**esperantisto = αντιεσπεραντιστής
— komunisto = κομουνιστής → **anti**komunisto = αντικομουνιστής
— Greko = Έλληνας → **anti**greko = μισέλληνας
— tezo = θέση, άποψη → **anti**tezo = αντίθεση
— toksino = τοξίνη → **anti**toksino = αντιτοξίνη
— militaristo = μιλιταριστής, πολεμοχαρής → **anti**militaristo = αντιμιλιταριστής
— rasisto = ρατσιστής → **anti**rasisto = αντιρατσιστής

Σημείωση

● Αντί του προθήματος **anti** μπορεί κανείς να χρησιμοποιεί σύνθεση των λέξεων με την πρόθεση «**kontraŭ**» (**kontraŭ**esperantisto, **kontraŭ**militaristo, **kontraŭ**rasisto κ.λπ.), όμως στις περιπτώσεις αυτές οι λέξεις εκφράζουν όχι απλά την αντίθεση αλλά και την εχθρότητα.

ΠΡΟΘΗΜΑ «pseŭdo» (PREFIKSO «pseŭdo»)

● Από την ελληνική λέξη «ψεύδος», το πρόθημα **pseŭdo** δίνει στις λέξεις την έννοια «ψεύτικος», «νόθος».

Έτσι:

— patrioto = πατριώτης → **pseŭdo**patrioto = ψευτοπατριώτης
— argumento = επιχείρημα → **pseŭdo**argumento = ψευδοεπιχείρημα
— Kristano = Χριστιανός → **pseŭdo**kristano = ψευτοχριστιανός
— scienco = επιστήμη → **pseŭdo**scienco = ψευδοεπιστήμη
— juvelo = κόσμημα → **pseŭdo**juvelo = ψευδοκόσμημα
— plafono = οροφή, ταβάνι → **pseŭdo**plafono = ψευδοροφή
— kuracisto = γιατρός → **pseŭdo**kuracisto = ψευτογιατρός
— sentimentala = αισθηματίας → **pseŭdo**sentimentala = ψευτοαισθηματίας

β) ΕΠΙΘΗΜΑΤΑ

ΕΠΙΘΗΜΑ «oid» (SUFIKSO «oid»)

● Το επίθημα **oid** που προέρχεται από την ελληνική κατάληξη **-οειδής**, σχηματίζει κυρίως επίθετα, που έχουν την έννοια «με σχήμα...».
Έτσι:

— koro = καρδιά → kor**oid**a = καρδιοειδής (με σχήμα καρδιάς)
— stelo = αστέρι → stel**oid**a = αστεροειδής (με σχήμα αστεριού)
— ovo = αυγό → ov**oid**a = ωοειδής (με σχήμα αυγού)
— piramido = πυραμίδα → piramid**oid**a = πυραμιδοειδής (με σχήμα πυραμίδας)

Σημείωση

● Αντί του επιθήματος **oid** μπορεί κανείς να χρησιμοποιεί σύνθεση των λέξεων με επιθετοποιημένη τη λέξη «**formo**» (= σχήμα), koro**forma**, ovo**forma**, piramido**forma** κ.λπ.

ΕΠΙΘΗΜΑ «it» (SUFIKSO «it»)

● Το επίθημα αυτό (ελληνική κατάληξη **-ιτις**) χρησιμοποιείται μόνο σε συνθέσεις του με λέξεις που δηλώνουν κάποιο όργανο του σώματος και σχηματίζει λέξεις, που δηλώνουν τη φλεγμονή-πάθηση του οργανου αυτού.
Έτσι:

— nefro = νεφρό → nefr**it**o = νεφρίτις
— laringo = λάρυγγας → laring**it**o = λαρυγγίτης

— encefalo = εγκέφαλος → encefalito = εγκεφαλίτις
— pleŭro = πλευρό → pleŭrito = πλευρίτις
— gastro = γαστήρ → gastrito = γαστρίτις
— bronko = βρόγχος → bronkito = βρογχίτις
— entero = έντερο → enterito = εντερίτις

Σημείωση

● Επειδή το επίθημα **it** σχηματίζει μόνο λέξεις της ιατρικής ορολογίας, το πρώτο συνθετικό που χρησιμοποιείται για το σχηματισμό αυτό, δηλαδή οι λέξεις που δηλώνουν το όργανο του σώματος, δεν είναι οι κοινές λέξεις του λεξιλογίου της Εσπεράντο (intesto = έντερο, ventro = κοιλιά, reno = νεφρό κ.λπ.) αλλά οι αντίστοιχοι ελληνογενείς διεθνείς όροι (**entero** = έντερο, **gastro** = γαστήρ, **nefro** = νεφρό κ.λπ.) που στην Εσπεράντο χρησιμοποιούνται μόνο στην Επιστημονική-Ιατρική ορολογία.

ΕΠΙΘΗΜΑ «i» (SUFIKSO «i»)

● Το επίθημα αυτό προστίθεται σε λέξεις που δηλώνουν ένα επιστήμονα ή γενικά άνθρωπο με συγκεκριμένη πνευματική ενασχόληση, και σχηματίζει ουσιαστικά που δηλώνουν την αντίστοιχη επιστήμη ή ενασχόληση (ελληνική κατάληξη **-ια**).
Έτσι:
— geografo = γεωγράφος → geografio = Γεωγραφία
— patologo = παθολόγος → patologio = Παθολογία
— biologo = βιολόγος → biologio = Βιολογία
— geologo = γεωλόγος → geologio = Γεωλογία
— astrologo = αστολόγος → astrologio = Αστρολογία
— etnologo = εθνολόγος → etnologio = Εθνολογία
— filozofo = φιλόσοφος → filozofio = Φιλοσοφία

Σημείωση

● Όπως έχει εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα η κατάληξη **-ιο** χρησιμεύει ακόμα για το σχηματισμό των ονομάτων χωρών, από τον ομώνυμο ποταμό ή πρωτεύουσα, ή από τη λέξη που δηλώνει την εθνότητα των κατοίκων.
Έτσι:
— Meksiko = Μεξικό (πρωτ.) → Meskik**io** = Μεξικό (χώρα)
— Niĝero = Νίγηρας → Niĝer**io** = Νιγηρία
— Greko = Έλληνας → Grek**io** = Ελλάδα

— Heleno = Έλληνας → Helen**io** = Ελλάδα
— Franco = Γάλλος → Franc**io** = Γαλλία.

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ (SENSOJ)

● Τα ονόματα των αισθήσεων σχηματίζονται με τη βοήθεια του επιθήματος **ad** σε συνθέσεις του με τις λέξεις που δηλώνουν την αντίστοιχη ενέργεια (βλέπω = vidi, ακούω = aŭdi, μυρίζω = flari, αγγίζω = tuŝi, γεύομαι = gustumi).
Έτσι:

— **vidado** = όραση
— **aŭdado** = ακοή
— **flarado** = όσφρηση
— **tuŝado** = αφή
— **gustumado** = γεύση

● Όμως, επειδή, όπως είναι γνωστό, το επίθημα **ad** δείχνει γενικά την ενέργεια, οι πιο πάνω λέξεις δεν εκφράζουν αποκλειστικά τις αισθήσεις αλλά γενικά την ενέργεια που δηλώνουν οι αντίστοιχες ρίζες (aŭdado = ακοή, άκουσμα, tuŝado = αφή, άγγιγμα κ.λπ.).

Για το λόγο αυτό, και για την αποφυγή σύγχυσης, για να σχηματίσει κανείς τα ονόματα των αισθήσεων είναι καλύτερο να χρησιμοποιήσει συνθέσεις της λέξης «**senso**» (= αίσθηση) με τις αντίστοιχες ρηματικές ρίζες.
Έτσι:

— **vid(o)senso** = όραση
— **aŭd(o)senso** = ακοή
— **flar(o)senso** = όσφρηση
— **tuŝ(o)senso** = αφή
— **gust(o)senso** = γεύση

ΟΡΟΣΕΙΡΕΣ — ΠΟΤΑΜΙΑ (MONTAROJ — RIVEROJ)

● Τα ονόματα των μεγαλυτέρων οροσειρών και ποταμών της γης στην Εσπεράντο είναι:

α) Οροσειρές

— **Alpoj** = Άλπεις
— **Andoj** = Άνδεις
— **Himalajo** = Ιμαλάια
— **Rokmontaro** = Βραχώδη Όρη
— **Uralo** = Ουράλια

β) Ποτάμια

— **Amazono** = Αμαζόνιος
— **Danubo** = Δούναβης
— **Gango** = Γάγγης
— **Jangzio** = Γιανγκτσέ
— **Kongo** = Κόγκος
— **Misisipo** = Μισισιπής
— **Nilo** = Νείλος
— **Volgo** = Βόλγας

ΓΝΩΣΤΕΣ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ
(συνέχεια από το προηγούμενο μάθημα)

daktilografi = δακτυλογραφώ
dalio = ντάλια
dando = δανδής, κομψευόμενος
delfeno = δελφίνι
delto = δέλτα (ποταμού)
demagogo = δημαγωγός
demagogio = δημαγωγία
demokrato = δημοκράτης
demokratio = δημοκρατία
demono = δαίμονας
dermato = δέρμα ανθρω. (Ιατρ.)
dermatologo = δερματολόγος
(**-ιο** = δερματολογία)
diablo = διάβολος
diademo = διάδημα
diafragmo = διάφραγμα
diagnozo = διάγνωση
diagramo = διάγραμμα
dialekto = διάλεκτος
dialektiko = διαλεκτική

diamanto = διαμάντι
diametro = διάμετρος
diareo = διάρροια
diatermio = διαθερμία
diktatoro = δικτάτορας
diktaturo = δικτατορία
dinamito = δυναμίτης
dinastio = δυναστεία
diplomo = δίπλωμα
diplomato = διπλωμάτης (**-ιο** = διπλωματία)
disenterio = δυσεντερία
dokumento = απόδειξη, ντοκουμέντο
dolo = δόλος
dozo = δόση
drako = δράκος
drakmo = δραχμή
drasta = δραστικός
dresi = εκπαιδεύω ζώο, ντρεσάρω
dueto = ντουέτο, δυωδία
egoismo = εγωισμός
egoisto = εγωιστής
eĥo = ηχώ
ekinokoko = εχινόκοκκος
eklipso = έκλειψη
ekologo = Οικολόγος (**-ιο** = Οικολογία)
ekonomo = Οικονόμος (**-ιο** = Οικονομία)
ekstazo = έκσταση
ekstra = έκτακτος, έξτρα
ekzantemo = εξάνθημα
ekzemo = έκζεμα
ekzotika = εξωτικός
elektro = ηλεκτρισμός
elektrono = ηλεκτρόνιο
elito = ελίτ
emblemo = έμβλημα
emfazo = έμφαση
encefalo = εγκέφαλος
enciklopedio = εγκυκλοπαίδεια
energio = ενέργεια
enigmo = αίνιγμα
entomologo = Εντομολόγος (**-ιο** = Εντομολογία)
enzimo = ένζυμο
epidemio = επιδημία
epigrafo = επιγραφή
epilepsio = επιληψία
episkopo = επίσκοπος
ermito = ερημίτης
etiketo = ετικέτα
etno = έθνος
etnografo = Εθνογράφος (**-ιο** = Εθνογραφία)
etnologo = Εθνολόγος (**-ιο** = Εθνολογία)
eŭfonio = ευφωνία
eŭkalipto = ευκάλυπτος
eŭnuko = ευνούχος
eŭpepsio = ευπεψία
eŭtanazio = ευθανασία
evangelio = Ευαγγέλιο
ezofago = οισοφάγος
fabriko = εργοστάσιο, φάμπρικα
fagoto = φαγκότο
fakiro = φακίρης
fanatika = φανατικός
fanto = φάντης, βαλές
faringo = φάρυγγας
farmacio = Φαρμακευτική (Επιστ.)
farmakologo = Φαρμακολόγος (**-ιο** = Φαρμακολογία)
faŝismo = φασισμός
faŝisto = φασίστας
fazo = φάση
feminismo = φεμινισμός
fenomeno = φαινόμενο
feŭdo = φέουδο
filantropo = φιλάθρωπος
filantropio = φιλανθρωπία
filologo = Φιλόλογος (**-ιο** = Φιλολογία)

filozofo = Φιλόσοφος (**-io** = Φιλοσοφία)
filtri = φιλτράρω
finalo = φινάλε, τελικός αγώνας
firmo = φίρμα, επιχείρηση, επωνυμία επιχείρησης
fiziko = Φυσική (Επιστ.)
fizionomio = φυσιογνωμία
fizioterapio = φυσιοθεραπεία
fjordo = φιόρδ
flebito = φλεβίτης
fluto = φλάουτο
fonografo = φωνόγραφος
forno = φούρνος
fosforo = φώσφορος
fotografi = φωτογραφίζω
fotometro = φωτόμετρο
fumo = καπνός, φούμο

LEKSIKO

adopti = υιοθετώ
akordo = σύμπνοια
amara = πικρός
apetito = όρεξη
baloti = ψηφίζω
bigoto = θρησκομανής, ψευδεβλαβής
blinda = τυφλός
ceremonio = τελετή
civito = Πολιτεία
diveni = μαντεύω
ebria = μεθυσμένος
ekstrema = ακραίος, έσχατος
eventuala = ενδεχόμενος
farĉo = γέμιση φαγητού
fasti = νηστεύω
festeno = φαγοπότι, ευωχία
indiferenta = αδιάφορος
juĝi = κρίνω, δικάζω
koncerni = αφορώ
kondiĉo = (ο) όρος
konkreta = συγκεκριμένος
konkuri = αμιλλώμαι, παραβγαίνω, συναγωνίζομαι
krii = φωνάζω
kuko = γλύκισμα
kvartalo = συνοικία
kvereli = τσακώνομαι, καυγαδίζω
manki = λείπω
matura = ώριμος
meleagro = γαλοπούλα
mensogi = ψεύδομαι
mezuri = μετρώ
paki = πακετάρω, κάνω δέμα
parentezo = παρένθεση
Pasko = Πάσχα
pia = ευσεβής
populara = λαϊκός, δημοφιλής
porcio = μερίδα
preciza = ακριβής
premio = βραβείο
pretendi = ισχυρίζομαι, διατείνομαι, διεκδικώ
produkti = παράγω
protekti = προστατεύω
prudenta = συνετός, μυαλωμένος
puni = τιμωρώ
reciproka = αμοιβαίος

rifuzi = αρνούμαι, απορρίπτω
scienco = επιστήμη
semajno = εβδομάδα
socio = κοινωνία
teknologo = τεχνολόγος (**-ιο** = τεχνολογία)
tipo = πρότυπο, τύπος

TEKSTO

La familio Georgopulos, tipa[1] greka familio, sekvas fidele la tradiciajn grekajn kutimojn. Tiel la geedzoj Georgopulos, kiel ankaŭ la avino, devenantaj de provinco, vere ĝuis dum sia unua juneco la belajn grekajn morojn, kiuj povas esti ankoraŭ tute senŝanĝe observataj[2] nur en la provinco.

Tiel ili transdonis[3] ankaŭ al la junaj membroj de la familio siajn plej karajn kutimojn, kiel valoran heredaĵon.

Estas certe, ke la junuloj ne ĉion akceptas, tamen ili tre volonte alkutimiĝis kaj, simile al siaj gepatroj, adoptis jam kelkajn el tiuj ĉi tradiciaj kutimoj.

Kiel ni jam diris, ĉiuj membroj de tiu ĉi familio estas vere gastamaj. Tio ja estas precipa kaj tre antikva greka kutimo. La sincera respekto al

---

1. Το ουσιαστικό «**tipo**» σημαίνει «πρότυπο» (ιδανικό υπόδειγμα) ή «τύπος», και χρησιμοποιείται όπως ακριβώς στα Ελληνικά (τύπος δανδή = **tipo** de dando, ιδανικός τύπος γυναίκας = ideala **tipo** de virino, τύπος αεροπλάνου = **tipo** de aviadilo, τύπος γραμμάτων = **tipo** de literoj, κ.λπ.).

Το επίθετο «**tipa**» σημαίνει «τυπικός» με την έννοια «ανταποκρινόμενος σε ένα τύπο» (**tipa** greka familio = τυπική ελληνική οικογένεια, **tipa** vilaĝa domo = τυπικό χωριάτικο σπίτι κ.λπ.).

2. Το ρήμα «**observi**» σημαίνει «παρατηρώ» αλλά και «τηρώ» (τηρώ το πρόγραμμα, τις αρχές, τους κανόνες, το νόμο = mi **observas** la programon, la principojn, la regulojn, la leĝon).

3. Η πρόθεση «**trans**» σημαίνει «πέρα από» δείχνει δηλαδή σημείο απομακρυσμένο, σε σχέση μ' αυτό, που αναφέρεται (**trans** tiu strato estas preĝejo = πέρα απ' αυτό το δρόμο είναι εκκλησία, **trans** tiu monteto estas la vilaĝo = πέρα απ' αυτό το λόφο είναι το χωριό).

Το επίθετο «**transa**» σημαίνει «ο πέρα» δηλαδή αυτός που είναι πέρα από κάτι (la **transa** trotuaro, strato, bordo = το πέρα πεζοδρόμιο, δρόμος, όχθη).

Η πρόθεση «**trans**» στη σύνθεσή της με ρήματα δίνει σ' αυτά την έννοια της απομάκρυνσης, τροποποίησης. Έτσι: **trans**doni = δίνω πέρα, μεταδίδω, διαβιβάζω (vi **transdonu** miajn salutojn = διαβίβασε τους χαιρετισμούς μου, ili **transdonis** al la junuloj la kutimon = μετέδωσαν στους νέους τη συνήθεια), ή: **trans**pasi = περνώ πέρα, ξεπερνώ (ili **transpasis** la mezuron = ξεπέρασαν το μέτρο), ή: **trans**porti = φέρω πέρα, μεταφέρω (mi **transportis** ŝiajn valizojn = μετέφερα στις βαλίτσες της), ή: **trans**formi = δίνω άλλο σχήμα, μεταμορφώνω, ή: **trans**sendi = εξαποστέλλω κ.λπ.

la maljunuloj, alia tradicia kutimo, estas ankaŭ akceptata de ĉiuj.

Oni ja ne parolas pri blinda[4] obeo al la decidoj de la grandaĝuloj, sed pri la kiel eble plej afabla konduto, kontraŭ ili, kaj pri la respekto, ne la akcepto, de iliaj propraj kredoj.

En la hejmo de la familio Georgopulos regas plena akordo kaj vera demokratio. Tamen, laŭ la kondiĉoj metitaj de la familiestro, sinjoro Vasilis, demokratio tute ne signifas anarkio. Ĉiu membro de la familio havas siajn respektindajn rajtojn, sed ankaŭ precizajn devojn.

Tio signifas, ke devas ĉiam regi en la familio reciproka estimo kaj respekto inter ĉiuj ĝiaj membroj.

Sinjoro Vasilis kutimas ripeti, en ĉiu okazo, al siaj gefiloj, ke la familio devas esti la granda lernejo, destinita pretigi ĝustajn kaj liberajn civitanojn[5]. Tamen, kiel en la socio, tiel ankaŭ en la familio devas ekzisti konkretaj kaj akceptendaj leĝoj. Povas, eĉ devas, esti diferencoj, tamen la sola vojo al la forigo de ĉiaj diferencoj estas nur la bonvola[6] kaj bonintenca dialogo.

Estas vere, ke sinjoro Vasilis ne konsilas facilanime siajn infanojn. Li ankaŭ donas la bonan ekzemplon.

Li postulas obeon al la familiaj leĝoj, tamen li respektas ĉies la rajtojn kaj opiniojn. Li neniam punis siajn infanojn, kaj neniu povas diri, ke li iam aŭdis lin krianta aŭ kverelanta. Neniu ankaŭ povas diri, ke li aŭskultis el lia buŝo eĉ la plej malgrandan mensogon aŭ amaran vorton.

Li ĉiam diras al siaj filoj, ke vera kaj matura viro estas tiu, kiu kuraĝas akcepti kaj konfesi siajn erarojn kaj mankojn[7].

Sinjoro Vasilis estas persono prudenta, kiu atente aŭskultas ĉies opi-

---

4. Η λέξη «ανάπηρος» είναι «**kripla**» (kriplulo). Οι πιο συνηθισμένες κατηγορίες αναπήρων είναι: **blinda** (blindulo) = τυφλός, **muta** (mutulo) = μουγγός, **surda** (surdulo) = κουφός, **surda-muta** (surda-mutulo) = κωφάλαλος, **lama** (lamulo) = κουτσός.

5. Η λέξη «**civito**» σημαίνει «Πολιτεία» με την έννοια «σύνολο μελών ενός κράτους, με πολιτικά δικαιώματα». Έτσι: **civitano** = πολίτης.

6. Το επίθετο «**bonvola**» σύνθετη λέξη από το επίθετο «**bona**» και επιθετοποιημένο το ρήμα «**voli**» (= θέλω), σημαίνει κυριολεκτικά «καλοπροαίρετος» (με καλή θέληση). Έτσι και το ρήμα «**bonvoli**» σημαίνει «ευαρεστούμαι, έχω την καλωσύνη».

7. Το ρήμα «**manki**» σημαίνει «λείπω» (προσοχή, όχι απουσιάζω) όπως, για παράδειγμα στις εκφράσεις «μου λείπουν τα χρήματα» (= **mankas** al mi la mono), «τα προβλήματα ποτέ δεν λείπουν» (= la problemoj neniam **mankas**), «αυτό μόνο μου έλειπε» (= nur tio **mankis** al mi), «δεν του λείπει φαντασία» (= ne **mankas** al li fantazio) κ.λπ.

Το ουσιαστικό «**manko**» σημαίνει επομένως «έλλειψη» ή «ελάττωμα». Έτσι: «en nia tempo infanoj mortas pro **manko** de nutraĵoj» (= στον καιρό μας παιδιά πεθαίνουν από έλλειψη τροφίμων), «vortaro kun multaj **mankoj**» (= λεξικό με πολλές ελλείψεις), «malgraŭ liaj **mankoj** li estas bona amiko» (= παρά τα ελαττώματά του είναι καλός φίλος), «ĉu vi konas eĉ unu homon sen **mankoj**?» (= ξέρεις έστω ένα άνθρωπο χωρίς ελαττώματα;).

nion, eĉ la plej ekstreman kaj strangan, kaj, kvazaŭ plenentuziasma junulo, li estas ĉiam preta defendi siajn proprajn ideojn, sed ankaŭ adopti ĉion ĝustan. Li ĉiam estas servema kaj helpema, ne nur al siaj parencoj, sed al ĉiuj homoj, kiuj eventuale petas aŭ nur bezonas lian helpon kaj protekton.

Ni intermetis tiun longan parentezon, por montri, ke, laŭ la principoj regantaj la personajn rilatojn en tiu ĉi familio, la junuloj estas tute liberaj akcepti aŭ rifuzi ĉion tradicie observatan de la grandaĝuloj.

Ili do propravole akordiĝas kun la gepatroj en tio, ke ili volonte konservas la plej ordinarajn kutimojn.

Kiel sciate, multaj popularaj grekaj moroj estas kunligitaj kun la religio. La familio Georgopulos do, kiel la plimulto de la grekaj familioj, fidele observas la kutimojn koncernantajn la grandajn kristanajn festojn. Dum la du plej grandaj festoj, tiuj de Kristnasko[8] kaj de Pasko, la tuta etoso en la hejmo estas tute ŝanĝita.

Konforme al la kutimo, dum unu plena semajno antaŭ tiuj ĉi festoj, ĉiuj membroj de la familio fastas.

Estas vere, ke, rilate al la religiaj aferoj, la opinioj ne tute akordas. La avino kaj la patrino estas tre piaj kaj tre fervore plenumas siajn religiajn devojn.

Kostas diras kaj Nikos konsentas, ke la du virinoj ne estas piaj kiel ili pretendas, sed bigotaj. La patro estas sindetena[9], Maria restas indiferenta, sed ĉiuj kune, tre volonte partoprenas la plej grandajn kristnaskajn kaj paskajn diservojn[10] en la preĝejo de la kvartalo.

La kristnaskajn festojn, kiuj daŭras kelkajn tagojn, la familio nepre pasigas en sia hejmo, en Ateno, ofte kune kun proksimaj parencoj, venantaj de la provinco.

Angulon de la granda salono okupas tiam la granda kristnaska arbo, ornamita de ĉiuj kune.

Ĉe la kristnaska festotablo okazas vera ceremonio.

---

8. Πρέπει να προσεχθεί ότι, αντίθετα με τα Ελληνικά, η λέξη «Χριστούγενα» αποδίδεται στην Εσπεράντο μόνο στον ενικό αριθμό «**Kristnasko**» (= Χριστούγεννα).

9. Το ρήμα «**teni**» (= κρατώ) στη σύνθεσή του με την πρόθεση **de** (**deteni**) έχει την έννοια που η πρόθεση αυτή του προσδίνει, δηλαδή σημαίνει «συγκρατώ» (δεν αφήνω, εμποδίζω).

Η σύνθεση αυτού του ρήματος (**deteni**) με την αυτοπαθή αντωνυμία **si** στην αιτιατική, δηλαδή το ρήμα «**sindeteni**» σημαίνει «συγκρατώ εαυτόν» ή, όπως λέμε συνηθέστερα στα Ελληνικά, «επιφυλάσσομαι». Έτσι: **sindeteno** = επιφύλαξη, **sindetena** = επιφυλακτικός.

10. Η λέξη «**diservo**» σύνθεση των λέξεων «**Dio**» (= Θεός) και «**servo**» (= υπηρεσία), σημαίνει «λειτουργία» (Θρησκευτική).

Inter diversaj manĝaĵoj regas la farĉita meleagro, sendita el la vilaĝo de la onklo Janis, kaj kuirita de la avino laŭ ŝia propra, vere mirinda recepto.

Tiun nokton fluas la plej malnova vino, produktaĵo de la familia vinberejo, kaj destinita nur por tiaj solenaj tagoj.

La festenon nepre sekvas gaja kantado kaj dancado, kaj la tuta amuziĝo daŭras ĝis la frua mateno.

Tiun nokton ne nur la apetito, sed ankaŭ la gajeco estas tute senlima. Ĉiuj en io troas kaj transpasas[3] la mezuron de sia ordinara dieto. Oni eĉ rajtas iom ebriiĝi.

Plena entuziasmo regas, kiam venas la plej granda momento de la festotago. Estas la momento, en kiu la familianoj interŝanĝas donacojn.

La elekto de la plej trafa donaco estas ja afero ne simpla, ĉar estas komune akceptite, ke la vera valoro de persona donaco dependas ne de ĝia prezo, sed de ĝia taŭgeco. Oni devas trafe diveni, ne nur kio mankas[7], sed kio decas kaj vere plaĉas al la ricevonto. La elekto do de bona donaco postulas pripenson, ĉar ĝi devas esti konforma al la personeco kaj la gustoj de la akceptanto.

Tiu afero do instigas al vera interfamilia konkurado. Tiel ĉiu paketo kaŝas surprizojn, kaj kaŭzas entuziasmajn kriojn, ridojn, mokojn kaj aplaŭdojn.

Post sekreta balotado oni decidas, kiu el la donacoj estas la plej trafa, kaj ties la oferanto ricevas la grandan premion, de antaŭe aljuĝitan[11] de la parto. La premio povas esti nur kiso de ĉiuj kunfestantoj, grandega porcio de la kuko, kartona ĉapelo, bukedo da karotoj, la balailo aŭ io alia, kio ja kaŭzas denove senfinan ridadon.

EKSPLIKOJ

alkutimiĝis = iom post iom kutimis
forigo = malestigo
facilanime = ne pripensinte, ne serioze
propravole = laŭ sia propra volo
ricevonto = tiu, kiu ricevos

11. Το ρήμα «**juĝi**» σημαίνει «κρίνω» και «δικάζω». Στη σύνθεσή του με την πρόθεση **al** σημαίνει,επομένως «προσδικάζω» ή, όπως λέμε συνηθέστερα «επιδικάζω».

EKZERCOJ

a) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) Kio, laŭ sinjoro Vasilis, estas familio?
2) Kion sinjoro Vasilis postulas de siaj samfamilianoj, kaj kiel li mem kondutas kontraŭ ili?
3) Kiu, laŭ sinjoro Vasilis, estas vera kaj matura viro?
4) Kiuj estas la du plej grandaj kristanaj festoj?
5) Rilate al la religio, kion la du virinoj faras, kaj kion kredas pri ili Kostas?
6) Kie kaj kun kiuj la familio pasigas la kristnaskajn festojn?
7) Kio estas la ĉefa manĝaĵo en la kristnaska festotablo, de kiu sendita kaj de kiu kuirita?
8) Kion oni devas diveni por elekti kiel eble plej bonan donacon?
9) Kion kaŝas kaj kion kaŭzas ĉiu donacpaketo?
10) Kio povas esti la premio, kiun ricevas la oferinto de la plej trafa donaco?

b) Krucvorto

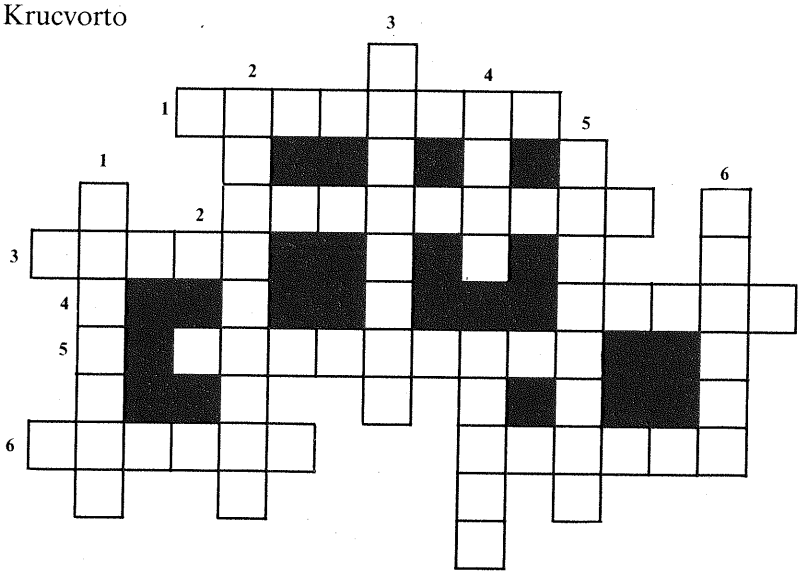

Horizontale

1. Προστατεύω
2. Τελετή
3. Διψώ
4. Πέρα
5. Αναβάλλω
6. Αναπτύσσομαι / Λογική

Vertikale

1. Αμιλλώμαι
2. Αμοιβαίος
3. Γαλοπούλα
4. Υπερβολικός / Μετάξι
5. Διακρίνω
6. Απειλή

β) Vi kompletigu la vortojn laŭ la donata signifo:

1) ga _____ (εύθυμος, κερδίζω, γάντι Γάγγης)
2) gla _____ (σιδερώνω, ποτήρι)
3) gra _____ (μεγάλος, γραμμάριο, λίπος, συγχαίρω, σπουδαίος)
4) har _____ (αρμονία, καμάκι)
5) her _____ (χόρτο, ήρωας, κληρονομώ)
6) ho _____ (άνθρωπος, Νοσοκομείο, αγκίστρι, ώρα)
7) indi _____ (αδιάφορος, αγανακτώ)
8) inf _____ (επηρεάζω, απαρέμφατο, πληροφορώ)
9) ins _____ (παροτρύνω, διδάσκω, νησί, επιμένω, όργανο)
10) inte _____ (προτίθεμαι, ενδιαφέρω, έξυπνος)
11) ja _____ (γιαούρτι, σακάκι, Ιανουάριος, έτος)
12) ju _____ (κόσμημα, δίκαιος, φούστα, νέος)
13) ĵa _____ (Πέμπτη, ζακέτα)
14) kam _____ (εξοχή, σύντροφος, κάμπος)
15) kan _____ (καρκίνος, καναπές, τραγουδώ)
16) kap _____ (ικανός, αρπάζω)
17) kar _____ (καρότο, χαρτόνι, χαϊδεύω, χαρακτήρας)
18) kas _____ (κατσαρόλα, κασέτα)
19) kla _____ (κλασσικός, διαυγής)
20) kol _____ (συνάδελφος, χρώμα, θυμώνω, συλλέγω, κολιέ)
21) kom _____ (άνεση, αρχίζω, χτενίζω, κωμωδία, συνδυάζω, εμπορεύομαι)
22) komp _____ (περιπλέκω, κομπρέσα, συγκρίνω, συνθέτω, καταλαβαίνω, πλήρης)
23) konce _____ (συναυλία, αφορώ)
24) konf _____ (σύγκρουση, ταιριαστός, ομολογώ)
25) konk _____ (συμπεραίνω, διαγωνισμός, συγκεκριμένος, αμιλλώμαι)
26) kons _____ (συμβουλεύω, συμφωνώ, διατηρώ, αποτελούμαι)

ĉ) En la sekvantaj demandoj-respondoj vi traduku ĉiun grekan tekston en Esperanton kaj ĉiun Esperantan tekston en la grekan:

— Επιτρέψτε μου να σας κάνω και πάλι μερικές ερωτήσεις σχετικά με τη διεθνή Γλώσσα Εσπεράντο.
— Πολύ ευχαρίστως θα απαντήσω σε κάθε ερώτησή σας.

— Vi bonvolu klarigi al mi la jenon: Ĉu vi, la esperantistoj, celas anstataŭigi la naciajn lingvojn per Esperanto?
— Ni celas enkonduki Esperanton kiel rimedon por la komunikiĝo inter la homoj, en iliaj internaciaj rilatoj kaj kontaktoj.

— Τι λοιπόν; Οι Έλληνες θα πάψουν να χρησιμοποιούν τα Ελληνικά, οι Άγγλοι τα Αγγλικά και όλοι θα μιλούν μόνο την Εσπεράντο;
— Ασφαλώς όχι. Δεν είπα αυτό. Κάθε λαός έχει το δικό του πολιτισμό, τη δική του ιστορία, την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του, που σχηματίστηκε στη διάρκεια πολλών αιώνων ή χιλιετηρίδων. Κάθε πολιτισμός είναι στέρεα συνδεμένος με τη Γλώσσα, που τον εκφράζει και αυτή η Γλώσσα, κάθε εθνική Γλώσσα είναι κάτι ζωντανό, που διαρκώς εξελίσσεται. Τίποτα δεν μπορεί να αλλάξει ή να αντικαταστήσει μια εθνική Γλώσσα. Τόσο οι Έλληνες όσο και οι Άγγλοι και όλοι οι άλλοι λαοί καθόλου δεν χρειάζονται μια καινούργια γλώσσα.

— Al kio do servas Esperanto?
— Mi jam diris al vi. Esperanto devas esti la dua lingvo por ĉiu popolo. Estas kompreneble, ke samlanduloj aŭ samlingvanoj tute ne bezonas ĝin. Tamen la popoloj devas komunikiĝi inter si. Sed en kies lingvo? En nia mondo estas uzataj miloj da lingvoj. Ni jam eksplikis, kial oni ne povas elekti unu el tiuj ĉi miloj da lingvoj kiel internacian. Kio restas do? Ĉu oni devas lerni cent aŭ mil lingvojn? La respondo estas unu. En la kampo de la internaciaj rilatoj, en la kontaktoj inter alilanduloj kaj alilingvanoj devas servi Esperanto, kiel dua, helpa lingvo, apartenanta egale al ĉiuj.

— Σας ευχαριστώ. Όλα τώρα είναι εντελώς σαφή. Είναι ευνόητο ότι η τεχνολογική και επιστημονική εξέλιξη του εικοστού αιώνα εκμηδένισε σχεδόν τις αποστάσεις στον κόσμο μας. Τώρα οι λαοί μπορούν και θέλουν να επικοινωνούν μεταξύ τους άμεσα, σε επίπεδο όμως ισότητας και αμοιβαίου σεβασμού. Καταλαβαίνω ότι η πολυγλωσσία εμποδίζει τις σχέσεις αυτές. Επομένως η Εσπεράντο είναι η μόνη και ιδανική λύση του προβλήματος.
Παρακαλώ όμως να μου πείτε ακόμα αν η Εσπεράντο προσφέρει επίσης κάποια άλλη υπηρεσία, που ενδεχόμενα δεν γνωρίζω.
— Κατά πρώτον μπορώ να σας πω ότι η Εσπεράντο παίζει αναμφισβήτητα σπουδαίο ρόλο στην προστασία των εθνικών Γλωσσών.

— Tio, kion vi diras ŝajnas al mi tre interesa, kaj mi dezirus aŭskulti viajn klarigojn. Mi komprenas do, ke nia diskutado ankoraŭ ne finiĝis. Mi opinias, ke ni devas ankoraŭfoje diskuti pri tiu ĉi temo, ĉar ĝi ŝajnas al mi tre serioza kaj vasta.
— Mi tre volonte diskutos kun vi denove.

ΜΑΘΗΜΑ 34ο

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ-ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ «krom»

● Όπως έχει γίνει κι όλας φανερό στο σπουδαστή αυτού του βιβλίου, η πρόθεση-σύνδεσμος **krom** έχει τη σημασία «εκτός από» ή «επί πλέον του...».

Έτσι:

— Li diris al mi nenion alian **krom** mensogoj kaj kalumnioj (= δεν μου είπε τίποτα άλλο εκτός από [παρά] ψέματα και συκοφαντίες).

— Ekzistas neniu alia internacia lingvo **krom** Esperanto (= δεν υπάρχει καμιά άλλη διεθνής Γλώσσα εκτός της Εσπεράντο).

— Mi faris nenion alian **krom** mia devo (= δεν έκανα τίποτα άλλο εκτός από [παρά] το καθήκον μου).

— Mi nepre venos, **krom** se pluvos (= θα έρθω οπωσδήποτε, εκτός αν βρέχει).

— **Krom** mi, estis tie ankaŭ mia pli juna frato (= εκτός από μένα ήταν εκεί επίσης ο μικρότερο αδελφός μου).

— Mi riskis perdi **krom** mia mono ankaŭ mian vivon (= διακινδύνεψα να χάσω εκτός [επί πλέον] από τα λεφτά μου επίσης τη ζωή μου).

— **Krom** sia beleco ŝi havis ankaŭ tre bonan karakteron (= εκτός [επί πλέον] από την ομορφιά της είχε επίσης πολύ καλό χαρακτήρα).

— **Krom** tio vi ankaŭ sciu ke... (= εκτός από αυτό να ξέρεις επίσης ότι...).

Σημείωση

● Είναι φανερό ότι η λέξη **krom** δεν έχει καμιά σχέση με τη σύγκριση. Το συγκριτικό «παρά» της Ελληνικής αποδίδεται, όπως είναι κι όλας γνωστό, με την «**ol**».

— Estas pli bone lerni ol ludi (=είναι καλύτερο να μαθαίνεις παρά να παίζεις).

● Η λέξη **krom** σχηματίζει:
α) το επίθετο **kroma** (=ο επί πλέον).

— Por tiu laboro ne sufiĉas ok personoj, ni bezonas ankoraŭ dek **kromajn** laboristojn (=γι' αυτή τη δουλειά δεν αρκούν οκτώ άτομα, χρειαζόμαστε ακόμα δέκα επί πλέον [πρόσθετους] εργάτες).

β) το επίρρημα **krome** (=επί πλέον, krom tio).

— Mi gajnis **krome** la estimon de miaj konatoj (=κέρδισα επί πλέον την εκτίμηση των γνωστών μου).
— Ŝi aĉetis **krome** paron da ŝuoj (=αυτή αγόρασε επί πλέον ένα ζευγάρι παπούτσια).

ΧΡΗΣΗ— ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «kontraŭ»

● Η πρόθεση **kontraŭ** έχει πολλές αλλά συναφείς σημασίες, που στα Ελληνικά αποδίδονται με διαφορετικές λέξεις (έναντι, απέναντι, ενάντια, κατά, αντίθετα κ.ά.).

Έτσι, αν και η σημασία της πρόθεσης αυτής έχει γίνει κι όλας κατανοητή στο σπουδαστή αυτού του βιβλίου, είναι χρήσιμο να την αναλύσουμε.

Η πρόθεση λοιπόν **kontraŭ** δείχνει:
α) τόπο που βρίσκεται σε κάποια απόσταση μπροστά από κάποιον ή κάτι.

Σε αυτή τη σημασία της η «kontraŭ» ανταποκρίνεται στην ελληνική λέξη «απέναντι».

— **Kontraŭ** mia domo estas alta preĝejo (=απέναντι από το σπίτι μου είναι ψηλή εκκλησία).
— La du armeoj staris unu **kontraŭ** la alia (=οι δύο στρατοί στάθηκαν ο ένας απέναντι στον άλλο).

β) Πράγμα του οποίου ανατρέπεται η φυσική θέση ή κατεύθυνση.
Σε αυτή τη σημασία της η «kontraŭ» ανταποκρίνεται στην ελληνική λέξη «αντίθετα».

— Li naĝis **kontraŭ** la fluo de la rivero (= κολύμπησε αντίθετα στο ρεύμα του ποταμού).
— Mi faris tion **kontraŭ** mia deziro (= το έκανα αυτό αντίθετα με την επιθυμία μου).

γ) Πράγμα για το οποίο κανείς κάτι ανταποδίδει ή ανταλλάσει.
Σε αυτή τη σημασία της η **kontraŭ** ανταποκρίνεται στις ελληνικές λέξεις «έναντι» ή «αντί».

— Li ricevis lakton **kontraŭ** pano (= αυτός πήρε γάλα έναντι ψωμιού [δίνοντας ψωμί]).
— Mi aĉetis la veston **kontraŭ** mil drakmoj (= αγόρασα το ρούχο έναντι [αντί] χιλίων δραχμών).
— Mi instruas Esperanton **kontraŭ** pago (= διδάσκω την Εσπεράντι έναντι [αντί] πληρωμής).

δ) Πρόσωπο ή πράγμα με το οποίο κανείς συγκρίνει κάτι άλλο.
Σε αυτή τη σημασία της η **kontraŭ** ανταποκρίνεται στις ελληνικές λέξεις «έναντι» ή «αντί».

— **Kontraŭ** tiu ĉi malbela urbo mi preferas mian malgrandan vilaĝon (= αντί αυτής της άσχημης πόλης προτιμώ το μικρό χωριό μου).
— Estas, certe, ke li tute ne superas **kontraŭ** mi (= είναι βέβαιο ότι αυτός καθόλου δεν υπερέχει έναντι εμού).

ε) Πρόσωπο ή πράγμα προς το οποίο κατευθύνεται ενέργεια, αίσθημα ή λόγος.
Σε αυτή τη σημασία της η **kontraŭ** ανταποκρίνεται στις ελληνικές λέξεις «απέναντι», «έναντι», «με», «σε» κ.ά.

— Via konduto **kontraŭ** mi ne estis ĝentila (= η συμπεριφορά σου απέναντί μου [σε μένα] δεν ήταν ευγενική).
— Vi estis tre bona **kontraŭ** mi (= ήσουν πολύ καλός με μένα [έναντι εμού]).
— Li ĵetis sian rigardon **kontraŭ** min (= έρριξε το βλέμμα του [τη ματιά του] σε μένα).

— Ŝi levis sian vizaĝon **kontraŭ** la plafonon (= σήκωσε το πρόσωπό της στο [προς το] ταβάνι).

στ) Πρόσωπο, πράγμα, υπόθεση προς τα οποία στρέφεται εχθρική, αντίπαλη ενέργεια.

Σε αυτή τη σημασία της η **kontraŭ** ανταποκρίνεται στις ελληνικές λέξεις «ενάντια» ή «κατά».

— La Grekoj kuraĝe batalis **kontraŭ** siaj malamikoj (= Οι Έλληνες θαρραλέα πολέμησαν ενάντια στους εχθρούς τους).
— Li ĵetis **kontraŭ** min ŝtonon (= αυτός έρριξε εναντίον μου πέτρα).
— Estis du **kontraŭ** unu (= ήταν δύο εναντίον [κατά] ενός).
— Kiu ne estas **kontraŭ** mi, estas por mi (= όποιος δεν είναι εναντίον μου είναι υπέρ εμού).
— Oni esprimas multajn akuzojn **kontraŭ** tiu homo (= εκφράζουν πολλές κατηγορίες εναντίον [κατά] αυτού του ανθρώπου).
— Ĝi estas la plej bona medikamento **kontraŭ** la tuberkulozo (= αυτό είναι το καλύτερο φάρμακο κατά της φυματίωσης).
— Oni devas lukti **kontraŭ** la maljusto (= πρέπει κανείς να παλεύει ενάντια στην αδικία).
— Vi nepre devas esprimi vian opinion, ĉu **kontraŭ**, ĉu por nia decido (= πρέπει οπωσδήποτε να εκφράσεις τη γνώμη σου είτε ενάντια, είτε υπέρ της απόφασής μας).

Σημείωση

● Η πρόθεση **kontraŭ** σχηματίζει:

α) Το επίθετο **kontraŭa** (= αντίθετος, ενάντιος, αντίπαλος).

— La **kontraŭa** armeo unua atakis nin (= ο αντίπαλος στρατός πρώτος μας επιτέθηκε).
— Li venis de **kontraŭa** direkto (= ήρθε από αντίθετη κατεύθυνση).
— Mi estas tute **kontraŭa** al tio (= είμαι εντελώς αντίθετος σ' αυτό).

β) Το επίρρημα **kontraŭe** (= αντίθετα, ενάντια, kontraŭ tio).

— Ili agis **kontraŭe** al sia profito (= ενήργησαν αντίθετα στο συμφέρον τους).
— **Kontraŭe** al niaj esperoj ni tute malsukcesis (= αντίθετα στις ελπίδες μας εντελώς αποτύχαμε).

— Mi tute ne kalumniis vin, **kontaŭe** mi laŭdis vin (= καθόλου δεν σε συκοφάντησα, αντίθετα σε παίνεψα).
— La vento blovas **kontraŭe** (= ο άνεμος φυσάει αντίθετα).
— La najbaro de **kontraŭe** (= ο γείτονας από απέναντι).

γ) Το ρήμα **kontraŭi** (= αντιτίθεμαι, εναντιώνομαι, είμαι αντίθετος, ενάντιος, κατά, esti kontraŭa al...).

— Li ĉiam **kontraŭas** al ĉiuj miaj decidoj (= αυτός πάντα εναντιώνεται σε όλες τις αποφάσεις μου).
— Li estas tiel obeema, ke li neniam **kontraŭas** al la konsiloj de la grandaĝuloj (= αυτός είναι τόσο υπάκουος, που ποτέ δεν εναντιώνεται στις συμβουλές των μεγάλων).

ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ (SPEZOJ)

● Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται οι πιο συνηθισμένες λέξεις και εκφράσεις της Εσπεράντο, που αφορούν τις κάθε είδους συναλλαγές.

αγοράζω = **aĉeti**
πουλώ = **vendi**
τιμή = **prezo**
στοιχίζω, κοστίζω = **kosti**
πληρώνω = **pagi**
ακριβός = **kara, multekosta**
φτηνός = **malkara, malmultekosta**
ποσό = **sumo**

— Mi âcetis novan robon. Ĝi ne estis tre kara, ĝi kostis nur kvar mil drakmojn (= Αγόρασα καινούργιο φόρεμα. Δεν ήταν πολύ ακριβό, κόστισε μόνο τέσσερις χιλιάδες δραχμές).
— Ŝajnas al mi, ke tiu prezo estas sufiĉe alta (= Μου φαίνεται ότι αυτή η τιμή είναι αρκετά μεγάλη).
— Mi neniam pagas altajn sumojn por miaj vestoj (= Ποτέ δεν πληρώνω μεγάλα ποσά για τα ρούχα μου).
— Oni vendis al mi pirojn po kvindek drakmoj por kilo (= Μου

πούλησαν αχλάδια προς πενήντα δραχμές το [κατά] κιλό).
— Ĉu plaĉas al vi tiu ŝtofo? Mi aĉetis kvar metrojn po okcent drakmoj por metro (= Σου αρέσει αυτό το ύφασμα; Αγόρασα τέσσερα μέτρα προς οκτακόσιες δραχμές το [κατά] μέτρο).
— La fromaĝo kostas po kvarcent drakmojn por kilo (= Το τυρί στοιχίζει [προς] τετρακόσιες δραχμές το [κατά] κιλό).
— En tiu butiko estas tre kare (= Σ' αυτό το μαγαζί είναι πολύ ακριβά).

παραγγέλνω = **mendi**
μετρητοίς = **kontante**
πίστωση = **kredito**
δόση = **partopago**
έκπτωση = **rabato**
συναλλαγή (εμπορική) = **transakcio**

— Mia frato mendis tre multekostan aŭtomobilon. Li decidis aĉeti ĝin kontante, kvankam li povus pagi ĝin per partopagoj (= Ο αδελφός μου παράγγειλε πολύ ακριβό αυτοκίνητο. Αποφάσισε να το αγοράσει τοις μετρητοίς αν και θα μπορούσε να το πληρώσει με δόσεις).
— Mi opinias, ke estis por mi tre bona transakcio, ĉar dank' al la kontanta pago mi havis tre grandan rabaton (= Νομίζω πως ήταν για μένα πολύ καλή συναλλαγή, γιατί χάρη στη μετρητοίς πληρωμή είχα πολύ μεγάλη έκπτωση).
— Mi neniam aĉetas ion kredite, por ne pagi pli altajn prezojn (= Ποτέ δεν αγοράζω κάτι με πίστωση, για να μην πληρώνω πιο μεγάλες τιμές).

προκαταβάλλω = **ekpagi**
προπληρώνω = **antaŭpagi**
συμβόλαιο, συμφωνητικό = **kontrakto**
εξοφλώ, αποπληρώνω = **elpagi**
οφείλω, χρωστάω = **ŝuldi**
δανεικά = **prunte**
δανείζω = **alprunti, pruntedoni**
δανείζομαι = **deprunti, pruntepreni**

— Por la aĉetado de mia apartamento mi faris kontrakton, laŭ kiu mi devas tuj ekpagi la duonon de la prezo, kaj elpagi la reston en dek ok monatoj (= Για την αγορά του διαμερίσματός μου έκανα συμβόλαιο, σύμφωνα με το οποίο πρέπει αμέσως να

προκαταβάλλω το μισό της τιμής και να εξοφλήσω το υπόλοιπο σε δέκαοκτώ μήνες).

— Ĉu vi havos rabaton por tiu ĉi ekpago? (= Θα έχεις έκπτωση γι' αυτή την προκαταβολή;).
— Ĉe la mendo de mia aŭtomobilo mi aŭtaŭpagis la tutan sumon (= Με την παραγγελία του αυτοκινήτου μου προπλήρωσα όλο το ποσό).
— Antaŭ longe mi deziris aĉeti aŭtomobilon, tamen mi ne decidis fari tion, antaŭ ol kolekti la tutan monon (= Από μακρού επιθυμούσα να αγοράσω αυτοκίνητο, όμως δεν αποφάσισα να το κάνω πριν μαζέψω όλα τα χρήματα).
— Mi ne depruntis de via frato, ĉar mi ne volas havi ŝuldojn (= Δεν δανείστηκα από τον αδελφό σου, γιατί δε θέλω να έχω χρέη).

προμήθεια = **provizio**
ποσοστό = **procentaĵo**
ασφαλίζω = **asekuri**
αξία = **valoro**

— Vi aldonu al la tuta prezo ankaŭ mian provizion (= Πρόσθεσε στην όλη τιμή επίσης την προμήθειά μου).
— La provizio de la peranto estas malalta procentaĵo sur la vendoprezo de la nemoveblaĵo (= Η προμήθεια του μεσάζοντα είναι μικρό ποσοστό στην τιμή πώλησης του ακινήτου).
— Mi asekuris mian domon kontraŭ incendio (= Ασφάλισα το σπίτι μου κατά πυρκαγιάς).
— Estus pli bone, se vi asekurus ĝin kontraŭ ĉia risko, eĉ por sumo supera al ĝia valoro (= Θα ήταν καλύτερα αν το ασφάλιζες έναντι [κατά] κάθε κινδύνου, και μάλιστα για ποσό ανώτερο της αξίας του).

λογαριασμός (στην Τράπεζα-λογιστικός) = **konto**
χρέωση (λογιστική) = **debeto**
πίστωση (λογιστική) = **kredito**
υπόλοιπο (λογαριασμού) = **saldo**
επιταγή = **ĉeko**
γραμμάτιο = **bilo**
καταθέτω (χρήματα) = **deponi**
κάνω ανάληψη (χρημάτων) = **retrati**

— Mi malfermis konton ĉe la banko (= Άνοιξα λογαριασμό στην Τράπεζα).

— Via konto ĉe ni estas ankoraŭ debeta (= Ο λογαριασμός σου σε μας είναι ακόμα χρεωστικός).
— Lia konto prezentas kreditan saldon el dek mil drakmoj (= Ο λογαριασμός του παρουσιάζει πιστωτικό υπόλοιπο δέκα χιλιάδων δραχμών).
— Mi pagis kontante per banka ĉeko (= Πλήρωσα μετρητοίς με Τραπεζική επιταγή).
— Por la pago de mia ŝuldo mi estis devigita subskribi tri bilojn (= Για την πληρωμή του χρέους μου υποχρεώθηκα να υπογράψω τρία γραμμάτια).
— Mi deponis la tutan sumon en mia banka konto (= Κατάθεσα όλο το ποσό στον Τραπεζικό λογαριασμό μου).
— Mi retratis el mia konto kvindek mil drakmojn, sed restas ankoraŭ granda saldo (= Τράβηξα από το λογαριασμό μου πενήντα χιλιάδες δραχμές, αλλά μένει ακόμα μεγάλο υπόλοιπο).

λογαριάζω = **kalkuli**
απόδειξη (γενικά) = **kvitanco**
απόδειξη πληρωμής = **pagatesto**
απόδειξη παραλαβής = **ricevatesto**
λαμβάνω, παραλαμβάνω = **ricevi**
παραδίνω = **liveri**

— Ĉu vi bone kalkulis kiom ni devas pagi? (= Λογάριασες καλά πόσο πρέπει να πληρώσουμε;).
— Petu de la kelnero la kalkulon (= Ζήτα από τον σερβιτόρο το λογαριασμό).
— Tiu ĉi kalkulo estas malĝusta kaj la kvitanco prezentas alian sumon (= Αυτός εδώ ο λογαριασμός είναι λανθασμένος, και η απόδειξη δείχνει άλλο ποσό).
— Mi liveris la komercaĵon, sed oni ne donis al mi kvitancon, ĉu oni ne devis doni al mi ricevateston? (= Παράδωσα το εμπόρευμα, αλλά δεν μου έδωσαν απόδειξη, δεν έπρεπε να μου δώσουν απόδειξη παραλαβής;).
— Certe jes, oni ankaŭ devis doni al vi pagateston por via pago (= Ασφαλώς ναι, επίσης έπρεπε να σου δώσουν απόδειξη πληρωμής για την πληρωμή σου).

συναλλαγή, τζίρος = **spezo**
εισπράτω = **enspezi** (έσοδο = **enspezo**)
ξοδεύω = **elspezi** (έξοδο = **elspezo**)

— La ĉiutaga spezo de tiu entrepreno atingas altajn sumojn (= Ο καθημερινός τζίρος αυτής της Επιχείρησης φτάνει σε μεγάλα ποσά).
— Vi enskribu sur unu paĝo la enspezojn kaj sur alia la elspezojn (= Να καταχωρείς σε μια σελίδα τα έσοδα και σε άλλη τα έξοδα).
— Viaj elspezoj ne superu viajn enspezojn (= Τα έξοδά σου να μην υπερβαίνουν τα έσοδά σου).
— Tiu virino multon elspezas por koketaĵoj (= Αυτή η γυναίκα ξοδεύει πολλά για λούσα).
— Bedaŭrinde miaj enspezoj ne permesas al mi elspezi tiom da mono, por nur mia lupago (= Δυστυχώς τα έσοδά μου δεν μου επιτρέπουν να ξοδεύω τόσα λεφτά για μόνο το νοίκι μου).

συνάλλαγμα = **valuto**
διαβατήριο = **pasporto**

— Mi ricevis de la banko valuton el du mil markoj (= Πήρα από την Τράπεζα συνάλλαγμα δύο χιλιάδων μάρκων).
— Por vojaĝi al Italujo mi bezonas valuton en liroj (= Για να ταξιδέψω στην Ιταλία χρειάζομαι συνάλλαγμα σε λιρέττες).
— Ne sufiĉas pasporto por vojaĝi al eksterlando, oni bezonas ankaŭ valuton (= Δεν αρκεί το διαβατήριο για να ταξιδέψεις στο εξωτερικό, χρειάζεται κανείς επίσης συνάλλαγμα).

φόρος = **imposto**
εισόδημα = **rento**
επί πλέον πληρωμή, επιβάρυνση } = **krompago**

— Oni devas pagi ĝustatempe sian imposton por eviti krompagon (= Πρέπει κανείς να πληρώνει έγκαιρα το φόρο του, για να αποφύγει επιβάρυνση).
— Ĉi-jare mi pagos altan imposton, ĉar miaj rentoj estis tre altaj (= Φέτος θα πληρώσω μεγάλο φόρο, γιατί τα εισοδήματά μου ήταν πολύ μεγάλα).
— Oni devas pagi imposton laŭ siaj enspezoj (= Πρέπει κανείς να πληρώνει φόρο σύμφωνα με τα έσοδά του).
— Oni metis imposton sur la aŭtomobiloj (= Έβαλαν φόρο στα αυτοκίνητα).
— Kial ni pagu tiom da nerekraj impostoj? Ĉu ne sufiĉas nia tiom alta rekta imposto? (= Γιατί να πληρώνουμε τόσους έμμεσους φόρους; Δεν αρκεί ο τόσο ψηλός άμεσος φόρος μας;).

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ (MONUNUOJ)

● Τα ονόματα των κυριότερων νομισμάτων του κόσμου μας, στην Εσπεράντο, είναι:

— **drakmo** ή **draĥmo** = δραχμή.
— **dinaro** = δηνάριο (Γιουγκοσλαβία, Αλγερία, Ιρακ, Λιβύη, Τυνησία, Ιορδανία κ.ά.).
— **dolaro** = δολάριο (Η.Π.Α., Καναδάς, Ν. Ζηλανδία, Λιβερία, Χογκ-Κογκ, Ταϊβάν κ.ά.).
— **franko** = φράγκο (Γαλλία, Βέλγιο, Ελβετία, Λουξεμβούργο, Καμερούν, Γκαμπόν κ.ά.).
— **guldeno** ή **floreno** = φλορίνι (Ολλανδία).
— **jeno** ή **eno** = γιέν (Ιαπωνία).
— **krono** = κορώνα (Δανία, Σουηδία, Νορβηγία, Τσεχοσλοβακία κ.ά.).
— **kruzejro** = κρουζέιρο (Βραζιλία).
— **levo** = λέβα (Βουλγαρία).
— **liro** = λιρέττα (Ιταλία).
— **marko** = μάρκο (Ομοσπ. Γερμανία, Λαοκρ. Δημ. Γερμανίας, Φινλανδία κ.ά.).
— **peso** = πέσο (Βολιβία, Χιλή, Μεξικό, Κούβα, Ουρουγουάη, Κολομβία κ.ά.).
— **peseto** = πεσέτα (Ισπανία).
— **pundo** = λίρα (Βρετανία, Ιρλανδία, Κύπρος, Αίγυπτος, Τουρκία, Σουδάν κ.ά.).
— **rublo** = ρούβλι (Σοβ. Ένωση).
— **rupio** = ρουπία (Ινδία, Πακιστάν, Σρι Λάνκα, Ινδονησία κ.ά.).
— **sterlingo** = στερλίνα (λίρα Βρετανίας).
— **zloto** = ζλότι (Πολωνία).

ΓΝΩΣΤΕΣ — ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ
(συνέχεια από το προηγούμενο μάθημα)

galaksio = γαλαξίας
galero = γαλέρα
galvanizi = γαλβανίζω
ganglio = γάγγλιο
garnituro = γαρνιτούρα
gastronomo = γαστρονόμος (**-io** = γαστρονομία)
gazo = γάζα
gazelo = γαζέλλα
gazono = γκαζόν, χλοοτάπητας
genealogo = Γενεαλόγος (**-io** = γενεαλογία)
genetiko = Γεννετική
geofiziko = Γεωφυσική
geografo = Γεωγράφος (**-io** = Γεωγραφία)
geologo = Γεωλόγος (**-io** = Γεωλογία)
geometro = Γεωμέτρης (**-io** = Γεωμετρία)
geranio = γεράνι
giganto = γίγαντας
gimnazio = Γυμνάσιο
ginekologo = Γυναικολόγος (**-io** = Γυναικολογία)
gipaeto = γυπαετός
gipso = γύψος
girlando = γιρλάντα
glaŭkomo = γλαύκωμα
globo = σφαίρα, γλόμπος
Golgoto = Γολγοθάς
gondolo = γόνδολα
grafito = γραφίτης
grafologo = Γραφολόγος (**-io** = Γραφολογία)
gramatiko = Γραμματική
granito = γρανίτης
grimaco = γριμάτσα, μορφασμός
ĝazo = τζαζ (μουσ.)
ĝentlemano = τζέντλεμαν

LEKSIKO

anonci = αναγγέλω
beni = ευλογώ
drinki = πίνω οινοπνευματώδη, μεθοκοπώ
eksplodi = εκρύγνομαι
evento = συμβάν
fajfi = σφυρίζω
farbi = βάφω
funebro = πένθος
grandioza = μεγαλοπρεπής μεγαλειώδης
gvidi = οδηγώ, καθοδηγώ
guti = στάζω
heziti = διστάζω
hirundo = χελιδόνι
honori = τιμώ
intelekto = διάνοια
kandelo = κερί
konkeri = κατακτώ
korto = αυλή
laŭdi = επαινώ
literaturo = λογοτεχνία

materialo = υλικό
mejlo = μίλι
meso = λειτουργία (θρησκευτική)
nesto = φωληά
pastro = παπάς
perfekta = άριστος, τέλειος
raketo = πύραυλος, ρουκέτα
raŭka = βραχνός
resurekti = ανασταίνομαι
rezulti = προκύπτω
ripari = επιδιορθώνω, επισκευάζω
sata = χορτάτος
sojlo = κατώφλι
sekso = φύλο
solidara = αλληλέγγυος
sonori = ηχώ, σημαίνω
speco = είδος
ŝafo = αρνί
tombo = τάφος
trezoro = θησαυρός

TEKSTO

La dua plej granda kristana festo estas Pasko.

Kiel sciate tiu ĉi festo estas ĉiam en printempo. Tiel, plej ofte, la tuta familio Georgopulos pasigas la Paskajn festotagojn en la vilaĝo de sinjoro Vasilis, ĉe la onklo Janis.

En la vilaĝo, ĉio, dum la festaj tagoj de Granda Semajno[1], havas sian specialan koloron, tian, kian oni ne povas ĝui en la grandaj urboj.

La ĉiutagaj mesoj en la malgranda preĝejo de la vilaĝo, en kiuj ĉeestas ĉiuj vilaĝanoj, estas vere belaj.

Oni devas scii, ke ĉiuj samvilaĝanoj estas inter si ne nur konatoj, sed bonaj amikoj. En tiu malgranda socio regas ĉiam plena harmonio, akordo kaj solidareco. Feliĉa evento ĉe unu familio, kiel povas esti naskiĝo, edziĝo k.a., donas veran ĝojon al la tuta vilaĝo, dum malfeliĉa okazaĵo plenigas je malĝojo kaj funebro ĉiujn domojn de la vilaĝo.

Tiel ĉiu vilaĝano bone scias, ke li neniam estas sola, ĉar liaj problemoj, same kiel liaj ĝojoj, estas afero de ĉiuj siaj samvilaĝanoj.

Laŭ tiu kutimo do, ĉio koncernanta la tutan vilaĝon, estas afero de ĉiuj vilaĝanoj.

Longan tempon antaŭ la granda festo de Pasko, la vilaĝanoj, en plena kunlaboro, preparas ĉion, oferante, ĉiu el ili, laŭ sia talento, tion, kion li povas.

En tiu ĉi okazo, kompreneble, la tutan aferon gvidas la pastro de la vilaĝo, la maljuna sinjoro Tomas. La antaŭtagojn de Sankta Semajno[1] ĉio estas tute preta.

La malgranda, malnova preĝejo estas tute blanke farbita, ĉio en la

1. Φυσικά με κεφαλαίο και χωρίς άρθρο, αφού πρόκειται για ονόματα εορτών (Μεγάλη Εβδομάδα, Μεγάλη Παρασκευή, Μεγάλο Σαββάτο κ.λπ.).

granda placo, antaŭ la preĝejo, estas riparita, la stratoj, la domoj, ĉio en la plej bona stato, tute pura, atendas la grandan feston.

Ĉiuj kunlaboras kaj kune penas, por ke ĉio estu perfekte aranĝita kaj organizita, ĉar dum la paskaj festoj multaj gastoj venas en la vilaĝon.

Plejparte ili estas parencoj de vilaĝanoj, kiuj loĝas nun malproksime de la vilaĝo.

La onklo Janis diras, ke ili estas la hirundoj de la vilaĝo, kiuj revenas en siajn nestojn.

Alia ĉiujare grupo da virinoj prenas sur sin la taskon konstrui per floroj la «sanktan tombon[2]» de Kristo, kiun oni trapasigas la vesperon de Granda Vendredo[1], tra ĉiuj stratoj kaj hejmoj de la vilaĝo.

Ĉiu grupo klopodas fari la «tombon[2]» pli bela ol la pasintjara, uzante kiel solan materialon la plej belajn, multkolorajn florojn, kolektitajn de la gejunuloj de la vilaĝo.

Ĉiujare la rezulto[3] estas mirinda kaj kaŭzas la laŭdojn kaj benojn de la maljuna pastro.

La nokton de Granda Sabato[1] la tuta vilaĝo ĉeestas en la solena meso pri la resurekto de Kristo, okazanta en la placo de la vilaĝo.

Ĝuste la noktomezon, kiam la raŭka voĉo de la pastro anoncas, ke «Kristo resurektis», la sonoriloj[4] de la preĝejo komencas sonori[4], kaj la vilaĝanoj ekbruligas siajn kandelojn, kaj komencas gaje interŝanĝi bondezirojn.

La infanoj, tute pretaj kaj ĉiam senpaciencaj, tuj ekbruligas raketojn kaj aliajn similajn bruilojn, kiuj elĵetiĝas supren kaj eksplodas en la aero, lumigante per diverskoloraj fajreroj la noktan ĉielon, kaj kaŭzante grandan bruon.

Kvazaŭ tio ne sufiĉus, la infanoj, per diversspecaj fajfiloj, konkurante unu kun la alia, penas kaŭzi kiel eble plej grandan bruon, tute forgesante la konsilojn de la pastro kaj la instruisto, laŭ kiuj, tiun fojon ili nepre devus esti pli trankvilaj ol pasintjare.

En ĉiu domo de la vilaĝo sekvas solena festeno, en kiu, kompreneble,

---

2. Η έκφραση «**sankta tombo**» (= άγιος τάφος) χρησιμοποιείται μεταφορικά για να αποδώσει αυτό που στα Ελληνικά λέμε «επιτάφιος». Η λέξη «**epitafo**», στην Εσπεράντο σημαίνει μόνο «επιγραφή μνήματος».

3. Το ρήμα «**rezulti**» σημαίνει προκύπτω. Επομένως το ουσιαστικό «**rezulto**» σημαίνει «αυτό που προκύπτει», δηλαδή «αποτέλεσμα». Η έννοια αυτή (αποτέλεσμα) αποδίδεται και από άλλη ανεξάρτητη λέξη, την «**rezultato**».

4. Το ρήμα «**sonori**» σημαίνει «σημαίνω» δηλαδή «ηχώ» (προκαλώ ήχο που διαρκεί). Έτσι «**sonorilo**» σημαίνει «σήμαντρο» (καμπάνα).

ĉiuj, sufiĉe malsataj[5] jam, post semajna fastado, unue gustumas la tradician «magirica».

La familio Georgopulos havas ankoraŭfoje la okazon ĝui la kuirarton de la dommastrino, la onklino Aleksandra.

La tagon de Pasko, en ĉiu korto de la vilaĝo, de la frua mateno estas jam preta la fajro, sur kiu estos rostita per trapikilo, laŭ la kutimo, la paska ŝafo.

La rostado de la ŝafo estas vera ceremonio, kiun partoprenas la tuta familio.

De la mateno ĝis la frua posttagmezo, ĉiuj domoj estas malfermitaj al la sennombraj vizitantoj.

Ĉiuj vilaĝanoj devas viziti unu la alian, almenaŭ por kelkaj minutoj, kiom oni bezonas por interfrapi la ruĝajn ovojn, gustumi la regalaĵon de la dommastro, trinki glason da vino kaj esprimi siajn bondezirojn.

Amatoraj orkestro kaj ĥoro, konsistantaj el la plej letraj, ĉiaaĝaj kaj ĉiaseksaj[6] «muzikistoj» kaj «kantistoj» de la vilaĝo, (inter ili estas ankaŭ sinjoro Vasilis kaj Kostas), vizitas laŭvice ĉiun domon de la vilaĝo, ludas kaj kantas ĉe ĉiu sojlo, honore al la dommastroj.

En la vespero la festo fariĝas tute komuna, ĉar ĉiuj vilaĝanoj kolektiĝas en la placo de la vilaĝo, kie estas starigitaj longaj vicoj da tabloj, provizitaj per manĝaĵoj, kiujn alportas ĉiuj dommastrinoj, por la komuna festeno.

Sub la gajaj sonoj de la nelacigebla orkestro, la gejunuloj de la vilaĝo montras sian danclertecon, kaj la grandaĝuloj sian drinkkapablon.

EKSPLIKOJ

pasintjara = tiu de la pasinta jaro
bruiloj = iloj kaŭzantaj bruon
interfrapi = frapi inter si

---

5. Το επίθετο «**sata**» σημαίνει «χορτάτος». Έτσι «**sati**» (= είμαι χορτάτος), «**satiĝi**» (= χορταίνω), «**malsati**» (= πεινάω).

6. Το ουσιαστικό «**sekso**» σημαίνει «φύλο». Σε αντίθεση με άλλες λατινογενείς Γλώσσες, αλλά και την Ελληνική, που έχει υιοθετήσει αυτή τη λέξη (σεξ), στην Εσπεράντο το ουσιαστικό αυτό δεν δηλώνει ούτε μεταφορικά την ερωτική, σαρκική συνάντηση. Εν τούτοις το επίθετο «**seksa**» χρησιμοποιείται με την ίδια ακριβώς σημασία όπως η αντίστοιχη Ελληνική (;) λέξη «σεξουαλικός» (**seksa** vivo, problemo, konduto, rilato = σεξουαλική ζωή, πρόβλημα, συμπεριφορά, σχέση κ.λπ.). Το ίδιο συμβαίνει με κάθε παράγωγη λέξη αυτής της ρίζας, όπως: «**sekseco**» (= σεξουαλικότητα), «**seksema**» (= σεξομανής επιρρεπής στο σεξ), «**seksumi**» (= συνουσιάζομαι), «**seksologo**» (= σεξολόγος), «**ambaŭseksa**» (= αμφισεξουαλικός), «**samseksamulo**» (= ομοφυλόφιλος) κ.λπ.

EKZERCOJ

a) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) Kion specialan havas la festaj tagoj en la vilaĝo?
2) Kio regas en la malgranda socio de la vilaĝo?
3) Kion la vilaĝanoj scias rilate al siaj problemoj?
4) Kiu gvidas la laborojn pri la preparado de la festo?
5) Por kio la vilaĝanoj penas, kaj kial ili faras tion?
6) Kion la onklo Janis diras pri la gastoj?
7) Pri kio la vilaĝaninoj sin okupas, kaj kion ili celas?
8) Kio okazas en la placo de la vilaĝo la nokton de Granda Sabato?
9) Kion la infanoj faras la noktomezon de Granda Sabato?
10) Kion la vilaĝanoj faras en siaj kortoj la tagon de Pasko?

b) En la sekvantaj demandoj-respondoj vi traduku ĉiun grekan tekston en Esperanton kaj ĉiun Esperantan tekston en la grekan:

— Ni revenu al nia diskutado. Vi diris al mi, ke Esperanto ludas gravan rolon en la protektado de la naciaj lingvoj. Ĉu vi povus ekspliki al mi tion?
— Jes. Estas kompreneble, ke la deviga uzado de fremdaj naciaj lingvoj, en iu lando, malbone influas la evoluon de ĝia propra lingvo. La pli evoluintaj landoj, pli ĝuste la ekonomie pli fortaj, eksportas al la pli malriĉaj landoj ne nur siajn produktaĵojn, teknologion kaj ĉiaspecajn servojn, sed ankaŭ sian lingvon kaj kulturon. Tiel, la lingvo kaj kulturo de la akceptantoj, devige influiĝas kaj falsiĝas.

— Αυτό που λέτε τώρα είναι πολύ σοβαρό. Μπορείτε να το εξηγήσετε πιο καθαρά;
— Βεβαίως ναι. Όπως στα παληά χρόνια (παληό καιρό) οι πιο αδύνατοι λαοί υποχρεώνονταν να δεχθούν την πολιτιστική (της κουλτούρας), και επομένως τη Γλωσσική επιβολή των ισχυρών κατακτητών τους, έτσι και σήμερα η οικονομική «κατάκτηση», που οι δυνατές χώρες ασκούν (εφαρμόζουν) σε βάρος των πιο αδύναμων, έχουν πολλά δυσάρεστα επακόλουθα. Ένα από αυτά είναι η νόθευση του πολιτιστικού και Γλωσσικού χαρακτήρα της «κατακτημένης χώρας».

— Ĉu vi povas doni ekzemplon?
— Certe. Vi rigardu, kio okazas en nia propra lando. Ĉu vi pensis iam, kiom da fremdaj vortoj eniĝis en la grekan lingvon?
Estas ne nur vortoj turkaj, sed ankaŭ francaj, anglaj, eĉ italaj kaj aliaj. Vi rigardu, kio okazas en la landoj de la suda Ameriko. Kie kaj kiom

vaste estas uzataj la lingvoj de la antikvaj popoloj, kiuj konstruis tiom grandiozajn civilizaciojn?
Kio okazas en Aŭstralio, kio en Afriko? Mi diros al vi ankaŭ la jenon: Ĉu vi scias eĉ unu lernejon en fremda lando, en kiu estas devige instruata la greka lingvo, aŭ la bulgara, aŭ la rumana, aŭ la islanda, aŭ la dana? Ĉu vi pensis, kial la angla lernanto tute ne bezonas lerni la grekan? Kial la rusaj, la francaj, la germanaj lernantoj tute ne bezonas lerni la grekan, la danan, la rumanan lingvojn? Tamen la Grekoj, la Rumanoj, la Finnoj, la Islandanoj k.a. devas lerni en siaj lernejoj, eĉ devige, la anglan, aŭ la francan, aŭ la germanan, aŭ la rusan. Kial tio okazas? Estas evidente, ke ili bezonas tion, ĉar iliaj landoj estas ekonomie pli malfortaj ol la anglalingvaj, franclingvaj, ruslingvaj kaj aliaj landoj. Tio tamen certe influas kaj falsas iliajn proprajn kulturon kaj lingvon. Ĉu ne estas tiel?

– Συμφωνώ ότι η οικονομική εξάρτηση αναγκάζει τις μικρές χώρες να δέχονται την ξένη επιρροή στην κουλτούρα και τη Γλώσσα τους. Και νομίζω τα επιχειρήματά σας υπέρ της διεθνούς Γλώσσας πολύ πειστικά.
Μήπως επιθυμείτε να προσθέσετε ακόμα κάτι;
– Ναι. Μπορώ ακόμα να πω ότι η διάδοση της Εσπεράντο σε όλο τον κόσμο, όχι μόνο θα σώσει τις εθνικές Γλώσσες και κουλτούρες, αλλά θα βοηθήσει στην απεριόριστη διάδοση των ιδεών, των γνώσεων, της κουλτούρας κάθε λαού, σε όλο τον κόσμο μας.

— Ĉu vi povas ekspliki tion?
— Certe. Vi imagu, kio okazos, kiam ĉiuj popoloj sur nia tero povos uzi krom sia propra lingvo ankaŭ la internacian. Tiam ĉiu homo en nia mondo povos tute facile kaj libere ĝui la fruktojn de la homa intelekto.
Kiom da ĉiaspecaj verkoj de japanaj, ĉinaj, koreaj, peruaj, kenjaj k.a. verkistoj vi jam legis?
Ĉu vi ne scias, kiom da trezoroj estas kaŝitaj en la historio, la tradicio, la kulturo, la scienco, la literaturo de tiuj ĉi popoloj? Tamen vi tute ne povas konatiĝi kun la trezoroj de tiuj popoloj, ĉar, kompreneble, ili ne povas esti tradukitaj en ĉiujn fremdajn lingvojn.

— Μη το λέτε αυτό. Είναι γνωστό ότι κάθε μεγάλος συγγραφέας, διάσημος στην πατρίδα του, μεταφράζεται σε πολλές ξένες Γλώσσες και γίνεται αμέσως γνωστός σ' όλο τον κόσμο.
— Σ' όλο τον κόσμο; Σε πόσο πολλές Γλώσσες μεταφράζεται ένας τέτοιος, διάσημος στη χώρα του συγγραφέας; Σε δύο, σε τρεις, σε πέντε;

Όμως αυτές οι δύο, τρεις ή πέντε Γλώσσες χρησιμοποιούνται μόνο σε (ένα) πολύ μικρό μέρος του κόσμου μας, από πολύ μικρό αριθμό ανθρώπων. Είναι λοιπόν σταγόνα στον ωκεανό. Ξέρετε ότι στον κόσμο μας χρησιμοποιούνται χιλιάδες Γλώσσες, από πάρα πολλά εκατομύρια ανθρώπους, που είναι εντελώς ξένοι σ' αυτές τις τρεις, ή πέντε Γλώσσες.

— Mi konfesas, ke vi pravas. Mi, kiel Eŭropano, alkutimiĝis al la erara ideo, ke Eŭropo estas preskaŭ la tuta nia mondo. Tamen mi nun pensas, ke ankaŭ en nia kontinento, malgranda parto de nia mondo, estas uzataj tiom da lingvoj! Vi tre ĝuste pensas pri la tuta homaro, pri la vere tuta nia mondo, kies la plej granda parto restas por ni preskaŭ tute nekonata. Mi ja konfesas tion.

Vi nun respondu al mi tute sincere. Ĉu vi vere kredas, ke venos iam la tempo, kiam Esperanto estos uzata en la tuta mondo, kiel dua lingvo de ĉiuj popoloj? Ĉu vi vere kredas, ke viaj esperoj nepre efektiviĝos?

— Jes. Mi povas tute sincere vin certigi, ke venos iam tiu tempo. Mi kredas, ke tiuj ĉi esperoj nepre efektiviĝos, ĉar mi kredas al la homoj. Mi bone scias, ke Esperanto estas tute necesa, kaj mi ankaŭ scias bone, ke tiu ĉi ideo estas tute konvena al la homa naturo. Mi ne povas diri, ke tiu tempo venos baldaŭ aŭ ne, tamen ĝi nepre venos. Vi ne forgesu, ke eĉ la vojaĝo de cent mil mejloj komenciĝas per la unua paŝo. Mi certigas vin, ke la unuaj paŝoj jam fariĝis. La daŭrigo dependas de ni, kaj mi kredas, ke tiu ĉi afero meritas nian tutan fervoron kaj amon.

c) Krucvorto

Horizontale

1. Χρέωση
2. Κάνω ανάληψη χρημάτων
3. Ποσό
4. Φτηνός / Κόστος
5. Απόδειξη πληρωμής (αιτ.)
6. Αγορά / Πληρώνω
7. Τιμή
8. Συνάλλαγμα / Ασφάλεια
9. Ρούβλι
10. Παραδίνω
11. Εισόδημα
12. Προμήθεια
13. Δολάριο / Λιρέττα / Παραγγέλνω

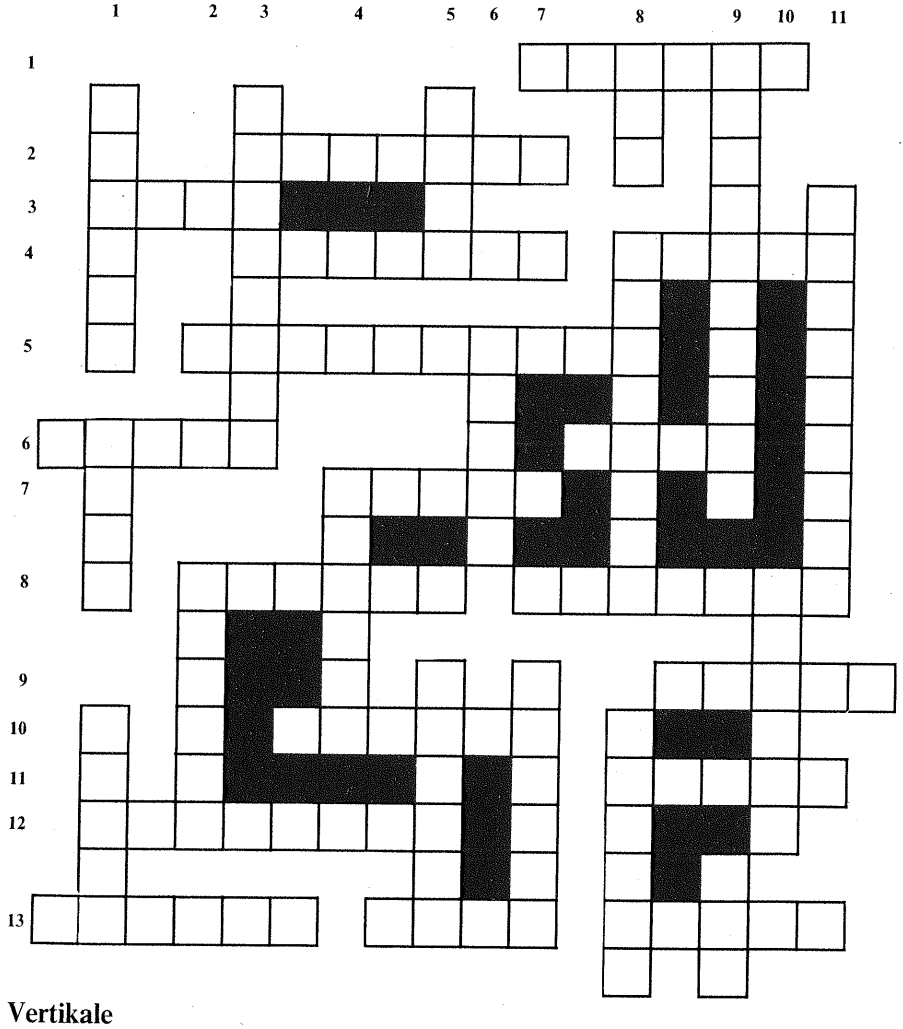

Vertikale

1. Πεσέτα / Επιταγή / Ρουπία
2. Αξία
3. Επί πλέον πληρωμή
4. Δανείζω, δανείζομαι
5. Ακριβός / Καταθέτω χρήματα
6. Τζίρος
7. Δηνάριο
8. Γραμμάτιο (ακατάληκτο) / Μετρητοίς / Δραχμή
9. Συναλλαγή / Γιέν
10. Έκπτωση
11. Συμβόλαιο.

ΜΑΘΗΜΑ 35ο

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ «for»

● Το επίρρημα **for**, όπως είναι κι όλας γνωστό, σημαίνει γενικά «μακρυά».

Με την έννοια αυτή δείχνει:

α) Κίνηση προς μακρυά.

— mi iris **for** (= πήγα μακρυά)
— mi sendis ĝin **for** (= το έστειλα μακρυά)
— mia penso kuris **for** de vi (= η σκέψη μου έτρεξε μακρυά σου)
— oni dissendos la revuojn **for** en la mondon (= θα στείλουν τα περιοδικά μακρυά στον κόσμο)

β) Θέση μακρυά.

— mi vivas **for** de mia partujo (= ζω μακρυά από την πατρίδα μου)
— li restis tute indiferenta, kvazaŭ li starus **for** de nia mondo (= έμενε εντελώς αδιάφορος, σαν να στεκόταν μακρυά από τον κόσμο μας)
— tio estis **for** de miaj intencoj (= αυτό ήταν μακρυά από τις προθέσεις μου)

Σημείωση

● Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο μάθημα, το **for** χρησιμοποιείται και σαν επιφώνημα αποπομπής και σημαίνει «μακρυά», ή «πέρα».

— **for** la manojn! (= μακρυά τα χέρια!)
— **for** de mi! (= μακρυά από μένα!)
— **for** de tie ĉi! (= μακρυά απ' εδώ!)

● Από το επίρρημα **for** σχηματίζονται:
α) Το επίθετο **fora** (= μακρυνός).

— la **fora** futuro (= το μακρυνό μέλλον)
— la **foraj** landlimoj (= τα μαρκυνά σύνορα)
— **fora** lando (= μακρυνή χώρα)

β) Το παράγωγο επίρρημα **fore** (= μακρυά), που εννοιολογικά σε τίποτα δεν διαφέρει από το **for**.

— li loĝas ne tre **fore** de mi (= μένει όχι πολύ μακρυά από μένα)
— li kuris **foren** (= έτρεξε [προς] μακρυά)

γ) Το ουσιαστικό **foro** (= σημείο, τόπος μακρυά).

— li malaperis en la **foro** (= χάθηκε πέρα — στο βάθος)
— en la **foro** de la horizonto (= πέρα — στο βάθος του ορίζοντα)

δ) Το ρήμα **fori** (= είμαι μακρυά).

— mi fervore laboras, tamen la atingo de miaj celoj ankoraŭ **foras** (= εργάζομαι με ζήλο, όμως η επίτευξη των σκοπών μου είναι ακόμα μακρυά)

Σημείωση

● Το επίρρημα **for** σε σύνθεσή του με τα επιθήματα **ig** και **iĝ** σχηματίζει τα ρήματα **forigi** (= απομακρύνω) και **foriĝi** (= απομακρύνομαι).

— mi **forigis** lin de mia hejmo (= τον απομάκρυνα από το σπίτι μου)
— mi tiel respondis kaj tuj **foriĝis** (= έτσι απάντησα κι αμέσως απομακρύνθηκα)

● Το επίρρημα **for** σαν πρώτο συνθετικό ρήματων προσδίνει στα σύνθετα ρήματα, που σχηματίζει, δύο σημασίες:
α) Της απομάκρυνσης.

— **foresti** = απουσιάζω
— **foriri** = φεύγω
— **forpeli** = διώχνω μακρυά
— **forkuri** = τρέχω μακρυά

— **forĵeti** = ρίχνω μακρυά
— **forpreni** = παίρνω μακρυά
— **forlasi** = εγκαταλείπω

β) Της εξαφάνισης, χαμού, εξολόθρευσης.

Στην περίπτωση αυτή το **for** δίνει στα ρήματα την έννοια, που σε παρόμοιες περιπτώσεις δείχνει η πρόθεση «κατά» της Ελληνικής (κατατρώγω, κατακαίω κ.λπ.).

— **formanĝi** = καταβροχθίζω (= τρώγω κάτι εντελώς, μέχρι να εξαφανιστεί)
— **forbuĉi** = κατασφάζω
— **foruzi** = καταναλώνω (= χαλάω από την πολλή χρήση)
— portante ilin ĉiutage, mi **foruzis** miajn ŝuojn en nur ses monatoj (= φορώντας τα κάθε μέρα, χάλασα τὰ παπούτσια μου σε μόνο έξι μήνες)
— **forludi** = καταναλώνω, εξαφανίζω παίζοντας
— li **forludis** sian tutan monon (= έπαιξε όλα τα λεφτά του [έπαιξε και έχασε, εξαφάνισε])

Στις περιπτώσεις λοιπόν αυτές, το **for** δίνει στα σύνθετα ρήματα την έννοια «εξαφανίζω, καταστρέφω κάτι, κάνοντας αυτό που δείχνει το ρήμα».

— **foruzi** = καταστρέφω, εξαφανίζω χρησιμοποιώντας
— **forbuĉi** = καταστρέφω, εξαφανίζω σφάζοντας
— **formanĝi** = καταστρέφω, εξαφανίζω τρώγοντας
— **forludi** = καταστρέφω, εξαφανίζω παίζοντας.

ΧΡΗΣΗ-ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «antaŭ»

● Η πρόθεση **antaŭ** έχει τη σημασία «πριν» ή «μπροστά». Έχει επομένως διπλή έννοια, χρονική και τοπική.

Χρονική (πριν)

— **antaŭ** du tagoj mi diris tion (= πριν δύο μέρες το είπα αυτό).

— **antaŭ** kelkaj jaroj neniu povis imagi tion (= πριν μερικά χρόνια κανείς δεν μπορούσε να το φανταστεί αυτό).
— mi revenis hejmen **antaŭ** la fino de miaj ferioj (= γύρισα στο σπίτι πριν από το τέλος των διακοπών μου).
— mi neniam vekiĝas **antaŭ** la deka (= ποτέ δεν ξυπνάω πριν τις δέκα).
— mi renkontis lin **antaŭ** nelonge (= τον συνάντησα πριν λίγο).

Σημείωση

● Συχνά η χρονική **antaŭ** χρησιμοποιείται σε σχέση με το **ol (antaŭ ol)**, κυρίως όταν ακολουθεί ρήμα.
Έτσι:

— mi finis mian laboron **antaŭ** via reveno (= τελείωσα τη δουλειά μου πριν από την επιστροφή σου).

αλλά:

— mi finis mian laboron **antaŭ ol** vi revenis (= τελείωσα τη δουλειά μου πριν να γυρίσεις).
— vi ne respondu, **antaŭ ol** pensi (= μην απαντάς πριν να σκεφθείς).
— ŝi petis de mi konsilon, **antaŭ ol** decidi (= μου ζήτησε συμβουλή πριν αποφασίσει).
— **antaŭ ol** vi parolis, mi sciis, kion vi respondos (= πριν μιλήσεις ήξερα τι θα απαντήσεις).

Τοπική (μπροστά)

— li staris **antaŭ** la pordo (= στάθηκε μπροστά στην πόρτα).
— **antaŭ** mia domo estas granda preĝejo (= μπροστά στο σπίτι μου είναι μεγάλη εκκλησία).
— mi parolis **antaŭ** publiko (= μίλησα μπροστά σε κοινό).
— ŝi faris ĉion **antaŭ** miaj okuloj (= τα έκανε όλα μπροστά στα μάτια μου).
— li marŝis **antaŭ** mi (= βάδιζε μπροστά μου).
— ŝi ĵetis sin **antaŭ** miajn piedojn (= ρίχτηκε μπροστά στα πόδια μου).

● Από την πρόθεση **antaŭ** σχηματίζονται:
α) Το επίθετο **antaŭa**, με δίπλή έννοια, χρονική (προηγούμενος; περασμένος) και τοπική (μπροστινός, επρόσθιος).

— mi renkontis lin la **antaŭan** semajnon (= τον συνάντησα την προηγούμενη [περασμένη] εβδομάδα).

— tradicio heredita de **antaŭaj** tempoj kaj generacioj (= παράδοση κληρονομημένη από προηγούμενους καιρούς και γενηές).
— la **antaŭa** parto de mia domo (= το μπροστινό μέρος του σπιτιού μου).
— la **antaŭaj** kruroj de la ĉevalo (= τα μπροστινά πόδια του αλόγου).

β) Το παράγωγο επίρρημα **antaŭe** με διπλή έννοια, χρονική (πριν, προηγούμενα) και τοπική (μπροστά, εμπρός).

— oni postulis, ke mi pagu **antaŭe** (= απαίτησαν να πληρώσω πριν [μπροστά]).
— mi estis preta de **antaŭe** (= ήμουν έτοιμος από πριν).
— li faris tion **antaŭe** de via alveno (= το έκανε αυτό πριν από τον ερχομό σου).
— li staris **antaŭe** (= στεκόταν μπροστά).
— vi iru **antaŭen** (= πήγαινε μπροστά).
— **antaŭe** iris li, kaj sekvis lia frato (= μπροστά πήγαινε αυτός, και ακολουθούσε ο αδελφός του).

● Η πρόθεση **antaŭ** σε συνθέσεις της με άλλες λέξεις προσδίνει στις σύνθετες λέξεις, που σχηματίζει, την έννοια του «πριν» ή του «μπροστά».

urbo = πόλη → **antaŭurbo** = προάστειο
ĉambro = δωμάτιο → **antaŭĉambro** = προθάλαμος
iri = πηγαίνω → **antaŭiri** = προηγούμαι
pagi = πληρώνω → **antaŭpagi** = προπληρώνω
vidi = βλέπω → **antaŭvidi** = προβλέπω
kalkuli = λογαριάζω → **antaŭkalkuli** = προϋπολογίζω

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΧΡΟΝΟ (TEMPOVORTOJ)

● Στο κεφάλαιο αυτό αναφέρονται συγκεντρωτικά οι κυριότερες λέξεις, που αφορούν το χρόνο. Οι περισσότερες από τις λέξεις αυτές είναι κι όλας γνωστές στο σπουδαστή αυτού του βιβλίου.

πριν = **antaŭe**
τώρα = **nun**
μετά = **poste**
χθες = **hieraŭ**
σήμερα = **hodiaŭ**
αύριο = **morgaŭ**
προχθές = **antaŭhieraŭ**
μεθαύριο = **postmorgaŭ**
πέρυσι = **pasintjare**
εφέτος = **ĉi-jare**
του χρόνου = **venontjare**
δευτερόλεπτο = **sekundo**
λεπτό = **minuto**
στιγμή = **momento**
ώρα = **horo**
δίωρο, τρίωρο, τετράωρο κ.λπ. = **horduo, hortrio, horkvaro** κ.λπ.
ημέρα = **tago**
πρωΐ = **mateno**
(το) πριν το μεσημέρι = **antaŭtagmezo**
μεσημέρι = **tagmezo**
απόγευμα, μεταμεσήμερο = **posttagmezo**
βράδυ = **vespero**
νύχτα = **nokto**
μεσάνυχτα = **noktomezo**
διήμερο, τριήμερο, τετραήμερο κ.λπ. = **tag(o)duo, tag(o)trio, tag(o)-kvaro** κ.λπ.
εβδομάδα = **semajno**
Σαββατοκύριακο = **semajn(o)fino**
μήνας = **monato**
διμηνία, τριμηνία, τετραμηνία κ.λπ. = **monat(o)duo, monat(o)trio, monat(o)kvaro** κ.λπ.
εξάμηνο = **monat(o)seso** ή **duonjaro**
έτος = **jaro**
διετία, τριετία, τετραετία κ.λπ. = **jarduo, jartrio, jarkvaro** κ.λπ.
αιώνας = **jarcento**
χηλιετηρίδα = **jarmilo**
δίκεστο έτος = **superjaro**
καθημερινός = **ĉiutaga**
εβδομαδιαίος = **ĉiusemajna**
μηνιαίος = **ĉiumonata**
ετήσιος = **ĉiujara**

ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΙ ή ΖΩΔΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΑ
(KONSTELACIOJ aŭ ZODIAKAJ SIGNOJ)

- Τα ονόματα των αστερισμών (ζώδια) στην Εσπεράντο είναι:

Amforo	21/1-18/2	(Υδροχόος)
Fiŝoj	19/2-20/3	(Ιχθύες)
Ŝafo	21/3-19/4	(Κριός)
Taŭro	20/4-20/5	(Ταύρος)
Ĝemeloj	21/5-21/6	(Δίδυμοι)
Kankro	22/6-22/7	(Καρκίνος)
Leono	23/7-22/8	(Λέων)
Virgo	23/8-22/9	(Παρθένος)
Pesilo	23/9-23/10	(Ζυγός)
Skorpio	24/10-22/11	(Σκορπιός)
Sagitario	23/11-21/12	(Τοξότης)
Kaprikorno	22/12-20/1	(Αιγόκερως)

ΓΝΩΣΤΕΣ-ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ
(συνέχεια από το προηγούμενο μάθημα)

haremo = χαρέμι
harpo = άρπα
haŝiŝo = χασίς
hebreo = Εβραίος
hekatombo = εκατόμβη
helikoptero = ελικόπτερο
hemiplegio = ημιπληγία
hemisfero = ημισφαίριο
hemoragio = αιμορραγία
hepato = σικώτι, ήπαρ
hidroplano = υδροπλάνο
hidroterapio = υδροθεραπεία
hierarkio = ιεραρχία
hieratika = ιερατικός
hieroglifo = ιερογλυφικό
higieno = Υγιεινή (Επιστ.)
himno = ύμνος
hipertrofio = υπερτροφία
hipnoto = ύπνωση
hipodromo = ιπποδρόμιο
hipofizo = υπόφυση
hipohondrio = υποχονδρία
hipokriti = υποκρίνομαι
hipopotamo = ιπποπόταμος
hipoteko = υποθήκη
hipotezo = υπόθεση
histerio = υστερία
historiografo = Ιστοριογράφος
(**-io** = Ιστοριογραφία)
homonimo = ομώνυμο

horizonto = ορίζοντας
horloĝo = ρολόι
humuro = χιούμορ
ĥameleono = χαμαιλέων
ĥaoso = χάος
ĥemio = Χημεία
ĥimero = χίμαιρα
ĥolero = χολέρα
idiosinkrazio = ιδιοσυγκρασία
idolo = είδωλο
iktero = ίκτερος
instituto = Ινστιτούτο
ironio = ειρωνία
istmo = ισθμός
jasmeno = γιασεμί
jodo = ιώδιο
jonosfero = ιονόσφαιρα
ĵeleo = ζελές
kadro = κάδρο, πλαίσιο
kafeino = καφεΐνη
kafeterio = καφετέρια
kakeksio = καχεξία
kakao = κακάο
kakofonio = κακοφωνία
kakto = κάκτος
kalo = κάλος
kalifo = χαλίφης
kaligrafo = καλλιγράφος
kamelo = καμήλα
kamelio = καμέλια
kamerao = κάμερα (φωτ.)
kamforo = κάμφορα
kamiono = καμιόνι
kamomilo = χαμομήλι
kamufli = καμουφλάρω
kanajlo = κανάγιας, κατεργάρης
kanalo = κανάλι, διώρυγα
kanario = καναρίνι
kanguruo = καγκουρώ
kanibalo = καννίβαλος
kanono = κανόνι
kantino = καντίνα
kaprico = καπρίτσιο, ιδιοτροπία
karabeno = καραμπίνα
karafo = καράφα
karamelo = καραμέλα
karavano = καραβάνι
kardinalo = καρδινάλιος
kareno = καρίνα
kariero = καριέρα, σταδιοδρομία
karikaturo = καρικατούρα
karnavalo = καρναβάλι, αποκρηά
karoserio = καροσερί, αμάξωμα
karotido = καρωτίδα
karto = κάρτα, καρτέλα
kartografo = χαρτογράφος
kasko = κάσκα, κράνος
kasto = κάστα
kastoro = κάστορας
kaŝtano = κάστανο
kataifo = κανταΐφι
katakombo = κατακόμβη
katalepsio = καταληψία
katalogo = κατάλογος
katapulto = καταπέλτης
kataro = καταρροή
katastrofo = καταστροφή
kateĥizi = κατηχώ
katoliko = Καθολικός (θρησ.)
kaŭĉuko = καουτσούκ
kaŭstika = καυστικός
kaviaro = χαβιάρι
kazino = Καζίνο
kilo = χιλιόγραμμο, κιλό
kimono = κιμονό
kirurgo = χειρούργος
klepsidro = κλεψύδρα
kleptomanio = κλεπτομανία
klimaktero = κλιμακτήριος
klimato = κλίμα
klitoro = κλειτορίδα
kloro = χλώριο
klorofilo = χρωροφύλλη

LEKSIKO

almozo = ελεημοσύνη
aroganta = αλαζονικός, θρασύς
buĝeto = προϋπολογισμός
cirkonstanco = περίσταση
devanci = ξεπερνώ
ekvilibro = ισορροπία
elemento = στοιχείο
embaraso = αμηχανία
fanfaroni = καυχιέμαι, περιαυτολογώ
favora = ευνοϊκός
graveda = έγκυος
honorario = αμοιβή
honti = ντρέπομαι
kajero = τετράδιο
kapitalo = κεφάλαιο
koincidi = συμπίπτω
konfirmi = επιβεβαιώνω, επικυρώνω
kraki = τρίζω (αμετ.)
krimo = έγκλημα, αδίκημα
kritiki = κρίνω, κριτικάρω
mola = μαλακός
optimismo = αισιοδοξία
optimisto = αισιόδοξος
osto = οστό, κόκκαλο
pedanto = σχολαστικός άνθρωπος
pesimismo = απαισιοδοξία
pesimisto = απαισιόδοξος
poŝo = τσέπη
privata = ιδιωτικός
reala = πραγματικός
rekompenci = ανταμείβω
revi = ονειροπολώ, ονειρεύομαι
salajro = μισθός
skribi = γράφω
sonĝo = όνειρο
ŝpari = αποταμιεύω
varo = εμπόρευμα

TEKSTO

La familio Georgopulos ne estas riĉa. Estas vere, ke ĝia nuna financa situacio estas sufiĉe bona, sed ne riĉa. La familio do vivas sufiĉe oportune, sed ne lukse.

La tuta familia buĝeto baziĝas precipe sur la salajro[1] de sinjoro Vasilis kaj due sur la pensio de sinjorino Evangelia. Estas vere, ke la salajro de banka direktoro estas sufiĉe alta, sed sinjono Vasilis ne estis ĉiam direktoro.

---

1. Η λέξη «**salajro**» σημαίνει «ποσόν που σε τακτικές περιόδους πληρώνεται σε εργαζόμενο», ανταποκρίνεται λοιπόν στη λέξη «μισθός». Αντίθετα, το ποσόν που πληρώνεται σε κάποιον, που παρέχει παροδική υπηρεσία, σαν ελεύθερος ή έκτακτος επαγγελματίας (δικηγόρος, γιατρός, τεχνίτης κ.λπ.) αποδίδεται με τη λέξη «**honorario**» (= αμοιβή).

Πρέπει κανείς να προσέξει ώστε να μη συγχέει τις πιο πάνω λέξεις, με τη λέξη «**rekompenco**». Η λέξη αυτή προέρχεται από το ρήμα «**rekompenci**», που σημαίνει «α-

La unuaj paŝoj de la familio estis sufiĉe malfacilaj. Tre ofte la geedzoj memoras la malfacilaĵojn, kiujn ili alfrontis la unuajn jarojn post sia edziĝo. Tiam ili estis devigataj vivi tre modeste, senigante sin je multaj, eĉ la plej elementaj plezuroj.

Granda revo[2] de la juna paro estis tiam la privata hejmo, afero, kiu postulis multjaran ŝparadon[3].

Sinjoro Vasilis ne perdas la okazon rakonti tre fiere al siaj infanoj, kiel bone li kaj ilia patrino sukcesis alfronti eĉ la plej malfavorajn cirkonstancojn, per siaj propraj fortoj, neniam depruntinte eĉ drakmon de alia persono.

Li pruvas per sia propra ekzemplo, ke estas ne la mono, kiu aplortas la feliĉon al la homoj, sed ilia laboremo kaj plena fido al si mem.

Estas vere, ke la geedzoj kun nostalgio memoras tiujn malfacilajn, sed bonajn unuajn jarojn de sia geedza vivo, plena je problemoj, sed ankaŭ je feliĉo.

Ili ambaŭ estas optimistoj[4], personoj gajaj kaj laboremaj, kiuj povis esti

---

νταμείβω», δηλαδή «δίνω ή κάνω κάτι καλό, σε ανταπόδοση καλού, που μου έγινε».

Η λέξη «rekompenco» επομένως σημαίνει «ανταμοιβή», που δεν είναι ασφαλώς μόνο χρήμα, και δεν έχει σχέση με την αμοιβή, τακτική ή έκτακτη, εργαζομένου (salajro, honorario).

2. Ο Έλληνας σπουδαστής της Εσπεράντο πρέπει να προσέξει τη λέξη «**revi**». Η λέξη αυτή σημαίνει «ονειροπολώ», «κάνω όνειρα», δηλαδή «φαντάζομαι κάτι που πολύ επιθυμώ». Έτσι «**revo**» σημαίνει «όνειρο», «ονειροπόληση», με την έννοια «ευγενής πόθος», «σφοδρή επιθυμία» (έχω πολλά όνειρα για το παιδί μου, ονειρεύομαι ένα όμορφο σπίτι, ανεκπλήρωτο όνειρο, κ.λπ.). Η λέξη αυτή επομένως δεν έχει καμία σχέση με τη λέξη «όνειρο» (= ενύπνιο), δηλαδή τις εικόνες που βλέπει κανείς στον ύπνο του. Η έννοια αυτή αποδίδεται στην Εσπεράντο με τη λέξη «**sonĝo**».

Η παρατήρηση γίνεται, γιατί στα Ελληνικά και οι δύο έννοιες αποδίδονται με την ίδια λέξη «όνειρο».

3. Το ρήμα «**ŝpari**» σημαίνει «αποταμιεύω», και αφορά κυρίως το χρήμα. Ανταποκρίνεται στην ελληνική έννοια «μαζεύω χρήματα» ή «κάνω οικονομίες».

Έτσι: «**ŝparema**» (= οικονόμος), «**ŝparado**» (= αποταμίευση), «**ŝparaĵo**» (= οικονομίες, μαζεμένα χρήματα).

4. Μια ιδιαιτερότητα παρατηρείται στην Εσπεράντο με τις λέξεις «αισιοδοξία» και «αισιόδοξος», «απαισιοδοξία» και «απαισιόδοξος».

Επηρεασμένη από τις λατινογενείς Γλώσσες η Εσπεράντο περιλαμβάνει στο λεξιλόγιό της δύο διαφορετικές ρίζες, την «**optimism-o**» (= αισιοδοξία), και την «**optimist-o**» (= αισιόδοξος).

Οι λέξεις επομένως αυτές δεν είναι παράγωγες κάποιας άλλης ρίζας, δηλαδή δε σχηματίστηκαν με τη βοήθεια των επιθημάτων **ism** και **ist**, αλλά είναι ανεξάρτητες και αυτοτελείς ρίζες.

Το ίδιο συμβαίνει και με τις αντίθετές τους έννοιες (απαισιοδοξία, απαισιόδοξος), που δεν σχηματίζονται με το πρόθημα **mal**, αλλά περιλαμβάνονται κι αυτές στο λεξιλόγιο της Εσπεράντο ως ανεξάρτητες αυτοτελείς ρίζες. Έτσι: «**pesimismo**» (= απαισιοδοξία) και «**pesimisto**» (= απαισιόδοξος).

ĉiam kontentaj, eĉ kiam ili posedis nur malmulton.

De la komenco ili metis antaŭ si sufiĉe malfacilan planon, kiun ili fidele sekvis dum multaj jaroj, ĝis kiam ĝi estis tute plenumita.

Unua celo estis la aĉeto de loĝejo, kiu tegmentus ilian grandan familion pri kiu ekde tiam ili revis[2].

Por realigi tiun ĉi revon, ili devis ĉion atente kalkuli kaj mezuri.

Ili ankoraŭ memoras tiun kajeron, en kiu ili plenzorge skribis ĉiumonate la antaŭvidatajn elspezojn de la familio, klopodante kiel eble plej multe limigi ilin, tiel ke restu sufiĉe granda sumo por la banka konto, destinita al la aĉeto de la familia nesto.

En la komenco, la afero ŝajnis al la junaj geedzoj tre simpla, sed iom post iom la familiaj bezonoj plialtiĝis, la infanoj venis tre frue, kaj la gepatroj, en granda embaraso, konstatis, ke la neantaŭviditaj elspezoj superas la konstantajn.

Tiam sinjoro Vasilis decidis pluslabori en la banko, kaj sinjorino Evangelia prenis laboron en la hejmo, kiel librotenistino de malgrandaj komercaj entreprenoj. Tamen, ankaŭ tio ne donis la solvon. Estas vere, ke la familia kapitalo, drakmo post drakmo plialtiĝis, sed la familiaj elspezoj ofte devancis la enspezojn.

Tiam sinjoro Vasilis ricevis la grandan decidon vendi la heredan patran agron, kiu cetere neniun renton donis al li.

La afero estis ne tre simpla, ĉar tiu decido kaŭzis, kompreneble, la indignon de sinjoro Janis, kiu tute ne aprobis tiun ĉi «stultaĵon» de la «junulo». Li do klopodis konvinki sian junan fraton ŝanĝi decidon, li eĉ oferis al li sian tutan ŝparaĵon[3], por atingi tion. Sinjoro Vasilis, kompreneble, ne akceptis tion. La agro ja apartenis al li, tamen, pro respekto al la granda frato, sinjoro Vasilis nenion volis fari antaŭ ol konvinki lin, ke tiu solvo estas la plej ĝusta.

Finfine, post interveno de la dua frato, la kuracisto, kaj de aliaj parencoj, sinjoro Janis konvinkiĝis doni sian aprobon. Li devige konfirmis la «krimon» de sia juna frato, tamen li metis kondiĉon, ke li nepre konservu malgrandan parton de sia bieno, por ion posedi en la vilaĝo, kaj por ne «kraku la ostoj de ilia patro».

Sinjoro Vasilis obeis, kaj neniam pentis pri tio, kontraŭe li estas danka al sia frato pro lia saĝa konsilo.

Post la vendo de la agro, la bezonata sumo kompletiĝis, kaj la malnova revo povis realiĝi.

Tiam sinjorino Evangelia estis graveda je sia tria infano, kaj la granda momento, tiu de la aĉeto de la hejmo, koincidis kun alia feliĉa evento, la naskiĝo de Maria. Ekde tiam pasis jam multaj jaroj. La familia financa situacio iom post iom ŝanĝiĝis, sed la familiaj bezonoj intertempe plimultiĝis, tiel ke la familio ĉiam devas atente konservi ekvilibron inter la en-

spezoj kaj la elspezoj de la familia buĝeto.

Laŭ la ekzemplo de siaj gepatroj, la junuloj de la familio estas sufiĉe moderaj en siaj elspezoj.

Ili lernis bone du objektojn. Unue, ke plena poŝo nenion signifas, ĉar la homa feliĉo ne estas varo aĉetebla, kaj due, ke la mono ne devas esti vivocelo, sed nur vivrimedo, kiu tamen devas esti prudente uzata.

Ili alkutimiĝis esti ŝparemaj[3], ĉar ili lernis, ke nur post longa ŝparado oni povas efektivigi multekostan planon, kiel por ekzemplo estas vojaĝo, aŭ granda ekskurso.

La knaboj, jam «viroj» fieraj kaj sendependaj, ne akceptas ja limiĝi al la mondonacoj de la gepatroj. Ili ĉiam trovas la okazon ion gajni per sia propra laboro, kiam ilia studprogramo permesas tion.

Kostas instruas al infanoj gitarludadon, aŭ partoprenas orkestrajn grupojn, kiuj, kontraŭ perioda honorario[1], ludas en diversaj klubejoj, precipe dum karnavalo. Nikos de tempo al tempo laboras ĉe fabriko, kiu produktas malgrandajn elektroaparatojn, kaj apartenas al malproksima parenco de la familio.

Tiajn laborojn de la junuloj ne aprobas la avino, kiu preferus, ke ili okupu sin nur pri sia studado kaj ne laciĝu tre multe.

Kontraŭe sinjoro Vasilis kaŝe fieras, ĉar liaj filoj estas, same kiel li, laboremaj.

La plej ŝparema el ĉiuj estas Maria. Ŝi neniam elspezas sian monon senpripense. Kontraŭe ŝi tre pedante kalkulas ĉion, antaŭ ol pagi eĉ unu drakmon.

Ŝiaj fratoj nomas ŝin «avara» kaj ŝi nomas ilin «almozuloj», ĉar sufiĉe ofte ili petas de ŝi prunton.

EKSPLIKOJ

— **senigante sin** = farante sin esti sen...
— **pluslabori** = labori dum pli multaj horoj ol ordinare
— **librotenistino** = kontistino
— **cetere** = krome, krom tio
— **stultaĵo** = faro aŭ diro stulta
— **intertempe** = dume
— **senpripense** = ne multe kaj ne serioze pensinte

EKZERCOJ

a) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) Sur kio baziĝas la buĝeto de la familio Georgopulos?
2) Kiamaniere la geedzoj vivis en la unuaj jaroj post sia edziĝo?
3) Kio, laŭ sinjoro Vasilis, alportas feliĉon al la homoj? Ĉu la mono?
4) Ĉu la ĉefa revo de la geedzoj estis facile atingebla? Se ne, kial?
5) Kio kaŭzis embarason al la geedzoj?
6) Kiun kondiĉon metis sinjoro Janis al sia frato kaj kial?
7) Kion la junuloj lernis rilate al la mono?
8) Per kia laboro Kostas gajnas monon?
9) Kial sinjoro Vasilis fieras pri siaj filoj?
10) Kial la knaboj nomas sian fratinon «avara»?

b) Vi kompletigu la vortojn laŭ la donata signifo:

1) konst_____ (σταθερός, διαπιστώνω, αστερισμός, κτίζω).
2) kont_____ (μετρητοίς, ήπειρος, επαφή, ικανοποιημένος, ελέγχω, συμβόλαιο, κατά).
3) kor_____ (διάδρομος, σώμα, αυλή, καλάθι, διορθώνω).
4) kra_____ (βρύση, τρίζω, γραβάτα, σχάρα).
5) kre_____ (πιστεύω, φύομαι, πίστωση).
6) kri_____ (έγκλημα, Χριστός, κρίση, ανάπηρος, τσιπούρα).
7) kuku_____ (αγγούρι, κολοκύθι).
8) kur_____ (θαρραλέος, κουρτίνα, θεραπεύω).
9) kva_____ (ποιότητα, ποσότητα, σαν, τετράγωνο, αν και, συνοικία).
10) lak_____ (γάλα, ευκοιλιότητα, μαρούλι).
11) leg_____ (λαχανικό, όσπριο).
12) luk_____ (πολυτέλεια, παλεύω).
13) man_____ (τρόπος, λείπω, τρώγω, μανδύας).
14) mar_____ (σημάδι, μαρμελάδα, Τρίτη, βαδίζω, Μάρτιος).
15) mat_____ (ματς, υλικό, ώριμος, πρωί).
16) med_____ (μετάλλιο, φάρμακο, Ιατρική, περιβάλλον).
17) mel_____ (γαλοπούλα, μελιτζάνα).
18) men_____ (παραγγέλνω, σαγόνι, μενού, ψεύδομαι).
19) min_____ (απειλώ, λεπτό, μείον, ορυκτό).
20) mode_____ (ολιγαρκής, μοντέρνος, μετριόφρων).
21) mon_____ (καλόγερος, κόσμος, βουνό, μήνας, μνημείο, δείχνω).
22) mor_____ (ηθική, μορταδέλα, αύριο, πεθαίνω).
23) mus_____ (μουστάρδα, μυώνας).

24) muz_____ (Μουσείο, μουσική).

c) Vi traduku en Esperanton la jenan tekston:

«Αγαπάμε το ωραίο στην απλότητά του και φιλοσοφούμε χωρίς να γινόμαστε μαλθακοί. Χρησιμοποιούμε τον πλούτο μας για να κάνουμε μεγάλα έργα και όχι για να καυχιόμαστε. Κανείς μας δεν ντρέπεται να ομολογήσει πως είναι φτωχός, μα είναι για μας μεγάλη ντροπή, όταν κάποιος δεν προσπαθεί να βγει από την φτώχεια του με την εργασία του. Εκείνοι από μας, που ασχολούνται με την πολιτική, μπορούν ταυτόχρονα να φροντίζουν και για τις ιδιωτικές τους υποθέσεις, και όσοι είναι εντελώς απασχολημένοι με την εργασία τους, μπορούν πάντα να γνωρίζουν και να κρίνουν τα πολιτικά ζητήματα. Και μόνο εμείς, αυτόν που δεν ενδιαφέρεται καθόλου για την πολιτική, τον θεωρούμε όχι άνθρωπο φιλήσυχο, αλλά άχρηστο.

Εμείς οι ίδιοι συζητούμε για τα ζητήματά μας, και παίρνουμε σωστές αποφάσεις, γιατί δεν νομίζουμε ότι οι συζητήσεις βλάπτουν τα έργα, αλλά πιστεύουμε αντίθετα, ότι είναι βλαβερό να μην κατατοπισθούμε καλά με τις συζητήσεις, πριν αρχίσουμε να κάνουμε αυτό που πρέπει.

Διαφέρουμε από τους άλλους ανθρώπους επίσης κατά τούτο, ότι εμείς οι ίδιοι σκεπτόμαστε πρώτα καλά κάθε τι επικίνδυνο, που θα επιχειρήσουμε, και δειχνόμαστε τολμηροί, όταν το επιχειρούμε, ενώ τους άλλους ανθρώπους η άγνοια τους κάνει θρασείς και η γνώση διστακτικούς.

(Θουκυδίδης «Επιτάφιος»)

ĉ) Krucvorto

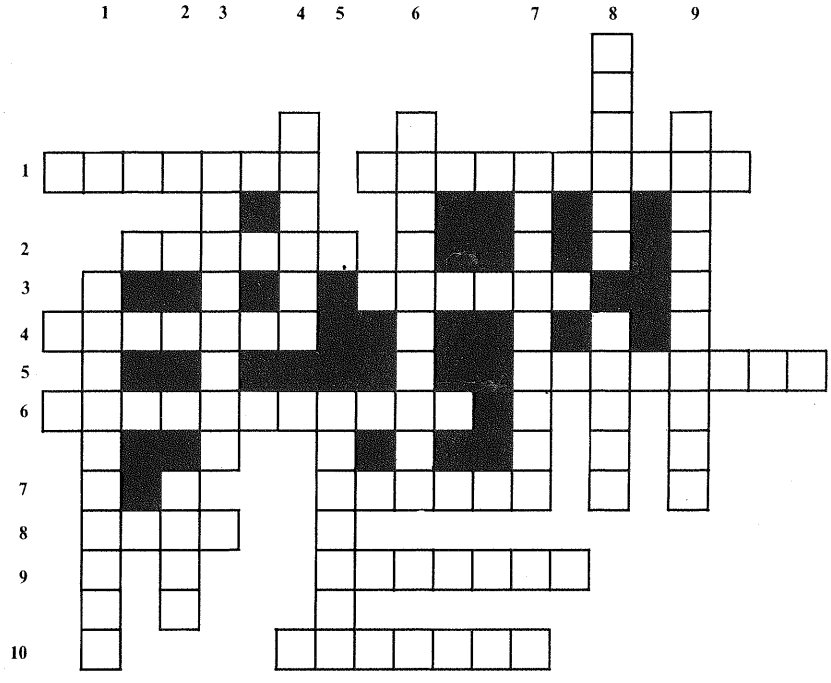

Horizontale

1. Εβδομάδα / Μεθαύριο
2. Αύριο
3. Σήμερα
4. Βράδυ
5. Εξάμηνο
6. Απόγευμα
7. Λεπτό
8. Έτος
9. Νυχτώνει
10. Αυριανός

Vertikale

1. Του χρόνου
2. Νωρίς
3. Αιώνας
4. Μήνας
5. Στιγμή
6. Μεσάνυχτα (αιτ.)
7. Δεκάμηνο
8. Χθες / Ώρες
9. Πέρισυ

ΜΑΘΗΜΑ 36ο

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «post»

● Η πρόθεση **post** έχει τη σημασία «μετά» (μετά από, υστερα από) ή «πίσω» (πίσω από). Έχει επομένως διπλή έννοια, χρονική και τοπική.

α) Χρονική (μετά)

— **Post** du tagoj mi revenos (= μετά <από> δύο μέρες θα γυρίσω)
— Ebre **post** kelkaj jaroj, oni komprenos, ke mi nun tute pravas (= ίσως μετά <από> μερικά χρόνια θα καταλάβουν ότι τώρα έχω εντελώς δίκηο)
— **Post** kiom da tempo vi respondos al mi? (= μετά <από> πόσο καιρό θα μου απαντήσεις;)
— Mi respondos al vi **post** mia reveno (= θα σου απαντήσω μετά <από> την επιστροφή μου)
— **Post** tia pluvo nepre aperos brila la suno (= μετά <από> τέτοια βροχή οπωσδήποτε θα φανεί λαμπερός ο ήλιος)
— Ŝi estas la plej bela **post** sia fratino (= αυτή είναι η πιο όμορφη, μετά την αδελφή της)

Σημείωση

● Στα Ελληνικά, μερικές φορές επαναλαμβάνουμε μια λέξη, θέλοντας να δείξουμε την επανάληψη, τη χρονική ακολουθία του ίδιου πράγματος («το ήπια γουλιά γουλιά», «να το φας λίγο λίγο», «τα μάζεψα δραχμή δραχμή» κ.λπ.)

Στις περιπτώσεις αυτές βέβαια, ανάμεσα στις δύο όμοιες λέξεις υπονοείται η λέξη «μετά».

Στην Εσπεράντο, στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να χρησιμοποιεί κανείς οπωσδήποτε τη λέξη **post**.

Έτσι:

iom post iom = λίγο λίγο
guto post guto = γουλιά γουλιά
paŝo post paŝo = βήμα βήμα
peco post peco = κομάτι κομάτι

● Συχνά η χρονική **post** χρησιμοποιείται σε σχέση με τη χρονική απλή λέξη **kiam (post kiam)**, όταν ακολουθεί ρήμα.
Έτσι:

— Mi venos ĉe vin **post** la foriro de via patro (= θα έρθω στο σπίτι σου μετά την αναχώρηση του πατέρα σου).

αλλά:

— Mi venos ĉe vin **post kiam** via patro foriros (= θα έρθω στο σπίτι σου μετά που θα <αφού> φύγει ο πατέρας σου).
— **Post kiam** mi aĉetis tion, mi ŝanĝis opinion (= μετά που <αφού> το αγόρασα, άλλαξα γνώμη)
— Ĉio okazis, **post kiam** li eniris en la ĉambron (= όλα έγιναν μετά πού <αφού> αυτός μπήκε στο δωμάτιο)

β) Τοπική (πίσω)

— Li kaŝis sin **post** la arbo (= κρύφτηκε πίσω από το δέντρο)
— Li staris **post** sia patro (= στεκόταν πίσω από τον πατέρα του)
— Li faris ĉion **post** mia dorso (= τα έκανε όλα πίσω από την πλάτη μου)
— Li foriris sen rigardi **post** si (= έφυγε χωρίς να κοιτάζει πίσω του)
— **Post** mia domo estas preĝejo (= πίσω από το σπίτι μου είναι εκκλησία)
— Ŝi malaperis **post** la pordo (= χάθηκε πίσω από την πόρτα)

Σημείωση

● Για την αποφυγή σύγχυσης, που είναι ενδεχόμενο να δημιουργήσει η διπλή έννοια (χρονική και τοπική) της πρόθεσης **post**, είναι δυνατόν να την χρησιμοποιεί κανείς μόνο με τη χρονική της έννοια, και τούτο γιατί η τοπική έννοια «πίσω» μπορεί κάλλιστα να αποδοθεί με τη λέξη **malantaŭ** (= πίσω).
Έτσι:

— Li kaŝis sin **malantaŭ** la arbo (= κρύφτηκε πίσω από το δέντρο)
— Ŝi malaperis **malantaŭ** la pordo (= χάθηκε πίσω από την πόρτα)

● Από την πρόθεση **post** σχηματίζονται:
α) Το επίθετο **posta** με διπλή έννοια, χρονική (κατοπινός) και τοπική (οπίσθιος, malantaŭa)

— La homaro memoros tion en **postaj** tempoj (= η ανθρωπότητα θα το θυμάται αυτό σε κατοπινούς καιρούς)
— La **postaj** generacioj devas ne honti, sed fieri pri ni (= οι κατοπινές γενηές πρέπει όχι να ντρέπονται, αλλά να περηφανεύονται για μας)
— La **posta** (malantaŭa) flanko de mia domo (= η πισινή πλευρά του σπιτού μου)

β) Το παράγωγο επίρρημα **poste** με διπλή έννοια, χρονική (έπειτα, ύστερα, μετά) και τοπική (όπισθεν, πίσω, malantaŭe)

— Mi venos pli **poste** (= θα έρθω πιο ύστερα)
— Ni laboru por **poste** (= ας δουλέψουμε για μετά)
— La malaltuloj staru **poste** (malantaŭe) de la altuloj (= οι κοντοί να σταθούν πίσω από τους ψηλούς)
— Vi iru **posten** (= πήγαινε πίσω)

● Η πρόθεση **post** σε σύνθεσή της με άλλες λέξεις προσδίνει στις σύνθετες λέξεις που σχηματίζει την έννοια «μετά» ή «πίσω».

—kuri = τρέχω → **postkuri** = κυνηγώ, τρέχω από πίσω
—kongreso = συνέδριο → **postkongreso** = μετασυνέδριο
—rigardi = κοιτάζω → **postrigardi** = κοιτάζω πίσω
—resti = μένω → **postresti** = μένω πίσω, απομένω
—morti = πεθαίνω → **postmorta** = μεταθανάτιος
—festi = γιορτάζω → **postfesto** = μεθεόρτιο

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «super»

● Η πρόθεση **super** αντιστοιχεί στην ελληνική «υπέρ» (πάνω από) και δείχνει:
α) Τη θέση αντικειμένου σε σχέση με τη θέση άλλου, που βρίσκεται πιο χαμηλά απ' αυτό.

Έτσι:

— Birdoj flugis **super** la tegmento (= πουλιά πετούσαν πάνω από τη στέγη)
— Li metis la manon **super** la okulojn por rigardi (= έβαλε το χέρι πάνω από τα μάτια για να κοιτάξει)
— Ŝi restis dum la tuta nokto **super** sia malsana infano (= έμεινε όλη τη νύχτα πάνω από το άρρωστο παιδί της)
— **Super** la lito estis malnova ikono de Kristo (= πάνω από το κρεβάτι ήταν παλιά εικόνα του Χριστού)
— La fiŝoj elsaltis **super** la akvon (= τα ψάρια ξεπηδούσαν πάνω από το νερό)
— La suno leviĝis **super** la montopinton (= ο ήλιος υψώθηκε πάνω από την βουνοκορφή)

β) Τη θέση κάποιου, του οποίου η δύναμη, ο βαθμός, η τάξη κ.λπ. είναι πιο ψηλά από κάποιου άλλου.
Έτσι:

— Tio estas **super** miaj fortoj (= αυτό είναι πάνω από τις δυνάμεις μου)
— Por li, nenio povas esti **super** lia propra profito (= γι' αυτόν τίποτα δεν μπορεί να είναι πάνω από το δικό του συμφέρον)
— Ni metu la komunan profiton **super** niajn interesojn (= να βάλουμε το κοινό συμφέρον πάνω από τα ενδιαφέροντά μας)
— Li akiris tian potencon, ke li regis **super** multaj popoloj (= απόκτησε τέτοια ισχύ, που κυριαρχούσε πάνω σε πολλούς λαούς)
— Generalo estas **super** kapitano (= ο στρατηγός είναι πάνω από το λοχαγό)
— La konstitucio estas **super** ĉiuj leĝoj (= το Σύνταγμα είναι πάνω από όλους τους νόμους)

γ) Την κατάσταση κάποιου, του οποίου η προσοχή είναι προσηλωμένη σε μια δουλειά.
Έτσι:

— Li pasigis sian tutan vivon **super** siaj libroj (= πέρασε όλη τη ζωή του πάνω από τα βιβλία του)
— Dum tri plenaj jaroj mi laboris **super** Esperanto (= επί τρία ολόκληρα χρόνια εργαζόμουν πάνω στην <γύρω από την> Εσπεράντο)

● Από την πρόθεση **super** σχηματίζονται:
α) Το επίθετο **supera** (ανώτερος, υπέρτερος)

— Li estis **supera** oficiro (= ήταν ανώτερος αξιωματικός)
— Generado estas **supera** al kapitano (= ο στρατηγός είναι ανώτερος του λοχαγού)
— Li studas en **supera** lernejo (= σπουδάζει σε ανώτερη Σχολή)
— Por mia aŭtomobilo mi uzas **superan** benzinon (= για το αυτοκίνητό μου χρησιμοποιώ ανώτερη <σούπερ> βενζίνη)
— Vi devas esti **supera** al tiaj homoj (= πρέπει να είσαι ανώτερος από τέτοιους ανθρώπους)
— Li estas **supera** al ĉia suspekto (= είναι ανώτερος από κάθε υποψία)

β) Το ρήμα **superi** (υπερέχω, προέχω, ξεπερνώ)

— Vi **superas** vian famon (= ξεπερνάς τη φήμη σου)
— Laŭ la diligenteco li **superis** ĉiujn siajn kunklasanojn (= ως προς την επιμέλεια υπερείχε από όλους τους συμμαθητές του)
— La sukceso **superis** ĉian mian atendon (= η επιτυχία ξεπέρασε κάθε προσδοκία μου)
— La komuna profito **superas** la mian (= το κοινό συμφέρον προέχει του δικού μου)
— Ŝi **superis** ĉiujn virinojn per sia beleco (= υπερείχε απ' όλες τις γυναίκες με την ομορφιά της)

Σημείωση

● Οι συνηθέστερες λέξεις που παράγονται από την πρόθεση **super** σε συνδυασμό με προσθήματα είναι:

— **malsupera** = κατώτερος
malsupera kvalito (= κατώτερη ποιότητα)
malsupera oficisto (= κατώτερος υπάλληλος)

— **supereco** = υπεροχή
lia **supereco** estis evidenta (= η υπεροχή του ήταν φανερή)
vi akceptu mian **superecon** (= αποδέξου την υπεροχή μου)

— **malsupereco** = κατωτερότητα
li montris tiel sian **malsuperecon** (= έδειξε έτσι την κατωτερότητά του)
li akceptis sian **malsuperecon** (= παραδέχτηκε την κατωτερότητά του)

— **nesuperebla** = ανυπέρβλητος, αξεπέραστος
nesuperebla baro (= ανυπέρβλητο εμπόδιο)
nesuperebla kuristo (= αξεπέραστος δρομέας)
nesuperebla talento (= αξεπέραστο ταλέντο)

● Η πρόθεση **super** σε σύνθεσή της με άλλες λέξεις, προσδίνει στις σύνθετες λέξεις που σχηματίζει, την έννοια της φυσικής ή μεταφορικής υπεροχής.
Έτσι:

flugi = πετώ → **superflugi** = υπερίπταμαι
homo = άνθρωπος → **superhomo** = υπεράνθρωπος
produkti = παράγω → **superproduktado** = υπερπαραγωγή
naturo = φύση → **supernatura** = υπερφυσικός
ŝarĝi = φορτώνω → **superŝarĝo** = υπέρβαρο (φορτίο)
flui = ρέω → **superflua** = περιτός (πάνω από τη συνήθη ροή)
nutri = τρέφω → **supernutrado** = υπερτροφία

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ «sur», «super», «supre»

● Είναι φανερό ότι τόσο οι προθέσεις **sur** και **super** όσο και το επίρρημα **supre** έχουν το καθένα τη δική του ιδιαίτερη σημασία, όπως ακριβώς οι αντίστοιχες ελληνικές λέξεις της καθαρεύουσας «επί», «υπέρ» και «άνω».

Επειδή οι τρεις αυτές λέξεις αποδίδονται συνήθως στην καθομιλούμενη Ελληνική με την ίδια λέξη «πάνω», είναι ενδεχόμενο ο Έλληνας σπουδαστής της Εσπεράντο να αντιμετωπίσει πρόβλημα στη χρήση τους.

Είναι λοιπόν καλό να εξηγηθεί ότι:
α) Η πρόθεση **sur** αποδίδεται στα Ελληνικά με την έκφραση «πάνω σε» (πάνω στο, στη, στο) ή σκέτα «σε» (στο, στη, στο).
Έτσι:

— La libro estas **sur** la tablo (= το βιβλίο είναι πάνω στο τραπέζι)
— Mi sidas **sur** seĝo (= κάθομαι <πάνω> σε καρέκλα)
— La suno brilas **sur** la ĉielo (= ο ήλιος λάμπει <πάνω> στον ουρανό)
— Mi vidis rideton **sur** ŝia vizaĝo (= είδα χαμόγελο <πάνω> στο πρόσωπό της)

— Li promenis **sur** la trotuaron (= περπατούσε <πάνω> στο πεζοδρόμιο)
— Se mi estus **sur** via loko, mi ne pensus tiel (= αν ήμουν στη θέση σου δε θα σκεπτόμουν έτσι)
— Li portis **sur** la kapo strangan ĉapelon (= φορούσε στο κεφάλι παράξενο καπέλλο)
— Li havas influon **sur** mi (= έχει επιρροή πάνω μου <πάνω σε μένα>)

β) Η πρόθεση **super**, όπως πιο πάνω αναλύεται, αποδίδεται στα Ελληνικά με την έκφραση «πάνω από»
Έτσι:
— Birdoj flugis **super** la tegmento (= πουλιά πετούσαν πάνω από τη στέγη)
— La suno leviĝis **super** la montopinton (= ο ήλιος υψώθηκε πάνω από τη βουνοκορφή)
— Tio estas **super** miaj fortoj (= αυτό είναι πάνω από τις δυνάμεις μου)
— Generalo estas **super** kapitano (= ο στρατηγός είναι πάνω από το λοχαγό).

γ) Το επίρρημα **supre** αποδίδεται στα Ελληνικά με τη λέξη «πάνω», που στην περίπτωση αυτή έχει την έννοια «ψηλά»
Έτσι:
— La plafono estas **supre** kaj la planko malsupre (= το ταβάνι είναι πάνω <ψηλά> και το πάτωμα κάτω)
— Se vi rigardos **supren,** vi vidos, ke **super** la tegmento de la alta preĝejo, fore, estas distingata **sur** la horizonto la alta monto (= αν κοιτάξεις επάνω <ψηλά> θα δεις ότι πάνω από τη στέγη της ψηλής εκκλησίας, μακρυά, διακρίνεται <πάνω> στον ορίζοντα το ψηλό βουνό)
— Kiel vi legis pli **supre**... (= όπως διαβάσατε πιο πάνω...)
— **Supre, super** la kanapo estis bela etaĝero, bone fiksita **sur** la muro (= ψηλά, πάνω από τον καναπέ ήταν όμορφη εταζέρα, καλά στερεωμένη <πάνω> στον τοίχο)

ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ, ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

● Στο κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνονται οι κυριότερες λέξεις του καθημερινού λεξιλογίου, που αφορούν τις ανθρώπινες, οργανικές και ψυχικές λειτουργίες και εκδηλώσεις.

αναπνέω = **spiri**
ευχαριστιέμαι = **plezuri**
στενοχωριέμαι = **malplezuri**
χαίρομαι = **ĝoji**
λυπάμαι = **malĝoji**
θλίβομαι = **ĉagreniĝi**[1]
μελαγχολώ = **melankolii**[2]
βαριέμαι, πλήττω = **enui**
φοβάμαι = **timi**
τρομάζω = **ektimi**
θυμώνω = **koleri**
εξορίζομαι = **ekkoleri**
ερεθίζομαι = **ekscitiĝi**[3]
ανάβω = **flamiĝi**[4]
γελάω = **ridi**
χαμογελάω = **rideti**
ξεκαρδίζομαι = **ridegi**
αναστενάζω = **suspiri**
δακρύζω = **larmi**[5]
κλαίω = **plori**
κλαίω με αναφυλλητά = **plorĝemi**
βογγώ = **ĝemi**
θρηνώ = **lamenti**
νυστάζω = **dormemi**[6]
χασμουριέμαι = **oscedi**
κοιμάμαι = **dormi**
ροχαλίζω = **ronki**
ονειρεύομαι = **sonĝi**[7]
υπνοβατώ = **somnambuli**[8]
εργάζομαι = **labori**
κουράζομαι = **laciĝi**[9]
ξεκουράζομαι = **mallaciĝi**

---

1. Το ρήμα «**ĉagreni**» είναι μεταβατικό και επομένως σημαίνει «θλίβω» (προκαλώ θλίψη σε άλλον).

2. Το ρήμα «**melankolii**» σχηματίζεται από το ουσιαστικό (βασική λέξη) «**melankolio**» (= μελαγχολία).

3. Το ρήμα «**eksciti**» είναι μεταβατικό και επομένως σημαίνει «ερεθίζω».

4. Το ρήμα «**flamiĝi**» χρησιμοποιείται στην περίπτωση αυτή στη μεταφορική του έννοια. Σχηματίζεται από το ουσιαστικό (βασική λέξη) «**flamo**» (= φλόγα).

5. Το ρήμα «**larmi**» σχηματίζεται από το ουσιαστικό (βασική λέξη) «**larmo**» (= δάκρυ).

6. Από το ρήμα «**dormi**» (= κοιμάμαι) και το επίθημα **em** σχηματίζεται η λέξη «**dormema**», που σημαίνει «υπναράς» αλλά και «νυσταγμένος». Η λέξη «νυστάζω», επομένως μπορεί να αποδοθεί περιφραστικά «mi sentas min **dormema**» (= νιώθω νυσταγμένος) ή «mi sentas **dormemon**» (= αισθάνομαι νύστα) ή πιο απλά, μονολεκτικά «**mi dormemas**».

7. Το ρήμα «**sonĝi**» σχηματίζεται από το ουσιαστικό (βασική λέξη) «**sonĝo**» (= όνειρο).

8. Το ρήμα «**somnambuli**» σχηματίζεται από το ουσιαστικό (βασική λέξη) «**somnambulo**» (= υπνοβάτης).

9. Βασική λέξη είναι το επίθετο «**laca**» (= κουρασμένος). Έτσι «**lacigi**» (= κουράζω) και «**laciĝi**» (= κουράζομαι).

αναπαύομαι = **ripozi**
ζεσταίνομαι = **varmi**[10]
κρυώνω = **malvarmi**
ιδρώνω = **ŝviti**
κοκκαλώνω = **rigidiĝi**[11]
φτερνίζομαι = **terni**
βήχω = **tusi**
τρέμω = **tremi**
έχω πυρετό = **febri**[12]
πονάω = **dolori al si**[13]
γαργαλιέμαι = **tikliĝi**[14]
τρώγω = **manĝi**
δαγκώνω = **mordi**
μασάω = **maĉi**
καταπίνω = **gluti**
χωνεύω = **digesti**
πίνω = **trinki**
γλείφω = **leki**
ρεύομαι = **rukti**
φτύνω = **kraĉi**
έχω λόξυγγα = **singulti**
έχω φαγούρα, τρώγομαι = **juki al si**[13]
ξύνομαι = **grati sin**[15]
ξεμυξιάζομαι = **mungi sin**[15]
κάνω εμετό, ξερνάω = **vomi**
πέρδομαι, κλάνω = **furzi**
ουρώ, κατουρώ = **urini, pisi**
αφοδεύω, χέζω = **feki**

---

10. Βασική λέξη είναι το επίθετο «**varma**» (= ζεστός). Έτσι «**varmi**» = «είμαι ζεστός», «ζεσταίνομαι» «**malvarmi**» = «είμαι κρύος», «κρυώνω».

Άλλος τρόπος να εκφράσει κανείς αυτές τις έννοιες είναι «mi sentas **varmon, malvarmon**» (= αισθάνομαι ζέστη, κρύο) ή «estas al mi **varme, malvarme**» (= είναι σε μένα ζεστά, κρύα).

11. Βασική λέξη είναι το επίθετο «**rigida**» (= άκαμπτος, στητός).

12. Το ρήμα «**febri**» σχηματίζεται από το ουσιαστικό (βασική λέξη) «**febro**» (= πυρετός).

13. Τόσο το ρήμα «**dolori**» όσο και το ρήμα «**juki**» είναι μεταβατικά, σημαίνουν επομένως αντίστοιχα «προκαλώ πόνο» και «προκαλώ φαγούρα».

Έτσι οι εκφράσεις «με πονάει» ή «με τρώει» αποδίδονται αντίστοιχα:
«**doloras al mi**» και «**jukas al mi**», («doloras al mi la kapo» = «με πονάει το κεφάλι», «doloras al mi la dento» = «με πονάει το δόντι», «doloras al mi ĉi tie» = «με πονάει <πονάω> εδώ», «tiuj ĉi ŝuoj doloras min» = «αυτά τα παπούτσια με πονάνε», «jukas al mi mia dorso» = «με τρώει η πλάτη μου», «jukas al mi la brako» = «με τρώει το μπράτσο», «tiu ĉemizo jukas min» = «αυτό το πουκάμισο με τρώει» κ.λπ.).

Βέβαια αυτές τις έννοιες είναι δυνατόν να τις εκφράσει κανείς και με άλλους τρόπους, όπως για παράδειγμα «mi sentas **doloron, jukon**» (= αισθάνομαι πόνο, φαγούρα).

14. Το ρήμα «**tikli**» είναι μεταβατικό και επομένως σημαίνει «γαργαλάω».

15. Τα ρήματα «**grati**» (= ξύνω) και «**mungi**» (= ξεμυξιάζω) είναι μεταβατικά. Οι έννοιες «ξύνομαι», «ξεμυξιάζομαι», εκφράζοντας ενέργεια του υποκειμένου, που αφορά αυτό το ίδιο, αποδίδονται με τον αυτοπαθή τύπο του ρήματος (mi gratas min, mi mungas min).

ΓΝΩΣΤΕΣ — ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ
(Συνέχεια από το προηγούμενο μάθημα)

knuto = κνούτο
kodo = κώδικας
kokaino = κοκαΐνη
koktelo = κοκτέιλ
kolegio = κολλέγιο
kolirio = κολλύριο
kolono = κίονας, κολόνα
koloso = κολοσσός
kometo = κομήτης
komika = κωμικός
komplimento = φιλοφρόνηση, κομπλιμέντο
kondoro = κόνδορας
kontrabaso = κοντραμπάσο
kontralto = μεσόφωνος, κοντράλτο
korako = κοράκι
koralo = κοράλλι
korano = Κοράνιο
kordo = χορδή
koregrafo = χορογράφος
(**-io** = χορογραφία)
kosmo = κόσμος, σύμπαν
kosmografo = Κοσμογράφος
(**-io** = Κοσμογραφία)
kosmopolito = κοσμοπολίτης
kranio = κρανίο
kremo = κρέμα
kristalo = κρύσταλλος
krizalido = χρυσαλλίδα
krizantemo = χρυσάνθεμο
kromosomo = χρωμόσωμα
kroniko = χρονικό
ksenofobo = ξενόφοβος
(**-io** = ξενοφοβία)
ksifio = ξιφίας
ksilofono = ξυλόφωνο
ksilografo = ξυλογράφος
(**-io** = Ξυλογραφία)
kupono = κουπόνι
labirinto = λαβύρινθος
laringo = λαρύγγι
leksikografo = Λεξικογράφος
(**-io** = Λεξικογραφία)
lepro = λέπρα
leŭkemio = λευχαιμία
lignito = λιγνίτης
limonado = λεμονάδα
limuzino = λιμουζίνα
lino = λινάρι
lipomo = λίπωμα (Ιατρ.)
lipotimio = λιποθυμία
listo = κατάσταση, λίστα
litro = λίτρο
livreo = λιβρέα
logaritmo = λογάριθμος
loterio = λαχείο, λοταρία
lukumo = λουκούμι
lupino = λούπινο
magazeno = μεγαλοκατάστημα, μαγαζί
magio = μαγεία
magneto = μαγνήτης
maksimumo = μάξιμουμ, το ανώτατο
malahito = μαλαχίτης
mamuto = μαμούθ
mandareno = μανδαρίνος
mandarino = μανταρίνι
mandolino = μαντολίνο
manekeno = μανεκέν
mangano = μαγγάνιο
manio = μανία
maniko = μανίκι
manometro = μανόμετρο
manovri = κάνω ελιγμούς, μανουβράρω
margarino = μαργαρίνη

marihuano = μαριχουάνα
marioneto = μαριονέττα
marmoro = μάρμαρο
masaĝo = μασσάζ
maskerado = μασκάρεμα
masoĥismo = μαζοχισμός
matematiko = Μαθηματικά
mazuto = μαζούτ
medaliono = μενταγιόν
megafono = μεγάφωνο
megalomanio = μεγαλομανία
megero = μέγαιρα
meĥaniko = Μηχανική
meĥanismo = μηχανισμός
melodio = μελωδία
melodramo = μελόδραμα
metafiziko = Μεταφυσική
metamorfozo = μεταμόρφωση
metempsikozo = μετεμψύχωση
meteoro = μετέωρο
meteorologo = Μετεωρολόγος
(**-io** = Μετεωρολογία)
metodo = μέθοδος
metroo = μετρό, υπόγειος σιδηρόδρομος
migdalo = αμύγδαλο
mikrobo = μικρόβιο
mikrobiologo = Μικροβιολόγος
(**-io** = Μικροβιολογία)
mikrofilmo = μικροφίλμ
mikrofono = μικρόφωνο
mikroskopo = μικροσκόπιο
mimo = μίμος
mimozo = μιμόζα
miniaturo = μινιατούρα
minimumo = μίνιμούμ, το κατώτατο
mirmekofago = μυρμηγκοφάγος
mistero = μυστήριο
mito = μύθος
mizantropo = μισάνθρωπος
mizero = μιζέρια, δυστυχία
modelo = υπόδειγμα, μοντέλο
monologo = μονόλογος
monopolo = μονοπώλιο
morfino = μορφίνη
mumio = μούμια
musono = μουσώνας
Muzo = Μούσα
Muzulmano = Μουσουλμάνος

LEKSIKO

adepto = οπαδός, μύστης
akuzi = κατηγορώ
artikolo = άρθρο
blovi = φυσώ
deklari = διακηρύσσω, δηλώνω
detala = λεπτομερής
dogmo = δόγμα
droni = πνίγομαι
efiki = φέρνω αποτέλεσμα, επιδρώ
ekzemplero = αντίτυπο
funkcio = λειτουργία
gazeto = εφημερίδα
iniciativo = πρωτοβουλία
inspiri = εμπνέω

intervjuo = συνέντευξη
klera = μορφωμένος
konservativa = συντηρητικός
konsideri = θεωρώ, λαμβάνω υπόψη
manifestacio = διαδήλωση
mencii = αναφέρω, κάνω μνεία
miksi = ανακατεύω, αναμειγνύω
ministerio = Υπουργείο
ministro = υπουργός
mobilizi = επιστρατεύω, κινητοποιώ
parkere = από στήθους, απ' έξω
parlamento = Βουλή, Κοινοβούλιο
partio = κόμμα, παρτίδα
pasiva = παθητικός
prezidi = προεδρεύω
prezidento = Πρόεδρος, αρχηγός κράτους
publiko = δημόσιο, κοινό
putri = σαπίζω (αμετ.)
reĝimo = πολίτευμα
respubliko = Δημοκρατία
revuo = περιοδικό
sendi = στέλνω
sindikato = Σωματείο, Συνδικάτο
striko = απεργία
sufoki = πνίγω
teruro = τρόμος,
tezo = θέση, δοξασία
vento = άνεμος
volvi = τυλίγω

TEKSTO

La membroj de la familio Georgopulos, same kiel la plimulto de la Grekoj, multe interesiĝas pri la politiko.

Sinjoro Vasilis ekde sia junaĝo okupas sin pri la politiko, precipe pro tio, ke unu el liaj multaj onkloj, kuzo de lia patro, estis dum multaj jaroj parlamentano,[1] apartenanta al la agrikultura partio.

Tio estis ja granda honoro por la tuta familio, kio ne lasis netuŝita la tiaman flameman junulon.

En la komenco lia tuta politika sperto kaj agado limiĝis je tio, kion li

1. Η λέξη «**parlamento**» σημαίνει «Βουλή» με την κύρια έννοια της λέξης, δηλαδή δείχνει τη Βουλή ως Οργανισμό ή Φορέα.

Πρέπει κανείς να προσέξει ότι το κτίριο όπου στεγάζεται η Βουλή δεν αποδίδεται, όπως συχνά στα Ελληνικά, με την ίδια λέξη, αλλά σχηματίζεται με τη βοήθεια του επιθήματος **ej**. Έτσι «**parlamentejo**» = «Βουλευτήριο», «Κοινοβούλιο». («La greka **parlamento** kunvenas en la malnova **parlamentejo**» = «Η Ελληνική Βουλή συνέρχεται στο παλιό βουλευτήριο»).

Η λέξη «**parlamentano**» επομένως σημαίνει «μέλος της Βουλής», «Βουλευτής», έννοια που αποδίδεται επίσης από τη λέξη «**deputito**».

aŭskultis de la grandaĝaj parencoj kaj legis en la loka gazeto, kiu subtenis la tezojn[2] de la agrikultura partio.

Kiam li venis en Atenon, en la universitato li havis la okazon kaj la eblon enmiksiĝi en la politikan agadon de la junularo, kaj li faris tion kun fervoro kaj entuziasmo.

Iom post iom li formis siajn proprajn politikajn ideojn, ne tute konformajn al tiuj de la respektinda onklo kaj de la ceteraj parencoj.

En la unuaj jaroj post sia enloĝiĝo en Ateno, li estis tiel impresita de la politiko, ke li decidis sekvi karieron de politikisto. Tamen li baldaŭ forlasis tiun planon kaj decidis sin okupi pri la ĵurnalismo.

En la komenco li skribis kelkajn artikolojn[3] en malgrandaj studentaj ĵurnaloj kaj revuoj, kies ekzemplerojn li, kompreneble, sendis al siaj familianoj.

Tiuj artikoloj faris tiam ne tiel bonan impreson al multaj el liaj parencoj, kiuj, mirinte pro la ekstremaj tezoj de la juna studento, konkludis, ke la ĉefurbo malbone ja influas la junulojn. Post la fino de siaj studoj kaj militservo,[4] sinjoro Vasilis denove ŝanĝis siajn planojn kaj decidis fariĝi bankisto.

Tamen li neniam forlasis siajn interesojn pri la publikaj aferoj, restante ĉiam varma kaj fervora demokrato.

Kiel nova bankoficisto li okupis sin pri la sindikatismo. Li estis tiam aktiva membro de la bankoficista sindikato, kies ankoraŭ ĝis nun li estas membro.

La situacio nun estas iom alia. Sinjoro Vasilis, mezaĝa kaj saĝa jam familiestro, estas plejparte observanto de la politika evoluado kaj de la novaj politikaj fluoj, esprimataj de la nuntempa junularo.

Tio ne signifas, ke li restas tute pasiva antaŭ la politikaj aferoj. Kontraŭe li partoprenas la politikan vivon, eĉ li, de tempo al tempo, prenas sur sin la iniciativon artikoli en la sindikata revuo, ĉiam kun la sama sia malnova fervoro.

Li ĉiam estas inter la unuaj, kiuj subtenas kaj partoprenas ĉiun strikon

---

2. Η λέξη «**tezo**», που φυσικά προέρχεται από την Ελληνική, σημαίνει «θέση», αλλά μόνο με την έννοια «άποψη», «δοξασία».

3. Η λέξη «**artikolo**» (=άρθρο) χρησιμοποιείται στην Εσπεράντο με όλες τις σημασίες, που χρησιμοποιείται στα Ελληνά η λέξη «άρθρο» (Γραμματικό μέρος του λόγου, δημοσιογράφημα, μέρος Νόμου, Κανονισμού, συμβολαίου κ.α.). Το ρήμα «**artikoli**» σημαίνει «αρθρογραφώ».

4. Το ρήμα «**militservi**», σύνθεση των λέξεων «**militi**» (=πολεμώ) και «**servi**» (=υπηρετώ, εξυπηρετώ) σημαίνει «κάνω θητεία στρατιώτη», «είμαι στρατιώτης». Παρά την ύπαρξη της λέξης «**militi**» αυτή η σημασία δεν αφορά τη στρατιωτική θητεία μόνο σε καιρό πολέμου, αλλά γενικά τη στρατιωτική θητεία, εκπαίδευση και σε καιρό ειρήνης.

kaj manifestacion organizatajn de la sindikato.

Tamen li jam perdis sian malnovan revolucian entuziasmon, kaj li estas nun iom konservativa.

Tio kaŭzas ian malakordon en la hejmo, ĉar la junuloj de la familio, inspiritaj de la patro mem, interesiĝas same kiel li pri la politiko, sed ili, kompreneble, havas pli ekstremajn ideojn.

De tempo al tempo, precipe en periodoj de elektoj,[5] en la hejmo de la familio Georgopulos blovas vento plena je politika febro.

Ĉiuj membroj de la familio, sed precipe la viroj, fervore televidas la interĵuojn de la partiestroj, ili pasie kritikas ĉies la tezojn, kaj plej ofte, malkonsentante inter si ili disputadas.

Plej ekstrema kaj flamema estas Kostas. Li fiere deklaras, ke li estas pura, senpartia marksisto, akceptanta la tezojn de neniu el la funkciantaj partioj.

Nikos konraŭas sian fraton pro liaj dogmaj ideoj, la patro klopodas konsili ambaŭ siajn filojn kaj tiel la disputado eksplodas.

Kostas mobilizas sian tutan elokventecon kaj pasion, kaj li komencas senfine prelegi, havante kiel solan bonvolan aŭskultanton la avinon.

Li ĉion kaj ĉiun akuzas pri la senduba «putrado» de la socio, li prezentas la plej efikajn solvojn al ĉiuj problemoj, li detale priskribas la idealan reĝimon, kaj li tute ne forgesas mencii la plej trafajn, parkerigitajn de li dirojn de grandaj homoj, tute facile saltante de Marks al Platono.

La avino, plena je admiro, aŭskultas sian elokventan nepon, ne tute komprenante lin, sed estante tute certa, ke tiu ĉi junulo nepre fariĝos iam, se ne prezidento,[6] almenaŭ ĉefminisro[7] de la greka respubliko.[8]

---

5. Το ουσιαστικό «**elekto**», που σχηματίζεται από το ρήμα «**elekti**» (εκλέγω, διαλέγω), στον πληθυντικό αριθμό (**elektoj**) μεταξύ άλλων έχει και τη σημασία της αντίστοιχης ελληνικής λέξης «εκλογές», δηλαδή «επιλογή με ψηφοφορία βουλευτών, δημάρχων, διοικήσεων κ.λπ.».

6. Η λέξη «**prezidento**» σημαίνει «Πρόεδρος Κράτους». Η λέξη αυτή είναι ανεξάρτητη ρίζα, που δεν έχει σχέση με το ρήμα «**prezidi**» (= προεδρεύω), από ο οποίο σχηματίζεται η λέξη «**prezidanto**» (= πρόεδρος), που αφορά γενικά την ιδιότητα αυτή σε κάθε άλλη περίπτωση (πρόεδρος Κυβέρνησης, Συλλόγου, Δικαστηρίου κ.λπ.).

7. Η λέξη «**ministro**» σημαίνει «υπουργός». Η σύνθετη λέξη «**ĉefministro**» σημαίνει «επί κεφαλής, πρώτος υπουργός», επομένως «πρωθυπουργός», έννοια που αποδίδεται ακόμα περιφραστικά «**Prezidanto de la registaro**» (= πρόεδρος της Κυβέρνησης).

Η λέξη «Υπουργείο», με την έννοια του κτιρίου, όπου στεγάζεται ο υπουργός και οι Υπηρεσίες του, σχηματίζεται με τη βοήθεια του επιθήματος «**ej (ministrejo)**». Η λέξη όμως «Υπουργείο», με την κύρια έννοια της του Οργανισμού ή φορέα, αποδίδεται με άλλη, ανεξάρτητη λέξη, την «**Ministrerio**» (= Υπουργείο). Έτσι: **Ministerio** pri Edukado, pri Financoj, pri Kulturo κ.λπ. = Υπουργείο Παιδείας, Οικονομικών, Πολιτισμού κ.λπ. Η παρατήρηση γίνεται γιατί στα Ελληνικά και οι δύο έννοιες αποδίδονται με την ίδια λέξη «Υπουργείο».

Nikos, tute kontraŭa al sia frato kaj ne tiel multe interesiĝanta pri la politiko, diras, ke Kostas estas nur adepto de si mem kaj pseŭdofilozofo, dronanta[9] en siaj propraj sensencaĵoj.

Kostas, ĉiam ekscitebla, respondas, ke Nikos estas tute senklera por lin kompreni, kaj ke estus pli bone, se li restus nur adepto de sia futbala teamo. Post tia ofendo kompreneble la disputado disvolviĝas[10] kaj baldaŭ fariĝas kverelo, bezonanta la intervenon de la patro.

Tiam la disputado ĝeneraliĝas, kaj baldaŭ deflankiĝas al diversaj, tute eksterpolitikaj aferoj.

Tamen, kiel facile la kverelo komenciĝas, tiel subite ĉesas, kaj post nelonge la du fratoj kune kantas, akompanate de la feliĉa patro.

EKSPLIKOJ

senpartia = ne interesiĝanta pri iu ajn partio.
parkerigitaj = ellernitaj tiel, ke oni povas ilin tute memori.
sensencaĵoj = aferoj, paroloj sensencaj.
ekscitebla = kiun oni povas eksciti.
deflankiĝas = iras de unu punkto, loko, vojo al alia.

8. Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση μεταξύ των λέξεων «**demokratio**» και «**respubliko**», που και οι δύο αποδίδονται στα Ελληνικά με την ίδια λέξη «δημοκρατία». Η λέξη «**demokratio**» δείχνει το είδος αυτό του πολιτεύματος (στην Ελλάδα έχουμε δημοκρατία, η δημοκρατία είναι το καλλίτερο πολίτευμα, προτιμώ τη δημοκρατία από τη βασιλεία κ.λπ. = en Grekujo ni havas **demokration**, la **demokratio** estas la plej bona reĝimo, mi preferas la **demokration** al la reĝeco κ.λπ.), ενώ η λέξη «**respubliko**» (= Δημοκρατία) δείχνει το κράτος, που έχει δημοκρατικό πολίτευμα (Γαλλική Δημοκρατία, Ελληνική Δημοκρατία, Δημοκρατίες της Ευρώπης κ.λπ. = Franca **Respubliko**, Helena **Respubliko**, **Respublikoj** de Eŭropo κ.λπ.).

9. Το αμετάβατο ρήμα «**droni**» σημαίνει «πνίγομαι» αλλά δείχνει αυτή τη μορφή θανάτου, που γίνεται από ασφυξία μέσα στο νερό. Το μεταβατικό ρήμα «**sufoki**» (= πνίγω) σημαίνει «σκοτώνω εμποδίζοντας την εισπνοή αέρα» (πιέζοντας το λαιμό, κλείνοντας τη μύτη κ.λπ.). Η παρατήρηση γίνεται γιατί στα Ελληνικά και οι δύο αυτές έννοιες αποδίδονται με την ίδια ρίζα (πνίγομαι, πνίγω).

10. Το ρήμα «**volvi**» σημαίνει «τυλίγω». Οι συνθέσεις του ρήματος αυτού με τα προσθήματα **mal** και **dis**, όπως και με την πρόθεση **el**, αποδίδουν την έννοια «ξετυλίγω» ή «εκτυλίσσω». Έτσι «**disvolviĝi**» = «εκτυλίσσομαι», «αναπτύσσομαι», «εξελίσσομαι».

EKZERCOJ

α) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) Kio estis la onklo de sinjoro Vasilis?
2) Je kio limiĝis la politika sperto de s-ro Vasilis, kiam li estis ankoraŭ en sia vilaĝo?
3) Kion sinjoro Vasilis faris, kiam li venis en Atenon?
4) Kian impreson faris la artikoloj de sinjoro Vasilis al liaj parencoj, kaj kial?
5) Kiam sinjoro Vasilis decidis fariĝi bankoficisto?
6) Kiajn politikajn ideojn havas la junuloj de la familio?
7) Kio okazas en la hejmo de la familio Georgopulos dum la elektoj?
8) Kion deklaras Kostas?
9) Kion la avino pensas pri sia nepo?
10) Kio estas Kostas laŭ la opinio de Nikos?

b) Uzante la donatajn radikojn kaj taŭgajn afiksojn, prepoziciojn, aŭ aliajn radikojn, vi formu en Esperanton la petatajn vortojn:

1) labor-	(άνεργος, τεμπέλης, ανεργία)
2) dir-	(προλέγω, λαϊκό γνωμικό)
3) ten-	(συγκρατώ, λαβή, αντέχω, χωράω, ανυπόφορος)
4) lud-	(κρυφτό (παιχν.), συμπαίκτης, παιχνιδιάρης, τυφλόμυγα (παιχν.))
5) ir-	(βατός, ξεκινώ, διάβαση, εκστρατεία, δύω, αδιέξοδο, είσοδος, έξοδος)
6) don-	(εκδίδω, ανταποδίδω, διαβιβάζω, εργοδότης, εκδότης, επανέκδοση, αιμοδότης)
7) star-	(αντιστέκομαι, στήνω, αυθίστατος, αναστηλώνω)
8) sang-	(καθαρόαιμος, θερμόαιμος, ρινορραγία)

c) **Krucvorto**

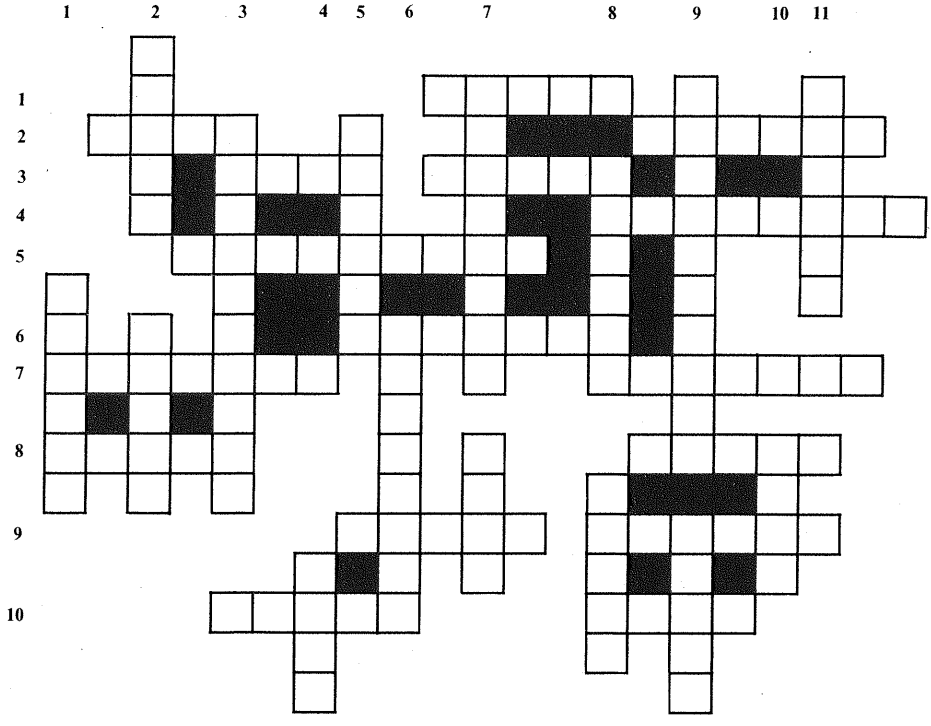

Horizontale

1. Αναπνέω.
2. Τρέμω (ακατάληκτο) / Πόνος
3. Βαριέμαι / Ροχαλητό
4. Λόξυγγας
5. Θλίβομαι
6. Νυστάζω (αντίστροφα)
7. Λυπάμαι / Ευχαριστιέμαι (αντίστροφα)
8. Δαγκώνω / Ονειρεύομαι
9. Φτύνω / Τρομάζω
10. Καταπίνω / Ρεύομαι (ακατάληκτο)

Vertikale

1. Φοβιτσιάρης
2. Φτερνίζομαι / Κλαίω
3. Μελαγχολώ
4. Βήχω
5. Χαμογελάω
6. Κρυώνω
7. Κλαίω με αναφυλλητά / Μασάω
8. Χασμουριέμαι / Έχω πυρετό
9. Υπνοβάτης / Γαργαλάω
10. Βογγώ
11. Θυμώνω (αντίστροφα)

ĉ) Vi kompletigu la vortojn laŭ la donata signifo

1) nom.....	(αριθμός, ονομαστική)
2) nor.....	(βορράς, φυσιολογικός)
3) obs.....	(παρατηρώ, πεισματάρης)
4) ofe.....	(προσβάλλω, προσφέρω)
5) oku.....	(μάτι, απασχολώ)
6) omb.....	(ομπρέλλα, σκιά)
7) ope.....	(εγχείρηση, όπερα)
8) ord.....	(συνηθισμένος, διατάζω)
9) pan.....	(βλάβη, παντελόνι)
10) par.....	(συγχωρώ, συγγενής, παρένθεση, άρωμα, παρκέ, από στήθους, Βουλή, μιλώ)
11) part.....	(κόμμα, Παρθενώνας, συνοδός)
12) pas.....	(παθητικός, πάθος, Πάσχα, διαβατήριο, ζυμάρι, παπάς)
13) pat.....	(παθολόγος, πατέρας)
14) pen.....	(κρεμιέμαι, μετανοώ, σκέπτομαι, σύνταξη, πανσιόν, ζωγραφίζω)
15) per.....	(χάνω, άριστος, περίοδος, επιτρέπω, επιμένω, πρόσωπο, διαταράσσω)

d) Vi traduku en Esperanton la jenan tekston:

«Και σωστά θεωρούνται γενναιότεροι εκείνοι, που ξέρουν πολύ καλά τι είναι τρομερό και τι ευχάριστο, και παρ' όλα αυτά δεν διστάζουν να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους.

Αλλά και στη φιλία διαφέρουμε από τους περισσότερους άλλους ανθρώπους, γιατί αποκτάμε τους φίλους μας, όχι χάρη σε ευεργετήματα, που μας κάνουν αυτοί, αλλά χάρη στις ευεργεσίες, που εμείς κάνουμε σ' εκείνους.

Και είναι σταθερώτερος φίλος, εκείνος που κάνει κάποιο καλό στον άλλο, γιατί προσπαθεί να διατηρεί πάντα, με καινούργιες ευεργεσίες, την ευγνωμοσύνη, που του χρωστάει ο άλλος, ενώ εκείνος που χρωστάει την ευγνωμοσύνη, δεν δείχνει τόση προθυμία, γιατί ξέρει πως πρέπει να ανταποδώσει το καλό που του έγινε, όχι σαν αυτόβουλη ευεργεσία, αλλά σαν εξόφληση χρέους.

Μόνο εμείς επίσης βοηθάμε άφοβα τους άλλους, όχι από συμφεροντολογικούς υπολογισμούς, αλλά από πίστη στην ιδέα της ελευθερίας.

(Θουκυδίδης «Επιτάφιος»)

ΜΑΘΗΜΑ 37ο

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ «pli»

● Το επίρρημα **pli** (πιο, περισσότερο) δείχνει γενικά ποσότητα ή βαθμό ανώτερο κάποιου άλλου.
Έτσι:
α) Όπως έχει εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα, χρησιμοποιείται στο σχηματισμό της σύγκρισης επιθέτων και επιρρημάτων (συγκρίτικός βαθμός) και αποδίδει τη σημασία του ελληνικού συγκριτικού «πιο».

— Kostas estas **pli** alta ol Nikos (= ο Κώστας είναι πιο ψηλός από το Νίκο).
— la patrino estas **pli** bela ol la filino (= η μητέρα είναι πιο όμορφη από την κόρη).
— mi parolas Esperanton **pli** bone ol vi (= μιλώ στην Εσπεράντο πιο καλά από σένα).
— mi parolas la francan **malpli** bone ol vi (= μιλώ τη Γαλλική λιγότερο καλά από σένα).
— li kuris **pli** rapide ol ĉevalo (= έτρεχε πιο γρήγορα από άλογο).
— estas **pli** facile amuziĝi ol labori (= είναι πιο εύκολο να διασκεδάζεις από το να δουλεύεις).

β) Εφράζει την ποσοτική ή χρονική διεύρυνση μιας ενέργειας αποδίδοντας τη σημασία του ελληνικού «περισσότερο».

— li ne diris **pli** ol du vortojn (= δεν είπε περισσότερο από δύο λέξεις).
— tio ĉi estas **pli** ol mi esperis (= αυτό εδώ είναι περισσότερο απ' ότι έλπιζα).
— mi konsilas al vi manĝi **malpli** (= σε συμβουλεύω να τρως λιγότερο).
— mi kuraĝis fari nenion **pli** ol atendi (= δεν είχα το θάρρος να κάνω τίποτα περισσότερο από το να περιμένω).

Σημείωση

● Στις περιπτώσεις που το **pli** χρησιμοποιείται μόνο του και έχει τη σημασία «περισσότερο», παραλείπεται και υπονοείται το επίρρημα **multe**.

— li ne diris **pli** [multe] ol du vortojn (= δεν είπε περισσότερο από δύο λέξεις).
— mi scias pri li nur tion, nenion **pli** (= ξέρω γι' αυτόν μόνο αυτό, τίποτα περισσότερο).
— tio sufiĉas, vi diru nenion **pli** (= αυτό φτάνει, μην πεις τίποτα περισσότερο).
— li ĉiam deziras **pli** da mono (= πάντα επιθυμεί περισσότερα χρήματα).
— mi ne scias kiom multaj homoj estis, tamen nepre estis **pli** ol cent (= δεν ξέρω πόσο πολλοί άνθρωποι ήταν, όμως οπωσδήποτε ήταν περισσότεροι από εκατό).
— mi postulas tiun sumon, **malpli** mi ne povas akcepti (= απαιτώ αυτό το ποσόν, λιγότερο δεν μπορώ να δεχθώ).

● Η ελληνική έκφραση «όλο και πιο» ή «όλο και περισσότερο» αποδίδεται στην Εσπεράντο με την αντίστοιχη έκφραση «**pli kaj pli**».

— ŝi fariĝadis **pli kaj pli** bela (= γινόταν όλο και πιο όμορφη).
— legante, oni **pli kaj pli** lernas (= διαβάζοντας όλο και περισσότερο κανείς μαθαίνει).
— en la daŭro de la lastaj jaroj la situacio fariĝis **pli kaj pli** malfacila (= στη διάρκεια των τελευταίων ετών η κατάσταση έγινε όλο και πιο δύσκολη).
— dank' al la senĉesa ekzercado, li fariĝis **pli kaj pli** forta (= χάρη στην αδιάκοπη άσκηση, γινόταν όλο και πιο δυνατός).

● Η ελληνική έκφραση «πάνω-κάτω» αποδίδεται στην Εσπεράντο με την αντίστοιχη έκφραση **pli-malpli**.

— li havas **pli-malpli** la alton de sia patro (= έχει πάνω-κάτω το ύψος του πατέρα του).
— ĉio estis por mi **pli-malpli** konata (= όλα μου ήταν πάνω-κάτω γνωστά).
— ĝi havis koloron **pli-malpli** similan al la koloro de la maro (= είχε χρώμα πάνω-κάτω παρόμοιο με το χρώμα της θάλασσας).

● Από το επίρρημα **pli** σχηματίζονται:
α) Το επίθετο **plia** (= περισσότερος, πρόσθετος, επί πλέον).

— mi donos al vi **plian** ekzemplon (= θα σου δώσω περόσθετο [επί πλέον] παράδειγμα).
— li akceptis **plian** helpon tute neatenditan (= δέχτηκε πρόσθετη βοήθεια εντελώς μη αναμενόμενη).
— mi bezonas **pliajn** informojn pri tiu afero (= χρειάζομαι περισσότερες [κι άλλες] πληροφορίες γι' αυτή την υπόθεση).

β) Το παράγωγο επίρρημα **plie** (= επί πλέον), που αντιστοιχεί απόλυτα στο **krom tio**, που έχει εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα.

— mi diros al vi **plie**, ke... (= θα σου πω επί πλέον ότι...).
— li donis al mi ne nur donacojn, sed **plie** monon (= μου έδωσε όχι μόνο δώρα, αλλά επί πλέον χρήματα).

● Οι συνηθέστερες λέξεις που παράγονται από το επίρρημα **pli**, σε συνδυασμό με προσθήματα, είναι:

pliigi = αυξάνω, πληθαίνω (μεταβ.).
— li sukcesis **pliigi** siajn sciojn (= κατάφερε να αυξήσει τις γνώσεις του).
— via konduto **pliigas** la problemojn (= η συμπεριφορά σου αυξάνει τα προβλήματα).

pliiĝi = αυξάνομαι, πληθαίνω (αμεταβ.).
— pro vi miaj problemoj **pliiĝis** (= εξ' αιτίας σου τα προβλήματά μου αυξήθηκαν).
— en la daŭro de la tri lastaj jaroj, la loĝantaro de Ateno **pliiĝis** (= στη διάρκεια των τριών τελευταίων ετών ο πληθυσμός της Αθήνας αυξήθηκε).

● Το επίρρημα **pli**, σε σύνθεσή του με άλλες λέξεις, προσδίνει στις σύνθετες λέξεις, που σχηματίζει, την έννοια της αύξησης, του «επί πλέον».

multa = πολύς → **plimulto** = πλειοψηφία, πλειονότητα
bona = καλός → **plibonigi** = βελτιώνω
forta = δυνατός → **plifortigi** = κάνω πιο δυνατό, ενδυναμώνω
granda = μεγάλος → **pligrandigi** = κάνω πιο μεγάλο

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ «plu»

● Το επίρρημα **plu** δείχνει τη διάρκεια, τη μη διακοπή ενέργειας ή κατάστασης, και αποδίδει τη σημασία του ελληνικού «κι άλλο» ή «άλλο» στη χρονική του έννοια.

— vi lasu min paroli **plu** (= άσε με να μιλήσω κι άλλο).
— ŝi volis labori **plu**, sed ŝi ne povis (= ήθελε να δουλέψει κι άλλο, αλλά δεν μπορούσε).
— jes, mi povas tion elteni **plu** (= ναι, μπορώ να το αντέξω αυτό κι άλλο).
— se vi laborus **plu**, vi gajnus pli multan monon (= αν δούλευες κι άλλο, θα κέρδιζες περισσότερα χρήματα).
— kion **plu** vi faros? (= τι άλλο [ακόμα] θα κάνεις;).
— k.t.p. (**kaj tiel plu**) = κ.λ.π. [κ.ο.κ.] (= και ούτω καθ' εξής).

Σημείωση

● Είναι φανερό ότι το επίρρημα **plu** πολλές φορές ταυτίζεται σχεδόν εννοιολογικά με το **ankoraŭ** (= ακόμα) αν και υπάρχει διαφορά, μερικές φορές πολύ μικρή, ανάμεσα στις δύο λέξεις.

— mi diros **ankoraŭ** ke... (= θα πω ακόμα ότι...), δηλαδή «θα πω πρόσθετα, εκτός από όσα κι όλας είπα».
— mi diros **plu** pri... (= θα πω κι άλλο για...), δηλαδή «θα μιλήσω περισσότερη ώρα για...»

● Το επίρρημα **plu** σε σχέση με το αρνητικό μόριο **ne** ή άλλη αρνητική λέξη, αποδίδει την έννοια των ελληνικών «κι άλλο» ή «άλλο» και «πια».

— mi **ne** povas lobari **plu** (= δε μπορώ να δουλέψω άλλο).
— mi **ne plu** volas revidi vin (= δεν θέλω πια να σε ξαναδώ).
— mi **neniam plu** diros al vi eĉ vorton (= ποτέ πια δε θα σου πω ούτε λέξη).
— **nenio plu** povas vin savi (= τίποτα πια δε μπορεί να σε σώσει).
— mi ne permesos al vi tion, **neniam plu**! (= δεν θα σου το επιτρέψω αυτό, ποτέ πια!).
— vi **ne** faru eĉ uṇu paŝon **plu** (= μη κάνεις ούτε ένα βήμα πια [ακόμη]).
— **ne plu** neĝas (= δεν χιονίζει πια).
— oni **ne plu** vendas tiajn varojn (= δεν πουλάνε πια τέτοια εμπορεύματα).

— oni **ne plu** pensas tiamaniere (= δε σκέπτονται πια μ' αυτό τον τρόπο).

● Από το επίρρημα plu σχηματίζονται:
α) Το επίθετο **plua** (κι άλλος, ο περαιτέρω, ο μετέπειτα).

— mi neniam forgesos en mia **plua** vivo, ke... (= ποτέ δε θα ξεχάσω στη μετέπειτα ζωή μου, ότι...).
— mi atendos **pluajn** informojn pri tiu ĉi afero (= θα περιμένω κι άλλες [περαιτέρω] πληροφορίες γι' αυτή την υπόθεση).
— mi ĉiam esperas ankoraŭ al via **plua** helpo (= πάντα ελπίζω ακόμα στην περαιτέρω βοήθειά σου).

β) Το παράγωγο επίρρημα **plue**, που δεν έχει καμιά εννοιολογική διαφορά από το ακατάληκτο **plu**.

— li volis resti **plue** (= ήθελε να μείνει κι άλλο).
— mi **plue** tute silentos (= εγώ πια εντελώς θα σιωπήσω).

● Οι συνηθέστερες λέξεις που παράγονται από το επίρρημα **plu**, σε συνδυασμό με προσθήματα, είναι:

pluigi = συνεχίζω (δίνω διάρκεια).
— vi ne **pluigu** tiun disputadon (= μη συνεχίζεις αυτή τη λογομαχία).
— oni devas eviti la **pluigon** de tiu ĉi milito (= πρέπει κανείς να αποφύγει τη συνέχιση αυτού εδώ του πολέμου).

pluiĝi = συνεχίζω (έχω διάρκεια).
— ŝajnas, ke tiu milito longe **pluiĝos** (= φαίνεται ότι αυτός ο πόλεμος θα συνεχιστεί [διαρκέσει] πολύ).
— mia vivo certe ne **pluiĝos** por ĉiam (= η ζωή μου ασφαλώς δε θα διαρκέσει για πάντα).

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ «jam»

● Το επίρρημα **jam** αποδίδει στην Εσπεράντο τις ελληνικές χρονικές λέξεις «πια», «κι όλας», «ήδη».

— mi **jam** scias pri kio temas (= ξέρω πια περί τίνος πρόκειται).
— mi akiris **jam** tion, kion mi deziris (= απόκτησα πια εκείνο που επιθυμούσα).
— mi **jam** estas tute trankvila (= είμαι πια εντελώς ήσυχος).
— mi havas **jam** mian propran opinion pri vi (= έχω πια τη δική μου γνώμη για σένα).
— mi **jam** ricevis mian decidon (= πήρα πια την απόφασή μου).
— li **jam** venis (= ήρθε ήδη).
— mi **jam** respondis nee al via demando (= απάντησα ήδη αρνητικά στην ερώτησή σου).
— li **jam** diris al mi ĉion (= ήδη μου τα είπε όλα).
— kiam li venis, mi estis **jam** preta (= όταν ήρθε ήμουν ήδη έτοιμος).
— li **jam** mortis de tri jaroj (= πέθανε ήδη από [εδώ και] τρία χρόνια).
— se vi estus pli laborema, vi eble estus **jam** riĉa (= αν ήσουν πιο εργατικός ίσως θα ήσουν ήδη πλούσιος).
— ĉu li **jam** venis? (= ήρθε κι όλας;).
— malgraŭ viaj plendoj, vi **jam** gajnis multon (= παρά τα παράπονά σου κέρδισες κι όλας αρκετά).
— mi tute ne esperis, ke mi povus **jam** fari tion (= καθόλου δεν έλπιζα ότι θα μπορούσα κι όλας να το κάνω αυτό).
— li estas tiel certa pri sia sukceso, ke li **jam** akceptas gratulojn (= είναι τόσο βέβαιος για την επιτυχία του, που δέχεται κι όλας συγχαρητήρια).
— mi **jam** sukcesis konvinki lin (= κατάφερα κι όλας να τον πείσω).
— vi tute ne atendos, mi **jam** finis mian laboron (= καθόλου δεν θα περιμένεις, τελείωσα κι όλας τη δουλειά μου).

Σημείωση

● Το επίρρημα **jam** όταν συνοδεύεται από το αρνητικό **ne (jam ne)** αποδίδει, όπως ακριβώς και το επίρρημα **plu** με το **ne** (ne plu), την έννοια του ελληνικού «πια» ή «άλλο».
Έτσι:

«multaj el ili **jam ne** vivas».

ή «multaj el ili **ne plu** vivas».
(= πολλοί απ' αυτούς δεν ζουν πια)

«la bebo **jam ne** ploras».
ή «la bebo **ne plu** ploras».
(= το μωρό δεν κλαίει πια)

«mi **jam ne** povas elteni».
ή «mi **ne plu** povas elteni».
(= δεν μπορώ πια [άλλο] να αντέξω)

«li **jam ne** venos».
ή «li **ne plu** venos».
(= δεν θα έρθει πια)

«eĉ plori ŝi **jam ne** povas».
ή «eĉ plori ŝi **ne plu** povas».
(= ακόμα και να κλάψει δεν μπορεί πια)

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

● Στο κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνονται οι συνηθέστερες λέξεις που δείχνουν τα μέρη του ανθρώπινου σώματος.

κεφάλι = **kapo**
μαλλιά = **hararo**[1]
πρόσωπο = **vizaĝo**
λαιμός = **kolo**
τράχηλος, σβέρκος = **nuko**
ώμος = **ŝultro**
πλάτη = **dorso**
πλευρό = **flanko**[2]
στήθος = **brusto**
μαστός, βυζί = **mamo**
θηλή, ρόγα = **cico**
μασχάλη = **akselo**

1. Η λέξη «**hararo**» σχηματίζεται από τη λέξη «**haro**» (= τρίχα) και το επίθημα **ar**.
2. Η λέξη «**flanko**» στην περίπτωση αυτή δείχνει το πλευρό σαν μέρος του σώματος και όχι το ομώνυμο στα Ελληνικά οστό, που αποδίδεται με τη λέξη «**ripo**» (= πλευρικό οστό).

μπράτσο, βραχίονας = **brako**
αγκώνας = **kubuto**
αντιβραχίονας = **antaŭbrako**[3]
χέρι = **mano**
παλάμη = **polmo, manplato**[4]
δάκτυλο = **fingro**
νύχι = **ungo**
μέση = **talio**
κοιλιά = **ventro**
αφαλός = **umbiliko**
γοφός, ισχίο = **kokso**
γλουτός = **gluteo**
οπίσθια, κώλος = **postajô**[5], **pugo**
όρχις = **testiko**
πέος (ανδρικό όργανο) = **peniso, kaco**
αιδοίο (γυναικείο όργανο) = **vulvo**
μηρός, μπούτι = **femuro**
κνήμη = **kruro**
γόνατο = **genuo**
γάμπα = **suro**
πόδι = **piedo**
φτέρνα = **kalkano**
αστράγαλος = **maleolo**
πατούσα = **plando**

ΓΝΩΣΤΕΣ — ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

(συνέχεια από το προηγούμενο μάθημα)

nadiro = ναδίρ
naftaleno = ναφθαλίνη
nano = νάνος
narciso = νάρκισσος
nargileo = ναργιλές
narkotiko = ναρκωτικό
natrio = νάτριο
Nazoreo = Ναζωραίος
nekrologo = νεκρολογία
nekropsio = νεκροψία
nektaro = νέκταρ
nektarino = νεκταρίνι
neologismo = νεολογισμός
nikotino = νικοτίνη
nilono = νάυλον
nirvano = νιρβάνα
oazo = όαση
oksigeno = οξυγόνο
oktavo = οκτάβα
omleto = ομελέτα

---

3. Η λέξη «**antaŭbrako**» σχηματίζεται από τη σύνθεση των λέξεων «**brako**» (= βραχίονας) και «**antaŭ**» (= πριν, μπροστά).

4. Η λέξη «**manplato**» σχηματίζεται από τη σύνθεση των λέξεων «**mano**» (= χέρι) και «**plata**» (= πλατύς, επίπεδος). Επομένως «manplato» = «πλατύ μέρος του χεριού» = «παλάμη».

5. Η λέξη «**postaĵo**» σχηματίζεται από την πρόθεση «**post**» (= πίσω, μετά) και το επίθημα **aĵ**, δείχνει επομένως γενικά το «πίσω μέρος» (**postaĵo** de domo, de ŝipo, de meblo = πίσω μέρος σπιτιού, πλοίου, επίπλου κ.λπ.) και το πίσω μέρος του ανθρώπινου σώματος (οπίσθια, κώλος) που αποδίδεται επίσης με τη λέξη «**pugo**».

opio = όπιο
oratorio = ορατόριο
orfo = ορφανός
organo = όργανο
orgasmo = οργασμός
orgio = όργιο
orkideo = ορχιδέα
ornitologo = Ορνιθολόγος (**-ιο** = Ορνιθολογία)
ortodoksa = Ορθόδοξος
ortografio = ορθογραφία
paĥidermo = παχύδερμο
palaco = παλάτι
paleolitiko = παλαιολιθική εποχή
paleontologo = Παλαιοντολόγος (**-ιο** = Παλαιοντολογία)
paniko = πανικός
pankreato = πάγκρεας
panoplio = πανοπλία
pantoflo = παντόφλα
papo = Πάπας
papago = παπαγάλος
paradizo = παράδεισος
parafino = παραφίνη
paragrafo = παράγραφος
paralela = παράλληλος
paralelepipedo = παραλληλεπίπεδο
paralizi = παραλύω (μεταβ.)
paralogismo = παραλογισμός
parametro = παράμετρος
paranojo = παράνοια
parazito = παράσιτο
parodio = παρωδία
paroksismo = παροξυσμός
partenogenezo = παρθενογέννηση
partizano = παρτιζάνος, αντάρτης
patento = πατέντα
patriarko = Πατριάρχης
patrioto = πατριώτης
peano = παιάνας
pedagogo = παιδαγωγός
pederastio = παιδεραστία
penicilino = πενικιλλίνη
pergolo = πέργολα
periferio = περιφέρεια
periskopo = περισκόπιο
petrolo = πετρέλαιο
pigmeo = πυγμαίος
pilafo = πιλάφι
piloto = πιλότος
platano = πλάτανος
plateno = πλατίνα
platformo = πλατφόρμα
pleonasmo = πλεονασμός
plonĝi = πλονζάρω, βουτάω (αμετ.)
plutonio = πλουτώνιο
poemo = ποίημα
poeto = ποιητής
poezio = ποίηση
polemiko = πολεμική
poligamio = πολυγαμία
polikliniko = πολυκλινική
pomado = πομάδα
poro = πόρος
porcelano = πορσελάνη
potaso = ποτάσα
pozi = ποζάρω
preludo = πρελούδιο
presbiopa = πρεσβύοπας
presbiteriano = Πρεσβυτεριανός
princo = πρίγκηπας
prismo = πρίσμα
profilo = προφίλ
prognozo = πρόγνωση
proleto = προλετάριος
prologo = πρόλογος
propileo = προπύλαια
prospekto = προσπέκτους
protagonisto = πρωταγωνιστής
proteino = πρωτεΐνη
protektorato = προτεκτοράτο
protestanto = Προτεστάντης, Διαμαρτυρόμενος
protokolo = πρωτόκολλο

psikiatro = Ψυχίατρος (**-ιο** = Ψυχιατρική)
psikologo = Ψυχολόγος (**-ιο** = Ψυχολογία)
ptomaino = πτωμαΐνη
pudro = πούδρα
pulmano = πούλμαν
puritano = πουριτανός
putino = πόρτη, πουτάνα

LEKSIKO

alumeto = σπίρτο
armeo = στρατός
aspiri = ποθώ
birdo = πτηνό, πουλί
butono = κουμπί
deklivo = κλιτύς, πλαγιά βουνού, ανηφοριά, κατηφοριά
emerito = απόμαχος, συνταξιούχος
fabelo = παραμύθι
fakto = γεγονός
fonto = πηγή
glacio = πάγος
gliti = γλιστρώ
golfo = κόλπος
greno = σιτηρά
ĝangalo = ζούγκλα
hasti = βιάζομαι, κάνω γρήγορα
insekto = έντομο
kano = καλάμι
karbo = κάρβουνο
karno = σάρκα
korespondi = αλληλογραφώ
koverto = φάκελλος
ledo = δέρμα, πετσί
letero = επιστολή
maizo = καλαμπόκι
masoni = κτίζω
mino = ορυχείο
najlo = καρφί
nubo = σύννεφο
oficiro = αξιωματικός
papero = χαρτί
planto = φυτό
poŝto = Ταχυδρομείο
primitiva = πρωτόγονος
punto = δαντέλλα
rampi = έρπω
ruino = ερείπιο
semi = σπέρνω
serpento = φίδι
skio = σκι
skui = σείω, κουνώ
sovaĝa = άγριος
ŝipo = πλοίο
ŝlosi = κλειδώνω
torento = χείμαρρος
vakso = κερί
valo = κοιλάδα
veneno = δηλητήριο

TEKSTO

Dank' al Esperanto la familio Georgopulos havas multajn korespondamikojn. Ĉiu membro de la familio havas, kompreneble, siajn proprajn amikojn, sed multaj el tiuj estas samtempe komunaj amikoj de la tuta familio. Tiel, multego da leteroj[1], senditaj de ĉiu angulo de la tero, atingas la hejmon de la familio.

Estas certe, ke preskaŭ ĉiutage, ĉirkaŭ la deka, oni frapos la pordon. Estas sinjoro Paraskevas, la poŝtisto[2] de la najbaraĵo, kiu alportas la leterojn de la tagó.

Tiu sinjoro Paraskevas, tre simpatia kaj afabla juna viro, estas jam, dank' al siaj ĉiutagaj vizitoj, bona amiko de la avino. Ŝi tre ŝatas sian ĉiutagan vizitanton, pro lia afableco, kaj malgraŭ tio, ke li ĉiam hastas, ŝi insistas lin regali per kuko, kafo aŭ io alia.

Leteroj venas de la plej malproksimaj landoj, kaj estas vera amuziĝo, por la tuta familio, la legado de multaj el ili. Amiko el Brazilo, interesiĝanta pri etnografio, priskribas detale la morojn kaj vivmanieron de popoloj primitivaj, preskaŭ sovaĝaj, vivantaj en la ĝangalo de Amazonio.

Li skribas ne nur pri la homoj, sed ankaŭ pri la sovaĝa naturo de ekzotikaj lokoj, pri sovaĝaj karnomanĝaj bestoj, strangaj birdoj kaj insek-

---

1. Η λέξη «**letero**» σημαίνει «επιστολή». Ο Έλληνας σπουδαστής της Εσπεράντο πρέπει να προσέξει ότι η λέξη αυτή είναι εντελώς άλλη από τη λέξη «**litero**», που σημαίνει «γράμμα» (του αλφαβήτου). Η παρατήρηση γίνεται, γιατί στα Ελληνικά συχνά χρησιμοποιείται η ίδια λέξη (γράμμα) και για τις δύο περιπτώσεις.

2. Η λέξη «**poŝto**» σημαίνει «Ταχυδρομείο» με τη γενική έννοια, δηλαδή του Ταχυδρομικού Οργανισμού, του συνόλου των Ταχυδρομικών Υπηρεσιών (Ελληνικό, Γαλλικό, Αγγλικό Ταχυδρομείο). Το Ταχυδρομείο σαν κτίριο που στεγάζει την Ταχυδρομική Υπηρεσία, αποδίδεται με τη βοήθεια του επιθήματος **ej** (**poŝtejo**) ή με τη σύνθετη λέξη «**poŝtoficejo**» (= Ταχυδρομικό Γραφείο).

Η λέξη «**poŝtisto**» σημαίνει «Ταχυδρομικός υπάλληλος» και επομένως και «Ταχυδρόμος», έννοια που αποδίδεται και πιο συγκεκριμένα με τη σύνθετη λέξη «**leterportisto**» (= ταχυδρόμος, γραμματοκομιστής). Όμως αυτές οι λέξεις (**poŝtisto, leterportisto**) αποδίδουν μόνο την έννοια του ανθρώπου που μεταφέρει και παραδίδει επιστολές ή άλλα αντικείμενα, που αποστέλλονται με το Ταχυδρομείο. Ο άνθρωπος που μεταφέρει και μεταδίδει είδηση, πληροφορία, διαταγή ή ανακοίνωση, έννοια που συχνά αποδίδεται στα Ελληνικά με την ίδια λέξη «ταχυδρόμος» αλλά δείχνει τον «απεσταλμένο» ή τον «αγγελιοφόρο» ή τον «κήρυκα», αποδίδονται στην Εσπεράντο με άλλες, ιδιαίτερες λέξεις, όπως «**kuriero**» (= ταχυδρόμος, αγγελιοφόρος), «**heroldo**» (= κήρυκας, αγγελιοφόρος).

Η λέξη «**poŝtmarko**» σημαίνει «γραμματόσημο». Η λέξη «**poŝtkarto**» σημαίνει «ταχυδρομική κάρτα, δελτάριο, καρτποστάλ» με εικόνα ή όχι. Η κάρτα με εικόνες (καρτποστάλ) αποδίδεται κυριολεκτικά με τη λέξη «**bildkarto**». Η λέξη «**poŝtkesto**» σημαίνει «γραμματοκιβώτιο».

toj, pri venenaj serpentoj kaj aliaj rampaĵoj, pri strangaj plantoj, kaj pri diversaj, tute nekonataj kaj treege interesaj aferoj.

Estas vere, ke la leteroj de Lui, tio estas la nomo de la brazila amiko, estas tiel bele skribitaj, ke ili malkovras unu tute nekonatan mondon, similan al tiu de la plej interesaj fabeloj.

Alia amiko, arkeologo el Peruo, kiu dufoje jam vizitis Grekion, ĉiam soifas pri informoj, libroj, bildkartoj kaj fotoj, rilataj al la antikva greka historio kaj monumentoj.

Li reciproke skribas pri la antikva inkaa[3] civilizacio, kaj sendas fotojn, prezentantajn la ruinojn de grandiozaj antikvaj sanktejoj, troviĝantaj sur la deklivoj de Andoj.

Amikino de Maria el la norda Kanado, loĝanta en loko, kie la temperaturo estas preskaŭ ĉiam tre malalta, malkovras alian, tute nekonatan mondon, tiun de la neĝo kaj glacio.

Fotoj, prezentantaj belegajn, tute blankigitajn de la neĝo, valojn kaj arbarojn, torentojn kaj glaciiĝintajn lagojn, kaŭzas la aspiron de Maria, kiu estus vere feliĉa, se ŝi povus skiadi[4] aŭ glitadi sur la neĝo. Kontraŭe Deniz, tiu Kanada junulino, ĉiam skribas en siaj leteroj pri sia granda deziro, ĝui la belan maron, la brilan sunon kaj la bluan sennuban grekan ĉielon.

Kiam Maria parolas pri tio, la avino skuas la kapon kaj eksplikas al sia nepino, ke la homoj estas vere nedankemaj, ĉar ili deziras tion, kio mankas al ili, tute ne ŝatante tion, kion ili posedas.

Amiko de sinjoro Vasilis, emerita oficiro de la Japana mararmeo[5], neniam forgesas aldoni en siaj leteroj rakontojn pri impresaj faktoj en la multaj landoj, kiujn li jam vizitis, dum sia multjara servado en la ŝipoj.

Aventurema Norvego skribas jen de Afrika lando, kie li laboras kiel masonisto pri la konstruado de granda riverbaraĵo, jen de lando de la

---

3. «**Inkao**» είναι το μέλος της Εθνότητας των ιθαγενών κατοίκων του Περού, πριν από την Ισπανική εισβολή (Ίνκας). Επομένως «**inkaa**» = ο ανήκων, ο αναφερόμενος στους Ίνκας (Inkaa civilizacio, historio, reĝo = πολιτισμός, Ιστορία, βασιληάς των Ίνκας).

4. Η λέξη «**skio**» (= σκι) στην Εσπεράντο δείχνει το καθένα από τα δύο όργανα (πέδιλα), που χρησιμοποιεί κανείς γι' αυτό το άθλημα. Το ρήμα «**skii**» επομένως σημαίνει «κάνω σκι», και το άθλημα (σκι) είναι «**skiado**». Το σκι στο νερό, το θαλάσσιο σκι είναι «**akvoskiado**». Τα μπαστούνια του σκι είναι «**skibastonoj**».

5. Η λέξη «**armeo**» σημαίνει «στρατός» με τη γενική έννοια, που περιλαμβάνει όλο το πολεμικό δυναμικό μιας χώρας (Ελληνικός, Γαλλικός, Γερμανικός στρατός) ή και γενικά ένα μέρος αυτού του δυναμικού, όταν δεν αναφέρεται κανείς ειδικά σε συγκεκριμένο όπλο («οι δύο στρατοί συγκρούστηκαν», «η στρατιά του δυτικού μετώπου» κ.λπ.). Τα τρία βασικά όπλα στρατού αποδίδονται στην Εσπεράντο με τις λέξεις «**aerarmeo**» (= Αεροπορία), «**terarmeo**» (= Πεζικό), και «**mararmeo**» (= Ναυτικό).

persa golfo, kie li laboras en petrolfontoj, jen de lando de la suda aŭ centra Ameriko, kie li rikoltas kafon aŭ sukerkanon.

Tiu aventurema Norvego estis jam ankaŭ laboristo en ledfabriko[6] de Germanujo kaj en karbominejo de Anglujo. En Usono li laboris en semado de greno[7] kaj maizo, kaj li estas ĉiam preta iri al novaj ankoraŭ lokoj, ĉar, kiel li skribas, li deziras viziti la tutan mondon.

Estas kompreneble, ke liaj leteroj estas plenaj je interesaj rakontoj, kiujn la tuta familio Georgopulos vere ĝuas. Ni jam menciis la plej impresajn korespondamikojn de la familio. Kompreneble, estas ankoraŭ multaj, kiel la maljuna katolika pastro el Aŭstrujo, interesiĝanta pri la bizanca muziko, la soveta kuracisto, malnova amiko de sinjoro Vasilis, kiu ĉiam memoras konsili de malproksime la avinon pri ŝia diabeto, la bona amikino de sinjorino Evangelia, el Koreujo, kiu ofte sendas al ŝi receptojn de strangaj, sed tre bongustaj manĝaĵoj, kaj multaj aliaj.

Multaj el la alilandaj amikoj de la familio estas kolektantoj. Ili ordinare kolektas poŝtmarkojn[2] kaj bildkartojn, tamen estas kelkaj, kiuj kolektas diversajn, ofte strangajn, objektojn.

Bulgara amiko kolektas alumetskatolojn, amikino el Israelo butonojn, ĉina junulo kolektas najlojn, franca sinjorino preferas diversspecajn leterpaperojn kaj kovertojn, kaj hispana amiko kolektas malnovajn ŝlosilojn.

Estas kompreneble, ke ĉiuj en la familio Georgopulos klopodas, kiel eble plej multe, kontentigi la dezirojn de siaj amikoj, kaj reciproke ricevas de ili kolektaĵojn, kiuj interesas ilin.

Kostas kaj Nikos, kiuj interesiĝas pri la populara muziko, posedas jam riĉan diskotekon, enhavantan popularajn kantojn el kvardek naŭ landoj. Sinjoro Vasilis kolektas poŝtmarkojn, prezentantajn nur florojn. Ankaŭ li havas tre riĉan kolekton.

Sinjorino Evangelia kaj la avino interesiĝas pri manfaritaj puntoj, kaj Maria pri diversaj objektoj faritaj el vakso[8].

---

6. Η λέξη «**ledo**» σημαίνει «δέρμα» ζώου, αποτριχωμένο και επεξεργασμένο (porka **ledo** = χοιρόδερμα, krokodila **ledo** = δέρμα από κροκόδειλο, κ.λπ.). Έτσι «δερμάτινη τσάντα» = «mansako el **ledo**», «δερμάτινο σακκάκι» = «jako el **ledo**» κ.λπ.

Το δέρμα του ανθρώπου αποδίδεται με ιδιαίτερη λέξη «**haŭto**», ενώ το μη επεξεργασμένο δέρμα ζώου με την τρίχα μαζί (προβιά) είναι «**felo**» και το ίδιο, επεξεργασμένο (γούνα), είναι «**pelto**».

7. Η λέξη «**greno**» αποδίδει την ελληνική «σιτηρά», δείχνει επομένως γενικά όλα τα είδη των σιτηρών. Κάθε είδος ειδικά, αποδίδεται με ιδιαίτερη λέξη. Έτσι «**tritiko**» (= σιτάρι), «**hordeo**» (= κριθάρι), «**sekalo**» (= σήκαλη), «**aveno**» (= βρώμη) κ.ά.

8. Η λέξη «**vakso**» σημαίνει «κερί», αλλά αποδίδει μόνο την έννοια της φυσικής ή τεχνιτής αυτής ύλης.

Η λέξη «κερί» με την έννοια του φωτιστικού, διακοσμητικού ή θρησκευτικού-λατρευτικού αντικειμένου αποδίδεται στην Εσπεράνταο με ιδιαίτερη λέξη, «**kandelo**»

Dank' al sia korespondado, la familio Georgopulos havas la okazon ne nur ĝui la amikecon de tiom multaj fremdaj homoj, sed ankaŭ lerni kaj vojaĝi, pere de iliaj leteroj, al landoj tiel foraj, kiuj tamen fariĝis jam al ĝi proksimaj.

EKSPLIKOJ

— **najbaraĵo** = ĉirkaŭaĵo, proksima loko.
— **rampaĵoj, rampuloj** = vivantaj ekzistaĵoj, kiuj moviĝas rampante.
— **kolektaĵoj** = objektoj kolektataj.

EKZERCOJ

a) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) Kiu kaj kial vizitas ĉiutage la familion Georgopulos?
2) Kies morojn kaj vivmanieron priskribas la brazila amiko?
3) Pri kio skribas la arkeologo el Peruo?
4) Kion prezentas la fotoj sendataj de la kanada junulino?
5) Kial, laŭ la avino, la homoj estas nedankemaj?
6) Pri kio skribas la japana amiko de sinjoro Vasilis?
7) Kian laboron faris la norvega amiko en la suda Ameriko?
8) Kion sendas al sinjorino Evangelia la korea amikino?
9) Kion kolektas ordinare la alilandaj amikoj de la familio?
10) Kion kolektas Kostas kaj Nikos, kaj kion ili jam posedas?

b) Uzante la donatajn radikojn kaj taŭgajn afiksojn, prepoziciojn, aŭ aliajn radikojn, vi formu en Esperanton la petatajn vortojn:

1) spir__ (εισπνέω, εκπνέω, ανάσασμα, χνώτο)
2) sci__ (φιλομαθής, γνωστοποιώ, παντογνώστης, αδαής)
3) pov__ (παντοδύναμος, ανήμπορος)

(= κερί, λαμπάδα). Η παρατήρηση γίνεται, γιατί στα Ελληνικά και οι δύο έννοιες αποδίδονται με την ίδια λέξη «κερί».

Η λέξη «κερί» σαν μονάδα φωτιστικής έντασης, αποδίδεται με τη λέξη «**kandelo**» (λάμπα 100 κεριών = lampo de 100 kandeloj).

4) fin__ (κατάληξη, ατέλειωτα)
5) flank__ (από κάθε πλευρά, πολύπλευρος, και από τις δύο πλευρές)
6) form__ (σχηματισμός, σχηματίζομαι, φόρμα-δοχείο, αναμορφώνω, μεταμορφώνω, χιλιόμορφος)
7) ferm__ (κλείστρο, μισοκλείνω, κλείνω μέσα)
8) varm__ (χλιαρός, καυτός, θερμότητα, ψυχραίνω, ξαναζεσταίνω, ψύχρα, παγωνιά)
9) vol__ (προαιρετικά, καλοπροαίρετος, άβουλος, εθελοντικά)

c) Vi kompletigu la vortojn laŭ la donata signifo:

1) pik__ (πικ νικ, πικάπ)
2) pil__ (πιλάφι, χάπι, μπάλα, πιλότος)
3) pla__ (αρέσω, πιατέλα, πλαστικό, πλατύς, πλατεία, ταβάνι, πλαζ, πλάτανος)
4) plan__ (δάπεδο, φυτό, πατούσα)
5) ple__ (πλεονασμός, παραπονούμαι, ευχαρίστηση)
6) pol__ (χταπόδι, ρύπανση, στιλβώνω, παλάμη)
7) pop__ (λαός, λαϊκός)
8) por__ (πόρτα, μερίδα, φέρω, γουρούνι, προσωπογραφία)
9) pos__ (απαιτώ, κατέχω)
10) pre__ (κυρίως, σχεδόν, διάλεξη, παρουσιάζω, πρόθεση (Γραμ.), ακριβής, πιέζω, βραβείο, πρόθημα (Γραμ.), έτοιμος, τιμή, ετοιμάζω, ισχυρίζομαι, προσεύχομαι, παίρνω)
11) pri__ (άνοιξη, πρωτόγονος, ιδιωτικός, Αρχή)
12) pro__ (ενδεχόμενος, πρόβλημα, υπόσχομαι, παράγω, περπατώ, αντωνυμία)
13) prof__ (βαθύς, προφήτης, επωφελούμαι, επάγγελμα)
14) prog__ (πρόγνωση, πρόγραμμα, προοδεύω)
15) prok__ (αναβάλλω, κοντινός)
16) prot__ (προστατεύω, διαμαρτύρομαι, πρωτόκολο)
17) prov__ (επαρχία, εφοδιάζω, προμήθεια)
18) pru__ (δανεικά, σόφρων, αποδεικνύω)

ĉ) Vi traduku en Esperanton la jenan tekston:

Και τότε ο Ιησούς, απαντώντας του, είπε:
«Σίμων, έχω κάτι να σου πω».
Και αυτός είπε:
«Μίλησε Δάσκαλε[1]»

1. Η λέξη «Δάσκαλος» σαν τίτλος τιμής σε κάποιο εξέχοντα επιστήμονα, καλλιτέ-

«Ένας δανειστής είχε δύο χρεώστες. Ο ένας χρωστούσε πεντακόσια δηνάρια και ο άλλος πενήντα. Επειδή δεν μπορούσαν να πληρώσουν τα δανεικά, ο δανειστής χάρισε[2] το χρέος και στους δύο.

Πες μου τώρα ποιος από αυτούς θα τον αγαπήσει περισσότερο;»

Απάντησε ο Σίμων, και είπε:

«Νομίζω ότι εκείνος, στον οποίο ο δανειστής χάρισε το μεγαλύτερο χρέος».

Ο Ιησούς τότε του είπε:

«Σωστά έκρινες», και δείχνοντας τη γυναίκα, είπε στον Σίμωνα:

«Βλέπεις αυτή τη γυναίκα; Μπήκα στο σπίτι σου και δεν μου έδωσες νερό για να πλύνω τα πόδια μου, όμως αυτή, με τα ίδια τα δάκρυά της μου έπλυνε τα πόδια, και με τα μαλλιά της τα σκούπισε[3]. Εσύ δεν με φίλησες αλλά αυτή, από τη στιγμή που μπήκα στο σπίτι, δεν έπαψε να φιλά τα πόδια μου. Εσύ δεν άλειψες[4] με λάδι το κεφάλι μου, αλλά αυτή άλειψε τα πόδια μου με μύρο[5]. Για τούτο σου λέω: συγχωρούνται οι πολλές αμαρτίες αυτής της γυναίκας, γιατί αγάπησε πολύ, ενώ αυτός, στον οποίο λίγα χαρίζονται, λίγο αγαπάει».

Και είπε σ' αυτή:

«Συγχωρούνται οι αμαρτίες σου».

Από το κατά Λουκά Ευαγγέλιο (Κεφ. Ζ 40-48)

χνη, ηγέτη φιλοσοφικού ή θρησκευτικού ή άλλου συστήματος, αποδίδεται στην Εσπεράντο με τη λέξη «**Majstro**».

2. Στην περίπτωση αυτή η λέξη «χαρίζω» δεν σημαίνει «δωρίζω», επομένως δεν αποδίδεται με την λέξη «**donaci**». Η λέξη σημαίνει «παύω να έχω απαίτηση», «παραιτούμαι από κάτι που μου ανήκει ή μπορώ να διεκδικήσω», έννοια που αποδίδεται με το ρήμα «**pardoni**» (= συγχωρώ, χαρίζω).

3. Η λέξη «σκουπίζω» με την έννοια «καθαρίζω κάτι τρίβοντάς το με κάτι άλλο» (σκουπίζω το τραπέζι, τον πίνακα κ.ά.) ή «στεγνώνω κάτι βρεγμένο τρίβοντάς το με κάτι στεγνό» (σκουπίζω τα χέρια, το σώμα, το τζάμι κ.ά.) αποδίδεται με τη λέξη «**viŝi**». Πρέπει κανείς να προσέξει ότι το «σκουπίζω με τη σκούπα» (σαρώνω), αποδίδεται με άλλη λέξη, το ρήμα «**balai**».

4. **ŝmiri** = αλείβω.

5. **mirho** = μύρο.

d) Krucvorto

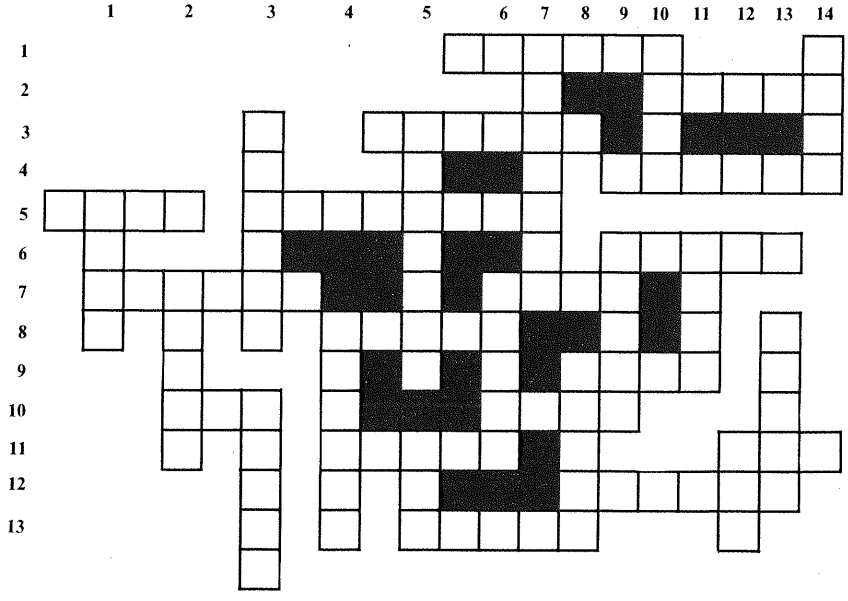

Horizontale

1. Μηρός
2. Κνήμη
3. Μασχάλη
4. Πλευρό
5. Νύχι / Αφαλός
6. Δόντι
7. Αγκώνας / Λαιμός
8. Γόνατο
9. Κόκκαλο
10. Κεφάλι (ακατάληκτο) / Γάμπα
11. Μέση / Χέρι (ακατάληκτο)
12. Μουστάκι (ακατάληκτο)
13. Πόδι

Vertikale

1. Σβέρκος
2. Μπράτσο, βραχίονας
3. Στήθος / Παλάμη
4. Γλουτός
5. Φτέρνα / Χείλι (ακατάληκτο)
6. Γοφός, ισχίο
7. Αστράγαλος
8. Αυτί
9. Πλάτη
10. Μάτι (ακατάληκτο)
11. Μύτη
12. Μαστός (ακατάληκτο)
13. Μαλλιά (ακατάληκτο)
14. Καρδιά

ΜΑΘΗΜΑ 38ο

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «ĉirkaŭ»

● Η πρόθεση **ĉirkaŭ** (γύρω, περί) αναφέρεται:

α) Στον τόπο, και δείχνει ότι κάτι βρίσκεται τριγύρω από κάτι άλλο, αποδίδοντας την έννοια «γύρω από»

Έτσι:

— ĉiuj kolektiĝis **ĉirkaŭ** la bela junulino (= όλοι μαζεύτηκαν γύρω από την όμορφη νέα)
— la tero rondiras **ĉirkaŭ** la suno (= η γη γυρίζει γύρω από τον ήλιο)
— **ĉirkaŭ** ŝia kolo brilis belega koliero el diamantoj (= γύρω από το λαιμό της έλαμπε υπέροχο κολιέ από διαμάντια)
— lumo falis **ĉirkaŭ** la kantisto (= φως έπεφτε γύρω από τον τραγουδιστή)
— **ĉirkaŭ** la tablo estis metitaj komfortaj seĝoj (= γύρω από το τραπέζι ήταν τοποθετημένα άνετα καθίσματα)
— ili sidis **ĉirkaŭ** la hejtilo (= κάθονταν γύρω από τη θερμάστρα)

β) Στο χρόνο, και δείχνει κατά προσέγγιση, όχι με ακρίβεια, κάποιο χρονικό σημείο, αποδίδοντας την έννοια «γύρω στο», «περί».

— mi venos **ĉirkaŭ** la deka (= θα έρθω γύρω στις δέκα)
— **ĉirkaŭ** Aŭgusto mi iros al Londono (= γύρω στον Αύγουστο θα πάω στο Λονδίνο)
— tio okazis **ĉirkaŭ** la fino de la milito (= αυτό συνέβη γύρω στο τέλος του πολέμου)
— li naskiĝis **ĉirkaŭ** la fino de 1940 kaj la komenco de 1941 (= γεννήθηκε περί το τέλος του 1940 και την αρχή του 1941)
— mi kalkulas, ke tiu laboro finiĝos **ĉirkaŭ** la vespero (= υπολογίζω ότι αυτή η δουλειά θα τελειώσει γύρω στο βράδυ)

Σημείωση

● Η πρόθεση **ĉirkaŭ** πριν από βασικό αριθμητικό δίνει την έννοια της προσέγγισης στο νούμερο ή στο ποσόν, που το αριθμητικό ορίζει, αποδίδοντας την έννοια «γύρω σε», «περίπου».

— mi atendis ŝin **ĉirkaŭ** du horojn (= την περίμενα γύρω στις δύο ώρες)
— estis tie **ĉirkaŭ** cent personoj (= ήταν εκεί περίπου εκατό άτομα)
— mi bezonas **ĉirkaŭ** du milionojn da drakmoj (= χρειάζομαι περίπου δύο εκατομμύρια δραχμές)
— dum la pasinta semajno mi laboris **ĉirkaŭ** cent horojn (= στη διάρκεια της περασμένης εβδομάδας δούλεψα γύρω στις εκατό ώρες)

● Από την πρόθεση **ĉirkaŭ** σχηματίζονται:

α) Το επίθετο **ĉirkaŭa** (= ο γύρω)

— la **ĉirkaŭa** regiono estis tute dezerta (= η γύρω περιοχή ήταν εντελώς έρημη)
— la **ĉirkaŭa** linio enfermis la centran parton de la mapo (= η γύρω γραμή περιέκλεινε το κεντρικό τμήμα του χάρτη)

β) Το επίρρημα **ĉirkaŭe** (= γύρω, τριγύρω, πέριξ)

— diversaj objektoj estis disĵetitaj **ĉirkaŭe** (= διάφορα πράγματα ήταν ριγμένα γύρω)
— li staris en la mezo tute silenta, kaj **ĉirkaŭe** multaj personoj atendis lian lastan vorton (= στεκόταν στη μέση εντελώς σιωπηλός, και γύρω πολλά άτομα περίμεναν την τελευταία του λέξη)
— en la centro estis la ĉefa, alta konstruaĵo, kaj **ĉirkaŭe** malgrandaj unuetaĝaj domoj (= στο κέντρο ήταν το κύριο, ψηλό οικοδόμημα, και γύρω μικρά μονόροφα σπίτια)

γ) Το ρήμα **ĉirkaŭi** (= περιβάλλω, περικυκλώνω)

— multaj viroj **ĉirkaŭis** la belan junulinon (= πολλοί άνδρες περιέβαλλαν <ήταν γύρω από> την όμορφη νέα)
— la malamika armeo **ĉirkaŭis** la urbon (= ο εχθρικός στρατός περικύκλωσε την πόλη)
— bela ĝardeno **ĉirkaŭis** la grandan domon (= όμορφος κήπος περιέβαλλε το μεγάλο σπίτι)

— la placo estis **ĉirkaŭita** de vico da altaj arboj (= η πλατεία περιβαλλόταν από σειρά ψηλών δέντρων)
— mistero **ĉirkaŭis** lin (= μυστήριο τον περιέβαλλε)
— silento kaj mallumo **ĉirkaŭis** la tutan regionon (= σιωπή και σκοτάδι περιέβαλλε όλη την περιοχή)

δ) Το ουσιαστικό **ĉirkaŭo** (= περιβάλλον, περίχωρο, γύρω τόπος)

— la **ĉirkaŭo** estis loko tute dezerta (= το γύρω <περιβάλλον> ήταν τόπος εντελώς έρημος)
— li rigardis tute malespere la malluman **ĉirkaŭon** (= κοίταζε εντελώς απελπισμένος το σκοτεινό περιβάλλον)

● Συνήθως αντί της λέξης **ĉirkaŭo** χρησιμοποιείται, με την ίδια ακριβώς έννοια, η λέξη **ĉirkaŭaĵo**

— li vivis en la **ĉirkaŭaĵo** de Ateno (= ζούσε στα περίχωρα της Αθήνας)
— la **ĉirkaŭaĵo** de la katedralo estis tute verda loko (= το γύρω της μητρόπολης ήταν εντελώς πράσινος χώρος)

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «ekster»

● Η πρόθεση **ekster** αποδίδει:
α) Την έννοια «έξω από», σε ό,τι αφορά τον τόπο
Έτσι:

— mi estis **ekster** la domo (= ήμουν έξω από το σπίτι)
— **ekster** la urbo estas indusria zono (= έξω από την πόλη είναι βιομηχανική ζώνη)
— **ekster** la teatro staris en vicoj multaj personoj (= έξω από το θέατρο στέκονταν σε σειρές πολλά άτομα)
— il restis **ekster** la pordo (= έμεινε έξω από την πόρτα)
— li kuris **ekster** la ĉambron (= έτρεξε έξω από το δωμάτιο)

β) Την έννοια «εκτός»

— li estas nun **ekster** danĝero (= είναι τώρα εκτός κινδύνου)

— li estis **ekster** si (= ήταν εκτός εαυτού)
— tio estas **ekster** mia respondeco (= αυτό είναι εκτός ευθύνης μου).
— **ekster** la beleco ŝi havis nenion (= εκτός από την ομορφιά δεν είχε τίποτα)
— ĉu vi povas ion diri **ekster** tio? (= μπορείς να πεις κάτι εκτός απ' αυτό;)

Σημείωση

● Είναι φανερό ότι με την έννοιά της αυτή, η πρόθεση **ekster** έχει συχνά την ίδια σημασία με την πρόθεση **krom** που έχει εξεταστεί σε προηγούμενο μάθημα, και με το επίρρημα **escepte de** (= με εξαίρεση)

● Από την πρόθεση **ekster** σχηματίζονται:

α) Το επίθετο **ekstera** (= εξωτερικός)

— la **ekstera** flanko de la domo montras kiom malnova ĝi estas (= η εξωτερική πλευρά του σπιτιού δείχνει πόσο παλιό είναι)
— la **ekstera** aspekto estas vere bela (= η εξωτερική όψη είναι αληθινά όμορφη)
— Ministrerio pri **eksteraj** aferoj (= Υπουργείο εξωτερικών υποθέσεων)

β) Το επίρρημα **ekstere** (= έξω)

— li ne volis eniri, li preferis atendi min **ekstere** (= δεν θέλησε να μπει, προτίμησε να με περιμένει έξω)
— li malfermis la pordon kaj kuris **eksteren** (= άνοιξε την πόρτα και έτρεξε έξω)
— de **ekstere** oni povis nenion vidi en la ĉambro (= απ' έξω δεν μπορούσε κανείς να δει τίποτα μέσα στο δωμάτιο)

γ) Το ουσιαστικό **ekstero** (= έξω χώρος, έξω μέρος, έξω όψη)

— en la **ekstero** estis nur mallumo (= έξω <στον έξω χώρο> ήταν μόνο σκοτάδι)
— la **ekstero** de la domo estis preskaŭ tute detruita (= το έξω <έξω μέρος> του σπιτιού ήταν σχεδόν εντελώς καταστραμμένο)

Σημείωση

● Η έννοια «εξωτερική όψη» (γνώρισμα, παρουσιαστικό) αποδίδεται συνηθέστερα με τη λέξη **eksteraĵo**

— ŝia **eksteraĵo** estis belega (= το παρουσιαστικό της ήταν υπέροχο)
— vi ne juĝu pri li laŭ lia **eksteraĵo** (= μην τον κρίνεις σύμφωνα με το παρουσιαστικό του)
— lia **eksteraĵo** trompas (= το παρουσιαστικό του απατά)

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «inter»

● Η πρόθεση **inter** (ανάμεσα, μεταξύ) αναφέρεται:
α) Στον τόπο που χωρίζει δύο αντικείμενα ή πρόσωπα, και αποδίδει την τοπική σημασία «ανάμεσα», «μεταξύ»

— **inter** la manĝoĉambro kaj la kuirejo estas koridoro (= ανάμεσα στην τραπεζαρία και την κουζίνα είναι διάδρομος)
— **inter** la domo kaj la avenuo estas granda placo (= μεταξύ <ανάμεσα> του σπιτιού και της λεωφόρου είναι μεγάλη πλατεία)
— ŝia patrino sidis **inter** mi kaj ŝi (= η μητέρα της κάθισε ανάμεσα σε μένα και σ' αυτή)
— li staris **inter** du arboj (= στεκόταν μεταξύ δύο δέντρων)
— **inter** la vilaĝo kaj la maro estas granda distanco (= μεταξύ του χωριού και της θάλασσας είναι μεγάλη απόσταση)
— li estas **inter** vivo kaj morto (= είναι μεταξύ ζωής και θανάτου)
— li kuris **inter** nin (= έτρεξε ανάμεσά μας)

β) Στο χρόνο που χωρίζει δύο χρονικά σημεία ή δύο γεγονότα, και αποδίδει τη χρονική σημασία «ανάμεσα», «μεταξύ»

— mi venos **inter** la oka kaj la naŭa (= θα έρθω μεταξύ οκτώ και εννέα)
— tio okazis **inter** 1980 kai 1985 (= αυτό συνέβη μεταξύ του 1980 και του 1985)
— pasis mallonga tempo **inter** la du mondmilitoj (= πέρασε λίγος χρόνος ανάμεσα στους δύο παγκόσμιους πολέμους)

● Εκτός από τις δύο αυτές, βασικές σημασίες και χρήσεις της (τοπική, χρονική) η πρόθεση **inter** χρησιμοποιείται ακόμα για να δείξει:

α) Τη θέση ή κατάσταση ενός προσώπου ή πράγματος ανάμεσα σε πολλά όμοια πρόσωπα ή πράγματα, αποδίδοντας την έννοια «ανάμεσα», «μεταξύ»

— ŝi estis la plej bela **inter** la knabinoj de la vilaĝo (= ήταν η πιο όμορφη ανάμεσα στα κορίτσια του χωριού)
— ni vivas **inter** lupoj (= ζούμε ανάμεσα σε λύκους)
— mi devis elekti **inter** multaj similaj objektoj (= έπρεπε να διαλέξω ανάμεσα σε πολλά παρόμοια αντικείμενα)
— **inter** miaj amikoj Kostas estas la plej sincera (= ανάμεσα στους φίλους μου ο Κώστας είναι ο πιο ειλικρινής)
— ŝi estis tute perdita **inter** centoj da nekonataj homoj (= ήταν εντελώς χαμένη ανάμεσα σε εκατοντάδες αγνώστων ανθρώπων)
— **inter** la flava, la ruĝa kaj la verda ĉapeloj mi preferas la verdan (= μεταξύ του κίτρινου, του κόκκινου και του πράσινου καπέλλου, προτιμώ το πράσινο)
— tio estas ja miraklo **inter** mirakloj (= αυτό είναι βέβαια θαύμα μεταξύ θαυμάτων)

β) Την επαφή ή τη σχέση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή πράγματα, αποδίδοντας την έννοια «μεταξύ».

— **inter** la samvilaĝanoj regas vera amikeco (= μεταξύ των συγχωριανών βασιλεύει αληθινή φιλία)
— ni estas nun **inter** ni (= είμαστε τώρα μεταξύ μας)
— la popoloj devas komunikiĝi **inter** si (= οι λαοί πρέπει να επικοινωνούν μεταξύ τους)
— ili parolis **inter** si en Esperanto (= μιλούσαν μεταξύ τους στην Εσπεράντο)
— ni konsentis **inter** ni akcepti lian proponon (= συμφωνήσαμε μεταξύ μας να δεχτούμε την πρότασή του)
— la du fratoj estis ligitaj **inter** si per neordinara amo (= τα δύο αδέλφια ήταν συνδεμένα μεταξύ τους με ασυνήθιστη αγάπη)
— ili diferencas **inter** si laŭ la gustoj (= διαφέρουν μεταξύ τους κατά τα γούστα)
— ni havas nenion komunan **inter** ni (= δεν έχουμε τίποτα κοινό μεταξύ μας)

● Από την πρόθεση **inter** σχηματίζονται:
α) Το επίθετο **intera** (= ο μεταξύ, ενδιάμεσος), με τοπική και χρονική σημασία

— en unu flanko estis la domo, en la alia la stalo, kaj la **intera** spaco estis tute libera (= στη μια πλευρά ήταν το σπίτι, στην άλλη ο στάβλος και ο ενδιάμεσος χώρος ήταν εντελώς ελεύθερος)
— mi laboras de la oka ĝis la dek dua matene, de la kvina ĝis la naŭa vespere, kaj mi ripozas en la **intera** tempo (= δουλεύω από τις οκτώ μέχρι τις δώδεκα το πρωΐ, από τις πέντε μέχρι τις εννέα το βράδυ, και αναπαύομαι στον ενδιάμεσο χρόνο).

β) Το επίρρημα **intere** (= μεταξύ, ενδιάμεσα, ανάμεσα)

— **intere** de mi kaj ŝi ekzistas nenio komuna (= ανάμεσα σε μένα και σ' αυτή δεν υπάρχει τίποτα κοινό)
— **intere** de Kostas kaj Maria naskiĝis Nikos (= ενδιάμεσα <μεταξύ> από τον Κώστα και τη Μαρία γεννήθηκε ο Νίκος)
— **intere** de la domo kaj la stalo estas korto (= ανάμεσα στο σπίτι και το στάβλο είναι αυλή)

γ) Το ουσιαστικό **intero** (= το μεταξύ, ενδιάμεσο τοπικό ή χρονικό διάστημα), που συχνότερα αποδίδεται με τη βοήθεια του επιθήμας **aĵ**, δηλαδή με τη λέξη «**interaĵo**»

— dekstre estis la domo, maldekstre la stalo, kaj en la **interaĵo** (intero) sufiĉe vasta korto (= δεξιά ήταν το σπίτι, αριστερά ο στάβλος και στο ενδιάμεσο αρκετά ευρύχωρη αυλή)

● Η πρόθεση **inter** σε συνθέσεις της με άλλες λέξεις προσδίνει στις σύνθετες λέξεις, που σχηματίζει, τις πιο πάνω έννοιες.
Έτσι:

nacio = έθνος → **internacia** = διεθνής
tempo = χρόνος → **intertempe** = στο μεταξύ
veni = έρχομαι → **interveni** = επεμβαίνω, μεσολαβώ
kompreni → **interkompreniĝo** = αλληλοκατανόηση
homo = άνθρωπος → **interhoma** = διανθρώπινος (ο μεταξύ των ανθρώπων)
rompi = σπάω → **interrompi** = διασπώ, διακόπτω
paroli = μιλώ → **interparoli** = συνομιλώ

Σημείωση

● Η πρόθεση **inter**, σαν πρώτο συνθετικό σύνθετης λέξης, αποδίδει, εκτός των άλλων, την έννοια της αμοιβαιότητας, που στα Ελληνικά αποδίδεται συχνά με το πρόθημα «αλληλο»

— la junulo kaj la junulino **interkisis** sin (= ο νέος και η νέα φιλιόντουσαν <φιλούσε ο ένας την άλλη, αλληλοασπάζονταν>)
— ĉar ili **interamis** sin (= γιατί αγαπιόντουσαν <αμοιβαία>)

και:

ni **interakuzas** nin = (αλληλο)κατηγορούμεθα
ili **interakuzas** sin = (αλληλο)κατηγορούνται
vi **interbatas** vin = (αλληλο)χτυπιόσαστε
ili **interbatas** sin = (αλληλο)χτυπιούνται
ni **interrigardas** nin = (αλληλο)κοιταζόμαστε
ili **interrigardas** sin = (αλληλο)κοιτάζονται

Είναι φανερό, από τα πιο πάνω παραδείγματα, ότι τα ρηματα αμοιβαιότητας, που σχηματίζονται με πρώτο συνθετικό τους την πρόθεση **inter** (αλληλο) είναι αυτοπαθή, και επομένως συνοδεύονται πάντα από την αντωνυμία-αντικείμενο στην αιτιατική πτώση (nin, vin, sin)

Σημείωση

● Η έννοια της αμοιβαιότητας, που εκφράζουν τα πιο πάνω ρήματα, μπορεί να αποδοθεί και με άλλους τρόπους, όπως:

— ili kisas **unu la alian** = (αλληλο)φιλιούνται (φιλάνε ο ένας τον άλλο)
— ni batas **unu la alian** = (αλληλο)κτυπιόμαστε (κτυπάμε ο ένας τον άλλο)
— vi akuzas **unu la alian** = (αλληλο)κατηγορείστε (κατηγορείτε ο ένας τον άλλο)

ή:

— ili **interkisiĝas** = (αλληλο)φιλιούνται
— ni **interbatiĝas** = (αλληλο)κτυπιόμαστε
— vi **interakuziĝas** = (αλληλο)κατηγορείσθε

ή:

— ili kisas sin **reciproke** = (αλληλο)φιλιούνται (φιλιούνται αμοιβαία)
— ni batas nin **reciproke** = (αλληλο)κτυπιόμαστε (κτυπιόμαστε αμοιβαία)
— vi akuzas vin **reciproke** = (αλληλο)κατηγορείσθε (κατηγορείσθε αμοιβαία)

ΤΑΞΕΙΔΙΑ (VOJAĜOJ)

● Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται συγκεντρωτικά οι συνηθέστερες λέξεις της Εσπεράντο που αφορούν γενικά τα ταξείδια.

turismo = τουρισμός
turisto = τουρίστας, περιηγητής
vojaĝi = ταξειδεύω
veturi = ταξειδεύω με μεταφορικό μέσο (εποχούμαι)
ekskurso = εκδρομή
agento = πράκτορας

— Turisma agentejo organizanta ekskursojn al eksterlando (= Τουριστικό πρακτορείο που οργανώνει εκδρομές στο εξωτερικό)
— Vojaĝagento, kiu donas informojn pri veturado al la turistoj (= Ταξειδιωτικός πράκτορας, που δίνει πληροφορίες για μετακίνηση <διακίνηση> στους τουρίστες)

stacidomo[1] = Σιδηροδρομικός σταθμός
haveno = λιμάνι
aerhaveno[2], **flughaveno**[2], **aerodromo** } αεροδρόμιο, αερολιμένας
aviadi = ταξειδεύω με αεροπλάνο
aviadilo, **aeroplano** } αεροπλάνο
vagono = βαγόνι
kupeo = κουπέ
bileto = εισιτήριο
pasporto = διαβατήριο
pasaĝero = επιβάτης

— Mi devas esti en la stacidomo je la deka, ĉar je la deka kaj kvarono mi forveturos (= πρέπει να είμαι στο σταθμό στις δέκα, γιατί στις δέκα και τέταρτο θα αναχωρήσω)

---

1. «**Stacidomo**». Λέξη σύνθετη από τις λέξεις «**domo**» (= κτίριο, σπίτι) και «**stacio**» (= σταθμός).
2. «**Aerhaveno**», «**flughaveno**». Σύνθετες λέξεις από τη λέξη «**haveno**» (= λιμάνι) και «**aero**» (= αέρας) ή «**flugi**» (= πετώ).

— La aviadilo por Parizo ekflugos je la sesa (= το αεροπλάνο για το Παρίσι θα φύγει <πετάξει> στις έξη).
— Oni povas aĉeti biletojn en la flughaveno (= μπορεί κανείς να αγοράσει εισιτήρια στο αεροδρόμιο)
— La pasaĝeroj por Londono eniru en la atendejon, tra la pordo numero ok (= οι επιβάτες για το Λονδίνο να εισέλθουν στην αίθουσα αναμονής από τη θύρα αριθμός οκτώ)
— Pasaĝeroj por Sofio alvenu por la kontrolado de pasportoj (= επιβάτες για τη Σόφια να προσελθουν για τον έλεγχο διαβατηρίων)
— La flugo numero 713 de ALITALIA al Romo malfruos (= η πτήση αριθμός 713 της ΑΛΙΤΑΛΙΑ προς <για> Ρώμη θα καθυστερήσει)
— Mi ĉiam aviadas per la greka flugkompanio (= πάντοτε πετάω με την Ελληνική Αεροπορική Εταιρία)
— Mi rezervis sespersonan kupeon en unuaklasa vagono (= έκλεισα κουπέ για έξη άτομα σε πρώτης κατηγορίας βαγόνι)
— La vagonaro ekiros je la sesa (= η αμαξοστοιχία θα ξεκινήσει στις έξη)

valizo = βαλίτσα
paki = πακετάρω
pakaĵoj = αποσκευές
ŝarĝi = φορτώνω
vizo = βίζα
valuto = συνάλλαγμα
giĉeto = γκισέ, θυρίδα

— Por vojaĝi al tiu lando, oni bezonas vizon (= για να ταξειδέψει κανείς σ' αυτή τη χώρα, χρειάζεται βίζα)
— Vi liveru viajn valizon kaj pakaĵojn al la ŝarĝisto (= να παραδώσεις τη βαλίτσα και τις αποσκευές σου στον αχθοφόρο)
— Ĉe la giĉeto numero tri oni kontrolas la valuton (= στο γκισέ αριθμός τρία ελέγχουν το συνάλλαγμα)

ŝipo = πλοίο
kajuto = καμπίνα
aŭtobuso = λεωφορείο
pulmano = πούλμαν
sidloko[3] = θέση
ŝoforo = οδηγός, σωφέρ

---

3. «**Sidloko**». Λέξη σύνθετη, από τις λέξεις «**loko**» (= τόπος) και «**sidi**» (= κάθομαι). Επομένως: **sidloko** = θέση, κάθισμα (σε μεταφορικό μέσο, θέατρο ή άλλο συναφή χώρο)

— La veturado per ŝipo estas longedaŭra kaj tre laciga (= το ταξείδι με πλοίο είναι μεγάλης διάρκειας και πολύ κουραστικό)
— Luksa kajuto en tiu ĉi ŝipo kostas multe (= πολυτελής καμπίνα σ' αυτό εδώ το πλοίο στοιχίζει πολύ).
— Mi veturos per pulmano al Bulgario (= θα ταξειδέψω με πούλμαν στη Βουλγαρία)
— Oni ne povas vojaĝi al Ameriko per aŭtobuso (= δεν μπορεί να ταξειδέψει κανείς στην Αμερική με λεωφορείο)
— La ŝoforo de la pulmano montros al ni niajn sidlokojn (= ο οδηγός του πούλμαν θα μας δείξει τις θέσεις μας)

hotelo = ξενοδοχείο
pensiono = πανσιόν
motelo = μοτέλ
ĉiĉerono = ξεναγός
gvidi = οδηγώ
inkludi = περιλαμβάνω
klaso = τάξη, κατηγορία

— Dulita ĉambro en luksa hotelo kostas pli multe ol trilita en mezklasa hotelo (= δίκλινο δωμάτιο σε πολυτελές ξενοδοχείο στοιχίζει πιο πολύ από τρίκλινο σε μεσαίας κατηγορίας ξενοδοχείο)
— Mi rezervis trilitan ĉambron kun aparta banejo, en unuaklasa hotelo (= έκλεισα τρίκλινο δωμάτιο με ιδιαίτερο μπάνιο σε πρώτης κατηγορίας ξενοδοχείο)
— Estas pli facile trovi ĉambron en motelo ol en hotelo (= είναι πιο εύκολο να βρεις δωμάτιο σε μοτέλ παρά σε ξενοδοχείο)
— Esperantlingva ĉiĉerono gvidis nin al ĉiuj vidindaĵoj de la urbo (= Εσπεαντόγλωσσος ξεναγός μας οδήγησε σε όλα τα αξιοθέατα της πόλης)
— La donita prezo inkludas tranoktadon kaj matenmanĝon (= η τιμή που δόθηκε περιλαμβάνει διανυκτέρευση και πρωϊνό)
— La veturkosto kaj kromaj elspezoj estas inkluditaj en la prezo de la ekskurso (= το κόστος μεταφοράς και τα πρόσθετα <έξτρα> έξοδα έχουν περιληφθεί στην τιμή της εκδρομής)

kelnero = σερβιτόρος
ĉambristo = καμαριέρης
ĉambristino = καμαριέρα
taksio = ταξί

taksimetro = ταξίμετρο
trinkmono[4] = φιλοδώρημα

— Mi kutimas doni trinkmonon al la kelneroj, ĉambristinoj kaj ŝarĝistoj (= συνηθίζω να δίνω φιλοδώρημα στους σερβιτόρους, καμαριέρες και αχθοφόρους)
— Li tre ofte uzas taksion, kaj li ĉiam donas trinkmonon al la sôforo (= πολύ συχνά χρησιμοποιεί ταξί και πάντα δίνει φιλοδώρημα στον οδηγό)
— Ĉar taksio kostas multe, mi ĉiam kontrolas la taksimetron, por ne pagi pli ol mi devas (= επειδή το ταξί στοιχίζει πολύ, πάντα ελέγχω το ταξίμετρο για να μην πληρώνω περισσότερο από ότι πρέπει).

ΓΝΩΣΤΕΣ — ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ
(συνέχεια από το προηγούμενο μάθημα)

rabeno = ραββίνος
radaro = ραντάρ
radiofono = ραδιόφωνο
(**-io** = Ραδιοφωνία)
rakedo = ρακέτα
rapsodo = ραψωδός
rapsodio = ραψωδία
recitalo = ρεσιτάλ
reflekso = ρεφλέξ, αντανάκλαση
refreno = ρεφραίν, επωδός
reklamo = ρεκλάμα, διαφήμιση
rekviemo = ρέκβιεμ
reportero = ρεπόρτερ
rinocero = ρινώκερος
riski = ρισκάρω, διακινδυνεύω
ritmo = ρυθμός
riverenco = ρεβερέντσα, υπόκλιση
romano = ρομάντσο, μυθιστόρημα
rostbefo = ροσμπίφ
ruleto = ρουλέτα
rutino = ρουτίνα

---

4. «**Trinkmono**» — Λέξη σύνθετη, από τις λέξεις «**mono**» (= χρήμα) και «**trinki**» (= πίνω). Επομένως: **trinkmono** = χρήμα για πιοτό = φιλοδώρημα. Η λέξη προφανώς αποδίδει την αντίστοιχη Γαλλική «**pourboir**», που χρησιμοποιείται συχνά και στα Ελληνικά, και σημαίνει ακριβώς «για ποτό».

sadismo = σαδισμός
sadisto = σαδιστής
salamandro = σαλαμάνδρα
samovaro = σαμοβάρι
samurajo = σαμουράι
sanatorio = σανατόριο
sandalo = σανδάλι
sardona = σαρδώνειος
sarkasmo = σαρκασμός
satano = σατανάς, διάβολος
satiruso = σάτυρος
satrapo = σατράπης
sceptro = σκήπτρο
sciuro = σκίουρος
seminario = σεμινάριο
sfero = σφαίρα
sfingo = σφήγκα
sifiliso = σύφιλη
signalo = σινιάλο, σήμα
silabo = συλλαβή
silikono = σιλικόνη
silueto = σιλουέτα
simfonio = συμφωνία (Μουσ.)
simpozio = συμπόσιο
sinagogo = Συναγωγή
sinapo = σινάπι
sindromo = σύνδρομο
sinergio = συνεργία
sinonimo = συνώνυμο
sintakso = Συντακτικό (Γραμ.)
sismo = σεισμός
sistemo = σύστημα
skafandro = σκάφανδρο
skandalo = σκάνδαλο
skarabo = σκαραβαίος
skeleto = σκελετός
skismo = σχίσμα
skizi = σκιτσάρω
skizofrenio = σχιζοφρένια
skuno = σκούνα
sodo = σόδα
sofisto = σοφιστής
soprano = σοπράνο, υψίφωνος
soveto = σοβιέτ
spasmo = σπασμός
spekuli = σπεκουλάρω, κερδοσκοπώ
speleologo = σπηλαιολόγος
(**-io** = Σπηλαιολογία)
spermo = σπέρμα
spiralo = σπιράλ, ελικοειδές αντικείμενο, σπείρα
sporada = σποραδικός
stalagmito = σταλαγμίτης
stalaktito = σταλακτίτης
statistiko = στατιστική
stenografi = στενογραφώ
(**-io** = Στενογραφία)
stileto = στιλέτο
stoika = στωικός
stomako = στομάχι
strangoli = σταγγαλίζω
strategio = στρατηγική
stratosfero = στρατόσφαιρα
streptokoko = στρεπτόκοκκος
studio = στούντιο
sufleo = σουφλέ (Μαγειρ.)
svastiko = σβάστικα

LEKSIKO

avantaĝo = πλεονέκτημα, αβαντάζ
aviado = αεροπλοΐα
broŝuro = φυλλάδιο, μπροσούρα
cifero = αριθμός (ψηφίο)
cirkuli = κυκλοφορώ
ĉeno = αλυσίδα
dato = ημερομηνία
descendi = κατεβαίνω
direkti = κατευθύνω
ekspozicio = Έκθεση
elimini = αποβάλλω, διαγράφω
escepti = εξαιρώ
etendi = απλώνω, εκτείνω
faktoro = παράγοντας
flugi = πετώ
garantii = εγγυώμαι, εξασφαλίζω
klaso = τάξη, κατηγορία
kontribui = συνεισφέρω, συμβάλλω, συντελώ
loti = κληρώνω
mapo = χάρτης
pejzaĝo = τοπείο
presi = τυπώνω
proporcio = αναλογία
provizora = πρόχειρος, προσωρινός
punkto = σημείο
rado = ρόδα, τροχός
relo = ράγα, σιδηροτροχιά
rezervi = εξασφαλίζω (κλείνω)
rompi = σπάω
ruli = κυλάω (μετ.)
serio = σειρά
stacio = σταθμός
trajno = τρένο
turismo = τουρισμός
veturi = ταξειδεύω με μεταφορικό μέσο, εποχούμαι

TEKSTO

Al la membroj de la familio Georgopulos, kompreneble, multe plaĉas la vojaĝoj. Kiel dirite, la familio vizitis jam grandan parton de Grekujo, tamen vojaĝo al eksterlando estas ĉiam plej alloga.

Tio estas ja afero nek simpla, nek facila. Oni ne povas tre ofte vojaĝi al eksterlando, ĉar tiu afero estas tre multekosta. Ne sufiĉas do la deziro, nek la decido. Oni devas tre bone antaŭkalkuli kaj antaŭplani ĉion.

Laŭ la financa ebleco kaj la programo de sinjoro Vasilis, la familio povas vojaĝi eksterlanden ĉiun trian aŭ kvaran jaron. La preparado do de la tuta afero daŭras sufiĉe longe.

En tiu tempo, ĉiu vojaĝonto, proporcie al siaj financaj fortoj, devas ŝpari monon, por garantii sian partoprenon en la familia vojaĝo.

Estas kompreneble, ke la familia buĝeto kompletigos la tutan popersonan koston, tamen ĉiu interesiĝanto devas kontribui per sia propra, multa aŭ malmulta mono al la tuta «entrepreno».

La unuan vorton, pri la financa flanko de la afero, havas ja sinjoro Vasilis, la financisto de la familio, kiu devas fari, sufiĉe frue, la provizoran buĝeton de la vojaĝo.

Tamen la ĝusta antaŭkalkulo de la kosto dependas de multaj faktoroj, nome[1] de la detaloj, pri kiuj devas interkonsenti la tuta grupo.

Unue oni devas decidi, kiun landon oni vizitos. Ankaŭ tio dependas de diversaj faktoroj, ĉar ĉiam restas nekontentigitaj invitoj flanke de multaj fremdaj amikoj, loĝantaj en diversaj landoj. Kelkfoje oni devas kombini la vojaĝon kun ia okazaĵo, kiu povas esti esperantista renkontiĝo, kongreso, ekspozicio aŭ alia aranĝo.

Estas, kompreneble, diversaj proponoj, diversaj opinioj kaj preferoj, tamen post longa pritraktado de la afero, la familio fine decidas, ofte unuanime, kaj difinas la landon de la venonta vojaĝo.

Tiu pritraktado daŭras longe, ĉar tempo ne mankas, kaj ĉar devas esti esprimitaj ĉiuj opinioj kaj proponoj.

La longajn diskutojn partoprenas senescepte ĉiuj membroj de la familio, eĉ tiuj, kiuj, pro diversaj kialoj, ne partoprenos la vojaĝon.

Kelkfoje, kiam oni hezitas elekti inter du aŭ pli multaj proponoj, prezentantaj samajn avantaĝojn, oni elektas per lotado.

Post la elekto de la vizitota lando, oni devas precizigi la daton de la forveturo[2] kaj la daŭron de la tuta vojaĝo. Tio estas nur la komenco, ĉar sekvas la detala planado de la tuta veturado.[2]

Unu diras, ke survoje al la urbo A estas la treege vidinda urbo B, la dua ekmemoras, ke en la sama direkto, en malgranda distanco estas la urbeto C, en kiu loĝas bona amiko, la tria legis, ke, ne tre maplroksime, oni povas viziti ankaŭ tiun aŭ la alian vidindaĵon. Longa ĉeno da proponoj sekvas, ĉar ĉiuj interesiĝantoj, bone provizitaj per serio[3] da turismaj gvidlibroj, broŝuroj, mapoj kaj aliaj turismaj presaĵoj, tre atente kaj metode studas la aferon.

Ofte eksplodas disputo, kiam oni malkonsentas pri la vidindeco de unu

---

1. Από το ουσιαστικό «**nomo**» (= όνομα) σχηματίζεται το επίρρημα «**nome**», που έχει τη σημασία «κατ' όνομα». Η ίδια λέξη (nome) αποδίδει στην Εσπεράντο και τη σημασία της ελληνικής λέξης «δηλαδή».

2. Η σημασία του ρήματος «**veturi**» (= εποχούμαι) δεν αποδίδεται με μια μόνο λέξη της καθομιλούμενης Ελληνικής. Σημαίνει «πηγαίνω με μεταφορικό μέσο». Μπορεί ελεύθερα να αποδοθεί με τη λέξη «ταξειδεύω» εκφράζοντας όμως μόνο την έννοια της μεταφοράς, όχι της επίσκεψης ή της παραμονής σε ένα τόπο, έννοιες που στην Εσπεράντο αποδίδονται με ιδιαίτερη λέξη, το ρήμα «**vojaĝi**» (= ταξιδεύω).

Έτσι: **vetura(ad)o** = ταξείδι, **ŝipvetur(ad)o** = ταξείδι με πλοίο, **aervetur(ad)o** = αεροπορικό ταξείδι, **forveturo** = αναχώρηση για ταξείδι, **veturilo** = κάθε είδους μεταφορικό μέσο, όχημα κ.λπ.

loko kompare kun tiu de alia, tamen ankaŭ tio ne gravas,[4] ĉar oni ja povas, dum longa tempo, preparadi la veturplanon.

Iam venas la vico[3] de sinjoro Vasilis,kiu devas esplori kaj studi la financan flankon de la afero. Tio okazas sep aŭ ok monatojn antaŭ la forveturo, kiam oni povas ekscii la precizajn prezojn, por ĝuste kalkuli ĉion. Ĝis tiam sinjoro Vasilis pacience observas kaj partoprenas la tutan pritraktadon de la afero, konsentante kun ĉiuj, sed ofte memorigante, ke ĉio finfine dependos de la ciferoj.

Por bone antaŭkalkuli la elspezojn de la vojaĝo, oni devas unue elekti la taŭgan veturilon.[2]

Aerveturado,[2] kompreneble, kostas multe, kaj tiel oni ordinare tute ne pensas pri aviadilo.[5] Ŝipveturado[2] ordinare ne taŭgas, kaj tiel oni ne pensas ankaŭ pri ŝipo. Restas la pulmano kaj la trajno, rimedoj, kiujn plej ofte la familio uzas por siaj vojaĝoj.

Estas ne nur afero de kosto. La familio preferas la trajnon ankaŭ pro tio, ke ĝi donas al ĉiuj la eblon kontentigi siajn dezirojn, nome[1] descendi[6] survoje en ĉiu ajn stacio, por viziti interesan lokon. Oni povas, kiam ajn oni tion deziras, interrompi la veturadon, kaj laŭplaĉe ŝanĝi direkton.

La veturado per trajno aparte plaĉas al sinjoro Vasilis. Laŭ sinjorino

---

3. Η λέξη «**serio**» (= σειρά) αποδίδει μόνο την κυριολεκτική έννοια της ελληνικής λέξης, από την οποία προέρχεται. Σημαίνει δηλαδή «σύνολο πραγμάτων, που το καθένα είναι όμοιο ή σχετικό με τα υπόλοιπα» (σειρά λαθών, γεγονότων, ετών, αγώνων κ.λπ. = **serio** da eraroj, okazaĵoj, jaroj bataloj κ.λπ.). Η έννοια «θέση ή κατάταξη ανθρώπων ή πραγμάτων τοποθετημένων σε μια γραμμή, το ένα κοντά στο άλλο ή το ένα πίσω από το άλλο», που στα Ελληνικά αποδίδεται με την ίδια λέξη «σειρά», στην Εσπεράντο αποδίδεται από ιδιαίτερη λέξη, την «**vico**». Έτσι: είναι η σειρά μου = estas mia **vico**, στέκονταν στη σειρά = ili staris en **vico**, πρώτη σειρά καθισμάτων = unua **vico** da seĝoj, απαντούσαν κατά (στη) σειρά = ili respondis **laŭvice**.

Οι δύο πιο πάνω λέξεις (**serio, vico**) δεν έχουν βέβαια σχέση με τη λέξη «**linio**» που σημαίνει «γραμμή» (ευθεία γραμμή = rekta **linio**, γραμμή του ορίζοντα = **linio** de la horizonto, ακολουθώ την ίδια γραμμή = mi sekvas la saman **linion**, κ.λπ.).

4. Από το επίθετο «**grava**» (= σπουδαίος) σχηματίζεται το ρήμα «**gravi**» που σημαίνει «έχω σημασία» (antaŭ ĉio **gravas** via sano = πριν από κάθε τι έχει σημασία η υγεία σου, nur tio **gravas** por mi = μόνο αυτό έχει σημασία για μένα, κ.λπ.). Το ρήμα αυτό απρόσωπα, συνοδευόμενο από το αρνητικό **ne** (**ne gravas**) αποδίδει την ελληνική έκφραση «δεν πειράζει» ή «δεν έχει σημασία».

5. Η λέξη «**aviado**» σημαίνει «ταξείδι στον αέρα» (αεροπλοΐα). Έτσι η λέξη «**aviadilo**» σημαίνει γενικά «αεροσκάφος», δηλαδή «κάθε είδους ιπτάμενο μεταφορικό μέσο», και ελεύθερα «αεροπλάνο», λέξη που όμοια αποδίδεται επίσης στην Εσπεράντο (**aeroplano**).

6. Η λέξη «**descendi**» (= κατεβαίνω) και η αντίστοιχή της «**ascendi**» (= ανεβαίνω) δεν έχουν ακόμα επίσημα υιοθετηθεί και αποτελούν επί του παρόντος νεολογισμούς της Εσπεράντο. Εν τούτοις συνιστούμε τη χρησιμοποίησή τους, αντί των πιο συνηθισμένων αλλά δύσχρηστων «**supreniri**» (= ανεβαίνω) και «**malsupreniri**» (= κατεβαίνω).

Evangelia, la plej bela muziko por li estas la bruado de la radoj, ruliĝantaj sur la reloj.

Estas vere, ke, veturante per trajno, tra la bela kamparo, oni havas la impreson, ke oni flugas tra la belaj naturaj bildoj, kiuj abunde etendiĝas ĉirkaŭe. Oni havas ja la eblon ĝui la belan, senĉese ŝanĝiĝantan pejzaĝon.

La restadkosto estas la dua granda sumo, kiun oni devas tre atente antaŭkalkuli.

La familio, kompreneble, tute ne interesiĝas pri luksaj aŭ unuaklasaj[7] hoteloj. Sinjoro Vasilis ĉiam rezervas,[8] ordinare pere de lokaj amikoj, ĉambrojn, en kiel eble plej modestaj hoteloj aŭ pensionoj.

Ofte la familio gastas ĉe amikaj domoj, kaj tio ja malaltigas la tutan koston de la vojaĝo.

Oni devas ankaŭ ĝuste kalkuti la tutan koston por la manĝado kaj cirkulado, kiel ankaŭ ĉiun ajn, eĉ la plej bagatelan elspezon, kiun nur sinjoro Vasilis povas antaŭvidi kaj pedante aldoni al sia kalkulo.

De la fina kalkulo de sinjoro Vasilis dependas ĉio. Tre ofte, kiam la tuta kosto de la vojaĝo superas la familian buĝeton, oni devas, tute aŭ parte, ŝanĝi planojn. Tiam oni devas, punkto post punkto, denove esplori la tutan programon, ion limigi, alion elimini, por fine konformigi la koston al la financa povo de la familio.

Estas vere, ke la familio ĝuas tiun longan preparadon kaj pritraktadon de ĉiu sia vojaĝo, tiel ke, post sia reveno, ĝi estas tute preta tuj ekokupi sin, per la sama fervoro, pri la preparado de la venonta sia nova vojaĝo.

EKSPLIKOJ

unuanime = kun la sama volo, opinio
survoje = sur la vojo, dum la vojirado

---

7. Η λέξη «**klaso**» σημαίνει «τάξη» ή «κατηγορία» με όλες τις έννοιες των ελληνικών αυτών λέξεων (ξενοδοχείο πρώτης κατηγορίας = hotelo de unua **klaso, unuaklasa** hotelo, αυτός ανήκει σε ανώτερη κοινωνική τάξη = li apartenas al supera socia **klaso**, μαθητής της τρίτης τάξης του Γυμνασίου = lernanto de la tria **klaso** de gimnazio, δεν υπάρχουν πολίτες δεύτερης κατηγορίας = ne ekzistas civitanoj de la dua **klaso**, ο καθηγητής μπήκε στην τάξη = la profesoro eniris en la **klason**, κ.λπ.).

8. Το ρήμα «**rezervi**, λέξη που και στα Ελληνικά χρησιμοποιείται συχνά (ρεζερβάρω), σημαίνει «κλείνω», με την έννοια «εξασφαλίζω», «παραγγέλνω από πριν» (κλείνω θέση, δωμάτιο, εισιτήριο κ.λπ.).

Το ίδιο ρήμα «**rezervi**» σημαίνει επίσης «κρατάω», με την έννοια «κρατάω πίσω», «φυλάω για την κατάλληλη στιγμή», έννοια, που και στα Ελληνικά αποδίδεται και πάλι με την ξένη λέξη (κρατάω ή έχω ρεζέρβα).

EKZERCOJ

a) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) Ĉu oni povas ofte vojaĝi al eksterlando? Se ne, kial?
2) Per kio ĉiu interesiĝanto devas kontribui al la familia vojaĝo?
3) Kiu havas la unuan vorton pri la financa flanko de la afero, kaj kial?
4) Kial oni ne pensas pri aviadilo kaj pri ŝipo?
5) Kial la familio preferas la trajnon?
6) Kiu estas por sinjoro Vasilis la plej bela muziko?
7) Kiajn hotelojn preferas sinjoro Vasilis kaj kial?
8) Kion oni devas ankaŭ antaŭvidi?
9) Kio okazas, kiam la kalkulita kosto de la vojaĝo superas la buĝeton?
10) Kion la familio faras post sia reveno de vojaĝo?

b) Uzante la donatajn radikojn kaj taŭgajn afiksojn, prepoziciojn, aŭ aliajn radikojn, vi formu en Esperanton la petatajn vortojn:

1) nask-	(γεννιέμαι, πρωτότοκος, νεογέννητο, πρόωρα γεννημένος, γεννήτορας)
2) nokt-	(νυκτώνει, διανυκτερεύω, ημερονύκτιο, νυκτόβιος, ολονύκτιος)
3) nom-	(ανώνυμος, ομώνυμος, ψευδώνυμο, παρατσούκλι, επώνυμο)
4) nov-	(είδηση, ανανεώνω)
5) nud-	(γυμνισμός, γυμνιστής, μισόγυμνος, γύμνια)
6) patr-	(μητρότητα, πρόγονος, πατρίδα, εκπατρίζομαι, συμπατριώτης, θεομήτωρ, πεθερός, πατρικός)
7) najl-	(ξεκαρφώνω, ξυλόπροκα)
8) pens-	(επινοώ, αδιανόητος, βαθυστόχαστος, περισκέπτομαι, απερίσκεπτος, επινοητής)
9) far-	(αυτοδημιούργητος, γίνομαι, απραγματοποίητος, άπραγος, ευεργετώ, κατασκευαστής)
10) parol-	(διάλεξη, ομιλητής, πρόλογος, επίλογος, συνομιλώ, αντιμιλώ, εγγαστρίμυθος)

c) Vi kompletigu la vortojn laŭ la donata signifo:

1) pun.....	(σημείο, δαντέλα, λίρα)
2) rad.....	(ραντάρ, καλοριφέρ, ρίζα, ακτίνα)
3) rak.....	(ρακέτα, ρουκέτα, διηγούμαι)
4) rec.....	(συνταγή, αμοιβαίος, ρεσιτάλ)
5) reg.....	(φιλεύω, περιοχή, κράτος, κανόνας)
6) reĝ.....	(πολίτευμα, σκηνοθέτης)

7) rek..... (ανταμοίβω, ρεκόρ, διαφήμιση, ευθύς)
8) ren..... (ραντεβού, συναντώ, εισόδημα)
9) res..... (σεβασμός, απαντώ, Δημοκρατία, μένω, εστιατόριο, ανασταίνομαι)
10) rip..... (επιδιορθώνω, επαναλαμβάνω, αναπαύομαι, μαλώνω)
11) ron..... (κυκλος, ροχαλίζω)
12) sab..... (Σάββατο, άμμος)
13) sal..... (μισθός, σαλάμι, σαλάτα, υπόλοιπο λογαριασμού, αίθουσα, πηδώ, χαιρετώ)
14) san..... (σάντουϊτς, αίμα, άγιος)
15) sek..... (τμήμα, γραμματέας, μυστικό, φύλο, ακουλουθώ)
16) sen..... (νόημα, στέλνω, αισθάνομαι)
17) ser..... (ψάχνω, σειρά, σοβαρός, φίδι, υπηρετώ, σερβίτσιο)
18) sil..... (συλλαβή, σιωπώ, μετάξι)
19) sim..... (σύμβολο, όμοιος, απλός)
20) sin..... (ειλικρινής, Σωματείο, έχω λόξυγγα, κύριος)

ĉ) Vi traduku en Esperanton la jenan tekston:

«Ο άνθρωπος που φοβάται το θάνατο, πιστεύει ότι είναι σοφός, χωρίς να είναι τέτοιος. Γιατί νομίζει ότι ξέρει κάτι, που στην πραγματικότητα δεν ξέρει. Το λέω αυτό, γιατί κανείς δεν ξέρει αν ο θάνατος είναι το μεγαλύτερο καλό απ' όλα, όμως όλοι τον φοβούνται, σαν να ξέρουν καλά, ότι αυτός είναι το μεγαλύτερο κακό.

Μήπως δεν είναι η πιο ταπεινωτική* αμάθεια, όταν κάποιος πιστεύει ότι ξέρει κάτι που δεν ξέρει;

Εγώ, Αθηναίοι, ίσως διαφέρω από τους περισσότερους ανθρώπους επίσης σ' αυτό, και αν έλεγα ότι κατά κάτι είμαι πιο σοφός από κάποιον άλλο, θα ήμουν πράγματι πιο σοφός, γιατί μη ξέροντας αρκετά για τον Άδη, ακριβώς γι' αυτό παραδέχομαι ότι δεν ξέρω τίποτα. Και ξέρω ότι είναι πάρα πολύ κακό όταν κάποιος δεν πείθεται από κάποιον άλλο καλλίτερό του, είτε Θεό είτε άνθρωπο. Έχοντας λοιπόν υπόψη τα κακά που ξέρω, ουδέποτε θα φοβηθώ, ούτε θα αποφύγω κάτι, που δεν ξέρω μήπως είναι αληθινά καλό»

(Πλάτωνα «Απολογία του Σωκράτη»)

---

* humila = ταπεινός

d) Krucvorto

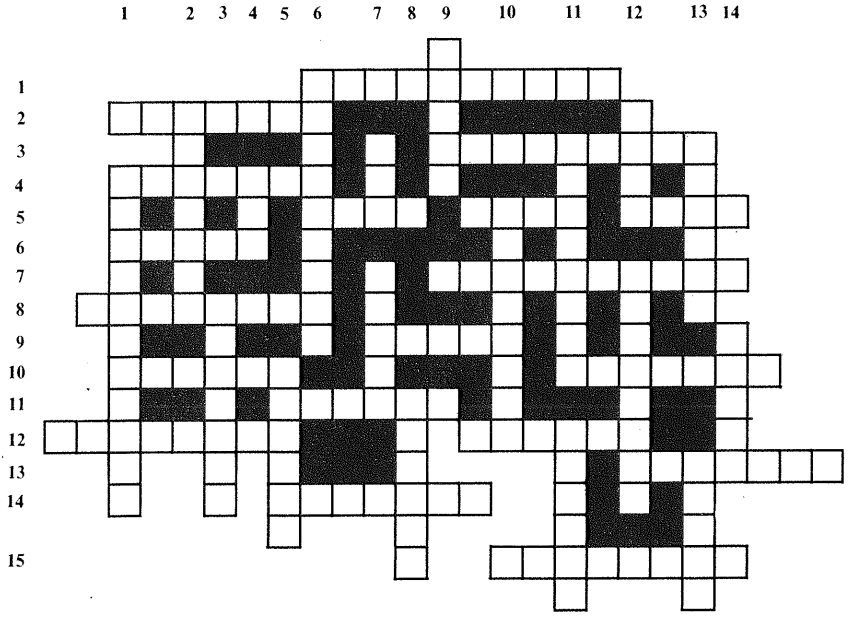

Horizontale

1. Ταξίμετρο
2. Αμαξοστοιχία (ακατάληκτο)
3. Αεροπλάνο
4. Ξεναγός (ακατάληκτο)
5. Κουπέ (ακατάληκτο) / Πλοίο (ανορθόγραφο, αντίστροφα) / Αλυσίδα (αντίστροφα)
6. Μοτέλ (ακατάληκτο)
7. Εστιατόριο
8. Τρένα (αιτιατική)
9. Ταξειδεύω (ακατάληκτο)
10. Θέση (ακατάληκτο) / Πούλμαν (αντίστροφα)
11. Πράκτορας
12. Τρίκλινα / Σοφάρω
13. Με τη σειρά
14. Τουρίστας
15. Ταξείδι

Vertikale

1. Καμαριέρα
2. Θυρίδες
3. Ξενοδοχείο (αιτιατική, αντίστροφα)
4. Ράγα (ακατάληκτο)
5. Καμπίνα
6. Φιλοδώρημα
7. Χάρτης (ακατάληκτο) / Λιμάνι (ακατάληκτο)
8. Ταξί
9. Βαλίτσα (ακατάληκτο, αντίστροφα)
10. Επιβάτης
11. Διαβατήριο / Σταθμός (αντίστροφα)
12. Ρόδα / Αεροσκάφος
13. Εισιτήριο (αντίστροφα) / Αντίο (αντίστροφα)
14. Συνάλλαγμα (ακατάληκτο, αντίστροφα)

e) Vi trovu kaj korektu la dek erarojn de la sekvanta teksto:

«Sinjoro Vasilis prenas sur lin la taskon rezervi ĉambroj pri la tuta familio. Li ordinare elektas hotelon duklasan, nome ne tre kara. Li preferas ĉambrojn dualitajn, kun aparta banejo, tamen tio ofte ne estas eble, ĉar tia luksaĵo plialtigas la tutan koston de la vojaĝo. Tiel, oni ofte devas kontentiĝi je komuna, por la tuta etaĝo, banĉambro.

Sinjoro Vasilis decidas laŭ sia financa povo, ĉar li bone konas, ke ĉio dependas el la nombroj.»

ΜΑΘΗΜΑ 39ο

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «ĝis»

● Η πρόθεση **ĝis** (= μέχρι, έως, ως) αναφέρεται:
α) Στον τόπο, και αποδίδει την έννοια του ελληνικού τοπικού «μέχρι» (ως).
Έτσι:

— li iris **ĝis** la pordo, sed li ne eliris (= πήγε μέχρι την πόρτα αλλά δεν βγήκε).
— mi akompanis ŝin **ĝis** ŝia hejmo (= τη συνόδεψα μέχρι το σπίτι της).
— li piediris de mia hejmo **ĝis** la sia (= περπάτησε από το σπίτι μου μέχρι το δικό του).
— de la teraso oni vidas **ĝis** la maro (= από την ταράτσα βλέπει κανείς μέχρι τη θάλασσα).
— la distanco de mia vilaĝo **ĝis** Ateno estas ducent kilometroj (= η απόσταση από το χωριό μου μέχρι την Αθήνα είναι διακόσια χιλιόμετρα).
— **ĝis** kie vie iros? (= μέχρι πού θα πας;).
— vi ne venu plu kun mi, **ĝis** ĉi tie estas sufiĉe (= μην έρχεσαι άλλο μαζί μου, μέχρι εδώ είναι αρκετά).
— mi akompanis lin **ĝis** antaŭ la stacidomo (= τον συνόδεψα μέχρι μπροστά στο σταθμό).
— ŝi portis jupon mallongan **ĝis** super la genuoj (= φορούσε φούστα κοντή μέχρι πάνω από τα γόνατα).

β) Στο χρόνο, και αποδίδει την έννοια του ελληνικού χρονικού «μέχρι» (έως, ως).
Έτσι:

— mi laboras de la kvara **ĝis** la oka (= δουλεύω από τις τέσσερις μέχρι τις οκτώ).

— **ĝis** hodiaŭ mi neniam aŭdis tiajn parolojn (= μέχρι σήμερα, ποτέ δεν άκουσα τέτοια λόγια).
— ĉio estos finita **ĝis** la venonta Sabato (= όλα θα έχουν τελειώσει μέχρι το ερχόμενο Σάββατο).
— **ĝis** tiam mi nenion sciis pri la afero (= μέχρι τότε δεν ήξερα τίποτα για την υπόθεση).
— **ĝis** nun mi havis nenian novaĵon pri li (= μέχρι τώρα δεν είχα καμιά είδηση γι' αυτόν).
— mi atendos viajn informojn **ĝis** morgaŭ (= θα περιμένω τις πληροφορίες σας μέχρι αύριο).
— ŝi restis tute silenta de la mateno **ĝis** la nokto (= έμεινε εντελώς σιωπηλή από το πρωί ως τη νύχτα).
— **ĝis** la revido (= στο επανιδείν — μέχρι το επανιδείν).
— **ĝis** kiam vi okupos vin pri tiaj aferoj? (= μέχρι πότε θα ασχολείσαι με τέτοιες υποθέσεις;).
— vi diru al mi, **ĝis** kiam mi devos vin atendi (= πες μου μέχρι πότε θα πρέπει να σε περιμένω).
— mi restis **ĝis** kiam ĉiuj foriris (= έμεινα μέχρι ότου έφυγαν όλοι).
— mi restos ĉe vi **ĝis** ĉirkaŭ la oka (= θα μείνω σπίτι σου μέχρι περίπου τις οκτώ).
— li estis ĉe mi **ĝis** antaŭ du horoj (= ήταν σπίτι μου μέχρι πριν δύο ώρες).
— mi daŭrigos tiun laboron **ĝis** post Kristnasko (= θα συνεχίσω αυτή τη δουλειά μέχρι μετά τα Χριστούγεννα).

● Από την λέξη **ĝis** δεν σχηματίζονται άλλες λέξεις.

● Σε συνθέσεις της με άλλες λέξεις, η πρόθεση **ĝis** προσδίνει στις σύνθετες λέξεις που σχηματίζει τη σημασία της (μέχρι).

Οι περισσότερες απ' αυτές τις σύνθετες λέξεις δεν είναι δυνατόν να αποδοθούν μονολεκτικά στα Ελληνικά, όπου τέτοιες συνθέσεις δεν συνηθίζονται.

Για παράδειγμα:

— de mia **ĝisnuna** sperto mi konkludas ke... (= από **τη μέχρι τώρα** πείρα μου συμπεραίνω ότι...).
— li trinkis **ĝisebrie** (= ήπιε **μέχρι μέθης**).
— li esploris **ĝisfunde** la aferon (= εξέτασε **μέχρι τον πάτο [πέρα για πέρα]** την υπόθεση).
— la botelo estis **ĝismeze** plenigita (= το μπουκάλι ήταν **μέχρι τη μέση** γεμισμένο).

— mi esperas, ke ni ĉiuj **ĝisvivos** la finan sukceson de tiu ĉi bona agado (= ελπίζω ότι όλοι μας **θα ζήσουμε μέχρι** την τελική επιτυχία αυτής εδώ της καλής δραστηριότητας).

Σημείωση

● Όπως έχει και σε προηγούμενο μάθημα αναφερθεί, η αποχαιρετιστήρια έκραφη «**ĝis la revido**» είναι η καταλληλότερη, σαν η πιο κατανοητή και συνηθισμένη διεθνώς τέτοια έκφραση (στο επανιδείν, au revoir, auf wiedersehen, see you later κ.ά.).

Συχνά η έκφραση αυτή, κατά τη συνήθεια πολλών εθνικών Γλωσσών χρησιμοποιείται συντομευμένη (**ĝis!**), κυρίως απ' αυτόν που απαντά στον αποχαιρετισμό.

ΧΡΗΣΗ — ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ «laŭ»

● Η πρόθεση **laŭ** δείχνει:

α) Την προσαρμογή, εξάρτηση, συμφωνία, έννοιες που αποδίδουν οι ελληνικές εκφράσεις «σύμφωνα με», «κατά το, τη, το», «ως προς».

Έτσι:

— mi agis **laŭ** via deziro (= ενήργησα σύμφωνα με [κατά] την επιθυμία σου).
— **laŭ** mia opinio tio ne estas ĝusta (= κατά τη γνώμη μου αυτό δεν είναι σωστό).
— tiu homo ĉiam agas **laŭ** sia kapo (= αυτός ο άνθρωπος πάντα ενεργεί κατά το κεφάλι του [κάνει του κεφαλιού του]).
— vi faru **laŭ** via eblo (= κάνε κατά τη δυνατότητά σου).
— li faris ĉion **laŭ** la plej bona maniero (= τα έκανε όλα κατά τον καλύτερο τρόπο).
— **laŭ** la reguloj de la gramatiko oni ne povas diri tion (= σύμφωνα με τους κανόνες της Γραμματικής δε μπορεί κανείς να το πει αυτό).
— **laŭ** la leĝo tio ne estas permisita (= σύμφωνα με το νόμο αυτό δεν επιτρέπεται).
— la infanoj restis silentaj **laŭ** la ordono de la instruisto (= τα παιδιά έμειναν σιωπηλά σύμφωνα με την εντολή του δάσκαλου).
— estis komuna funebro **laŭ** la kutimoj de la vilaĝo (= ήταν κοινό πένθος σύμφωνα με τις συνήθειες του χωριού).

— vi respondu **laŭ** miaj demandoj (= να απαντάς σύμφωνα με τις ερωτήσεις μου).
— li ŝanĝas opiniojn **laŭ** la cirkonstancoj (= αλλάζει γνώμες κατά τις περιστάσεις).
— ĉiu birdo kantas **laŭ** sia beko (= κάθε πουλί τραγουδάει σύμφωνα με το ράμφος του).
— vi elspezu **laŭ** via monujo (= να ξοδεύεις κατά [σύμφωνα με] το πορτοφόλι σου).
— vi skribu la nomojn **laŭ** alfabeta ordo (= γράψε τα ονόματα κατά αλφαβητική τάξη [σειρά]).
— ŝi estis simila al sia patro **laŭ** la karaktero (= ήταν όμοια με τον πατέρα της ως προς το χαρακτήρα).
— **laŭ** sia eksteraĵo ŝi estas tre bela (= ως προς [κατά] το παρουσιαστικό της είναι πολύ όμορφη).
— **laŭ** la dua demando oni povas supozi, ke... (= σύμφωνα με [ως προς] τη δεύτερη ερώτηση μπορεί κανείς να υποθέσει ότι...).
— manĝo **laŭ** la karto (= φαγητό αλα καρτ [σύμφωνα με τον κατάλογο]).
— mi konas lin nur **laŭ** la nomo (= τον γνωρίζω μόνο κατ' όνομα).
— mi lin estimas **laŭ** tio, kiel li kondutas kontraŭ siaj gepatroj (= τον εκτιμώ ως προς το πώς συμπεριφέρεται έναντι των γονιών του).
— mi subtenos vin **laŭ** tio, kiel serioze vi laboros (= θα σε υποστηρίξω σύμφωνα με το πόσο [πώς] σοβαρά θα δουλέψεις).
— mi pagos al vi **laŭ** tio, kiom multe vi laboros (= θα σε πληρώσω σύμφωνα με το πόσο πολύ θα δουλέψεις).
— mi rekompencos vin **laŭ** tio, ĉu vi sukcesos aŭ ne (= θα σε ανταμείψω σύμφωνα με το αν θα πετύχεις ή όχι).

β) Την κατεύθυνση παράλληλα σε κάτι που έχει μάκρος, έννοια που αποδίδει η ελληνική έκφραση «κατά μήκος».
Έτσι:

— li promenis **laŭ** la rivero (= περπατούσε κατά μήκος του ποταμού).
— li kuris **laŭ** la trotuaro (= έτρεξε κατά το μήκος του πεζοδρομίου).
— vi iru **laŭ** tiu ĉi vojo (= πήγαινε κατά το μήκος αυτού του δρόμου).
— la birdoj forflugis **laŭ** la montopinto (= τα πουλιά πέταξαν μακριά κατά μήκος της βουνοκορφής).
— ruĝa lumo etendiĝis **laŭ** la linio de la horizonto (= κόκκινο φως απλώθηκε κατά μήκος της γραμμής του ορίζοντα).

ΦΥΣΙΚΑ-ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
(FIZIKAJ-ATMOSFERAJ FENOMENOJ)

● Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζονται συγκεντρωτικά οι πιο συνηθισμένες λέξεις, που αφορούν τα φυσικά-ατμοσφαιρικά φαινόμενα:

ατμόσφαιρα = **atmosfero**
καιρός = **vetero**
θερμοκρασία = **temperaturo**
βαθμός = **grado**

— La atmosfero estis tiel klara, ke oni povis distingi fore la unuajn domojn de la vilaĝo (= η ατμόσφαιρα ήταν τόσο καθαρή, που μπορούσε να διακρίνει κανείς μακριά τα πρώτα σπίτια του χωριού).
— La vetero hodiaŭ tute ŝanĝiĝis, hieraŭ ĝi estis sufiĉe trankvila kaj varma, sed hodiaŭ ĝi fariĝis malvarma kaj pluva (= ο καιρός σήμερα άλλαξε εντελώς, χθες ήταν αρκετά ήσυχος και ζεστός, αλλά σήμερα έγινε κρύος και βροχερός).
— Hodiaŭ mi tute ne eliros el mia hejmo, pro la malbona vetero (= σήμερα δε θα βγω καθόλου από το σπίτι μου, λόγω του κακού καιρού).
— Estis tiel malvarma vetero, ke la temperaturo atingis tri gradojn sub nulo (= ήταν τόσο κρύος καιρός, που η θερμοκρασία έφτασε [στους] τρεις βαθμούς κάτω από το μηδέν).
— La temperaturo baldaŭ malaltiĝos (= η θερμοκρασία σε λίγο θα πέσει).
— Li vivis en landoj kun tre altaj temperaturoj (= έζησε σε χώρες με πολύ ψηλές θερμοκρασίες).

φυσώ = **blovi**
άνεμος = **vento**
θύελλα = **ŝtormo**
κύμα = **ondo**

— Blovis forta sed varma suda vento (= φυσούσε δυνατός αλλά ζεστός νότιος άνεμος).
— La malgranda ŝipo, puŝata de favora vento, flugis sur la ondoj (= το μικρό πλοίο, ωθούμενο από ευνοϊκό άνεμο, πετούσε πάνω στα κύματα).
— Blovis tiel forta vento, ke oni ne povis eĉ stari sur la ferdeko (= φυσούσε τόσο δυνατός άνεμος, που δεν μπορούσε κανείς

ούτε καν να σταθεί πάνω στο κατάστρωμα).

— La altaj ondoj brue rompiĝis sur la roka marbordo (= τα ψηλά κύματα με θόρυβο έσπαζαν πάνω στη βραχώδη ακτή).
— Li malespere remis per siaj tutaj fortoj kontraŭ la sovaĝaj ondoj (= απελπισμένα κωπηλατούσε με όλες τις δυνάμεις του ενάντια στα άγρια κύματα).
— Blovis vento de 8-9 Bofortaj gradoj; estis vera ŝtormo (= φυσούσε άνεμος 8-9 [βαθμών] Μπωφόρ· ήταν αληθινή θύελλα).
— La ŝtormo baldaŭ atingos la marbordon de la insulo (= η θύελλα σε λίγο θα φθάσει στην ακτή του νησιού).

σύννεφο = **nubo**
ομίχλη = **nebulo***
βροχή = **pluvo***
αστραπή, κεραυνός = **fulmo***
χαλάζι = **hajlo***
βροντώ = **tondri**
χιόνι = **neĝo***
παγετός = **frosto***
παγετώντας = **glaĉero***

— Dum la tuta tago falis forta pluvo (= όλη την ημέρα έπεφτε δυνατή βροχή).
— Printempa pluvo daŭras mallonge (= η ανοιξιάτικη βροχή διαρκεί λίγο).
— Dum tri monatoj tute ne pluvis (= επί τρεις μήνες καθόλου δεν έβρεξε).
— Densa neĝo falis kaj kovris la tegmentojn de la urbo (= πυκνό χιόνι έπεσε και σκέπασε τις στέγες της πόλης).
— Dika tavolo da neĝo kovris la tutan regionon, tiel ke ĉio aspektis blanka (= χοντρό στρώμα χιονιού σκέπασε όλη την περιοχή, έτσι που όλα φαίνονταν άσπρα).
— Dum la tuta nokto neĝis senĉese (= όλη τη νύχτα χιόνιζε ασταμάτητα).
— Estis tiel densa nebulo, ke oni povis nenion vidi antaŭ si (= ήταν τόσο πυκνή ομίχλη, που δεν μπορούσε κανείς να δει τίποτα μπροστά του).

---

* Από τα ουσιαστικά **nebulo, pluvo, fulmo, hajlo, neĝo, frosto**, σχηματίζονται τα αντίστοιχα ρήματα, που όπως και στα Ελληνικά χρησιμοποιούνται απρόσωπα για να εκφράσουν ρηματικά το φαινόμενο (**nebulas** = έχει ομίχλη, **pluvas** = βρέχει, **fulmas** = αστράφτει, **hajlas** = κάνει [ρίχνει] χαλάζι, **neĝas** = χιονίζει, **frostas** = κάνει [έχει] παγετό).

— Nepenetrebla nebulo etendiĝis sur la tuta urbo (= αδιαπέραστη ομίχλη απλώθηκε πάνω σ' όλη την πόλη).
— Sur la plej altaj pintoj de la montoj estas eternaj glaĉeroj (= πάνω στις πιο ψηλές κορυφές των βουνών είναι αιώνιοι παγετώνες).
— En la nordaj regionoj de la lando frostas dum la tuta vintro (= στις βόρειες περιοχές της χώρας κάνει [έχει] παγετό κατά τη διάρκεια όλου του χειμώνα).
— Tondris kaj brilaj fulmoj lumigis la ĉielon (= βρόντησε και λαμπερές αστραπές φώτισαν τον ουρανό).
— Forta fulmo batis la plej altan tegmenton de la vilaĝo (= δυνατός κεραυνός χτύπησε την πιο ψηλή στέγη του χωριού).
— Fulmoj kaj tondroj anoncis la alvenon de la ŝtormo (= αστραπές και βροντές ανάγγειλαν τον ερχομό της θύελλας).
— En mia vilaĝo tre ofte regas frosto (= στο χωριό μου πολύ συχνά επικρατεί παγετός).
— Neatendita hajlo difektis la tutan rikolton (= αναπάντεχο χαλάζι χάλασε όλη τη σοδειά).
— Falis tiel dika hajlo, ke oni opiniis, ke ŝtonoj falas de la ĉielo (= έπεσε τόσο χοντρό χαλάζι, που νόμιζε κανείς ότι πέτρες πέφτουν από τον ουρανό).
— Densaj grizaj nuboj kovris la tutan ĉielon (= πυκνά γκρίζα σύννεφα σκέπασαν όλο τον ουρανό).
— Blankaj nuboj flugis sur la ĉielo (= λευκά σύννεφα πετούσαν στον ουρανό).

ΓΝΩΣΤΕΣ — ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

(συνέχεια από το προηγούμενο μάθημα)

ŝoki = σοκάρω
ŝovinismo = σωβινισμός
ŝovinisto = σωβινιστής
tabuo = ταμπού
tamburo = ταμπούρλο, τύμπανο
taro = τάρα, απόβαρο
teknokrato = τεχνοκράτης (**-ιο** = τεχνοκρατία)
telegrafo = τηλέγραφος
telegramo = τηλεγράφημα
telepatio = τηλεπάθεια
teleskopo = τηλεσκόπιο
telfero = τελεφερίκ
tenajlo = τανάλια

tenoro = τενόρος
teologo = θεολόγος (**-ιο** = Θεολογία)
teorio = θεωρία
termito = τερμίτης
testo = τεστ
tifono = τιφώνας
tigro = τίγρης
tirano = τύραννος
toasto = τοστ
toksino = τοξίνη
tono = τόνος (Μουσ.)
topografo = τοπογράφος (**-ιο** = Τοπογραφία)
torto = τούρτα
totemo = τοτέμ
traĥeo = τραχεία
tramo = τραμ
traŭmato = τραύμα
trigonometrio = Τριγωνομετρία
troglodito = τρωγλοδύτης
trono = θρόνος
trumpeto = τρουμπέτα
tulipo = τουλίπα
tunelo = τούνελ
turbano = τουρμπάνι
turbino = τουρμπίνα, στρόβιλος
turneo = τουρνέ
uretro = ουρήθρα
utopio = ουτοπία
valvo = βαλβίδα
varieteo = βαριετέ
veluro = βελούδο
vermuto = βερμούτ
veterano = βετεράνος, παλαίμαχος
virtuozo = βιρτουόζος, δεξιοτέχνης
viskio = ουίσκι
vitamino = βιταμίνη
vitriolo = βιτριόλι
zebro = ζέβρα
zefiro = ζέφυρος
zenito = ζενίθ
zono = ζώνη

LEKSIKO

aperi = εμφανίζομαι
aŭtoro = συγγραφέας
bindi = βιλιοδετώ
bulteno = φυλλάδιο
dikti = υπαγορεύω
disponi = διαθέτω
ekskuzi = δικαιολογώ
emocii = συγκινώ
envii = φθονώ, ζηλεύω
gardi = φυλάω
gesto = χειρονομία, νεύμα
hejti = θερμαίνω χώρο
indiĝeno = ντόπιος, ιθαγενής
indiki = υποδεικνύω
indulgi = είμαι επιεικής
interna = εσωτερικός
kanzono = τραγούδι
komisii = αναθέτω
kondolenci = συλλυπούμαι
konfuzi = μπερδεύω, συγχέω
konscii = συναισθάνομαι, συνειδητοποιώ

kontinua = συνεχής, αδιάκοπος
kruda = ωμός, τραχύς
kruela = άπονος, σκληρός
kurso = σειρά μαθημάτων, τμήμα διδασκαλίας
lano = μαλλί
linio = γραμμή
milda = ήπιος, πράος, ήρεμος
noti = σημειώνω
novelo = νουβέλλα, μυθιστόρημα
paĝo = σελίδα
peli = διώχνω, ωθώ
pitoreska = γραφικός
pulso = σφυγμός
ravi = γοητεύω, καταπλήσσω, προκαλώ θαυμασμό
ravino = φαράγγι, χαράδρα
rimarki = παρατηρώ
serena = γαλήνιος, ήρεμος
sopiri = αποζητώ, νοσταλγώ
supozi = υποθέτω
suspekti = υποπτεύομαι

TEKSTO

Ateno 3a de Marto

Karaj Silvi kaj Pol,

Dankon pro via afabla multpaĝa letero de la 27a de Januaro.

Kiel ordinare, nia tuta familio kore ĝuis tiun ĉi vian belan leteron, precipe la rakontadon kaj priskribadon de via rava vojaĝo al Japanio.

Dank' al tiu bela kaj detala priskribo, ankaŭ ni partoprenis kun vi la vojaĝon al tiu pitoreska, belaga kaj antikva lando.

Niaj scioj pri tiu lando estas ja abundaj, ĉar, kiel vi scias, ni havas kelkajn japanajn korespondamikojn, dank' al kies la informoj ni jam multon lernis pri ilia patrujo.

Ŝajnas tamen, ke la impresoj de fremduloj gravas pli multe.

Ni konstatas, ke vi rimarkis, per fremda, esplora okulo, vere notindajn, plej impresajn por fremdulo, elementojn, kiuj tamen estas tre ordinaraj, verŝajne ne tiel atentindaj por la indiĝenoj.

Tio memorigas al ni karan amikon el Danujo, kiu, post kvinjara kontinua korespondado kun ni, veninte en Grekujo, vizitis interalie la grandan ravinon Samaria, en la insulo Kreto. Tiu loko impresis lin plej multe el ĉiuj aliaj grekaj vidindaĵoj, kaj li ege miris, ĉar ni neniam menciis tiun grekan trezoron en niaj leteroj, en kiuj tamen ni estis jam priskribintaj al li tiom da interesaj grekaj lokoj.

Alia malnova amiko el Pollando same miris, ĉar ni neniam skribis al li pri suvlaki, la objekto, kiu plej multe lin impresis en Grekujo.

Tamen ni revenu al via vojaĝo.

Ni preskaŭ enviis[1] vin legante vian priskribon. Estas do vere, ke plej

1. Το ρήμα «**envii**» σημαίνει «φθονώ», «ζηλεύω», με την έννοια «επιθυμώ να έχω κάτι που έχει άλλος». Η ίδια λέξη «ζηλεύω», με την έννοια «νοιώθω ανησυχία ή υποψία

mirinda en tiu lando estas tiu enmiksiĝo de la antikvo kun la moderno.

Estis feliĉe, ke vi havis la eblon ne nur viziti la grandajn modernajn urbojn, sed ankaŭ la internon de la lando, kie oni povas rekte tuŝi la pulson de la popolo, ĝian viv-kaj pensmanieron, la tradicion kaj la nefalsitan kulturon de ĉiu lando.

Ni estas, same kiel vi, feliĉaj, ĉar vi faris tiun vere mirindan vojaĝon, kiun ni supozas, ke vi neniam forgesos.

Vi plendas pro la kruda vintro, kiun vi spertis ĉi-jare en via lando. Vi verŝajne tute ne povas supozi, ke en nia sunplena Ateno kelkaj aspiras[2] tiun senindulgan froston, kiu regis dum tiom da monatoj ĉe vi. Unu el tiuj estas Maria, kiu, aŭskultinte kion vi skribis pri la kruela vetero de Svislando[3], miris pro via malkontento. Laŭ ŝi, al kiu tiom mankas la neĝo, vi tute ne konscias[4], kiom feliĉaj vi devus esti, ĉar vi havas la eblon ĝui tiom da neĝo.

σχετικά με την πίστη αγαπημένου μου προσώπου» αποδίδεται στην Εσπεράντο με άλλη λέξη, το ρήμα «**ĵaluzi**».

2. Το ρήμα «**aspiri**» σημαίνει «ποθώ», με την έννοια «επιζητώ», δηλαδή «επιθυμώ πολύ να αποκτήσω κάτι, που θεωρώ πολύ καλό, όμορφο, ακριβό, υψηλό κ.λπ.».

Το ρήμα «**sopiri**» σημαίνει «αποζητώ» ή «νοσταλγώ», με την έννοια «λυπάμαι για κάτι που έχω χάσει, και νοιώθω ζωηρή επιθυμία να το ξαναβρώ ή να το ξανάαποκτήσω».

Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση μεταξύ των δύο παραπάνω ρημάτων και του ελληνογενούς «**nostalgii**» (**nostalgio** = νοσταλγία), που, αποδίδοντας ακριβώς τη σημασία της ελληνικής λέξης, από την οποία προέρχεται, σημαίνει «νοσταλγώ», αλλά με την έννοια «θλίβομαι από την επιθυμία να ξαναδώ την πατρίδα μου, τον τόπο μου, το σπίτι μου».

Η ελληνική λέξη «ποθώ», με την έννοια «επιθυμώ σεξουαλικά, με πάθος, σαρκικά», αποδίδεται καλλίτερα στην Εσπεράντο με το ρήμα «**deziregi**», σύνθεση του ρήματος «**deziri**» (= επιθυμώ) και του επιθήματος «**eg**».

3. Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση ανάμεσα στις φωνητικά κάπως συγγενείς λέξεις «**Sviso**» (= Ελβετός) και «**Svedo**» (= Σουηδός). Έτσι: Ελβετία = **Svisujo** ή **Svislando** ή **Svisio**, και Σουηδία = **Svedujo** ή **Svedlando** ή **Svedio**.

4. Το ρήμα «**konscii**» σημαίνει «συναισθάνομαι», «συνειδητοποιώ». Έτσι η λέξη «**konscio**» σημαίνει «συναίσθηση» ή «αίσθηση» ή «συνείδηση», με την έννοια «άμεση γνώση, σαφής πνευματική αντίληψη» (έχω συναίσθηση [αίσθηση, συνείδηση] της αδυναμίας μου, της αξίας μου, της ευθύνης μου, της κατάστασης, των απαιτήσεών σου, κ.λπ. = mi havas **konscion** pri mia nepovo, pri mia merito, pri mia respondeco, pri la situacio, pri viaj postuloj). Δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση ανάμεσα στις λέξεις «**konscio**» και «**konscienco**». Η δεύτερη αυτή λέξη σημαίνει «συνείδηση» αλλά με την ηθική έννοια του όρου (έχω καθαρή συνείδηση = mi havas puran **konsciencon**, έχω ήσυχη συνείδηση = mi havas trankvilan **konsciencon**, με τίπτει [βασανίζει] η συνείδησή μου = turmentas min mia **konscienco**).

Επίσης δεν πρέπει να γίνεται σύγχυση ανάμεσα στις λέξεις αυτές και τις λέξεις «**senso**», που σημαίνει «αίσθηση» (όραση, ακοή, αφή, όσφρηση, γεύση = vidado, aŭdado, tusado, flarado, gustumado), και «**sento**», που σημαίνει «αίσθημα» (tio tuŝis miajn plej bonajn **sentojn** = αυτό άγγιξε τα πιο καλά μου αισθήματα, mi ne povas esprimi miajn

Estas kompreneble, ke Maria, pensante pri la neĝo, ĉiam sopiras[2] al la skiado, kiun ŝi abunde ĝuis, kiam ŝi gastis ĉe vi, antaŭ du jaroj.

Estas ja vere, ankaŭ ni legis tion en ĵurnaloj, ke la ĉi-jara vintro estis tre kruda en la tuta centra kaj norda Eŭropo.

Kontraŭe, en Grekujo ĉi-jare la vintro estis pli milda ol ordinare. La vetero estis preskaŭ tute serena. En Atiko tute ne neĝis, kaj en Ateno iom pluvis, dum la temperaturo restis tiel alta, ke ni tre malofte uzis en la hejmo hejtilon,[5] kaj tre malofte ni bezonis pezajn lanajn vestojn.

Ni ja bone komprenas la malfacilaĵojn, kiujn kaŭzis al vi la ĉi-vintra, eksterordinare daŭra frosto. Tamen vi estu paciencaj, ĉar, kiel la kanzono diras -ĉu vi memoras tiun belan italan kanzonon?- "La printempo baldaŭ venos, ĝi pelos la vintron, kaj ĉio en la verda urbo estos denove bela kaj brila".

La unuaj signoj de la printempo aperis jam en Grekujo, kaj ĉio montras, ke ĉi-jare ni havos vere belan Paskon.

Nia avino, "la anĝelo gardanta la familion Georgopulos", kiel vi tute trafe nomas ŝin, estas en bona stato, tamen ĉiam kun siaj ordinaraj, negravaj problemoj. Ŝi sendas al vi siajn varmajn salutojn. Ŝi bebaŭras, ĉar ŝi ne povas ankoraŭ skribi al vi propramane en Esperanto, sed ŝi promesas, ke ŝi povos fari tion baldaŭ. Tion garantias ankaŭ ŝia instruistino, Maria, kaj estas vere, ke la avino progresas. Ŝi mem diktis al ni tiujn ĉi liniojn.

---

verajn **sentojn** = δεν μπορώ να εκφράσω τα αληθινά αισθήματά μου, vi ne dubu pri miaj **sentoj** = μην αμφιβάλεις για τα αισθήματά μου).

Μερικές λέξεις, που σχηματίζονται από τις ρίζες «konsci» και «konscienc» είναι φωνητικά και εννοιολογικά συγγενείς. Πρέπει λοιπόν να προσέξει κανείς ότι:

«**senkonscia**» = αναίσθητος (που έχασε την αίσθηση, τις αισθήσεις) ενώ «**senkonscienca**» = ασυνείδητος (χωρίς συνείδηση), και «**nekonscia**» = ασυναίσθητος (με χωρίς αίσθηση).

(Li perdis la ekvilibron kaj falis **senkonscia** = έχασε την ισορροπία και έπεσε αναίσθητος, post la ŝoko ŝi restis longe **senkonscia** = μετά το σοκ έμεινε επί πολύ αναίσθητη, li estas krimulo tute **senkonscienca** = είναι κακοποιός εντελώς ασυνείδητος, li kondutis tute **senkonscience** kontraŭ siaj propraj gepatroj = συμπεριφέρθηκε εντελώς ασυνείδητα προς τους γονείς του, per **nekonscia** movo li faligis la glason = με ασυναίσθητη κίνηση έριξε το ποτήρι, li tute **nekonscie** jesis = εντελώς ασυναίσθητα συγκατένευσε).

Συγγενείς είναι οι σημασίες των ρημάτων «**senkonsciiĝi**» (= αναισθητοποιούμαι, χάνω τη συναίσθηση) και «**sveni**» (= λιποθυμώ). Επίσης συνώνυμη είναι η ελληνογενής λέξη «**lipotimii**» (από το ουσιαστικό «**lipotimio**» που σημαίνει «λιποθυμία»).

5. Το ρήμα «**hejti**» σημαίνει «θερμαίνω χώρο με ειδική γι' αυτό συσκευή» ή «βάζω σε λειτουργία θερμαντική συσκευή χώρου» (ανάβω το τζάκι, το φούρνο, τη σόμπα). Έτσι η λέξη «**hejtilo**» σημαίνει «θερμάστρα» ή «σόμπα».

Η λέξη «ανάβω», με την έννοια «βάζω σε λειτουργία ηλεκτρική συσκευή ή κύκλωμα» (ανάβω το φως, το ραδιόφωνο, το θερμοσίφωνο κ.λπ.) αποδίδεται στην Εσπεράντο με άλλη λέξη, το ρήμα «**ŝalti**».

La junuloj de la familio sendas al vi sian amon. Ili aparte skribis al Anna kaj Madelen, kun kiuj, kiel ni suspektas, ili preparas al ni ian surprizon por la somero.

Ni estas vere feliĉaj, ĉar vi decidis ferii ĉi-somere en Grekujo. La elekto de Samos estas tre bona. Ni jam skribis al vi pri tiu treege bela insulo. Aldone, ni sendas al vi ĉi-kune turismajn prospekton kaj bultenon, en kiuj vi trovos ĉian informon kaj detalan priskribon de ĉia vidindaĵo en la insulo. Kompreneble, ni mem zorgos pri ĉio, tamen vi devas, kiel eble plej baldaŭ, precizigi la daton de via alveno, ĉar, pro la ege granda turisma movado en la insulo, oni devas ĝustatempe rezervi aer- aŭ ŝipbiletojn, loĝlokon k.c.

Vi nepre antaŭvidu en via feriprogramo kelktagan, espereble multtagan, restadon en nia vilaĝo. Janis jam atendas vin kaj komisiis al ni inviti vin gasti ĉe lia propra domo -li diras, ke ĝi estas pli komforta kaj pli taŭga ol la nia - kun via tuta familio, eĉ kun kelkaj viaj amikoj.

Ni mem estos en la vilaĝo de la 15a ĝis la 30a de Aŭgusto, kaj estos vere mirinde, se ni povos pasigi tiujn tagojn kune. Tamen, eĉ se vi venos en Grekujo pli frue aŭ pli malfrue, vi povos gasti ĉe Janis. Ni konsilas al vi ne perdi la okazon ĝui nian belan vilaĝon, kiun ni multfoje jam priskribis al vi detale.

Janis promesas, ke eĉ per gestoj li sukcesos kontentige gvidi vin, kaj servi kiel via ĉiĉerono.

Estas kompreneble, ke nia hejmo en Ateno estos, en ĉiu tempo, je via dispono. Post via feriado, Madelen povas kompreneble resti en Ateno, nepre ĉe ni, kiom longe ŝi volas, kaj, kiel Kostas skribis jam al ŝi, ŝi povos, helpe de Eleni, labori super sia studaĵo pri la historio de la antikva Grekujo. Ni kaptas la okazon gratuli pro la diplomiĝo de nia kara Madelen, afero, kiu prave emociis kaj igis vin fieraj.

Niaj okupoj restas ĉiam tiom variaj kaj multaj, ke tre ofte regas en nia programo vera konfuzo, ne permesanta al ni meti la aferojn en ĝusta vico.

Ni ne klopodas ekskuzi nin pro nia malfrua respondo al via lasta letero. Ni estas certaj, ke vi bone komprenas la situacion.

Interalie, antaŭ du monatoj ni decidis partopreni vesperan kurson pri bindado. Tiu arto jam antaŭ longe vekis al ni ambaŭ intereson, kaj tiel ni ne volis perdi la okazon, sekvi tiun kurson, unuafoje organizitan de la kultura domo de nia kvartalo.

Inter la libroj, kiujn ni legis lastatempe, ni aparte ĝuis esperantlingvan verkon, kiun ĉina amiko sendis al ni.

Temas pri kolekto da noveloj de la fama ĉina aŭtoro Lusin, kies neniun verkon ni estis legintaj antaŭe. Ni konsilas al vi nepre legi tiun belan libron, kies la Esperanta traduko estas verŝajne tre bona kaj fidela. Ni

estas certaj, ke vi ĝuos ĉiun linion de tiu ĉi bela verko.

Vi eble sciiĝis jam pri la malagrabla novaĵo, rilate al nia kara sveda[3] amiko Ingvar. Se ne, ni informu vin, ke antaŭ monato, post longa restado en hospitalo, mortis lia patro, la kara pastro Gustav.

Ni jam kondolencis la familion kaj la svedan Esperanto-asocion, kiu perdis unu el siaj plej bonaj membroj.

Ni dezirus multon ankoraŭ skribi al vi, karegaj amikoj, tamen ni iam devas ĉesi.

Ni atendas de vi, kiel eble plej baldaŭ, leteron, kun via preciza feriprogramo kaj indikoj pri la preparado de via restado en Grekujo. Vi tute ne hezitu peti de ni ĉion ajn.

Ni kisas kaj kore salutas vin
Evangelia-Vasilis

EKSPLIKOJ

— **ĉi-jare**, **ĉi-vintre**, **ĉi-somere** = en (dum) tiu ĉi jaro, vintro, somero.
— **ĉi-kune** = kune kun tio ĉi (kune kun tiu ĉi letero).

EKZERCOJ

α) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) De kio devenas la scioj de la paro Georgopulos pri Japanio?
2) Kio plej multe impresis en Grekujo la danan amikon de gesinjoroj Georgopulos?
3) Kio estas, laŭ gesinjoroj Georgopulos, plej mirinda en Japanio?
4) Kion oni povas fari, vizitante la internon de fremda lando?
5) Kion Maria pensas pri la svisaj amikoj plendantaj pro la daŭra frosto?
6) Kia estis la ĉi-jara vintro en la norda Eŭropo, kaj kia en Grekujo?
7) Kiel la svisaj amikoj de la familio Georgopulos nomas la avinon?
8) Kial la svisaj amikoj devas frue precizigi la daton de sia alveno al Samos?
9) Pri kio nova la geedzoj Georgopulos decidis sin okupi?
10) Kiu libro aparte plaĉis al la geedzoj Georgopulos?

b) Krucvorto

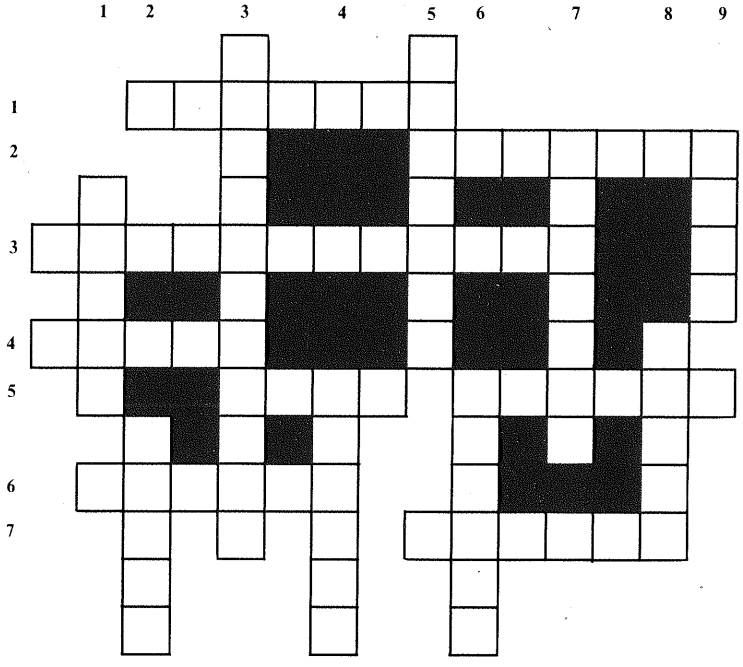

Horizontale

1. Ψιχάλα
2. Παγετός (αιτιατική, αντίστροφα)
3. Αμμοθύελλα (αιτιατική)
4. Φύσημα
5. Σύννεφο / Ομίχλη
6. Θύελλα
7. Καιρός

Vertikale

1. Χαλάζι
2. Άνεμος (αντίστροφα)
3. Αστραπόβροντο
4. Φυσάει
5. Βροντάει
6. Νιφάδα
7. Ασυννέφιαστος
8. Βροχή
9. Αστραπή (ακατάληκτο)

c) Vi kompletigu la vortojn laŭ la donata signifo:

1) sol _____ (επίσημος, γλώσσα-ψάρι, στερεός, αλληλέγγυος, διαλύω)
2) spe _____ (είδος, ειδικός, καθρέφτης, βλέπω θέαμα, σπέρμα, έμπειρος, συναλλαγή)
3) sta _____ (πάγκος, σταθμός, στάδιο, στατιστική)
4) stu _____ (σπουδάζω, φοιτητής, στούντιο, χαζός)
5) sub _____ (ξαφνικός, ουσιαστικό, αφαίρεση)
6) suf _____ (υποφέρω, αρκετός, πνίγω, επίθημα)

7) ŝmi _____ (μακιγιάρω, αλείφω)
8) ŝul _____ (οφείλω, ώμος)
9) tap _____ (ταπετσαρία, χαλί)
10) tea _____ (ομάδα, θέατρο)
11) tele _____ (τηλέφωνο, τηλεγράφημα, πιάτο)
12) temp _____ (ιδιοσυγκρασία, θερμοκρασία, κρόταφος)
13) ten _____ (σκηνή, τρυφερός, τενόρος, πειρασμός)
14) ter _____ (ταράτσα, θερμόμετρο, φταρνίζομαι, τρόμος)
15) trad _____ (μεταφράζω, παράδοση)
16) tran _____ (κόβω, ήσυχος, συναλλαγή)
17) tro _____ (τρόλλεϋ, θρόνος, βρίσκω)
18) tru _____ (επιβάλλω, κορμός)
19) un _____ (νύχι, αλοιφή, παγκόσμιος, πανεπιστήμιο)
20) ur _____ (πόλη, ουρώ)
21) val _____ (ισχύων, βαλίτσα, αξίζω, συνάλλαγμα)
22) ven _____ (πουλάω, Παρασκευή, δηλητήριο, νικώ, άνεμος, κοιλιά)
23) ver _____ (ρήμα, πράσινος, έργο πνευματικό, χύνω, κάθετος)
24) viz _____ (πρόσωπο, επισκέπτομαι)

ĉ) Vi traduku en Esperanton la jenan tekston:

«Με καταδικάσατε όχι γιατί μου έλειψαν τα επιχειρήματα, αλλά γιατί μου έλειψε το θάρρος και το θράσος, και γιατί δεν θέλησα να σας πω αυτά που με ευχαρίστηση θα ακούγατε, αν θρηνούσα και ικέτευα ή φερόμουν ανάξια στον εαυτό μου, όπως βέβαια εσείς συνηθίσατε να ακούτε από άλλους. Όμως ούτε τότε θεώρησα ότι θα έπρεπε, λόγω του κινδύνου, να κάνω κάτι ανάξιο σε ελεύθερο άνδρα, ούτε τώρα μετανοώ, που απολογήθηκα με αυτό τον τρόπο. Αντίθετα, προτιμώ να πεθάνω επειδή απολογήθηκα έτσι, παρά να ζω γιατί θα είχα απολογηθεί με άλλο τρόπο. Γιατί είτε σε δίκη είτε σε πόλεμο, ούτε εγώ, ούτε άλλος άνθρωπος δεν πρέπει να σκέπτεται να αποφύγει το θάνατο με κάθε τρόπο. Γιατί πράγματι, πολλές φορές στις μάχες είναι φανερό ότι μπορεί κανείς πιο εύκολα να αποφύγει το θάνατο, αν εγκαταλείψει τα όπλα και φύγει, ή αν κάποιος ικετέψει τους αντιπάλους του. Και σε κάθε κίνδυνο, είναι πολλοί τρόποι με τους οποίους μπορεί κανείς να αποφύγει το θάνατο, αν τολμάει να λέει και να κάνει ό,τι δήποτε»

(Πλάτωνα «Απολογία του Σωκράτη»)

---

kondamni = καταδικάζω
armi = οπλίζω
aŭdaci = τολμώ

d) Uzante la donatajn radikojn kaj taŭgajn afiksojn, prepoziciojn aŭ aliajn radikojn, vi formu en Esperanton la petatajn vortojn:

1) sekv-	(ακολουθία, επακόλουθο)
2) kompren-	(παρεξηγώ, κατανοητός, μισοκαταλαβαίνω, υπονοώ, αλληλοκατανόηση)
3) trov-	(εύρημα, ανακάλυψη, βρίσκομαι, ξαναβρίσκω)
4) ter-	(προσγειώνομαι, θάβω, υπόγειος, υπέργειος, επίγειος)
5) kor-	(άκαρδος, καλόκαρδος, εγκαρδιότητα)
6) kur-	(προστρέχω, δρομέας, κυνηγώ)
7) pren-	(αγκαλιάζω, αφαιρώ, συμμετέχω, ξαναπαίρνω)
8) vort-	(με άλλα λόγια, λεξίδιο, κατά λέξη, μονολεκτικά, σταυρόλεξο, λεξικό)
9) riĉ-	(υπέρπλουτος, φτωχαίνω, φτώχεια, νεόπλουτος)
10) rid-	(χαμόγελο, γελοίος, γελοιοποιώ)
11) loĝ-	(κατοικία, εγκαθίσταμαι, μετακομίζω, πολυκατοικία, κατοικήσιμος, πληθυσμός)
12) port-	(φορητός, μεταφέρω)
13) am-	(φιλόμουσος, ερωτεύομαι, αξιαγάπητος, ζωόφιλος)
14) manĝ-	(κολατσιό, προγευματίζω, γευματίζω, δειπνώ, παμφάγος, φαγώσιμος, ταΐζω)

e) Krucvorto

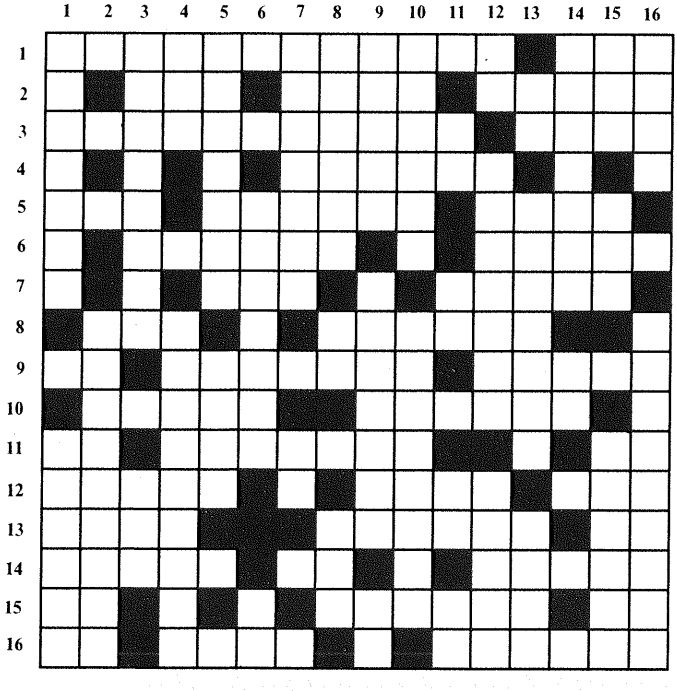

Horizontale

1) Li partoprenas la regadon de ŝtato, kiel membro de la plej alta tiacela organizaĵo / Estas ĉio ekzistanta (senfinaĵe).
2) Montra pronomo (returnite) / Zorgi por evitigi malbonon aŭ danĝeron, ŝirmi (senfinaĵe) / Multon scianta, edukita.
3) Ĝia alto dependas de la varmo / Posedigi, havigi (returnite).
4) Ĉambro, loko destinita por, ordinare infana, amuzado.
5) Sin konformi al ordono aŭ konsilo (senfinaĵe) / Subite sin montri al ies vidado, evidentiĝi (preterite) / Sporti sur neĝo.
6) Eco de persono meritanta respekton kaj amon / Restaĵo de brulaĵo (senfinaĵe).
7) Valora metalo / Siroko estas tio.
8) Plej ordinara, homa nutraĵo (senfinaĵe) / Devas esti ĉiu kuristo.
9) Ĝi montras elementon / Ordinara forirejo / Ekposedi, ekhavi (returnite).
10) Ĝi estas ankaŭ konstelacio (returnite) / Malvarmego.
11) Ĝi montras komenciĝon / Juvelŝtono (returnite, senfinaĵe) / Vorteto difinanta ĉian sekson.
12) Parto de homa membro / Linio dividanta kampojn, landojn k.a. / Limigita etendaĵo da akvo (returnite, senfinaĵe).
13) Ĉarma, entuziasmiga, surpriza / Havi ion tute propran / Interjekcio esprimanta malesperon.
14) Bone fermi (returnite) / Ĝi montras kolekton / La unua nutraĵo de la homo (returnite).
15) La konsonantoj de doto / Esprimo postulanta obeon (returnite) / Duona bato.
16) Samaj vokaloj / Ĵus aperinta, antaŭe ne ekzistanta aŭ nekonata / Teraltaĵoj.

Vertikale

1) La nigra oro / Ekĝoji, ekesprimi ĝojon aŭ kontenton.
2) Lasi ion por pli malfrua tempo.
3) Io facile dispeciĝanta / Somera frukto.
4) Parto de la buŝo (senfinaĵe) / Apartenanta aŭ partoprenanta neniun el du aŭ pli multaj interbatalantaj aŭ malsimilaj flankoj (akuzative).
5) Loĝanto de Eŭropa ĉefurbo / Plej taŭga por la produktado de vintraj vestaĵoj.
6) Ie forgesita aŭ pro diversaj kialoj ne plu posedata / Respektinda parenco (senfinaĵe).
7) Homa rajto aŭ simple eco de tute similaj inter si aĵoj, aferoj, homoj k.t.p. / Ne iu alia.
8) La tutaĵo de ĉio ekzistanta sur la tero aŭ nia tero rigardata kiel vivejo / Ĝi montras ripeton / Prepozicio montranta kaŭzon.

9) Devige akceptigi ion al iu / Instrumento produktanta alttonan sonon / Ĝi malakceptas.
10) Preciza domloko / Homo kies ĉefa okupo estas la gardado de domo.
11) Plurala finaĵo / Persona pronomo / Ĝi montras inklinon (returnite) / La konsonantoj de domo.
12) Numeralo / Montri dormemon aŭ enuon (preterite) / Tiu de la floroj estas bela.
13) Ĝi montras nur viron / Kinematografio / Mallonge aŭ provizore skribi (returnite)
14) Li ĝuas la tutan gloron (senfinaĵe) / Nedifina pronomo.
15) Elemento, plej malgranda peceto / Filo / Necesa en la banĉambro.
16) Tute necesa por la plejmulto da veturiloj, transportiloj k.s. / Ili staras aŭ moviĝas unu flanke de la alia en egala inter si distanco.

ΜΑΘΗΜΑ 40ο

LEKSIKO

akra = αιχμηρός, κοφτερός, οξύς
amori = αισθάνομαι σεξουαλική ροπή
apenaŭ = μόλις
difekti = χαλάω, καταστρέφω
elasta = ελαστικός
epilogo = επίλογος
fero = σίδηρος
fleksi = κάμπτω
fondi = ιδρύω
genio = ιδιοφυΐα
humana = ανθρωπιστικός
inko = μελάνι
instinkto = έντστικτο
jubileo = ιωβηλαίο
kateno = δεσμά
knedi = ζυμώνω, πλάθω
krei = δημιουργώ
laŭta = ηχηρός, δυνατός σε ήχο
makulo = κηλίδα, λεκές
materio = ύλη
menso = νους, διάνοια
negativa = αρνητικός
nuanco = απόχρωση
oficiala = επίσημος, έγκριτος
percepto = αντίληψη
pesi = ζυγίζω (μετ.)
planedo = πλανήτης
profeto = προφήτης
provi = δοκιμάζω
puŝi = σπρώχνω, ωθώ
rabi = ληστεύω
rara = σπάνιος
raso = φυλή, ράτσα
remi = κωπηλατώ
spaco = διάστημα
specio = είδος, κατηγορία
stoko = απόθεμα, στοκ
strukturo = δομή
substanco = ουσία
ŝanceli = ταλαντεύω, κλονίζω
ŝiri = σχίζω
tabulo = τάβλα, πίνακας
taksi = εκτιμώ, ταξινομώ, αξιολογώ
teksi = υφαίνω
tordi = συστρέφω
tubo = σωλήνας
turmenti = βασανίζω
unika = μοναδικός
velki = μαραίνομαι

TEKSTO-EPILOGO

Kara leganto,

Vi, kiu nun legas tiun ĉi tekston, la epilogon de tiu lernolibro pri la internacia lingvo Esperanto, bone jam scias, ke la valora tempo, kiun vi dediĉis al la studado de tiu ĉi lingvo, estis ne vane malŝparita.

Se vi sufiĉe diligente studis, se vi sufiĉe atente pritraktis la enhavon de tiu ĉi libro, vi nun scias, sufiĉe kontentige, ankoraŭ unu lingvon.

Vi jam bone scias, ke tiu ĉi lingvo estas same riĉa kiel ĉiu ajn nacia lingvo. Vi ankaŭ bone scias, ke tiu ĉi lingvo estas io vere ne ordinara.

En la daŭro de la tempo, kiun vi oferis al la lernado de Esperanto, vi povus lerni nur kelkajn elementojn de alia lingvo. Vi do scias, ke Esperanto, kompare kun la naciaj lingvoj estas treege pli facila, simpla kaj logika. Samtempe ĝi estas ja same kompleta kiel ĉiuj lingvoj.

La scioj, kiujn vi jam akiris estas multaj. Estas vere, ke vi bone jam scias preskaŭ la tutan gramatikon, la bazan strukturon de la lingvo, kaj tio donas al vi la eblon esprimi ĝuste vian penson.

Estas tamen vere, ke via vortstoko ne tute sufiĉas. Ĝi estas ja ne tute riĉa, almenaŭ ne tiom riĉa, kiom vi bezonus por tute bone kaj flue esprimi ĉion. Mankas al vi vortoj, sed estas preskaŭ certe, ke ĉiam mankos al vi vortoj, ĉar oni ja neniam povas lerni ĉiujn vortojn de fremda aŭ propra lingvo.

Tamen estas certe, ke en Esperanto, per la helpo de vortaro oni ja povas forigi ĉian sian leksikan mankon, ĉar sciante la tute simplan kaj regulan strukturon de la lingvo, oni povas tute ĝuste uzi ĉiun vorton, eĉ por la unua fojo rekontatan.

Persono do, kiu jam lernis sufiĉe bone tiun ĉi libron, devas nur pliriĉigi sian vortprovizon. La legado de esperantlingvaj libroj, revuoj kaj aliaj legaĵoj helpos en tio.

Tamen eĉ tio ne sufiĉas. Eĉ la plej profunda lernado de lingvo tute ne sufiĉas al persono, kiu hezitas kaj ne kuraĝas paroli en la ellernita lingvo.

Estas personoj, kiuj perfekte scias lingvon, kiuj povas ĉion kompreni kaj traduki, sed ili tute ne povas buŝe uzi tiun lingvon.

Al kio ja servas tia senfrukta kapablo?

Bedaŭrinde ĉia ajn lernolibro tute ne povas doni al tia studanto solvon. Oni devas mem akiri la kapablon uzi siajn lingvajn sciojn, kaj la sola vojo al tio estas la praktiko.

Oni tute ne hezitu praktiki, parolante kun aliaj personoj en la ellernita lingvo. La sola konsilo, kiun ni povas doni pri tiu afero, estas, ke «por paroli en ĉiu ajn lingvo, oni nepre devas rekte pensi laŭ ĝi».

Estas kompreneble, ke eĉ la plej genia kaj lerta cerbo neniam sukcesos

aŭtomate traduki de la propra lingvo en fremdan, ĉiun frazon formatan en la menso.

Persono do, kiu klopodos paroli en fremda lingvo pensante laŭ sia propra, nome tradukante vorto post vorto ĉiun sian frazon, neniam povos flue paroli en la fremda lingvo.

La tekniko estas simpla. Oni pensu nur tion, ke parolado estas la sona prezento ne de vortoj, sed de ideoj formataj en la menso, kaj aŭtomate esprimataj buŝe, dank' al la scio de la taŭgaj sonoj-vortoj.

Oni do devas tiujn ĉi ideojn mense kapti, rekte en la lingvon, kiun oni uzas, por aŭtomate ilin esprimi sone laŭ ĝi. Oni simple devas pensi rekte laŭ la lingvo, kiun oni deziras uzi.

Estas multaj personoj, kiuj hezitas kaj tute ne provas paroli en la ellernita lingvo, ĉar ili timas, ke ili parolos erare.

Alia do konsilo estas: «oni nepre uzu siajn multajn aŭ malmultajn lingvajn sciojn. Oni tute nehezite provu praktiki la lingvon, eĉ parolante neĝuste».

Estas kompreneble, ke tute ne gravas, se oni eraras, gravas nur tio, ke oni parolas. Vi do estu certa, ke sekvante tiun konsilon, vi mem baldaŭ konstatos, ke iom post iom vi parolos pli kaj pli ĝuste.

Ni povas certigi la studintojn de tiu ĉi libro, ke la ellernita materialo sufiĉas por ordinara interkomunikiĝo, por interŝanĝo de pensoj en la ĉiutaga, ordinara nivelo de interhoma diskutado.

Estas kompreneble, ke personoj, kiuj intencas perfektiĝi, povas helpe de aliaj libroj, kompletigi siajn sciojn. Taŭgaj helpiloj ja abundas.

Persono, kiu por la unua fojo provos paroli Esperanton, baldaŭ komprenos, ke tiu ĉi lingvo estas io ne ordinara. Tiu logika strukturo de la lingvo, ĝia elasteco kaj fleksebleco donas al ties la uzanto la impreson, ke li ne simple parolas en ia lingvo, sed ke li mem kreas kaj formas ĝin, ke li mem senĉese eltrovas novajn esprimsolvojn.

Preskaŭ ĉio en Esperanto estas logike kaj regule konstruita, kaj la abundaj ebloj, kiujn la lingvo donas al sia uzanto, por mem pluformi vortojn, por mem teksi, laŭ sia propra plaĉo kaj stilo, siajn esprimojn, donas al li tiun agrablan senton, ke li ne simple uzas ian senaniman komunikilon, sed ke li mem knedas sian propran lingvomaterialon.

Esperanto unue prezentas la praktikan solvon al la sendube grava problemo, kiu dum jarmiloj turmentas nian mondon.

Ĉar en nia mondo estas miloj da lingvoj, ĉar la ellernado de multaj linvoj estas afero ne ebla, ĉar la ellernado eĉ de unu fremda lingvo estas afero temporaba, tute ne simpla, ĉar la normala altrudo de la pli "fortaj". lingvoj negative[1] influas, kaj iom post iom difektas, aŭ almenaŭ serioze

1. Το επίθετο «**negativa**» σημαίνει «αρνητικός». Πρέπει κανείς να προσέξει ότι η

minacas la pli "malfortajn" lingvojn, ĉar finfine, malglaŭ tiuj ĉi abomenaj "ĉar" la homoj ne nur deziras, sed, en nia tiom malgranda mondo, nepre devas rekte interkomunikiĝi, Esperanto devas ja esti, ĝi devas oficiale[2] ekzisti, ĉar ĝi estas la sola solvo de la tutmonda lingva problemo.

Tamen ne gravas nur la praktika solvo. Tio kovras nur la materian flankon de la afero. Plej atentinda estas la morala flanko, ekzakte tio, ke Esperanto, tiu ĉi unika vojo al la vera interhoma komunikiĝo, estas la sola lingvo taŭga por la senpera, la tute libera kontakto inter alinacianoj. Estas kompreneble, ke tio, kio igas Esperanton ne nur plej taŭga, sed ankaŭ tre alloga, estas la konscio de la uzanto, ke tiu ĉi lingvo, kvankam ne gepatra estas tamen propra.

Nenia distanco ekzistas inter du alilandaj kaj alilingvaj diskutantoj, kiam ili interparolas en Esperanto.

Tio, ke la uzata lingvo same apartenas al ambaŭ, tio, ke tiu ĉi lingvo estis kreita ekzakte por tia uzado, tute neniigas la normalajn diferencojn inter alirasaj, alilingvaj, eble alikoloraj interparolantoj.

Tiel, kiel oni tute senhezite, senpripense kaj instinkte kontaktiĝas kun siaj samlandanoj, parolante kun ili en la komuna gepatra lingvo, same rekte kaj libere oni komunikiĝas kun fremduloj, pere de tiu ĉi ankaŭ komuna kaj propra lingvo.

Ekzakte tion celis la kreinto de la internacia helpa lingvo. Oferi al la homoj taŭgan rimedon, per kiu ili rekte alproksimiĝos unu al la alia, kaj, tute libere, kvazaŭ samlandanoj, interkomunikiĝos.

Tia, kaj nur tia, komunikiĝo povas forpuŝi ĉian sindetenon kaj heziton, ĉar nur dank' al tia kontakto oni povas klare vidi, ke tiuj homoj, kiujn oni konsideras «fremdaj» - ĉar ili vivas en aliaj lokoj, ĉar ili parolas fremdajn lingvojn, ĉar ili havas aliajn morojn kaj kutimojn, aliajn religiojn kaj kelkafoje alian haŭtkoloron kaj trajtojn, ĉar ili vivas laŭ diferencaj sociaj, politikaj, ekonomiaj kaj aliaj sistemoj - estas tute ne "fremdaj" Oni klare konstatos, ke tiuj "fremduloj" estas simple homoj. Homoj kun kelkaj apartaj karakterizaĵoj, tamen homoj similaj al ni, estaĵoj apartenantaj al la sama kiel ni specio[3].

αντίθετη έννοια της λέξης αυτής δεν σχηματίζεται με το πρόθημα **mal**, αλλά αποδίδεται από άλλη λέξη, την «**pozitiva**» (= θετικός).

2. Το επίθετο «**oficiala**» σημαίνει «επίσημος» με την έννοια «αναγνωρισμένος, εγκεκριμένος από υπεύθυνη αρχή» (επίσημο όργανο, επίσημος διορισμός, κανονισμός, διακήρυξη κ.λπ.).

Η λέξη «**solena**» σημαίνει κι αυτή «επίσημος», με την έννοια «εθιμοτυπικός, που χαρακτηρίζεται από επισημότητα, σοβαρότητα, πολυτέλεια κ.ά. (επίσημο ένδυμα, δείπνο, χορός, λειτουργία, ακρόαση κ.λπ.).

Η παρατήρηση γίνεται γιατί στα Ελληνικά και για τις δύο περιπτώσεις χρησιμοποιείται η ίδια λέξη «επίσημος».

3. Η λέξη «**specio**» σημαίνει «είδος» με την έννοια «κατηγορία, συνομοταξία, οικογέ-

Ili havas similajn, preskaŭ samajn interesojn. Ili, same kiel ni, suferas kaj doloras, feliĉiĝas kaj ĝojas, amas kaj amoras, penas kaj kreas. Ili havas la samajn, kiel ni, sentojn kaj bezonojn.

Milionoj da sciencistoj oferis sian tutan vivon al la metoda esplorado de la naturo, ĉar unua principo kaj plej normala intereso de la homo estas ja la ellernado de la naturaj leĝoj.

Oni jam malkovris kaj eksplikis preskaŭ ĉiujn surterajn sekretojn, ĉiujn naturajn fenomenojn. Oni jam esploris kaj ekzamenis ĉion, kio koncernas la vivon sur nia planedo. Tereno sufiĉe jam esplorita estas nun la ekstertera spaco.

Ĉu tio ĉi sufiĉas? Ĉu sufiĉas al la homoj, ke ili jam studis la ecojn de ĉia substanco, la vivon de ĉia, eĉ de la plej rara ekzistaĵo, kiam ili ankoraŭ ne povis ĝuste, "de interne" studi sian propran specion?

Ŝajnas, ke io mankas. Estas evidente, ke la observado "de malproksime" tute ne taŭgas. En tiu afero oni bezonas nek mikroskopon nek teleskopon, sed nur vastan percepton, malfermitan koron kaj precipe taŭgan komunikilon. Tiu ĉi komunikilo tute ne mankas. Ĝi estas antaŭ niaj okuloj. Kiu povas tion rifuzi?

Nun, kiam tiuj ĉi linioj estas skribataj, Esperanto travivas sian centjaran jubileon.

En la daŭro de tiuj ĉi malfacilaj cent jaroj, makulitaj de du mondmilitoj, la ideo pri la enkonduko de la komuna, internacia lingvo en nian mondon, ne velkis, sed kontraŭe plifortiĝis. En tiuj unuaj cent jaroj la Lingvo Internacia evoluis kaj perfektiĝis, tiel ke ĝi nun prezentiĝas tute senmanka, tute kompleta kaj taŭga.

Tiu ĉi periodo de cent jaroj ŝajnas longa, tamen ĝi estas nur momento en la kontinua evoluo de la homa historio kaj kulturo. Oni ja povas, kun plena certeco antaŭvidi, ke ĉu post dek, ĉu post cent aŭ kvincent jaroj, la homoj nepre detruos Babelon, ili nepre deŝiros[4] la floron, kiu odoras antaŭ iliaj nazoj.

νεια», δηλαδή δηλώνει την υποδιαίρεση ζωϊκού ή φυτικού γένους (ο παπαγάλος ανήκει στην κατηγορία —είδος— των ψιττακιδών, ο χαμαιλέων στην κατηγορία —είδος— των χαμαιλεοντιδών κ.λπ.).

Η λέξη «**speco**» είναι εντελώς άλλη και σημαίνει απλά «είδος», δηλαδή δηλώνει σύνολο όντων ή πραγμάτων με κοινές χαρακτηριστικές ιδιότητες (είδος ποτού, τι είδους άνθρωπος είναι;, διάφορα είδη καλλυντικών, φαγητών, εμπορευμάτων κ.λπ.).

Δεν πρέπει επομένως να γίνεται σύγχυση ανάμεσα στις δύο αυτές λέξεις.

4. Το ρήμα «**ŝiri**» σημαίνει «σχίζω» και αποδίδει ακριβώς την έννοια της ελληνικής αυτής λέξης και κυριολεκτικά (σχίζω το χαρτί, τα ρούχα μου = mi **ŝiras** la paperon, miajn vestojn) και μεταφορικά (μου σχίζεις την καρδιά, σχίζω τα κύμματα = vi **ŝiras** al mi la koron mi **ŝiras** la ondojn).

Όμως, η λέξη «**ŝiri**» στην Εσπεράντο έχει ακόμα την έννοια «με βία τραβάω και αποσπώ», έννοια που στα Ελληνικά αποδίδεται με διάφορες λέξεις, όπως «ξεριζώνω»,

La elpensinto kaj fondinto de Esperanto, la humana polo Lazaro Ludoviko Zamenhof (1859-1917) skribas:

"...La homoj vivas per vivo konscia, kaj senĉese celadas al sia bono. Tial, se ni scias, ke tiu aŭ alia afero promesas al la homoj grandegan kaj senduban utilon, kaj de ĝi estas por ili atingebla, ni ĉiam kun plena certeco povas antaŭdiri, ke de tiu momento, kiam la homoj nur ekturnis sian atenton al tiu ĉi afero ili jam obstine celados al ĝi, ĉiam pli kaj pli, kaj ili ne ĉesos en sia celado, ĝis ili atingos la aferon.

Se du homaj grupoj estas disigitaj unu for de la alia de rivereto, sed ili scias, ke por ili estus tre utile komunikiĝi inter si, kaj ili vidas, ke tabuloj por la kunigo de ambaŭ bordoj kuŝas tute pretaj apud iliaj manoj, tiam oni ne bezonas esti profeto, por antaŭvidi kun plena certeco, ke pli aŭ malpli frue tabulo estos metita trans la rivereto, kaj komunikiĝo estos aranĝita.

Estas vere, ke pasas ordinare kelka tempo en ŝanceliĝado. Tiel estis kun ĉiu utila ideo, tiel estis kun ĉiu utila elpensaĵo, tamen apenaŭ la homoj venis al senduba konkludo , ke la donita afero estas tre utila kaj samtempe efektivigebla, ili povis ĉiam scii antaŭe, ke pli aŭ malpli frue la afero nepre estos akceptita, ĉar tion ĉi garantias ne nur la natura inteligenteco de la homaro, sed ankaŭ ĝia inklino al sia praktika bono kaj profito..."

Kara leganto,

Estas kompreneble ke vi, pli multe ol ĉiu ajn neinformita persono, povas havi propran, klaran ideon pri la Lingvo Internacia kaj pli ĝuste kaj juste taksi[5] ĝian valoron.

Vi kredeble baldaŭ gustumos kaj rekonos la utilon, kiun Esperanto povas oferi al vi. Vi kredeble baldaŭ havos la okazon praktike uzi viajn

---

«τραβάω», «βγάζω» κ.α. (mi **ŝiras** la denton = τραβάω, βγάζω το δόντι, oni **ŝiris** lian okulon = του έβγαλαν το μάτι, li **ŝiris** al mi la harojn = μου τράβηξε, ξερίζωσε τα μαλλιά κ.λπ.). Η έννοια αυτή του ρήματος «**ŝiri**» αποδίδεται ακόμα πιο εύστοχα, όταν το ρήμα χρησιμοποιείται σε σύνθεσή του με την πρόθεση **el** (= εκ, από μέσα). Έτσι: mi **elŝiras** denton = εξάγω δόντι, mi **elŝiris** bulbon el la tero = ξερίζωσα βολβό από τη γή, oni **elŝiris** ilin el ilia patrujo = τους ξερίζωσαν —απόσπασαν— από την πατρίδα τους. κ.λπ.

Το ρήμα «**ŝiri**» έχει επίσης την έννοια της ελληνικής λέξης «κόβω», σε ότι αφορά τα λουλούδια, φύλλα κ.λπ. (mi **ŝiris** ruĝan rozon = έκοψα κόκκινο τριαντάφυλλο, mi **ŝiris** branĉeton = έκοψα κλαδάκι, κ.λπ.). Η έννοια αυτή του ρήματος «**ŝiri**» αποδίδεται ακόμα πιο εύστοχα, όταν το ρήμα χρησιμοποιείται σε σύνθεσή του με την πρόθεση **de** (**deŝiri** = αποκόβω).

5. Το ρήμα «**taksi**» σημαίνει «αξιολογώ», «διατιμώ», εκτιμώ», με την έννοια «σχηματίζω γνώμη για την αξία ενός αντικειμένου» ή «υπολογίζω την καταλληλότητα, ωφέλεια, αναγκαιότητα κ.λπ. κάποιου προσώπου ή πράγματος» (εκτιμώ τήν κατάσταση, τον κίνδυνο, τις επιπτώσεις, το εμπόρευμα κ.λπ.).

Το ρήμα «**estimi**» σημαίνει κι αυτό «εκτιμώ», αλλά με την έννοια «έχω ιδιαίτερα καλή

sciojn, kontaktante fremdajn esperantistojn. Ili estas jam sufiĉe multaj, en ĉiu angulo de nia tero. Ili, same kiel vi, iam decidis lerni Esperanton, unuj rigardante tion kiel agrablan okupadon, aliaj konciante la praktikan kaj moralan gravecon de la afero.

Vi tamen estu tute certa, ke vi ne nur iagrade lernis ian lingvon, sed, ke per tio vi metis vian propran ŝtoneton al konstruaĵo meritoplena, al kreaĵo, pri kiu la homaro rajtas esti tute fiera.

ALDONA LEKSIKO

Aldone al la tuta materialo de tiu ĉi libro, ni konsideras utile doni al la legantoj, ankoraŭ kelkajn, kredeble necesajn, nekoratajn vortojn:

absoluta = απόλυτος
aludi = υπαινίσσομαι, υποδηλώνω
ambulanco = Νοσοκομειακό όχημα
atribui = αποδίδω, καταλογίζω
aŭtoritato = αρχή, εξουσία
branĉo = κλαδί, κλάδος
brido = χαλινάρι
civilizi = (εκ)πολιτίζω
ĉerpi = αντλώ
domaĝo = κρίμα, ζημιά
ekskluziva = αποκλειστικός
eksperimento = πείραμα
fasado = πρόσοψη
fluida = ρευστός
glui = κολλάω (μετ.)
hardi = σκληραίνω (μετ.)
industrio = βιομηχανία
ĵaluzi = ζηλεύω
ĵuri = ορκίζομαι
kalumnii = διαβάλλω, συκοφαντώ
kerno = πυρήνας, κουκούτσι
konsekvenco = επακόλουθο, συνέπεια
konsoli = παρηγορώ
maŝino = μηχανή
penetri = διαπερνώ, εισχωρώ
perfidi = προδίδω
perspektivo = προοπτική
polvo = σκόνη
ponto = γέφυρα
pugno = γροθιά, πυγμή
salivo = σάλιο
seka = ξερός, στεγνός
sentimentala = (συν)αισθηματικός
ŝalti = ανάβω (φως, συσκευή κ.λπ.)
ŝelo = φλοιός, φλούδα

γνώμη για την ηθική και πνευματική αξία κάποιου προσώπου (εκτιμώ τον κύριο Α, το φίλο μου, την οικογένεια Β κ.λπ.).

Η παρατήρηση γίνεται γιατί στα Ελληνικά και οι δύο αυτές έννοιες αποδίδονται με την ίδια λέξη «εκτιμώ».

ŝnuro = σχοινί
ŝteli = κλέβω
ŝtupo = σκαλοπάτι
treni = σύρω, παρασύρω
trompi = εξαπατώ
universo = σύμπαν
vejno = φλέβα
venĝi = εκδικούμαι
veti = στοιχηματίζω
vundi = πληγώνω

EKZERCOJ

a) Vi respondu al la sekvantaj demandoj, nepre uzante plenajn frazojn:

1) Kia estas Esperanto kompare kun la naciaj lingvoj?
2) Kian eblon donas al la studantoj la ellernado de la gramatiko de Esperanto?
3) Ĉu oni povas lerni ĉiujn vortojn de fremda aŭ propra lingvo?
4) Per helpo de kio oni povas forigi siajn leksikajn mankojn?
5) Kio helpas al la pliriĉigo de la vortprovizo?
6) Kia lernolibro povas doni al studanto de fremda lingvo la kapablon buŝe uzi tiun lingvon?
7) Kiu estas la sola vojo al la akiro de parolkapablo?
8) Kiuj estas la karakterizaĵoj de Esperanto, kiuj donas al ties la uzanto la impreson, ke li mem kreas siajn esprimojn?
9) Por kio Esperanto estas la sola taŭga lingvo?
10) kio igas Esperanton tre alloga?

b) Vi metu taŭgajn demandojn al la sekvantaj respondoj:

1) La kreinto de la internacia lingvo celis oferi al la homoj taŭgan rimedon por la rekta interkomunikiĝo de alilingvanoj.
2) Jes, mi akceptas, ke Esperanto estas lingvo same riĉa kiel la naciaj lingvoj.
3) Ne, tio, ke Esperanto estas logike konstruita, igas ĝin facila.
4) Ne, mi opinias, ke mia vortprovizo ne sufiĉas, por ke mi flue esprimu en Esperanto ĉian mian penson.
5) Ne, mi opinias, ke nur internacia ligvo taŭgas por la rekta interkompreniĝo de alilinganoj.
6) Ne, mi tute ne akceptus uzi kiel internacian, iun fremdan nacian lingvon. Mi certe preferas la neŭtralan lingvon Esperanto.

7) Jes, mi akceptas, ke la enmiksiĝo de tiom multaj fremdaj vortoj en la grekan lingvon, serioze minacas ĝin.
8) Jes, mi opinias, ke Esperanto, kiel internacia lingva komunikilo, oferas grandan utilon al la homaro.
9) Jes, mi jam uzas Esperanton sufiĉe kontentige, sed mi intencas pliriĉigi miajn sciojn helpe de aliaj libroj.
10) Jes, mi estas tute certa, ke Esperanto estos iam oficiale enkondukita en la tutan mondon.

c) Vi anstataŭigu la grekajn vortojn de la sekvantaj frazoj per la respondaj vortoj de Esperanto:

1) Oni devas esti **απόλυτα** certa, ke Esperanto **θα γίνει αποδεκτή** oficiale, kiel la **μοναδική** solvo de la **παγκόσμιου** lingva problemo
2) Estas evidente, ke lia **αχαλίνωτη** ambicio **παρέσυρε** lin al konduto tute ne **αρμόζουσα** al klera kaj bone **αναθρεμένο** homo.
3) La **επίσημη** enkonduko de Esperanto en la **σχολεία** estas afero de la **Αρχών** de ĉiu lando.
4) Estas **κρίμα**, ke vi ne povis ĝuste **να εκτιμήσεις** liajn **υπαινιγμούς**, kies **επακόλουθο** estis tiu malagrabla **παρεξήγηση**.
5) Ŝi ne nur **εξαπάτησε** lin, sed ankaŭ **διέβαλε** lin vaste, **αποδίδοντας** al li parolojn, kiujn li neniam **εξεστόμισε**.
6) Li posedas tian **ανεξάντλητη** fantazion, ke tiu ĉi lia **ψέμμα** ŝajnas **σταγόνα** en oceano.
7) Eĉ **σιδερένια δεσμά** ne povos min teni **δεμένο**, ĉar mi **ορκίστηκα να ανταποδώσω** la ofendon **που έγινε** al mi.
8) Esperanto **παρουσιάζεται** al la **πολιτισμένο** mondo, kiel la unua **σκαλοπάτι** al la interhoma **προσέγγιση**.
9) Li ĵuris, ke li **θα εκδικηθεί** tiun **προδοσία**, kaj mi **στοιχηματίζω**, ke li faros tion, ĉar li estas tre **πεισματάρης**.
10) Kvankam li parolis ne tre **δυνατά**, lia voĉo havis **απόχρωση** de kolero kaj **απειλής**.
11) Li estas ne nur ŝparema, sed vere **τσιγκούνης**. Eĉ sian tablolampon ne **ανάβει** antaŭ la naŭa, ĉar li ĉiam pensas pri la alta **λογαριασμό** de la elektra **ρεύματος**.
12) **Παρά** ŝia juna aĝo, ŝi estas tiel malbela kaj malfreŝa, ke ŝi **φαίνεται** kiel **μαραμένο** floro.
13) Post tia katastrofo, nenio plu povas min **να φοβίσει**. Mi **θα επιχειρήσω** ankaŭ tion, ĉar mi bone scias, ke mi nenion jam povas **να χάσω**. Vi memoru ke homo **βρεγμένος** la pluvon ne **φοβάται**.
14) Ne sukcesinte **να κολλήσει** la rompitan **καρεκλοπόδαρο**, li decidis **να δέσει** ĝin per **σχοινί**.

15) En la glaso estis ia **ρευστή**, flavkolora **ουσία**, kiu **έμοιαζε** al vino, sed ĝi **βρωμούσε**.
16) Miaj paroloj eble **πληγώνουν** vin, tamen mi devas diri al vi la veron, ĉar vi **αρνήθηκες** tute **απερίσκεπτα** miajn konsilojn, tiel ke nun ĉiuj viaj esperoj tute **έγιναν σκόνη**.

ĉ) Vi trovu la dek erarojn de la sekvanta teksto:

«Antaŭ nia renkontiĝo, li estis jam decidanta rifuzi miajn proponojn pro ne montri al mi, ke li vere bezonas helpo el alia persono.

Mi konstatis, ke li kondutis kvazaŭ li estis infano, kio konsideras min kontraŭulon. Mi klopodis lin konvinki, ke mia helpo estas pri li valora, prezentante kiel pruvo mian ĝisnunan konduton por li».

d) Vi metu en ĝustan lokon la donatajn vortojn, por formi taŭgajn frazojn:

1) pruvi, argumentoj, de, ne, sian, pro, li, manko, senkulpecon, povis.
2) kuris, dezertaj, la, rapide, laŭte, stratoj, ambulanco, tra, sonante.
3) pugnobatojn, entuziasmaj, la, fortajn, du, krioj, de, interŝanĝadis, sub, boksistoj, spektantoj, la.
4) rivero, ŝtono, du, ponto, kaj, granda, el, bordojn, la, kunligas, la, de, larĝa.
5) mi, tia, povus, mi, perspektivo, ne, imagi, al, bona, tute, ke, prezentiĝus.

e) Uzante la donatajn radikojn kaj taŭgajn afiksojn, prepoziciojn aŭ aliajn radikojn, vi formu en Esperanton la petatajn vortojn:

1) proksim-	(πλησιάζω, ο πλησίον, πλησίασμα)
2) help-	(αβοήθητος, εμποδίζω, συντρέχτης)
3) fort-	(ενισχύω, πανίσχυρος, εξασθενώ)
4) kap-	(ακέφαλος, αποκεφαλίζω, αδειοκέφαλος, κεφαλ(άκ)ι - φαγητό)
5) mort-	(σκοτώνω, θνητός, αυτοκτονία, μεταθανάτιος, αθάνατος, επιθανάτιος)
6) mov-	(αμετακίνητος, ακίνητος, κινούμαι, κινητήρας, ακίνητο περιουσιακό στοιχείο)
7) mon-	(πορτοφόλι, πρόστιμο, κέρμα, χαρτονόμισμα)
8) kalkul-	(ανυπολόγιστος, λογαριάζω λαθεμένα, προϋπολογίζω, ξαναλογαριάζω, υπολογίσημος, υπολογιστής - όργανο)
9) lok-	(τοποθέτηση, μετατοπίζω, τοποθετούμαι)
10) lev-	(ύψωση, ανατολή ηλίου, υψώνομαι, ανυψωτής)

f) Vi elektu la taŭgan prepozicion:

1) Li eliris (de, el) sia domo kaj eniris (en, al) sian aŭton.
2) La tuta familio sidante (al, ĉe) la tablo tagmanĝis (kun, en) granda apetito.
3) Li kutimas skribi (per, kun) nigra inko (en, sur) kolora papero.
4) Li aĉetis ĉapelon (pri, por) sia patro.
5) Li iras tre frue (al, en) sia oficejo (kun, per) taksio.
6) Hieraŭ mi manĝis (en, ĉe) mia amiko Kostas.
7) Li ĵetis ŝtonon (por, kontraŭ) siajn malamikojn.
8) Li trinkis glason (da, de) brando.
9) Li donis al ĉiu (de, el) la infanoj (laŭ, po) du monerojn.
10) Mi tute ne volas eĉ pensi (pro, pri) li, kiu tiom (de, da) suferoj kaŭzis al mi.
11) La libro estas (sur, super) la tablo.
12) Por eviti lin, mi pasis (de, tra) la ĝardeno, kaj mi kaŝis min (en, al) la arbaro.
13) Mi atendos vin (ĝis, al) la deka, (en, al) tiu ĉi loko.
14) Li ne venis (pro, por) la pluvo.
15) Vi faru do (kun, laŭ) miaj konsiloj.
16) Mi alvenis tiel rapide, ĉar mi ne haltis (ĉe, al) mia hejmo, sed mi venis rekte (per, de) mia laborloko.
17) Mi deziras kafon (krom, sen) sukero, sed (al, kun) lakto.
18) Mi ekkonis lin (dum, en) mia restado (al, en) Tesaloniki.
19) Mi ekkonis lin (en, al) la domo de mia fratino (ĉe, en) Tesaloniki.
20) Mi amas lin (pri, malgraŭ) liaj mankoj.
21) Li akceptis lin (en, kun) plezuro.
22) Ŝi atendis lin senpacience (sur, ĉe) la pordo.
23) Mi ne restos longe, mi venis nur (dum, por) kelkaj minutoj, (pro, por) diri al vi tion.
24) Mi rigardis (per, tra) la fenestro (al, en) la senluman salonon.
25) Li sendis (en, al) ŝi donacon (por, pro) ŝia festo (de, per) la poŝto.

g) Krucvorto

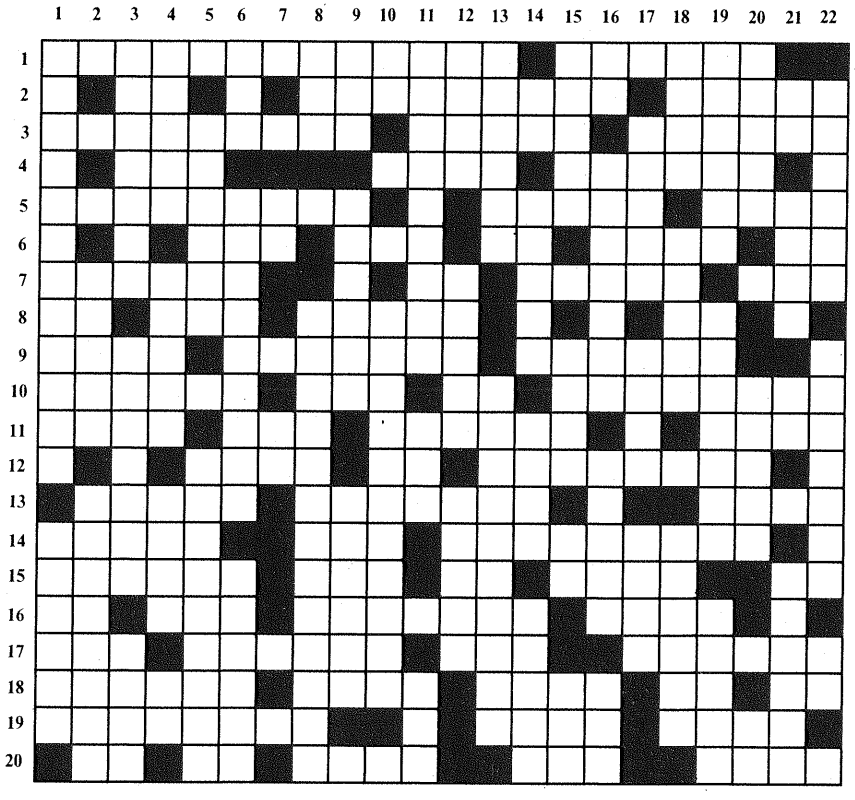

Horizontale

1. Ĝi troviĝas inter du horizontaj punktoj — Io neŝatata de neobeemuloj.
2. Ĝi montras elementon — Fina laborado de terkultivistoj — Ĝi apartenas al aktoro (akuzative)
3. De tio dependas la bela aspekto de domo, salono, butiko kaj ceteraj lokoj — Sinsekvo de ŝanĝiĝantaj aŭ kune ekzistantaj ecoj, koloroj, formoj k.a. — Io rigardata kiel la plej alta, la plej perfekta.
4. Iu, kelkaj aŭ multaj homoj — Mezuri pezon — Konfesi aŭ rimarki, ke iu aŭ io estas jam konata.
5. Denove dispeciĝi — Ankaŭ ĝi estas medikamento — Tranĉa, pika.
6. Elemento — Parto de la vizaĝo (senfinaĵe) — La vokaloj de bone — Ĝin meritas neobeemulo aŭ kulpulo (returnite) — Ĝi montras objekton

7. Sameco inter diversaj aferoj — Verba finaĵo — Laŭta, subita voĉsono (akuzative) — Valora metalo
8. Ĝi malakceptas — Ne multe — Nemovebla havaĵo — Ĝi montras instrumenton.
9. Turni en alian aŭ konraŭan direkton (senfinaĵe, returnite) — Prefero inter du aŭ pli multaj aferoj, objektoj k.c. (akuzative) — Bongusta dekkrura marbesto.
10. La nemateria parto de la homo (akuzative) — Pronomo uzata nur en la tria persono (akuzative) — Numeralo — Abunde fluanta rivero (akuzative).
11. Unu el la ok egalaj partoj de io (senfinaĵe, returnite) — Granda en unu direkto (senfinaĵe) — Plibeligo — Havaĵo de novedzino.
12. Objekto de la penso — Ĝi montras ne nur unu sekson — Mallaŭda, hontiga vorto (akuzative).
13. Ĝi troviĝas sub la haŭto — Lingvo de kiu devenis la germana, angla kaj aliaj lingvoj (la unua litero estas ĝ) — Distingi per unu vorto personon aŭ objekton.
14. Posedigi (prezence, returnite) — Participa finaĵo — Domo de religiaj soluloj (akuzative).
15. Komenci batali kontraŭ iu aŭ io (preterite) — Unu metalo (senfinaĵe, returnite) — Ne iu alia (returnite) — Meti ion pli alte (volitive) — Ĝi montras ion difinitan.
16. Same kiel en 8 horiz. a — Tempo pasinta ekde la naskiĝo (returnite) — Trinki, tamen ne akvon (prezence) — Oni produktas el ĝi ne nur teksmaterialon sed ankaŭ oleon.
17. Skribmaterialo (senfinaĵe, returnite) — Pacienca tolero — Same kiel en 4 horiz. a — Cilindroforma ilo, malgranda.
18. Terspaco — Nea pronomo (senfinaĵe) — Speco de moderna muziko — Prepozicio (returnite) — La konsonantoj de rolo.
19. Tiu, kiu intencas ekbatali kontraŭ io — Seksa amo kaj pasio (senfinaĵe) — Oni trovas ĝin en dezerto.
20. Verba finaĵo — Stranga konsonanto — Rifuzo, malakcepto (akuzative) — Same kiel en 4 horiz. a — Ĝi estas kaptata de la oreloj.

Vertikale

1. Loĝanto de eŭropa lando — Ĉio religie respektinda.
2. Plej interna parto de io — Ĉeneto, malgranda ligilo.
3. Celo de ĉia atleto — Socia sistemo en kiu regas plena malordo (returnite) — Moviĝi, sin direkti (prezence).
4. Sufokiĝo en akvo — En la muziko ĝi koncernas la daŭron de la notoj — Ege malmola, surtera aŭ enmara ŝtonego — Ĝi montras komencon.
5. Ĝi servas al la atingo de celo — Aŭtoktonoj.

6. Pronomo demandanta pri eco — Piedirado — Vasta ĉambro.
7. Nedifina pronomo — Same kiel en 18 horiz. ĉ.
8. Same kiel en 3 vertik. c, sed infinitive — Vidindaĵo kaj amuzejo ne nur por infanoj (akuzative).
9. Kreinto de ĉio — Precize sciigi — Ĉiam.
10. Same kiel en 4 vertik. ĉ — Scienco pri la moroj kaj kulturoj de popoloj (akuzative).
11. Ĵus ligita per ordinare agrablaj katenoj — Movi ian akvoveturilon (senfinaĵe) — Same kiel en 7 vertik. d, sed akuzative.
12. Ekmoviĝi alten (senfinaĵe, returnite) — Same kiel en 20 horiz. d, sed akuzative — Persono tre amata.
13. Filo de Atreo al kiu mankas unu vokalo — Estas ofte sovaĝa besto.
14. Nedifina pronomo (returnite) — Senpera — Ne fremda (akuzative) — La malnova nomo de Tajlando.
15. Ĝi estas kaptata de la nazo — Haltiga interjekcio — Ĝi montras direkton — Oni portas ĝin ĉirkaŭ la talio (senfinaĵe).
16. Unu konsonanto — Amanta nur sin mem — Tre ordinara ina hebrea nomo — Kovri per io tre valora.
17. Sankta pentraĵo — La tuto de la manieroj per kiuj homaj verkoj esprimas la belon — Intence ne renkonti, tuŝi, alproksimiĝi (senfinaĵe).
18. Regula kaj normala sido, meto, funkcio k.c. — Ne havanta sian similaĵon (adverbe) — Ne aĝa persono.
19. Ĉeso de la funkciado de aparato (akuzative, returnite) — La ĉefurbo de eŭropa lando — Konformiĝi al ies volo aŭ ordono (prezence).
20. Kaŭzo (returnite) — Nuanco de voĉo aŭ koloro (akuzative) — Duona zono.
21. Konjunkcio — Malofta — Senkapa kaj senpieda noto — Mezurunuo de kvanto (akuzative).
22. Io antaŭe ne sciigita — Sennoma — La sama konjunkcio kiel en 21 vertik. a.

ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ
ŜLOSILO

ΜΑΘΗΜΑ 1ο

ΑΣΚΗΣΗ α

αλχεμίο, άνταου, αουτούνο, μπαλαλάικο, τσιέλο, ντολικοτσεφάλο, ντεζόρι, ντιστάντσο, έντζο, εκσπλόντι, εουνταϊμονίσμο, εχίντνο, φελίτσα, φίσο, γκενούο, τζόγια, χιμέρο, ιναουγκούρι, γιούγκο, ζούρι, λαρίνγκο, μαριχουάνο, παρέντσο, ρίνγκο, σεκτσίο, σάουμο, στόνο, τεστούντο, βέλκι, ζέμπρο.

ΑΣΚΗΣΗ β

almenaŭ, aprobi, adjektivo, bedaŭri, ciklono, dekoracio, escepti, faŭno, foceno, gorĝo, gajni, ĝusta, jasmeno, kajero, koncerni, ligno, majonezo, operacio, peco, revolucio, sieĝi, stacio, trotuaro, vigla, zumi.

ΜΑΘΗΜΑ 2ο

ΑΣΚΗΣΗ α

αγκράμπλα, αντίαου, αβαντάτζο, μπενζόλο, τσαρλατάνο, ντιστσίπλο, ντιφερέντσι, ντούσο, εκσκλουζίβα, εκζεκούτι, ευκαλίπτο, φάλτσι, φασίσμο, φουνκτσίο, χιμπίσκο, χάλτι, ζελέο, κβάζαου, λεκσικόνο, νούκσο, οργανίσμο, πάστι, πόσο, σέτζο, σάτι, σίλντο, τεγκμέντο, τράντσι, ούρμπο, βίσι.

ΑΣΚΗΣΗ β

anarkio, jam, cifero, edelvejso, ĉevalo, alianco, gazeto, ŝpari, ekzerci, fajro, ŝlosi, ekvatoro, gliti, ankaŭ, ĉielo, rifuĝi, rifuzi, ĵeti, fizionomio, regno, nervo, ambaŭ, jupo, flamengo, kuŝi, kulturi, inkognito, spaco, fajfi, jes, utila, vaporo, dediĉi, ĵaŭdo, manĝaĵo, tajli.

ΑΣΚΗΣΗ γ

neŭtra, vira, neŭtra, neŭtra, ina, vira, neŭtra, neŭtra, neŭtra, vira, neŭtra, vira, neŭtra, neŭtra, ina, neŭtra, neŭtra, vira, ina.

ΜΑΘΗΜΑ 3ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. granda domo / 2. bela floro / 3. alta arbo / 4. varma suno / 5. dika elefanto / 6. forta vino.

ΑΣΚΗΣΗ β

libro: malnova, bela, malgranda, maldika, bona
aŭto: malnova, bela, malgranda, forta, bona, malplena, pura
virino: juna, bela, forta, maldika, bona, pura.

ΑΣΚΗΣΗ γ

homo: maljuna, maldika, feliĉa, dika, bela, forta, pura, malfeliĉa, alta, malbona

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. La bela kaj varma suno / 2. La malgranda, nova aŭto / 3. La alta kaj forta viro / 4. La malgranda, malplena kaj pura domo / 5. La malbelaj, malpuraj elefantoj / 6. La granda, maljuna arbo.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Li estas homo feliĉa kaj malnova bona amiko / 2. La vino estis forta sed bona / 3. La malnova dika libro estas bona sed granda / 4. La amikoj estas malfeliĉaj homoj / 5. La malamiko estas forta / 6. Ĝi estas libro malnova / 7. Ni estos fortaj / 8. Vi estas bona homo.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. Ήταν όμορφος και δυνατός άνδρας / 2. Ήταν αυτοκίνητο παλιό αλλά μεγάλο και δυνατό / 3. Αυτή ήταν λεπτή και ψηλή γυναίκα / 4. Αυτοί ήταν καλοί άνθρωποι αλλά κακοί φίλοι / 5. Αυτή ήταν νέα και όμορφη αλλά βρώμικη / 6. Θα είναι όμορφα λουλούδια και ψηλά δέντρα / 7. Αυτή ήταν νέα και δυνατή αλλά αυτός ήταν χονδρός και γέρος.

ΜΑΘΗΜΑ 4ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1) Sinjoro Vasilis kai sinjorino Evangelia havas filojn kaj filinon.
2) La familio de sinjoro Vasilis estas granda.
3) Eleni studas arkeologion, sed ŝi amas ankaŭ la muzikon.
4) La knaboj kantis, kaj la knabinoj ludis gitaron.
5) Maria estas filino de sinjorino Evangelia.
6) La violono kaj la gitaro de Kostas apartenas al la tuta familio.
7) Kostas rigardis ŝin, kaj ŝi kantis.

ΑΣΚΗΣΗ β

Ο κύριος Βασίλης έχει μεγάλη οικογένεια και μεγάλο αλλά παλιό διαμέρισμα στην Αθήνα. Στο μεγάλο και καθαρό σπίτι του κύριου Βασίλη κατοικεί ολόκληρη η οικογένεια· οι γιοι, η κόρη και επίσης η γριά γιαγιά.

Κατοικούν πολλοί άνθρωποι στο ζεστό σπίτι του Γεωργόπουλου. Το διαμέρισμα είναι γεμάτο. Στο όμορφο σπίτι είναι καλό βιολί και παλιά κιθάρα.

Ο Κώστας παίζει κιθάρα και τραγουδάει. Η μητέρα επιθυμεί να τραγουδάει, αλλά έχει άσχημη φωνή. Επιθυμεί να κοιτάει ολόκληρη την οικογένεια και είναι ευτυχισμένη.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1) Sinjoro Vasilis havas familion kun multaj membroj.
2) La maljuna sinjorino Paraskevi estas patrino de sinjorino Evangelia kaj avino de Maria.
3) Kostas deziras vivi kun la bela Eleni.
4) En la granda apartamento loĝos la tuta familio de Nikos.
5) Kostas deziras lerni muzikon, sed Eleni deziras esti kun li.
6) La tuta malnova apartamento apartenas al la membroj de la familio.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1) Ŝi havas belan voĉon.
2) Ŝi loĝas en apartamento.
3) Li deziras ludi gitaron.
4) Mi amas ŝin.
5) Ili vivas en domo.
6) Vi studas muzikon.

7) Ŝi estas bela.
8) Ĝi apartenas al vi.
9) Li kantas kun ŝi.
10) Ili lernas arkeologion.
11) Li estas studento.
12) Ni parolas Esperanton.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Mi amas ŝin / 2. Ili amis lin / 3. Ili amos vin / 4. Li amis ŝin / 5. Ŝi amas min / 6. Vi amis nin / 7. Ili amis ĝin / 8. Ili amas nin / 9. Ŝi amos vin / 10. Vi amis lin / 11. Ĝi amos min / 12. Vi amis ilin / 13. Mi amos ilin / 14. Ni amis ilin / 15. Ni amas vin.

ΑΣΚΗΣΗ στ

Koŝtas vivas en Ateno, en granda apartamento, kun granda familio. Li deziras kanti kun fraŭlino Eleni. Patro de Kostas estas sinjoro Vasilis. Li ludas violonon, kaj li havas belan voĉon.

ΜΑΘΗΜΑ 5ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Mi amas viajn amikinojn. / 2. Ili amis ŝian amikon / 3. Vi amas niajn amikojn / 4. Ŝi amis mian amikinon / 5. Vi amos vian amikinon / 6. Li amas niajn amikinojn / 7. Mi amis iliajn amikojn / 8. Ili amos ŝiajn amikinojn / 9. Ni amis liajn amikojn / 10. Ĝi amis miajn amikinojn.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. enirejo / 2. virinejo / 3. vinejo / 4. kuirejo / 5. observejo / 6. gardejo / 7. divenejo / 8. ĉapelejo / 9. florejo / 10. soldatejo.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Ŝi ĝenas lin / 2. Ĝi interesas lin / 3. Ŝi memoras ĝin / 4. Ŝi ricevas ĝin / 5. Li havas ĝin / 6. Ŝi studas ĝin / 7. Ŝi rigardas lin / 8. Ŝi lernas ĝin / 9. Ĝi ŝatas ĝin / 10. Ŝi lavas lin.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Vi lavos vin / 2. Mi lavas min / 3. Vi razas vin / 4. Ŝi lavos sin / 5. Li

razas sin / 6. Ni razas nin / 7.Ili razis sin / 8. Vi lavas vin / 9. Ĝi lavis sin / 10. Vi lavos vin / 11. Mi razos min / 12. Li razis sin / 13. Ni lavis nin / 14. Ĝi lavos sin.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. La patron interesas ĉefe la komerco, sed ankaŭ la muziko / 2. Kostas kantas bele kaj agrable / 3. La ĥora muziko estas bela / 4. La bankaj laboroj estas ĉefe komercaj / 5. Nikos prefere ŝatas la nunan, modernan muzikon / 6. La oficejo de la patro estas tute ordinara / 7. La matena laboro estas agrabla / 8. La antaŭa domo estas brua / 9. La paroloj de Kostas kaj lia rigardo estis malagrablaj / 10. La vivo estas bela en la patra domo.

ΜΑΘΗΜΑ 6ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Mi rigardis ŝian grandan domon / 2. Vi memoras mian grandan domon / 3. Ŝiaj fratoj preferas sian domon / 4. Ili rigardas la domon de siaj amikoj / 5. Ni memoras la domojn de niaj amikoj / 6. Vi preferos la domon de mia filino / 7. Li rigardas sian domon / 8. Ŝi preferis la domon de sia filo / 9. Ili deziras lian grandan domon / 10. Liaj fratinoj preferis mian domon / 11. Ili rigardos vian grandan domon / 12. Ĝi deziros sian domon / 13. Lia frato preferas nian domon.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Li diris al ili, ke ili devas ami sian patron / 2. Li diris al ili, ke li devas ami sian patron / 3. Li diris al ili, ke li devas ami ilian patron / 4. Li diris al ili, ke ili devas ami lian patron.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Nikos / 2. Kostas / 3. Kostas / 4. la fratoj.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Maria, Kostas / 2. Kostas, Maria kaj amikinoj / 3. Kostas, Kostas / 4. Maria, Maria kaj amikinoj.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Kostas parolis kun sia frato kaj lia amiko / 2. Kostas parolis kun sia frato kaj sia amiko / 3. Kostas komprenis, ke Nikos multe amas lian amikon / 4. Kostas komprenis, ke Nikos multe amas sian amikon / 5. Kostas vidis, ke Nikos havis la gitaron de sia amiko / 6. Kostas vidis, ke Nikos havis la gitaron de lia amiko

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. Nikos, Kostas / 2. Kostas, Nikos / 3. Nikos, Nikos / 4. Kostas, Kostas.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

1. Nikos kaŝas sin en lia ĉambro / 2. Nikos kaŝas lin en lia ĉambro / 3. Nikos kaŝas lin en sia ĉambro / 4. Nikos kaŝas sin en sia ĉambro.

ΑΣΚΗΣΗ η

1. sin, lia / 2. lin, sia / 3. lin, lia / 4. sin, sia.

ΑΣΚΗΣΗ θ

1. dek unu / 2. dek ok / 3. tridek du / 4. cent dek unu / 5. ducent kvardek ses / 6. sescent dek kvin / 7. mil ducent dek du / 8. du mil okcent dek kvin / 9. ok mil dek ses / 10. dek unu mil sescent sepdek sep / 11. dudek kvin mil okcent okdek kvin / 12. kvindek kvar mil kvincent sepdek ok / 13. cent dek unu mil sepcent dek du / 14. ducent ok mil tricent dudek ses / 15. sepcent okdek naŭ mil kvarcent sepdek du / 16. naŭcent naŭdek naŭ mil naŭcent naŭdek naŭ.

ΜΑΘΗΜΑ 7ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Kostas ne povis iri al sia lernejo / 2. mi parolis ne pri li, sed pri vi / 3. Nikos ne kaŝis sin, sed li preferis ne paroli al li / 4. Ŝi ne ŝatas la modernan muzikon / 5. Mi vidis viajn amikojn, sed ne vian fraton / 6. Mi ne povas ne paroli / 7. Kostas ne iras al sia lernejo per aŭtobuso / 8. Kostas iras al sia lernejo ne per aŭtobuso, sed per taksio / 9. Mi vidos vin sed ne nun / 10. La avino ne ricevis sian pension.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. per / 2. per / 3. pri / 4. por / 5. por / 6. pri / 7. pro / 8. per / 9. per / 10. pro.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. da / 2. da / 3. da / 4. de / 5. da / 6. de / 7. da / 8. de / 9. de / 10. da / 11. de / 12. de.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Mi trinkis multan akvon / 2. Kelka vino estas en la glaso / 3. Sufiĉaj homoj estis sur la strato / 4. Multaj junaj personoj ŝatas la modernan muzikon / 5. Mi manĝis malmultan viandon / 6. Sufiĉa varmo estis en la ĉambro / 7. Estis multa bruo en la ĝardeno / 8. Li manĝis multajn pomojn / 9. En la ĝardeno estis kelkaj altaj arboj / 9. sufiĉaj aŭtoj pasis sur la avenuo.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Maria parolis pri li per belaj paroloj / 2. Mi venis por vidi vin kaj por paroli al vi / 3. Pro multa laboro li ne povis iri al la muzeo / 4. Kostas iras al la lernejo por lerni muzikon / 5. Pro sia granda amo al sia familio, li tute ne zorgas pri si / 6. Li ne volas paroli pri siaj amikoj, sed li zorgas pri ili per sia tuta forto / 7. Li parolis per forta voĉo pri siaj interesoj / 8. Pro la malvarmo li promenis rapide / 9. Mi ne parolos pri la patrino, tamen por mi ŝia filino estas tre bona / 10. Li parolis al ŝi per kantoj, pri sia amo.

ΑΣΚΗΣΗ στ

Li manĝis pecon da viando kaj trinkis kvanton de la forta vino. Peco da viando estis sur la tablo, kaj kvanto de la forta vino estis en glaso de akvo. Tamen la glaso de akvo estis por li tre granda. Li ordinare trinkas kelkajn glasojn da vino, sed li preferas trinki ĝin en glaso de vino, ne en glaso de akvo.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

Kostas parolis al siaj amikoj **pri sia** familio. Li parolis **multe pri** sia frato, kaj li diris pri li, ke li estas **tre** bona kaj interesa homo. Li ne povis kaŝi **sian** grandan intereson **pri** Nikos kaj pro **sia** granda amo, li diris, ke Nikos estas **por** li **lia** tuta familio.

ΑΣΚΗΣΗ η

1) 1.800 / 2) 2.836 / 3) 74.894 / 4) 96.302 / 5) 147.758 / 6) 440.543 / 7) 908.003 / 8) 1.268.741 / 9) 3.840.995 / 10) 5.000.011

ΑΣΚΗΣΗ θ

1. okdek nau / 2. cent sesdek ok / 3. tricent naŭdek sep / 4. sepcent okdek ses / 5. kvar mil kvincent naŭdek ses / 6. sep mil sescent dek du / 7. naŭ mil okcent dek unu / 8. dek kvar mil okcent naŭdek ses / 9. kvindek ok mil sepcent tridek du / 10. okdek naŭ mil sepcent kvindek tri / 11. kvarcent sesdek sep mil naŭcent okdek unu / 12. sepcent kvindek naŭ mil ducent kvardek ok / 13. naŭcent dek unu mil okcent sepdek sep / 14. unu milionо kvincent kvardek tri mil okcent naŭdek kvar / 15. tri milionoj tri mil okdek / 16. dek milionoj okcent dek unu mil naŭcent unu.

ΜΑΘΗΜΑ 8ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. neniu / 2. iom / 3. tiam / 4. ĉiel / 5. kiel / 6. ies / 7. kiom? / 8. nenio / 9. iu / 10. kia? / 11. kial / 12. ĉie / 13. ĉio / 14. ial / 15. kiu? / 16. kiom / 17. ĉies / 18. tial / 19. nenie / 20. ĉia / 21. ties / 22. kiam? / 23. tio / 24. kiel? / 25. nenies / 26. ie / 27. kio / 28. ĉiom / 29. neniam / 30. kia.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. kies? / 2. ĉiam / 3. tiu / 4. io / 5. kiam / 6. tie / 7. neniom / 8. ia / 9. kies / 10. tiom / 11. kial? / 12. ĉies / 13. nenia / 14. kiu / 15. kie? / 16. tiel / 17. iam / 18. ĉiu / 19. ĉial / 20. neniel / 21. tia / 22. kio? / 23. kie / 24. iel.

ΑΣΚΗΣΗ γ

kiam / kiu / kie / kiel

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Kostas neniam iras al la rernejo per taksio / 2. Kiam Kostas ludas violonon, li parolas al neniu / 3. Kostas manĝis nenion / 4. Kostas nenie vidis sian fraton / 5. Kostas amas nenian muzikon / 6. Nikos neniel povas lerni muzikon.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Kio estas Eleni? / 2. Kie estas Eleni? / 3. Kia estas Eleni? / 4. Kion lernas Eleni? / 5. Kiom da fratoj havas Eleni? / 6. Kies estas la bela ĝardeno? / 7. Kiam Eleni legas? / 8. Kial Eleni legas? / 9. Kiun amas Eleni? / 10. Kiom laboras Eleni? / 11. Kiel laboras Eleni?

ΑΣΚΗΣΗ στ

tiu, kiu, tie, tiel, ĉiuj, kiam, neniu, tio, tiel, ie, tial, iu, kie, kies, tiom, tion, ĉiel, iam, tiam, kial, tiel, kia, tian, neniam.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

1. Kostas Georgopulos estas juna viro (homo, studento) / 2. Kostas Georgopulos estas studento de muziko / 3. Kostas estas bona (bela, interesa, alta) homo / 4. La domo de Kostas estas sur la strato Agiu Meletiu / 5. Kostas studas muzikon / 6. Kostas havas gitaron, ĉar li studas muzikon / 7. La gitaro estas de Kostas / 8. Kostas amas la muzikon multe / 9. Kostas kantas bele / 10. Kostas iras al sia lernejo en la mateno.

ΑΣΚΗΣΗ η

«Kostas ĉie, kie li estas, parolas ĉiam pri la muziko. Li amas tiel multe la muzikon, ke, kiam li parolas gri ĝi, li estas feliĉa. Eleni, kiu estas studentino de Arkeologio, neniam parolas pri siaj interesoj. Sinjoro Vasilis, en la banko, kie li laboras, havas ĉiajn amikojn. Li parolas kun ili pri ĉio. Liaj interesoj estas multaj, kaj tial li estas agrabla amiko al ĉiuj. Nikos parolas pri nenies la aferoj. Tiel li havas malmultajn amikojn. Sinjorino Evangelia havas ĉie nur amikojn. Ŝi ĉiel helpas la homojn, kaj tiel ĉiuj amas ŝin kaj volas esti ŝiaj amikoj»

ΜΑΘΗΜΑ 9ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. kvina / 2. dek unua / 3. dudeka / 4. okdek oka / 5. cent unua / 6. tricent tridek tria / 7. sepcent sesdek dua / 8. naŭcent okdek kvara / 9. mil deka / 10. tri mil kvincent sepdek naŭa.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Nikos estas la dua nepo de sinjorino Paraskevi. / 2. Mi legis lian trian

libron. / 3. La unuan fojon mi ne vidis lin. / 4. Unue vi devas razi vin. / 5. Septembro estas la naŭa monato. / 6. Mi iras al la muzeo la unuan Lundon de ĉiu monato. / 7. La lastajn dek tagojn de Aŭgusto mi ne laboras. / 8. Dimanĉe mi estas feliĉa. / 9. Ĉiun Mardon mi manĝas nenion.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Estas la deka kaj dek. / 2. Estas la tria kaj dudek. / 3. Estas kvin minutoj antaŭ la dek dua. / 4. Mi foriros je la kvina kaj dudek kvin. / 5. Kvin minutojn antaŭ la kvara mi foriros. / 6. Mi iras al la ĝardeno ĉiun Dimanĉon je la sepa kaj tridek. / 7. Estas la dudek unua kaj dudek. / 8. Mi demandis ŝin, ĉu ŝi scias kioma horo estas. / 9. La patro foriros je la dek oka kaj kvardek. / 10. Estas la oka kaj kvardek kvin, sed ankoraŭ vi ne foriris. Ĉu ne? / 11. Kioma horo estis, kiam vi foriris? / 12. Estis malmultaj minutoj post la dek unua, kiam li foriris, ne estis ankoraŭ la dek dua.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Iu diris, ke tiu, kiu ne trinkas ĉiun tagon unu glason da vino, estas malfeliĉa. / 2. Tiam li demandis ŝin, ĉu ŝi scias, kial la patrino diris nenion. / 3. Ĉio estis bela en la ĝardeno, kie mi estis ĉiam kun ŝi, kiel vi ĉiuj scias. / 4. Mi zorgos ĉiel helpi ĉiujn tiujn homojn, kiuj bezonas mian helpon. / 5. Kial vi ne diris al mi, ke neniu sciis, kiam kaj kie vi estos? / 6. Kion vi diris? Ĉu vi ne scias do, ke tiaj paroloj ĝenas la homojn, kiuj tiom multe vin amas? / 7. Io ĝenis ŝin. Mi ne scias kio, tamen ŝin ĉio ĝenas. / 8. Kiaj paroloj! Vi devas scii, ke ĉiam vi bezonos ĉies (la) helpon, kaj ke vi devas neniel forgesi tiajn aferojn.

ΑΣΚΗΣΗ ε

iu / kies / forgesis / iam / ĉio / kiam / tiu / kiu / ĝin / ĉiel / ĝian / devas / ke / ĉia / por / unu / por / tiel / ne / per / nur / rigardo / kio / vere / por / ili / ĉiuj / ĉion / tiel / duan / scios / kio / kio / ne.

ΑΣΚΗΣΗ στ

«Mi parolis pri tiu afero per tiaj maldolĉaj paroloj, ĉar mi scias, ke pro ĝi mi devas nun forgesi ĉiujn tiujn horojn, kiuj por mi estis tiel belaj».

ΜΑΘΗΜΑ 10ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. antaŭdiri / 2. ĉeesti / 3. ĉirkaŭrigardi / 4. interparoli / 5. malligi / 6. malofle / 7. kontraŭdiri / 8. foresti / 9. antaŭvidi / 10. senfina / 11. gastejo / 12. malfermi.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. vasta / 2. granda / 3. longa / 4. simpla / 5. agrabla / 6. longa / 7. interesa / 8. facila / 9. bela / 10. bona.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. akceptas / 2. amas / 3. ŝatas / 4. fermas / 5. aŭskultas / 6. servas / 7. bezonas / 8. deziras / 9. vizitas / 10. legas.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. La apartamento de la familio Georgopulos estas sufiĉe vasta. / 2. La domo de la familio havas multajn ĉambrojn. / 3. Ne, la membroj, de la familio estas multaj. / 4. La antaŭĉambro estas ne sufiĉe vasta. / 5. La familio akceptas siajn amikojn en la salono. / 6. La koridoro estas longa. / 7. La koridoro kondukas al la ceteraj ĉambroj. / 8. La familio manĝas en la kuirejo. / 9. Sinjorino Evangelia kuiras en la kuirejo. / 10. La fratino de sinjorino Evangelia kun sia familio loĝas en Tesaloniki, kaj la du fratoj de sinjoro Vasilis kun siaj familioj loĝas en Larisa. / 11. Sinjoro Vasilis razas sin en la banĉambro. / 12. La avino dormas en sia dormoĉambro.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. La kuirejo de la domo estas tiel vasta, ke la familio manĝas en ĝi. Pro tio en la kuirejo estas tre granda tablo kaj ses seĝoj. / 2. En la fundo de la koridoro, dekstre, estas ankoraŭ du dormoĉambroj kaj maldekstre la banĉambro. / 3. Por televidi, Kostas devas pasi tra la koridoro kaj iri al la dua ĉambro maldekstre. / 4. Kiam sinjoro Vasilis revenas de sia laboro, iras unue al la banĉambro kaj poste al sia dormoĉambro. / 5. Kiam la familio manĝas, ĉiuj ĝiaj membroj sidas ĉirkaŭ la granda tablo en la kuirejo. / 6. Kostas tre malofte vizitas siajn parencojn en Larisa. Li preferas iri al Tesaloniki, ĉar li multe ŝatas tiun urbon.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. amuzas nin / 2. legas / 3. parolas / 4. demandas / 5. oferas / 6. amas / 7. ĝenas / 8. laboras / 9. demandas / 10. zorgas.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

1. Ĉu vi dormas longe? / 2. Kion vi diris? / 3. Ĉu via familio havas multajn membrojn? / 4. Ĉu vi komprenis min? / 5. Ĉu vi ŝatas la modernan muzikon? / 6. Ĉu vi vidis mian patron en la muzeo? / 7. Ĉu vi uzas aŭtobuson por iri al via lernejo? / 8. Ĉu viaj parencoj loĝas en Tesaloniki? / 9. Ĉu vi eksplikos al mi, kial vi foriris tiel frue? / 10. Ĉu vi povas akcepti miajn parencojn en via domo?

ΜΑΘΗΜΑ 11ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Kostas renkontas Eleni ĉiulunde kaj ĉiuvendrede. / 2. La patrino opinias, ke Kostas estas ankoraŭ «ŝia malgranda knabeto». / 3. La rendevuo de Kostas kun Eleni estas en la kiosko de sinjoro Gerasimos. / 4. Ne, Eleni iras malfrue al sia rendevuo. / 5. Kostas aĉetas de la kiosko ĵurnalon, cigaredojn kaj ĉokoladon. / 6. La kiosko de sinjoro Gerasimos estas sur la stratangulo proksime al la hejmo de Eleni. / 7. Eleni estas diketa, ĉar ŝi ŝatas la ĉokoladon. / 8. Kostas kaj Eleni marŝas malrapide, kaj samtempe babilas. / 9. Ordinare Kostas aŭskultas Eleni. / 10. La juna paro haltas antaŭ la vitrinoj de butikoj kaj kinejoj por ion rigardi.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Kio estas kiosko? / 2. Ĉu vi ŝatas la ĉokoladon? / 3. Kial Kostas rapidas? / 4. Kion Kostas aĉetas ĉiumatene de la kiosko? / 5. Ĉu la opinioj de Kostas estas interesaj por Eleni? / 6. Ĉu ili marŝas rapide? / 7. Ĉu la avino facile sukcesas veki Kostas? / 8. Ĉu vi ŝatas rigardi fotojn de filmoj? / 9. Pri kio interparolas Eleni kaj Kostas? / 10. Ĉu vi iras malfrue al viaj rendevuoj?

ΑΣΚΗΣΗ γ

kiam / renkontas / salutas / per / komencas / ŝi / pri / interesaj / kune / malrapide / babilas / scii / opinion / ĉiaj / pro / aŭskultas / kun / kvankam / bone / de / ĉiam / ŝin / ĉio / deziras / por / tre / antaŭ / por / ion.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Eleni kaj Kostas babilas pri multaj aferoj. / 2. Eleni estas diketa, ĉar ŝi manĝas multe da ĉokolado. / 3.La malgranda kiosko de sinjoro Gerasimos estas sur la stratangulo. / 4. La patrino riproĉetas Kostas, ĉar li manĝas nenion. / 5. La avino vane klopodas ĉiumatene veki sian nepon.

ΑΣΚΗΣΗ ε

«Kiam Kostas marŝas sur la strato, li klopodas samtempe legi sian ĵurnalon. Tio okazas, ĉar Kostas neniam havas tempon legi la ĵurnalon en sia hejmo. Tie li havas ĉiam multan laboron, kaj krome li devas dormi frue, ĉar la matenon li devas ĝustatempe esti en sia rendevuo kun Eleni».

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. Το ίδιο όπως εγώ, επίσης ο Κώστας αγαπά πολύ τον κινηματογράφο. / 2. (Αυτός) με χαιρέτησε όχι αρκετά θερμά και έφυγε γρήγορα. / 3. Καλοδέχομαι τις ευχές σου, όμως νομίζω ότι (αυτές) καθόλου (εντελώς) δεν μου αρκούν. / 4. (Αυτή) δεν προσπάθησε μάταια, αντίθετα πολύ πετυχημένα έκανε κάθε τι (όλα). / 5. Τα σωστά βήματά του τον οδήγησαν σε αληθινά επιτυχημένο τέλος. / 6. (Αυτοί) είχαν ραντεβού σε μικρό κατάστημα, όμως αυτή δεν κατάλαβε καλά και τον περίμενε σε άλλο μέρος. / 7. (Αυτός) της δώρισε πανέμορφο (υπέροχο) αυτοκίνητο, το οποίο δεν αγόρασε αλλά κάπως κέρδισε. / 8. Καθόλου (εντελώς) δεν χρειάζομαι τη βοήθειά σου, μου αρκούν οι προσπάθειές μου. / 9. Ποτέ πριν δεν είδα τέτοια υπέροχη βιτρίνα. / 10. Το πρώτο βήμα ήταν πολύ δύσκολο, αν και όλα ήταν από πριν εντελώς έτοιμα.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

«Estas vere, ke li komencis la tutan laboron tre sukcese, tiel, ke neniu tiam povis antaŭvidi aŭ kompreni, kial, fine, ĉio malsukcesis. Ni ĉiuj sciis, ke la afero estas tre malfacila, kaj estis inter ni multaj, kiuj opiniis, ke ĉiu klopodo estos vana. Kontraŭe, nur li ne plendis kaj li estis preta entrepreni ĉion, por atingi la sukceson. Mi, de la komenco deziris la samon, kaj li sciis tion bone. Mi opinias, ke miaj bondeziroj, kiuj akompanis ĉiun lian paŝon en lia malfacila klopodo, helpis lin multe».

ΜΑΘΗΜΑ 12ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Sinjoro Georgopulos renkontis sinjoron Spiropulos. / 2. Sinjoro Spiropulos estas najbaro de sinjoro Georgopulos. / 3. La edzino de sinjoro Spiropulos fartas bone. / 4. La avino havas sanproblemojn. / 5. Oni povas nenion fari pri la problemoj de la avino. / 6. Sinjoro Georgopulos volis peti pardonon de sinjoro Spiropulos, ĉar liaj infanoj ĝenis lin. / 7. Ne, oni ne ĝenis la paron Georgopulos. / 8. Sinjoro Spiropulos estas afabla persono. / 9. Sinjoro Georgopulos ne telefonis al sinjoro Spiropulos, ĉar li, ne kuraĝis fari tion. / 10. La filineto de sinjoro Georgopulos estas ĉarmega fraŭlino.

ΑΣΚΗΣΗ β

Ĉe sinjoro Georgopulos iris gastoj, amikoj de la infanoj. Ili komencis kanti kaj ludi gitaron, kaj tiel ili kaŭzis bruon.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Mi petis de ili esti (ke ili estu) afablaj, sed vane. / 2. Vi ne bruu tiel (tiom) multe, mi petas, (vi) permesu al mi ripozi. / 3. Ho, venu almenaŭ mia filo frue! / 4. Oni ne povas kompreni mian deziron ke vi estu feliĉa. Ĉu almenaŭ vi komprenas tion? / 5. Kial vi parolas al neniu? Kiam oni vidas vin, oni opinias, ke vi estas malafabla. / 6. Oni devas ne ĝeni siajn najbarojn. Do, vi ne parolu tiel forte. / 7. Dank' al viaj maldolĉaj paroloj oni komprenas, ke vi estas malkontenta. / 8. (Vi) donu al mi, mi petas, mian ĵurnalon, kaj (vi) rigardu, kiu venis. / 9. Oni tre ĝuste diras, ke vi forgesas facile. Vi ne redonis al mi la libron, kiun mi donis al vi hieraŭ. / 10. (Vi) ne plendu plu, oni devas ne nur protesti, sed ion fari pri siaj problemoj.

ΑΣΚΗΣΗ δ

sinjoro / tre / persono / tio / ne / ke / familio / ĝenis / kvankam / faris / bruon / multe (tre) / kaj / toleras / ĝuas / problemo / ke / havas / ofte / plendas / tio / kontraŭe / tri / bonegajn / filoj / jam / filineto / ĉarma / do / malfacile / kompreni / kial / kontenta / aŭskultas / junaj.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Ĉu vi ordinare ĝenas viajn najbarojn? / 2. Kion vi opinias pri sinjoro

Spiropulos? / 3. Ĉu vi havas sanproblemojn? / 4. Ĉu vi salutas viajn najbarojn kaj vi interparolas kun ili? / 5. Ĉu vi scias, kio okazis en la domo de viaj najbaroj? / 6. Ĉu vi opinias, ke sinjoro Georgopulos devis peti pardonon de sia najbaro? / 7. Ĉu vi havas infanojn? / 8. Ĉu vi permesas al viaj infanoj, ĝeni la najbarojn? / 9. Ĉu vi ofte telefonas al viaj parencoj kaj amikoj? / 10. Ĉu vi facile pardonas la personojn, kiuj ĝenas vin?

ΑΣΚΗΣΗ στ

«Sinjoro Georgopulos renkontas **sian** najbaron kaj interparolas kun **li pri** sia familio. La najbaro estimas **sinjoron** Georgopulos kaj **lian** familion. Sinjoro Georgopulos petas **pardonon de** sia najbaro, ĉar **liaj infanoj** ĝenis lin kaj **lian edzinon**. La najbaro, **kiu** estas **tre** afabla **persono**, pardonas lin».

ΑΣΚΗΣΗ ζ

1. Sinjoro Georgopulos renkontas kaj salutas sinjoron Spiropulos. / 2. La infanoj bruis kaj ĝenis la najbarojn. / 3. Sinjoro Georgopulos ne kuraĝis peti pardonon de sinjoro Spiropulos. / 4. Kostas petis sian patron, permesi (ke li permesu) al li foriri. / 5. Ĉar sinjoro Spiropulos estimas la familion Georgopulos, li toleras ties la bruon.

ΑΣΚΗΣΗ η

1. Pli facile estas plendi ol klopodi. / 2. La dormoĉambro de Kostas estas pli granda ol tiu de Maria. / 3. Kostas estas same afabla kiel lia patro. / 4. La banĉambro estas malpli vasta ol la kuirejo. / 5. Same kiel vi, mi opinias, ke Maria estas la plej bela knabino. / 6. Tiel mi kiel ankaŭ mia edzino amas la infanojn. / 7. Kostas bezonas pli malmultan tempon ol Nikos, por sia tualeto. / 8. Pli bele estas sin amuzi ol labori. / 9. Via domo estas pli granda ol la mia, sed la mia estas pli varma. / 10. Donu al mi la plej grandan pomon el ĉiuj, kaj vi manĝu kiun vi opinias pli dolĉa.

ΜΑΘΗΜΑ 13ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. La patro Georgopulos estis bona kaj sukcesa atleto. / 2. La patro Georgopulos gajnis la arĝentan medalon en la balkanaj ludoj. / 3. Ĉampiono estas atleto, kiu atingis rekordon. / 4. Atleto, kiu venkas en sportludoj, ricevas medalon. / 5. Al ĉampiono oni devas oferi aplaŭdon. / 6. La avino

opinias, ke la nuntempaj junuloj okupas sin pri aferoj ne sufiĉe gravaj. / 7. La plej gravaj atletaj ludoj en la mondo, estas la Olimpiaj Ludoj. / 8. La golejon defendas la golulo. / 9. Golulo, kiu akceptas multajn golojn estas malbona golulo. / 10. Maria deziras studi gimnastikon.

ΑΣΚΗΣΗ β

«En la lasta futbala matĉo inter Panatinaikos kaj Panionios, la golulo de Panionios, kvankam li akceptis tri golojn, ludis tre bone kaj faris multajn kaj sukcesajn klopodojn. Li ludis pli bone ol la golulo de Panatinaikos, kiu tamen akceptis neniun golon. Tiel, en la fino de la matĉo, oni lin aplaŭdis pli multe ol la ceterajn atletojn, kvankam lia teamo ne venkis».

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Kostas preferas okupi sin pri la basketbalo. / 2. La patro estas glora ĉampiono de lukto. / 3. Li atingis rekordon kaj ricevis la arĝentan medalon. / 4. La patro rakontas pri la balkanaj ludoj, en kiuj li venkis. / 5. La avino ne komprenas, kial oni kuras post unu pilkon.

ΑΣΚΗΣΗ δ

afero simpla / medalo arĝenta / tempo libera / akvo malvarma / klopodo vana / pomo ruĝa / edzo fidela / venko glora / junulino ĉarma / intereso komuna.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Kostas mem komprenis, ke li ne povus sukcesi, se li ne klopodus multe. / 2. Mi mem decidis diri, ke li ne iru al la domo. / 3. Se li estus vere bona atleto, li ricevus ian medalon. / 4. Ho, se mi tiam venkus, mi estus nun multe pli feliĉa ol vi, kaj vi estus same kontenta. / 5. Ĉu vi povus, mi petas, rakonti al mi, kiel vi venkis vian kontraŭulon? / 6. Se vi piedbatus la pilkon pli forte, ĝi enirus en la golejon. / 7. La golulo klopodis bati la pilkon, sed ĝi iris dekstren kaj alten. / 8. Se vi estus pli seriozaj, vi ne disputus pri tiaj aferoj. / 9. Se mi sukcesus kiel atleto, mi estus nun tiel feliĉa, kiel la patro de Kostas. / 10. La junuloj, kiuj ne okupas sin pri la sportoj, havos, kiam ili estos maljunuloj, sanproblemojn.

ΑΣΚΗΣΗ στ

«Οι δύο αθλητές έτρεξαν πίσω από τη μπάλα. Ο ένας, πιο γρήγορος από τον άλλο, την έφτασε πρώτος και κατάφερε να την κλωτσήσει μακριά. Ο δεύτερος προσπάθησε μάταια να τον εμποδίσει και εντελώς

αθέλητα κλώτσησε από πίσω τον αντίπαλό του. Αυτός ο τελευταίος ανταπέδωσε το κτύπημα και αυτό προκάλεσε τις διαμαρτυρίες ολόκληρης της αντίπαλης (αντίθετης) ομάδας. Ο διαιτητής κάλεσε (φώναξε) τους δύο νέους και τους παρατήρησε (επέπληξε). Ο ένας έδωσε εξηγήσεις, ο δεύτερος ζήτησε συγνώμη και μετά μερικά λεπτά άρχισαν ξανά το παιχνίδι (ματς)».

ΑΣΚΗΣΗ ζ

1. Oni aplaŭdas atleton. / 2. Oni kuras rapide. / 3. Oni ekzamenas malsanulon. / 4. Oni defendas kredon. / 5. Oni gloras ĉampionon. / 6. Oni disputas pri opinioj. / 7. Oni ludas basketbalon. / 8. Oni petas pardonon. / 9. Oni akceptas proponon. / 10. Oni oferas donacon. / 11. Oni kaŭzas problemon. / 12. Oni atingas lokon.

ΜΑΘΗΜΑ 14ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Sinjoro Vasilis estas bankisto. / 2. Sinjoro Vasilis studis Ekonomikon en la universitato de Ateno. / 3. La ĉefa tasko de sinjoro Vasilis estas doni konsilojn kaj helpon al la klientoj de la banko. / 4. Ne, sinjoro Vasilis ne estas kontenta pro sia profesio, ĉar li preferus esti agrikulturisto. / 5. La atmosfero en la kamparo estas pura. / 6. La unu frato de sinjoro Vasilis estas agrikulturisto kaj la alia kuracisto. / 7. Kostas studas muzikon kaj deziras esti iam komponisto. / 8. La patro opinias, ke Nikos estas praktika homo. / 9. Ne estas certe, ke Maria studos gimnastikon, ĉar ŝi facile ŝanĝas opiniojn. / 10. Ne, kuracisto ne zorgas pri financaj aferoj, sed pri la bona sano de la homoj.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. T / 2. T / 3. T / 4. N / 5. T / 6. T / 7. N / 8. N / 9. T / 10. T / 11. N / 12. N / 13. T / 14. T / 15. T / 16. N / 17. T / 18. T / 19. T / 20. N / 21. N / 22. T / 23. N / 24. N / 25. T / 26. T / 27. T / 28. T / 29. N / 30. N.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Persono, kiu profesie instruas, estas instruisto. / 2. Oficisto en banko estas bankisto. / 3. Persono, kiu ludas profesie muzikon, estas muzikisto. / 4. Homo, kiu okupas sin pri tekniko, estas teknikisto. / 5. Persono, kiu kuracas la homojn, estas kuracisto. / 6. Muzikisto, kiu komponas muzikajn verkojn, estas komponisto. / 7. Kiu okupas sin pri (la) komerco,

estas komercisto. / 8. Persono, kiu okupas sin profesie pri financoj, estas financisto. / 9. En vilaĝo la homoj okupas sin pri (la) agrikulturo. Ili estas agrikulturistoj. / 10. Atleto, kiu ludas futbalon, estas futbalisto, kaj atleto, kiu ludas basketbalon, estas basketbalisto.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Πρόσωπο που σπούδασε Ιατρική είναι γιατρός. Καθήκον του γιατρού είναι να θεραπεύει αρρώστους. / 2. Πρόσωπο (άτομο) που σπούδασε μουσική μπορεί να είναι μουσικός ή δάσκαλος μουσικής ή συνθέτης. / 3. Πρόσωπο (άτομο) που σπούδασε Οικονομικά είναι οικονομολόγος. / 4. Πρόσωπο (άτομο) που σπούδασε Γεωπονία φροντίζει για τη Γεωργία. Αυτού καθήκον είναι να συμβουλεύει και να βοηθάει τους καλλιεργητές της γης. / 5. Σπόρτμαν είναι κάθε άτομο που εξασκείται (κάνει πρακτική) σε κάποιο σπορ. / 6. Αθλητής που τρέχει είναι δρομέας και αθλητής που παλεύει είναι παλαιστής.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Sinjoro Vasilis sentas nostalgion pri sia vilaĝo. / 2. Bankoficistoj donas konsilojn al la klientoj de banko. / 3. La pli aĝa frato de sinjoro Vasilis estas kuracisto. / 4. La medio en Ateno ne estas tiel pura kiel en la kamparo. / 5. En hospitalo estas kuracistoj, kiuj zorgas pri la malsanuloj.

ΑΣΚΗΣΗ στ

Οριζόντια: 1. membro / 2. ripozi / 3. preni
Κάθετα: 1. esperi / 2. bezoni

ΑΣΚΗΣΗ ζ

Οριζόντια: 1. serioza / 2. rapidaj / 3. tiom / 4. ĉiam / 5. iam
Κάθετα: 1. strato / 2. riproĉi / 3. mia / 4. pordo, ami / 5. jam

ΑΣΚΗΣΗ η

1. bone, same, bona / 2. ekspliki, kial, venis, ĝustatempe, nia / 3. venu, veni / 4. ekspliki, estus, feliĉa / 5. bone, decidus, diri, foriru, frue, ordinare / 6. malfacile, amuzi, agrable / 7. rapide, eniris, ĉambron, kie / 8. ĉi-matene, promeni, tute, malvarmon / 9. donu, konsilon, preta, perdi, sian, kuraĝon / 10. tute, siajn, amikojn, atingi, vane, malproksime

ΜΑΘΗΜΑ 15ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Laŭ sinjoro Papadopulos, la mondo spertis jam malfeliĉajn tempojn. / 2. Laŭ sinjoro Georgopulos, la progreso kaŭzas problemojn. / 3. Ĉio estas afero de politiko. / 4. La popoloj rajtas protesti kaj postuli. / 5. La ekonomia krizo kaŭzas malfacilan situacion en la tuta mondo. / 6. Plej grava por la homoj estas la paco. / 7. La homoj devas labori kaj batali por la paco. / 8. Post milito restas nur venkitoj. / 9. Por gajni la vivrajton oni devas peni kaj klopodi. / 10. La maljunuloj devas konsili la junulojn kaj esti ilia bona ekzemplo.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. amuzante / 2. aŭskultante / 3. atendante / 4. alvenante, atingante / 5. defendante / 6. dividante / 7. farante / 8. fermante / 9. finante / 10. ekzamenante / 11. vivante / 12. venkante / 13. kredante / 14. trinkante / 15. loĝante.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. akademiano / 2. fotisto / 3. familiano / 4. vilaĝano / 5. gitaristo / 6. proksimulo / 7. floristo / 8. atenanino / 9. liceano / 10. ĉarmulino / 11. ĥorano / 12. balkanano / 13. esperantisto / 14. modernulo / 15. servisto / 16. pensiuloj / 17. kamparano / 18. liberulo / 19. violonisto / 20. urbanino.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Αφού μου επέστρεψε το βιβλίο μου με ευχαρίστησε θερμά. / 2. Είναι μεγάλος θαυμαστής καλών τραγουδιστών. / 3. Μαθαίνω Εσπεράντο αλλά είμαι ακόμα αρχάριος, ενώ ο αδελφός μου είναι κιόλας προχωρημένος (προοδευμένος). / 4. Μη μπορώντας να φτάσει το παιδί που έτρεχε, το άφησε να φύγει. / 5. Ήταν πάντα υπερασπιστής των αδυνάτων. / 6. Αφού δώρισε τόσα βιβλία στο σχολείο μας, εντελώς δίκαια (σωστά) είναι τώρα μεγάλος δωρητής και το όνομά του έχει γραφτεί μεταξύ των ονομάτων άλλων ευεργετών του χωριού μας. / 7. Αποφάσισε να μάθεις Εσπεράντο και ας είμαι εγώ ο δάσκαλός σου (αυτός που θα σε διδάξει). / 8. Αφού άνοιξε την κλειστή πόρτα μπήκε στο δωμάτιο που ανήκει στο κορίτσι. / 9. Είναι αληθινός μαχητής που έδειξε πάντα μεγάλο θάρρος. / 10. Πριν σταματήσει μπροστά στην πόρτα κοίταξε γύρω, φοβούμενος ότι θα τον έβλεπαν.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Ĉio dirita ĝis nun estas tute ĝusta. / 2. La interesatoj povas nun demandi la parolinton. / 3. La elektantoj bruante postulis renkonti la direktoron. / 4. Ĝuinte la belan muzikon, li decidis okupi sin pri nia afero. / 5. Li faris tion, esperante ke mi donus la deziratan solvon al lia problemo. / 6. Vokante ŝin, li klopodis veki sian dormantan fratinon. / 7. Vi estu por ŝi helpanto kaj konsilanto, ĉar estas evidente, ke ŝi bezonas vin pli multe ol kiom vi opinias. / 8. Vi ne estu gloranto de homoj, kiuj tiel facile forgesas sian devon. / 9. Se mi havus la rajton, mi dirus al li, ke li okupu sin pri aferoj akceptataj de liaj perencoj.

ΑΣΚΗΣΗ στ

havus, opinion, estus, riproĉi, pensu, malbone, montris, sufiĉe, akceptu, volus, povus, rajtus, malbonon, preferas, okupi.

ΜΑΘΗΜΑ 16ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Kostas kaj Eleni preferas ordinare koncertojn de la ŝtata orkestro de Ateno. / 2. La repertuaro de la ŝtata orkestro de Ateno estas altnivela kaj riĉa. / 3. Kostas preferas la muzikon de Betoven kaj Mozart. / 4. Kostas kaj Eleni ŝatas ankoraŭ la operon. / 5. En opera teatro la studentoj sidas ordinare sur la balkono aŭ la galerio / 6. La studentoj preferas la balkonon aŭ la galerion de teatro, ĉar tie la biletoj kostas tre malmulte. / 7. Dum la somero la junularo povas spekti diversajn festivalojn. / 8. Dum la somero okazas festivaloj en multaj urboj de la lando. / 9. En Epidaŭro estas antikva teatro. / 10. En la teatro de Epidaŭro oni povas spekti tragediojn.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Dek ses kaj (plus) tri estas (faras) dek naŭ / 2. Naŭdek kvar kaj (plus) dek du estas (faras) cent ses / 3. Ducent kvar kaj (plus) tricent dek du estas (faras) kvincent dek ses / 4. Tridek kvin minus tridek unu estas (faras) kvar / 5. Cent ses minus sep estas (faras) naŭdek naŭ / 6. Okoble ses estas (faras) kvardek ok / 7. Dek sepoble naŭ estas (faras) cent kvindek tri / 8. Tridek naŭ dividite per tri estas (faras) dek tri / 9. Cent naŭ dividite per ses estas (faras) dek ok komo dek ses / 10. Dudek naŭ komo ok minus ok komo kvar estas (faras) dudek unu komo kvar / 11. Nulo komo

sepdekoble tri komo ses estas (faras) du komo kvindek du / 12. Du naŭonoj kaj (plus) du sesonoj estas (faras) kvin naŭonoj / 13. Kvin okonoj minus du okonoj estas (faras) tri okonoj / 14. La tria potenco de ses estas ducent dek ses / 15. La sesa potenco de tri estas sepcent dudek naŭ.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Se mi povus, mi redonus al vi duoblan servon. / 2. Se vi faros kion mi diros al vi, vi havos trioblan profiton. / 3. Cent estas la kvinoblo de dudek. / 4. Mi dankas vin duoble, tiel pro viaj bondeziroj, kiel ankaŭ pro via donaco. / 5. Mi atendis vin de la oka kaj kvarono, kaj vi venis kvaronon antaŭ la naŭa. / 6. Mi atendis vin dum duona horo. / 7. Vi ne diris al mi, ĉu vi venos je la oka kaj duono aŭ je la naŭa. / 8. Por fari tion, mi devos oferi trifoje (trioble) pli longan tempon ol vi. / 9. Li estas tre maljuna, li havas trifoje (trioble) pli multajn jarojn ol mi. / 10. Tiu ĉi libro estas dufoje (duoble) pli granda ol tiu.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. komprenebla / 2. militisto / 3. membraro / 4. rakontebla / 5. kaptilo / 6. farebla / 7. arbaro / 8. razilo / 9. universitatano / 10. trovebla / 11. televidilon.

ΑΣΚΗΣΗ ε

Οριζόντια: 1. duono / 2. du / 3. duoblo / 4. unuo / 5. on / 6. naŭa / 7. due
Κάθετα: 1. dua / 2. duone / 3. duona / 4. duo / 5. naŭ / 6. oble

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. kuracisto, kuraciloj, kuracebla / 2. muzikilo, muzikisto / 3. ĵurnalisto, legeblan / 4. monteto, arbaro, vojmontrilo, ireblan / 5. pordotenilo, fotilo / 6. ekskursanoj, aĉeteblajn, enirejo / 7. parencaro, artistoj / 8. haltejo, amikaro.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

1. συγχωρήσιμος / 2. δάσκαλος / 3. ερωτηματολόγιο / 4. στρατιά / 5. εξηγήσιμος / 6. όργανο πολιτικής / 7. ανίκητος / 8. όργανο (σκεύος) φαγητού / 9. σύνολο (σετ) σκευών φαγητού (σερβίτσιο) / 10. κατανοητός.

ΜΑΘΗΜΑ 17ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Al Kostas kaj Eleni plaĉas ankaŭ la kino. / 2. En la kino, la unuan rolon ludas la reĝisoro. / 3. Kostas preferas aventurajn kaj komediajn filmojn. / 4. Kostas pikas sian amikinon, ĉar ŝi ŝatas romantikajn filmojn. / 5. La romantikaj filmoj tuŝas la delikatajn animojn. / 6. En la kafejo, la kunularo babilas pri diversaj aferoj. / 7. Eleni plej multe ŝatas la muzeojn. / 8. Kostas dediĉas siajn Dimanĉojn al la basketbalo. / 9. Kostas kaj Eleni vizitas la akropolon ĉiun trian Dimanĉon. / 10. Sur la akropolo la paro admiras precipe Partenonon.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Kostas opinias kelkajn animojn delikataj. / 2. Eleni trovas Kostas perforta. / 3. Oni elektis kiel temon de diskuto la politikon. / 4. Eleni vidas Partenonon kiel la plej belan monumenton. / 5. Eleni akceptis lin kiel amikon kaj akompananton. / 6. Kostas prezentis ŝin tre bela. / 7. Li lasis ŝin tute sola. / 8. Ŝi estis lia amikino, sed li nomis ŝin fratino. / 9. Li trinkis sian bieron kiel akvon. / 10. Li prezentis la veron malvero.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Ĉu vi ŝatas la teatron aŭ la kinon? / 2. Kia muziko plaĉas al vi? / 3. Kiajn filmojn vi ordinare spektas? / 4. Ĉu plaĉas al vi la aventuraj filmoj? / 5. Ĉu vi ŝatas viziti muzeojn? / 6. Ĉu vi okupas vin pri la sportoj? / 7. Ĉu vi kantas bele? / 8. Ĉu vi vizitis la akropolon? / 9. Ĉu vi opinias, ke Partenono estas grava monumento? / 10. Ĉu la plej grava en la mondo?

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. fermita / 2. aĉetita / 3. dormanta / 4. atendata / 5. bezonata / 6. batita / 7. donacita / 8. dividata / 9. elektita / 10. forgesita / 11. falinta / 12. glorata / 13. ĝenita / 14. sidanta.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. γραμμένος / 2. συμφωνών / 3. καλλιεργημένος / 4. εργαζόμενος / 5. αφησμένος / 6. σηκωμένος / 7. προσφερόμενος / 8. σκεπτόμενος / 9. ετοιμασμένος / 10. προοδευμένος / 11. διαμαρτυρόμενος / 12. αλλαγμένος / 13. νικημένος / 14. θεραπευόμενος / 15. κρυμμένος.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. La problemo estis solvita de Kostas. / 2. La rolo ludita de tiu aktorino estis tre interesa. / 3. Eleni estas akompanata ĉiam de Kostas. / 4. Ĉiu Dimanĉo estos dediĉata al Partenono. / 5. La unua biero estis jam trinkita, kiam alvenis Eleni. / 6. La disputo estas forgesita. / 7. La filmo estis jam elektita de Eleni. / 8. Se mi estus petita, mi estus akceptinta. / 9. Tiaj libroj estu legataj de la junuloj. / 10. La kurteno estis levata, kiam mi alvenis al la teatro.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

Οριζόντια: 1. kinematografisto / 2. artista / 3. kuracisto / 4. gitaristino / 5. importisto / 6. razisto / 7. pordisto / 8. kondukisto.
Κάθετα: 1. laboristo / 2. kuristo / 3. kantista / 4. oficisto / 5. fotisto / 6. sportisto / 7. agrikulturisto.

ΑΣΚΗΣΗ η

grandega, jam, tute, kurtenon, falis, scenejon, prezentis sin, dirigento, unue, violoniston, muzikistojn, spektantoj, aktoroj, kantistoj, komencis, ĝis, eniris, akompanate, reĝisoro, starante, dum, junulinoj, salutis, kontentajn, dankante.

ΜΑΘΗΜΑ 18ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Sinjoro Vasilis vestas sin tre bone kaj elegante. / 2. Sinjoro Vasilis portas ordinare kostumon. / 3. La pantalono kaj la jako de sinjoro Vasilis devas esti ĉiam bone gladitaj. / 4. Laŭ sinjoro Vasilis, la viroj devas esti vestitaj elegante kaj dece. / 5. Kostas estas makamiko de kravato. / 6. Sinjoro Vasilis portas ŝuojn brile poluritajn. / 7. Ne, sinjoro Vasilis ne aprobas la gustojn de sia filo. / 8. Laŭ Kostas, la malelegantaj junuloj estas homoj liberaj. / 9. Kostas kredas, ke la kravatportantoj estas personoj fidele ligitaj al malnovaj kutimoj kaj ideoj. / 10. Sinjoro Vasilis kaj Kostas estas homoj liberpensaj kaj progresemaj.

ΑΣΚΗΣΗ β

mano — ganto / biero — glaso / patro — konsilo / aktoro — rolo / argumento — diskuto / brilo — suno / orkestro — dirigento / piedo — ŝuo / vintro — palto / pluvo — ombrelo.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Etiopujo, Etiopio / 2. Kenjo / 3. Svisujo, Svisio / 4. Polujo, Polio / 5. Vjetnamo / 6. Portugalujo, Portugalio / 7. Liberio / 8. Nikaragvo / 9. Svedujo, Svedio / 10. Armenujo, Armenio / 11. Sudano / 12. Norvegujo, Norvegio / 13. Kongolo / 14. Ĉeĥoslovakujo, Ĉeĥoslovakio / 15. Mongolujo, Mongolio / 16. Libio / 17. Rumanujo, Rumanio / 18. Urugvajo / 19. Panamio / 20. Estonujo, Estonio.

ΑΣΚΗΣΗ δ

donaco ricevita / celo atingita / biero trinkota / radio brilanta / kuracisto ekzamenanta / studento ekzamenota / rolo ludata / pordo fermita / amiko estimata / pluvo falonta / heroo glorita / vesto gladita / bruo ĝenanta / libro legata / tero kulturita / aŭto haltinta / pomo manĝata / festivalo okazinta / decido prenita / malamiko venkita.

ΑΣΚΗΣΗ ε

Οριζόντια: 1. gladilo / 2. gladistinoj / 3. gladi
Κάθετα: 1. gladita / 2. gladejo / 3. gladisto / 4. glado / 5. gladujo.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. tolerebla / 2. pluvego / 3. malagrabla / 4. polurejo / 5. bankisto / 6. lavujo / 7. redanki / 8. florejo / 9. eksplikebla / 10. geedzoj / 11. fermilo / 12. luktejo / 13. mallarĝa / 14. opereto / 15. petegi / 16. cigaredujo / 17. ludilo / 18. reoferi / 19. lavistino / 20. vestaro / 21. kaŝejo / 22. altega / 23. libreto / 24. disperdi / 25. junularo / 26. legebla / 27. malliberejo / 28. pikilo / 29. peceto / 30. resono / 31. pluveto / 32. ripozejo / 33. komunismo / 34. entreprenisto / 35. promenejo / 36. manĝebla / 37. varmega / 38. patrujo.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

«Συνηθίζει να φοράει πάρα πολύ κομψά ρούχα. Αγοράζει τις πιο όμορφες γραβάτες και επιθυμεί να είναι (αυτές) πάντα ομοιόχρωμες με τις κάλτσες του. Τα πουκάμισά του είναι πάντα καλά σιδερωμένα και τα παπούτσια του λαμπερά. Το χειμώνα φοράει παλτό και γάντια, και όταν βρέχει κρατά ομπρέλα. Νομίζουν ότι (το) κάνει αυτό, επειδή επιθυμεί να δείχνεται όμορφος, αλλά η αλήθεια είναι ότι θέλει μόνο να είναι κομψός, επειδή πιστεύει ότι αυτό αρμόζει σε σοβαρό άνδρα».

ΜΑΘΗΜΑ 19ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Sinjorino Georgopulu estas ĉiam bone sed ne tre riĉe vestita / 2. Ne, ŝi ne pagas multan monon por aĉeti vestojn / 3. Ŝi sukcesas trovi vestojn belajn kaj modajn / 4. Ŝia aĝo ne permesas al sinjorino Evangelia, sekvi fidele la modon / 5. Sinjorino Evangelia portas modestajn braceleton kaj kolieron / 6. La virinoj ne devas esti sklavinoj de la spegulo / 7. La indignon de la avino kaŭzas tio, ke Maria portas pantalonon / 8. Laŭ la avino, la knabinoj devas porti jupon kaj robon / 9. La malnovaj fotoj de la avino atestas, ke, kiam ŝi estis juna, ŝi estis tre bela / 10. Oni donacas kravatojn al sinjoro Vasilis, ĉar li multe ŝatas ilin.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Lia venko estis aplaŭdinda / 2. Lia klopodo estas estiminda / 3. Via propono estas akceptinda / 4. Ŝia bela hararo estis karesinda, kaj ŝiaj ruĝaj lipoj kisindaj / 5. Vi ne perdu tian spektindan filmon / 6. Via demando estas tute nerespondinda / 7. Ne estas elektinda tia solvo.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. senarba / 2. maldolĉa / 3. malespere / 4. nesimpla / 5. malvasta / 6. nedeca / 7. maldika / 8. senluma / 9. malsimpla / 10. senakva / 11. nesimila / 12. malluma / 13. nedolĉa / 14. sendorma / 15. nekuraĝa / 16. senkolora / 17. malsimila / 18. malvarma / 19. senhelpa / 20. nevasta / 21. malkuraĝa / 22. nevarma.

ΑΣΚΗΣΗ δ

plaĉas / preferas / vizitas / zorgas / vestita / opinias / uzas / sekvas / scias / decas.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. La ĉemizo de sinjoro Vasilis devas esti ĉiam bone gladita / 2. Kostas tute ne volas porti kostumon kaj kravaton / 3. La ŝtrumpoj de sinjoro Vasilis devas havi egalan koloron kun lia kravato / 4. La juna nepino portas ordinare mallongan jupon aŭ pantalonon / 5. En la vintro li portas palton kaj tenas ombrelon.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. gloro dezirinda / 2. bela vido admirinda / 3. malbona aktoro neaplaŭdinda / 4. bona amiko neforgesinda / 5. afabla ago dankinda / 6. bona celo atinginda / 7. maldolĉa frukto nemanĝinda / 8. bela muziko aŭskultinda / 9. amata vizitanto akceptinda / 10. tre mallarĝaj ŝuoj neportindaj.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

«Περπατώντας στην ευρύχωρη πλατεία του Πανεπιστημίου συνάντησε την πρώην σύζυγό του. Συνοδευόταν από νέο άνδρα πολύ κομψά ντυμένο.

Σκέφτηκε ότι ίσως θα έπρεπε να μη της μιλήσει, γιατί του φάνηκε ότι σοβαρά και ζωηρά συζητά με το συνοδό της. Άλλωστε ήταν σε όχι καλή διάθεση.

Προσπάθησε λοιπόν να κρυφτεί κάτω από την ομπρέλα του, αλλά μάταια, γιατί αυτή βλέποντάς τον, τον αναγνώρισε και αμέσως τον φώναξε.

Πήγε κοντά της και ευγενικά χαιρέτησε προσπαθώντας να κρύψει τη δυσαρέσκειά του.

Παρατήρησε (διαπίστωσε) ότι αυτή είναι ακόμα όμορφη. Τη βρήκε πιο όμορφη από πριν, με την ίδια, γνωστή του, φιλάρεσκη ιδιοσυγκρασία (τεμπεραμέντο)».

ΜΑΘΗΜΑ 20ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Sinjoro Vasilis havas 50 jarojn / 2. Liaj trajtoj montras ian persistecon kaj obstinecon / 3. Lia hararo estas densa kaj griza / 4. Lia tuta aspekto estas ĝenerale bela / 5. Sinjorino Evangelia estas 48jara / 6. Ŝi ne estas maldika, ŝi estas diketa / 7. Por ne esti tre dika ŝi sekvas specialan dieton / 8. Sinjorino Evangelia estas fiera, câr, kvankam ŝi estas ankoraŭ sufiĉe juna, ŝi havas grandaĝajn infanojn / 9. La Benjameno de la familio Georgopulos estas Maria / 10. Al sinjorino Evangelia estas evidenta ia neordinara, por mezaĝa virino, juneca viveco.

ΑΣΚΗΣΗ β

Οριζόντια: 1. grandeco / 2. moderneco, eco / 3. proksimeco / 4. graveco / 5. frateco, longeco / 6. obstineco.
Κάθετα: 1. sklaveco / 2. rapideco / 3. arĝenteco / 4. kontenteco / 5. eleganteco / 6. oportuneco.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Vi estas jam sufiĉe grandaĝa, vi do zorgu men pri vi / 2. Mia unua filo estas jam plenaĝa kaj tiel li rajtas decidi pri si / 3. Mia plej juna filino multe similas al sia maljuna avino / 4. Mi tute ne povas permesi al vi ion, kio ne decas al malgrandaĝa infano / 5. En la salono tute ne estis junuloj, sed nur mezaĝuloj kaj maljunuloj / 6. Ĉu vi estas jam 30jara? Se jes, ni estas preskaŭ samaĝaj / 7. Mia frato atingis jam sian 30an jaron kaj ankoraŭ opinias, ke li estas junulo / 8. Kiam mi havos 65 jarojn, mia pli maljuna filino havos 36 jarojn, kaj la pli juna estos 35jara / 9. Neniu povas scii la aĝon de tiu ĉi homo, kiu povas havi 40 sed eble 60 jarojn / 10. Ne estas afable demandi sinjorinon pri ŝia aĝo.

ΑΣΚΗΣΗ δ

instruisto — severeco / heroo — fiereco / junulino — freŝeco / vango — rugêco / suno — brileco / vintro — malvarmeco / maljunulo — blankeco / monumento — antikveco / fratoj — simileco / kolegoj — amikeco / mono — riĉeco / homoj — libereco / virinoj — koketeco / juvelo — oreco / scioj — certeco.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Kian aĝon vi havas? / 2. Kiomjara vi estas? / 3. Ĉu via patro estas juna aŭ maljuna? / 4. Ĉu viaj gefratoj estas pli aĝaj ol vi? / 5. Ĉu vi havas lipharojn? / 6. Kian koloron havas viaj okuloj kaj via hararo? / 7. Ĉu li estas alta homo? / 8. Ĉu vi sekvas specialan dieton? / 9. Ĉu vi ricevas pension? / 10. En kia aĝo vi ricevos pension?

ΑΣΚΗΣΗ στ

«Estis kompreneble, ke tiu virino estas proksima parencino de sinjorino Evangelia. Oni vidis per kia facileco ŝi parolis kaj sin movis en la domo de la familio Georgopulos. Ŝi estis sufiĉe juna kaj simpatia virino, kun vizaĝo ridanta kaj okuloj montrantaj veran inteligentecon. Estis evidenta ŝia afableco kaj ŝia vere admirinda ĉarmeco».

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 1ος

Α) ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Στην πλατεία του Αρχαιολογικού Μουσείου αυτός σύνήθως σταματάει και κάθεται στο μικρό κήπο. Επιτρέπει στον εαυτό του την πολυτέ-

λεια να κρύβεται σε όμορφο μέρος και γρήγορα να διαβάζει την πρωινή εφημερίδα του.

Ο κύριος Βασίλης πρέπει να φεύγει στις επτά. Είναι αυτός λοιπόν ο πρώτος, που φεύγει από το σπίτι. Το πρωί δεν τρώει τίποτα. Πίνει μόνο ζεστό και πολύ γλυκό καφέ και σπεύδει να φύγει. Ποτέ δεν ξεχνάει να ρωτήσει τη γυναίκα του, αν αυτή χρειάζεται κάτι, τη χαιρετάει με φιλί και φεύγει.

Μετά το δωμάτιο των ξένων είναι το υπνοδωμάτιο του ζεύγους Γεωργόπουλου και στο βάθος του διαδρόμου, στο τέλος του, είναι ακόμα δύο πολύ μικρά δωμάτια, το υπνοδωμάτιο της γιαγιάς και αυτό της Μαρίας.

Ο τόπος αυτών των πρωινών ραντεβού είναι πάντα ο ίδιος. Είναι το μικρό περίπτερο του κύριου Γεράσιμου, στη γωνιά του δρόμου, κοντά στο σπίτι της Ελένης.

Οι νέοι όμως δεν ακολούθησαν τα δοξασμένα βήματα του πατέρα. Δεν είναι πρωταθλητές, δεν πέτυχαν (έφτασαν) ρεκόρ και επιπλέον (εξάλλου) προτιμούν άλλα αθλήματα (σπορ).

Θα έπρεπε να είναι πολύ ευχαριστημένος (ικανοποιημένος) από τη δουλειά του, όμως αυτός συχνά λέει ότι θα ήταν πιο ευχαριστημένος αν θα ακολουθούσε το παράδειγμα του πιο μεγάλου αδελφού του, που έμεινε γεωργός στο χωριό του, τόπο για τον οποίο ο κ. Βασίλης πάντα αισθάνεται μεγάλη νοσταλγία.

Αυτοί συχνά επισκέπτονται την Επίδαυρο, όπου, μέσα στο φυσικό διάκοσμο (ντεκόρ) του υπέροχου αρχαίου Θεάτρου, βλέπουν (παρακολουθούν) έργα των πιο μεγάλων Ελλήνων συγγραφέων Τραγωδιών (τραγικών), που παίζονται από τους πιο γνωστούς και έμπειρους Έλληνες τραγωδούς.

Ένας σύντροφος (φίλος) έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα σπορ, άλλος για την πολιτική, τρίτος για την καλλιέργεια (κουλτούρα) αλλά όλοι μαζί μετά από μακρυά συζήτηση και συχνά φιλονικία (λογομαχία) καταφέρνουν πάντα να λύνουν όλα τα προβλήματα του κόσμου.

Προτιμά να φοράει πάνινα παπούτσια ή μπότες, και το χειμώνα ποτέ δεν φοράει γάντια, καπέλο, παλτό ή αδιάβροχο. Προτιμά φαρδειά ζακέτα με κουκούλα και αληθινά μισεί την ομπρέλα.

2. Η οικογένεια Γεωργόπουλου είναι μια συνηθισμένη πολυμελής Ελληνική οικογένεια. Σ' αυτή εδώ την οικογένεια είναι πρόσωπα με διάφορες ηλικίες, συνήθειες και ενδιαφέροντα. Είναι αλήθεια ότι τα μέλη αυτής της οικογένειας ανήκουν σε τρεις εντελώς διαφορετικές μεταξύ τους εποχές.

Η γριά γιαγιά έχει τις δικές της (προσωπικές, καταδικές) παλιές γνώμες (απόψεις) για τον κόσμο και τους ανθρώπους. Στην εποχή της

οι άνθρωποι είχαν άλλες απόψεις (πιστεύω), εντελώς άλλες συνήθειες και ιδιαίτερα ενδιαφέροντα για τη μουσική, τα σπορ, τα ρούχα και για κάθε τι σχετικό με την καθημερινή ζωή των ανθρώπων.

Τα εγγόνια (εγγονοί και εγγονές) καθόλου δεν καταλαβαίνουν αυτές τις παλιές γνώμες (απόψεις) της γερόντισας γιαγιάς. Αυτοί τώρα ζουν σε άλλη εποχή. Αισθάνονται τους εαυτούς τους εντελώς αφρόντιστους (χωρίς φροντίδες, ευθύνες), ασχολούνται με ότι οι ίδιοι επιθυμούν, φορούν ότι οι ίδιοι προτιμούν και γενικά ζουν σχεδόν εντελώς ελεύθεροι, τουλάχιστον όχι υποταγμένοι σε αυστηρούς οικογενειακούς νόμους.

Οι γονείς που στη νιότη τους δοκίμασαν (γνώρισαν) τις παλιές συνήθειες των τότε (τοτινών) γερόντων και τώρα, στην ώριμη ηλικία τους, δοκιμάζουν (γνωρίζουν) τις νέες συνήθειες των τωρινών (σύγχρονων) νέων, στέκονται στη μέση αυτών των δύο, εντελώς διαφορετικών μεταξύ τους, εποχών, και τις συνδέουν με την ύπαρξη τους την ίδια.

Είναι ενδιαφέρον να πούμε ότι και τα δύο μέρη της οικογένειας διατηρούν τις δικές (καταδικές) τους γνώμες (απόψεις), αλλά ταυτόχρονα δέχονται ότι κάθε μη συμφωνών (που δε συμφωνεί) έχει το δικαίωμα να διατηρεί τις δικές του. Έτσι οι γέροντες πάντα συμβουλεύουν τους νέους, και αυτοί οι τελευταίοι, με καλή θέληση δέχονται, αν και όχι πάντα σύμφωνώντας, αυτές τις πατρικές συμβουλές.

3. Estas ankaŭ atentinde, ke tiel la grandaĝuloj kiel ankaŭ la malgrandaĝuloj de la familio estas fieraj la unuj pri la aliaj.

La gepatroj ne konsentas ĉiam kun la opinioj de siaj infanoj, sed ili estas fieraj pri ili kaj (ili) bone komprenas, ke la junaj homoj rajtas havi siajn ideojn kaj opiniojn pri ĉiu afero.

Krome, la infanoj konservante siajn proprajn opiniojn, komprenas la indon de la patraj konsiloj. Tiel ili subtenas, eble forte kaj pasie, iajn siajn ideojn, tamen ili estas pretaj akcepti la konsilojn de la patro aŭ de la patrino, sciante bone, ke tiuj konsiloj estas donataj al ili kun amo kaj intereso.

Estas do evidente, ke la unuan rolon en la personaj rilatoj inter la membroj de tiu ĉi familio ludas la vera estimo, kiun ĉiu el ili sentas por siaj parencoj.

Kaj estus eble ĝuste, se oni aldonus, ke la familia amo helpas ĉiujn, kaj montras al ĉiuj la ĝustan vojon al la persona kaj familia feliĉo.

Β) ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Kostas vidis, ke lia frato eniris en la ĉambron / 2. Kostas okupas sin pri sia afero / 3. Maria diris al Kostas, ke ŝi deziras legi lian libron / 4.

Maria diris al Kostas legi (ke li legu) sian libron / 5. Maria diris al Kostas, ke ŝi dezirus legi lian libron / 6. Eleni diris, ke Kostas aĉetis belan donacon por ŝi kaj malgrandan donacon por si / 7. La libro de Maria estas pli interesa ol tiu de Kostas / 8. La libro de Kostas estas la plej interesa el ĉiuj / 9. Se mi havus pli multajn librojn, mi povus elekti la plej interesan / 10. Parolante pri la libroj, mi forgesis diri al vi ion pri via frato / 11. Mi sendis al vi miajn dankojn per via frato / 12. Oni diras, ke pro ŝia aĝo oni ne permesis al ŝi iri kun siaj amikoj / 13. Mi diris al li veni (ke li venu) al mia domo, por renkonti vin / 14. Mi silentis, por montri al ŝi, ke mi estas tre malkontenta pro ŝia respondo / 15. Estis nur tri homoj, tamen ili manĝis tri kilogramojn da viando kaj trinkis grandajn glasojn da biero / 16. Via frato venis (la) unua, kaj li mem elektis la plej malproksiman seĝon / 17. Li vidis min de malproksime kaj kuris dekstren al mi, vokante min per voĉo plena je espero / 18. Mia animo estis tute malplena je esperoj / 19. Laborinte la tutan tagon li decidis sin amuzi dum la nokto / 20. Mi venos lundon, la kvaran de Marto, mi restos en Ateno multajn tagojn, sed mi devas foriri dimanĉe / 21. Vi demandu lin, ĉu li venos por vidi vin aŭ min / 22. Skribante tiujn malmultajn vortojn, mi klopodas montri al vi, ke mi estimas ne lin, sed vin mem / 23. Mi eksplikis al li,ke la aĉetita de li donaco estis pli bela, sed li,ne kredante tion, preferis silenti / 24. Vi rigardis ŝian forgesitan foton ridante / 25. La parolanto ne volis ekspliki siajn kaŝitajn pensojn / 26. Lia domo estas vere trifoje (trioble) pli granda ol la mia / 27. Nun mi amas vin duoble, kvankam mi tute ne devus ami vin / 28. La tri kvinonoj de tiu ĉi domo apartenas al mia unua frato / 29. Mi estas instruisto, sed li opinias min bankoficisto / 30. Vi ne vidu mian helpon kiel mian aprobon al viaj agoj / 31. Vi povas uzi min kiel vian atestanton, se tio helpas vin / 32. Tiu tablo estas du metrojn longa, dum la longo de tiu ĉi alia tablo estas tri metroj / 33. Ĉiuj fruktoj estis manĝitaj de Kostas / 34. Mi estas 50jara mezaĝulo kun grandaĝaj infanoj / 35. Estis tiel mallume, ke mi portis ruĝan kaj blankan ŝtrumpojn.

Γ) ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΛΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

1. Iu devas iam diri al vi, ke, kiam vi ne povas kompreni kial kaj kiam vi devas silenti, vi devas esperi al nenies (la) estimon / 2. Kial vi ne demandas min unue, kiel mi povis veni tiel rapide? Ĉu vi ne pensas, kio povus okazi, aŭ vi estas ĉiam tiom certa, ke vi ĉion scias? / 3. Ĉie, kie mi demandis, oni respondis al mi, ke neniu vidis lin, tamen mi sciis, ke ie tre proksime, tie, en tia loko, li devus esti kaŝita. / 4. Tiam tiu homo ion komprenis kaj ridis tiom forte, kiom ordinara homo ne~~nian~~ povas ridi / 5. Mi demandis ŝin, kial ŝi ne parolas al mi, kaj mi klopodis ĉiel

montri al ŝi ian simpation, sed vane, ĉar ŝi diris nenion kaj montris nenian intereson pri miaj paroloj.

Δ) ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣΘΗΜΑΤΩΝ

1. beleta / vestvendejon / ruĝetan / aĉetebla / butikisto / belegan / admirinda / junulino / freŝecon / monujo / karega / ornamilon / atentindaj / vendisto / pardonebla / beleco / afabluĉo / sinjorino / koketilon / ĉapelujon / oficejo.
2. malagrabla / eksoficisto / gepatroj / rebati / ĉefido / ĥorano / naciismo / arbaro / disdoni.

ΜΑΘΗΜΑ 21ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. La koloro de la okuloj de sinjorino Evangelia estas blua / 2. Ŝia haŭto estas tute glata sen faltoj / 3. Sinjorino Evangelia havas belan haŭton, ĉar ŝi neniam ŝminkas sin / 4. De sia patro, Maria heredis la larĝan frunton, la longajn okulharojn kaj la agrablan ridon / 5. Maria havas tre belan kaj simetrian korpon / 6. Kostas similas al neniu el siaj gepatroj / 7. La okuloj de Kostas montras egan inteligentecon kaj bonecon / 8. La trajtoj de Nikos estas ne tre belaj sed virecaj / 9. La trajtoj de Nikos montras forton kaj trankvilon / 10. Nikos ĉarmas la junulinojn per sia beleco kaj per sia «falsa» seriozeco.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. hararo bruna, longa / 2. okulo nigra, brila / 3. orelo granda, dekstra / 4. buŝo ruĝa, ĉarma / 5. mieno fiera, serioza / 6. trajtoj simpatiaj, ordinaraj / 7. dentoj simetriaj, blankaj.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Mi atendis vin de la tria, sed vi venis je la kvara kaj duono / 2. Tiu ĉi domo estis aĉetita de la avo de mia patro / 3. Li revenis de sia oficejo, kaj iras nun al teatro / 4. Mi aĉetis ĉapelon de tiu granda butiko / 5. Li estis homo de granda aĝo, instruisto de Esperanto / 6. De la deka de Oktobro ĝis la dua de Novembro mi estis malsana / 7. Vi restu trankvila, vi timu nenion de mi / 8. De la balkono oni povas vidi la akropolon kaj de sur la teraso la tutan Atènon / 9. Multaj ĝustaj konsiloj estis donitaj al mi de

mia patro / 10. De tia homo vi ne atendu bonon.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. reĝisorado / 2. gladado / 3. instruado / 4. kuracado / 5. komponado / 6. kombado / 7. polurado / 8. ŝminkado / 9. vendado / 10. importado.

ΑΣΚΗΣΗ ε

Οριζόντια: 1. mieno / 2. vizaĝo / 3. okulo / 4. brako, lipon / 5. kruro / 6. nazo / 7. haro / 8. dentaro, koro / 9. trajtoj / 10. mano, buŝo / 11. vango / 12. orelo, haŭto.
Κάθετα: 1. tempio / 2. kapo / 3. mentono / 4. brusto / 5. talio / 6. trunko, frunta / 7. okulharoj / 8. nuko / 9. korpoj / 10. kolo / 11. lipharoj / 12. dento, brovo.

ΑΣΚΗΣΗ στ

«Επί δύο ώρες βλέπαμε (παρακολουθούσαμε) αληθινά όμορφη παράσταση των ερασιτεχνών ηθοποιών. Είναι αλήθεια ότι το τραγούδι της πρωταγωνίστριας ήταν αξιοθαύμαστο. Ήταν όχι μόνο η ωραία φωνή της νέας, που έδινε σε μας τέτοια εντύπωση, αλλά επίσης το (αυτό) ότι το ένα τραγούδι ήταν πιο όμορφο από το άλλο. Ήταν φανερό ότι εκείνοι οι νέοι (νέες και νέοι) πρόσφεραν πολύ χρόνο σε σοβαρή άσκηση και σε καλή προετοιμασία όλης της παράστασης, γιατί σχεδόν όλοι έπαιξαν και τραγούδησαν εντελώς σωστά. Το πρώτο χειροκρότημα ακολούθησε μακρύ χειροκρότημα των εντελώς ικανοποιημένων (ευχαριστημένων) θεατών.

ΜΑΘΗΜΑ 22ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. La dieto de la familio Georgopulos estas varia / 2. Ne, la ĉiutaga manĝaĵo de la familio ne estas simpla afero por la dommastrinoj, sed kontraŭe, granda kaj komplika problemo / 3. La ĉiutaga kuirado estas tasko de sinjorino Evangelia kaj de la avino Paraskevi / 4. Sinjorino Evangelia kaj la avino Paraskevi estas bonaj kaj kapablaj dommastrinoj / 5. Ne, oni devas manĝi ne nur kion oni preferas, sed ankaŭ kion oni devas / 6. La gejunuloj devas ricevi ĉian nutraĵon, por esti sanaj kaj fortaj / 7. La ordinaraj matenaj trinkaĵoj estas lakto, kafo kaj teo kaj la ordinaraj matenaj manĝaĵoj estas pano, butero, marmelado, mielo kaj fromaĝo / 8. Oni

konservas la nutraĵojn en fridujo / 9. La ĉefaj nutraĵoj, el kiuj konsistas la manĝaĵoj de familio, estas viando, legomoj, pastaĵoj, legumenacoj, fîsoj, rizo, terpomoj, ovoj, salataĵoj, oleo kaj fruktoj / 10. Oni povas fari salaton el laktuko, karoto, tomato, kukumo kaj aliaj salataĵoj.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. trinkaĵo / 2. antikvaĵo / 3. salataĵo / 4. manĝaĵo / 5. ornamaĵo / 6. dolĉaĵo / 7. teatraĵo / 8. laktaĵo / 9. nutraĵo / 10. ŝminkaĵo.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Por fari salaton, oni devas uzi salataĵojn / 2. La ĉiutaga kuirado estas por la avino granda problemo / 3. La gejunuloj devas manĝi ĉian manĝaĵon, por esti sanaj / 4. La avino kuiras bone, ĉar ŝi estas bona dommastrino / 5. Por esti maldika kaj sana, oni devas manĝi malmulte.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. El tiu domo eliris viro alta kaj bone vestita / 2. Li estis el tiuj homoj, kiuj kaŭzas admiron / 3. Ŝi prenis el sia monujo monon por pagi / 4. Li ricevis multajn donacojn de sia patro el la vilaĝo / 5. Vi manĝis el mia manĝaĵo, vi trinkis el mia akvo, sed vi ne diris al mi dankon / 6. Oni elektis nur dek el la plej bonaj lernantoj / 7. Ŝi portis belegajn vestojn kaj juvelojn el oro / 8. Mi legos al vi parton el la verko de mia intruisto / 9. Li eliris el sia ĉambro, li venis apud mi, kaj el la libroj, kiuj estis sur la tablo, li elektis unu / 10. Li trinkis bieron el mia glaso.

ΑΣΚΗΣΗ ε

sidante / diskutadis / diversaj / dume / manĝadis / kuiritajn / manĝaĵojn / evidente / kontentaj / pro / diskutado / precipe / kuirado / lasta / fiera / eblecon / gastoj / kapablecon / krome / sciate / kiom / pri.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. heredaĵo / 2. kuraĝulo, heroecon, heroaĵoj / 3. finaĵo, finaĵo / 4. blondeco, blondulino, belaĵo / 5. gravulo, gravecon, gravaĵoj / 6. kontraŭulo, kontraŭaĵo / 7. elegantulo, elegantecon, elegantaĵoj / 8. afablulo, afablecon, afablaĵoj / 9. riĉulo, riĉaĵoj, riĉecon / 10. boneco, bonaĵoj.

ΜΑΘΗΜΑ 23ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. La sandviĉoj de la avino estas nekompareblaj / 2. Por prepari sandviĉon oni povas uzi fromaĝon, buteron, salamon, mortadelon, ovon, majonezon, tomaton, karoton, kokidaĵon, mustardon, kukumon, cepon kaj aliajn / 3. La avino opinias, ke la manĝaĵoj vendataj en bufedejoj estas malfreŝaj kaj probable mapluraj / 4. Al sinjoro Vasilis plej multe plaĉas la pastaĵoj / 5. Al li plaĉas ankaŭ la legumenacoj / 6. Nikos preferas la legomojn / 7. La spinaco tute ne placas al la junuloj de la familio / 8. La avino postulas de siaj genepoj, ke ili manĝu spinacon / 9. La eterna problemo de sinjorino Evangelia estas ŝia dikeco / 10. Sinjorino Evangelia devas eviti pastaĵojn, grasaĵojn kaj fritaĵojn.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. nepino / 2. patrino / 3. edzo / 4. frato / 5. bopatrino / 6. patro / 7. filino / 8. gefratoj / 9. avino / 10. edzino / 11. bofilo / 12. fratino / 13. gepatroj / 14. genepoj / 15. filo / 16. geedzoj / 17. nepo / 18. gefiloj.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Ĉu ili volas, ĉu ili ne volas, la infanoj devas manĝi ĉiajn manĝaĵojn / 2. Ju pli ofte oni manĝas spinacon, des pli sana oni estas / 3. Ĉu vi venos, aŭ ne? / 4. Oni devas manĝi jen legomojn, jen viandon / 5. Nikos manĝas kaj artiŝokojn kaj melongenojn / 6. Oni povas manĝi aŭ makaroniojn aŭ kukurbojn / 7. Maria manĝas nek spinacon, nek pizojn / 8. Mi demandis ŝin, ĉu ŝi manĝos salamon aŭ mortadelon / 9. Vi manĝis nenion, nek manĝaĵon nek frukton / 10. Ju malpli mi manĝas, des malpli dika mi estas.

ΑΣΚΗΣΗ δ

Οριζόντια: 1. manĝado / 2. manĝeti / 3. manĝo / 4. manĝemulo / 5. manĝeto.
Κάθετα: 1. manĝegi / 2. manĝaĵo / 3. manĝema / 4. manĝebla.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. postulema / 2. decidema / 3. laborema / 4. persistema / 5. progresema / 6. tolerema / 7. forgesema / 8. karesema / 9. dormema / 10. lernema.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. estas manĝataj / 2. estas manĝitaj / 3. estas manĝotaj / 4. estis manĝataj / 5. estos manĝataj / 6. kuiros / 7. kuir(ad)is / 8. kuiras / 9. kuiris / 10. kuir(ad)os.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

laktuko — salataĵo / fabo — legumenaco / akvo — trinkaĵo / makaronio — pastaĵo / butero — grasaĵo / pomo — frukto / kokidaĵo — viando / - brasiko — legomo.

ΜΑΘΗΜΑ 24ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Ne, la avino Paraskevi ne estas tute sana / 2. La avino nomas la arteriosklerozon «partnero de la maljuneco» / 3. La avino suferas de arteriosklerozo, hipertensio, reŭmatismo, artrito kaj sukera diabeto / 4. La avino nutras sin per legomoj, bifstekoj, jahurto kaj fruktoj, ĉar ŝi devas sekvi specialan dieton / 5. La edzo de sinjorino Paraskevi mortis antaŭ multaj jaroj pro kancero / 6. Maria suferis tonsilektomion kaj Kostas apendicektomion / 7. Sinjorino Evangelia suferis de hipotensio kaj bronkito / 8. La avino kuracas siajn samfamilianojn per medikamentoj, sed ankaŭ per siaj teneraj vortoj kaj karesoj / 9. Ne, la avino montras intereson ne nur pri siaj familianoj, sed ankaŭ pri ĉiuj parencoj, amikoj kaj konatoj de la familio / 10. La kancero estas pli grava malsano ol la gripo.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Por friti ovojn, oni bezonas oleon kaj fritilon / 2. Por fari sandviĉon, oni povas uzi panon, buteron, fromaĝon, ovojn kaj salamon / 3. Por eviti la dentodoloron, oni devas viziti akurate sian dentokuraciston / 4. Por ne suferi de dispepsio, oni devas eviti la pezajn manĝaĵojn / 5. La simptomoj de lia malsano montris, ke li devas suferi tujan operacion.

ΑΣΚΗΣΗ γ

«Στην αρχή ένοιωθα μόνο τον εαυτό μου λίγο αδιάθετο. Δεν έδωσα προσοχή (σημασία), γιατί νόμιζα ότι είναι κάτι όχι σοβαρό. Όμως πιο έπειτα, όταν άρχισε να με πονάει το κεφάλι και ένοιωσα δυνατή ζάλη,

θέλοντας και μη θέλοντας στράφηκα (απευθύνθηκα) στη γιαγιά. Κατ' αυτή, αυτό ήταν αναμφίβολα συμπτώματα γρίπης, που απαιτούσε μεγάλη προσοχή.

Μετά από λίγο κατάλαβα, πως είχε ολότελα (εντελώς) δίκιο. Μου ήρθε ψηλός πυρετός και ακόμα πιο δυνατός πονοκέφαλος.

Η γιαγιά ανέλαβε (πήρε πάνω της) το καθήκον να με περιποιηθεί (νοσηλεύσει). Άρχισε να μου δίνει διάφορα φάρμακα, να βάζει στο μέτωπό μου κρύες κομπρέσες και να τρίβει τα χέρια μου και τα πόδια μου. Ανάμεσα σε άλλα απαιτούσε να πίνω αφεψήματα (ροφήματα). Θυμάμαι καλά με πόσο σοβαρή και γεμάτη ανησυχία έκφραση, έλεγχε τη θερμοκρασία μου, και με τι τρυφερά λόγια και χάδια προσπαθούσε να με βοηθήσει.

ΑΣΚΗΣΗ δ

Οριζόντια: 1. salero / 2. misentrepreni / 3. orkestrestro / 4. misfermita / 5. neĝero, ĥorestro / 6. reestri / 7. programero.
Κάθετα: 1. misa, panero / 2. aktorestro / 3. grupestro, ero / 4. kantestro / 5. misprotesti.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. stadionestro / 2. piprero / 3. familiestro / 4. miskonsili / 5. vilaĝestro / 6. miskontroli / 7. muzeestro / 8. ekskurserstro / 9. misopinio / 10. matĉestro.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. Ĉu plaĉas al vi la legumenacoj? / 2. El la legomoj kiujn vi preferas? / 3. Kion kaŭzas la pezaj manĝaĵoj? / 4. Kiuj estas la simptomoj de gripo? / 5. Kion vi sentas kiam vi staras en tre alta loko kaj vi rigardas malsupren? / 6. De kio ordinare suferas la maljunuloj? / 7. Kiu estas, laŭ via opinio, la plej grava malsano? / 8. Kion devas sekvi persono suferanta de hipertensio? / 9. Ĉu vi suferis ĝis nun apendicektomion, tonsilektomion aŭ alian operacion? / 10. Ĉu vi preferas ricevi medikamenton en formo de pilolo aŭ de injekto?

ΜΑΘΗΜΑ 25ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. La multloĝejo, en kiu loĝas la familio Georgopulos, konsistas el sep

etaĝoj / 2. Oni supreniras al la sepa etaĝo per lifto / 3. Sur la tablo, kiu staras en la antaŭĉambro de la apartamento, estas telefono kaj cindrujo / 4. La salonmeblaron konsistigas kanapo, du foteloj, kvar seĝoj, kaftablo, bufedo, vitrinmeblo kaj du malgrandaj tabloj / 5. La vitrinmeblo enhavas malgrandajn dekoraciaĵojn / 6. En la servicoŝranko estas diversaj servicoj / 7. La salonon lumigas du tablolampoj kaj unu lustro / 8. La plankon kovras tapiŝoj, la murojn tapeto kaj la vitropordojn kurtenoj / 9. La salono de la familio Georgopulos servas kiel akceptejo de gastoj aŭ manĝejo de la familio / 10. Por manĝi viandon oni uzas teleron, forkon kaj tranĉilon, kaj por trinki teon oni uzas tason, telereton kaj kuleron.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. pecigi / 2. pretigi / 3. sidigi / 4.simpligi / 5. heroigi / 6. kulpigi / 7. politikigi / 8. efektivigi / 9. fortigi / 10. riĉigi.

ΑΣΚΗΣΗ γ

lampo — lumo / febro — termometro / teo — taso / vino — glaso / tapiŝo — planko / cigaredo — cindro / sukero — dolĉaĵo / paneo — teknikisto / maljuneco — arteriosklerozo / seĝo — meblo / arterio — sango / malsano — medikamento.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Mi memorigas al vi, ke vi devas eviti la dolĉaĵojn kaj grasaĵojn, ĉar ili estas dikigaj / 2. Viaj paroloj kontentigis kaj kuraĝigis min, sed viaj postuloj devigas min nei vian proponon / 3. Mi haltigis lin sur la strato kaj klopodis lin timigi, sed vane / 4. Vi dolĉigis mian doloron per paroloj kuraĝigaj, kaj (vi) plenigis mian koron je (per) espero / 5. Ŝi varmigis akvon, ŝi lavis kaj purigis mian vizaĝon de la sango.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. La salonmeblaro konsistas el granda kanapo kaj du foteloj / 2. En la mezo de la salono estas tablo kun ok seĝoj / 3. Por manĝi oni uzas teleron, forkon kaj tranĉilon / 4. Kiam la lifto paneas, ĉiu supreniranto restas fermita en ĝi / 5. Grandaj vitropordoj, kovritaj per longaj kurtenoj, kondukas al la verando.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. okazigas / 2. plibonigis / 3. silentigis / 4. estigis / 5. faligas / 6. plibeligas / 7. cesigas / 8. ridigajn / 9. dormigis / 10. pligravigas.

ΜΑΘΗΜΑ 26ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. La kuirejo de la familio Georgopulos servas ankaŭ kiel manĝoĉambro / 2. La ĉefaj aparatoj en la kuirejo estas la fornelo kaj la fridujo / 3. Sur la rakoj de la kuirejo estas diversformaj kaseroloj, potoj, patoj, pladoj, pelvoj, pletoj, kuleregoj, metalaj, plastaj aŭ vitraj vazoj, boteloj, skatoloj k.a. / 4. En la vivoĉambro estas la televidilo, la pikupo, la kasedo — magnetofono, la radio, la komuna familia biblioteko, telefono, komfortaj foteloj, sofo kaj komodo / 5. La membroj de la familio Georgopulos pasigas sian tempon en la vivoĉambro plenzorge aŭ tute senzorge / 6. La gastoj de la familio dormas en la vivoĉambro, sur la sofo / 7. Jes, la familio Georgopulos estas gastama. Ĝi montras sian gastamecon per tio, ke ĝia hejmo estas ĉiam malfermita por ĉiu parenco kaj amiko / 8. La malnova komodo enhavas multon da littukoj, tablotukoj, tualettukoj, preskaŭ la tutan tolaĵon de la familio / 9. En la vivoĉambro estas la portretoj de la mortintaj gepatroj de sinjoro Vasilis kaj tiu de la patro de sinjorino Evangelia / 10. La avino estas certa, ke, kiam ŝi mortos, ankaŭ ŝia portreto havos lokon en la hejmo.

ΑΣΚΗΣΗ β

α. nordo / β. sudo / γ. oriento / δ. okcidento / ε. nordoriento / στ. sudoriento / ζ. nordokcidento / η. sudokcidento.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Ĉc la avino aĉetis ruĝan robon / 2. Ankaŭ mi aĉetis ruĝan robon / 3. Mi aĉetis ankoraŭ unu, ankaŭ ruĝan robon / 4. La avino, eĉ por mi âcetis ruĝan robon / 5. Mi aĉetis ĉapelon, sed ankaŭ robon, eĉ ruĝan / 6. La avino eĉ aĉetis, ankaŭ por mi, ruĝan robon / 7. Mi ne aĉetis ankoraŭ, eĉ ruĝan robon / 8. Mi havis unu ruĝan robon, mi aĉetis novan, ankaŭ ruĝan, eĉ longan / 9. Mi ne havas eĉ unu ruĝan robon / 10. Mi volis aĉeti ankaŭ ĉapelon, sed mi ne trovis, eĉ unu taŭgan por mi.

ΑΣΚΗΣΗ δ

«Ĉio estis preskaŭ preta. Mi devis nur varmigi la viandon kaj friti terpomojn. Mi metis la kaserolon sur la fornelon kaj (mi) komencis pecigi la terpomojn. Mi metis la paton sur la fornelon kaj mi estis preta. Nun mi devis trovi la oleon. Mi serĉis en la fridujo, sed ĝi ne estis tie. Mi malfermis ĉiujn ŝrankojn, ĉiujn tirkestojn, sed mi nenie ĝin trovis.

Mi serĉis en ĉiu angulo de la kuirejo, mi rigardis sub la tablon, sub la benkojn, sub la lavkuvon, sed botelo enhavanta oleon nenie estis. Mi trovis ĉion alian, sed ne oleon. Estis evidente, ke mi ne povus friti terpomojn sen oleo. Tamen en la menuo devis nepre esti ankaŭ terpomoj, eĉ frititaj. Post longa pensado mi decidis boligi la terpomojn. Nun mi bezonis unu kaserolon, sed mia sola kaserolo estis jam plena je la viando, kiun mi devis varmigi.

Por unu momento mi sentis malesperon, sed mi tuj retrovis mian kuraĝon. Mi decidis meti la viandon en la paton kaj la terpomojn en la kaserolon. Tamen la pato ne entenis la tutan manĝaĵon. Mi pensis, ke estus pli simple se mi reboligus la tutan manĝaĵon kune kun la terpomoj, sed ankaŭ tio estis neebla, ĉar la kaserolo ne entenis kaj la viandon kaj la terpomojn. Ju pli mi pensis, des pli nesolvebla ŝajnis al mi la problemo. La tempo pasis kaj la situacio ŝajnis pli kaj pli malfacila. Fine mi trovis la solvon. Mi metis en la du telerojn po du pecojn da viando, kaj tiel mi duone malplenigis la kaserolon. Mi metis en ĝin la terpomojn kun la cetera viando, kaj ĉio estis jam en ordo.

Mi povis nun pretigi la salaton. Tamen, nun mi havis neniun malplenan ujon. Restis nur unu solvo. Mi pecigis la tomatojn kaj mi metis ilin en la paton. Tiel, mi havis nun salatujon. Kion mi devis ankoraŭ fari?

Nur tion. Mi metis en la salaton salon, mi prenis la olebotelon de sur la tablo, kaj mi verŝis iom da oleo en la salaton!»

ΜΑΘΗΜΑ 27ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. La ĉefaj mebloj en la dormoĉambro de gesinjoroj Georgopulos estas la granda duobla lito, du noktotabloj, vestoŝranko, tualettablo, malgranda komodo kaj libroŝranko / 2. Kostas preferas afiŝojn de komponistoj, muzikistoj kaj kantistoj kaj Nikos preferas afiŝojn de famaj atletoj, de futbalistoj kaj de sportaŭtoj / 3. La knaboj malpermesas al virinoj eniri en ilian ĉambron / 4. Oni ne kontraŭstaras al la avino , ĉar oni ne deziras ĉagreni ŝin / 5. En la dormoĉambro de Maria la etoso estas ĉarma / 6. Sur la bretoj de Maria estas malnovaj ĉarmaj pupoj / 7. La afiŝoj de Maria prezentas buntajn figurojn kaj florojn / 8. En la ĉambro de la avino estas ikonoj de Jesuo Kristo, de la Dipatrino kaj de sanktuloj / 9. Sidante sur la fotelo la avino ripozas kaj legas sian libron / 10. En la banoĉambro estas koloraj boteletoj, dentopastoj, dentobrosoj, raziloj, kombiloj, kombiletoj, spongoj, sapoj k.a.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. eksiĝi / 2. arego / 3. ebliĝi / 4. aĉulo / 5. estrino / 6. ujeto / 7. anaro / 8. disiĝi / 9. estriĝi / 10. aĉulino / 11. fiaĵo / 12. geanoj / 13. ileto / 14. reebligi / 15. fiulino / 16. estraro / 17. estreco / 18. anigi.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. kaŝiĝas / 2. ŝanĝiĝis / 3. razas sin / 4. fritiĝas / 5. kaŝas sin / 6. kovras sin / 7. perdiĝis / 8. estas metita / 9. verŝiĝis / 10. estas rakontata / 11. faltiĝis / 12. kovriĝas / 13. estas solvita.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. atentigis, pri, evidente, sanĝiĝis / 2. dikiĝis, interesiĝas, tio / 3. sciigis, decidis, edziniĝi / 4. kolektiĝis, sed, certigis, ĝenos, gepatrojn / 5. manĝaĵo, longe, fridujo, fridiĝis / 6. hararo, griziĝis, kvankam, ankoraŭ, maljuniĝis / 7. dank', venkoj, heroiĝis, ke, heroigis / 8. noktiĝis, eĉ, revenis, kial, tiom, malfruiĝas.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. lito (D) / 2. vestoŝranko (D) / 3. kaserolo (K) / 4. vizaĝtuko (B) / 5. noktorobo (D) / 6. telero (K) / 7. razilo (B) / 8. stablo (K) / 9. tablolampo (D) / 10. fornelo (K) / 11. manĝaĵoŝranko (K) / 12. necesabo (B) / 13. komodo (D) / 14. vestohokaro (D) / 15. lavabo (B) / 16. manĝiloj (K) / 17. dentopasto (B) / 18. noktotablo (D) / 19. kulerego (K) / 20. ŝampuo (B) / 21. fotelo (D) / 22. vestobroso (D) / 23. lavkuvo (B) / 24. olebotelo (K) / 25. litkovrilo (D) / 26. tualettablo (D) / 27. fridujo (K) / 28. medikamentujo (B) / 29. kapkuseno (D) / 30. poto (K) / 31. littuko (D) / 32. piĵamo (D) / 33. lavkuvo (K) / 34. dentobroso (B) / 35. librobretaro (D) / 36. suŝranko (D) / 37. pato (K) / 38. bankuvo (B) / 39. kolonja akvo (B) / 40. portreto (D) / 41. salujo (K) / 42. duŝilo (B) / 43. labortablo (D) / 44. ikono (D) / 45. pargeto (D) / 46. sukerskatolo (K) / 47. pentraĵo (D) / 48. pleto (K) / 49. lucerno (D) / 50. pupo (D).

ΑΣΚΗΣΗ στ

Οριζόντια: 1. dikiĝi / 2. faciligi, heroiĝi / 3. efektiviĝi / 4. vekiĝi / 5. konsistigi / 6. densigi / 7. neniiĝi / 8. mateniĝi / 9. evidentiĝi / 10. utiligi / 11. cindriĝi / 12. irigi / 13. ĝeneraligi, iĝi.
Κάθετα: 1. fariĝi, ekzerciĝi / 2. interesiĝi / 3. ĉagreniĝi / 4. ekzameniĝi / 5. igi / 6. efektivigi / 7. konvinkiĝi / 8. finiĝi / 9. ŝanĝiĝi / 10. sklaviĝi / 11. eniĝi, suferigi / 12. pliriĉiĝi, ligiĝi / 13. orientiĝi, limigi.

ΜΑΘΗΜΑ 28ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. La junuloj mem decidas pri siaj ferioj, ĉar ili ferias aparte de la gepatroj / 2. La junuloj pritraktas la planojn de siaj someraj ferioj de la aŭtuno ĝis la printempo / 3. Maria jam rajtas pasigi kelkajn tagojn en junulara tendaro, aŭ gasti ĉe amikino / 4. En Edipsos la avino faras mineralajn kuracbanojn, ĉar tion ordonas ŝia kuracisto / 5. Sinjoro Janis estas persono tre vigla kaj lerta / 6. En sia vilaĝo sinjoro Vasilis posedas malgrandajn domon kaj bienon / 7. Sinjoro Janis nomas sian pli junan fraton, junulo / 8. Dum sia ĉiumatena promenado la geedzoj ripozas aŭ ĉe la bordo de la trankvila rivero, aŭ ĉe la bordo de la malgranda lago / 9. Kiam la vetero estas varma la geedzoj banas sin en la lago / 10. En la kafejo sinjoro Vasilis renkontiĝas kun siaj samvilaĝanoj.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. ebligi / 2. aniĝi / 3. disigi / 4. areto / 5. fiulo / 6. estreco / 7. ilaro / 8. reestriĝi / 9. ebleco / 10. malebligi / 11. fieco / 12. estrarano / 13. eksigi / 14. estrigi.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Li ludis, kvazaŭ li estus infano / 2. Li rigardis ĉircaŭ sin, kiel se iu perdiĝas en nekonata urbo / 3. La tuta domo odoris, kvazaŭ ĝi estus apoteko / 4. Li ridis kiel stultulo / 5. Li ridis, kvazaŭ li estus stultulo / 6. Li konvinkis kun tia facileco, kiel se oni estas certa pri siaj argumentoj / 7. Li estis malriĉa, sed li vivis, kvazaŭ li estus riĉulo / 8. Li estis malriĉa, sed li vivis kiel la riĉuloj / 9. Mi sentis tian kapdoloron, kiel se oni akceptas multajn sinsekvajn batojn sur la kapon / 10. Li amis ŝin kun tia pasio, kvazaŭ li estus ŝia sklavo / 11. Li tute ne reagis al miaj mokoj, kiel se iu ne komprenas kion oni diras al li / 12. Li suferis, kvazaŭ de grava malsano.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. La vesto estas kudrata / 2. La donaco estas ricevata / 3. La patro lavas sin / 4. La pilko estas ĵetata / 5. La vetero varmiĝas / 6. La pano estas tranĉata / 7. La avo vidviĝas / 8. La domo estas vendata / 9. La vizaĝo estas lavata / 10. La gasto estas invitata.

ΑΣΚΗΣΗ ε

Οριζόντια: 1. kompanio, temo / 2. frosto / 3. arbaro / 4. riveroj / 5. rikolto / 6. olivarbo, aprobi / 7. bordo, resti / 8. porko / 9. tendaro / 10. vetero / 11. neĝo.
Κάθετα: 1. amaso, plano / 2. lago / 3. bano / 4. kuvo / 5. fruktarbo / 6. kapro / 7. bero / 8. montaro, tosto / 9. vesperon / 10. mineralo / 11. maljuniĝi.

ΑΣΚΗΣΗ στ

«La vivo en la vilaĝo estas bela, sed samtempe sufiĉe malfacila.

Oni devas sin okupi pri multaj, kaj kelkfoje malfracilaj, aferoj.

La laboro neniam ĉesas. En kelkaj periodoj oni devas labori senĉese.

Ĉio ŝajnas ankoraŭ pli malfacila kaj ĝena al personoj ne kutimiĝintaj al tiaj okupoj.

Tamen sinjoro Vasilis estas duone urbano kaj duone vilaĝano. Tiel oni ne povas diri, ke estas al li malagrabla la vivo en la vilaĝo.

Kontraŭe li (el)montriĝas tre kapabla kaj lerta en ĉiuj agrikulturaj laboroj.

Li estas homo pacienca, laborema kaj precipe lernema.

Tiel, ju pli li laboras kaj aŭskultas sian pli aĝan kaj spertan fraton, des pli multe kaj des pli rapide li lernas ĉion».

ΜΑΘΗΜΑ 29ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Maria kaj ŝiaj gekuzoj ekskursas sur la montetoj kaj en arbaroj proksimaj al la vilaĝo, kaj ili eltrovas tute nekonatajn belegajn lokojn / 2. La junuloj vizitas vespere la grandan vilaĝon de la regiono, ĉar tie estas diskoteko, en kiu ili dancas / 3. La familio pasigas la duonon de siaj ferioj en alia ĉiufoje insulo / 4. Sinjoro Vasilis ne vizitis ĝis nun ĉiujn grekajn insulojn, ĉar ili estas abundaj / 5. En la insulo, la familio loĝas en hotelo, en pensiono aŭ en gastejo / 6. Dum la somero oni ne trovas facile liberan loĝlokon en insulo, ĉar ĉiuj insuloj pleniĝas je fremdaj kaj enlandaj turistoj / 7. En ĉiu insulo sinjoro Vasilis deziras vidi ĉiun vilaĝon, ĉiun preĝejon, ĉiun monaĥejon kaj vidindaĵon / 8. Sinjoro Vasilis okupas sin ankoraŭ pri la fiŝkaptado / 9. En la insulo, sinjoro Vasilis konatiĝas kun lokaj, spertaj fiŝistoj, por lerni de ili ĉiun sekreton pri la fiŝkaptado / 10. Kiam sinjoro Vasilis ne sukcesas kapti fiŝojn, li alfrontas la mokojn de la tuta familio.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Antaŭ kelkaj tagoj mi estis vendanta mian aŭton / 2. Oni diris al mi, ke post unu aŭ du tagoj mi estos vendinta mian aŭton / 3. Ĝis hieraŭ mi ne estis vendinta mian aŭton / 4. Mi opinias, ke post kelkaj tagoj mi estos ankoraŭ vendanta mian aŭton / 5. Li ne povas doni al vi sian aŭton, ĉar li estas vendinta ĝin.

ΑΣΚΗΣΗ γ

1. Se mi povus, mi estus aĉetinta novajn vestojn / 2. Li estas aĉetinta novan pantalonon, sed li portas ankoraŭ la malnovan / 3. Mia frato estas aĉetonta novan pantalonon / 4. Sed tiun pantalonon, kiu plaĉis al li, li ne trovis, ĉar oni estis vendinta ĝin / 5. Mi ne estos en mia hejmo je la sesa, ĉar tiam mi estos aĉetanta novan pantalonon / 6. Post tri jaroj mi estos aĉetinta tri pantalonojn / 7. Tamen estas certe, ke la pantalonoj, kujn mi estos aĉetinta, estos malvonaj / 8. Se tiun ĉi pantalonon mi estus aĉetinta antaŭ du jaroj, ĝi estus jam malnova / 9. Kiam do mi estos aĉetonta novajn vestojn, mi pensos multe pri tio / 10. Kiam okazis tio, mia frato estis aĉetanta pantalonon / 11. Tamen vi atentu, vi devas esti aĉetinta la pantalonon, kiam vi diros tion al la patro / 12. Mi memoras, ke, kiam mi estis aĉetonta pantalonon, la patro ne donis al mi monon.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. Όταν ο φίλος μου ήρθε, διάβαζα / 2. Όταν ο φίλος της θα έρθει, θα έχω φύγει / 3. Όταν ο φίλος σου θα έρθει, θα είμαι για (πρόκειται) να διαβάσω / 4. Όταν ο φίλος μας ήρθε, είχαμε διαβάσει / 5. Αν οι φίλοι σου έρχονταν πιο αργά, θα είχα φύγει / 6. Όταν η φίλη μου έρχεται, είμαι για (πρόκειται) να φύγω / 7. Όταν ο φίλος μου έρχεται, έχετε διαβάσει / 8. Όταν ο φίλος μου έρχεται, πρέπει να έχω διαβάσει / 9. Όταν οι φίλες σου θα έρθουν, να μην έχεις φύγει / 10. Όταν οι φίλοι μας θα έρθουν, θα διαβάζω / 11. Όταν ο φίλος μου ήρθε, ήμουν για (επρόκειτο) να διαβάσω.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. Tia aŭto ne estas aĉetata / 2. La aŭto estis vendata / 3. La aŭto estos vendata / 4. La aŭto estis jam aĉetita / 5. La aŭto tiam estus aĉetata / 6. La aŭto estas vendota / 7. La aŭto estas aĉetita / 8. La aŭto estos jam vendita / 9. La aŭto estu vendita / 10. La aŭto estus aĉetita / 11. La aŭto estis vendita.

ΑΣΚΗΣΗ στ

1. Kiam mia amiko telefonis al mi,mi ankoraŭ laboris / 2. Kiam vi decidos veni, mi estos preta foriri / 3. Vi ne ĝenas min, mi finis jam mian laboron / 4. Kial vi venis tiel malfrue? Nun mi estas preta dormi / 5. Mi ne venos kun vi, ĉar mi laboros ankoraŭ je la sepa / 6. Kiam vi frapis la pordon, mi estis preta foriri.

ΜΑΘΗΜΑ 30ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. En la insulo sinjorino Evangelia pasigas sian matenon en la plaĝo ĝuante la maron kaj la sunon / 2. Maria portas malgrandan bikinon / 3. La avino opinias ŝerco, (tion) ke la plej multaj junulinoj sin prezentas nudmamaj en la plagôj / 4. La avino kredas, ke la nuntempa mondo jam tute aĉiĝis / 5. La submara ĉasado donas al la knaboj la eblon ĝui la mirindajn bildojn, kiujn prezentas la fundo de la maro / 6. La knaboj kolektas, en la fundo de la maro, belkolorajn marajn ŝtonojn kaj konkojn. Kompreneble ili ne bezonas fiŝpafilon kaj harpunojn, por fari tion / 7. En la insulo la gejunuloj distras sin ankoraŭ per naĝado, sportado, dancado, promenado kaj ekskursado / 8. Por la junuloj la tempo de la ferioj pasas tute senzorge kaj agrable, sed bedaŭrinde tre rapide / 9. Por organizi piknikon oni preferas foran kaj kiel eble plej dezertan marbordon / 10. En la pikniko oni kuiras la fiŝojn, rostante ilin sur krado aŭ trapikilo.

ΑΣΚΗΣΗ β

1. Oni preferas organizi piknikon en kiel eble plej senbrua loko / 2. Oni bruligas fajron por rosti fiŝojn sur krado / 3. La fundo de la maro prezentas neforgeseblajn bildojn / 4. Estas ŝtonoj kaj konkoj kun multaj koloroj kaj formoj / 5. Oni ne bezonas harpunon por kolekti ŝtonojn en la fundo de la maro / 6. Multaj junulinoj prezentas sin en la plaĝo portante malgrandajn bikinojn.

ΑΣΚΗΣΗ γ

Οριζόντια: 1. kamparo / 2. fajron / 3. nuda / 4. fluanta / 5. ĉasisto / 6. pafi.
Κάθετα: 1. submara / 2. lasta, digno / 3. pafileto / 4. rajdas / 5. trafi / 6. stranga.

ΑΣΚΗΣΗ δ

Οριζόντια: 1. kverko / 2. sunbrilo / 3. propran, krado / 4. profundeco / 5. unuo, retoj / 6. sun, naĝisto / 7. krom / 8. ilo, amo, nutri, ondon / 9. lasi / 10. portu, kalmaro, dezerto / 11. ino.
Κάθετα: 1. praktiko / 2. molusko / 3. nur, lui / 4. harpuno / 5. aro, masko / 6. suno, mia / 7. fundo / 8. bruniĝinta / 9. nigre / 10. cetera / 11. konko / 12. fajrero / 13. rosti, diri / 14. rajdanto.

ΑΣΚΗΣΗ ε

«Fore en la maro, la akvo estas ankoraŭ pli blua kaj klara,kiel la plej pura vitro. Ĝi estas tiel (tiom) profunda, ke oni havas la impreson, ke la fundo estas tiel malproksime de la supraĵo de la maro, kiel la tero de la ĉielo.

Tamen oni ne pensu, ke tie estas nuda, blanka, sabla fundo. Ne! Tie estas la plej admirindaj arboj kaj floroj, kiuj, en la plej malgranda fluo de la akvo, moviĝas, kvazaŭ ili estus vivantaj estaĵoj. Multkoloraj, malgrandaj kaj grandaj fiŝoj naĝas tra la arboj kaj diversformaj konkoj malfermiĝas kaj fermiĝas laŭ la fluo de la akvo.

Tio ĉi estas belega vidaĵo, ĉar tiuj ĉi konkoj, en ĉiu sia malfermo, ĵetas ĉirkaŭen lumajn brilojn de malgrandaj brilantaj ŝtonoj, kiuj kaŝiĝas en ili.

Tie estas (unu) senlima, belega ĝardeno, plena je ruĝaj kaj verdebluaj floroj. La fruktoj brilas kiel la oro, kaj la floroj aspektas kiel la fajro, dum la trunketoj senĉese moviĝas.

La tero konsistas el la plej delikata sablo, kaj ĝi estas blua kiel la flamo.

Ĉio estas kovrita de ia blueta brilo. Tiel oni havas la impreson, ke oni troviĝas ne en la fundo de la maro, sed en loko stranga, kie oni havas ĉirkaŭ si, nur netravideblan ĉielon».

ΑΣΚΗΣΗ στ

neĝo blanka / sango ruĝa / folio verda / luno flava / ĉielo blua / cindro grira / nokto nigra / arbotrunko bruna.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 2ος

Α) ΚΕΙΜΕΝΑ

1. «Είναι αληθεια ότι το όμορφο γέλιο της, εντελώς (παρ)όμοιο μ' αυτό του πατέρα της, είναι το πιο όμορφο χαρακτηριστικό της. Η Μαρία

έχει πολύ όμορφο και συμμετρικό σώμα. Είναι αρκετά ψηλή κοπέλα (νέα), και τα μακρυά πόδια της, η πάρα πολύ λεπτή μέση της, αλλά κυρίως ο μακρύς λαιμός της, της δίνουν όψη λιγερή και αρμονική».

«Κύριες τροφές, από τις οποίες συνήθως αποτελούνται τα φαγητά της οικογένειας, είναι κρέας, λαχανικά, ζυμαρικά, όσπρια, ψάρια, ρύζι, πατάτες, αυγά, σαλατικά, λάδι και φρούτα. Η γιαγιά ξέρει καλά ότι όλες αυτές οι τροφές είναι ωφέλιμες και κατάλληλες για τη δίαιτα της οικογένειας, και γι' αυτό προσπαθεί διαδοχικά να (τις) προσφέρει όλες σ' αυτή.»

«Στον αρχηγό της οικογένειας πολύ αρέσουν επίσης τα όσπρια, ιδιαίτερα τα φασόλια και τα κουκιά. Πιστός στις συνήθειες του χωριού του, προτιμάει τα φασόλια μαγειρευμένα με κόκκινη σάλτσα και πολύ πιπέρι, αν και τέτοια βαρειά, όχι ευκολοχώνευτα φαγητά, αυτός, στην ηλικία του, δεν πρέπει να τρώει συχνά.»

«Αυτή πάντα έχει το πιο καλό φάρμακο κατά του πονοκεφάλου, του πονόδοντου, του ιλίγγου ή της ζάλης. Αυτή, επίσης, μπορεί να ετοιμάσει το πιο καλό κατάπλασμα και κομπρέσα, για κάθε περίπτωση, και φυσικά (όπως είναι ευνόητο), είναι ικανή να κάνει ένεση. Επιπλέον (εξ' άλλου) γνωρίζει καλά τα πιο κατάλληλα φαρμακευτικά χόρτα (βότανα) και αφεψήματα κατά της ευκοιλιότητας, της δυσκοιλιότητας ή της δυσπεψίας.»

«Το βορεινό μέρος του σαλονιού καταλαμβάνει (πιάνει) μεγάλο ορθογώνιο τραπέζι φαγητού, με οκτώ καθίσματα και μεγάλος παλιός μπουφές (ντουλάπι για σερβίτσια), γεμάτος από διάφορα σερβίτσια. Ανάμεσά τους είναι μερικά, ιδιαίτερα πολύτιμα για τις γυναίκες, αντικείμενα. Είναι σερβίτσια πιάτων, ποτηριών, φλυτζανιών, κουταλιών, πηρουνιών, μαχαιριών και άλλων σκευών (οργάνων φαγητού), πολύ παλιά, που ανήκουν στην προίκα της γιαγιάς και είναι χαρισμένα απ' αυτή στην κυρία Ευαγγελία.»

«Το πάτωμα και το κάτω μισό των τοίχων είναι σκεπασμένα με ομοιόχρωμα πλακάκια. Πάνω από τον μακρύ πάγκο, σε διάφορες θήκες στερεωμένες στον τοίχο, είναι τοποθετημένα ή κρεμασμένα πολλά σκεύη (όργανα μαγειρικής). Είναι διαφόρων σχημάτων (ποικιλόσχημα) κατσαρόλες, χύτρες, τηγάνια, πιατέλες, λεκάνες, δίσκοι, κουτάλες, μεταλικά, πλαστικά ή γυάλινα δοχεία (βάζα), μπουκάλια, κουτιά κ.α.»

«Κάθε τι είναι μικρό και πολύχρωμο. Όμορφες αφίσες πολύχρωμων σχημάτων και λουλουδιών, πάνω στους τοίχους, παλιές γοητευτικές κούκλες, πάνω σε ράφια, όμορφα πολύχρωμα μαξηλάρια, κόκκινες κουρτίνες και ομοιόχρωμο σκέπασμα κρεβατιού, δίνουν πολύ ευχάριστη όψη στο δωμάτιο, πάνω στου οποίου την πόρτα είναι πινακίδα, που απαγορεύει την είσοδο σε άνδρες.»

«Κάθε πρωί ο κύριος Βασίλης και η κυρία Ευαγγελία ξυπνούν πολύ

νωρίς και κάνουν μακρυνούς περιπάτους στους γειτονικούς λόφους και στα πυκνά δάση. Ξεκουράζονται (αναπαύονται) ή στην όχθη του ήσυχου ποταμού, που κυλάει κοντά στο χωριό, ή στην όχθη της μικρής λίμνης, που αυτό εδώ το ποτάμι σχηματίζει λίγο πιο μακρυά.»

«Μπορεί να είναι μόνο μαλάκια: χταπόδια, σουπιές, καλαμάρια, αλλά μπορεί επίσης να είναι κέφαλοι, λιθρίνια, κυπρίνοι ή γλώσσες. Όταν καταφέρνει (πετυχαίνει) να πιάσει τσιπούρες ή μπαρμπούνια, είναι ακόμα πιο περήφανος, και κερδίζει τον ειλικρινή θαυμασμό της συζύγου.»

«Εκεί ανάβουν φωτιά και ψήνουν πάνω σε σχάρα ή σούβλα τα ψάρια. Γύρω από τις χαρωπές φλόγες, κάτω από τον γεμάτο αστέρια ουρανό, με τη βοήθεια εύγευστου κρασιού, εύηχων κιθάρων και τραγουδιών, όλη η συντροφιά περνάει μερικές αξέχαστες ώρες.»

2. «Κάποια μέρα ο Δημοσθένης, ο γνωστός αρχαίος πολιτικός, μιλώντας στους Αθηναίους, μάταια προσπαθούσε να τραβήξει (ελκύσει) αυτών την προσοχή, σε πολύ σπουδαίες υποθέσεις (ζητήματα) σχετικά με την πόλη.

Χρησιμοποίησε κάθε τρόπο ομιλίας, για να πείσει το λαό, ότι οι συμβουλές και τα επιχειρήματά του είναι αληθινά άξια προσοχής, αλλά δεν κατάφερε (πέτυχε) να κάνει τίποτα.

Τότε είχε την ιδέα να αρχίσει την εξής διήγηση:

«Ένας νέος είχε νοικιάσει ένα γαϊδούρι για να πάει από την Αθήνα στα Μέγαρα. Ήταν καλοκαιρινή, πολύ ζεστή μέρα, και έτσι, το μεσημέρι, όταν ο ήλιος έκαιγε κάθε τι με την πιο δυνατή λάμψη του, ο νέος και ο κύριος του γαϊδάρου σταμάτησαν για να αναπαυθούν λίγο.

Τότε οι δύο άνδρες άρχισαν ζωηρά να μαλώνουν, γιατί καθένας τους είχε τη γνώμη, ότι μόνο αυτός ο ίδιος είχε δικαίωμα να χαρεί (απολαύσει) τη σκιά, που έδινε το σώμα του ζώου.

«Σου νοίκιασα μόνο το γάιδαρό μου, όχι τη σκιά του», είπε ο πρώτος.

«Σε πλήρωσα για όλο το ζώο, επομένως και (επίσης) για τη σκιά του» αντιείπε ο δεύτερος.

«Όχι, σου νοίκιασα μόνο το ορατό μέρος του ζώου μου», με πείσμα είπε ο ιδιοκτήτης (κύριος).

«Και (επίσης) η σκιά του είναι τώρα εντελώς ορατή» επέμεινε ο πελάτης.

Εκείνη τη στιγμή ο Δημοσθένης έπαψε (σταμάτησε) τη διήγησή του και έμεινε σιωπηλός.

Ο λαός, που πάρα πολύ ενδιαφέρθηκε για την υπόθεση, απαιτούσε να τελειώσει την ιστορία.

Τότε ο Δημοσθένης, γεμάτος θυμό, είπε: «Λοιπόν, η σκιά του γαϊδά-

ρου σας ενδιαφέρει τόσο πολύ, και, όταν σας μιλάω, για τα πιο σπουδαία ζητήματα, καθόλου δεν θέλετε να με ακούτε;».

Οι Αθηναίοι κατάλαβαν το μάθημα, αλλά ποτέ δεν έμαθαν το τέλος της ιστορίας. Το πρόβλημα λοιπόν έμεινε και πάντα μένει άλυτο. Ποιος είχε δίκιο; Ο κύριος του γάιδαρου ή ο ενοικιαστής;».

Β) ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Tiu junulo skribas per la maldekstra mano / 2. Li vestas sin tiel malbonguste, ke li ŝajnas al mi ridinda / 3. Li estas ĵurnalisto, kiu skribas nur pri sporto / 4. La granda salono, kies la pordoj estas ĉiam fermitaj, estas la ripozejo de ŝia patro / 5. Mi neniam donas al ŝi rendevuon, ĉar ŝi estas forgesema, kaj neniam venas ĝustatempe / 6. La oro estas pli valora ol la arĝento, kaj la sincereco pli utila ol la afableco / 7. Ju pli mi rigardas tiun ĉi junulon, des pli mi opinias, ke li similas al siaj gepatroj / 8. Ĉu vi scias, ke oni opinias vin mia amiko? / 9. Tiel li pasigis sian tempon tute neutile, amuzante kaj okupante sin pri nenio / 10. Kiomjara vi estis, kiam vi ekkonis vian eksedzinon?

ΑΣΚΗΣΗ β

1. pri / 2. sur / 3. tra / 4. je / 5. en / 6. al / 7. da / 8. el / 9. de / 10. en / 11. pro / 12. por / 13. de / 14. el / 15. po / 16. en / 17. sur / 18. el / 19. de / 20. de / 21. el / 22. je / 23. super / 24. da / 25. je

ΑΣΚΗΣΗ γ

estis manĝanta / estis manĝinta / estis lavanta / estis manĝonta / estas skribanta / estas fininta / estas manĝanta / estas legonta / estos manĝanta / estos manĝinta / estos lavonta / estus manĝinta / estus leginta / esti manĝintaj / esti skribintaj / estu finintaj.

ΑΣΚΗΣΗ δ

1. eniri / 2. kunligi / 3. enhavi / 4. aliri / 5. ĉeesti / 6. postkuri / 7. senlima / 8. enlanda / 9. eltrovi / 10. kontraŭdiri / 11. eliri / 12. dependi / 13. kunveni / 14. priskribi / 15. subiri / 16. anstataŭigi / 17. allogi / 18. eksterlando / 19. trapasi / 20. alveni / 21. senfina / 22. kontraŭstari / 23. interveni / 24. trairi / 25. deveni / 26. enteni / 27. aldoni / 28. senpera / 29. depreni / 30. transporti.

ΑΣΚΗΣΗ ε

1. bonsorta / 2. panfaristo / 3. ortangula / 4. bankuvo / 5. ĝustatempe / 6. partopreni / 7. piedbati / 8. ĉefurbo / 9. dentopasto / 10. kelkfoje / 11. multetaĝa / 12. meblaro / 13. bongusta / 14. bedaŭrinde / 15. manĝoĉambro / 16. okulharo / 17. tagmezo / 18. samtempe / 19. kapturno / 20. tirkesto / 21. neplenaĝa / 22. supreniri / 23. bankoficisto / 24. florbrasiko / 25. lavkuvo / 26. panvendisto / 27. trapikilo / 28. samaĝa / 29. kapdoloro / 30. dormoĉambro / 31. belsona / 32. lipharoj / 33. tutmonda / 34. plenaĝa / 35. posttagmezo / 36. dentobroso / 37. nuntempa / 38. multloĝejo / 39. arteriosklerozo / 40. noktomezo / 41. mezaĝa / 42. fiŝpafilo.

ΑΣΚΗΣΗ στ

Οριζόντια: 1. bankostumo, tradicia / 2. ar, pulovero, em, vir / 3. neĝeroj, voli, enakviĝi / 4. id, li, iam, lin / 5. tri, kr, etoso / 6. spongo, marist, po, et / 7. tosti, doma, kolorigi / 8, al, ota, anta, ol, dir / 9. us, art, sortulo, igi / 10. praarbaro, io, ora / 11. il, iel, salo, os, per / 12. stilo, eta, et, re / 13. tuto, kato, pluvas / 14. ŝtono, bankoficistino / 15. ir, kio, ao, ke / 16. etaĝo, blueta, ulo / 17. per, mieno, ludoj / 18. agis, jo, aĝ, ie, ilo / 19 gea, renoviĝinta, io / 20. neas, ago, lukton.
Κάθετα: 1. bongusta, kaŝi, pagi / 2. poluri, treege / 3. naĝi, os, salato, trian / 4. kredanto, unua / 5. gitaristo, ar / 6. sporto, arbeto, mok, se / 7. tuj, tali / 8. ul, limo, laborejo / 9. movi, amaso, nova / 10. ovo, krano, knabo, ig / 11. eliri, tria, loka, aĝo / 12. tria, skatoleto, ĝi / 13. ro, met, foto, en, ne / 14. kolo, ist, et / 15. dentodoloro, alia / 16. ami, as, pik / 17. klopodi, elsendi / 18. vi, origi, tut, kolo / 19. avino, iri, vinujo / 20. iĝ, eg, teran, io / 21. orientiĝi, resono, kon.

ΑΣΚΗΣΗ ζ

1. Mi neniam forgesas, ke mi estas vilaĝano. Ĉie, kie mi troviĝas, mi memoras tiun lokon, kiun mi opinias la plej bela el ĉiuj aliaj. Tie ĉi, en la urbo, eĉ post tiom da jaroj, mi sentas min tute fremda.

2. Vi devus montri duoblan intereson pri tiu ĉi afero, ĉar vi bone scias, ke ĝi estas tre grava, ne nur por mi, sed ankaŭ por vi mem. Vi rigardu do tiun aferon kiel vian, kal vi ne alfrontu ĝin, kvazaŭ ĝi estus problemo neatentinda.

3. Nek mi, nek iu alia povis lin helpi, ĉar li akceptis nenies la konsilon, kvankam estis evidente, ke, ĉu jese, ĉu nee, li nepre devus doni ian respondon. Li, kontraŭe, parolis pri tiu afero, kiel se iu ne komprenas, kio povas okazi de momento al momento.

4. La vetero, ĉi-jare, ne estas bona. Jen pluvas, jen neĝas, tiel ke ni devas

pasigi nian duonan tempon en la domo. Kion oni diru? Ŝajnas al mi, ke estus pli bone akcepti tiun situacion ol plendi vane.

5. Ŝi elektis min kiel akompananton kaj tio plezurigis kaj kontentigis min tiom, ke mi povis kaŝi mian ĝojon nek de miaj amikoj, nek de Nikos mem. Kiam mi ekkomprenis, ke tio estis la kialo de lia kolero, mi klopodis ekspliki al li, ke, kiel mia bona amikino, ŝi elektis min akompananto, tamen tio ne montras, ke ŝi malestimis aŭ ofendis lin.

ΜΑΘΗΜΑ 31ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Sinjoro Vasilis lernis Esperanton en tre juna aĝo, kiam li estis ankoraŭ studento ĉe universitato / 2. Sinjoro Vasilis decidis lerni Esperanton, ĉar li estimis la altajn principojn de Esperantismo / 3. La gefianĉoj Georgopulos aliĝis al Helena Esperanto-Asocio / 4. Dank' al Esperanto sinjoro Vasilis kaj sinjorino Evangelia akiris amikojn en multaj landoj / 5. La homoj povas facile interproksimiĝi kaj interamikiĝi, kiam ili havas la eblon tute rekte komunikiĝi kaj senpere kompreniĝi inter si / 7. La plej taŭga rimedo, kiu vere faciligas la interhomajn rilatojn, estas la komuna, neŭtrala lingvo / 7. Eksterlande sinjoro Vasilis kaj sinjorino Evangelia partoprenis universalajn Esperanto-kongresojn kaj renkontiĝojn / 8. Kostas estas membro de la Tutmonda Esperantista Junulara Organizo / 9. Kostas laŭ sia kataktero, estas entuziasma persono / 10. Kostas kredas, ke la junuloj povas ŝanĝi kaj korekti tiun malbelan kaj pekan mondon.

ΑΣΚΗΣΗ b

1. Hieraŭ venis ĉe ni, neatendite, familia amiko / 2. Mia patrino staris ĉe la pordo kaj rigardis min / 3. Sinjoro Vasilis laboras kiel direktoro ĉe la Nacia Banko de Grekujo / 4. La fremduloj preferas nian landon, ĉar ĉe ni ili pasigas agrable siajn feriojn / 5. Mia frato havas tre delikatan organismon. Ĉe la unua aŭtuna pluvo, li ĉiam malvarmumas / 6. Nur ĉe Herodoto oni povas trovi tiel intersajn historiajn informojn pri la antikva Egiptujo / 7. Ĉe la alvoko de sia mastro, la hundo kuris al li / 8. Ĉe ĉiu mia nea respondo, ŝi ne povis kaŝi sian malkontenton / 9. En la vilaĝo, la familio Georgopulos gastas ĉe la frato de sinjoro Vasilis / 10. Ĉe ĉiu tosto la amikoj trinkis po unu glaso da vino.

ΑΣΚΗΣΗ c

1. Sinjoro Vasilis en tre juna aĝo komencis lerni Esperanton / 2. La komuna, neŭtrala lingvo povas vere faciligi la interhomajn rilatojn / 3. Kostas similas al sia patro, laŭ la karaktero kaj ideoj / 4. Ĉiu bona ideo meritas la atenton de la junaj homoj / 5. La avino multe admiras la elokventecon de sia nepo.

ΑΣΚΗΨΗ ĉ

Horizontale: 1. Esperanto / 2. esperantismo / 3. esperantistino / 4. esperantistejo.
Vertikale: 1. esperantaĵo / 2. esperantisto / 3. esperantisteco.

ΑΣΚΗΣΗ d

«Dank'al la internacia lingvo Esperanto la homoj en la tuta tero havas la eblon komunikiĝi inter si tute senpere kaj simple. En ĉiu angulo de nia mondo, la homoj, sendepende de siaj religio, lingvo kaj koloro, povas rekte interŝanĝi siajn opiniojn kaj sciojn pere de unu lingvo facila kaj simpla, kaj precipe neŭtrala kaj komuna por ĉiuj.

Tia interkomunikiĝo donas al la homoj la okazon konatiĝi kaj alproksimiĝi inter si, ĉar sendube la interkompreniĝo estas la precipa vojo al la amikiĝo de la homoj.»

ΜΑΘΗΜΑ 32o

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Kostas kaj Eleni konatiĝis en la klubejo de la grekaj Esperantistoj / 2. Kostas kaj Eleni kvinfoje vojaĝis kune al diversaj eŭropaj urboj / 3. Ili havas kontaktojn kun junaj Esperantistoj en la tuta mondo / 4. La fremdaj junuloj deziras viziti, kiel eble plej ofte la sunplenan Grekion / 5. La avino ne parolas bone Esperanton, sed ŝi komprenas multon / 6. La avino regalas la fremdajn gastojn, pretigante por ili la plej bongustajn grekajn specialaĵojn / 7. La fremdaj amikoj, venante en Grekujon, neniam forgesas kunporti por la avino malgrandan memoraĵon el sia patrujo / 8. Sur la tablo de la avino estas flageto el silko, portanta la Esperanto-signon / 9. La avino pentas, ĉar ŝi ne lernis Esperanton, kiam ŝi estis ankoraŭ juna / 10. Kiam la avino estis juna, la junuloj estis revoluciemaj kaj flamemaj.

ΑΣΚΗΣΗ b

1. analizi, analoga, anarkio / 2. aparato, aparta, apartamento, aparteni / 3. apologio, apoteko, apostato / 4. artikolo, artiŝoko / 5. atesti, atendi, atenta / 6. aŭtobuso, aŭtomato, aŭtonoma / 7. aventuro, avenuo, averio / 8. balono, balkono, baleto / 9. barbo, barbaro, barko / 10. bilardo, bildo, bileto / 11. brodi, bronko, broso / 12. bruli, bruna, brusto / 13. danci, danĝero, danki / 14. disko, diskreta, diskuti, disputi, distanco / 15. ekskurso, eksciti, ekspliki / 16. elefanto, eleganta, elekti / 17. evidenta, eviti / 18. ferioj, fermi, fervoro / 19. flago, flamo, flanko, flava / 20. forgesi, forko, formo, forta, fornelo / 21. frapi, frakcio, frakturo, frato, fraŭlino, frazo / 22. frida, friti, frizi / 23. fromaĝo, fronto, frosto, froti.

ΑΣΚΗΣΗ c

ekspozi

— Ĉu vi opinias, ke nacia lingvo povus esti uzata kiel internacia?
— Ne, mi kredas (opinias), ke neniu nacia lingvo povus esti uzata kiel internacia
— Θα μπορούσατε να δικαιολογήσετε την γνώμη (άποψή) σας;
— Βεβαίως (ασφαλώς) ναι. Θα μπορούσε κανείς πολλά να πει γι' αυτή την υπόθεση. Πρώτα, είναι προφανές ότι (μια) Γλώσσα αληθινά (πραγματικά) διεθνής, πρέπει βέβαια να ανήκει το ίδιο σε όλους τους λαούς του κόσμου. Είναι λοιπόν βέβαιο ότι (μια) τέτοια Γλώσσα πρέπει να είναι εντελώς ουδέτερη.
— Tamem mi ne komprenas, kial ne povus esti uzata, en la tuta mondo, kiel internacia lingvo, unu vaste konata lingvo, kiel ekzemple la angla, aŭ la franca, aŭ la rusa, aŭ la hispana.
— Estas multaj kialoj, kiuj ne ebligas tian elekton. Mi diros al vi nur tion. Mi estas Greko, kaj estas sciate (konate), ke ĉefa fundamento de la tutmonda civilizacio estis mia lingvo, la greka. Ĉu do mi ne pravus, se mi kredus (opinius), ke neniu alia nacia lingvo estas pli taŭga ol la mia? Kial mi akceptus tian diskriminacion kontraŭ mia lingvo?
— Ίσως εσείς, ως Έλληνας, έχετε δίκιο. Όμως νομίζετε ότι επίσης (και) άλλοι λαοί θα μπορούσαν ή θα δικαιούνταν να σκέπτονται με τον ίδιο τρόπο;
— Ασφαλώς (βέβαια) ναι! Είναι επίσης (και) άλλες Γλώσσες, που δικαιούνται εντελώς την προσοχή και τον πλήρη σεβασμό της ανθρωπότητας, γιατί μέσα απ' αυτές (με αυτές) διαδόθηκαν στον κόσμο μας πολύ αρχαίοι πολιτισμοί, πολιτισμοί πάνω στους οποίους βασίστηκε ο νέος, μοντέρνος (σύγχρονος) κόσμος αυτών των Γλωσσών, που εσείς ονομάζετε «πλατειά γνωστές».
— Estas do, laŭ via opinio, afero de nacia fiereco.
— Kial ne? Ĉu ĉiu popolo, antikva aŭ ne, ne rajtas ŝirmi sian lingvon

kontraŭ ĉia diskriminacio? Krome, mi kredas (opinias), ke neniu popolo dezirus trudi sian lingvon al la aliaj, des pli, kiam temas pri kampo de kunlaboro, celanta la interkompreniĝon kaj interproksimiĝon de la homoj en la tuta tero.

— Πιστεύω ότι η γνώμη σας είναι εντελώς σωστή, όμως θα επιθυμούσα να ακούσω ακόμα μερικά πειστικά επιχειρήματά σας, σχετικά με αυτή την υπόθεση.

— Να είσθε βέβαιος ότι υπάρχουν (είναι) πολλά επιχειρήματα. Κύριο όμως είναι αυτό, ότι η εκμάθηση ξένης εθνικής Γλώσσας είναι υπόθεση πολύ δύσκολη, που απαιτεί πολυετή (πολύχρονο) κόπο. Είναι ευνόητο ότι πολύ λίγοι άνθρωποι μπορούν να μάθουν καλά ξένη Γλώσσα. Αντίθετα, η Εσπεράντο, Γλώσσα τεχνιτή, εντελώς απλή και εύκολη, φτιαγμένη πάνω στη βάση (με βάση) της καθαρής λογικής, είναι πολύ εύκολα δυνατόν να μαθευτεί.

— Estas vere, ke tiu via ~~unua~~ argumento pri la malfacileco, kiun prezentas la lernado de fremdaj naciaj lingvoj, estas tre konvinka. Tamen (vi) akceptu, ke la internacia lingvo devus esti same plena kiel ĉiu nacia lingvo, ĉar alie ĝi ne povus kovri la bezonojn de plena interhoma komunikiĝo

— Mi absolute konsentas kun vi. Tamen la simpleco kaj facileco de Esperanto tute ne signifas, ke tiu (ĉi) lingvo estas malriĉa. Kontraŭe ĝi estas same riĉa kiel ĉiu ajn nacia lingvo. Ĝia centjara jam uzado kaj ĝia riĉa bibliografio, konsistanta el multaj miloj da verkoj, pruvas, ke per tiu lingvo oni povas esprimi ĉian homan penson.

— Ειλικρινά σας ευχαριστώ για τις απαντήσεις σας. Όμως ακόμα δεν τελειώσαμε. Ελπίζω ότι το ίδιο ευγενικά θα δεχθείτε να απαντήσετε, σε άλλη περίπτωση (ευκαιρία), ακόμα σε μερικές ερωτήσεις μου για την ίδια υπόθεση.

— Πολύ ευχαρίστως θα σας απαντήσω.

ΜΑΘΗΜΑ 33ο

ΑΣΚΗΣΗ α

1. Laŭ sinjoro Vasilis, familio estas la granda lernejo, destinita pretigi ĝustajn kaj liberajn civitanojn. / 2. Sinjoro Vasilis postulas de siaj samfamilianon obeon al la familiaj leĝoj, kaj li mem respektas ĉies la rajtojn kaj opiniojn. / 3. Laŭ sinjoro Vasilis, vera kaj matura viro estas tiu, kiu kuraĝas akcepti kaj konfesi siajn erarojn kaj mankojn. / 4. La du plej grandaj kristanaj festoj estas Kristnasko kaj Pasko. / 5. La du virinoj tre fervore plenumas siajn religiajn devojn, sed Kostas kredas, ke ili ne estas piaj,

kiel ili pretendas, sed bigotaj. / 6. La familio pasigas la kristnaskajn festojn en sia hejmo, en Ateno, kune kun proksimaj parencoj. / 7. La ĉefa manĝaĵo en la kristnaska festotablo estas la farĉita meleagro, sendita de la onklo Janis kaj kuirita de la avino. / 8. Por elekti kiel eble plej bonan donacon, oni devas diveni ne nur kio mankas, sed kio decas kaj vere plaĉas al la ricevonto. / 9. Ĉiu donacpaketo kaŝas surprizon kaj kaŭzas entuziasmajn kriojn, ridojn, mokojn kaj aplaŭdojn. / 10. La premio, kiun ricevas la oferinto de la plej trafa donaco, povas esti kiso de ĉiuj kunfestantoj, grandega porcio de la kuko, kartona ĉapelo, bukedo da karotoj, la balailo aŭ io alia.

ΑΣΚΗΣΗ b

Horizontale: 1. protekti / 2. ceremonio / 3. soifi / 4. trans / 5. proktasti / 6. kreski, logiko
Vertikale: 1. konkuri / 2. reciproka / 3. meleagro / 4. troa, silko / 5. distingi / 6. minaco.

ΑΣΚΗΣΗ c

1. gaja, gajni, ganto, Gango / 2. gladi, glaso / 3. granda, gramo, graso, gratuli, grava / 4. harmonio, harpuno / 5. herbo, heroo, heredi / 6. homo, hospitalo, hoko, horo / 7. indiferenta, indigni / 8. infiui, infinitivo, informi / 9. instigi, instrui, insulo, insisti, instrumento / 10. intenci, interesi, inteligenta / 11. jahurto, jako, Januaro, jaro / 12. juvelo, justa, jupo, juna / 13. Ĵaŭdo, ĵaketo / 14. kamparo, kamarado, kampo / 15. kancero, kanapo, kanti / 16. kapabla, kapti / 17. karoto, kartono, karesi, karaktero / 18. kaserolo, kasedo / 19. klasika, klara / 20. kolego, koloro, koleri, kolekti, koliero / 21. komforto, komenci, kombi, komedio, kombini, komerci / 22. kompliki, kompreso, kompari, komponi, kompreni, kompleta / 23. koncerto, koncerni / 24. konflikto, konforma, konfesi / 25 konkludi, konkurso, konkreta, konkuri / 26. konsili, konsenti, konservi, konsisti.

ΑΣΚΗΣΗ ĉ

— Vi permesu al mi ke mi faru al vi denove kelkajn demandojn, rilate al la internacia lingvo Esperanto.
— Tre volonte mi respondos al ĉiu via demando.
— Λάβετε την καλωσύνη (ευαρεστηθείτε) να μου ξεκαθαρίσετε το εξής: Εσείς οι Εσπεραντιστές σκοπεύετε να αντικαταστήσετε τις εθνικές Γλώσσες με την Εσπεράντο;
— Σκοπεύουμε να εισάγουμε την Εσπεράντο ως μέσο για την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, στις διεθνείς σχέσεις και επαφές τους.

— Kio do? Ĉu la Grekoj ĉesos uzi la grekan, la Angloj la anglan, kaj ĉiuj parolos nur en Esperanto?
— Certe ne. Mi ne diris tion. Ĉiu popolo havas sian civilizacion, sian historion, sian propran fizionomion, kiu formiĝis en la daŭro de multaj jarcentoj aŭ jarmiloj. Ĉiu civilizacio estas firme kunligita kun la lingvo, kiu ĝin esprimas, kaj tiu lingvo, ĉiu nacia lingvo, estas io viva (vivanta), kio senĉese evoluas. Nenio povas ŝanĝi aŭ anstataŭi nacian lingvon. Tiel la Grekoj, kiel ankaŭ la Angloj kaj ĉiuj aliaj popoloj tute ne bezonas novan lingvon.
— Σε τι λοιπόν εξυπηρετεί η Εσπεράντο;
— Σας είπα ήδη. Η Εσπεράντο πρέπει να είναι η δεύτερη Γλώσσα για κάθε λαό.

Είναι ευνόητο ότι συμπατριώτες (ομοεθνείς) ή ομόγλωσσοι καθόλου δεν την χρειάζονται. Όμως οι λαοί πρέπει να επικοινωνούν μεταξύ τους. Αλλά σε ποιανού (τη) Γλώσσα; Στον κόσμο μας χρησιμοποιούνται χιλιάδες Γλώσσες. Εξηγήσαμε ήδη γιατί δεν μπορεί κανείς να διαλέξει μια απ' αυτές τις χιλιάδες Γλώσσες ως διεθνή. Τι μένει λοιπόν; Μήπως πρέπει κανείς να μαθαίνει (μάθει) εκατό ή χίλιες Γλώσσες; Η απάντηση είναι μία. Στο πεδίο των διεθνών σχέσεων, στις επαφές μεταξύ αλλοεθνών και αλλόγλωσσων πρέπει να (εξ)υπηρετήσει η Εσπεράντο, σαν δεύτερη, βοηθητική Γλώσσα, που ανήκει το ίδιο σε όλους.
— Mi dankas vin (dankon). Ĉio nun estas tute klara. Estas kompreneble, ke la teknologia kaj scienca evoluo de la dudeka jarcento preskaŭ neniigis (nuligis) la distancojn en nia mondo. Nun la popoloj povas kaj volas komunikiĝi inter si senpere, en nivelo tamen de egaleco (egalo) kaj reciproka respekto. Mi komprenas, ke la multlingveco malhelpas tiujn rilatojn. Sekve, Esperanto estas la sola kaj ideala solvo de la problemo.

Mi tamen petas, ke vi diru al mi ankoraŭ, ĉu Esperanto oferas ankaŭ ian alian servon, kiun mi eventuale ne scias
— Unue mi povas diri, ke Esperanto ludas sendube gravan rolon en la protektado de la naciaj lingvoj.
— Αυτό που λέτε μου φαίνεται πολύ ενδιαφέρον, και θα επιθυμούσα να ακούσω τις διευκρινίσεις σας. Καταλαβαίνω λοιπόν ότι η συζήτησή μας ακόμα δεν τελείωσε. Νομίζω ότι πρέπει ακόμα μια φορά να συζητήσουμε γι' αυτό εδώ το θέμα, γιατί μου φαίνεται πολύ σοβαρό και ευρύ.
— Πολύ ευχαρίστως θα συζητήσω μαζί σας πάλι.

ΜΑΘΗΜΑ 34ο

ΑΣΚΗΣΗ a

1. La festaj tagoj en la vilaĝo havas sian specialan koloron, kian oni ne povas ĝui en la grandaj urboj. / 2. En la malgranda socio de la vilaĝo regas plena harmonio, akordo kaj solidareco. / 3. La vilaĝanoj scias, ke iliaj problemoj, same kiel iliaj ĝojoj, estas afero de ĉiuj siaj samvilaĝanoj. / 4. La laborojn pri la preparado de la festo gvidas la pastro de la vilaĝo, la maljuna sinjoro Tomas. / 5. La vilaĝanoj penas, por ke ĉio estu perfekte aranĝita kaj organizita, ĉar dum la paskaj festoj multaj gastoj venas en la vilaĝon. / 6. La onklo Janis diras, ke la gastoj estas la hirundoj de la vilaĝo, kiuj revenas en siajn nestojn. / 7. La vilaĝaninoj okupas sin pri la konstruado de la «sankta tombo» de Kristo, celante fari ĝin pli bela ol la pasintjara. / 8. La nokton de Granda Sabato, en la placo de la vilaĝo, okazas la solena meso pri la resurekto de Kristo. / 9. La noktomezon de Granda Sabato, la infanoj ekbruligas raketojn kaj aliajn similajn bruilojn, kiu elĵetiĝas supren kaj eksplodas en la aero. / 10. La tagon de Pasko la vilaĝanoj metas en siaj kortoj fajron, sur kiu ili rostas per trapikilo la paskan ŝafon.

ΑΣΚΗΣΗ b

— Ας γυρίσουμε στη συνομιλία μας. Μου είπατε ότι η Εσπεράντο παίζει σπουδαίο ρόλο στην προστασία των εθνικών Γλωσσών. Θα μπορούσατε να μου (το) εξηγήσετε αυτό;

— Ναι. Είναι ευνόητο ότι η υποχρεωτική χρήση ξένων εθνικών Γλωσσών, σε μια χώρα, άσχημα (κακώς) επηρεάζει την ανάπτυξη της δικής της Γλώσσας. Οι πιο αναπτυγμένες χώρες, πιο σωστά οι οικονομικά πιο ισχυρές, εξάγουν στις φτωχότερες χώρες όχι μόνο τα προϊόντα, την τεχνολογία και τις κάθε είδους υπηρεσίες τους, αλλά επίσης τη Γλώσσα και την κουλτούρα τους. Έτσι η Γλώσσα και η κουλτούρα των αποδεκτών υποχρεωτικά επηρεάζονται και νοθεύονται.

— Tio, kion vi nun diras, estas tre serioza. Ĉu vi povas ĝin ekspliki pli klare?

— Certe jes. Kiel en la pasinta (malnova) tempo la pli malfortaj popoloj estis devigataj akcepti la kulturan, kaj sekve la lingvan trudon de siaj fortaj konkerantoj, tiel ankaŭ hodiaŭ, la ekonomia «konkerado», kiun la fortaj landoj aplikas kontraŭ la pli malfortaj, havas multajn malagrablajn sekvojn. Unu el ili estas la falsiĝo de la kultura kaj lingva karaktero de la «konkerita lando».

— Μπορείτε να δώσετε παράδειγμα;
— Ασφαλώς. Κοιτάξτε τι συμβαίνει στη δική μας χώρα. Σκεφθήκατε κάποτε πόσες ξένες λέξεις έχουν μπει στην Ελληνική Γλώσσα; Είναι όχι μόνο λέξεις Τούρκικες αλλά επίσης Γαλλικές, Αγγλικές, ακόμα και Ιταλικές και άλλες.

Κοιτάξτε τι συμβαίνει στις χώρες της νότιας Αμερικής. Πού και πόσο πλατειά χρησιμοποιούνται οι Γλώσσες των αρχαίων λαών που έχτισαν τόσο μεγαλειώδεις πολιτισμούς; Τι συμβαίνει στην Αυστραλία, τι στην Αφρική;

Θα σας πω ακόμα το εξής:

Γνωρίζετε έστω ένα σχολείο σε ξένη χώρα, στο οποίο διδάσκεται υποχρεωτικά η Ελληνική Γλώσσα, ή η Βουλγαρική, ή η Ρουμανική, ή η Ισλανδική, ή η Δανική; (Μήπως) σκεφθήκατε γιατί ο Άγγλος μαθητής καθόλου δεν χρειάζεται να μάθει την Ελληνική; Γιατί οι Ρώσσοι, οι Γάλλοι, οι Γερμανοί μαθητές καθόλου δεν χρειάζονται να μάθουν την Ελληνική, τη Δανική, τη Ρουμανική Γλώσσα; Όμως οι Έλληνες, οι Ρουμάνοι, οι Φινλανδοί, οι Ισλανδοί κ.ά. πρέπει να μάθουν στα σχολεία τους, και μάλιστα υποχρεωτικά, την Αγγλική, ή τη Γαλλική, ή τη Γερμανική ή τη Ρωσσική.

Γιατί συμβαίνει αυτό; Είναι φανερό ότι το χρειάζονται αυτό, γιατί οι χώρες τους είναι οικονομικά πιο αδύναμες από τις Αγγλόφωνες, Γαλλόφωνες, Ρωσσόφωνες και άλλες χώρες. Αυτό όμως ασφαλώς επηρεάζει και νοθεύει τη δική τους κουλτούρα και Γλώσσα. Δεν είναι έτσι;
— Mi konsentas, ke la ekonomia dependo devigas la malgrandajn landojn akcepti la fremdan influon sur sia kulturo kaj lingvo. Kaj mi opinias viajn argumentojn por la internacia lingvo tre konvinkaj.

Ĉu vi deziras aldoni ankoraŭ ion?
— Jes. Mi povas ankoraŭ diri, ke la disvastigo de Esperanto en la tutan mondon, ne nur savos la naciajn lingvojn kaj kulturojn, sed ĝi helpos al la senlima disvastigo de la ideoj, scioj kaj kulturo de ĉiu popolo, en nian tutan mondon.
— Μπορείτε να το εξηγήσετε αυτό;
— Ασφαλώς. Φανταστείτε τι θα συμβεί, όταν όλοι οι λαοί στη γη μας θα μπορούν να χρησιμοποιούν, εκτός από τη δική τους Γλώσσα, επίσης τη διεθνή. Τότε κάθε άνθρωπος στον κόσμο μας θα μπορεί εντελώς εύκολα και ελεύθερα να χαίρεται (απολαμβάνει) τους καρπούς της ανθρώπινης διάνοιας.

Πόσα, από τα κάθε είδους έργα Γιαπωνέζων, Κινέζων, Κορεατών, Περουβιανών, Κενυατών και άλλων συγγραφέων έχετε ήδη διαβάσει;

Δεν ξέρετε πόσοι θησαυροί είναι κρυμένοι στην Ιστορία, την

παράδοση, την κουλτούρα, την επιστήμη, τη λογοτεχνία αυτών (εδώ) των λαών; Όμως καθόλου δεν μπορείτε να γνωριστείτε με τους θησαυρούς αυτών των λαών, γιατί, φυσικά, δεν μπορούν να μεταφρασθούν σε όλες τις ξένες Γλώσσες.

— Vi ne diru tion. Estas sciate, ke ĉiu granda verkisto, fama en sia patrujo, estas tradukata en multajn fremdajn lingvojn kaj fariĝas tuj konata en la tuta mondo.

— Ĉu en la tuta mondo? En kiom multajn lingvojn estas tradukata unu tia, fama en sia lando, verkisto? Ĉu en du, en tri, en kvin?

Tamen tiuj ĉi du, tri aŭ kvin lingvoj estas uzataj nur en tre malgranda parto de nia mondo, de tre malgranda nombro da homoj. Ili estas do guto en oceano. Vi scias, ke en nia mondo estas uzataj miloj da lingvoj, de tre multaj milionoj da homoj, kiuj estas tute fremdaj al tiuj tri aŭ kvin lingvoj.

— Ομολογώ ότι έχετε δίκιο. Εγώ σαν Ευρωπαίος συνήθισα στη λανθασμένη ιδέα, ότι η Ευρώπη είναι σχεδόν όλος ο κόσμος μας. Όμως τώρα σκέπτομαι ότι επίσης στην ήπειρό μας, μικρό μέρος του κόσμου μας, χρησιμοποιούνται τόσες Γλώσσες. Εσείς πολύ σωστά σκέπτεστε για ολόκληρη την ανθρωπότητα, για τον αληθινά ολόκληρο κόσμο μας, του οποίου το πιο μεγάλο μέρος μένει για μας σχεδόν εντελώς άγνωστο. Πράγματι το ομολογώ αυτό. Τώρα απαντήστε μου εντελώς ειλικρινά. Αλήθεια (αληθινά) πιστεύετε ότι θα έρθει κάποτε ο καιρός που η Εσπεράντο θα χρησιμοποιείτε σε ολόκληρο τον κόσμο ως δεύτερη Γλώσσα όλων των λαών; Αλήθεια (αληθινά) πιστεύετε ότι οι ελπίδες σας οπωσδήποτε θα πραγματοποιηθούν;

— Ναι. Μπορώ εντελώς ειλικρινά να σας βεβαιώσω ότι θα έρθει κάποτε αυτός ο καιρός. Πιστεύω ότι αυτές (εδώ) οι ελπίδες οπωσδήποτε θα πραγματοποιηθούν, γιατί πιστεύω στους ανθρώπους. Ξέρω καλά ότι η Εσπεράντο είναι εντελώς αναγκαία, και επίσης ξέρω καλά ότι αυτή (εδώ) η ιδέα είναι εντελώς σύμμορφη (ταιριαστή) με την ανθρώπινη φύση.

Δεν μπορώ να πω ότι αυτός ο καιρός θα έρθει σύντομα ή όχι, όμως οπωσδήποτε θα έρθει. Μη ξεχνάτε ότι ακόμα και το ταξείδι των εκατό χιλιάδων μιλίων αρχίζει με το πρώτο βήμα. Σας βεβαιώνω ότι τα πρώτα βήματα ήδη έγιναν. Η συνέχεια εξαρτάται από εμάς και πιστεύω ότι αυτή εδώ η υπόθεση αξίζει όλο το ζήλο και την αγάπη μας.

ΑΣΚΗΣΗ c

Horizontale: 1. debeto / 2. retrati / 3. sumo / 4. malkara, kosto / 5. pagates-

ton / 6. aĉeto, pagi / 7. prezo / 8. valuto, asekuro / 9. rublo / 10. liveri / 11. rento / 12. provizio / 13. dolaro, liro, mendi.
Vertikale: 1. peseto, ĉeko, rupio / 2. valoro / 3. krompago / 4. prunti / 5. kara, deponi / 6. spezo / 7. dinaro / 8. bil, kontante, drakmo / 9. transakcio, eno / 10. rabato / 11. kontrakto.

ΜΑΘΗΜΑ 35ο

ΑΣΚΗΣΗ a

1. La buĝeto de la familio Georgopulos baziĝas precipe sur la salajro de sinjoro Vasilis kaj due sur la pensio de sinjorino Evangelia. / 2. En la unuaj jaroj post sia edziĝo la geedzoj vivis tre modeste, senigante sin je multaj, eĉ la plej elementaj plezuroj. / 3. Laŭ sinjoro Vasilis, feliĉon al la homoj alportas ne la mono, sed ilia laboremo kaj plena fido al si mem. / 4. La ĉefa revo de la geedzoj ne estis facile atingebla, ĉar ĝi postulis multjaran ŝparadon. / 5. Al la geedzoj kaŭzis embarason la konstato, ke la neantaŭviditaj elspezoj superas la konstantajn. / 6. Sinjoro Janis metis al sia frato la kondiĉon, ke li nepre konservu malgrandan parton de sia bieno, por ion posedi en la vilaĝo, kaj por ne «kraku la ostoj de ilia patro». / 7. La junuloj lernis, ke la mono ne devas esti vivocelo, sed nur vivrimedo, kiu tamen devas esti prudente uzata. / 8. Kostas gajnas monon instruante al infanoj gitarludadon, aŭ partoprenante orkestrajn grupojn, kiuj, kontraŭ perioda honoratio, ludas en diversaj klubejoj, precipe dum karnavalo. / 9. Sinjoro Vasilis fieras pri siaj filoj, ĉar ili estas, same kiel li, laboremaj. / 10. La knaboj nomas sian fratinon «avara», ĉar ŝi neniam elspezas sian monon senpripense, sed kontraŭe ŝi tre pedante kalkulas ĉion, antaŭ ol pagi eĉ unu drakmon.

ΑΣΚΗΣΗ b

1. konstanta, konstati, konstelacio, konstrui / 2. kontante, kontinento, kontakto, kontenta, kontroli, kontrakto, kontraŭ / 3. koridoro, korpo, korto, korbo, korekti / 4. krano, kraki, kravato, krado / 5. kredi, kreski, kredito / 6. krimo, Kristo, krizo, kripla, krizofrizo / 7. kukumo, kukurbo / 8. kuraĝa, kurteno, kuraci / 9. kvalito, kvanto, kvazaŭ, kvadrato, kvankam, kvartalo / 10. lakto, lakso, laktuko / 11. legomo, legumenaco / 12. lukso, lukti / 13. maniero, manki, manĝi, mantelo / 14. marko, marmelado, Mardo, marŝi, Marto / 15. matĉo, materialo, matura, mateno / 16. medalo, medikamento, medicino, medio / 17. meleagro, melongeno / 18. mendi, mentono, menuo, mensogi / 19. minaci, minuto, minus, mineralo

/ 20. modera, moderna, modesta / 21. monaĥo, mondo, monto, monato, monumento, montri / 22. moralo, mortadelo, morgaŭ, morti / 23. mustardo, muskolo / 24. muzeo, muziko.

ΑΣΚΗΣΗ c

«Ni amas la belon en ĝia simpleco, kaj ni filozofas ne iĝante molaĉaj. Ni uzas nian riĉaĵon por fari grandajn laborojn (faraĵojn, konstruaĵojn), kaj ne por fanfaroni. Neniu el ni hontas konfesi, ke li estas malriĉa, tamen estas, laŭ ni, granda honto, kiam oni ne klopodas eliri el sia malriĉeco per sia laboro.

Tiuj el ni, kiuj okupas sin pri (la) politiko, povas samtempe zorgi ankaŭ pri siaj privataj aferoj, kaj tiuj, kiuj estas tute okupitaj pri sia laboro, povas ĉiam scii kaj kritiki la politikajn aferojn. Kaj nur ni, tiun, kiu tute ne interesiĝas pri la politiko, opinias ne homo pacema, sed neutila.

Ni mem diskutas pri niaj propraj aferoj, kaj ni ricevas ĝustajn decidojn, ĉar ni ne opinias (kredas), ke la diskutoj malutilas la farojn, sed ni kredas (opinias), kontraŭe, ke estas malutile ne sciiĝi (orienti nin) bone, per la diskutoj, antaŭ ol komenci fari tion, kion ni devas. Ni diferencas de la aliaj homoj ankaŭ laŭ tio, ke ni mem antaŭe pensas bone pri ĉio danĝera, kion ni entreprenos, kaj ni montriĝas kuraĝaj, kiam ni entreprenas ĝin, dum la aliajn homojn la nescio igas (faras) arogantaj, kaj la scio hezitaj (hezitemaj).

ΑΣΚΗΣΗ ĉ

Horizontale: 1. semajno, postmorgaŭ / 2. morgaŭ / 3. hodiaŭ / 4. vespero / 5. duonjaro / 6. posttagmezo / 7. minuto / 8. jaro / 9. noktiĝi / 10. morgaŭa.
Vertikale: 1. venontjare / 2. frue / 3. jarcento / 4. monato / 5. momento / 6. noktomezon / 7. monatdeko / 8. hieraŭ, horoj / 9. pasintjare

ΜΑΘΗΜΑ 36ο

ΑΣΚΗΣΗ a

1. La onklo de sinjoro Vasilis estis dum multaj jaroj parlamentano, apartenanta al la agrikultura partio. / 2. La politika sperto de sinjoro Vasilis, kiam li estis ankoraŭ en sia vilaĝo, limiĝis je tio, kion li aŭskultis de la grandaĝaj parencoj, kaj li legis en la loka gazeto. / 3. Kiam sinjoro Vasilis venis en Atenon, li enmiksiĝis en la politikan agadon de la junularo. / 4.

La artikoloj de sinjoro Vasilis faris ne tiel bonan impreson al liaj parencoj, pro liaj ekstremaj tezoj. / 5. Sinjoro Vasilis decidis fariĝi bankoficisto, post la fino de siaj studoj kaj militservo. / 6. La junuloj de la familio havas ekstremajn politikajn ideojn. / 7. Dum la elektoj en la hejmo de la familio Georgopulos, blovas vento plena je politika febro. / 8. Kostas deklaras, ke li estas pura, senpartia marksisto. / 9. La avino pensas pri sia nepo, ke li nepre fariĝos iam, se ne prezidento, almenaŭ ĉefministro de la greka respubliko. / 10. Laŭ la opinio de Nikos, Kostas estas nur adepto de si mem, kaj pseŭdofilozofo, dronanta en siaj propraj sensencaĵoj.

ΑΣΚΗΣΗ b

1. senlabora, mallaborema, senlaboreco / 2. antaŭdiri, popoldiro / 3. deteni, tenilo, elteni, enteni, neeltenebla / 4. kaŝludo, kunludanto, ludema, blindludo / 5. irebla, ekiri, trairejo, militiro, subiri, senelirejo, enirejo, elirejo / 6. eldoni, redoni, transdoni, labordonanto, eldonisto, reeldono, sang(o)donanto / 7. kontraŭstari, starigi, memstara, restarigi / 8. pursanga, varmsanga, nazsangado.

ΑΣΚΗΣΗ c

Horizontale: 1. spiri / 2. trem, doloro / 3. enui, ronko / 4. singulto / 5. ĉagreniĝi / 6. dormemi / 7. malĝoji, plezuri / 8. mordi, sonĝi / 9. kraĉi, ektimi / 10. gluti, rukt.
Vertikale: 1. timema / 2. terni, plori / 3. melankolii / 4. tusi / 5. rideti / 6. malvarmi / 7. plorĝemi, maĉi / 8. oscedi, febri / 9. somnambulo, tikli / 10. ĝemi / 11. koleri.

ΑΣΚΗΣΗ ĉ

1. nombro, nominativo / 2. nordo, normala / 3. observi, obstina / 4. ofendi, oferi / 5. okulo, okupi / 6. ombrelo, ombro / 7. operacio, opero / 8. ordinara, ordoni / 9. paneo, pantalono / 10. pardoni, parenco, parentezo, parfumo, pargeto, parkere, parlamento, paroli / 11. partio, Partenono, partnero / 12. pasiva, pasio, Pasko, pasporto, pasto, pastro / 13. patologo, patro / 14. pendi, penti, pensi, pensio, pensiono, pentri / 15. perdi, perfekta, periodo, permesi, persisti, persono, perturbi.

ΑΣΚΗΣΗ d

«Kaj estas ĝuste (prave) konsideratai kiel pli kuraĝaj tiuj, kiuj scias tre bone, kio estas terura kaj kio agrabla, kaj malgraŭ tio ili ne hezitas alfronti la danĝerojn.

Sed ankaŭ laŭ la amikeco ni diferencas de la plimulto de (el) la aliaj

homoj, ĉar ni akiras niajn amikojn ne dank' al bonfaroj, kiujn ili faras al ni, sed dank' al bonfaroj, kiujn ni faras al ili. Kaj estas pli firma (konstanta) amiko tiu, kiu faras (ian) bonon al aliulo, ĉar li klopodas ĉiam konservi, per novaj bonfaroj, la dankon, kiun ŝuldas al li la aliulo, dum, tiu, kiu ŝuldas la dankon, ne montras tiom da fervoro, ĉar li scias, ke li devas redoni la bonon, faritan al li, ne kiel propravolan bonfaron, sed kiel elpagon de ŝuldo. Nur ni ankaŭ helpas sentime la aliulojn, ne pro profit(o)celaj kalkuloj, sed pro kredo al la ideo de (la) libero».

ΜΑΘΗΜΑ 37ο

ΑΣΚΗΣΗ a

1. La poŝtisto vizitas ĉiutage la familion Georgopulos, por alporti leterojn. / 2. La brazila amiko priskribas la morojn kaj vivmanieron de popoloj primitivaj, preskaŭ sovaĝaj, vivantaj en la ĝangalo de Amazonio. / 3. La arkeologo el Peruo skribas pri la antikva inkaa civilizacio. / 4. La fotoj, sendataj de la kanada junulino, prezentas belegajn, tute blankigitajn de la neĝo, valojn kaj arbarojn, torentojn kaj glaciiĝintajn lagojn. / 5. Laŭ la avino, la homoj estas nedankemaj, ĉar ili deziras tion, kio mankas al ili, tute ne ŝatante tion, kion ili posedas. / 6. La japana amiko de sinjoro Vasilis skribas rakontojn pri impresaj faktoj, en la multaj landoj, kiujn li jam vizitis, dum sia multjara servado en la ŝipoj. / 7. La norvega amiko en la suda Ameriko rikoltis kafon kaj sukerkanon. / 8. La korea amikino sendas al sinjorino Evangelia receptojn de strangaj, sed tre bongustaj manĝaĵoj. / 9. La alilandaj amikoj de la familio kolektas ordinare poŝtmarkojn kaj bildkartojn. / 10. Kostas kaj Nikos kolektas diskojn de populara muziko, kaj ili jam posedas riĉan kolekton enhavantan popularajn kantojn el kvardek naŭ landoj.

ΑΣΚΗΣΗ b

1. enspiri, elspiri, spirado, spiraĵo / 2. sciema, sciigi, ĉioscianta, senscia / 3. ĉiopova, senpova / 4. finaĵo, senfine / 5. ĉiuflanke, multflanka, ambaŭflanke / 6. formado, formiĝi, formujo, reformi, aliformigi, milforma / 7. fermilo, duonfermi, enfermi / 8. varmeta, varmega, varmeco, malvarmigi, revarmigi, malvarmeto, malvarmego / 9. laŭvole, bonvola, senvola, memvole (propravole).

ΑΣΚΗΣΗ c

1. pikniko, pikupo / 2. pilafo, pilolo, pilko, piloto / 3. plaĉi, plado, plasto,

plata, placo, plafono, plaĝo, platano / 4. planko, planto, plando / 5. pleonasmo, plendi, plezuro / 6. polpo, polucio, poluri, polmo / 7. popolo, populara / 8. pordo, porcio, porti, porko, portreto / 9. postuli, posedi / 10. precipe, preskaŭ, prelego, prezenti, prepozicio, preciza, premi, premio, prefikso, preta, prezo, prepari, pretendi, preĝi, preni / 11. printempo, primitiva, privata, principo / 12. probabla, problemo, promesi, produkti, promeni, pronomo / 13. profunda, profeto, profiti, profesio / 14. prognozo, programo, progresi / 15. prokrasti, proksima / 16. protekti, protesti, protokolo / 17. provinco, provizi, provizio / 18. prunte, prudenta, pruvi.

ΑΣΚΗΣΗ ĉ

Kaj tiam Jesuo, respondante al li diris:

«Simon, mi havas ion diri al vi».

Kai li diris:

«Parolu Majstro».

«Pruntinto havis du ŝuldantojn. La unu ŝuldis kvincent dinarojn kaj la alia kvindek. Ĉar ili ne povis pagi la prunton, la pruntinto pardonis la ŝuldon al ambaŭ.

Diru al mi nun, kiu el ili amos lin pli multe?»

Simon respondis kaj diris:

«Mi opinias, ke tiu, al kiu la pruntinto pardonis la pli grandan ŝuldon».

Tiam Jesuo diris al li:

«Ĝuste vi juĝis»,

Kaj montrante al li la virinon Li diris al Simon:

«Ĉu vi vidas tiun ĉi virinon? Mi eniris en vian domon kaj vi ne donis al mi akvon, por ke mi lavu miajn piedojn, tamen ŝi, per siaj propraj larmoj lavis al mi la piedojn, kaj per sia hararo viŝis ilin. Vi ne kisis min, sed ŝi, ekde la momento, kiam mi eniris en la domon, ne ĉesis kisadi miajn piedojn. Vi ne ŝmiris per oleo mian kapon, sed ŝi ŝmiris miajn piedojn per mirho. Pro tio mi diras al vi: estas pardonitaj la multaj pekoj de tiu ĉi virino, ĉar ŝi multe amis, dum tiu, al kiu malmulto estas pardonita, malmulte amas».

Kaj Li diris al ŝi:

«Estas pardonitaj viaj pekoj».

ΑΣΚΗΣΗ d

Horizontale: 1. femuro / 2. kruro / 3. akselo / 4. flanko / 5. ungo, umbiliko / 6. dento / 7. kubuto, kolo / 8. genuo / 9. osto / 10. kap, suro / 11. talio, man / 12. liphar / 13. piedo

Vertikale: 1. nuko / 2. brako / 3. brusto, polmo / 4. gluteo / 5. kalkano,

lip / 6. kokso / 7. maleolo / 8. orelo / 9. dorso / 10. okul / 11. nazo / 12. mam / 13. harar / 14. koro.

ΜΑΘΗΜΑ 38ο

ΑΣΚΗΣΗ a

1. Oni ne povas tre ofte vojaĝi al eksterlando, ĉar tiu afero estas tre multekosta / 2. Ĉiu interesiĝanto devas kontribui al la familia vojaĝo per sia propra mono / 3. Pri la financa flanko de la afero la unuan vorton havas sinjoro Vasilis, ĉar li estas la financisto de la familio / 4. Oni ne pensas pri aviadilo kaj pri ŝipo, ĉar aerveturado kostas multe kaj ŝipveturado ordinare ne taŭgas / 5. La familio preferas la trajnon, ĉar ĝi donas al ĉiuj la eblon survoje descendi en ĉiu ajn stacio, por viziti interesan lokon / 6. La plej bela muziko por sinjoro Vasilis estas la bruado de la radoj, ruliĝantaj sur la reloj / 7. Sinjoro Vasilis preferas modestajn hotelojn, ĉar ili kostas malmute / 8. Oni devas ankaŭ antaŭvidi ĉiun ajn, eĉ la plej bagatelan elspezon / 9. Kiam la kalkulita kosto de la vojaĝo superas la buĝeton, oni devas tute aŭ parte ŝangi planojn / 10. Post sia reveno de vojaĝo, la familio tuj ekokupas sin pri la preparado de la venonta, sia nova vojaĝo.

ΑΣΚΗΣΗ b

1. naskiĝi, unuanaskito, novnaskito, frunaskito, naskinto / 2. noktiĝas, tranokti, tagnokto, noktulo, tutnokta / 3. sennoma, samnoma, pseŭdonomo, moknomo, familinomo / 4. novaĵo, renovigi / 5. nudismo, nudisto, duonnuda, nudeco / 6. patrineco, prapatro, patrujo, elpatrujiĝi, sampatrujano, Dipatrino, bopatro, patra / 7. malnajli, lignonajlo / 8. elpensi, nepensebla, profundpensa, pripensi, senpripensa, elpensinto / 9. memfarita, fariĝi, nefarebla, senfara, bonfari, faristo / 10. parolado, parolanto, antaŭparolo, postparolo, interparoli, kontraŭparoli, ventroparolisto.

ΑΣΚΗΣΗ c

1. punkto, punto, pundo / 2. radaro, radiatoro, radiko, radio / 3. rakedo, raketo, rakonti / 4. recepto, reciproka, recitalo / 5. regali, regiono, regno, regulo / 6. reĝimo, reĝisoro / 7. rekompenci, rekordo, reklamo, rekta / 8. rendevuo, renkonti, rento / 9. respekto, responti, respubliko, resti, restoracio, resurekti / 10. ripari, ripeti, ripozi, riproĉi / 11. rondo, ronki / 12. Sabato, sablo / 13. salajro, salamo, salato, saldo, salono, salti, saluti / 14. sandviĉo, sango, sankta / 15. sekcio, sekretario, sekreto, sekso, sekvi / 16.

senco, sendi, senti / 17. serĉi, serio, serioza, serpento, servi, servico / 18. silabo, silenti, silko / 19. simbolo, simila, simpla / 20. sincera, sindikato, singulti, sinjoro.

ΑΣΚΗΣΗ ĉ

"Homo, kiu timas la morton, kredas, ke li estas saĝa, ne estante tia. Ĉar li opinias, ke li scias ion, kion efektive (en la efektiveco) li ne scias. Mi diras tion, ĉar neniu scias, ĉu la morto estas la plej granda bonaĵo el ĉiuj, tamen ĉiuj timas ĝin, kvazaŭ ili scius bone, ke ĝi estas la plej granda malbonaĵo.

Ĉu ne estas la plej humiliga nescio, kiam iu kredas, ke li scias ion, kion li ne scias?

Mi, Atenanoj, eble diferencas de la pli multaj (de la plimulto de la) homoj ankaŭ en tio (ĉi), kaj, se mi dirus, ke laŭ io mi estas pli saĝa ol iu alia, mi estus efektive pli saĝa, ĉar ne sciante sufiĉon pri Hadeso, ekzakte pro tio mi konfesas, ke mi nenion scias. Kaj mi scias, ke estas treege malbone, kiam iu ne konvinkiĝas de iu alia pli bona ol li, ĉu Dio ĉu homo. Konsiderante do la malbonaĵojn, kiujn mi scias, mi neniam timos nek evitos ion, kio, mi ne scias, ĉu ĝi estas vere bona".

ΑΣΚΗΣΗ d

Horizontale: 1. taksimetro / 2. vagonar / 3. aeroplano / 4. ĉiĉeron / 5. kupe, sipo, ceno / 6. motel / 7. restoracio / 8. trajnojn / 9. vojaĝ / 10. sidlok, pulmano / 11. agento / 12. trilitaj, ŝofori / 13. laŭvice / 14. turisto / 15. veturado.

Vertikale: 1. ĉambristino / 2. giĉetoj / 3. hotelon / 4. rel / 5. kajuto / 6. trinkmono / 7. map, haven / 8. taksio / 9. valiz / 10. pasaĝero / 11. pasporto, stacio / 12. rado, aviadilo / 13. bileto, adiaŭ / 14. valut.

ΑΣΚΗΣΗ e

"Sinjoro Vasilis prenas sur **sin** la taskon rezervi **ĉambrojn por** la tuta familio. Li ordinare elektas hotelon **duaklasan**, nome ne tre **karan**. Li preferas ĉambrojn **dulitajn**, kun aparta banejo, tamen tio ofte ne estas **ebla**, ĉar tia luksaĵo plialtigas la tutan koston de la vojaĝo. Tiel, oni ofte devas kontentiĝi je komuna, por la tuta etaĝo, banĉambro.

Sinjoro Vasilis decidas laŭ sia financa povo, ĉar li bone **scias**, ke ĉio dependas **de** la **ciferoj**"

ΜΑΘΗΜΑ 39ο

ΑΣΚΗΣΗ a

1. La scioj de la paro Georgopulos pri Japanio devenas de informoj, donitaj al ili de iliaj japanaj korespondamikoj / 2. La ravino Samaria, en Kreto, plej multe impresis en Grekujo la danan amikon de gesinjoroj Georgopulos / 3. Laŭ gesinjoroj Georgopulos, plej mirinda en Japanio estas la enmiksiĝo de la antikvo kun la moderno / 4. Vizitante la internon de fremda lando, oni povas tuŝi la pulson de ĝia popolo, ĝian viv- kaj pensmanieron, la tradicion kaj la nefalsitan kulturon de ĉiu lando / 5. Maria pensas, ke la svisaj amikoj, plendantaj pro la daŭra frosto, tute ne konscias, kiom feliĉaj ili devus esti, ĉar ili havas la eblon ĝui tiom da neĝo / 6. La ĉi-jara vintro en la norda Eŭropo estis tre kruda, sed, kontraŭe, en Grekujo ĝi estis pli milda ol ordinare / 7. La svisaj amikoj de la familio Georgopulos nomas la avinon "anĝelo gardanta la familion Georgopulos" / 8. La svisaj amikoj devas frue precizigi la daton de sia alveno al Samos, ĉar, pro la ege granda turisma movado en la insulo, oni devas ĝustatempe rezervi aer- aŭ ŝipbiletojn, loĝlokon k.c. / 9. La geedroj Georgopulos decidis sin okupi pri la lernado de bindado / 10. Al gesinjoroj Georgopulos aparte plaĉis la noveloj de la ĉina aŭtoro Lusin.

ΑΣΚΗΣΗ b

Horizontale: 1. pluvero / 2. froston / 3. sabloŝtormon / 4. blovo / 5. nubo, nebulo / 6. ŝtormo / 7. vetero.
Vertikale: 1. hajlo / 2. vento / 3. fulmotondro / 4. blovas / 5. tondras / 6. neĝero / 7. sennuba / 8. pluvo / 9. fulm.

ΑΣΚΗΣΗ c

1. solena, soleo, solida, solidara, solvi / 2. speco, speciala, spegulo, spekti, spermo, sperta, spezo / 3. stablo, stacio, stadiono, statistiko / 4. studi, studento, studio, stulta / 5. subita, substantivo, subtraho / 6. suferi, sufiĉa, sufoki, sufikso / 7. ŝminki, ŝmiri / 8. ŝuldi, ŝultro / 9. tapeto, tapiŝo / 10. teamo, teatro / 11. telefono, telegramo, telero / 12. temperamento, temperaturo, tempio / 13. tendo, tenera, tenoro, tento / 14. teraso, termometro, terni, teruro / 15. traduki, tradicio / 16. tranĉi, tranvila, transakcio / 17. trolebuso, trono trovi / 18. trudi, trunko / 19. ungo, ungvento, universala, universitato / 20. urbo, urini / 21. valida, valizo, valori, valuto / 22. vendi, Vendredo, veneno, venki, vento, ventro / 23. verbo, verda, verko, verŝi, vertikala / 24. vizaĝo, viziti.

ΑΣΚΗΣΗ ĉ

"Vi kondamnis min, ne ĉar mankis al mi la argumentoj, sed ĉar mankis al mi la kuraĝo kaj la aroganteco, kaj ĉar mi ne volis diri al vi tion, kion kun plezuro (plezure) vi aŭskultus, se mi ploregus kaj petegus aŭ kondutus neinde je mi, kiel vi ja alkutimiĝis aŭskulti de la aliaj, Tamen, nek tiam mi opiniis, ke mi devus, pro la danĝero, fari ion neindan je libera viro, nek nun mi bedaŭras (pentas), ĉar mi apologiis tiamaniere. Kontraŭe, mi preferas morti, ĉar mi apologiis tiamaniere (tiele), ol vivi ĉar mi estus apologiinta alimaniere. Ĉar, ĉu en juĝo, ĉu en milito, nek mi, nek alia homo devas pensi eviti la morton ĉiamaniere. Ĉar efektive, multfoje en la bataloj estas evidente, ke oni povas pli facile eviti la morton, se oni forlasos la armilojn kaj foriros, aŭ se oni petegos siajn kontraŭulojn. Kaj en ĉia danĝero, estas multaj manieroj, per kiuj oni povas eviti la morton, se oni aŭdacas diri kaj fari ĉion ajn".

ΑΣΚΗΣΗ d

1. sekvantaro, sekvaĵo / 2. miskompreni, komprenebla, duonkompreni, subkompreni, interkompreniĝo / 3. trovaĵo, eltrovo, troviĝi, retrovi / 4. alteriĝi, enterigi, subtera, supertera, surtera / 5. senkora, bonkora, koreco / 6. alkuri, kuristo, postkuri / 7. ĉirkaŭpreni, depreni, partopreni, repreni / 8. alivorte, vorteto, laŭvorte, unuvorte, krucvorto, vortaro / 9. riĉegulo, malriĉiĝi, malriĉeco, novriĉulo / 10. rideto, ridinda, ridindigi / 11. loĝejo, enloĝiĝi, transloĝi (transloĝiĝi), multloĝejo, loĝebla, loĝantaro / 12. portebla, transporti / 13. muzikama, enamiĝi, aminda, bestama / 14. manĝeto, matenmanĝi, tagmanĝi, vespermanĝi, ĉiomanĝa (ĉiomanĝanta), manĝebla, manĝigi.

ΑΣΚΗΣΗ e

Horizontale: 1. parlamentano, ver / 2. tio, gard, klera / 3. temperaturo, doni / 4. ludejo / 5. obe, aperis, skii / 6. boneco, cindr / 7. oro, vento / 8. pan, rapida / 9. er, elirejo, akiri / 10. taŭro, frosto / 11. ek, diamant, la / 12. kruro, limo, lag / 13. rava, posedi, ve / 14. ŝlosi, ar, lakto / 15. dt, ordono, ba / 16. ii, nova, montoj.
Vertikale: 1. petrolo, ekridi / 2. prokrasti / 3. rompebla, uvo / 4. lip, neŭtralan / 5. atenano, lano / 6. perdita, av / 7. egaleco, mi / 8. naturo, re, pro / 9. trudi, fajfilo, ne / 10. adreso, pordisto / 11. oj, vi, em, dm / 12. ok, oscedis, odoro / 13. li, kinarto, noti / 14. venkint, io / 15. ero, ido, lavabo / 16. rado, paralelaj.

ΜΑΘΗΜΑ 40ο

ΑΣΚΗΣΗ a

1. Kompare kun la naciaj lingvoj, Esperanto estas treege pli facila, simpla kaj logika / 2. La ellernado de la gramatiko de Esperanto donas al la studantoj la eblon esprimi ĝuste sian penson / 3. Ne, oni ne povas lerni ĉiujn vortojn de fremda aŭ propra lingvo / 4. Oni povas forigi siajn leksikajn mankojn per helpo de vortaro / 5. Al la pliriĉigo de la vortprovizo helpas la legado de esperantlingvaj libroj, revuoj kaj aliaj legaĵoj / 6. Nenia lernolibro povas doni al studanto de fremda lingvo la kapablon buŝe uzi tiun lingvon / 7. La sola vojo al la akiro de parolkapablo estas la praktiko / 8. La karakterizaĵoj de Esperanto, kiuj donas al ties la uzanto la impreson, ke li mem kreas siajn esprimojn, estas la logika strukturo de la lingvo, ĝia elasteco kaj fleksebleco / 9. Esperanto estas la sola taŭga lingvo, por la senpera, la tute libera kontakto inter alinacianoj / 10. Tio, kio igas Esperanton tre alloga, estas la konscio de la uzanto, ke tiu ĉi lingvo, kvankam ne gepatra, estas tamen propra.

ΑΣΚΗΣΗ b

1. Kion celis oferi al la homoj la kreinto de la internacia lingvo? / 2. Ĉu vi akceptas, ke Esperanto estas lingvo same riĉa kiel la naciaj lingvoj? / 3. Ĉu tio, ke Esperanto estas logike konstruita igas ĝin malfacila? / 4. Ĉu vi opinias, ke via vortprovizo sufiĉas, por ke vi flue esprimu en Esperanto ĉian vian penson? / 5. Ĉu vi opinias, ke iu ajn lingvo taŭgas por la rekta interkompreniĝo de alilingvanoj? / 6. Ĉu vi akceptus uzi kiel internacian iun fremdan nacian lingvon, aŭ vi preferas la neŭtralan lingvon Esperanto? / 7. Ĉu vi akceptas, ke la enmiksiĝo de tiom multaj fremdaj vortoj en la grekan lingvon minacas ĝin? / 8. Ĉu vi opinias, ke Esperanto, kiel internacia lingva komunikilo, oferas utilon al la homaro? / 9. Ĉu vi jam uzas Esperanton sufiĉe kontentige, kaj ĉu vi intencas pliriĉigi viajn sciojn helpe de aliaj libroj? / 10. Ĉu vi estas tute certa, ke Esperanto estos iam oficiale enkondukita en la mondon?

ΑΣΚΗΣΗ c

1. absolute, estos akceptita, unika, tutmonda / 2. senbrida, trenis, deca, edukita / 3. oficiala, lernejojn, aŭtoritatoj / 4. domaĝe, taksi, aludojn, konsekvenco, miskompreno / 5. trompis, kalumniis, atribuante, elbuŝigis / 6. neelĉerpeblan, mensogo, guto / 7. feraj, katenoj, ligita, ĵuris, redoni, faritan / 8. prezentiĝas, civilizita, ŝtupo, alproksimiĝo / 9. venĝos, perfi-

don, vetas, obstina / 10. laŭte, nuancon, minaco / 11. avara, ŝaltas, konto, fluo / 12. magraŭ, aspektas, velkinta / 13. timigi, entreprenos, perdi, malseka, timas / 14. glui, seĝopiedon, ligi, ŝnuro / 15. fluida, substanco, similis, odoraĉis / 16. vundas, rifuzis, senpripense, polviĝis.

ΑΣΚΗΣΗ ĉ

"Antaŭ nia renkontiĝo, li estis jam **decidinta** rifuzi miajn proponojn **por** ne montri al mi, ke li vere bezonas **helpon de** alia persono.

Mi konstatis, ke li kondutis kvazaŭ li **estus** infano, **kiu** konsideras min **kontraŭulo**. Mi klopodis lin konvinki, ke mia helpo estas **por** li valora, prezentante kiel **pruvon** mian ĝisnunan konduton **kontraŭ** li".

ΑΣΚΗΣΗ d

1. Pro manko de argumentoj li ne povis pruvi sian senkulpecon / 2. Ambulanco laŭte sonante kuris rapide tra la dezertaj stratoj / 3. La du boksistoj interŝanĝadis fortajn pugnobatojn, sub entuziasmaj krioj de la spektantoj / 4. Granda kaj larĝa ponto el ŝtono kunligas la du bordojn de la rivero / 5. Mi tute ne povus imagi, ke prezentiĝus al mi tia bona perspektivo.

ΑΣΚΗΣΗ e

1. alproksimiĝi, proksimulo, proksimiĝo / 2. senhelpa, malhelpi, helpema / 3. (pli)fortigi, fortega, malfortiĝi / 4. senkapa, senkapigi, malplenkapa, kapaĵo / 5. mortigi, mortema, sinmortigo, postmorta, senmorta, ĉemorta / 6. nemovebla, senmova, moviĝi, movilo, nemoveblaĵo / 7. monujo, punmono, monero, papermono / 8. nekalkulebla, miskalkuli, antaŭkalkuli, rekalkuli, kalkulebla, kalkulilo / 9. lokado, deloki, lokiĝi / 10. levado, sunleviĝo, leviĝi, levilo.

ΑΣΚΗΣΗ f

1. el, en / 2. ĉe, kun / 3. per, sur / 4. por / 5. al, per / 6. ĉe / 7. kontraŭ / 8. da / 9. el, po / 10. pri, da / 11. sur / 12. tra, en / 13. ĝis, en / 14. pro / 15. laŭ / 16. ĉe, de / 17. sen, kun / 18. dum, en / 19. en, en / 20. malgraŭ / 21. kun / 22. ĉe / 23. por, por / 24. tra, en / 25. al, pro, per.

ΑΣΚΗΣΗ g

Horizontale: 1. nordokcidenta, ordono / 2. er, rikoltado, rolon / 3. dekoracio, vario, idealo / 4. oni, pesi, rekoni / 5. rerompiĝi, drogo, akra / 6. ero, naz, oe, puno, aĵ / 7. akordo, is, krion, oro / 8. ne, iom, bieno, il / 9.

tord, elekton astako / 10. animon, sin, ok, torenton / 11. okon, alt, ornamo, doto / 12. ideo, ge, riproĉon / 13. karno, ĝermana, nomi / 14. donas, ata, monaĥejon / 15. atakis, fer, mi, levu, la / 16. ne, aĝo, drinkas, lino / 17. ink, elteno, oni, tubeto / 18. tereno, neni, ĝazo, el, rl / 19. atakonto, amor, oazo / 20. os, jo, neon, oni, sono.
Vertikale: 1. nederlandano, sankta / 2. kerno, kateneto / 3. rekordo, anarkio, iras / 4. drono, ritmo, roko, ek / 5. rimedo, indiĝenoj / 6. kia, promenado, salono / 7. io, el / 8. iri, bestoĝardenon / 9. dio, indiki, eterne / 10. ek, etnografion / 11. novedzino, rem, ion / 12. salt, sonon, amiko / 13. atrido, karnomanĝa / 14. ia, rekta, mian, Siamo / 15. odoro, stop, al, zon / 16. ro, egoisto, Raĥel, ori / 17. ikono, arto, evit / 18. ordo, unike, junulo / 19. paneon, Londono, obeas / 20. kialo, tonon, zo / 21. ol, rara, ot, litron / 22. novaĵo, anonima, ol.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ
LEKSIKO

A

abomeni = σιχαίνομαι
absoluta = απόλυτος
abunda = άφθονος
aĉeti = αγοράζω
adeno = αδένας
adepto = οπαδός, μύστης
adiaŭ = αντίο
adicio = πρόσθεση (Αριθμ.)
adjektivo = επίθετο
admiri = θαυμάζω
admoni = προτρέπω
adoleski = είμαι στην εφηβία
adopti = υιοθετώ
adori = λατρεύω
adreso = διεύθυνση, αντρέσα
adverbo = επίρρημα
aero = αέρας
aerodromo = αεροδρόμιο
aeroplano = αεροπλάνο
afabla = ευγενικός
afero = υπόθεση, ζήτημα
afikso = πρόσθημα
afiŝo = αφισσα
Afriko = Αφρική
agi = ενεργώ
agento = πράκτορας
agro = αγρός, χωράφι
agrabla = ευχάριστος
agrafo = αγκράφα
agrikulturo = γεωργία
agronomio = Γεωπονία
aĝo = ηλικία
ajn = δήποτε
akademio = Ακαδημία
akcento = τονισμός, τόνος
akcepti = δέχομαι, αποδέχομαι, υποδέχομαι
akinezio = ακινησία (Ιατρ.)
akiri = αποκτώ
akompani = συνοδεύω
akordo = σύμπνοια
akra = αιχμηρός, κοφτερός, οξύς
akropolo = ακρόπολη
akso = άξωνας
akselo = μασχάλη
aktiva = ενεργητικός
aktoro = ηθοποιός
akurata = τακτικός
akuzi = κατηγορώ
akuzativo = αιτιατική
akvo = νερό
al = εις, προς
albumo = λεύκωμα, άλμπουμ
alegorio = αλληγορία
alfabeto = αλφάβητο
alia = άλλος
alkoholo = οινόπνευμα, αλκοόλ
almenaŭ = τουλάχιστον
almozo = ελεημοσύνη
Alpoj = Άλπεις
alta = ψηλός
aludi = υπαινίσσομαι, υποδηλώνω
alumeto = σπίρτο
ami = αγαπώ
amara = πικρός

amaso = σωρός, πλήθος
amatoro = ερασιτέχνης
Amazono = Αμαζόνιος
ambaŭ = και οι (τα) δυο, αμφότεροι
ambicio = φιλοδοξία
ambulanco = νοσοκομειακό όχημα
Ameriko = Αμερική
Amforo = Υδροχόος (Αστερ.)
amiko = φίλος
amori = αισθάνομαι σεξουαλική ροπή
amuzi = διασκεδάζω (μετ.)
anakronismo = αναχρονισμός
analfabeto = αναλφάβητος
analizi = αναλύω
analogio = αναλογία
anarkio = αναρχία
Andoj = Άνδεις
anemono = ανεμώνη
angulo = γωνία
anĝelo = άγγελος
animo = ψυχή
animalo = ζωικό είδος
ankaŭ = επίσης
ankoraŭ = ακόμα
anonci = αναγγέλλω
anonima = ανώνυμος
anstataŭ = αντί
antagonismo = ανταγωνισμός
antagonisto = ανταγωνιστής
Antarkto = Ανταρκτική
antaŭ = πριν, μπροστά από
anteno = κεραία, αντένα
antibiotiko = αντιβιοτικό
antikva = αρχαίος
aparato = συσκευή
aparta = ιδιαίτερος, χωριστός
apartamento = διαμέρισμα
aparteni = ανήκω
apenaŭ = μόλις
apendico = σκωλικοειδήτης (σκωληκοειδής απόφυση)
aperi = εμφανίζομαι
apetito = όρεξη
aplaŭdi = χειροκροτώ
apliki = εφαρμόζω
apologio = απολογία
apostato = αποστάτης
apostolo = απόστολος
apostrofo = απόστροφος
apoteko = φαρμακείο
Aprilo = Απρίλιος
aprobi = εγκρίνω
apud = κοντά, παρά
aranĝi = τακτοποιώ, διευθετώ, κανονίζω
arbo = δέντρο
arbedo = θάμνος
areno = αρένα
argumenti = παρουσιάζω επιχειρήματα
arĝento = ασήμι
aristokrato = αριστοκράτης
aritmetiko = αριθμητική
arkaismo = αρχαϊσμός
arkeologo = αρχαιολόγος (-ιο = Αρχαιολογία)
arkitekto = αρχιτέκτονας
Arkto = Αρκτική
armi = οπλίζω
armeo = στρατός
aroganta = αλλαζονικός, θρασύς
aromo = άρωμα (φυσικό)
arto = τέχνη
arterio = αρτηρία
arteriosklerozo = αρτηριοσκλήρωση
artikolo = άρθρο
artiŝoko = αγγινάρα
artrito = αρθροίτιδα, αρθροιτικά
ascendi = ανεβαίνω
asekuri = ασφαλίζω

aserti = διαβεβαιώνω, επιβεβαιώνω
asocio = Σύλλογος, Σύνδεσμος
aspekto = εμφάνιση, όψη
aspiri = ποθώ
astako = αστακός
asterisko = αστερίσκος
astmo = άσθμα
astro = άστρο
astronaŭto = αστροναύτης
astronomo = αστρονόμος (**-io** = Αστρονομία
ataki = επιτίθεμαι, προσβάλω
ateismo = αθεϊσμός
ateisto = αθεϊστής, άθεος
atendi = περιμένω
Ateno = Αθήνα
atenta = προσεκτικός
atesti = μαρτυρώ
atingi = φθάνω
Atlantiko = Ατλαντικός
atleto = αθλητής
atmosfero = ατμόσφαιρα
atomo = άτομο (Φυσ.)
atribui = αποδίδω, καταλογίζω
atrofio = ατροφία
aŭ = ή (διαζευκτικό)
aŭdi = ακούω
aŭdaci = τολμώ
Aŭgusto = Αύγουστος
aŭskulti = ακούω, ακροάζομαι
Aŭstralio = Αυστραλία
aŭto = αυτοκίνητο
aŭtobiografio = αυτοβιογραφία
aŭtobuso = λεωφορείο
aŭtodidakto = αυτοδίδακτος
aŭtografo = αυτόγραφο
aŭtoktono = αυτόχθονας
aŭtomato = αυτόματο
aŭtonoma = αυτόνομος
aŭtonomio = αυτονομία
aŭtoro = συγγραφέας
aŭtoritato = Αρχή, εξουσία
aŭtuno = φθινόπωρο
avo = παππούς
avantaĝo = πλεονέκτημα, αβαντάζ
avara = φιλάργυρος, τσιγκούνης
aveno = βρώμη
aventuro = περιπέτεια
avenuo = λεωφόρος
averio = ζημιά, αβαρία
aviado = αεροπλοΐα
avida = άπληστος
avokado = αβοκάντο
azaleo = αζαλέα
azeno = γαϊδούρι
azilo = άσυλο
Azio = Ασία
azoto = άζωτο

B

babili = φλυαρώ
bacilo = βάκιλλος
bagatelo = μικρό πράγμα, υπόθεση χωρίς αξία, μπαγκατέλα
baki = ψήνω στο φούρνο
balo = χορός (χοροεσπερίδα), μπάλος
balai = σκουπίζω (σαρώνω)
baldaŭ = μετά από λίγο, σύντομα
baleto = μπαλέτο
Balkanoj = Βαλκάνια
balkono = εξώστης, μπαλκόνι
balono = μπαλόνι, φούσκα
baloti = ψηφίζω
bani = μπανιάρω

banano = μπανάνα
banko = Τράπεζα
bapti = βαφτίζω
bari = φράζω, εμποδίζω
barbo = γενειάδα
barbaro = βάρβαρος
barelo = βαρέλι
baritono = βαρύτονος
barko = καΐκι
barometro = βαρόμετρο
barono = βαρώνος
baso = βαθύφωνος, μπάσος
basketbalo = μπάσκετ μπωλ
bastardo = νόθος, μπάσταρδος
bastono = ραβδί, μπαστούνι
bati = χτυπώ
batali = μάχομαι
bazo = βάση
bebo = μωρό, βρέφος
bedaŭri = λυπάμαι
bela = όμορφος
beni = ευλογώ
Benjameno = Βενιαμίν
benko = πάγκος (κάθισμα), θρανίο
benzino = βενζίνη
bero = ρόγα
besto = ζώο
bezoni = χρειάζομαι
bibliografo = βιβλιογράφος (**-io** = βιβλιογραφία)
biblioteko = βιβλιοθήκη
biciklo = ποδήλατο
bieno = περιουσία (κτηματική)
biero = μπύρα
bifsteko = μπιφτέκι
bigoto = θρησκομανής, ψευδεβλαβής
bikino = μπικίνι
bilo = γραμμάτιο
bilardo = μπιλιάρδο
bildo = εκόνα, ζωγραφιά
bileto = εισητήριο, χαρτάκι
biliono = τρισεκατομμύριο
bindi = βιβλιοδετώ
biologo = βιολόγος (**-io** = Βιολογία)
birdo = πτηνό, πουλί
biskvito = μπισκότο
Bizanco = Βυζάντιο
blanka = άσπρος
blasfemi = βλασφημώ
blinda = τυφλός
blito = βλίτο
blonda = ξανθός
blovi = φυσώ
blua = γαλάζιος, μπλε
bluĝino = μπλου τζην (ρούχο)
bluso = μπλουζ (Μουσ.)
bluzo = μπλούζα
boato = βάρκα
bobeno = κουβαρίστρα, μπομπίνα
boksi = πυγμαχώ, παίζω μποξ
boli = βράζω (αμετ.)
bombo = βόμβα
bombardi = βομβαρδίζω
bona = καλός
bordo = ακτή, όχθη
bordelo = οίκος ανοχής, μπορντέλο
boto = μπότα
botaniko = Βοτανική
botelo = μπουκάλι
braceleto = βραχιόλι
brako = βραχίονας, μπράτσο
branĉo = κλαδί, κλάδος
brando = μπράντυ
brasiko = λάχανο
breto = ράφι
brili = λάμπω
brilianto = μπριλάντι
brido = χαλινάρι
brodi = κεντάω
brokolo = μπρόκολο
bronko = βρόγχος (**-ito** = βρογχύτης)
bronzo = μπρούτζος, ορείχαλκος

broso = βούρτσα
broŝuro = φυλλάδιο, μπροσούρα
brovo = φρύδι
brui = θορυβώ
bruli = καίγομαι
bruna = καφέ, καστανός
brusto = στήθος
bubalo = βούβαλος
buduaro = μπουντουάρ
bufedo = μπαρ (πάγκος κυλικείου)
buĝeto = προϋπολογισμός
bukedo = ανθοδέσμη, μπουκέτο
buklo = μπούκλα
bulteno = φυλλάδιο
bunta = ποικιλόχρωμος, παρδαλός
busto = μπούστο, προτομή
buŝo = στόμα
butero = βούτυρο
butiko = κατάστημα
butono = κουμπί

C

caro = τσάρος
celi = σκοπεύω, στοχεύω
cenotafo = κενοτάφιο
cent = εκατό
centro = κέντρο
cepo = κρεμύδι
ceramiko = κεραμεική
cerbo = μυαλό
ceremonio = τελετή
certa = βέβαιος
cetera = υπόλοιπος, λοιπός
cezaro = καίσαρας
ci = εσύ
cico = θηλή, ρόγα μαστού
cifero = αριθμός (ψηφίο)
cigano = τσιγάνος
cigaredo = τσιγάρο
ciklono = κυκλώνας
cilindro = κυλινδρος
cimbalo = κύμβαλο
cindro = στάχτη
cinika = κυνικός
cirklo = κύκλος (Γεωμ.)
cirko = τσίρκο
cirkonstanco = περίσταση
cirkuli = κυκλοφορώ
civilizi = (εκ)πολιτίζω
civilizacio = πολιτισμός
civito = Πολιτεία

Ĉ

ĉagreni = στενοχωρώ, λυπώ
ĉambro = δωμάτιο
ĉampiono = πρωταθλητής
ĉapelo = καπέλο
ĉar = διότι
ĉarlatano = αγύρτης, τσαρλατάνος
ĉarma = γοητευτικός, χαριτωμένος
ĉasi = θηρεύω, κυνηγώ
ĉe = πολύ κοντά (επαφή), παρά
ĉefo = αρχηγός
ĉeko = επιταγή, τσεκ
ĉemizo = πουκάμισο
ĉeno = αλυσίδα
ĉerpi = αντλώ
ĉesi = παύω (αμετ.)
ĉevalo = άλογο
ĉia = κάθε είδους
ĉial = για κάθε λόγο (αιτία)

ĉiam = πάντα
ĉibuko = τσιμπούκι
ĉiĉerono = ξεναγός
ĉie = παντού
ĉiel = με κάθε τρόπο
ĉielo = ουρανός
ĉies = καθενός, -μιας, -ενός
ĉio = κάθε τι (το παν)
ĉiom = όλα, το παν (ποσοτικά)
ĉirkaŭ = γύρω από
ĉiu = καθένας, -μια, -ένα
ĉokolado = σοκολάτα
ĉu = μήπως

D

da = από (ποσοτικά)
daktilografi = δακτυλογραφώ
dalio = ντάλια
damni = στέλνω στον κόλαση
danci = χορεύω
dando = δανδής, κομψευόμενος
danĝero = κίνδυνος
danki = ευχαριστώ, είμαι υπόχρεος
Danubo = Δούναβης
dato = ημερομηνία
dativo = δοτική (Γραμ.)
daŭri = διαρκώ
de = από, για
debeto = χρέωση (λογιστ.)
deci = αρμόζω, ταιριάζω
decembro = Δεκέμβριος
decidi = αποφασίζω
decimala = δεκαδικός (Μαθημ.)
dediĉi = αφιερώνω
defendi = υπερασπίζω
dek = δέκα
deklari = διακηρύσσω, δηλώνω
deklivo = κλιτύς, πλαγειά βουνού
dekoro = διάκοσμος, ντεκόρ
dekoracio = διακόσμηση
dekstra = δεξιός
delfeno = δελφίνι
delikata = λεπτός (ποιοτικά)
delto = δέλτα (ποταμού)
demagogo = δημαγωγός
demagogio = δημαγωγία
demandi = ρωτώ
demokrato = δημοκράτης
demokratio = δημοκρατία
demono = δαίμονας
denominatoro = παρανομαστής (Μαθημ.)
densa = πυκνός
dento = δόντι
deponi = καταθέτω χρήματα
dermato = δέρμα ανθρώπινο (Ιατρ.)
dermatologo = δερματολόγος (**-io** = Δερματολογία)
descendi = κατεβαίνω
destini = προορίζω
detala = λεπτομερής
detrui = καταστρέφω
devi = οφείλω, πρέπει
devanci = ξεπερνώ
dezerto = έρημος
deziri = επιθυμώ
Dio = Θεός
diabeto = διαβήτης (ασθένεια)
diablo = διάβολος
diademo = διάδημα
diafragmo = διάφραγμα
diagnozo = διάγνωση
diagramo = διάγραμμα
dialekto = διάλεκτος
dialektiko = διαλεκτική
dialogo = διάλογος
diamanto = διαμάντι

diametro = διάμετρος
diareo = διάρροια
diatermio = διαθερμία
dieto = δίαιτα
difekti = χαλάω, καταστρέφω
diferenci = διαφέρω
difini = ορίζω, καθορίζω
digesti = χωνεύω
digno = αξιοπρέπεια
dika = χοντρός
dikti = υπαγορεύω
diktatoro = δικτάτορας
diktaturo = δικτατορία
diligenta = επιμελής
dimanĉo = Κυριακή
dinamito = δυναμίτης
dinaro = δηνάριο
dinastio = δυναστεία
diplomo = δίπλωμα
diplomato = διπλωμάτης (**-io** = διπλωματία)
diri = λέω
direkti = κατευθύνω
direktoro = διευθυντής
dirigento = μαέστρος, διεθυντής ορχήστρας
disenterio = δυσεντερία
disko = δίσκος
diskreta = διακριτικός
diskriminacio = διάκριση
diskuti = συζητώ
dispepsio = δυσπεψία
disponi = διαθέτω
disputi = φιλονικώ
distanco = απόσταση
distingi = διακρίνω
distri = διασκεδάζω (μετ.)
diveni = μαντεύω
diversa = διάφορος
dividi = διαιρώ
do = λοιπόν
dogmo = δόγμα
doktoro = δόκτωρας, διδάκτορας
dokumento = απόδειξη, ντοκουμέντο
dolo = δόλος
dolaro = δολλάριο
dolĉa = γλυκός
dolori = προκαλώ πόνο, πονάω (μετ.)
domo = σπίτι, οίκημα
domaĝo = κρίμα, ζημιά
doni = δίνω
donaci = δωρίζω
dormi = κοιμάμαι
dorso = πλάτη
doti = προικίζω
dozo = δόση
draĥmo = δραχμή
drako = δράκος
drakmo = δραχμή
dramo = δράμα
drasta = δραστικός
dresi = εκπαιδεύω ζώο, ντρεσάρω
drinki = πίνω οινοπνευματώδη, μεθοκοπώ
drogo = φαρμακευτική ουσία
droni = πνίγομαι
du = δύο
dubi = αμφιβάλω
dueto = ντουέτο, δυωδία
dum = ενώ, κατά τη διάρκεια
duŝo = ντους

E

ebena = λείος, ομαλός
ebria = μεθυσμένος
eĉ = και μάλιστα, ακόμα και
edzo = σύζυγος
eduki = ανατρέφω, εκπαιδεύω, μεγαλώνω
efektiva = πραγματικός
efiki = φέρνω αποτέλεσμα
egala = ίσος, όμοιος
egoismo = εγωισμός
egoisto = εγωιστής
eĥo = ηχώ
ekinokoko = εχινόκοκκος
eklipso = έκλειψη
ekologo = οικολόγος (**-io** = Οικολογία)
ekonomo = Οικονόμος (**-io** = Οικονομία)
Ekonomiko = Οικονομικά (επιστ.)
ekrano = οθόνη
eksciti = ερεθίζω, διεγείρω
ekskluziva = αποκλειστικός
ekskurso = εκδρομή
ekskuzi = δικαιολογώ
eksperimento = πείραμα
ekspliki = εξηγώ
eksplodi = εκρύγνομαι
eksporti = εξάγω
ekspozicio = Έκθεση
ekstazo = έκσταση
ekster = εκτός, έξω από
ekstra = έκτακτος, έξτρα
ekstrema = ακραίος, έσχατος
ektomio = εκτομή, αφαίρεση οργάνου
ekvilibro = ισορροπία
ekzakta = ακριβής
ekzameni = εξετάζω
ekzantemo = εξάνθημα
ekzemo = έκζεμα
ekzemplo = παράδειγμα
ekzemplero = αντίτυπο
ekzerci = ασκώ, εξασκώ
ekzisti = υπάρχω
ekzotika = εξωτικός
el = εκ, μέσα από
elasta = ελαστικός
elefanto = ελέφαντας
eleganta = κομψός
elekti = διαλέγω, εκλέγω
elektro = ηλεκτρισμός
elektrono = ηλεκτρόνιο
elemento = στοιχείο
elimini = αποβάλλω, διαγράφω
elito = ελίτ
elizio = έκθλιψη (Γραμμ.)
elokventa = εύγλωτος
embaraso = αμηχανία
emblemo = έμβλημα
emerito = απόμαχος, συνταξιούχος
emfazo = έμφαση
emocii = συγκινώ
en = εις, μέσα σε
eno = γιεν (νομ.)
encefalo = εγκέφαλος
enciklopedio = εγκυκλοπαίδεια
energio = ενέργεια
enigmo = αίνιγμα
entomologo = εντομολόγος (**-io** = Εντομολογία)
entrepreni = επιχειρώ
entuziasmo = ενθουσιασμός
enui = βαριέμαι, πλήτω
envii = φθονώ, ζηλεύω
enzimo = ένζυμο
Epidaŭro = Επίδαυρος
epidemio = επιδημία
epigrafo = επιγραφή
epilepsio = επιληψία
epilogo = επίλογος

episkopo = επίσκοπος
epoko = εποχή
erari = σφάλω
ermito = ερημήτης
escepti = εξαιρώ
esperi = ελπίζω
esplori = ερευνώ
esprimi = εκφράζω
esti = είμαι
establi = ιδρύω, ανοίγω
estimi = εκτιμώ
etaĝo = όροφος
etendi = απλώνω, εκτείνω
eterna = αιώνιος
etiketo = ετικέτα
etno = Έθνος
etnografo = εθνογράφος (**-io** = Εθνογραφία)
etnologo = εθνολόγος (**-io** = Εθνολογία)
etoso = ατμόσφαιρα περιβάλοντος
eŭfonio = ευφωνία
eŭkalipto = ευκάλυπτος
eŭnuko = ευνούχος
eŭpepsio = ευπεψία
Eŭropo = Ευρώπη
eŭtanazio = ευθανασία
evangelio = Ευαγγέλιο
evento = συμβάν
eventuala = ενδεχόμενος
evidenta = προφανής, εμφανής
eviti = αποφεύγω
evolui = εξελίσομαι, αναπτύσομαι
ezofago = οισοφάγος

F

fabo = μπιζέλι
fabelo = παραμύθι
fabriko = εργοστάσιο, φάμπρικα
facila = εύκολος
fagoto = φαγγότο
fajfi = σφύριζω
fajro = φωτιά
fako = τμήμα, ειδικότητα
fakiro = φακίρης
fakto = γεγονός
faktoro = παράγοντας
fali = πέφτω
falsi = νοθεύω, ψευτίζω
falto = ρυτίδα
famo = φήμη, διάδοση
familio = οικογένεια
fanatika = φανατικός
fanfaroni = καυχιέμαι, περιαυτολογώ
fanto = φάντης, βαλές
fantazio = φαντασία
fari = κάνω
farbi = βάφω
farĉo = γέμιση φαγητού
faringo = φάρυγγας
farmacio = Φαρμακευτική (Επιστ.)
farmakologo = φαρμακολόγος (**-io** = Φαρμακολογία)
farti = είμαι, κάνω (στην υγεία μου)
fasado = πρόσοψη
fasti = νηστεύω
faŝismo = φασισμός
faŝisto = φασίστας
favora = ευνοϊκός
fazo = φάση
fazeolo = φασόλι
febro = πυρετός
Februaro = Φεβρουάριος
feki = αφοδεύω, χέζω

felo = προβιά
feliĉa = ευτυχισμένος
feminismo = φεμινισμός
femuro = μηρός, μπούτι
fenestro = παράθυρο
fenomeno = φαινόμενο
fero = σίδηρος
ferio = διακοπή, σχόλη
fermi = κλείνω
fervoro = ζήλος
festi = γιορτάζω (μετ.), κάνω γιορτή
festeno = φαγοπότι, ευωχία
festivalo = φεστιβάλ
feŭdo = φέουδο
fianĉo = αραβωνιαστικός
fiasko = πλήρης αποτυχία, φιάσκο
fidi = έχω πίστη, εμπιστεύομαι
fidela = πιστός
fiera = περήφανος
figuro = φιγούρα, μορφή
fiksi = στερεώνω
filo = γιος
filantropo = φιλάνθρωπος
flantropio = φιλανθρωπία
filmo = φιλμ, ταινία
filologo = φιλόλογος (**-io** = Φιλολογία)
filozofo = φιλόσοφος (**-io** = Φιλοσοφία
filtri = φιλτράρω
fini = τελειώνω (μετ.)
financo(j) = Οικονομικά
finalo = φινάλε, τελικός αγώνας
fingro = δάκτυλο
firmo = φίρμα, Επιχείρηση, επωνυμία Επιχείρησης
firma = σταθερός
fiŝo = ψάρι
Fiŝoj = Ιχθύες (Αστερ.)
fiziko = Φυσική (Επιστ.)
fizionomio = φυσιογνωμία
fizioterapio = φυσιοθεραπεία
fjordo = φιόρδ
flago = σημαία
flamo = φλόγα
flanko = πλευρά, μεριά
flari = οσφραίνομαι, μυρίζω
flava = κίτρινος
flebito = φλεβίτης
flegi = περιποιούμαι ασθενή, νοσηλεύω
fleksi = κάμπτω
floro = λουλούδι
floreno = φλορίνι (νομ.)
flui = ρέω, κυλώ
flugi = πετώ
fluida = ρευστός
fluto = φλάουτο
fojo = φορά
folio = φύλλο
folkloro = φολκλόρ
fondi = ιδρύω
fonografo = φωνογράφος
fonto = πηγή
forno = φούρνος
for = μακρυά
forgesi = ξεχνώ
forko = πηρούνι
formo = σχήμα
fornelo = κουζίνα (συσκευή)
forta = δυνατός
fosforo = φώσφορος
foti = φωτογραφίζω
fotelo = πολυθρόνα
fotografi = φωτογραφίζω
fotometro = φωτόμετρο
frakcio = κλάσμα (Μαθημ.)
frakturo = κάταγμα
franko = φράγκο (νομ.)
frapi = κτυπώ, κρούω
frato = αδελφός
fraŭlo = άγαμος άνδρας (**-ino** = δεσποινίς)

frazo = φράση
fremda = ξένος, αλλοδαπός
freneza = τρελλός
freŝa = φρέσκος
frida = ψυχρός
friti = τηγανίζω
frizi = κατσαρώνω
fromaĝo = τυρί
fronto = μέτωπο (πολεμικό)
frosto = παγετός
froti = τρίβω
frue = νωρίς
frukto = φρούτο, καρπός
frunto = μέτωπο, κούτελο
fulmo = αστραπή, κεραυνός
fumo = καπνός, φούμο
fundo = πυθμένας, βυθός, βάθος
fundamento = θεμέλιο
funebro = πένθος
funkcio = λειτουργία
furzi = πέρδομαι, κλάνω
futbalo = ποδόσφαιρο
futuro = μέλλον, Μέλλων (Γραμμ.)

G

gaja = εύθυμος, χαρωπός
gajni = κερδίζω
galaksio = γαλαξίας
galero = γαλέρα
galerio = στοά, γκαλερύ, τελευταίος εξώστης (γαλαρία)
galvanizi = γαλβανίζω
Gango = Γάγγης
ganglio = γάγγλιο
ganto = γάντι
garantii = εγγυώμαι, εξασφαλίζω
gardi = φυλάω
garnituro = γαρνιτούρα
gasto = φιλοξενούμενος
gastronomo = γαστρονόμος
(**-io** = Γαστρονομία.
gazo = γάζα
gazelo = γαζέλλα
gazeto = εφημερίδα
gazono = χλοοτάπητας, γκαζόν
genealogo = γεννεαλόγος (**-io** = Γεννεαλογία)
generacio = γενηά
genetiko = Γεννετική
genio = ιδιοφυΐα
genitivo = γενική πτώση (Γραμμ.)
genro = γένος
genuo = γόνατο
geofiziko = Γεωφυσική
geografo = γεωγράφος (**-io** = Γεωγραφία)
geologo = γεωλόγος (**-io** = Γεωλογία)
geometro = γεωμέτρης (**-io** = Γεωμετρία)
geranio = γεράνι
gesto = χειρονομία, νεύμα
giĉeto = γκισέ, θυρίδα
giganto = γίγαντας
gimnastiko = γυμναστική
gimnasto = γυμναστής
gimnazio = Γυμνάσιο
ginekologo = γυναικολόγος
(**-io** = Γυναικολογία)
gipaeto = γυπαετός
gipso = γύψος
girlando = γιρλάντα
gitaro = κιθάρα
glacio = πάγος
glaĉero = παγετώνας
gladi = σιδερώνω
glaso = ποτήρι

glata = λείος
glaŭkomo = γλαύκωμα
gliti = γλιστρώ
globo = σφαίρα, γλόμπος
glori = δοξάζω
glui = κολλάω (μετ.)
gluti = καταπίνω
gluteo = γλουτός
golo = γκολ
golfo = κόλπος
Golgoto = Γολγοθάς
gondolo = γόνδολα
grado = βαθμός
grafito = γραφίτης
grafologo = γραφολόγος
(**-io** = Γραφολογία)
gramo = γραμμάριο
gramatiko = Γραμματική
gramofono = γραμμόφωνο
granda = μεγάλος
grandioza = μεγαλοπρεπής, μεγαλειώδης
granito = γρανίτης
graso = λίπος
grati = ξύνω
gratuli = συγχαίρω
grava = σπουδαίος
graveda = έγκυος
Greko = Έλληνας
greno = σιτηρά
grimaco = μορφασμός, γκριμάτσα
gripo = γρίπη
griza = γκρίζος
grumbli = γκρινιάζω
grupo = ομάδα
guldeno = φλορίνι (νομ.)
gusto = γεύση, γούστο, προτίμηση
guti = στάζω (αμετ.)
gvidi = οδηγώ, καθοδηγώ

Ĝ

ĝangalo = ζούγκλα
ĝardeno = κήπος
ĝazo = τζαζ (μουσική)
ĝemi = βογγώ
ĝemelo = δίδυμος
Ĝemeloj = Δίδυμοι (αστερ.)
ĝeni = ενοχλώ
ĝenerala = γενικός
ĝentlemano = τζέντλεμαν
ĝinzo = τζην (παντελόνι)
ĝi = αυτό
ĝis = μέχρι
ĝoji = χαίρομαι
ĝui = απολαμβάνω
ĝusta = σωστός, ακριβής

H

hajlo = χαλάζι
halti = σταματώ (αμετ.)
haro = τρίχα
hardi = σκληραίνω (μετ.)
haremo = χαρέμι
harmonio = αρμονία
harpo = άρπα
harpuno = καμάκι
hasti = βιάζομαι, κάνω γρήγορα
haŝiŝo = χασίς

haŭto = δέρμα
havi = έχω
haveno = λιμάνι
hebreo = Εβραίος
hejmo = κατοικία
hejti = θερμαίνω χώρο
hekatombo = εκατόμβη
hela = φωτεινός, ανοιχτόχρωμος
helikoptero = ελικόπτερο
helpi = βοηθώ
hemiplegio = ημιπληγία
hemisfero = ημισφαίριο
hemoragio = αιμορραγία
hepato = σικώτι, ήπαρ
herbo = χόρτο
heredi = κληρονομώ
heroldo = κήρυκας, αγγελιοφόρος
heroo = ήρωας
heziti = διστάζω
hidroplano = υδροπλάνο
hidroterapio = υδροθεραπεία
hierarkio = ιεραρχία
hieratika = ιερατικός
hieraŭ = χθες
hieroglifo = ιερογλυφικό
higieno = Υγιεινή (Επιστ.)
Himalajo = Ιμαλάια
himno = ύμνος
hipertensio = υπέρταση
hipertrofio = υπερτροφία
hipnoto = ύπνωση
hipodromo = ιπποδρόμιο
hipofizo = υπόφυση
hipoĥondrio = υποχονδρία
hipokriti = υποκρίνομαι
hipopotamo = ιπποπόταμος
hipoteko = υποθήκη
hipotensio = υπόταση
hipotezo = υπόθεση
hirundo = χελιδόνι
histerio = υστερία
historio = Ιστορία
historiografo = ιστοριογράφος
(**-io** = Ιστοριογραφία)
hodiaŭ = σήμερα
hoko = γάτζος, αγκίστρι
homo = άνθρωπος
homonimo = ομώνυμος
honori = τιμώ
honorario = αμοιβή
honti = ντρέπομαι
horo = ώρα
hordeo = κριθάρι
horizonto = ορίζοντας
horizontala = οριζόντιος
horloĝo = ρολόι
hospitalo = νοσοκομείο
hotelo = ξενοδοχείο
humana = ανθρωπιστικός
humila = ταπεινός
humoro = διάθεση (ψυχική)
humuro = χιούμορ
hundo = σκυλί

Ĥ

ĥameleono = χαμαιλέων
ĥaoso = χάος
ĥemio = Χημεία (Επιστ.)
ĥimero = χίμαιρα
ĥolero = χολέρα
ĥoro = χορωδία

I

ia = κάποιος (κάποιου είδους)
iam = κάποτε
ial = για κάποιο λόγο
ideo = ιδέα
idealo = ιδεώδες
ideologo = ιδεολόγος (**-io** = ιδεολογία)
idiosinkrazio = ιδιοσυγκρασία
idioto = ηλίθιος
idolo = είδωλο
ie = κάπου
iel = κάπως
ies = κάποιου, -ας, -ου, -ων
ikono = εικόνα
iktero = ίκτερος
ili = αυτοί, ες, α
imagi = φαντάζομαι
imiti = μιμούμαι
importi = εισάγω
imposto = φόρος
impreso = εντύπωση
indiferenta = αδιάφορος
indigni = αγανακτώ
indiĝeno = ιθαγενής, ντόπιος
indiki = υποδεικνύω
indikativo = οριστική πτώση (Γραμμ.)
indulgi = είμαι επιεικής
industrio = βιομηχανία
infano = παιδί
infinitivo = απαρέμφατο
influi = επηρεάζω
informi = πληροφορώ
injekti = χύνω μέσα, εγχέω
iniciati = έχω πρωτοβουλία, παίρνω πρωτοβουλία
iniciativo = πρωτοβουλία
inko = μελάνι
inklina = επιρρεπής, που έχει την κλίση, την τάση
inkludi = περιλαμβάνω
insekto = έντομο
insisti = επιμένω
inspiri = εμπνέω
instigi = παροτρύνω, προτρέπω
instinkto = ένστικτο
instituto = Ινστιτούτο
instrui = διδάσκω
instrumento = όργανο, εργαλείο
insulo = νησί
insulti = βρίζω
intelekto = διάνοια
inteligenta = έξυπνος
intenci = προτίθεμαι
inter = μεταξύ
interesi = ενδιαφέρω
interjekcio = επιφώνημα (Γραμμ.)
interna = εσωτερικός
intervjuo = συνέντευξη
intima = επιστήθιος, οικείος, στενός
invadi = κάνω επιδρομή, εισβάλω
inviti = προσκαλώ
io = κάτι
iom = λίγο (σε κάποια ποσότητα)
iu = κάποιος
iri = πηγαίνω
ironio = ειρωνία
istmo = ισθμός

J

ja = βέβαια
jahurto = γιαούρτι
jako = σακάκι
jam = ήδη, κιόλας, πια
Jangzio = Γιανγκτσέ
Januaro = Ιανουάριος
jaro = έτος
jasmeno = γιασεμί
je = αόριστη αντωνυμία
jen = να, ιδού
jeno = γιέν (νομ.)
jes = ναι
Jesuo = Ιησούς
jodo = ιώδιο
jonosfero = ιονόσφαιρα
jubileo = ιωβηλαίο
juĝi = κρίνω, δικάζω
juki = προκαλώ φαγούρα
Julio = Ιούλιος
juna = νέος
Junio = Ιούνιος
jupo = φούστα
justa = δίκαιος
juvelo = κόσμημα, μπιζού

Ĵ

ĵaketo = ζακέτα
ĵaluza = ζηλιάρης
ĵaŭdo = Πέμπτη
ĵeleo = ζελές
ĵeti = ρίχνω
ĵuri = ορκίζομαι
ĵurnalo = εφημερίδα
ĵus = μόλις, αμέσως πριν

K

kaco = πέος
kadro = πλαίσιο, κάδρο
kafo = καφές
kafeino = καφεΐνη
kafeterio = καφετέρια
kahelo = πλακάκι
kaj = και
kajero = τετράδιο
kajuto = καμπίνα
kakao = κακάο
kakeksio = καχεξία
kakofonio = κακοφωνία
kakto = κάκτος
kalo = κάλος
kalifo = χαλίφης
kaligrafo = καλλιγράφος
kalkano = φτέρνα
kalkuli = λογαριάζω
kalmaro = καλαμάρι
kalorifero = καλοριφέρ (κεντρική θέρμανση)
kalumnii = διαβάλλω, συκοφαντώ
kamarado = σύντροφος, φίλος
kamelo = καμήλα
kamelio = καμέλια
kamerao = κάμερα (φωτ.)
kamforo = κάμφορα
kamiono = καμιόνι
kamomilo = χαμομήλι
kampo = κάμπος, αγρός, πεδίο (**-aro** = εξοχή)
kamufli = καμουφλάρω

kano = καλάμι
kanajlo = κανάγιας, κατεργάρης
kanalo = κανάλι, διώρυγα
kanapo = καναπές
kanario = καναρίνι
kancero = καρκίνος
kandelo = κερί
kanguruo = καγκουρώ
kanibalo = κανίβαλος
Kankro = Καρκίνος (Αστερ.)
kanono = κανόνι
kanti = τραγουδώ
kantino = καντίνα
kanzono = τραγούδι
kapo = κεφάλι
kapabla = ικανός
kapitalo = κεφάλαιο
kapro = τράγος (**-ino** = κατσίκα)
kaprico = καπρίτσιο, ιδιοτροπία
Kaprikorno = Αιγόκερως (Αστερ.)
kapti = αρπάζω
kapuĉo = κουκούλα
kara = αγαπητός, ακριβός
karabeno = καραμπίνα
karafo = καράφα
karekterizi = χαρακτηρίζω
karaktero = χαρακτήρας
karamelo = καραμέλα
karavano = καραβάνι
karbo = κάρβουνο
kardinalo = καρδινάλιος
kareno = καρίνα
karesi = χαϊδεύω
kariero = καριέρα, σταδιοδρομία
karikaturo = καρικατούρα
karno = σάρκα
karnavalo = καρναβάλι, αποκρηά
karoserio = καροσερί, αμάξωμα
karoto = καρότο
karotido = καρωτίδα
karpo = κυπρίνος
karto = κάρτα, καρτέλλα
kartografo = χαρτογράφος
kartono = χαρτόνι
kasedo = κασέτα
kaserolo = κατσαρόλα
kasko = κάσκα, κράνος
kasto = κάστα
kastoro = κάστορας
kaŝi = κρύβω
kaŝtano = κάστανο
kato = γάτα
kataifo = κανταΐφι
katakombo = κατακόμβη
katalepsio = καταληψία
katalogo = κατάλογος
kataplasmo = κατάπλασμα
katapulto = καταπέλτης
kataro = καταρροή
katastrofo = καταστροφή
kategorio = κατηγορία
kateĥizi = κατηχώ
kateno = δεσμά
katoliko = καθολικός (Θρησ.)
kaŭĉuko = καουτσούκ
kaŭstika = καυστικός
kaŭzo = αιτία, αφορμή (**-i** = προξενώ, προκαλώ)
kaviaro = χαβιάρι
kazo = πτώση (Γραμ.), περίπτωση
kazino = καζίνο
ke = ότι, πως, ώστε
kelka = μερικός
kelnero = σερβιτόρος
kerno = πυρήνας, κουκούτσι
kesto = κιβώτιο
kia? = τι είδους;
kia = τι είδους, τι, οποίος
kial? = γιατί;
kial = γιατί (για όποιο λόγο)
kiam? = πότε;
kiam = όταν
kie? = πού;
kie = όπου

kiel? = πώς;
kiel = όπως
kies? = ποιανού -ης -ου -ων;
kies = όποιου -ας -ου -ων
kilo = χιλιόγραμμο, κιλό
kilogramo = χιλιόγραμμο
kimono = κιμονό
kinematografo = κινηματογραφική μηχανή προβολής (**-io** = κινηματογραφία)
kino = κινηματογράφος (τέχνη του κινηματογράφου)
kio? = τι;
kio = όποιο, ό,τι
kiom? = πόσο;
kiom = όσο
kiosko = περίπτερο
kirurgo = χειρούργος
kisi = φιλώ
kiu? = ποιος -α -ο;
kiu = όποιος -α -ο, όποιος -α -ο
klara = διαυγής, καθαρός
klaso = τάξη, κατηγορία
klasika = κλασικός
klepsidro = κλεψύδρα
kleptomanio = κλεπτομανία
klera = μορφωμένος
kliento = πελάτης
klimaktero = κλιμακτήριος
klimato = κλίμα
klitoro = κλειτορίδα
klopodi = προσπαθώ
kloro = χλώριο
klorofilo = χλωροφύλλη
klubo = λέσχη, κλαμπ
knabo = αγόρι
knedi = ζυμώνω, πλάθω
knuto = κνούτο
kodo = κώδικας
koincidi = συμπίπτω
koko = κόκορας
kokaino = κοκαΐνη
koketa = φιλάρεσκος
kokso = γοφός, ισχίο
koktelo = κοκτέιλ
kolo = λαιμός
kolego = συνάδελφος
kolegio = κολλέγιο
kolekti = μαζεύω, συλλέγω
koleri = θυμώνω (αμετ.)
koliero = κολιέ
kolirio = κολλύριο
kolonja (akvo) = κολώνια
kolono = κίονας, κολώνα
koloro = χρώμα
koloso = κολοσσός
komo = κόμα (Γραμ.)
kombi = χτενίζω
kombini = συνδυάζω
komedio = κωμωδία
komenci = αρχίζω (μετ.)
komerci = εμπορεύομαι
kometo = κομήτης
komforto = άνεση, κομφόρ
komika = κωμικός
komisii = αναθέτω
komodo = σιφονιέρα, κομόντα
kompanio = εταιρία, συντροφιά
kompari = συγκρίνω
komparacio = σύγκριση (Γραμ.)
komparativo = συγκριτικός βαθμός (Γραμ.)
kompleksa = σύνθετος
kompleta = συμπληρωμένος, πλήρης
kompliki = περιπλέκω
komplimento = φιλοφρόνηση, κομπλιμέντο
komponi = συνθέτω
kompreni = καταλαβαίνω
kompreso = κομπρέσα
komuna = κοινός
komuniki = κοινοποιώ, μεταδίδω
koni = γνωρίζω

koncerni = αφορώ
koncerto = συναυλία
kondamni = καταδικάζω
kondicionalo = Υποθετική (Γραμ.)
kondiĉo = όρος
kondolenci = συλλυπούμαι
kondoro = κόνδορας
konduki = οδηγώ
konduti = συμπεριφέρομαι, διάγω
konfesi = ομολογώ
konfidi = εμπιστεύομαι
konfirmi = επιβεβαιώνω, επικυρώνω
konflikto = διαφωνία, σύγκρουση
konforma = σύμμορφος, σύμφωνος, ταιριαστός
konfuzi = μπερδεύω, συγχέω
Kongo = Κόνγκος
kongreso = συνέδριο
konjunkcio = σύνδεσμος (Γραμ.)
konko = κοχύλι
konkeri = κατακτώ
konkludi = συμπεραίνω
konkreta = συγκεκριμένος
konkuri = αμιλλώμαι, παραβγαίνω, συναγωνίζομαι
konkurso = αγώνας, διαγωνισμός
konscii = συναισθάνομαι, συνειδητοποιώ
konscienco = συνείδηση
konsekvenco = επακόλουθο, συνέπεια
konsenti = συμφωνώ
konservi = διατηρώ, συντηρώ
konservativa = συντηρητικός
konsideri = θεωρώ, λαμβάνω υπόψη
konsili = συμβουλεύω
konsisti = αποτελούμαι, συνίσταμαι
konsoli = παρηγορώ
konsonanto = σύμφωνο (Γραμ.)
konstanta = σταθερός, συνεχής
konstati = διαπιστώνω
konstelacio = αστερισμός
konstrui = κτίζω
konto = λογαριασμός (λογιστικός)
kontakto = επαφή
kontante = μετρητοίς
kontenta = ευχαριστημένος, ικανοποιημένος
kontinento = ήπειρος
kontinua = συνεχής, αδιάκοπος
kontrabaso = κοντραμπάσο
kontrakto = συμβόλαιο, συμφωνητικό
kontralto = μεσόφωνος, κοντράλτο
kontraŭ = έναντι, κατά, εναντίον
kontribui = συνεισφέρω, συμβάλλω, συντελώ
kontroli = ελέγχω, κοντρολάρω
konvinki = πείθω
koro = καρδιά
korako = κοράκι
koralo = κοράλλι
korano = κοράνιο
korbo = καλάθι
kordo = χορδή
koregrafo = χορογράφος (**-io** = χορογραφία)
korekti = διορθώνω
korespondi = αλληλογραφώ
koridoro = διάδρομος
korpo = σώμα
korto = αυλή
kosmo = κόσμος, σύμπαν
kosmografo = κοσμογράφος (**-io** = Κοσμογραφία)
kosmopolito = κοσμοπολίτης
kosti = στοιχίζω
kostumo = κοστούμι, ενδυμασία
koverto = φάκελλος
kovri = σκεπάζω, καλύπτω
kraĉi = φτύνω
krado = σχάρα, κιγκλίδωμα
kraki = τρίζω

krano = βρύση
kranio = κρανίο
kravato = γραβάτα
krei = δημιουργώ
kredi = πιστεύω
kredito = πίστωση
kremo = κρέμα
kreski = φύομαι, αναπτύσσομαι
krii = φωνάζω
krimo = έγκλημα, αδίκημα
kripla = ανάπηρος
Kristo = Χριστός
kristalo = κρύσταλλος
kritiki = κρίνω, κριτικάρω
krizo = κρίση
krizalido = χρυσαλλίδα
krizantemo = χρυσάνθεμο
krizofrizo = τσιπούρα
krom = εκτός από
kromosomo = χρωμόσωμα
krono = κορώνα (νομ.)
kroniko = χρονικό
kruco = σταυρός
kruda = ωμός, τραχύς
kruela = άπονος, σκληρός
kruro = κνήμη, πόδι
kruzejro = κρουζέιρο (νομ.)
ksenofobo = ξενόφοβος (**-io** = ξενοφοβία)
ksifio = ξιφίας
ksilofono = ξυλόφωνο
ksilografo = ξυλογράφος (**-io** = ξυλογραφία)
kubuto = αγκώνας
kudri = ράβω
kuiri = μαγειρεύω
kuko = γλύκισμα
kukolo = κούκος
kukumo = αγγούρι
kukurbo = κολοκύθι
kulero = κουτάλι
kulpa = ένοχος
kultivi = καλλιεργώ τη γη
kulturi = καλλιεργώ
kun = με, μαζί με
kuniklo = κουνέλι
kupeo = κουπε
kupono = κουπόνι
kuri = τρέχω
kuraci = θεραπεύω
kuraĝa = θαρραλέος
kuriero = ταχυδρόμος, αγγελιοφόρος
kurso = σειρά μαθημάτων, τμήμα διαδασκαλίας
kurteno = παραπέτασμα, κουρτίνα, αυλαία
kuseno = μαξηλάρι
kuŝi = είμαι ξαπλωμένος, κοίτομαι, κείμαι
kutimi = συνηθίζω
kuvo = κάδος
kuzo = ξάδελφος
kvadrato = τετράγωνο
kvalito = ποιότητα
kvankam = αν κα, καίτοι
kvanto = ποσότητα
kvar = τέσσερις, -α
kvartalo = συνοικία
kvazaŭ = σαν
kvereli = τσακώνομαι, καυγαδίζω
kverko = βελανιδιά
kvieta = ήρεμος
kvin = πέντε
kvitanco = απόδειξη
kvociento = πηλίκο (Μαθημ.)

L

la = ο, η, το, οι, τα
labori = εργάζομαι
labirinto = λαβύρινθος
laca = κουρασμένος
lago = λίμνη
lakso = ευκοιλιότητα
lakto = γάλα
laktuko = μαρούλι
lama = κουτσός
lamenti = θρηνώ
lampo = λάμπα
lano = μαλλί
lando = χώρα
lango = γλώσσα
larĝa = φαρδύς, πλατύς
laringo = λαρύγγι
larmo = δάκρυ
lasi = αφήνω
lasta = τελευταίος
laŭ = ως προς, σύμφωνα με
laŭdi = επαινώ
laŭta = ηχηρός, δυνατός σε ήχο
lavi = πλένω
lavabo = νιπτήρας
leciono = μάθημα
ledo = δέρμα, πετσί
legi = διαβάζω
legomo = λαχανικό
legumenaco = όσπριο
leĝo = νόμος
leki = γλείφω
leksiko = λεξιλόγιο
leksikografo = λεξικογράφος
(**io** = Λεξικογραφία)
leono = λιοντάρι
Leono = Λέων (αστερ.)
lepro = λέπρα
lerni = μαθαίνω
lerta = επιδέξιος, επιτήδειος
letero = επιστολή
leŭkemio = λευχαιμία
levi = σηκώνω, υψώνω
levo = λέβα (νομ.)
li = αυτός
libera = ελεύθερος
libro = βιβλίο
liceo = λύκειο
lifto = ανελκυστήρας, ασανσέρ
ligi = δένω
lignito = λιγνίτης
limo = σύνορο, όριο
limonado = λεμονάδα
limuzino = λιμουζίνα
lino = λινάρι
lingvo = Γλώσσα
linio = γραμμή
lipo = χείλος
lipomo = λίπωμα (ιατρ.)
lipotimio = λιποθυμία
liro = λιρέτα (νομ.)
listo = λίστα, κατάσταση
litero = γράμμα αλφαβήτου
literaturo = λογοτεχνία
litro = λίτρο
liveri = παραδίδω
livreo = λιβρέα
logi = ελκύω
logaritmo = λογάριθμος
logiko = λογική
loĝi = κατοικώ
loko = τόπος
longa = μακρύς
loti = κληρώνω
loterio = λαχείο, λοταρία
lui = ενοικιάζω, μισθώνω
lucerno = καντήλι
ludi = παίζω
lukso = πολυτέλεια
lukti = παλεύω
lukumo = λουκούμι

lumi = φέγγω, εκπέμπω φως
luno = φεγγάρι
Lundo = Δευτέρα
lupino = λούπινο
lustro = πολύφωτο

M

maĉi = μασάω
Madono = Παναγία
magazeno = μεγαλοκατάστημα, μαγαζί
magio = μαγεία
magneto = μαγνήτης
magnetofono = μαγνητόφωνο
maizo = καλαμπόκι
Majo = Μάιος
majonezo = μαγιονέζα
majstro = δάσκαλος
makaronio = μακαρόνι
maksimumo = μάξιμουμ, το ανώτατο
makulo = κηλίδα, λεκές
malahito = μαλαχίτης
maleolo = αστράγαλος
malgraŭ = παρά
mamo = μαστός
mamuto = μαμούθ
mano = χέρι
mandareno = μανδαρίνος
mandarino = μανταρίνι
mandolino = μαντολίνο
manekeno = μανεκέν
mangano = μαγγάνιο
manĝi = τρώγω
manio = μανία
maniero = τρόπος
manifestacio = διαδήλωση
maniko = μανίκι
manikuri = περιποιούμαι νύχια
manki = λείπω
manometro = μανόμετρο
manovri = κάνω ελιγμούς, μανουβράρω
mantelo = μανδύας, πανωφόρι φαρδύ
mapo = χάρτης
maro = θάλασσα
Mardo = Τρίτη
margarino = μαργαρίνη
marihuano = μαριχουάνα
marioneto = μαριονέττα
marko = σημάδι, μάρκα
marko = μάρκο (νομ.)
marmelado = μαρμελάα
marmoro = μάρμαρο
marŝi = βαδίζω
Marto = Μάρτιος
masaĝo = μασσάζ
masko = μάσκα
maskerado = μασκάρεμα
masoĥismo = μαζοχισμός
masoni = κτίζω
mastro = αφεντικό, νοικοκύρης
maŝino = μηχανή
matĉo = ματς, αθλητικός αγώνας
matematiko = Μαθηματικά
mateno = πρωί
materio = ύλη
materialo = υλικό
matura = ώριμος
maŭzoleo = μαυσωλείο
mazuto = μαζούτ
meblo = έπιπλο
medalo = μετάλιο
medaliono = μενταγιόν
medio = περιβάλον

medicino = Ιατρική (Επιστ.)
medikamento = φάρμακο
megafono = μεγάφωνο
megalomanio = μεγαλομανία
megero = μέγαιρα
meĥaniko = Μηχανική
meĥanismo = μηχανισμός
mejlo = μίλι
melankolio = μελαγχολία
meleagro = γαλοπούλα
melodio = μελωδία
melodramo = μελόδραμα
melongeno = μελιτζάνα
mem = ίδιος -α -ο -οι -ες -α
membro = μέλος
memori = θυμάμαι
mencii = αναφέρω, κάνω μνεία
mendi = παραγγέλνω
menso = νους, διάνοια
mensogi = ψεύδομαι
mentono = πηγούνι, σαγόνι
menuo = μενού
meriti = αξίζω, δικαιούμαι
Merkredo = Τετάρτη
meso = λειτουργία (Θρησκ.)
meti = βάζω, τοποθετώ
metafiziko = Μεταφυσική
metalo = μέταλο
metamorfozo = μεταμόρφωση
metempsikozo = μετεμψύχωση
meteoro = μετέωρο
meteorologo = μετεωρολόγος
(**-io** = Μετεωρολογία)
metodo = μέθοδος
metro = μέτρο
metroo = μετρό, υπόγειος σιδηρόδρομος
mezo = μέσον (τοπικά)
mezuri = μετρώ
mi = εγώ
mielo = μέλι
mieno = έκφραση προσώπου
migdalo = αμύγδαλο
mikrobo = μικρόβιο
mikrobiologo = μικροβιολόγος
(**-io** = Μικροβιολογία)
mikrofilmo = μικροφίλμ
mikrofono = μικρόφωνο
mikroskopo = μικροσκόπιο
miksi = αναμειγνύω, ανακατεύω
mil = χίλιοι, -ες, -α
milda = ήπιος, πράος, ήρεμος
miliardo = δισεκατομμύριο
miliono = εκατομμύριο
militi = πολεμώ
mimo = μίμος
mimozo = μιμόζα
mino = ορυχείο
minaci = απειλώ
mineralo = ορυκτό
miniaturo = μινιατούρα
minimumo = μίνιμουμ, το κατώτατο
ministerio = Υπουργείο
ministro = υπουργός
minus = μείον, πλην (Μαθημ.)
minuto = λεπτό, στιγμή
miri = απορώ, εκπλήσσομαι
mirho = μύρο
mirmekofago = μυρμηγγοφάγος
Misisipo = Μισισιπής
mistero = μυστήριο
mito = μύθος
mizantropo = μισάνθρωπος
mizero = μιζέρια, δυστυχία
mobilizi = επιστρατεύω, κινητοποιώ
modo = μόδα
modelo = υπόδειγμα, μοντέλο
modera = ολιγαρκής, μετριοπαθής
moderna = σύγχρονος, μοντέρνος
modesta = μετριόφρων, μέτριος
moki = κοροϊδεύω
mola = μαλακός
molukso = μαλάκιο

momento = στιγμή
mono = χρήμα
monaĥo = μοναχός, καλόγερος
monato = μήνας
mondo = κόσμος
monologo = μονόλογος
monopolo = μονοπώλιο
monto = βουνό
montri = δείχνω
monumento = μνημείο
moro = έθιμο, ήθος
moralo = ηθική
mordi = δαγκώνω
morfino = μορφίνη
morgaŭ = αύριο
mortadelo = μορταδέλα
morti = πεθαίνω
motelo = μοτέλ
movi = κινώ
mugilo = κέφαλος
mulo = μουλάρι
multa = πολύς
multipliko = πολλαπλασιασμός
mumio = μούμια
mungi = ξεμυξιάζω
muro = τοίχος
muskolo = μυώνας, ποντίκι
musono = μουσώνας
mustardo = μουστάρδα
muta = μουγγός
Muzo = Μούσσα
muzeo = Μουσείο
muziko = μουσική
muzulmano = μουσουλμάνος

N

nacio = έθνος
nadiro = ναδίρ
naftaleno = ναφθαλίνη
naĝi = κολυμπώ
naiva = αφελής
najbaro = γείτονας
najlo = καρφί
nano = νάνος
narciso = νάρκισσος
nargileo = ναργιλές
narkotiko = ναρκωτικό
natrio = νάτριο
naski = γεννώ
naturo = φύση
naŭ = εννέα
nazo = μύτη
Nazoreo = Ναζωραίος
ne = όχι, δεν
nebulo = ομίχλη
necesa = αναγκαίος
necesabo = λεκάνη τουαλέτας
negativa = αρνητικός
neĝo = χιόνι
nek = ούτε
nekrologo = νεκρολογία
nekropsio = νεκροψία
nektaro = νέκταρ
nektarino = νεκταρίνι
nenia = κανενός είδους
neniam = ποτέ
nenial = για κανένα λόγο, αιτία
nenia = πουθενά
neniel = με κανένα τρόπο
nenies = κανενός, καμιάς, κανενός
nenio = τίποτα
neniom = καθόλου
neniu = κανένας, καμία, κανένα
neologismo = νεολογισμός
nepo = εγγονός
nepre = οπωσδήποτε, απαραίτητα
nesto = φωλιά
neŭtrala = ουδέτερος

ni = εμείς
nigra = μαύρος
nikotino = νικοτίνη
Nilo = Νείλος
nilono = νάυλον
nirvano = νιρβάνα
nivelo = στάθμη, επίπεδο
nokto = νύχτα
nomo = όνομα
nombro = αριθμός
nomimativo = ονομαστική πτώση (Γραμ.)
nordo = βορράς
normala = φυσιολογικός
nostalgio = νοσταλγία
noti = σημειώνω
nova = καινούργιος
novelo = νουβέλλα, μυθιστόρημα
Novembro = Νοέμβριος
nuanco = απόχρωση
nubo = σύννεφο
nuda = γυμνός
nuko = αυχαίνας, σβέρκος, τράχηλος
nulo = μηδέν
numero = αριθμός, νούμερο
numeralo = αριθμητικό (Γραμ.)
numeratoro = αριθμητής (Μαθ.)
nun = τώρα
nur = μόνο
nutri = θρέφω

O

oazo = όαση
obei = υπακούω
objekto = πράγμα, αντικείμενο
oble = επί (Μαθημ.)
observi = παρατηρώ, τηρώ, εφαρμόζω
obstina = πεισματάρης
Oceanio = Ωκεανία
oceano = ωκεανός
odori = μυρίζω (αμετ.)
ofendi = προσβάλω
oferi = προσφέρω
ofico = υπηρεσία, επάγγελμα.
oficiala = επίσημος, έγκριτος
oficiro = αξιωματικός
ofte = συχνά
ok = οκτώ
okazi = συμβαίνω
okcidento = δύση
oksigeno = οξυγόνο
oktavo = οκτάβα
Oktobro = Οκτώβριος
okulo = μάτι
okupi = καταλαμβάνω, απασχολώ
ol = παρά, από
oleo = λάδι
Olimpio = Ολυμπία
Olimpiado = Ολυμπιάδα
Olimpikoj = Ολυμπιακοί αγώνες
olivo = ελιά
ombro = σκιά
ombrelo = ομπρέλα
omleto = ομελέτα
ondo = κύμα
oni = κάποιος, -α, -ο -οι, -ες, -α
operacio = πράξη αριθμητική, εγχείρηση
opero = όπερα
opio = όπιο
opinii = νομίζω, έχω τη γνώμη
oportuna = άνετος, πρόσφορος, ευχερής
optimismo = αισιοδοξία
optimisto = αισιόδοξος

oro = χρυσάφι
oranĝo = πορτοκάλι
oratorio = ορατόριο
ordo = τάξη
ordinara = συνηθισμένος
ordoni = διατάζω
orelo = αυτί
orfo = ορφανός
organo = όργανο
organismo = οργανισμός
organizi = οργανώνω
orgasmo = οργασμός
orgio = όργιο
oriento = ανατολή
orkestro = ορχήστρα
orkideo = ορχιδέα
ornami = στολίζω
ornitologo = ορνιθολόγος (**-io** = Ορνιθολογία)
orta = ορθός (Γεωμ.)
ortodoksa = ορθόδοξος
ortografio = ορθογραφία
oscedi = χασμουριέμαι
osto = οστό, κόκκαλο
ovo = αυγό

P

paco = ειρήνη
pacienco = υπομονή
Pacifiko = Ειρηνικός (ωκεανός)
pafi = εκτοξεύω, πυροβολώ
pagi = πληρώνω
pagelo = λιθρίνι
paĝo = σελίδα
paĥidermo = παχύδερμο
paki = πακετάρω, κάνω δέμα
palaco = παλάτι
paleolitiko = παλαιολιθική εποχή
paleontologo = παλαιοντολόγος (**-io** = Παλαιοντολογία)
palto = παλτό
pano = ψωμί
paneo = βλάβη (μηχανική)
paniko = πανικός
pankreato = πάγκρεας
panoplio = πανοπλία
pantalono = παντελόνι
pantoflo = παντόφλα
papo = πάπας
papago = παπαγάλος
papero = χαρτί
paro = ζευγάρι
paradizo = παράδεισος
parafino = παραφίνη
paragrafo = παράγραφος
paralela = παράλληλος
paralelepipedo = παραλληλεπίπεδο
paralizi = παραλύω (μετ.)
paralogismo = παραλογισμός
parametro = παράμετρος
paranojo = παράνοια
parazito = παράσιτο
pardoni = συγχωρώ
parenco = συγγενής
parentezo = παρένθεση
parfumo = άρωμα
pargeto = παρκέ
parkere = από στήθους, απ' έξω
parlamento = Βουλή, Κοινοβούλιο
parodio = παρωδία
paroksismo = παροξισμός
paroli = μιλάω
parto = μέρος, κομμάτι
partenogenezo = παρθενογέννηση
Partenono = Παρθενώνας
partio = κόμμα, παρτίδα
participo = μετοχή (Γραμμ.)

partizano = αντάρτης, παρτιζάνος
partnero = συνοδός χορού, παρτεναίρ
pasi = περνώ (αμετ.)
pasaĝero = επιβάτης
pasio = πάθος
pasiva = παθητικός
Pasko = Πάσχα
pasporto = διαβατήριο
pasto = πάστα, ζυμάρι
pastro = παπάς
paŝi = βηματίζω
pato = τηγάνι
patento = πατέντα
patologo = παθολόγος (**-io** = Παθολογία)
patro = πατέρας
patriarko = Πατριάρχης
patrioto = πατριώτης
paŭzo = παύση
peano = παιάνας
peco = κομμάτι
pedagogo = παιδαγωγός
pedanto = σχολαστικός άνθρωπος
pederastio = παιδεραστία
pejzaĝo = τοπείο
peki = αμαρτάνω
peli = διώχνω, ωθώ
pelto = γούνα
pelvo = λεκάνη
peni = κοπιάζω, πασχίζω
pendi = κρέμομαι
penetri = διαπερνώ, εισχωρώ
penicilino = πενικιλλίνη
peniso = πέος, ανδρικό όργανο
pensi = σκέπτομαι
pensio = σύνταξη
pensiono = πανσιόν
penti = μετανιώνω
pentri = ζωγραφίζω
per = με, μέσω
percepto = αντίληψη
perdi = χάνω
perfekta = άριστος, τέλειος
perfidi = προδίδω
pergolo = πέργκολα
periferio = περιφέρεια
periodo = περίοδος
periskopo = περισκόπιο
permesi = επιτρέπω
persisti = επιμένω
persono = άτομο, πρόσωπο
perspektivo = άποψη
perturbi = διασαλεύω, διαταράσσω, προκαλώ βλάβη
pesi = ζυγίζω (μετ.)
peso = πέσο (νομ.)
peseto = πεσέτα (νομ.)
Pesilo = Ζυγός (αστερ.)
pesimismo = απαισιοδοξία
pesimisto = απαισιόδοξος
peti = ζητώ, παρακαλώ
petrolo = πετρέλαιο
pezi = έχω βάρος, ζυγίζω (αμετ.)
pia = ευσεβής
piedo = πόδι
pigmeo = πυγμαίος
piĵamo = πιτζάμα
piki = κεντώ, τσιμπώ, πειράζω
pikniko = πικ-νικ
pikupo = πικάπ
pilafo = πιλάφι
pilko = μπάλα
pilolo = χάπι
piloto = πιλότος
pinto = αιχμή, κορυφή
pipro = πιπέρι
pisi = ουρώ, κατουρώ
pitoreska = γραφικός
pizo = αρακάς, μπιζέλι
placo = πλατεία
plaĉi = αρέσω
plado = πιατέλα
plafono = ταβάνι, οροφή

plaĝo = πλαζ
plano = σχέδιο, πλάνο
plando = πατούσα
planedo = πλανήτης
planko = δάπεδο, πάτωμα
planto = φυτό
plasto = πλαστικό (υλικό)
plata = πλατύς, πλακέ, επίπεδος
platano = πλάτανος
plateno = πλατίνα
platformo = πλατφόρμα
plej = πιο, περισσότερο
plena = γεμάτος
plendi = παραπονιέμαι
pleonasmo = πλεονασμός
pleto = δίσκος (σερβιρίσματος)
plezuro = ευχαρίστηση
pli = πιο, περισσότερο
plonĝi = βουτάω (αμετ.), πλονζάρω
plori = κλαίω
plu = πια, πλέον
plus = πλέον, και (Μαθημ.)
plutonio = πλουτώνιο
pluvo = βροχή
po = ανά
poemo = ποίημα
poeto = ποιητής
poezio = ποίηση
polemiko = πολεμική
poligamio = πολυγαμία
polikliniko = πολυκλινική
politiko = πολιτική
polmo = παλάμη
polpo = χταπόδι
polucio = ρύπανση, μόλυνση, ονείρωξη
poluri = στιλβώνω, γυαλίζω
polvo = σκόνη
pomo = μήλο
pomado = πομάδα
ponto = γέφυρα
popolo = λαός
populara = λαϊκός, δημοφιλής
por = για, δια
poro = πόρος
porcelano = πορσελάνη
porcio = μερίδα
pordo = πόρτα
porko = γουρούνι
porti = κρατώ, φέρω, φορώ
portreto = προσωπογραφία, πορτρέτο
posedi = κατέχω, διαθέτω
post = πίσω από, μετά από, ύστερα από
postuli = απαιτώ
poŝo = τσέπη
poŝto = Ταχυδρομείο
poto = χύτρα, τέτζερης
potaso = ποτάσα
potenco = ισχύς, δύναμη
povi = μπορώ
pozi = ποζάρω
pozitiva = θετικός
praktiko = πρακτική
prava = σωστός, που έχει δίκιο
precipa = κυρίως
preciza = ακριβής
predikativo = κατηγορούμενο (Γραμμ.)
preferi = προτιμώ
prefikso = πρόθημα
preĝi = προσεύχομαι
prelego = διάλεξη
preludo = πρελούδιο
premi = πιέζω
premio = βραβείο
preni = παίρνω
prepari = ετοιμάζω
prepozicio = πρόθεση (Γραμμ.)
presi = τυπώνω
presbiopa = πρεσβύοπας
presbiteriano = πρεσβυτεριανός
preskaŭ = σχεδόν

preta = έτοιμος
preter = προ
preterito = Παρωχημένος Χρόνος (Γραμμ.)
pretendi = ισχυρίζομαι, διατείνομαι, διεκδικώ
prezo = τιμή (Οικον.)
prezenco = Ενεστώς Χρόνος (Γραμμ.)
prezenti = παρουσιάζω
prezidi = προεδρεύω
Prezidento = Πρόεδρος, Αρχηγός κράτους
prì = για, περί
primitiva = πρωτόγονος
princo = πρίγκηπας
principo = αρχή
Printempo = Άνοιξη
prismo = πρίσμα
privata = ιδιωτικός
pro = λόγω, ένεκα
probabla = πιθανός, ενδεχόμενος
problemo = πρόβλημα
procento = ποσοστό
produkti = παράγω
produto = γινόμενο (Μαθημ.)
profesio = επάγγελμα
profeto = προφήτης
profilo = προφίλ
profiti = επωφελούμαι, έχω κέρδος
profunda = βαθύς
prognozo = πρόγνωση
programo = πρόγραμμα
progresi = προοδεύω
prokrasti = αναβάλλω
proksima = κοντινός
proleto = προλετάριος
prologo = πρόλογος
promeni = περπατώ
promesi = υπόσχομαι
pronomo = αντωνυμία (Γραμμ.)
propileo = προπύλαια
proponi = προτείνω
proporcio = αναλογία
propra = καταδικός, εντελώς δικός
prospekto = προσπέκτους
protagonisto = πρωταγωνιστής
proteino = πρωτεΐνη
protekti = προστατεύω
protektorato = προτεκτοράτο
protesti = διαμαρτύρομαι
protestanto = προτεστάντης, διαμαρτυρόμενος
protokolo = πρωτόκολλο
provi = δοκιμάζω
provinco = επαρχία
provizi = εφοδιάζω
provizio = προμήθεια
provizora = πρόχειρος, προσωρινός
prudenta = συνετός, μυαλωμένος
prunte = δανεικά
pruvi = αποδεικνύω
psikiatro = ψυχίατρος
psikologo = ψυχολόγος (**-io** = Ψυχολογία)
ptomaino = πτωμαΐνη
publiko = δημόσιο, κοινό
pudro = πούδρα
pugo = οπίσθια, κώλος
pugno = γροθιά, πυγμή
pulmano = πούλμαν
pulovero = πουλόβερ
pulso = σφυγμός
puni = τιμωρώ
pundo = λίρα (νομ.)
punkto = σημείο
punto = δαντέλλα
pupo = κούκλα
pura = καθαρός
puritano = πουριτανός
puŝi = σπρώχνω, ωθώ
putino = πόρνη, πουτάνα
putri = σαπίζω (αμετ.)

R

rabi = ληστεύω
rabato = έκπτωση
rabeno = ραββίνος
rado = ρόδα
radaro = ραντάρ
radio = ακτίνα, ραδιόφωνο
radiatoro = καλοριφέρ (σώμα)
radiko = ρίζα
radiofono = ραδιόφωνο (**-io** = Ραδιοφωνία)
rajdi = ιππεύω
rajto = δικαίωμα
rako = θήκη
rakedo = ρακέτα
raketo = πύραυλος, ρουκέτα
rakonti = διηγούμαι
rampi = έρπω
rapida = γρήγορος
rapsodo = ραψωδός
rapsodio = ραψωδία
rara = σπάνιος
raso = φυλή, ράτσα
raŭka = βραχνός
ravi = γοητεύω, καταπλήσσω, προκαλώ θαυμασμό
ravino = φαράγγι, χαράδρα
razi = ξυρίζω
reala = πραγματικός
recepto = συνταγή
reciproka = αμοιβαίος
recitalo = ρεσιτάλ
reflekso = ρεφλέξ, αντανάκλαση
refleksivo = αυτοπαθές (Γραμμ.)
refreno = ρεφραίν, επωδός
regi = κυβερνώ, κυριαρχώ
regali = φιλεύω
regiono = περιοχή
regno = κράτος, βασίλειο
regulo = κανόνας
reĝimo = πολίτευμα
reĝisoro = σκηνοθέτης
reklamo = διαφήμιση, ρεκλάμα
rekompenci = ανταμείβω
rekordo = ρεκόρ
rekta = ευθύς
rekviemo = ρέκβιεμ
relo = ράγα, σιδηροτροχιά
religio = θρησκεία
remi = κωπηλατώ
rendevuo = ραντεβού
renkonti = συναντώ
rento = εισόδημα
repertuaro = ρεπερτόριο
reportero = ρεπόρτερ
reputacio = υπόληψη
respekto = σεβασμός
respondi = απαντώ
respubliko = Δημοκρατία
resti = μένω, παραμένω
restoracio = εστιατόριο
resurekti = ανασταίνομαι
reto = δίχτυ
retrati = κάνω ανάληψη χρημάτων
reŭmatismo = ρευματισμός
revi = ονειροπολώ, ονειρεύομαι
revolucio = επανάσταση
revuo = περιοδικό
rezervi = εξασφαλίζω, κλείνω
rezisti = αντιστέκομαι
rezulti = προκύπτω
rezultato = αποτέλεσμα
ricevi = λαμβάνω
riĉa = πλούσιος
ridi = γελάω
rifuĝi = καταφεύγω
rifuzi = αρνούμαι, απορρίπτω
rigardi = κοιτάζω
rigida = άκαμπτος, στητός
rikolti = κάνω συγκομιδή, καρπολογώ

rilati = σχετίζομαι, έχω σχέση
rimarki = παρατηρώ
rimedo = μέσον
ringo = δακτυλίδι, κρίκος
rinocero = ρινώκερος
ripo = πλευρό (οστό)
ripari = επιδιορθώνω
ripeti = επαναλαμβάνω
ripozi = αναπαύομαι
riproĉi = μαλώνω, κάνω παρατήρηση
riski = ρισκάρω, διακινδυνεύω
ritmo = ρυθμός
rivero = ποτάμι
riverenco = υπόκλιση, ρεβερέντσα
rizo = ρύζι
robo = φόρεμα
roko = βράχος
rolo = ρόλος
romano = μυθιστόρημα, ρομάντσο
romantika = ρομαντικός
rompi = σπάω
rondo = κύκλος
ronki = ροχαλίζω
rosti = ψήνω (στη φωτιά)
rostbefo = ροσμπίφ
rozo = τριαντάφυλλο
rublo = ρούβλι (νομ.)
ruĝa = κόκκινος
ruino = ερείπιο
rukti = ρεύομαι
ruli = κυλάω (μετ.)
ruleto = ρουλέτα
rupio = ρουπία (νομ.)
rutino = ρουτίνα

S

Sabato = Σάββατο
sablo = άμμος
sadismo = σαδισμός
sadisto = σαδιστής
Sagitario = Τοξότης (Αστερ.)
saĝa = σόφρων, σοφός
salo = αλάτι
salajro = μισθός
salamo = σαλάμι
salamandro = σαλαμάνδρα
salato = σαλάτα
saldo = υπόλοιπο λογαριασμού
salivo = σάλιο
salono = αίθουσα, σαλόνι
salti = πηδώ
saluti = χαιρετώ
sama = ίδιος
samovaro = σαμοβάρι
samurajo = σαμουράι
sana = υγιής
sanatorio = σανατόριο
sandalo = σανδάλι
sandviĉo = σάντουιτς
sango = αίμα
sankta = άγιος, ιερός
sapo = σαπούνι
sardona = σαρδώνειος
sarkasmo = σαρκασμός
sata = χορτάτος
satano = διάβολος, σατανάς
satiruso = σάτυρος
satrapo = σατράπης
saŭco = σάλτσα
savi = σώζω
sceno = σκηνή, μέρος θεατρικού έργου
sceptro = σκήπτρο
scii = ξέρω
scienco = επιστήμη
sciuro = σκίουρος

se = αν
sed = αλλά
seĝo = κάθισμα
seka = ξερός, στεγνός
sekalo = σήκαλη
sekcio = τμήμα, τομέας
sekreto = μυστικό
sekretario = γραμματέας
sekso = φύλο
sekundo = δευτερόλεπτο
sekvi = ακολουθώ
semi = σπέρνω
semajno = εβδομάδα
seminario = σεμινάριο
sen = χωρίς
senco = νόημα, έννοια
sendi = στέλνω
senso = αίσθηση
senti = αισθάνομαι
sentimentala = (συν)αισθηματικός
sep = επτά
sepio = σουπιά
Septembro = Σεπτέμβριος
serĉi = ψάχνω, αναζητώ
serena = γαλήνιος, ήρεμος
serio = σειρά
serioza = σοβαρός
serpento = φίδι
servi = υπηρετώ, εξυπηρετώ
servico = σερβίτσιο
ses = έξι
severa = αυστηρός
sezono = εποχή έτους
sfero = σφαίρα
sfingo = σφήγκα
sidi = κάθομαι
sifiliso = σύφιλις
signo = σημάδι, σημείο
signalo = σινιάλο, σήμα
signifi = σημαίνω
silabo = συλλαβή
silenti = σιωπώ
silikono = σιλικόνη
silko = μετάξι
silueto = σιλουέττα
simbolo = σύμβολο
simetrio = συμμετρία
simfonio = συμφωνία (Μουσ.)
simila = όμοιος (-ι = μοιάζω)
simpatio = συμπάθεια
simpla = απλός
simpozio = συμπόσιο
simptomo = σύμπτωμα
sinagogo = συναγωγή
sinapo = σινάπι
sincera = ειλικρινής
sindikato = σωματείο, συνδικάτο
sindromo = σύνδρομο
sinergio = συνεργία
singulti = έχω λόξυγγα
sinjoro = κύριος
sinonimo = συνώνυμο
sintakso = Συντακτικό
siropo = σιρόπι
sismo = σεισμός
sistemo = σύστημα
situacio = κατάσταση
skafandro = σκάφανδρο
skandalo = σκάνδαλο
skarabo = σκαραβαίος
skatolo = κουτί
skeleto = σκελετός
skio = σκι
skismo = σχίσμα
skizi = σκιτσάρω
skizofrenio = σχιζοφρένια
sklavo = σκλάβος, δούλος
skorpio = σκορπιός
Skorpio = Σκορπιός (Αστερ.)
skribi = γράφω
skui = σείω, κουνάω
skuno = σκούνα
smeraldo = σμαράγδι
socio = κοινωνία

sodo = σόδα
sofo = σοφάς, καναπές
sofisto = σοφιστής
soifi = διψώ
sojlo = κατώφλι
sola = μόνος
solena = επίσημος, πανηγυρικός
soleo = γλώσσα (ψάρι)
solida = στερεός
solidara = αλληλέγγυος
solvi = διαλύω, δίνω λύση
somero = καλοκαίρι
somnambulo = υπνοβάτης
soni = ηχώ (**-o** = ήχος)
sonĝo = όνειρο
sonori = σημαίνω, ηχώ
sopiri = αποζητώ, νοσταλγώ
soprano = σοπράνο, υψίφωνος
sorto = τύχη, μοίρα
sovaĝa = άγριος
soveto = σοβιέτ
spaco = διάστημα
spasmo = σπασμός
speco = είδος
specio = είδος, κατηγορία
speciala = ειδικός
spegulo = καθρέφτης
spekti = βλέπω, παρακολουθώ θέαμα
spekuli = σπεκουλάρω, κερδοσκοπώ
speleologo = σπηλαιολόγος (**-io** = Σπηλαιολογία)
spermo = σπέρμα
sperta = έμπειρος
spezo = συναλλαγή, τζίρος
spinaco = σπανάκι
spiri = αναπνέω
spiralo = σπιράλ, ελικοειδές αντικείμενο, σπείρα
spongo = σπόγγος
sporada = σποραδικός
sporto = σπορ
stablo = πάγκος εργασίας
stacio = σταθμός
stadiono = στάδιο
stalagmito = σταλαγμίτης
stalaktito = σταλακτίτης
stato = κατάσταση
statistiko = στατιστική
stelo = αστέρι
stenografi = στενογραφώ (**-io** = στενογραφία)
sterlingo = στερλίνα λίρα (νομ.)
stilo = στυλ
stileto = στιλέτο
stoika = στωικός
stoko = απόθεμα, στοκ
stomako = στομάχι
stranga = παράξενος, περίεργος
strangoli = στραγγαλίζω
strato = δρόμος
strategio = στρατηγική
stratosfero = στρατόσφαιρα
streptokoko = στρεπτόκοκκος
striko = απεργία
strikta = στενός, ακριβής, αυστηρός
strukturo = δομή
studi = σπουδάζω
studento = φοιτητής, σπουδαστής
studio = στούντιο
stulta = χαζός
sub = υπό, κάτω από
subita = ξαφνικός, αιφνίδιος
substanco = ουσία
substantivo = ουσιαστικό (Γραμμ.)
subtraho = αφαίρεση (Μαθημ.)
sudo = νότος
suferi = υποφέρω, υφίσταμαι, παθαίνω
sufiĉa = αρκετός
sufikso = επίθημα (Γραμμ.)
sufleo = σουφλέ

sufoki = πνίγω
sukceno = κεχριμπάρι
sukcesi = επιτυγχάνω, καταφέρνω
sukero = ζάχαρη
sumo = σύνολο, ποσό
suno = ήλιος
super = υπέρ, πάνω από
superlativo = υπερθετικός βαθμός (Γραμμ.)
supozi = υποθέτω
supre = άνω, ψηλά
sur = επί, πάνω σε
suro = γάμπα
surda = κουφός
surfaco = επιφάνεια
surprizi = κάνω έκπληξη
suspekti = υποπτεύομαι
suspiri = αναστενάζω
svastiko = σβάστικα
svelta = λεπτός, λυγερός
sveni = λιποθυμώ

Ŝ

ŝafo = αρνί
Ŝafo = Κριός (Αστερ.)
ŝajni = φαίνομαι, δίνω την εντύπωση
ŝalo = σάλι
ŝalti = ανάβω (φως, συσκευή κ.λπ.)
ŝampuo = σαμπουάν
ŝanceli = ταλαντεύω, κλονίζω
ŝanĝi = αλλάζω (μετ.)
ŝarĝi = φορτώνω
ŝati = μου αρέσει, εκτιμώ
ŝelo = φλοιός, φλούδα
ŝerci = αστειεύομαι
ŝi = αυτή
ŝildo = ασπίδα, πινακίδα
ŝipo = πλοίο
ŝiri = σχίζω
ŝirmi = προφυλάσσω
ŝlosi = κλειδώνω
ŝminki = μακιγιάρω
ŝmiri = αλείβω
ŝnuro = σχοινί
ŝoforo = οδηγός, σωφέρ
ŝoki = σοκάρω
ŝovinismo = σωβινισμός
ŝovinisto = σωβινιστής
ŝpari = αποταμιεύω
ŝranko = ντουλάπι
ŝtato = κράτος
ŝteli = κλέβω
ŝtono = πέτρα
ŝtormo = θύελλα
ŝtrumpo = κάλτσα
ŝtupo = σκαλοπάτι
ŝuo = παπούτσι
ŝuldi = οφείλω
ŝultro = ώμος
ŝviti = ιδρώνω

T

tablo = τραπέζι
tabuo = ταμπού
tabulo = τάβλα, πίνακας
tago = ημέρα
taksi = εκτιμώ, ταξινομώ, αξιολογώ
taksio = ταξί
taksimetro = ταξίμετρο
talento = ταλέντο

talio = μέση του σώματος
tamburo = τύμπανο, ταμπούρλο
tamen = όμως, εντούτοις
tapeto = ταπετσαρία
tapiŝo = χαλί
taro = απόβαρο, τάρα
taso = φλυτζάνι
tasko = καθήκον εργασίας
taŭgi = είμαι κατάλληλος
taŭro = ταύρος
Taŭro = Ταύρος (Αστερ.)
teo = τσάι
teamo = ομάδα
teatro = θέατρο
tegmento = στέγη
tekniko = τεχνική
teknokrato = τεχνοκράτης (**-io** = τεχνοκρατία)
teknologo = τεχνολόγος (**-io** = Τεχνολογία)
teksi = υφαίνω
teksto = κείμενο
telefono = τηλέφωνο
telegrafo = τηλέγραφος
telegramo = τηλεγράφημα
telepatio = τηλεπάθεια
telero = πιάτο
teleskopo = τηλεσκόπιο
televidi = βλέπω τηλεόραση
televizio = τηλεόραση
telfero = τελεφερίκ
temo = θέμα
tempo = χρόνος, καιρός
temperamento = ιδοσυγκρασία, τεμπεραμέντο
temperaturo = θερμοκρασία
tempio = κρόταφος
teni = κρατώ
tenajlo = τανάλια
tendo = τέντα, σκηνή
tenera = τρυφερός
tenoro = τενόρος
tenti = βάζω σε πειρασμό
teologo = θεολόγος (**-io** = Θεολογία)
teorio = θεωρία
tero = γη
terapio = θεραπεία
teraso = ταράτσα
termito = τερμίτης
termometro = θερμόμετρο
terni = φταρνίζομαι
teruro = τρόμος
testo = τεστ
testiko = όρχις
tezo = θέση, δοξασία
tia = τέτοιος
tial = για τούτο
tiam = τότε
tie = εκεί
tiel = έτσι
ties = εκείνου, -ης, -ου, -ων, αυτού, -ης, -ου, -ων
tio = εκείνο, αυτό
tiom = τόσο
tiu = εκείνος, αυτός
tifono = τιφώνας
tigro = τίγρης
timi = φοβάμαι
tikli = γαργαλάω
tipo = πρότυπο, τύπος
tiri = τραβώ
tirano = τύραννος
tizano = αφέψημα (ρόφημα από θεραπευτικά φυτά)
toasto = τοστ
toksino = τοξίνη
tolo = πανί
toleri = ανέχομαι
tomato = ντομάτα
tombo = τάφος
tono = τόνος (Μουσ.)
tondri = βροντώ
tonsilo = αμυγδαλή (Ανατ.)

topografo = τοπογράφος (**-io** = Τοπογραφία)
tordi = συστρέφω
torento = χείμαρρος
torto = τούρτα
tosto = πρόποση
totemo = τοτέμ
tra = δια μέσου, από
tradicio = παράδοση
traduki = μεταφράζω
trafi = πετυχαίνω (στόχο, σκοπό)
tragedio = τραγωδία
traĥeo = τραχεία
trajno = τραίνο
trajtoj = χαρακτηριστικά προσώπου
trakti = (δια)πραγματεύομαι
tramo = τραμ
tranĉi = κόβω
trankvila = ήσυχος
trans = πέρα από
transakcio = συναλλαγή εμπορική
transitiva = μεταβατικός (Γραμμ.)
traŭmato = τραύμα
tre = πολύ
tremi = τρέμω
treni = σύρω, παρασύρω
trezoro = θησαυρός
tri = τρεις, τρία
triglo = μπαρμπούνι
trigonometrio = Τριγωνομετρία
trinki = πίνω
tritiko = σιτάρι
tro = υπερβολικά
troglodito = τρωγλοδύτης
troleo = τρολές (**trolebuso** = τρόλεϋ)
trompi = εξαπατώ
trono = θρόνος
trovi = βρίσκω
trudi = επιβάλλω
trumpeto = τρομπέτα
trunko = κορμός
tualeto = τουαλέτα, περιποίηση προσώπου, σώματος
tubo = σωλήνας
tuj = αμέσως
tuko = πανί, πετσέτα
tulipo = τουλίπα
tunelo = τούνελ
turbano = τουρμπάνι
turbino = τουρμπίνα, στρόβιλος
turismo = τουρισμός
turisto = τουρίστας, περιηγητής
turkiso = τουρκουάζ
turmenti = βασανίζω
turni = στρέφω, περιστρέφω
turneo = τουρνέ
tusi = βήχω
tuŝi = αγγίζω
tuta = ολόκληρος

U

ulcero = έλκος
umbiliko = αφαλός
ungo = νύχι
ungvento = αλοιφή
unika = μοναδικός
universo = σύμπαν
universala = παγκόσμιος
universitato = Πανεπιστήμιο
unu = ένας, μία, ένα
Uralo = Ουράλια
urbo = πόλη
uretro = ουρήθρα
urini = ουρώ, κατουρώ
utila = οφέλημος
utopio = ουτοπία
uvo = σταφύλι
uzi = χρησιμοποιώ

V

vagono = βαγόνι
vakso = κερί
valo = κοιλάδα
valida = ισχύων
valizo = βαλίτσα
valori = είμαι πολύτιμος, έχω αξία
valuto = συνάλλαγμα
valvo = βαλβίδα
vana = μάταιος
vango = μάγουλο
vanilo = βανίλια
varo = εμπόρευμα
varii = ποικίλω
varieteo = βαριετέ
varma = ζεστός
vasta = ευρύχωρος
vazo = δοχείο, βάζο
vegetalo = φυτικό είδος
vejno = φλέβα
veki = ξυπνάω (μετ.)
velki = μαραίνομαι
veluro = βελούδο
veni = έρχομαι
vendi = πουλάω
Vendredo = Παρασκευή
veneno = δηλητήριο
venĝi = εκδικούμαι
venki = νικώ
vento = άνεμος
ventro = κοιλιά
vero = αλήθεια
verando = βεράντα
verbo = ρήμα (Γραμμ.)
verda = πράσινος
verko = έργο πνευματικό
vermiĉelo = φιδές
vermuto = βερμούτ
verŝi = χύνω
vertiĝo = ίλιγγος
vertikala = κάθετος
vespero = βράδυ
vesti = ντύνω
veti = στοιχηματίζω
vetero = καιρός (ατμοσφαιρικός)
veterano = βετεράνος, παλαίμαχος
veturi = ταξειδεύω με μεταφορικό μέσο, εποχούμαι
vi = εσύ, εσείς
viando = κρέας
vico = σειρά
vidi = βλέπω
vidvo = χήρος
vigla = ζωηρός
vilaĝo = χωριό
vino = κρασί
vintro = χειμώνας
violo = βιολέττα
violono = βιολί
viro = άνδρας
virga = παρθένος
Virgo = Παρθένος (Αστερ.)
virtuozo = δεξιοτέχνης, βιρτουόζος
viskio = ουίσκι
viŝi = σκουπίζω
vitamino = βιταμίνη
vitro = γιαλί, τζάμι
vitrino = βιτρίνα, προθήκη
vitriolo = βιτριόλι
vivi = ζω
vizo = βίζα
vizaĝo = πρόσωπο
viziti = επισκέπτομαι
voĉo = φωνή
vojo = δρόμος
vojaĝi = ταξειδεύω
voki = φωνάζω, καλώ
vokalo = φωνήεν
voli = θέλω
Volgo = Βόλγας

volitivo = Προστακτική, Ευκτική, Υποτακτική (Γραμμ.)
volonte = ευχαρίστως
volvi = τυλίγω
vomi = κάνω εμετό, ξερνάω
vorto = λέξη
vulvo = αιδίο, γυναικείο όργανο
vundi = πληγώνω

Z

zebro = ζέβρα
zefiro = ζέφυρος
zenito = ζενίθ
zono = ζώνη
zorgi = φροντίζω
zloto = ζλότι (νομ.)
zodiako = ζωδιακός κύκλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
ENHAVO

-aĉ (lec. 26a, pĝ. 317a)
-ad (lec. 21a, pĝ. 248a/lec. 33a, pĝ. 417a)
ADICIO (lec. 16a, pĝ. 174a)
ADJEKTIVO (lec. 3a, pĝ. 26a/lec. 19a, pĝ. 216a)
ADVERBO (lec. 5a, pĝ. 42a)
aerhaveno-flughaveno (lec. 38a, pĝ. 504a)
AFIKSOJ (lec. 2a, pĝ. 22a)
AFIKSOJ KIEL MEMSTARAJ RADIKOJ (lec. 16a, pĝ. 178a)
AĜO (lec. 20a, pĝ. 227a)
ajn (lec. 26a, pĝ. 315a)
-aĵ (lec. 22a, pĝ. 262a)
AKCENTO (lec. 1a, pĝ. 16a)
AKORDO DE ADJEKTIVO KAJ SUBSTANTIVO (lec. 19a, pĝ. 216a)
AKUZATIVO (lec. 4a, pĝ. 34a/lec. 9a, pĝ. 93a/lec. 13a, pĝ. 137a/lec. 18a, pĝ. 201a/lec. 24a, pĝ. 284a)
AKUZATIVO ANSTATAŬ PREPOZICIO (lec. 24a, pĝ. 284a)
al (lec. 13a, pĝ. 138a)
ALFABETO (lec. 1a, pĝ. 13a)
alfronti (lec. 29a, pĝ. 367a)
ALMOVO (lec. 13a, pĝ. 137a)
-ama (lec. 23a, pĝ. 276a)
-an (lec. 15a, pĝ. 164a)
ankaŭ (lec. 26a, pĝ. 312a)
ankoraŭ (lec. 26a, pĝ. 312a)
antaŭ (lec. 9a, pĝ. 92a/lec. 35a, pĝ. 448a)
anti- (lec. 33a, pĝ. 414a)
-ar (lec. 16a, pĝ. 177a)
aranĝi (lec. 27a, pĝ. 336a)

-arbo (lec. 18a, pĝ. 204a)
ARITMETIKAJ OPERACIOJ (lec. 16a, pĝ. 174a)
ARITMETIKA SIMBOLOJ (lec. 16a, pĝ. 174a)
-armeo (lec. 37a, pĝ. 490a)
ARTIKOLO (lec. 2a, pĝ. 19a/lec. 5a, pĝ. 40a)
artikolo-artikoli (lec. 36a, pĝ. 473a)
ascendi-supreniri (lec. 38a, pĝ. 511a)
aspiri-sopiri-nostalgii (lec. 39a, pĝ. 526a)
ataki (lec. 24a, pĝ. 294a)
aŭ... aŭ (lec. 23a, pĝ. 272a)
aŭdi-aŭskulti (lec. 10a, pĝ. 108a/lec. 32a, pĝ. 408a)
aviadilo-aeroplano (lec. 38a, pĝ. 511a)
baldaŭ-rapide (lec. 31a, pĝ. 397a)
basketbalo-korbopilko (lec. 13a, pĝ. 142a)
BAZAJ NUMERALOJ (lec. 6a, pĝ. 51a)
bedaŭrinde (lec. 30a, pĝ. 378a)
biblioteko (lec. 26a, pĝ. 320a)
BLASFEMOJ (lec. 28a, pĝ. 349a)
bo- (lec. 23a, pĝ. 274a)
boato-barko-ŝipo (lec. 29a, pĝ. 366a)
bonvoli-bonvola (lec. 33a, pĝ. 422a)
brasiko-florbrasiko (lec. 23a, pĝ. 280a)
bufedo-bufedejo (lec. 17a, pĝ. 196a)
ci (lec. 3a, pĝ. 27a)
civito-civitano (lec. 33a, pĝ. 422a)
ĉe (lec. 31a, pĝ. 391a)
ĉi (lec. 14a, pĝ. 150a)
ĉirkaŭ (lec. 38a, pĝ. 496a)
-ĉj (lec. 32a, pĝ. 402a)
ĉu (lec. 9a, pĝ. 94a)
ĉu... aŭ (lec. 23a, pĝ. 273a)
ĉu... ĉu (lec. 23a, pĝ. 272a)
da (lec. 7a, pĝ. 62a)
danki (lec. 12a, pĝ. 131a/lec. 21a, pĝ. 253a)
DATIVO (lec. 4a, pĝ. 33a)
de (lec. 7a, pĝ. 63a/lec. 21a, pĝ. 246a)
DECIMALAJ NUMERALOJ (lec. 16a, pĝ. 175a)
delikata (lec. 17a, pĝ. 196a)
DEMANDO (lec. 9a, pĝ. 94a)
demokratio-respubliko (lec. 36a, pĝ. 475a)
dependi (lec. 16a, pĝ. 182a)
descendi-malsupreniri (lec. 38a, pĝ. 511a)

deteni-sindeteni (lec. 33a, pĝ. 423a)
dieto (lec. 20a, pĝ. 235a)
dis- (lec. 17a, pĝ. 193a)
diservo (lec. 33a, pĝ. 423a)
disko-pleto (lec. 26a, pĝ. 320a)
diskoteko (lec. 29a, pĝ. 365a)
DIVIDO (lec. 16a, pĝ. 175a)
dolori (lec. 36a, pĝ. 469a)
dormema-dormemi (lec. 36a, pĝ. 468a)
drogo-drogherbo (lec. 24a, pĝ. 293a)
drogejo-apoteko (lec. 24a, pĝ. 293a)
droni-sufoki (lec. 36a, pĝ. 475a)
dube- (lec. 30a, pĝ. 375a)
dum (lec. 16a, pĝ. 181a)
-ebl (lec. 16a, pĝ. 176a)
-ec (lec. 20a, pĝ. 229a)
eĉ (lec. 26a, pĝ. 311a)
eĉ-ankaŭ-ankoraŭ (lec. 26a, pĝ. 312a)
-eg (lec. 11a, pĝ. 118a)
-ej (lec. 5a, pĝ. 44a)
ek- (lec. 30a, pĝ. 370a)
eks- (lec. 19a, pĝ. 221a)
ekster (lec. 38a, pĝ. 498a)
ekster-krom-escepte de (lec. 38a, pĝ. 499a)
el (lec. 22a, pĝ. 259a)
ELIZIO (lec. 26a, pĝ. 316a)
eltrovi (lec. 29a, pĝ. 364a)
-em (lec. 23a, pĝ. 276a)
-end (lec. 30a, pĝ. 372a)
enteni-enhavi (lec. 26a, pĝ. 321a)
envii-ĵaluzi (lec. 39a, pĝ. 525a)
epoko-sezono (lec. 15a, pĝ. 167a)
-er (lec. 24a, pĝ. 289a)
Esperanto- (lec. 31a, pĝ. 398a)
esperanta-Esperanta (lec. 31a, pĝ. 398a)
establi (lec. 19a, pĝ. 224a)
-estr (lec. 24a, pĝ. 228a)
-et (lec. 11a, pĝ. 119a/lec. 30a, pĝ. 375a/lec. 32a, pĝ. 403a)
etoso-atmosfero (lec. 27a, pĝ. 335a)
facila (lec. 20a, pĝ. 236a)
fari-farti (lec. 12a, pĝ. 131a)
-faristo (lec. 29a, pĝ. 366a)

felo-pelto (lec. 37a, pĝ. 491a)
festi-festo (lec. 25a, pĝ. 305a)
fi- (lec. 26a, pĝ. 317a)
fidi-konfidi (lec. 32a, pĝ. 409a)
FIZIKAJ — ATMOSFERAJ FENOMENOJ (lec. 39a, pĝ. 521a)
flanko-ripo (lec. 37a, pĝ. 485a)
flegi (lec. 24a, pĝ. 293a)
folkloro (lec. 29a, pĝ. 365a)
for (lec. 35a, pĝ. 446a)
FORMADO DE LA NUMERALOJ (lec. 6a, pĝ. 52a)
FRAKCIOJ (lec. 16a, pĝ. 175a)
FRAKCIAJ NUMERALOJ (lec. 16a, pĝ. 173a)
frapi-bati (lec. 26a, pĝ. 321a)
FREMDAJ VORTOJ (lec. 14a, pĝ. 146a)
frida-fridi-fridujo (lec. 22a, pĝ. 266a)
frunto-fronto (lec. 29a, pĝ. 366a)
fundo (lec. 10a, pĝ. 109a)
futbalo-piedpilko (lec. 13a, pĝ. 142a)
FUTURO (lec. 3a, pĝ. 27a)
ge- (lec. 15a, pĝ. 165a)
GENITIVO (lec. 4a, pĝ. 33a)
GENROJ (lec. 2a, pĝ. 20a)
grava-gravi (lec. 38a, pĝ. 511a)
GREKAJ AFIKSOJ (lec. 33a, pĝ. 413a)
GREKAJ VORTOJ (lec. 14a, pĝ. 146a)
greno (lec. 37a, pĝ. 491a)
ĝinzo-bluĝino (lec. 18a, pĝ. 211a)
ĝis (lec. 13a, pĝ. 138a/lec. 39a, pĝ. 517a)
hararo (lec. 19a, pĝ. 223a)
harmonio (lec. 21a, pĝ. 254a)
hejti-hejtilo (lec. 39a, pĝ. 527a)
heroo (lec. 17a, pĝ. 195a)
HOMA KORPO (lec. 37a, pĝ. 485a)
HORO (lec. 9a, pĝ. 92a)
humoro-humuro (lec. 32a, pĝ. 408a)
-i (sufikso) (lec. 18a, pĝ. 206a/lec. 33a, pĝ. 416a)
-id (lec. 20a, pĝ. 233a)
-ig (lec. 25a, pĝ. 298a)
-iĝ (lec. 27a, pĝ. 325a)
-il (lec. 16a, pĝ. 177a)
-in (lec. 2a, pĝ. 23a)
-ind (lec. 19a, pĝ. 221a)

INDIKATIVO (lec. 3a, pĝ. 27a)
INFINITIVO (lec. 4a, pĝ. 35a)
-ing (lec. 30a, pĝ. 371a)
injekti-injekto (lec. 24a, pĝ. 293a)
INSULTOJ (lec. 28a, pĝ. 349a)
inter (lec. 38a, pĝ. 500a)
INTERJEKCIOJ (lec. 28a, pĝ. 345a)
interveni (lec. 27a, pĝ. 335a)
-ism (lec. 15a, pĝ. 164a)
-ist (lec. 14a, pĝ. 152a)
-isto, -faristo, -vendisto (lec. 29a, pĝ. 366a)
-it (lec. 33a, pĝ. 415a)
-iv (lec. 33a, pĝ. 413a)
jam (lec. 37a, pĝ. 484a)
je (lec. 9a, pĝ. 92a/lec. 18a, pĝ. 202a)
jen... jen (lec. 23a, pĝ. 273a)
ju... des (lec. 23a, pĝ. 274a)
juĝi-aljuĝi (lec. 33a, pĝ. 424a)
kaj... kaj (lec. 23a, pĝ. 273a)
kampo-kamparo (lec. 16a, pĝ. 182a)
KARAKTERO DE LA RADIKOJ (lec. 10a, pĝ. 99a)
KAZOJ (lec. 4a, pĝ. 33a)
kiel se (lec. 28a, pĝ. 342a)
kilo- (lec. 20a, pĝ. 236a)
klaso (lec. 38a, pĝ. 512a)
klubo-klubejo (lec. 32a, pĝ. 408a)
KOLEKTIVAJ NUMERALOJ (lec. 24a, pĝ. 287a)
koleri (lec. 21a, pĝ. 254a)
KOLOROJ (lec. 30a, pĝ. 374a)
-kolora (lec. 30a, pĝ. 374a)
KOMPARACIO (lec. 12a, pĝ. 126a)
KOMPLEKSAJ VERBOTEMPOJ (lec. 29a, pĝ. 357a)
komuniki-komunikiĝi (lec. 28a, pĝ. 352a)
koni (lec. 16a, pĝ. 182a)
KONDICIONALO (lec. 13a, pĝ. 136a)
konforma-konformismo (lec. 18a, pĝ. 211a)
konscio-konscienco (lec. 39a, pĝ. 526a)
KONSTELACIOJ (lec. 35a, pĝ. 452a)
KONTINENTOJ (lec. 31a, pĝ. 396a)
kontraŭ (lec. 34a, pĝ. 429a)
kostumo (lec. 18a, pĝ. 211a)
krom (lec. 34a, pĝ. 428a)

kruro-piedo (lec. 21a, pĝ. 254a)
kulturi-kulturo (lec. 17a, pĝ. 196a)
KUNMETADO DE VORTOJ (lec. 10a, pĝ. 101a/lec. 11a, pĝ. 113a/lec. 16a, pĝ. 179a)
-kuvo (lec. 26a, pĝ. 320a)
kvazaŭ (lec. 28a, pĝ. 342a)
kvieta-trankvila (lec. 29a, pĝ. 365a)
-lando (lec. 18a, pĝ. 207a)
LANDONOMOJ (lec. 18a, pĝ. 204a)
larĝa (lec. 18a, pĝ. 212a)
laŭ (lec. 39a, pĝ. 519a)
ledo-haŭto (lec. 37a, pĝ. 491a)
letero-litero (lec. 37a, pĝ. 489a)
lingvo-lango (lec. 31a, pĝ. 397a)
linio (lec. 38a, pĝ. 511a)
logi-allogi-logaĵo (lec. 21a, pĝ. 254a/lec. 29a, pĝ. 366a)
longe-multe (lec. 9a, pĝ. 96a)
mal- (lec. 3a, pĝ. 29a/lec. 19a, pĝ. 220a)
MELBENOJ (lec. 28a, pĝ. 349a)
MALLONGIGOJ (lec. 24a, pĝ. 288a)
manki-manko (lec. 33a, pĝ. 422a)
manplato (lec. 37a, pĝ. 486a)
mastro (lec. 22a, pĝ. 266a)
mem (lec. 13a, pĝ. 139a)
menuo (lec. 22a, pĝ. 266a)
ministro-ministrejo-ministerio (lec. 36a, pĝ. 474a)
mis- (lec. 24a, pĝ. 290a)
modesta (lec. 19a, pĝ. 223a)
mono (lec. 19a, pĝ. 223a)
MONATOJ (lec. 9a, pĝ. 93a)
MONTAROJ (lec. 33a, pĝ. 418a)
MONUNUOJ (lec. 34a, pĝ. 437a)
multe (lec. 6a, pĝ. 54a)
MULTIPLIKO (lec. 16a, pĝ. 174a)
MULTOBLAJ NUMERALOJ (lec. 16a, pĝ. 172a)
ne (lec. 7a, pĝ. 59a)
ne- (lec. 19a, pĝ. 218a)
ne-mal (lec. 19a, pĝ. 220a)
NEADO (lec. 7a, pĝ. 59a)
necesejo (lec. 27a, pĝ. 336a)
nek...nek (lec. 23a, pĝ. 271a)
NETRANSITIVAJ VERBOJ (lec. 14a, pĝ. 149a)

-nj (lec. 32a, pĝ. 402a)
NOMOJ DE URBOJ, RIVEROJ, LAGOJ k.c. (lec. 18a, pĝ. 208a)
nome (lec. 38a, pĝ. 510a)
nombro-cifero-numero (lec. 7a, pĝ. 66a)
NOMINATIVO (lec. 4a, pĝ. 33a)
NUMERALOJ (lec. 6a, pĝ. 51a/lec. 9a, pĝ. 90a/lec. 16a, pĝ. 172/lec. 24a, pĝ. 287a/lec. 26a, pĝ. 309a)
observi (lec. 33a, pĝ. 421a)
OCEANOJ (lec. 31a, pĝ. 396a)
odori-flari (lec. 27a, pĝ. 336a)
oficiala-solena (lec. 40a, pĝ. 538a)
-oid (lec. 33a, pĝ. 415a)
okazi-okazo (lec. 11a, pĝ. 121a/lec. 16a, pĝ. 181a/lec. 17a, pĝ. 195a)
Olimpikoj-Olimpiado (lec. 13a, pĝ. 142a)
oni (lec. 12a, pĝ. 128a)
optimismo-optimisto (lec. 35a, pĝ. 455a)
ORDAJ NUMERALOJ (lec. 9a, pĝ. 90a)
organizo-organismo (lec. 31a, pĝ. 398a)
-oz (lec. 32a, pĝ. 404a)
parlamento-parlamentejo (lec. 36a, pĝ. 472a)
PARTICIPOJ (lec. 15a, pĝ. 158a)
PASIVA VOĈO (lec. 17a, pĝ. 187a)
paŭzo (lec. 16a, pĝ. 182a)
per (lec. 7a, pĝ. 60a)
perforti (lec. 17a, pĝ. 196a)
PERSONAJ PRONOMOJ (lec. 3a, pĝ. 26a)
pesi-pezi (lec. 23a, pĝ. 279a)
pesimismo-pesimisto (lec. 35a, pĝ. 455a)
piki (lec. 17a, pĝ. 195a)
plado (lec. 22a, pĝ. 267a)
plata-plato (lec. 26a, pĝ. 319a)
plej (lec. 12a, pĝ. 127a)
pli (lec. 12a, pĝ. 126a/lec. 37a, pĝ. 479a)
pli-malpli (lec. 37a, pĝ. 480a)
plu (lec. 37a, pĝ. 482a)
po (lec. 26a, pĝ. 309a)
por (lec. 7a, pĝ. 60a)
porti (lec. 18a, pĝ. 211a)
POSEDA REFLEKSIVO (lec. 6a, pĝ. 48a)
POSEDAJ PRONOMOJ (lec. 5a, pĝ. 39a)
post (lec. 36a, pĝ. 461a)
post-malantaŭ (lec. 36a, pĝ. 462a)

postaĵo-pugo (lec. 37a, pĝ. 486a)
poŝt- (lec. 37a, pĝ. 463a)
poŝt-poŝtejo-poŝtoficejo (lec. 37a, pĝ. 489a)
poŝtisto-heroldo-kuriero (lec. 37a, pĝ. 489a)
POTENCOJ (lec. 16a, pĝ. 176a)
pozitiva-negativa (lec. 40a, pĝ. 537a)
pra- (lec. 30a, pĝ. 373a)
PREDIKATIVO (lec. 17a, pĝ. 190a)
preni-ricevi (lec. 5a, pĝ. 46a)
PREPOZICIOJ (lec. 10a, pĝ. 102a/lec. 24a, pĝ. 284a)
PREPOZICIO ANSTATAŬ AKUZATIVO (lec. 24a, pĝ. 284a)
PRETERITO (lec. 3a, pĝ. 27a)
PREZENCO (lec. 3a, pĝ. 27a)
prezidanto-prezidento (lec. 36a, pĝ. 474a)
pri (lec. 7a, pĝ. 60a)
principo (lec. 20a, pĝ. 235a)
pro (lec. 7a, pĝ. 60a)
PROCENTOJ (lec. 16a, pĝ. 176a)
PRONOMOJ (lec. 3a, pĝ. 26a/lec. 5a, pĝ. 39a)
pseŭdo- (lec. 33a, pĝ. 414a)
radio-radiofono (lec. 10a, pĝ. 108a)
radiatoro-kalorifero (lec. 27a, pĝ. 335a)
RADIKOJ (lec. 10a, pĝ. 99a)
-rako (lec. 25a, pĝ. 305a)
re- (lec. 12a, pĝ. 129a)
REFLEKSIVA PRONOMO (lec. 5a, pĝ. 41a)
REFLEKSIVO POSEDA (lec. 6a, pĝ. 48a)
regno-ŝtato-reĝlando (lec. 27a, pĝ. 335a)
rekompenco (lec. 35a, pĝ. 454a)
respondi-responda-respondeco (lec. 27a, pĝ. 335a)
revo-sonĝo (lec. 35a, pĝ. 455a)
rezervi (lec. 38a, pĝ. 512a)
rezulto-rezultato (lec. 34a, pĝ. 440a)
ringo (lec. 19a, pĝ. 223a)
RIVEROJ (lec. 33a, pĝ. 418a)
rosti (lec. 30a, pĝ. 378a)
rozo-roza (lec. 20a, pĝ. 236a)
salajro-honorario (lec. 35a, pĝ. 454a)
SALUTESPRIMOJ (lec. 12a, pĝ. 130a)
sati-satiĝi-malsata (lec. 34a, pĝ. 441a)
scii-koni (lec. 16a, pĝ. 182a)
se (lec. 13a, pĝ. 136a)

sen- (lec. 19a, pĝ. 218a)
seks- (lec. 34a, pĝ. 441a)
sekso-seksa (lec. 34a, pĝ. 441a)
senkonscia-nekonscia-senkonscienca (lec. 39a, pĝ. 527a)
senkonsciiĝi-sveni-lipotimii (lec. 39a, pĝ. 527a)
SENSOJ (lec. 33a, pĝ. 417a)
senso-sento (lec. 39a, pĝ. 526a)
serio-vico (lec. 38a, pĝ. 511a)
sidloko (lec. 38a, pĝ. 505a)
SIMILIGO (lec. 28a, pĝ. 343a)
SIMIPLAJ VORTOJ (lec. 7a, pĝ. 64a/lec. 8a, pĝ. 70a)
sinsekve (lec. 22a, pĝ. 267a)
skio-skiado (lec. 37a, pĝ. 490a)
sklera-malmola (lec. 24a, pĝ. 292a)
solvi (lec. 15a, pĝ. 167a)
sonori-sonorilo (lec. 34a, pĝ. 440a)
speco-specio (lec. 40a, pĝ. 539a)
sperti (lec. 15a, pĝ. 167a)
SPEZOJ (lec. 34a, pĝ. 432a)
stacidomo (lec. 38a, pĝ. 504a)
stato-situacio (lec. 24a, pĝ. 294a)
strato-vojo (lec. 6a, pĝ. 55a)
SUBSTANTIVO (lec. 2a, pĝ. 23a/lec. 4a, pĝ. 33a/lec. 19a, pĝ. 216a)
SUBTRAHO (lec. 16a, pĝ. 174a)
suferi (lec. 24a, pĝ. 292a)
sumo (lec. 19a, pĝ. 223a)
super (lec. 36a, pĝ. 463a)
SUPOZAJ KOMPAROJ (lec. 28a, pĝ. 342a)
supraĵo-surfaco (lec. 30a, pĝ. 377a)
supre (lec. 36a, pĝ. 466a)
sur (lec. 6a, pĝ. 55a/lec. 36a, pĝ. 466a)
Sviso-Svedo (lec. 39a, pĝ. 526a)
ŝajni (lec. 15a, pĝ. 168a)
ŝalti (lec. 39a, pĝ. 527a)
ŝiri-elŝiri-deŝiri (lec. 40a, pĝ. 539a)
ŝpari (lec. 35a, pĝ. 455a)
TAGOJ (lec. 9a, pĝ. 93a)
tagmezo-antaŭtagmezo-posttagmezo (lec. 22a, pĝ. 267a)
taksi-estimi (lec. 40a, pĝ. 540a)
tele-televizio-televidi (lec. 10a, pĝ. 108a)
tempo-vetero (lec. 10a, pĝ. 109a)
TEMPOVORTOJ (lec. 35a, pĝ. 450a)

tensio (lec. 24a, pĝ. 292a)
terpomo (lec. 22a, pĝ. 267a)
tezo (lec. 36a, pĝ. 473a)
tipo-tipa (lec. 33a, pĝ. 421a)
tirkesto (lec. 26a, pĝ. 321a)
tolo-tolaĵo (lec. 26a, pĝ. 321a)
trakti-pritrakti (lec. 28a, pĝ. 351a)
trans (lec. 33a, pĝ. 421a)
TRANSITIVAJ VERBOJ (lec. 14a, pĝ. 149a)
trapiki-trapikilo (lec. 30a, pĝ. 379a)
tre (lec. 6a, pĝ. 54a)
trinkmono (lec. 38a, pĝ. 507a)
-tuko (lec. 26a, pĝ. 321a)
turni-kapturno (lec. 24a, pĝ. 293a)
-uj (lec. 18a, pĝ. 203a)
-ul (lec. 13a, pĝ. 140a)
-um (lec. 31a, pĝ. 393a)
USONO (lec. 18a, pĝ. 207a)
vakso-kandelo (lec. 37a, pĝ. 492a)
vasta (lec. 15a, pĝ. 168a)
-vendisto (lec. 29a, pĝ. 366a)
VERBO (lec. 3a, pĝ. 27a/lec. 4a, pĝ. 35a/lec. 12a, pĝ. 124a/lec. 13a, pĝ. 136a/lec. 14a, pĝ. 149a/ lec. 15a, pĝ. 158a/lec. 17a, pĝ. 187a/lec. 29a, pĝ. 357a)
veturi-vojaĝi (lec. 38a, pĝ. 510a)
vidi-spekti (lec. 10a, pĝ. 108a)
vinbero-uvo (lec. 28a, pĝ. 351a)
viziti (lec. 19a, pĝ. 223a)
VOJAĜOJ (lec. 38a, pĝ. 504a)
VOLITIVO (lec. 12a, pĝ. 124a)
volvi-disvolvi-malvolvi-elvolvi (lec. 36a, pĝ. 475a)
VORTOJ DE TEMPO (lec. 35a, pĝ. 450a)
VORTOJ SIMPLAJ (lec. 7a, pĝ. 64a/lec. 8a, pĝ. 70a)
VORTOPRODUKTADO (lec. 5a, pĝ. 43a)
ZODIAKAJ SIGNOJ (lec. 35a, pĝ. 452a)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΘΕΜΑ		ΣΕΛΙΔΑ
ΠΡΟΛΟΓΟΣ			9
ΜΑΘΗΜΑ 1ο	ΑΛΦΑΒΗΤΟ		13
	ΤΟΝΙΣΜΟΣ		16
	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		17
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		18
ΜΑΘΗΜΑ 2ο	ΑΡΘΡΟ	la	19
	ΓΕΝΗ		20
	ΠΡΟΣΘΗΜΑΤΑ		22
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-in	23
	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	-o	23
	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		24
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		25
ΜΑΘΗΜΑ 3ο	ΕΠΙΘΕΤΟ	-a	26
	ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ		26
	ΡΗΜΑ - ΟΡΙΣΤΙΚΗ	-as, -is, -os	27
	ΠΡΟΘΗΜΑ	mal-	29
	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		29
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		31
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		31
ΜΑΘΗΜΑ 4ο	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ - ΠΤΩΣΕΙς	-j	33
	ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ	-n	34
	ΡΗΜΑ - ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ	-i	35
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		36
	ΚΕΙΜΕΝΟ		36
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		37
ΜΑΘΗΜΑ 5ο	ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	mi-	39
	ΑΥΤΟΠΑΘΗΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	min, vin, sin, nin	41
	ΕΠΙΡΡΗΜΑ	-e	42
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΕΞΕΩΝ		43
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ej	44
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		45
	ΚΕΙΜΕΝΟ		45
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	preni/ricevi	46
ΜΑΘΗΜΑ 6ο	ΑΥΤΟΠΑΘΕΣ ΚΤΗΤΙΚΟ	si-	48
	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ		51
	ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ		52
	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	tre, multe	54
	ΕΦΑΡΜΟΓΗ		54
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		55
	ΚΕΙΜΕΝΟ	vojo/strato	55

	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		56
ΜΑΘΗΜΑ 7ο	ΑΡΝΗΣΗ		59
	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	pri, por, per, pro	60
	ΠΡΟΘΕΣΗ	da	62
	ΑΠΛΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		64
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		66
	ΚΕΙΜΕΝΟ	nombro/numero/ĉifero	66
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		67
ΜΑΘΗΜΑ 8ο	ΑΠΛΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		70
		i-	71
		ki-	73
		ti-	76
		ĉi-	78
		neni-	80
	ΑΠΛΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		82
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		86
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		86
ΜΑΘΗΜΑ 9ο	ΤΑΚΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ		90
	ΩΡΑ		92
	ΗΜΕΡΕΣ - ΜΗΝΕΣ		93
	ΕΡΩΤΗΣΗ	-ĉu	94
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		95
	ΚΕΙΜΕΝΟ	longe	96
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		97
ΜΑΘΗΜΑ 10ο	ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΡΙΖΩΝ		99
	ΣΥΝΘΕΣΗ ΛΕΞΕΩΝ		101
	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ		102
	ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ		105
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		107
	ΚΕΙΜΕΝΟ	spekti/vidi	108
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	aŭskulti/aŭdi	109
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	tempo/vetero, fundo	110
ΜΑΘΗΜΑ 11ο	ΣΥΝΘΕΣΗ ΛΕΞΕΩΝ		113
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-eg	118
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-et	119
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		120
	ΚΕΙΜΕΝΟ		120
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	okazi	121
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		122
ΜΑΘΗΜΑ 12ο	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ - ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ - ΕΥΚΤΙΚΗ	-u, ke	124
	ΣΥΓΚΡΙΣΗ		126
	ΑΟΡΙΣΤΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	oni	128

	ΠΡΟΘΗΜΑ	re-	129
	ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ		130
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		130
	ΚΕΙΜΕΝΟ	farti / fari	131
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	ĉe, ĝis	133
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		133
ΜΑΘΗΜΑ 13ο	ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΕΓΚΛΙΣΗ	-us	136
	Η ΠΡΟΣ ΤΟΠΟ ΚΙΝΗΣΗ		137
	ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΤΙΚΟ	mem	139
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ul	140
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		141
	ΚΕΙΜΕΝΟ	ludo/matĉo	142
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ		143
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		143
ΜΑΘΗΜΑ 14ο	ΞΕΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		146
	ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ - ΑΜΕΤΑΒΑΤΑ ΡΗΜΑΤΑ		149
	ΔΕΙΚΤΙΚΟ	ĉi	150
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ist	152
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		153
	ΚΕΙΜΕΝΟ		153
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ		155
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		155
ΜΑΘΗΜΑ 15ο	ΜΕΤΟΧΕΣ		158
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-an	164
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ism	164
	ΠΡΟΘΗΜΑ	ge-	165
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		166
	ΚΕΙΜΕΝΟ - ΔΙΑΛΟΓΟΣ	epoko/sezono, sperti, solvi	167
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	vasta, sajni	169
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		169
ΜΑΘΗΜΑ 16ο	ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ		172
	ΚΛΑΣΜΑΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ	-on	173
	ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ - ΣΥΜΒΟΛΑ		174
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ebl	176
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ar	177
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-il	177
	ΤΑ ΠΡΟΣΘΗΜΑΤΑ ΣΑΝ ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		178
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		180
	ΚΕΙΜΕΝΟ	dum, okazi	181
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	dependi, kampo	183
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	scii/koni	183
ΜΑΘΗΜΑ 17ο	ΡΗΜΑ - ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ		187

	ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ		190
	ΠΡΟΘΗΜΑ	dis-	193
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		195
	ΚΕΙΜΕΝΟ	kapti la okazon	195
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	delikata/maldika	197
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	kulturi/kultivi	197
ΜΑΘΗΜΑ 18ο	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ		201
	ΠΡΟΘΕΣΗ	je	202
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-uj	203
	ΟΝΟΜΑΤΑ ΠΟΛΕΩΝ ΚΛΠ - ΑΝΘΡΩΠΩΝ		208
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	porti,kostumo,ĝinzo	210
	ΚΕΙΜΕΝΟ	konformismo, larĝa	211
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ		212
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		213
ΜΑΘΗΜΑ 19ο	ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΠΙΘΕΤΟΥ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟ		216
	ΠΡΟΘΗΜΑΤΑ	ne-, sen-	218
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ind	221
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		222
	ΚΕΙΜΕΝΟ	sumo, mono	222
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	establi	224
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		225
ΜΑΘΗΜΑ 20ο	ΗΛΙΚΙΑ		227
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ec	229
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-id	233
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		234
	ΚΕΙΜΕΝΟ	principo, dieto	235
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	gramo, facila	237
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		237
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΕΙΜΕΝΑ		241
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ		243
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΛΩΝ ΛΕΞΕΩΝ		244
	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΡΟΘΗΜΑΤΩΝ		245
ΜΑΘΗΜΑ 21ο	ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	de	246
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ad	248
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		253
	ΚΕΙΜΕΝΟ	danki	253
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	kruro/piedo, koleri	255
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		255
ΜΑΘΗΜΑ 22ο	ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	el	259
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-aĵ	262
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		265
	ΚΕΙΜΕΝΟ	mastro, menuo, fridi	266
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	sinsekve, plado	268

	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		268
ΜΑΘΗΜΑ 23ο	ΔΙΠΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ	nek .. nek	271
	ΔΙΠΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ	ĉu .. ĉu	272
	ΔΙΠΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ	aŭ .. aŭ	272
	ΔΙΠΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ	jen .. jen	273
	ΔΙΠΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ	kaj .. kaj	273
	ΔΙΠΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ	ju .. des	274
	ΠΡΟΘΗΜΑ	bo-	274
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-em	276
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		278
	ΚΕΙΜΕΝΟ	pesi/pezi	279
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ		280
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		280
ΜΑΘΗΜΑ 24ο	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙ ΠΡΟΘΕΣΗΣ - ΠΡΟΘΕΣΗ ΑΝΤΙ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ		284
	ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ		287
	ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ		288
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-estr	288
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-er	289
	ΠΡΟΘΗΜΑ	mis-	290
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		291
	ΚΕΙΜΕΝΟ	suferi	292
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	turni, drogo, flegi	294
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	ataki, stato/situacio	295
ΜΑΘΗΜΑ 25ο	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ig	298
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		304
	ΚΕΙΜΕΝΟ	festi	304
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ		306
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		307
ΜΑΘΗΜΑ 26ο	ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	po	309
	ΕΜΦΑΣΗ - ΛΕΞΙΔΙΟ	eĉ	311
	ΕΜΦΑΤΙΚΟ - ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ	eĉ, ankaŭ, ankoraŭ	312
	ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ	ankaŭ, eĉ	314
	ΕΜΦΑΣΗ ΑΟΡΙΣΤΙΑΣ - ΛΕΞΙΔΙΟ	ajn	315
	ΕΚΘΛΙΨΗ		316
	ΠΡΟΘΗΜΑ - ΕΠΙΘΗΜΑ	fi-, -aĉ	317
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		319
	ΚΕΙΜΕΝΟ	frapi	319
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ		322
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		322
ΜΑΘΗΜΑ 27ο	ΕΠΙΘΗΜΑ	-iĝ	325
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		333

	ΚΕΙΜΕΝΟ	regno/ŝtato, respondi	334
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	aranĝi, odori/flari	337
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		338
ΜΑΘΗΜΑ 28ο	ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙΣ	kiel se, kvazaŭ	342
	ΠΑΡΟΜΟΙΩΣΗ		343
	ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΑ		345
	ΒΡΙΣΙΕΣ - ΒΛΑΣΤΗΜΙΕΣ - ΚΑΤΑΡΕΣ		349
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		350
	ΚΕΙΜΕΝΟ	trakti, vinbero/uvo	351
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	komuniki	353
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		353
ΜΑΘΗΜΑ 29ο	ΡΗΜΑ - ΣΥΝΘΕΤΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ		357
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	eltrovi	364
	ΚΕΙΜΕΝΟ	kvieta	364
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	boato/barko	367
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	fronto/frunto	367
ΜΑΘΗΜΑ 30ο	ΠΡΟΘΗΜΑ	ek-, ekl, ekde	370
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-ing	371
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-end	372
	ΠΡΟΘΗΜΑ	pra-	373
	ΧΡΩΜΑΤΑ		374
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		376
	ΚΕΙΜΕΝΟ	rosti/friti/baki/boligi/kuiri	377
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ		379
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		379
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 2	ΚΕΙΜΕΝΑ		383
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		385
ΜΑΘΗΜΑ 31ο	ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	ĉe	391
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-um	393
	ΗΠΕΙΡΟΙ - ΩΚΕΑΝΟΙ		396
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	lingvo/lango/soleo	396
	ΚΕΙΜΕΝΟ	baldaŭ/rapide	397
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	Esperanto	398
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		399
ΜΑΘΗΜΑ 32ο	ΕΠΙΘΗΜΑΤΑ	-ĉj, -nj	402
	ΕΠΙΘΗΜΑ	-oz	404
	ΓΝΩΣΤΕΣ - ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		405
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		407
	ΚΕΙΜΕΝΟ	aŭdi/aŭskulti	407
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	fidi, humoro/humuro	409
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		410
ΜΑΘΗΜΑ 33ο	ΕΠΙΘΗΜΑ	-iv	413
	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΘΗΜΑΤΑ		413

	ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ		417
	ΟΡΟΣΕΙΡΕΣ - ΠΟΤΑΜΙΑ		418
	ΓΝΩΣΤΕΣ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		418
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		420
	ΚΕΙΜΕΝΟ	tipo, observi, trans	421
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	kripla, manki	424
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	teni, diservo, juĝi	425
ΜΑΘΗΜΑ 34ο	ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ	krom	428
	ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	kontraŭ	429
	ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ		432
	ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ		437
	ΓΝΩΣΤΕΣ - ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		438
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		438
	ΚΕΙΜΕΝΟ	rezulti, sonori	439
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	sati, sekso	441
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		442
ΜΑΘΗΜΑ 35ο	ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ	for	446
	ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	antaŭ	448
	ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟ ΧΡΟΝΟ		450
	ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΙ - ΖΩΔΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΑ		452
	ΓΝΩΣΤΕΣ - ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		452
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	salajro	454
	ΚΕΙΜΕΝΟ	revo/sonĝo, ŝpari	454
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ		457
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		458
ΜΑΘΗΜΑ 36ο	ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	post	461
	ΧΡΗΣΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	super	463
	ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ	sur, super, supre	466
	ΛΕΞΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΚΛΠ		468
	ΓΝΩΣΤΕΣ - ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		470
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		471
	ΚΕΙΜΕΝΟ	tezo, elekto	472
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	droni/sufoki	475
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		476
ΜΑΘΗΜΑ 37ο	ΧΡΗΣΗ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ	pli	479
	ΧΡΗΣΗ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ	plu	482
	ΧΡΗΣΗ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΟΣ	jam	484
	ΜΕΡΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ		485
	ΓΝΩΣΤΕΣ - ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ	postaĵo/pugo	486
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		488
	ΚΕΙΜΕΝΟ	letero/litero, armeo	489
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	ledo/haŭto/felo/pelto	492

	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	vakso/kandelo	492
ΜΑΘΗΜΑ 38ο	ΧΡΗΣΗ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	ĉirkaŭ	496
	ΧΡΗΣΗ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	ekster	498
	ΧΡΗΣΗ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	inter	500
	ΤΑΞΙΔΙΑ		504
	ΓΝΩΣΤΕΣ - ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		507
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ	veturi/vojaĝi	509
	ΚΕΙΜΕΝΟ	serio/vico	509
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	rizervi	512
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		512
ΜΑΘΗΜΑ 39ο	ΧΡΗΣΗ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	ĝis	517
	ΧΡΗΣΗ - ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ	laŭ	519
	ΦΥΣΙΚΑ - ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ		521
	ΓΝΩΣΤΕΣ - ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ		523
	ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		524
	ΚΕΙΜΕΝΟ	envii/jaluzi, konscii	525
	ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ	hejti/ŝalti	529
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ		529
ΜΑΘΗΜΑ 40ο	ΛΕΞΙΚΟ	negativa/pozitiva	535
	ΚΕΙΜΕΝΟ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ	oficiala/solena	536
	ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΛΕΞΙΚΟ	specio/speco, ŝiri	541
	ΑΣΚΗΣΕΙΣ	taksi/estimi	542
ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ			549
ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ			621
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ			661